CUMHURİYETİN
60. YILINA ARMAĞAN

ATATÜRK'ÜN OKUDUĞU KİTAPLAR

el işaretli uyarıları
ve düştüğü notlar ile

— ESKİ VE YENİ YAZILI TÜRKÇE KİTAPLAR —

Derleyen
Gürbüz D. Tüfekçi

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

Önsöz

Bu kitap, Atatürk ve O'nun kurduğu Cumhuriyet üzerinde araştırma yapacak kişilere bir kaynak eser sunmak amacıyla hazırlanmıştır.

Çalışmada, Atatürk'ün okuduğu, satır altlarını çizdiği, özel işaretler koyduğu, notlar düştüğü eski ve yeni harflerle basılı Türkçe kitaplar yer almaktadır.

Hazırlık çalışmalarında, Cumhuriyetimizin 50. yıldönümü nedeniyle 1973'te Milli Kütüphane Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan «Atatürk'ün Özel Kütüphanesi'nin Kataloğu» ve bu katalogda yer alan işaretli kitaplar esas alınmış, Atatürk'ün okuduğu, işaretlediği not düştüğü, satır altlarını çizdiği eski ve yeni harflerle basılı Türkçe kitapların işaretli tüm sayfaları teker teker taranmış, klişeleri alınmış, bunlardan önemli örnekler seçilmiştir.

Düzenleme, kitap adlarına göre alfabetik sıralama biçiminde yapılmıştır. Bu sıralamada örnek alınan yayınların iç kapaklarının küçük bir klişesine de yer verilmiştir. Örnek alınmayanlarda ise bibliyografik künyeleri ve bu kitaplarda hangi sayfaların işaretlendiği kitabın sonunda gösterilmiş; Atatürk'ün okuyup işaretlediği eski ve yeni harflerle basılı tüm kitaplar, kitap ve yazar adlarına göre iki ayrı dizinle verilmiştir.

Kitabın asıl bölümünü örnekler oluşturmaktadır. Bu bölümde, işaretli, notlu sayfalardaki çok önemli görülen satırlar orijinalleriyle birlikte sayfa numaraları belirtilerek yer almaktadır. Eski harflerle basılı kitaplardan verilen örneklerin ayrıca yeni harflere uyarlaması da yapılmıştır. Bu uyarlamalarda araştırıcıya kolaylık sağlamak için bugünkü yazı dili kullanılmış, işaretli satırlarla ilgisi olmayan yerler, konuya göre ya özet olarak ya da noktalarla parantez içinde geçilmiştir.

Verilen örneklerde Atatürk'ün altını çizdiği satırlar ve düştüğü notlar siyah dizilmiştir.

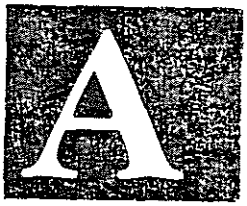
Yeni harflerle basılı kitaplardan alınan örnekler ise aynen verilmiş, bunlara sadece kitabın hangi sayfasından alındığı eklenmiştir.

Belirlemeye çalıştığımız bu yöntemle hazırlanan eserin noksansız, hatasız olduğunu söylemek mümkün değildir. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, girişilen işin ağırlığı karşısında okuyucu ve araştırmacılarımızın bağışlayıcılığına güvenmektedir. Kuşkusuz bu çalışmanın konusunda büyük bir boşluğu dolduracağı, araştırmacılara yepyeni bir kaynak olacağı da bir gerçektir.

Türkiye İş Bankası, Cumhuriyetimizin 60. yıldönümünde böylesine bir kitabı yayınları arasına almanın engin mutluluğunu duymaktadır.

Türkiye İş Bankası
Kültür Yayınları

Celal ARAMAZ
TÜRKELİ GAZETESİ
Bölge Müdürü

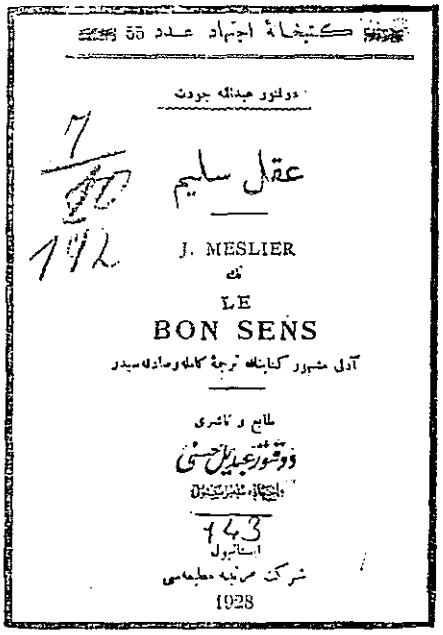

Celal ARAMAZ
TÜRKELİ GAZETESİ
Bölge Müdürü
Celal ARAMAZ
TÜRKELİ GAZETESİ
Bölge Müdürü
Celal ARAMAZ
TÜRKELİ GAZETESİ
Bölge Müdürü

AKL-I SELİM

Çankaya 143
Meslier, Jean (1664 - 1729): Akl-ı selim. Le bon sens. Tercüme eden: Dr. Abdullah Cevdet. Istanbul 1928 Şirket-i Mürettibiyye Matbaası. 536 S. 8°

Celal ARAMAZ
TÜRKELİ GAZETESİ
Bölge Müdürü

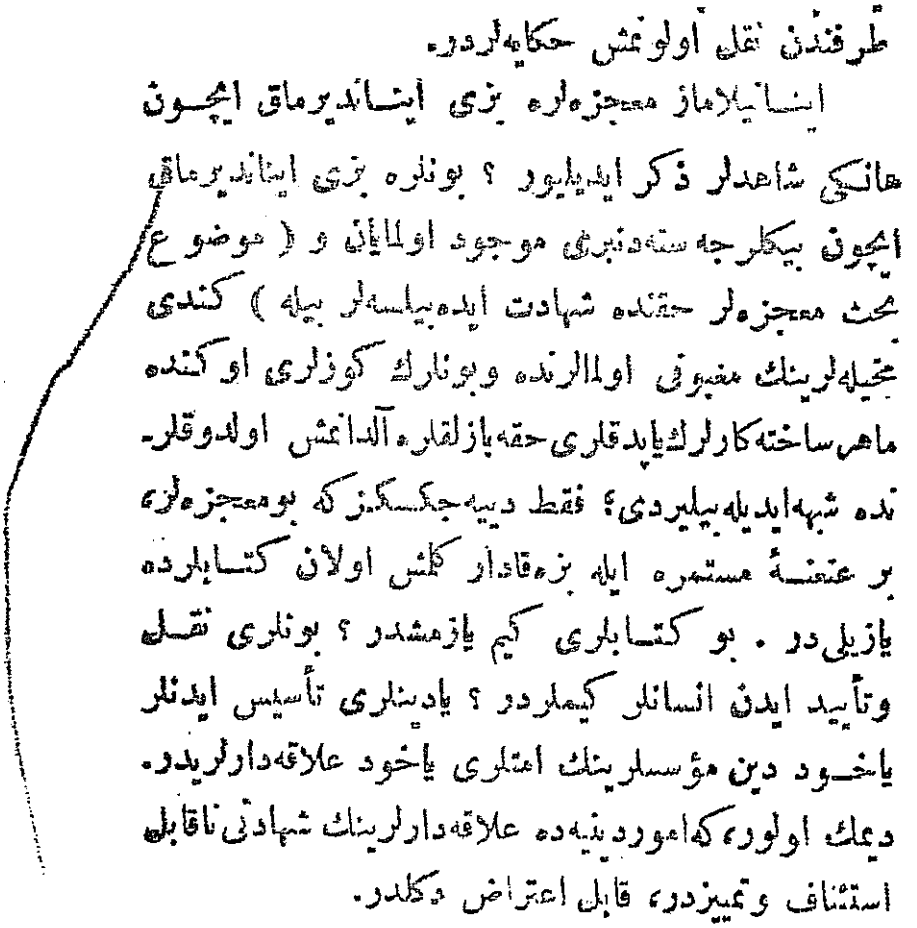
S. 205'ten

ایدییورمی؟ بوخصوصده سویله‌دیکی، کوردیکمز آثارینه
توافق ایدییورمی ؟ شبه‌سز ، خایر ؛ یالکز نه ایسه او
اولدیغنی ، بر کیمسه‌نك اولدیغنی ، طریقلرینك نا قابل
افاده بولوندیغنی ، ارادتی تدقیق وتصدیق ایتمك ویاخود
کندیسی وآثارلری حقنده عقل‌ومحاکمه ایله‌استشاره ایتمك
کستاخلغنده بولونولور بولونولماز غضبه کلدیکنی او کره‌تیر.
اللهك بزه تبلیغ اولونان مشیتی [سیرتی] عارفلکی ،
ایبلکی ، عدالتی ، قدرت کلیه‌سی حقنده بزه ویریلمك ایسته‌نیلن
پارلاق فکرلره توافق ایدرمی ؟ اصلا ؛ بتون وحی‌لرده

Kuşkusuz hayır; sadece ne ise o olduğunu, bir gizli Tanrı olduğunu, ulaşmanın olağandışılığını, buyrumlarını derinlemesine araştırmak ya da kendisi ve yapıtları konusunda akıl yürüterek

bir yargıyla danışma yoluna gitmek saygısızlığında bulunulur bulunulmaz gazaba geldiğini öğretir. Tanrının bize bildirilen yapısından kaynaklanan buyruklarının bilgeliği, iyiliği, adaleti, evreni kavrayan gücü konusunda bize verilmek istenilen parlak düşüncelere uygun düşer mi? Asla.

S. 300 - 301'den

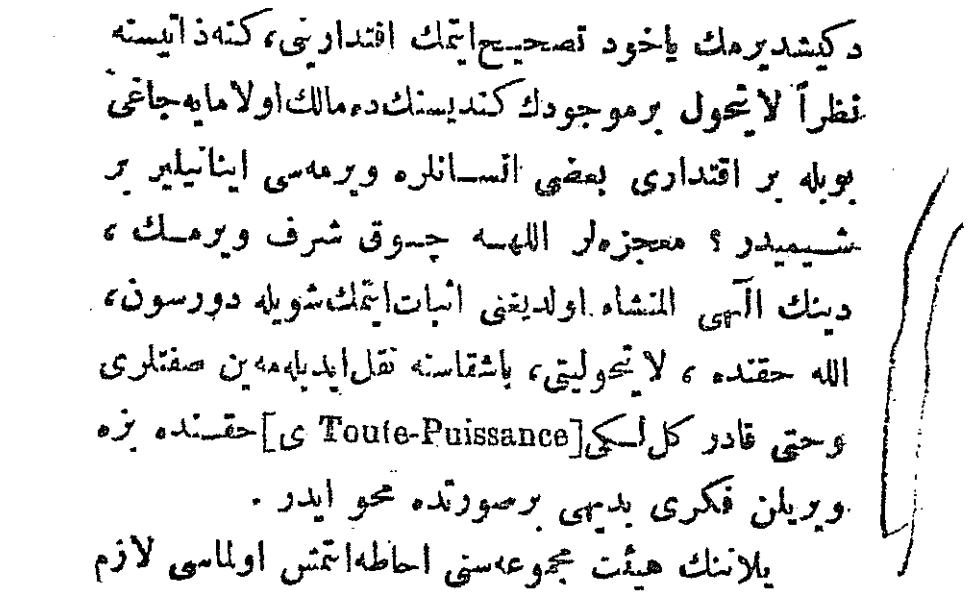

طرفندن نقل اولونمش حکایه‌لردر.
اینانیلامز معجزه‌لره بزی اینانديرماق ایچون
هانکی شاهدلر ذکر ایدیلیور ؟ بونلره بزی اینانديرماق
ایچون بیکلرجه سنه‌دنبری موجود اولمایان و (موضوع
بحث معجزه‌لر حقنده شهادت ایده‌بیلسه‌لر بیله) کندی
تخیله‌لرینك مغبونی اولمالرنده وبونارك کوزلری او کنده
ماهر ساخته کارلرك یاپدقلری حقه بازلقلره آلدانمش اولدوقلر-
نده شبهه ایدیله‌بیلیردی؛ فقط دیه‌جکسکز که بومعجزه‌لره
بر عنعنهٔ مستمره ایله بزه قادار کلمش اولان کتابلرده
یازیلی‌در . بو کتابلری کیم یازمشدر ؟ بونلری نقل
وتأیید ایدن انسانلر کیملردر ؟ یادینلری تأسیس ایدنلر
یاخود دین مؤسسلرینك اعتلری یاخود علاقه‌دارلریدر.
دیمك اولور، که‌اموردینیه‌ده علاقه‌دارلرینك شهادتی ناقابل
استئناف وتمیزدر، قابل اعتراض دکلدر.

İnanılmaz mucizelere bizi inandırmak için hangi tanıklar gösteriliyor? Bunlara bizi inandırmak için binlerce yıldanberi var olmayan ve (sözü edilen mucizeler konusunda tanıklık edebilseler bile) kendi hayal güçlerinin şaşkını olmalarında ve bunların gözleri önünde becerikli sahtekarların, düzmecilerin yaptıkları hokkabazlıklara aldanmış olduklarından kuşku duyulabilirdi. Yalnız diyeceksiniz ki bu mucizeler, birbirini izleyerek süregelen geleneklerle bize kadar ulaşmış olan kitaplarda yazılıdır. Bu kitapları kim yazmıştır? Bunları bizlere ileterek doğru sayan insanlar kimlerdir?

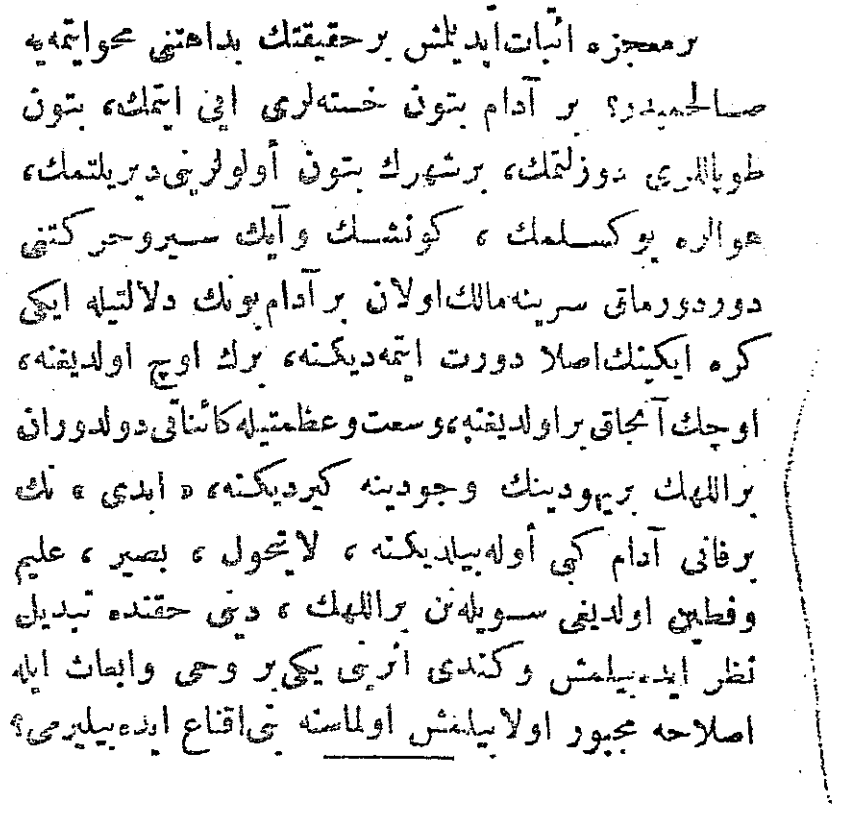
Ya dinleri düzenleyenler ya da din düzenleyicilerinin ümmetleri ya da ilgilileridir. Demek oluyor ki dinsel işlerde görevlilerin tanıklığının verdiği hüküm kesindir ve temyiz edilemez, karşı çıkmak olanaksızdır.

S. 307'den

Tanrının planını değiştirmek ya da düzeltmek gücünü, kişisel özüne göre değişmesi olanaksız bir varlığın, kendisinin de erişemiyeceği böylesine bir iktidarı bazı insanlara vermesi inanılabilir mi? Mucizeler Tanrıya çok onur vermek, dinin kutsal kaynaklı olduğunu kanıtlamak şöyle dursun, Tanrı konusunda, değişmesinin olanaksızlığını başkasına nakledilemeyen sıfatları ve hatta güçlerin tümünü benliğinde toplamış olması (Toute-Puissance) konusunda bizlere verilen bilgileri açık seçik biçimde yokeder.

S. 310'dan

Bir mucize gerçekliği kanıtlanmış bir gerçeğin güzelliğini yokedebilir mi? Kim olursa olsun tüm hastaları iyileştirmek, tüm topalları düzeltmek, bir kentin tüm ölülerini canlandırmak, havalarda uçmak, güneşin ve ayın uzaydaki hareketini durdurmanın gizini bildiğini söyleyen bir adam bu yeteneklerini kullanarak ikikere ikinin kesinlikle dört etmediğine, birin üç olduğuna, üç üçün ancak bir olduğuna genişlik ve ululuğu nedeniyle evreni dolduran bir Tanrının bir Yahudinin vücuduna girdiğine, «ölümsüzün», «sonsuzun» bir ölümlü gibi ölebildiğine; hiç değişmeyen, sağgörülü, bilgin ve kavrayışlı, anlayışlı olduğu söylenilen bir Tanrının, dinsel inancı konusunda düşüncelerini değiştirebilmiş ve kendi yapıtını bir vahiy göndererek yeniden düzenlemek zorunda kalmış olmasına beni inandırabilir mi?

S. 492'den

محتاج اولمازسکز؟ تبعه کزك یکانه رهبرلری اولورسکز؟
سزه بورجلو بولونولاجاق محبت وحرمت حیاتی حقنده
فکرلری یکدنکل اولوره متحداولور. آلهیات افسانه‌لری
آنجاق عقل و محاکمه اصحابی اوزه‌رینه حکمران اولماق
صفتنی بیله‌من‌لکدن کلن مستبدلر ایچون مفیددر.

Kutsallık söylenceleri ancak akıl ve yargı sahipleri üzerinde egemen olmak sanatını bilmemezlikten gelen müstebitler (diktatörler) için yararlıdır, anlamlıdır.

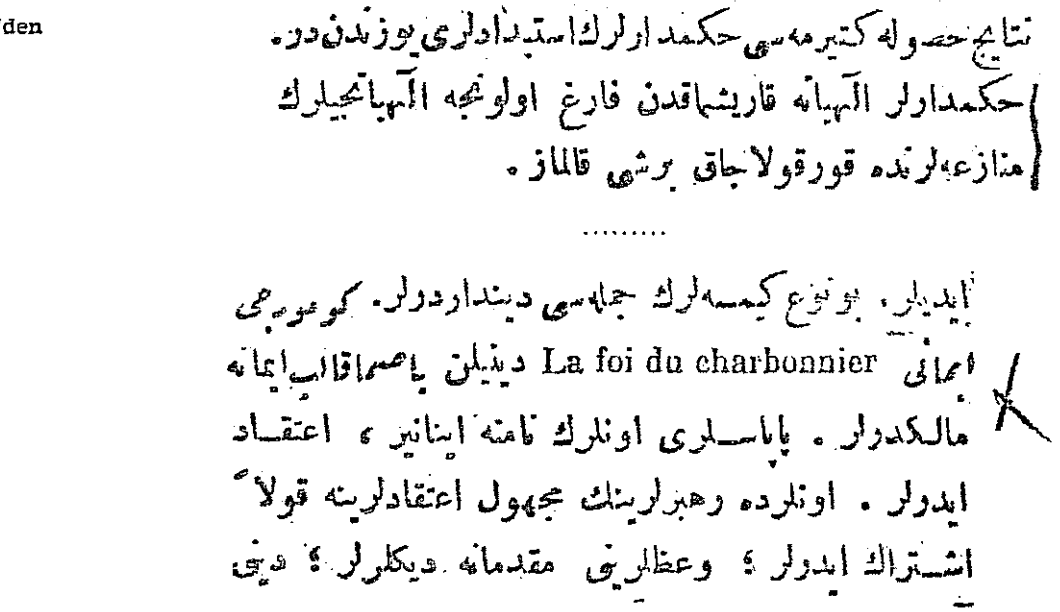
S. 493'ten

ایده‌جك قادار دلی ایسه‌لره شو حالده، جمعیت اونلرك
مجنونانه نزاعلرینه اشتراك ایتمه‌لیدر؟ برقاچ معتد خیالپرستك
تخیلاتنه قیمت ویرمك ایچون اقوامك قانلری آقاقمی کرکدر؟
آلهیاتچیلری مانیالرندن واقوامك باطل فکرلرندن شفایاب
ایتمك یك کوچ ایسه، هرحالده برطرفك آیقریلقلرینك،
دیکر طرفك بدلالقلرینك خبیث تأثیرات حصوله کتیرمه‌سنه
مانع اولماق یك قولایدر. هرکسه، ایسته‌دیکی کبی دوشونمه‌ده
مساعده اولونسون، فقط طرز اجتهادی یوزندن اخری
اضرار ایتمك مساعده‌سی هیچ برکیمسه‌یه ویریلمه‌سین. اکر
ملتلرك رئیسلری داها زیاده عادل، داها زیاده معقول اولسه‌لردی،

Şu halde toplum onların çılgınca kamplarına katılmalı mıdır? Birkaç inatçı hayalcinin, hayallerine değer vermek için ulusun kanlarının akması mı gerektir? Din bilimcilerini kendi ruhsal dengesizliklerinden ve ulusun batıl inançlarından kurtarmak güç ise, herhalde bir tarafın aykırılıklarının, diğer tarafın budalalıklarının aşağılık etkiler yaratmasına engel olmak çok kolaydır. Herkese, istediği gibi düşünme özgürlüğü tanınsın, fakat bu özgürce dü-

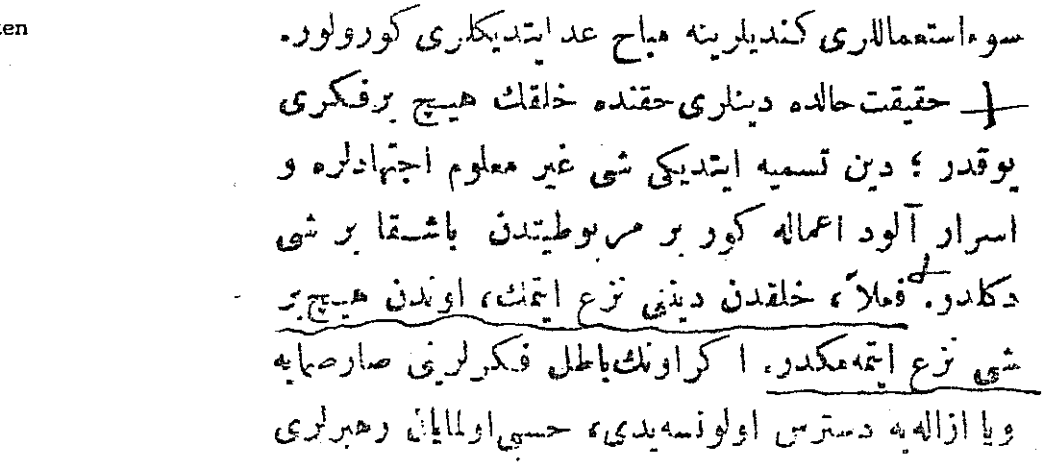
şüncesi yüzünden diğerlerine zarar vermek için hiç kimseye verilmesin.

S. 494'den

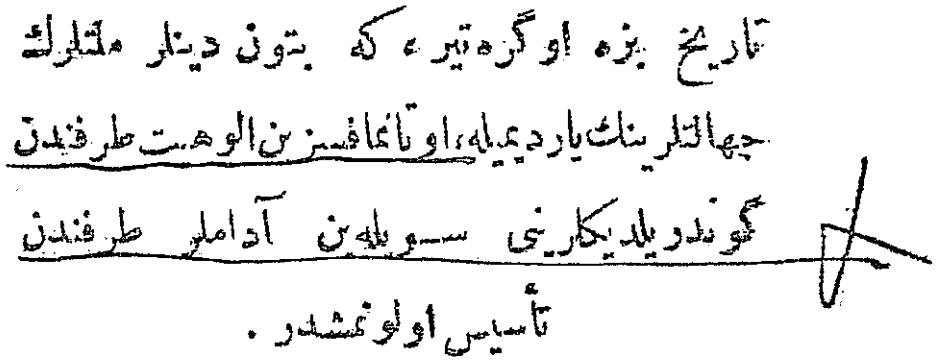
Hükümdarlar ilahiyata karışmaktan uzak kalınca dinbilimcilerinin tartışmalarından korkulacak bir şey kalmaz (...) Kömürcü inancı «La foi du charbonnier» denilen basmakalıp inanca sahiptirler. Papazları onların adına inanırlar. Onlar da klavuzlarının bilinmeyen inançlarına sözlü olarak katılırlar.

S. 495'ten

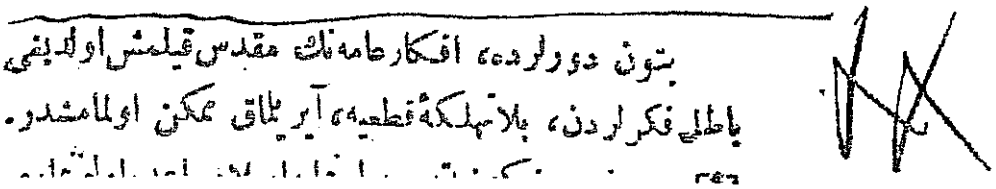
Gerçekte dinleri konusunda halkın hiçbir fikri yoktur; din dediği şey bilinmeyen inanç dizgelerine ve gizle karışık emellere kör bir bağlılıktan başka bir şey değildir. Uygulamada, halkın dinsel inançlarını yok saymak, onun inançlarında hiçbir değişiklik yapmaz.

S. 498'den

تاریخ بزه اوگره تیر ، که بتون دینلر ملتلرك
جهالتلرینك یاردیمیله، اوتانمافسزین الوهیت طرفندن
گوندریلدیکلرینی سویله ین آدملر طرفندن
تأسیس اولونمشدر .

Tarih bize öğretir ki, bütün dinler milletlerin cehaletlerinin yardımile, utanmaksızın Tanrı tarafından gönderildiklerini söyliyen adamlar tarafından tesis olunmuştur.

S. 512'den

بتون دورلرده، افکار عامه‌نك مقدس قیلمش اولدیغی
باطلی فکر لردن، بلا تهلکهٔ قطعیه، آیریلماق ممکن اولامشدر.

Tüm dönemlerde toplumun kutsallaştırdığı boş düşüncelerden tehlikesizce sıyrılmak olanaksızdır.

S. 514 - 515'ten

غيظ وكينى اوزه‌رينه جلب ايده‌جكندن امين‌در؛ بونلر
آواز آواز باغيراراق دولتلرى امدادلرينه چاغيريرلر. [*]
دليللرينى والآهلرينى حمايه ومدافعه‌ايچون قرالرك معاونتلرينه
محتاجدرلر. بوفريادلر دعوالرينك ضعيفلغنى قوتمندن
زياده فاش ايدر.

يتيش امداده دين يرده صيقيامش واردر.

On est dans l'embarras, quand on crie:au secours!

دين امورنده يا كيلمياپه كلمز؛ ديكر هرهوخسوعده
جزايه چارپيلماقسزين خطا ايديله‌بيلير؛ بولنى خائب ايدنلره
آجينير، بعضى يكى حقيقتلر كشف ايده‌ن كيمسه‌لره
بعضى مرتبه توجه كوسته‌ريلير؛ كرك دوشولن خطالرده،
كرك پايلان كشفلرده الهيات‌ك علاقه‌دارلغنه حكم اولونور.
اولو نماز مقدس برغيرت آلوله‌نير، حكمدارلر احيا ايدولر
[*] اعالى چيلديريرلر؛ ملتلره نه‌ايچون اولديغنى بيلمكسزين،
خومورداماپه باشلارلر.

عمومى وخصوصى حضور وسعادتك.. بوش، بره نسيپلردن
عارى، خسته‌خيله‌دن باشقا هيچ برزمان برتمله مالك اولمايان
وه ذكايه، معنادن خالى كلمه‌لردن باشقا برشى عرض ايتمه‌ين
بر علمه معلق اولديغنى كورمك قادار كدر انكيز هيچ
برشى واوميدر؟ كيمسه‌نك آكلامادينى ومدار اشتغال اتخاذ ايتمك

Bunlar avaz avaz bağırarak devletleri imdatlarına çağırırlar. Kanıtlarını ve Tanrılarını korumak ve savunmak için kralların yardımlarına muhtaçtırlar. Bu feryatlar davalarının zayıflığını gereğinden çok açıklığa kavuşturur. (...) İmdat çağrısının bulunduğu yerde bunalmışlar vardır. (...)

Din işlerinde yanılmaya gelmez; diğer konularda cezaya çarpılmaksızın hata edilebilir; yolunu kaybedenlere acınır, bazı yeni

gerçekler keşfeden kimselere bazı yüksek mevkiler verilebilir. Gerek düşülen yanlışlıklarda, gerek yapılan keşiflerde tanrısallığın etken olduğuna inanılır inanılmaz kutsal bir çaba alevlenir, hükümdarlar imha ederler, halk çıldırır; uluslar, nedenini bilmeksizin homurdanmaya başlarlar.

Genel ve özel güvenliğin ve mutluluğun, boş, ilkelerden uzak, hasta hayalcilikten başka hiçbir zaman bir temele sahip olmayan ve zekâya, anlamdan uzak sözcüklerden başka bir şey göstermeyen bir ilme «muallak olduğunu» görmek kadar üzüntü verici hiçbir şey var mıdır?

535. sayfada
«Rahip J. MESLİER'nin Vasiyetnamesi»
adlı yapıtı işaretlenmiştir.

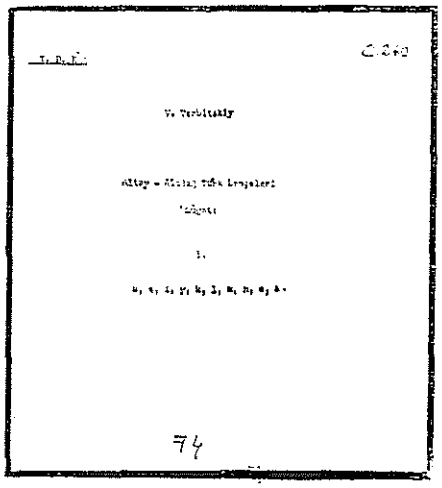
ALTAY — ALADAĞ TÜRK LEHÇELERİ LÛGATİ

Anıtkabir

Verbitskiy, V(asiliy İvanoviç, 1828 - 1890): Altay - Aladağ Türk ehçeleri lügat, 2 c. Türkçeye çevirten: Türk Dil Kurumu, y. y. t. y. 4°

1. c.: a, e, i, y, k, l, m, n, o, ö, 581 y.
2. c.: p. s, t, u, ü, ç, ş, i ve ilâve kısmı. 626 y.

Not : Eserin aslı Ortodoks Misyonu Cemiyeti tarafından 1884 te Kazan'da yayımlanmıştır. Bazı sayfalar işaretlidir. Metin daktilo ile yazılmıştır.

I. CİLT

1

Altay - Aladağ Türk Lehçeleri Lûgati

tercümesi hakkında

Türk Dil Kurumu Başuzmanlığının Notu

Tercümesi takdim edilen "Altay ve Aladağ Türk Lehçeleri Lûgati" Türk Dil Kurumu Başuzmanlığının kontrolü altında Türkçeye çevrilmiştir. Eser 1884 senesinde Kazanda tab'edilmiştir. Meşhur Türkoloğ-Altayist Misyoner Verbitskinin eseridir.

.....

Altaylılar 19 uncu asra kadar Rus tesirinden uzak kalmışlardır. Verbitskinin bu lûgatinde Rusçadan geçmiş kelimeler pek nadirdir. Müellif mümkün olduğu kadar saf türkçe kelimeleri almağa çalışmıştır. Bazı Türkoloğlar bu aserde bir kaç Mogolca kelime bulunduğunu söylemişlerdir. Fakat bu Mogolca denilen kelimeler de eski devirlerde Türkçeden Mogolcaya geçmiş olduğu Uygur ve Orhon yazılarının keşfinden sonra malûm olmuştur. Binaen - aleyh "Altay ve Altıdağ Türk Lehçeleri Lûgati" tam manasiyle bir türk sözlüğüdür .

S. 90'dan

eek (bk.) ek.

S. 107'den

ene (t., aş-b.) ana. Ençke (okşayıcı) anne, annecik; yaan ene

S. 128'den

+ egten (k.) alışmak.

S. 510'dan

mökö (yuk.b.,aş.b.) kuvvetli ,yigit; kuvvet, güç .

II. CİLT

S. 27'den

nat dışarı çıkmak, bir şeye sığmak, yerleşmek; çamura batmak , saplanmak; batmak (güneş hakkında); (k.) boğulmak (suda);(yuk.k) dalmak, cumlamak(suya); (aş.) suya dalmak; (tel.) telef olmak, mahvolmak. Kapka

S. 44'ten

pil bilmek; anlamak; kavramak ; başarmak;idare etmek ;(bilmeceyi) bulmak,bilmek, halletmek ; çözmek; anlamak. Yurt pil

S. 46'dan

pilik (t.,aş.b.), pilig (k.) bilgi. Pilik kiji bilgili adam, bilge

Pilmi (t.,aş.b.) belge, işaret ,damga .

S. 350'den

tür (t.) renk, şekil.-Türlü renkli,alaca. Yüzün türlü muhtelif şekillerde, renkli.

türlen (t.aş-b.) alaca-bulaca, renk renk olmak, çeşit çeşit renk

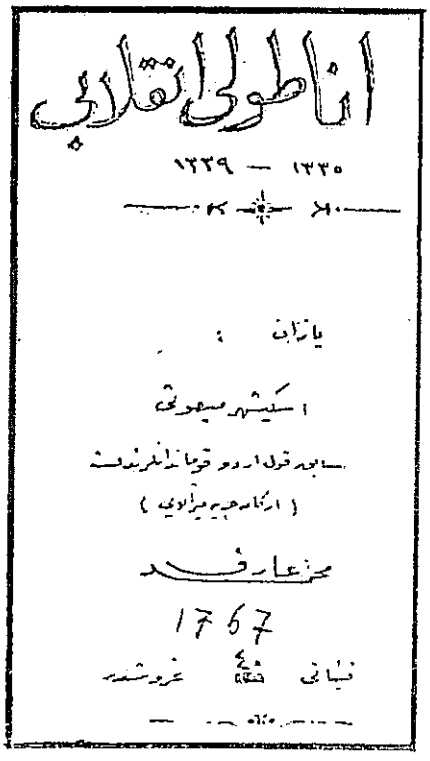
I. Ciltte 9, 10, 21, 51, 52, 53, 54, 91, 94, 99, 100, 106, 108, 113, 114, 115, 116, 117, 121, 122, 123, 131, 132, 134, 138, 145, 152, 163, 169, 318, 319, 320, 322, 323, 366, 443, 499, 507, 508, 511, 557, 560, 563, 564. sayfalarda işaretler vardır.

II. Ciltte 96, 122, 123, 158, 187, 188, 255, 256, 257, 268, 274, 280, 305, 447, 485, 573, 598. sayfalarda işaretler vardır.

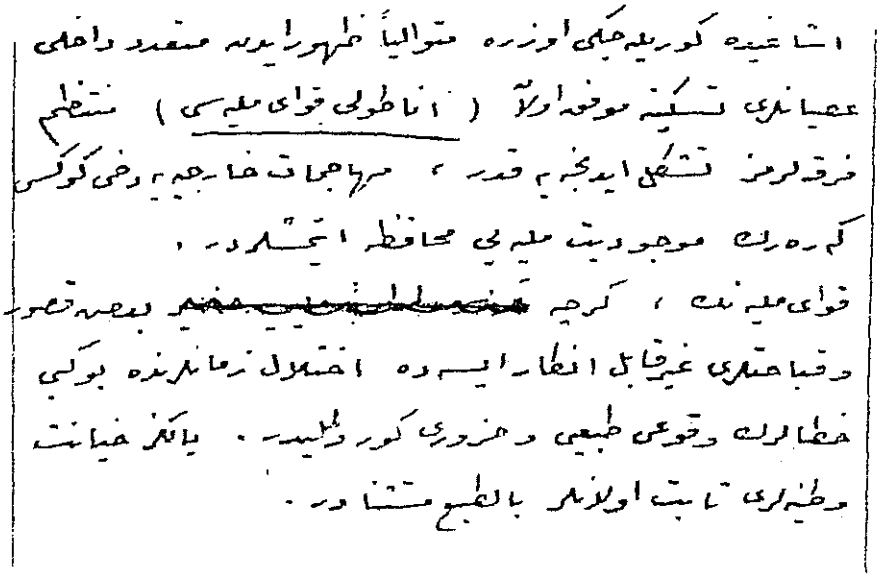
ANADOLU İNKILÂBI

Çankaya 1767

Mehmet Ârif (1882 - 1926): Anadolu inkılâbı, 1335 - 1339. 1+56 yk. 200x155 mm. bbst. Rikâ mlf hattı. Mavi mürekkep. tek çizgili defter.

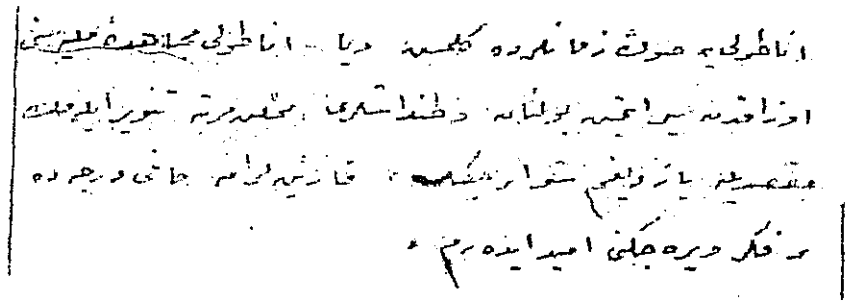
S. 5'ten

Aşağıda görüleceği üzere ardarda meydana gelen birçok iç ayaklanmaları bastırmayı başaran «**Anadolu Kuvayi Milliye**»si düzenli tümenlerimiz kuruluncaya değin dış saldırılara da göğüs gererek ulusal varlığı korumuştur.

Kuvayı Milliye'nin gerçi bazı eksikleri ve kusurları yadsınamazsa da ihtilal dönemlerinde bu gibi yanlışlıkların olması doğal ve zorunlu görülmelidir.

S. 8'den

Anadolu'ya son zamanlarda gelmiş veya Anadolu Ulusal Savaşını (Mücahedei Milliyesini) uzaktan seyretmiş bulunan vatandaş-

ları olabildiğince aydınlatmak amacıyla yazdığım şu yapıtcığın okuyucuya yeterli bir bilgi vereceğini sanıyorum.

18. Sayfada işaretler vardır.
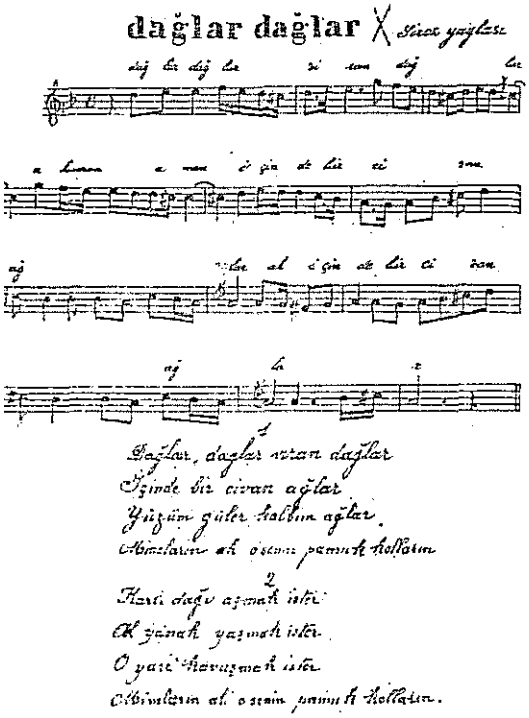
22. Sayfa karşısında bir takım hesaplar yapılmıştır.

ANADOLU HALK TÜRKÜLERİ

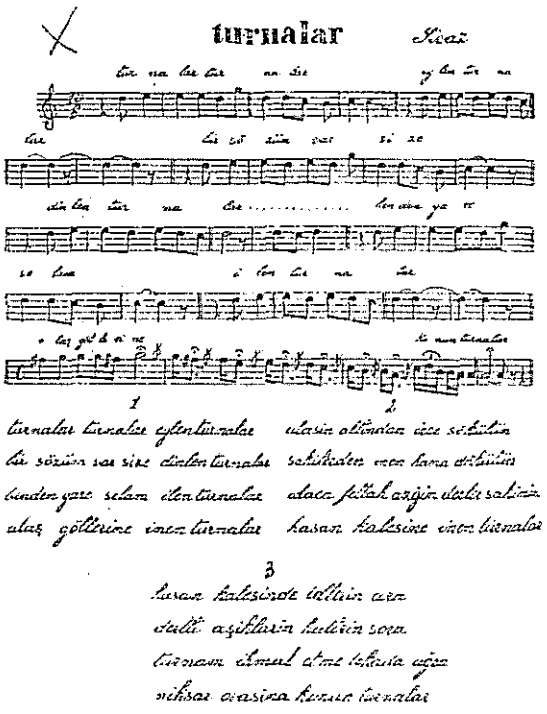
Anıtkabir 828
Anadolu halk türküleri. Chansons populaires turques. 1. c., 12 defter. Toplayan: Rauf **Yekta.** Istanbul 1926 - 1929 Evkaf Matbaası 4°

HALK
TÜRKÜLERİ
Istanbul
Konservatuvarı
Neşriyatı
ÇANKIRI VE KASTAMONUDE ÜÇÜNCÜ SEYAHATTE TOPLANAN OTUZİKİ TÜRKÜYÜ MUHTEVİDİR.
Defter: 8
İSTANBUL
Evkaf matbaası
1929

S. 30'dan
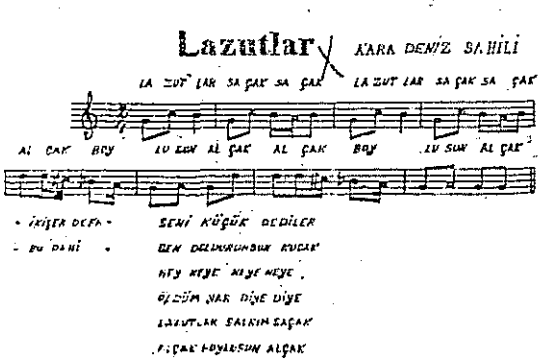

S. 18'den

S. 29'dan

S. 20'den

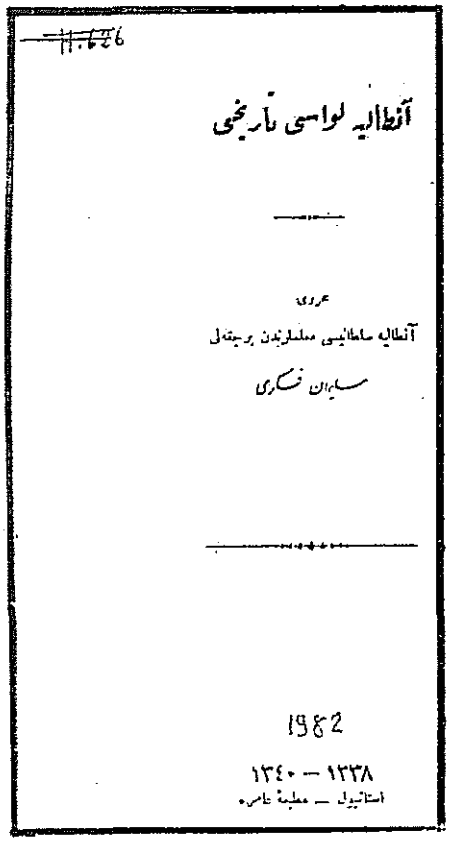

«Anadolu Halk Türküleri» kitabı 10 ayrı fasikülden oluşuyor. İlk 7 fasikül eski yazıdır. 1926-1928 yılları arasında basılmıştır. 124. sayfasında halk türkü adlarının yanları çarpı konularak işaretlenmiştir. Yeni yazılı bölüm kitabın sonunda yer almaktadır. Burada da, 54 sayfadaki halk türküleri işaretlenmiş bulunuyor. Yukarıya 1929 baskılı kapağı koymayı yeğledik. Ancak, kitabın arandığında bulunmasını kolaylaştırmak amacıyla, sicilini kaynağımızla uygun olarak aldık.

ANTALYA LİVASI TARİHİ

Anıtkabir 1932
(*Erten*), Süleyman Fikri (- 1962): Antalya Livası tarihi, Istanbul 1338 (1922) Matbaa-i Âmire. 193+3 S. 8° resim, 1 levha.

Celal ARAMAZ
TÜRKELİ GAZETESİ
Bölge Müdürü

S. 10'dan

وقوعه كلن محاربه‌ده تلف اولمشدر وملهدو فوندوس و اوغلی پیساندروس کریداعالیسنه منسوب ایدی. اوصره‌لرده کرید آطه‌سی باربارلر طرفندن اشغال اولنمشیدی. فیلب لوبه یومعلوماتی (هومر) تاریخندن اقتباس ایدییور . دها اشاغیده بشقه معلومات ویرییور : اوروپالی (ساریه‌دون) و (مینوس) قارداشلر حکمدارلق یوزندن برربله محاربه ایتمشارسه‌ده مینوسك غالیتی اوزرینه ساریه‌دون طرفکیرانیله برابر آناطولی‌یه کچه‌رك میلیاس اراضیسنده یرلشمشدرکه او صره‌لرده میلیاس طرفی‌ده لیسیه‌لرك النده ایدی . ومیلیاس اهالیسی لیسیه‌لر کبی سولیملره منسوب ایدیلر . بوجواردده ساریه‌دون بر مدت حکم سورمش وبونك زمانده لیسیه‌لر [ترمیل] اسمی آلمشلردر . بالآخره آتنه‌لی پاندیون اوغلی (لیکوس) ، برادری (أژه) طرفندن قوغولدیغنده مهاجرة ترمیللر ترد ینه کلمشدرکه او صره‌ده ترمیل حکمداری (ساریه دون) ایدی . بونك زمانده لیسیاده اقامت ایدن اهالیه (لیسیه‌ن) اسمی ویرلمش وکرید قانونلری اداره‌ده عامل اولمشدر .

بوندن آکلاشیلیورکه لیسیه‌لر ایله ترمیللر ، سولیملردن بشقه بر جنس دکلدر .

بوذاتك تحقیقاتنه کوره سولیملر بدایة کندی لسانلریله وبالآخره روجه ، پیسیدیا ولیدیا لسانلریله تکلم ایدرلردی . حتی[کیه‌ره‌س] محاربه‌سی زمانده فنیکه لسانیله دخی تکلم ایتدکلری روایات تاریخیه‌دندر . [ترمیسوس] اهالیسنه سولیموس دیرلردی .

Tarihçi Filip Lubé'nin (Homer) tarihinden yaptığı alıntıya (iktibasa göre) Milyas halkı Lisiyenler gibi **Süleimler**dendiler. Sarpedon zamanında Lisiyenler «Termil» adını almışlardı. Daha sonra Atinalı Pandiyon oğlu Likus, kardeşi (Eje) tarafından koğulduğunda Termillerin egemen olduğu kesime göçmen olarak (muhacereten) gelmişti. (...)

Bundan anlaşılıyor ki «Lisiyenler» ile «Termiller» Süleimlerden başka bir kökenin halkı değildir. Adıgeçen kişinin incelemesine göre, Süleimler önceleri kendi dilleriyle, daha sonra rumcu, pisidya ve lidya dilleriyle konuşuyordu. (...) **Termisos** halkına (ahalisine) Suleimos derlerdi. (...)

S. 11'den

معجم البلداندن نقلاً حسام الدين افندى ديبوركه : ايلى خانك پدرى كوستريلان سام «سوليم» اولملیدر. چونكه سام بن نوحك ايلى خان نامنده براوغلى معلوم دكلدر. تورکلرك جدى [يافث بن نوح] اولديغنه كوره (سام) اسمى محرف اولوب تورکجه يوجه ورفيع معناسنه اولان سولمك مصدرندن مأخوذ «سولى» ويا خود رفعت معناسنه اولان «سوليم» اولديغى محققدر. شواحتماله بناءً «سام» عدا ديلان «سوليم» ايله حضرت نوح آره سنده خيلى بطون خذف ايدلمشدر.

مرآت العبره كوره : (سوليم) كوچك آسياده قديم تورك قبيله لرندن برقبيله رئيسنك اسميدر.

مورخ مشهور (لونورمان) ك تخمينى اوزره «ايلى خان» ايليون» (ق. م ١٣٤٠) يعنى (ق. ه ١٩٢٢) سنه لرنده برحيات اولوب (ق. ه ١٨٩٣) ده هيئت حكمدارى (باتورخان) ايله مصر حربنده بولنمشدر. (ايلى خان)، (ايليس خان) ديمكله ده معروفدر.

Mucemul Buldan'dan aktaran Hüsamettin Efendi diyorki : İli Han'ın babası gösterilen «Sam», 'Suleim' olmalıdır. Çünkü Nuh oğlu Sam'ın İli Han adında bir oğlu olduğu bilinmemektedir. Türklerin atası (ceddi) «Nuh'un oğlu Yafes» olduğuna göre Sam adı değiştirilerek (muharref) türkçe yüce ve yüksek (refi) anlamına gelen «sulmek» mastarından alınmış (me'huz) «suli» veyahut yükseklik anlamına gelen Suleim olduğu gerçektir. Bu olasılığa göre o dönemde Sam diye adlandırılan Suleim ile Hz. Nuh'un çağı arasında pek çok kuşağı içeren soy çıkarılmıştır (hazf edilmiştir).

Miratul İber'e göre Suleim, Küçük Asya'da (Anadoluîda) çok eski bir Türk kabile başkanının adıdır.

Ünlü tarihçi Lonorman'ın yaklaşık olarak söylediği gibi «**İli Han**, İliyun» M. Ö. (Kablel Milad) 1340 yani H.Ö. 1922 yıllarında hayatta olup 1893'te Hitit hükümdarı **Batur Han** ile Mısır savaşında birarada bulunmuştu. Öte yandan «İli Han», «İlis Han» diye de bilinmektedir.

S. 12'den

صحائف الاخبار : يافث بن نوح اقوامنى ايضاح ايدركن « رومدن اول روم ولايتنده ساكن ايديلر . » ديمسيله مارالذكر تورك قبائلنك يونانيلرك كوچوك آسيايه كلمزدن مقدم آناطوليده ساكن اولدقلرنى مراد ايدييور .

بيكرجه سنه مقدم تكه لواسنده طول مدت اقامت ايدن تورك اقوامنك نام ونشانى ، شهور و قصباتك اسامسى يونانيلر وروماليلر طرفندن ـ عادتلرى وجبيله ـ تبديل وتحريف ايديلهرك اونوتديرلمش ايسه ده حرفصله بو «سوليم» كلمسنك احيا ، تبديل وتغييردن مصون قالمسى بز تركلر ايچون كوزل برطالعدر . چونكه لوامزك صاحب حقيقى وازليسى اولان اجداد قديمه مزك وارثى اولديغمزى آنجق بوكله دلالتيله آكلايه بيليورز.

ايسيا حقنده قاموس اعلام بروجه آتى معلومات ويرييور : ليكيه ايلرك باشليجه معبودى شمسدن كنايه اولان (آپولون) ايدى بوخطه لك اول (سوليم) اسمنده بر قوميله مسكون اولوب بعده پلاسيچلردن (ترميل) قومى كريددن كلهرك مملكته يرلشمش ونهايت آتنه حكمدارى (پاندیون) لك اوغلى (ايقوس) مملكتى ضبط ايتمكله يونك اسمنه نسبتله [ليكيه] تسميه اولنمشدى. مشهور تروفا محاربه سنده رئيسلرى (سارپه دون) لك قوماندا سيله يونانيلره قارشى (پريام) لك امدادينه كيتمشلردى .

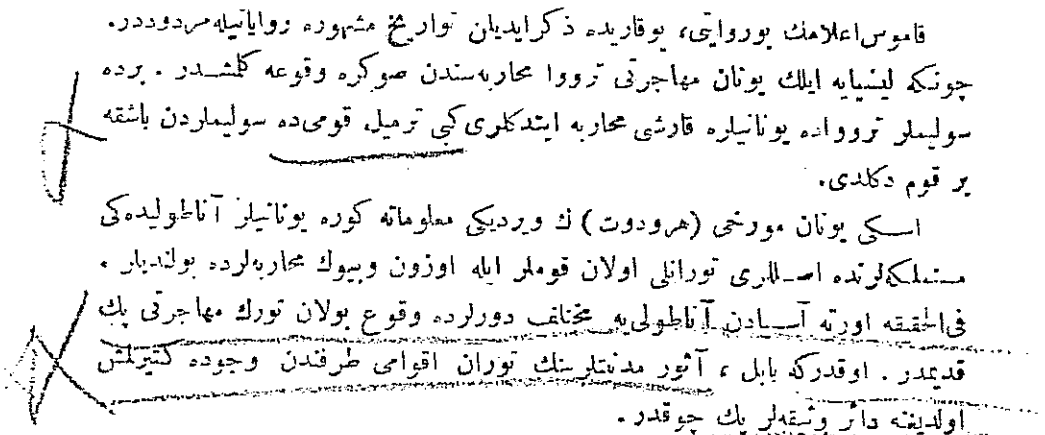
Sahaifül Ahbar: Nuh oğlu Yafes'in ulusunu «Rum'dan önce Rum ilinde yerleşmişlerdi» diye anlatırken Küçük Asya'ya Yunanlıların gelişinden çok önce Türk boylarının Anadolu'ya yerleşmiş olduklarını belirtmek istiyor.

Binlerce yıl önce Teke yöresinde (livasında) uzun süre yerleşip yaşayan Türk ulusunun ad ve sanı (nam ve nişanı) şehir ve kasabaların (şühur ve kasabatın) adları yunanlılar ve romalılar tarafından — öteden beri alışık oldukları gibi — (adetleri veçhile tebdil ve tahrif edilerek) değiştirilip bozularak unutturulmuşsa da — her nasılsa — «Suleim» sözcüğünün değişerek başkalaşma eyleminden korunmuş olması (imha, tebdil ve tagayyürden masun kalması) biz Türkler için iyi bir şanstır. Çünkü yöremizin gerçek ve en eski sahibi (sahibi hakiki ve ezelisi) olan atalarımızın mirasçısı olduğumuzu ancak bu sözcüğün öncülüğü ile anlayabiliyoruz.

Lisya hakkında «Kamusu A'lam» aşağıdaki bilgileri veriyor: Likyalıların başlıca tanrısı (mabudu) güneşten (Şems'ten) kinaye olan «Apollon» idi. Bu yöreye en önce «Suleim» adında bir kavim yerleşmişti. Daha sonra Plasıçlardan «Termil» kavmi Girit'ten gelerek bu ülkeye yerleşti. Sonunda Atina hükümdarı «Pandiyon»un oğlu «Likus»un ülkeyi (Teke yöresini) zaptetmesi üzerine bu yö-

renin adı yeni sahibi nedeniyle «Likya» oldu. Ünlü Truva savaşında başkanları Sarpedon'un kumandasıyla da yunanlılara karşı, Priyam'ın (Truva kralı) yardımına gitmişlerdi.

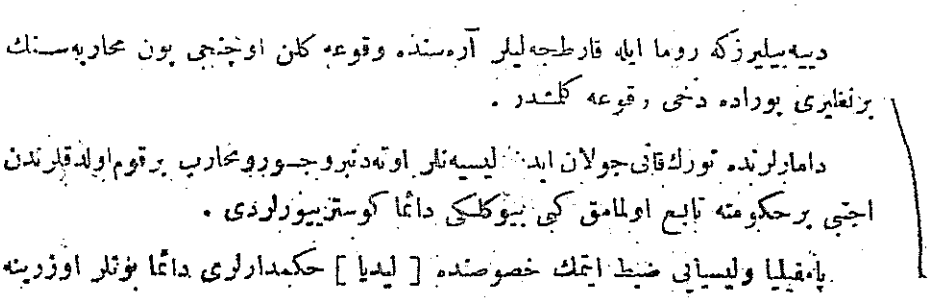
S. 13'den

«Kamusu A'lam»ın anlattığı bu söylentiler yukarıda adı geçen ünlü tarihlerin yazdıkları ile yalanlanmaktadır. Çünkü Lisya-ya ilk yunan göçü (muhacereti) Truva savaşlarından sonra başlamıştır. Bir de bu Suleim'ler Truva'da yunanlılara karşı savaşan Termil kavminden başka bir kavim değildir.

Eski Yunan tarihçisi Heredot'un verdiği bilgilere göre Yunanlılar Anadoludaki sömürgelerinde kökenleri Turan'lı olan kavimler ile uzun ve büyük savaşlar yaptılar. **Gerçekten de Orta Asya-dan Anadolu'ya türlü dönemlerde yapılan Türk göçleri çok eskidir. O kadar ki Babil Asur uygarlıklarının Turan kavimlerince oluşturulduğunu açıklayan kanıtlar pek çoktur.**

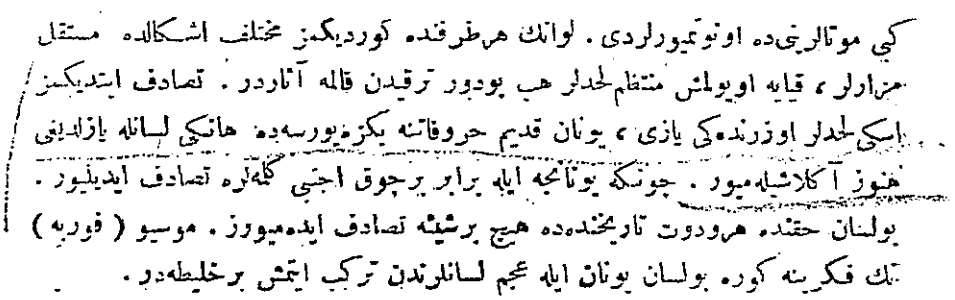
S. 15'den

Denilebilir ki, Romalılarla Kartacalılar arasında yapılan 3. Pön Savaşı'nın bir benzeri burada da yinelenmiştir.

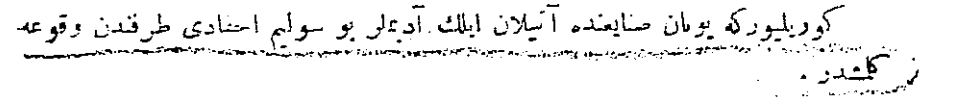
Damarlarında Türk kanı dolaşan lisiyenler, ötedenberi cesur ve savaşçı bir ulus olduklarından, yabancı hükümetlere boyun eğmemek büyüklüğünü sürekli gösteriyorlardı.

S. 17'den

karşılaştığımız **Eski mezar taşları (lahitler) üzerindeki yazı, eski yunan harflerine benziyorsa da hangi dille yazıldığı henüz anlaşılamıyor.** Çünkü bu yazıtlarda yunanca ile birlikte birçok yabancı sözcüklere de rastlanıyor. Bu dil (lisan) konusunda Heredot Tarihi'nde hiç bir bulguyla karşılaşmıyoruz. «Mösyö Furbe»nin düşüncesine göre bu dil (lisan) Yunan ile Acem dillerinin karışımından oluşmuş bir bütündür (halitadır).

S. 18'den

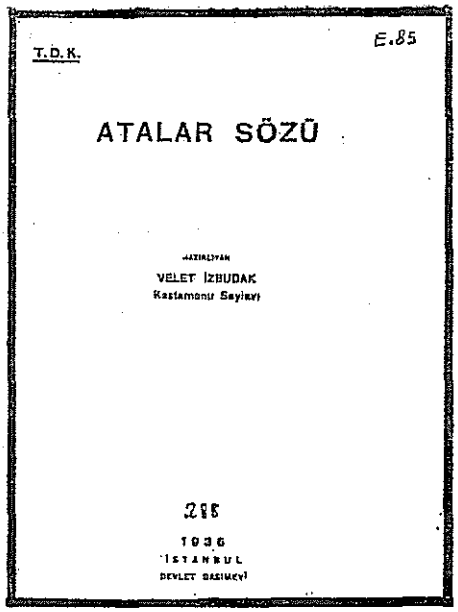

Görülüyorki Yunan sanatında atılan ilk adımlar bu Suleim soyunun torunlarınca gerçekleştirilmiştir.

13, 20 ve 46. sayfalar da işaretlidir.

ATALAR SÖZÜ

Anıtkabir 288
Atalar sözü. Hazırlayan: Velet Çelebi İzbudak. Yayımlayan: Türk Dil Kurumu. İstanbul 1936 Devlet Basımevi. 82 S. 8°

T.D.K. E.85

ATALAR SÖZÜ

HAZIRLAYAN
VELET İZBUDAK
Kastamonu Saylavı

288

1936
İSTANBUL
DEVLET BASIMEVİ

S. 40'dan

1) Akıllı düşününciye kadar, deli oğlunu everir.

347 — Kutlu gün toğışından bellüdür.

1) Güz geliki yayın belgülük - Güzün gelişi yazdan bellidir [D. L. T. II - 135].

S. 65'den

547 — Bal yiyen belâsın çekmek gerek.

Bal yemek istiyen, anın belâsına katlanmalıdır.

548 — Türk iti şehre gelicek farisice ürer.

Türkün (köylünün) köpeği şehre gelirse, şehirlileri taklit ederek farsça ürer.

S. 56'dan

685 — Okuduğun Kur'an ise göneneyin dillerüne

Faydalı birşey söyliyorsan sana canım kurban olsun.

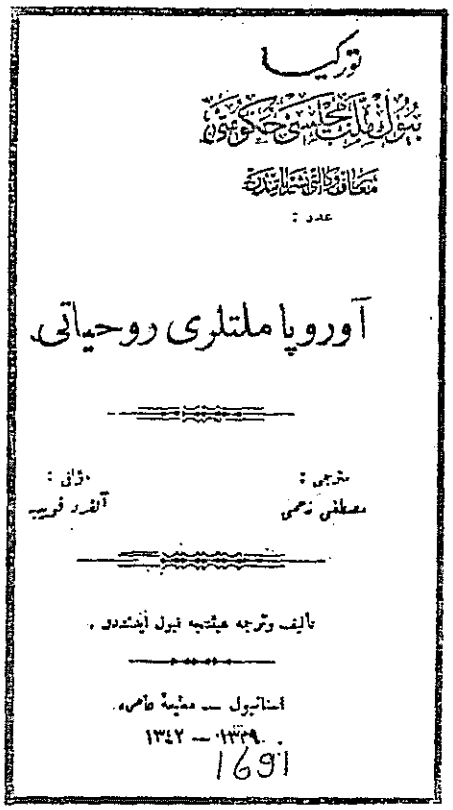
686 — Adumuz rusbı ekmeğümüz kuru yirüz

Kitabın sonundaki sözlük kısmında 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82. sayfalarda birkaç sözcüğün altı çizilmiş, bir kısım sözcük de işaretlenmiştir.

AVRUPA MİLLETLERİ RUHİYATI

Çankaya 1691
Feuillet, Alfred : Avrupa milletleri ruhiyatı. Mütercimi : Mustafa Rahmi (Balaban). Istanbul 1339 (1923) Matbaa-i Âmire. 100 + 1 S. 8°

«Türkiye Cumhuriyeti Büyük Millet Meclisi Hükümeti Maarif Vekâleti Neşriyatından Adet : 30»

S. 1'den

مقدمه

هر ملت ، خصوصی بر طاقم افکار و حسات هیئت مجموعه‌سنه مالکدرکه بوهیئت مجموعه‌یه (سجیهٔ ملیه) دنیلمکده‌در. سجیهٔ ملیه‌یی تشکیل ایدن عوامل: ارث، محیط طبعی واقلیم، مؤسسات اجتماعیه‌در .
مؤلفلر ، برملتك سجیه وحالت روحیه‌سنی — تخمینی بر صورتده — تعیین ایچون — شونلری تدقیق ایله اوملتجه حفنده‌کی حکملرینی ویریرلر:

Her ulus özel birtakım düşünce ve duyguya sahiptir. Bunlara «ulusal özyapı» (Seciyei milliye) denir. Ulusal özyapıyı oluşturan etkenler: Kalıtım (İrs), doğal çevre ve iklim ile toplumsal kuruluşlardır.

S. 4'den

٦ . دين وفلسفه‌سى : ملتك حيات وكائناته نه نظرله باقديغنى كوسترر. حيات وكائناته‌ويرديكى قيمت ومعنا ، ملتك سعادت وفلاكتى وسجيه‌سى اوزرينه مهم تأثير اجرا ايلر .

Din ve felsefesi ulusun yaşama ve evrene ne gözle baktığını gösterir. Hayat ve evrene verdiği değer ve anlam, ulusun mutluluk ve felâketi ve seciyesi üzerine önemli etki yapar.

S. 6'dan

يونان تدنيك شوكت وعظمتنى توليد ايدن ، (انفرادى) لكدر . فقط محو واندراسلرينه‌ده سبب انفراديك سبب اولمشدر . روماليلرك وصف تمازى اولان فكر تعقب و برآرايه طوپلانارق بر تشكيلات حصوله كتيرمك ، يعنى فكر مشاركت وتساند ، يونانيلرده هيچ بوقدى . حريتى چوق سورلردى . بونك ايچوندركه ، (شهر)دن يوقارى ملت تشكيل ايده‌مامشلردر . يونانيلر ايچون وطن ، دوغدقلرى شهردر .

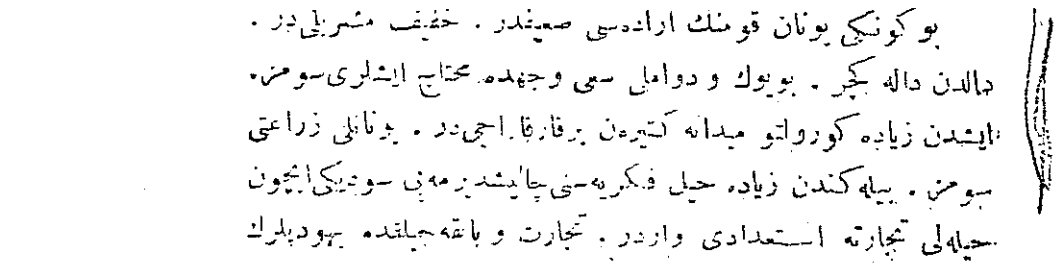
Eski Yunan'ın yükseliş nedeni dışa kapalılıktır. (İnfiradiliktir) Ama yokolup çöküşüne (indirasına) da yine bu dışa kapalılık neden olmuştur. Romalıların yüksek niteliği olan takip fikri ve bir araya gelerek örgütlenmek (Teşkilât husule getirmek) yani işbirliği düşüncesi ve dayanışma Yunanlılarda hiç yoktu.

S. 8'den

فرانسزجه « محيط المعارف » لك (غزوه) كلمه‌سنه موسيو (ريقو) يونانيلر ذكر ايتدكدن صوكرا : « ايكى يونان ، محاربات واختلافات داخليه ايله وياخود اسپارلى ، افتدى اولمقله ، محو اولوب كتمشدر » ديپور . موماليه كوره باشقه ملتلردن اولان اسپارلى يونانيلرده خلف اولمشدر : اقتدارلرى محاربه‌لرده تلف اولدى ، كولەلرى مال وملكه صاحب اولەرق يونانستانده ياشوب قالديلر .

روما ايمپراطورلغى انقراضى آنندە يونانستانده بو خليطهٔ اقوام

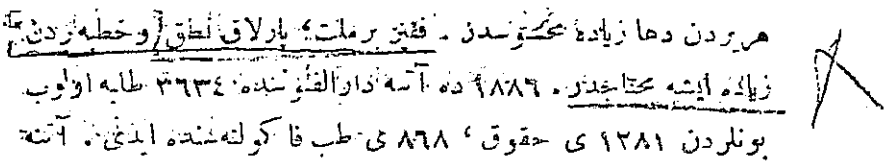
(.....)

«Eski Yunan iç savaşları ve ihtilaller ile yahut esirleri (tutsakları) efendi olmakla mahvolup gitmiştir.» Başka uluslardan olan esirler Yunanlılara halef olmuştur. (...)

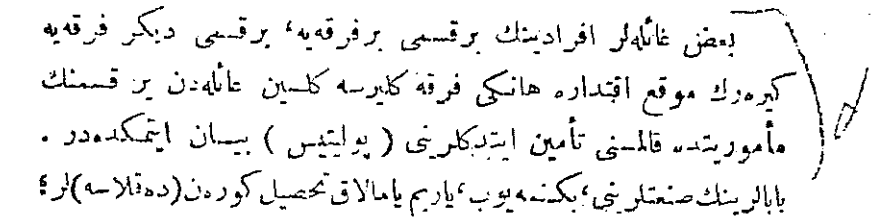
Bugünkü Yunan ulusunun istenci (iradesi) zayıftır. Hafif meşreblidir. (Yenlicektir) Daldan dala geçer. Büyük ve sürekli çalışma ve uğraşı isteyen işleri sevmez. İşten çok gürültü koparan bir farfaracıdır. Yunanlı tarımı sevmez. Bilek gücünden çok dalavere düşüncesini (Hileyi fikriyesini) çalıştırmayı sevdiği için ticarette yeteneklidir.

S. 10'dan

Yoksul bir ulus parlak nutuk ve hutbelerden çok işe muhtaçtır.

S. 11'den

Bazı (nüfuzlu) aileler, bireylerinin bir kısmını bir partiye, bir kısmını da diğer partilere sokarak iktidar mevkiine hangi parti gelirse gelsin aileden bir kısmının yüksek memuriyetlerde kalmasını sağlarlar.

S. 13'den

رومالیلر — رومالیلر ، زراع ایدی . زراع بر ملتده مناسبات اجتماعیه ، تجار ملتده کندن دها بسیط و سادهدر . زراع ملتك اعتیادانی ، چالیشدیغی طوپراق کبی ، مستقر و امینمدر .
تجار ملتلرده ایسه بزدن قازانمیورمك وغائب ایدیورمك طالعلری

(.....)

[*] کرچه روما ایمپراطورلغی ، متحد و بویوك بر ملیت تشکیل ایدهمدیسه ده ، مرکزی و معظم بر سیاسته ایلك معظم دولت تشکیل ایدن رومادر . سزارك باش پاپاسی : « روما ایمپراطورلغی ، دنیانی وحدت الهیه فکری اوزرینه حاضرلامقدهدر » دیبوردی . غایهسی ، بوتون دنیانی اداره‌سی آلتنه آلمق اولان روما سیاستی عرق ، مکان و سائره کبی اختلافاتی طانیماز . مساوات طرفدارپدر . عقلك عدی قوانینی آلتنده انسانلری جمع ایتمك ایستر .
رومالیلرك تشکیلات فکریه‌یه دائر اوریژینال اثرلری حقوقدهدر : بردفعه بیانکبر اولدقدن صوکره ، رومالیلر امپراطورلغده ، عالمشمول شکلده مالك بر حقوق تأسیس ایتدیلر .
رومالیلر ، شائبی ، ضرورت مدنیه و سیاسیه‌یی نظری اوکندن کیچیرمازلر .

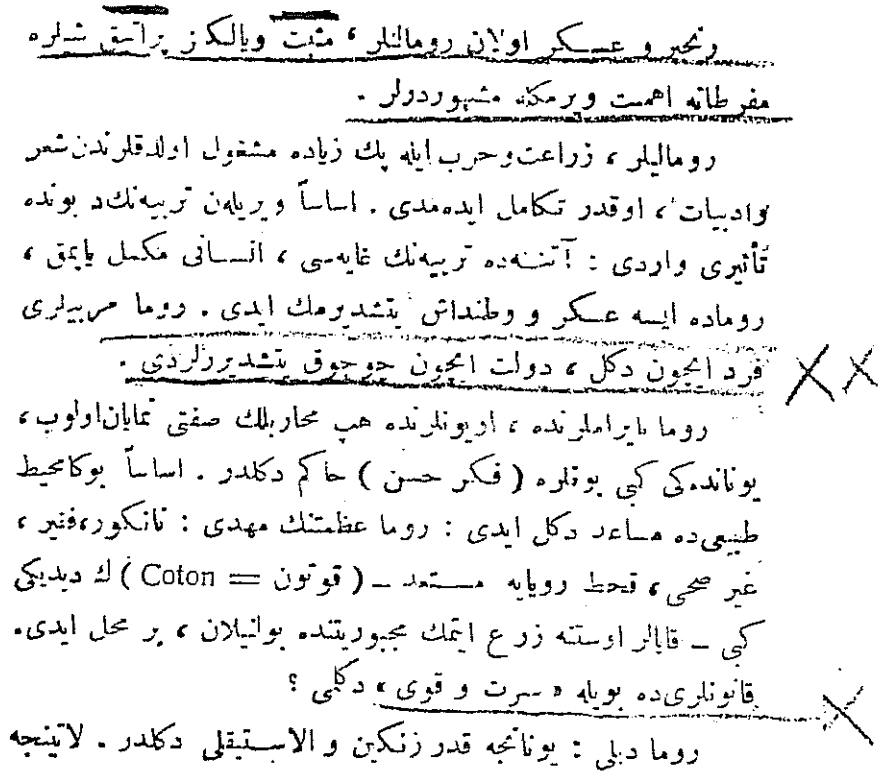
Romalılar tarımcı idi. Tarımcı bir ulusta toplumsal ilişkiler ticaretle uğraşan ulustakinden daha sadedir. Tarımcı ulusun alışkanlıkları çalıştığı toprak gibi kararlı ve güvenlidir. (...)

Roma İmparatorları birleşik büyük bir ulusçuluk (Milliyet) oluşturamadılar ama merkezi büyük bir siyasetle görkemli bir devlet oluşturan Roma olmuştur. Sezar'ın baş papazı: «Roma İmparatorluğu, Dünyayı Tanrının birliği düşüncesi üzerine hazırlamaktadır» diyordu. Amacı tüm Dünyayı idaresi altına almak Roma siyaseti ırk, yer ve benzeri gibi anlaşmazlıkları tanımaz, aklın yasaları altında insanları toplamak ister.

Romalıların örgüt düşüncesine dair orijinal eserleri hukuktur. Bir kez dünyaya egemen olduktan sonra (Cihangir) Romalılar imparatorlukta evrensel biçimde bir hukuk tesis ettiler.

Romalılar gerçekliği, siyasal ve uygarlık zorunluluğunu gözönünden ayırmazlardı.

S. 14'den

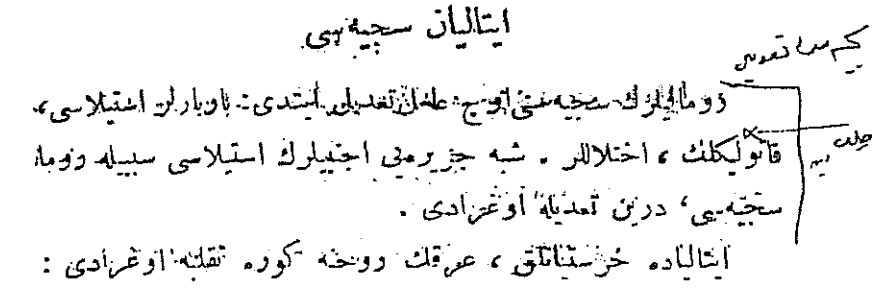
Rençber olan ve asker olan romalılar yalnız müsbet ve pratik şeylere aşırı biçimde önem vermekle ünlüdür.

(.....)

Roma eğitimcileri (Murebbileri) fert için değil, devlet için çocuk yetiştirirlerdi.

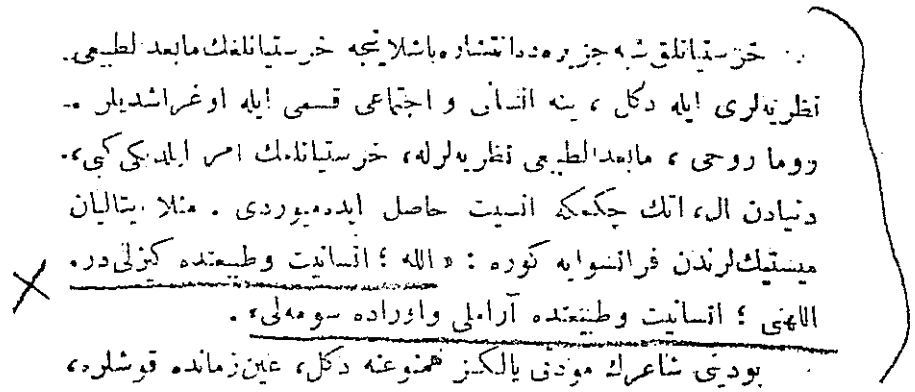
Roma azametinin beşiği nankör, fakir, sağlıksız kayaların yüzüne ekip biçmek zorunda bulunan bir yer idi. Yasaları da böyle «Sert ve kuvvetli (Kavi)» değil mi?

S. 16'dan

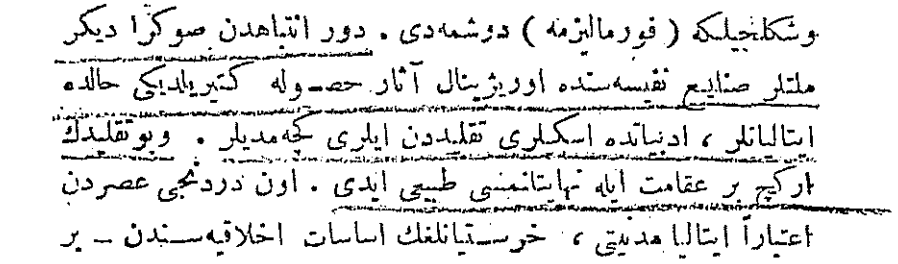
Romalıların karakterini (Seciyesini) üç etken değiştirdi. 1 — Barbar istilası, 2 — Katoliklik, 3 — İhtilaller. Yarımadaya olan yabancı istilaları nedeniyle Roma karakteri derin değişikliğe uğradı. (Metin dışına «Seciyenin Tadili», «Türklük», «Din» gibi sözcükler yazılmıştır.)

S. 17'den

İtalyan mistiklerinden Fransoi (Fransuva) ya göre «Allah insanlıkta ve doğada gizlidir. Allahı insanlıkta ve doğada aramalı ve orada sevmeli».

S. 19'dan

Uyanış döneminden sonra diğer uluslar güzel sanatlarda özgün eserler yarattıkları halde İtalyanlar, edebiyatta eskilere öykünmeden ileri geçemediler ve bu öykünmenin ergeç son bulacağı doğaldı.

S. 21'den

ایتالیانلرك ذكاسی ، فطرةً محسوساته معطوفدر . ایتالیانلر ، ترصد ومقایسه ده اهلدرلر . افكاری ، ماوقعات ایله آهنكدار ایتمكه متمایل درلر . نفع پرست اولوب عملی ومثبت فكره مراقلی درلر . سعی لرینك درحال ثمره سنی الده ایتمكه میالدرلر .

ایتالیان محاكمه سی : « كورمك ، بیلمكدر . بیلمك ایسه اولدن كوره بیلمكدر » دستوری اوسته استناد ایلر . .

كوردیكی ایلك وكوتولكده ایتالیانك حافظه سی سوره كلیدر . كوردیكی تحقیرلری بر درلو اونوده ماز . انسان ، ایتالیانك دشمنی اولمامغه دقت ایتملیدر .

ایتالیان ، لب دیمه دن لبابی دییه جكسكی ، یاریم اشارتدن متمملك

İtalyanların zekası yaratılıştan (Fıtraten) özellikle duygusallığa yöneliktir.

(.....)

İtalyanların uslamlaması (Muhakemesi) «Görmek, bilmektir. Bilmek ise önceden görebilmektir» düsturuna dayanır.

Gördüğü iyilik ve kötülükte İtalyan'ın belleği (Hafizası) süreklidir. Gördüğü aşağılamaları (Hakaretleri) bir türlü unutamaz. İnsan İtalyan'ın düşmanı olmamağa dikkat etmelidir. (...)

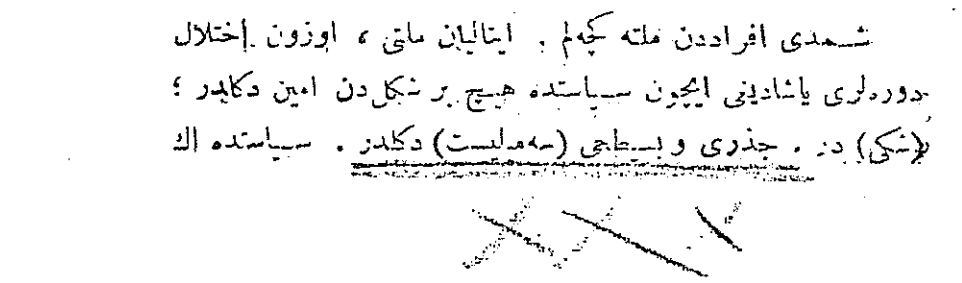
S. 22'den

« بورژوا ، فطرةً حرب دشمنی ؛ فقط بویوك سیاسی ، حیله كار ،

حسابجی ، صبور ، اوزون زمان كینی صاقلار . انتقام آلمه جغی آنده ، اوندن دها بویوك بر شی آردندن قوشیور ایسه كینی صاقلایه بیلیر ؛ بر غایه ایدینه رك اوكا ، سكوت ایچنده ، الك طولاماجلی یوللردن ، دائما تقربه اوغراشیره .

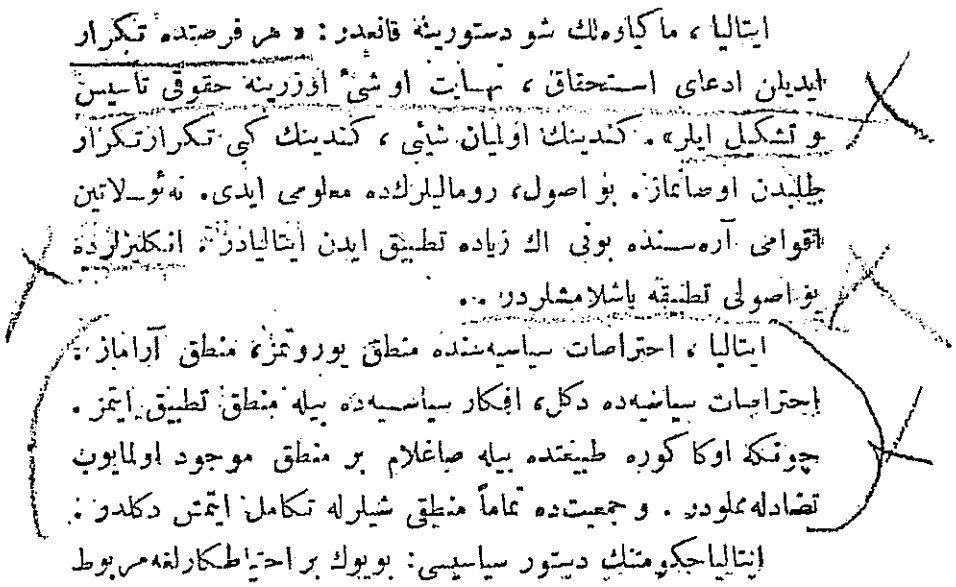
Burjuva yaratılışta savaş düşmanıdır ama, büyük politikacıdır. Siyasidir. Hilekar hesapçıdır uzun zaman kini saklar öç (intikam) alacağı anda ondan daha büyük bir şey (çıkar) ardından koşuyorsa kinini saklıyabilir. Bir amaç edinerek ona sessizce, en dolambaçlı yollardan yaklaşmağa uğraşır.

S. 24'den

İtalyan ulusu uzun ihtilal dönemleri yaşadığı için politikada hiçbir şekilden güven duymaz. «Kuşkucu»dur. Köktenci değildir.

S. 25'den

İtalya Makyavel'in şu düsturuna inanır. «Her fırsatta yinelenen hak savı (İddiayı istihkak) sonunda o şey üzerine hukuku tesis ve teşkil eyler». Kendinin olmayan şeyi, kendinin gibi tekrar tekrar istemekten usanmaz. Bu yöntemi Romalılar da biliyordu. Neo-Latin ulusları arasında bunu en çok uygulayan İtalya'dır. İngiltere de bu yöntemi uygulamaya başlamıştır.

İtalya, siyasal ihtiraslarında mantık yürütmez. Mantık aramaz. (Sadece bunda değil) Düşünce politikasında bile mantık uygulamaz. Çünki ona göre doğada bile sağlam bir mantık yoktur. Doğa çelişkilerle doludur ve toplum da tamamen mantıki şeylerle evrime doğru gitmez.

S. 27'den

کی مثبت علملره مفتون اولوب چوق چالیشقان‌درلر . ایتالیا زنکینلری‌ده فنون وصنعتك ترقیسنه ، دیکر مملکت زنکینلرندن دها زیاده خواهشکردرلر . بونی بوبابده کوسترد کلری فدا کارلقلر ایله

İtalyan zenginleri de sanat ve bilimlerin gelişmesine diğer ülkelerden daha çok heveslidirler.

S. 28'den

بوکا « روح ملی نقصانی » دیر . روح ملی ، ملتك برایدآله صاحب اولمسیله طوغار .

(.....)

هانکی عرقه منسوب اولورسه اولسون ، ملتلر اونوتمامیلدرکه عظمت ملیه‌نك یکانه‌شرطی‌سنه یوکسك برایده آله وبوکا اولاشمق ایچین متین براخلاقه مالکیت‌در . روماواپتالیا کی معظم‌شیلر میدانه کتیرمن بر خلقده (قوای حیات) خزینه‌سی قورومازدر . فقط ملت ، قوتی استعمال خصوصنده خطائر ارتکاب ایتمامیلی‌در . هر ملتك الك بیوك

Ulusal ruh (Ruhu milli) bir ideale sahip olmakla doğar.

(.....)

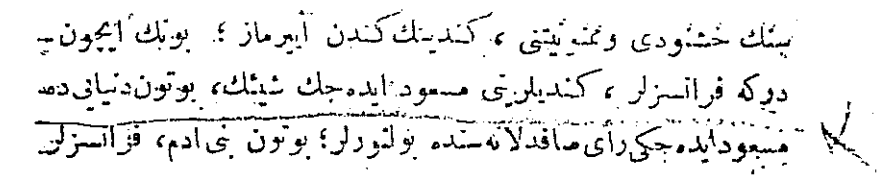
Uluslar (asla) unutmamalıdırlar ki, ulusal büyüklüğün (Azameti Milliyenin) tek koşulu, yüksek bir ideale ve buna ulaşmak için dayanıklı bir ahlak karakterine sahipliktir. Ulus gücünü kullanırken hataya düşmekten kendini sakınmalıdır.

S. 29'dan

تربیه ، دین ، مؤسسات اجتماعیه‌نك روح ملتی کوکندن دکیشدیرمیه‌جکنه ایتالیا کوزل برمثال تشکیل ایلر: شبه جزیره‌ده مؤسسات سیاسیه واجتماعیه بر چوق تحولاره اوغرادی ؛ دین جریانلری کلوب کچدی ؛ تربیه‌اصوللری دکیشدی ؛ فقط روح ملی ، کوکندن دکیشمدی .

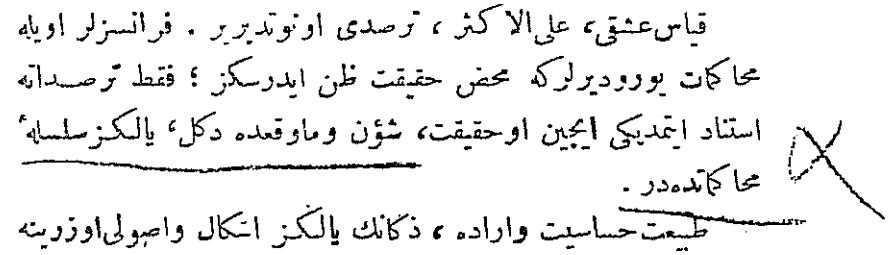
Eğitim, din toplumsal kuruluşlar bir ulusun ruhunu kökünden değiştiremiyor. İtalya buna güzel bir örnektir.

S. 32'den

Fransızlar kendilerini mutlu edecek şeyin tüm Dünyayı da mutlu edeceği gibi bir görüş saflığında bulunurlar.

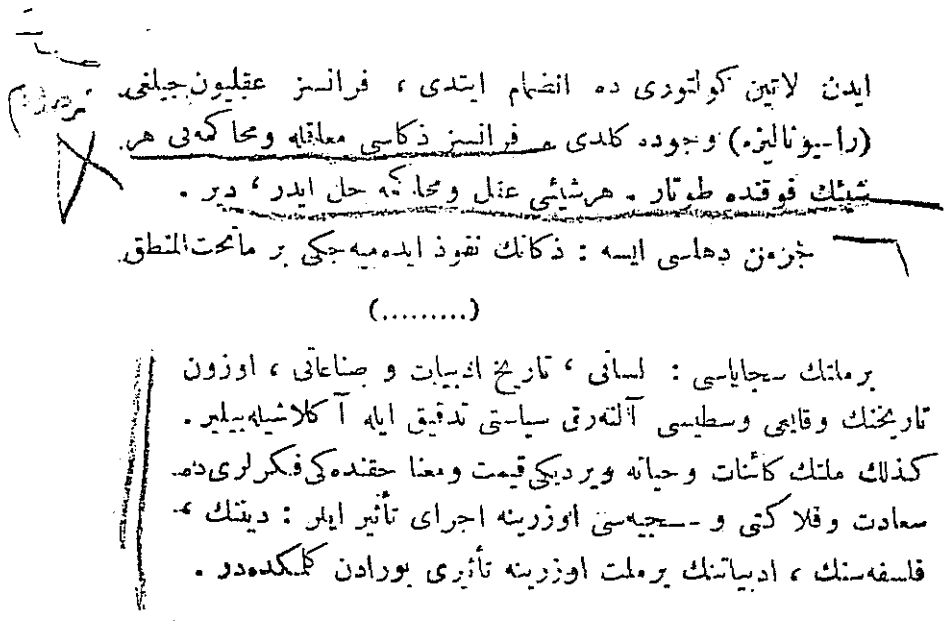
S. 34'den

Tasım (Kıyas) aşkı çoğu kez gözlemi unutturur.

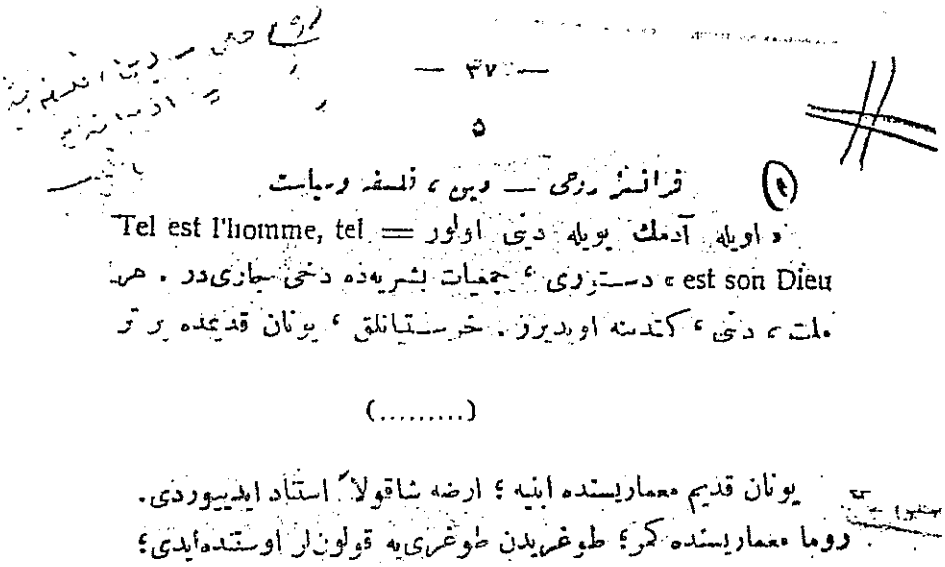
Fransızlar öyle muhakemeler yürütürler ki son gerçek sanarsınız. Ama gözlemlere dayanmadığı için o gerçek, gerçeğin kendisine ilişkin değil, sadece muhakeme zincirinde bulunur.

S. 35'den

Fransız zekası akılcılığı (Muakele ve muhakemeyi) herşeyin üstünde tutar. Her şeyi us ve uslamlama (Akıl ve Muhakeme) çözer der. (Metin dışında özel işaretlerden başka notlar düşülmüştür.)

S. 37'den

— ۳۷ —

۵

فرانسز روحی — دین ، فلسفه وسیاست

Tel est l'homme, tel est son Dieu

« اویله آدملك اویله دینی اولور » دیمك دستوری ، جمیعات بشریه‌ده دخی جاریدر . هر ملت ، دینی ، کندسنه اویدیرر . خرستیانلق ، یونان قدیمده بر تر

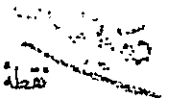
(.....)

یونان قدیم معماریسنده ابنیه ؛ ارضه شاقولاً استاد ایدیوردی.
روما معماریسنده کمر ؛ طوغریدن طوغریيه قولونلر اوستنده ایدی ؛

(«Fransız Ruhu — Din, felsefe ve siyaset» başlığı işaretlenmiş. tir. «**Ruhu milli**, — «**din**», «**felsefe**», «**edebiyat**», «**sanayii nefise**» gibi sözcükler metin dışına not olarak düşülmüştür.)

«Öyle adamın böyle dini olur» (tel est L'homme, Tel est son dieu.) İlkesi insanlık toplumunda da geçerlidir. Her ulus dini kendine uydurur.

S. 42'den

فرانسه هیکلتراشلغنك اوژیوال دوره‌سی معمیدارلق (Expression)
نقطهٔ نظرندن یونان قدیم شاتولرینه فائقدر . شارتر ، استرازبورغ

(Fransız heykeltraşlığı ve mimarlığı işaretlenmiş, metin dışına notlar düşülmüştür.)

S. 43'den

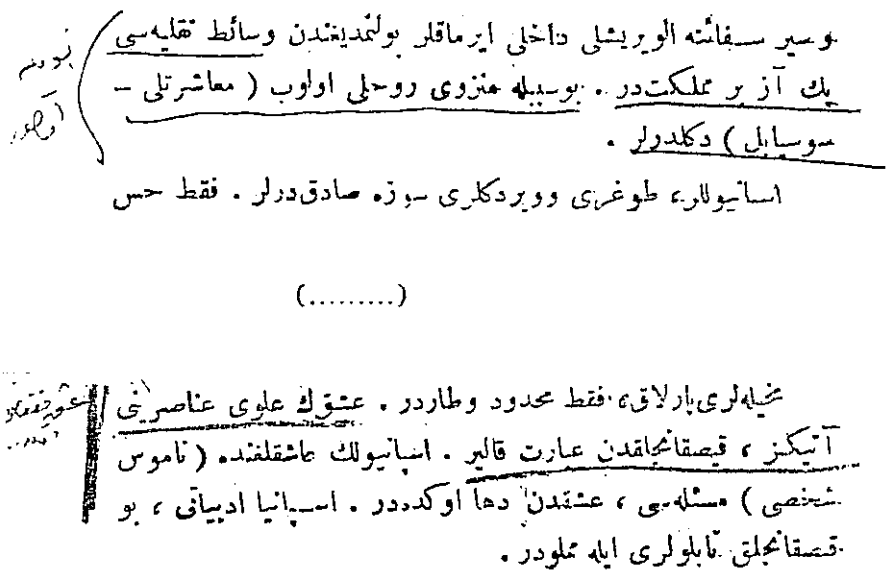
موسیقیده فرانسزلر حقیقی متشبثلر میانبده‌دن . فی‌الحقیقه

(.....)

فرانسه رسملك زنکینلکی خاطرلاتمغه حاجت یوقدر . رسملك

S. 45'den

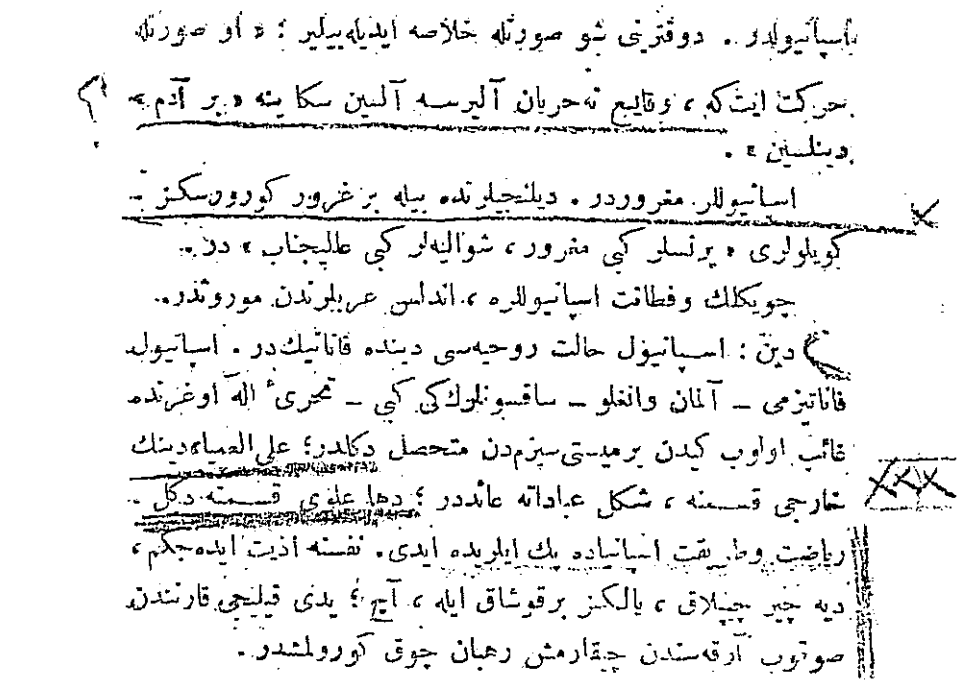

(İspanya'da) Ulaşıma elverişli ırmaklar yoktur. Bu nedenle ulaşım araçları kıttır. Buna bağlı olarak da halk yalnızlığı sever. (Metin dışına notlar düşülmüştür.)

(.....)

Aşktaki yücelik ögelerini atarsanız geriye kıskançlık kalır. İspanyol'un aşk anlayışında kişisel namus sorunu aşktan daha öndedir. İspanya yazını bu kıskançlık sahneleriyle dopdoludur. (Metin dışına bazı notlar düşülmüştür: «Kıskançlık», «Aşk».

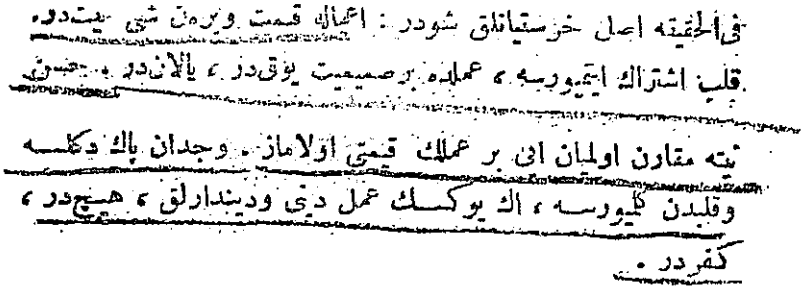
S. 45 - 46'dan

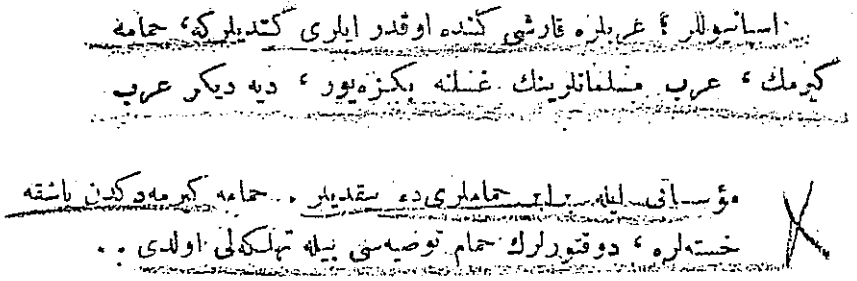
(Senak'ın İspanya'ya özgü görüşü şöyle biçimlendirilebilir:) «Öyle hareket et ki, olayların akış biçimi ne olursa olsun, sana yine bir adam denilsin». İspanyollar onurludur. Dilencilerinde bile bir gurur görürsünüz.

(İspanya'da din fanatikliğinin dinin şekil kısmına ilişkin olduğu işaretlenmiştir.)

S. 46 - 47'den

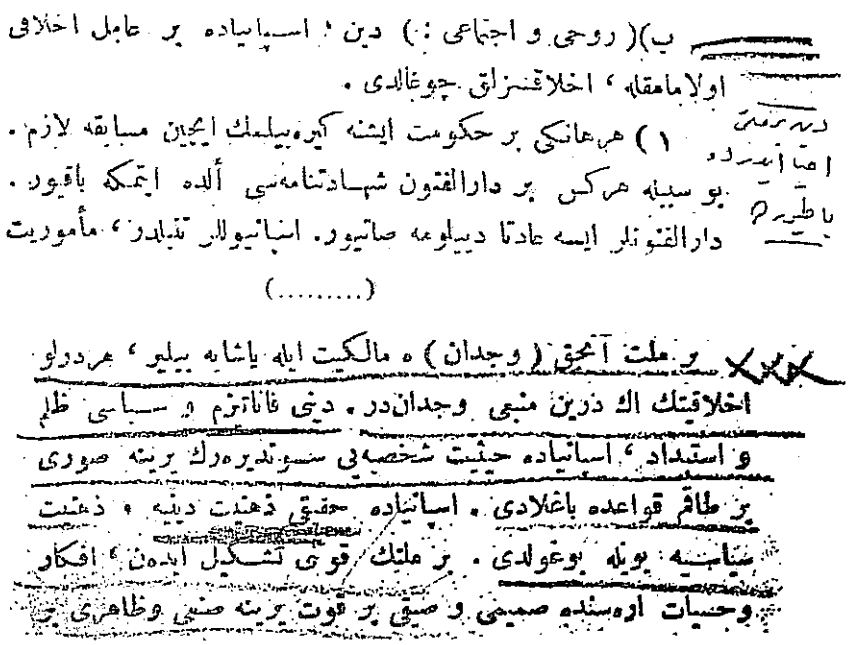

(İtalya'daki gibi İspanya'da da Hıristiyanlık özünden bozulmuştur. İspanya'da din şöyle yorumlanır :) İşe (dinsel işe), niyet değer kazandırır. Kalp katılmıyorsa, «iş» te içtenlik olamaz; yalan vardır. İyi niyete dayanmayan işin değeri yoktur. Vicdan temizliği yoksa en yüce dinsel iş hiçtir, küfürdür.

İspanyollar Araplara karşı «kin» de öylesine ileri gittiler ki hamama girmek, Arap müslümanlarının gusulüne benziyor diye tüm hamamları yıktılar. Hamama girmedikten başka hastalara doktorların hamam tavsiyesi bile tehlikeli oldu.

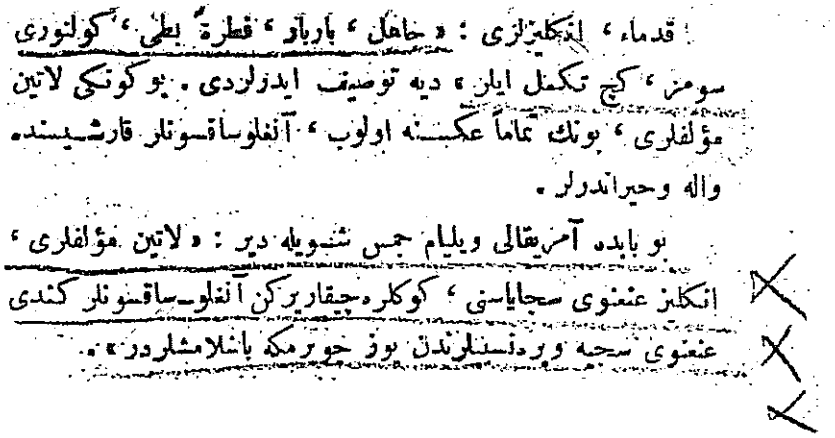
S. 48'den

Din, İspanya'da bir ahlak etkeni olamamakla, ahlaksızlığı da çoğaltmıştır. (Metin dışına «**din bir milleti ihya eder de, batırır da**» diye not düşülmüştür.) (...)

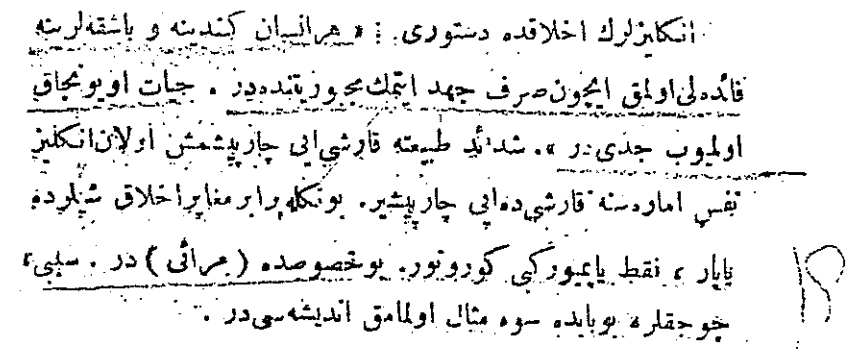
Bir ulus ancak «vicdan» sahibi olarak yaşıyabilir. Her türlü ahlakın derin kaynağı vicdandır. Dinsel fanatizm, siyasal zulüm ve istibdad İspanya'da kişisel saygınlığı söndürerek (onu) biçimsel (suri) mantık kurallarına bağladı. İspanya'da dinsel ve siyasal düşünce böyle boğuldu.

S. 50'den

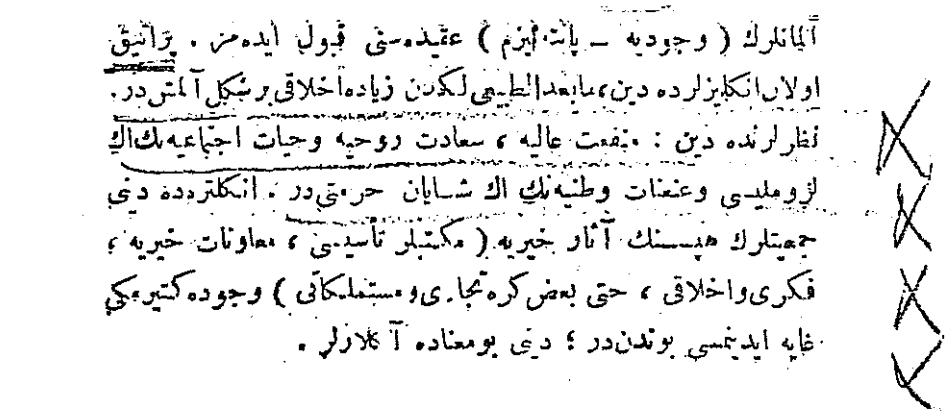
Eski yazarlar, İngilizleri «cahil, barbar, yaratılıştan ağır, kültürü sevmez, geç gelişir» diye nitelerlerdi. Bugünkü Latin yazarları, tam tersine Anglo-Saksonlara hayranlık duyarlar. (...) Wilyam Ceymis de : «Latin yazarları İngilizlerin geleneksel karakterini göklere çıkarırken, Anglo-Saksonlar kendi geleneksel özyapı ve ilkelerinden yüzçevirmeye başlamışlardır» der.

S. 55 - 56'dan

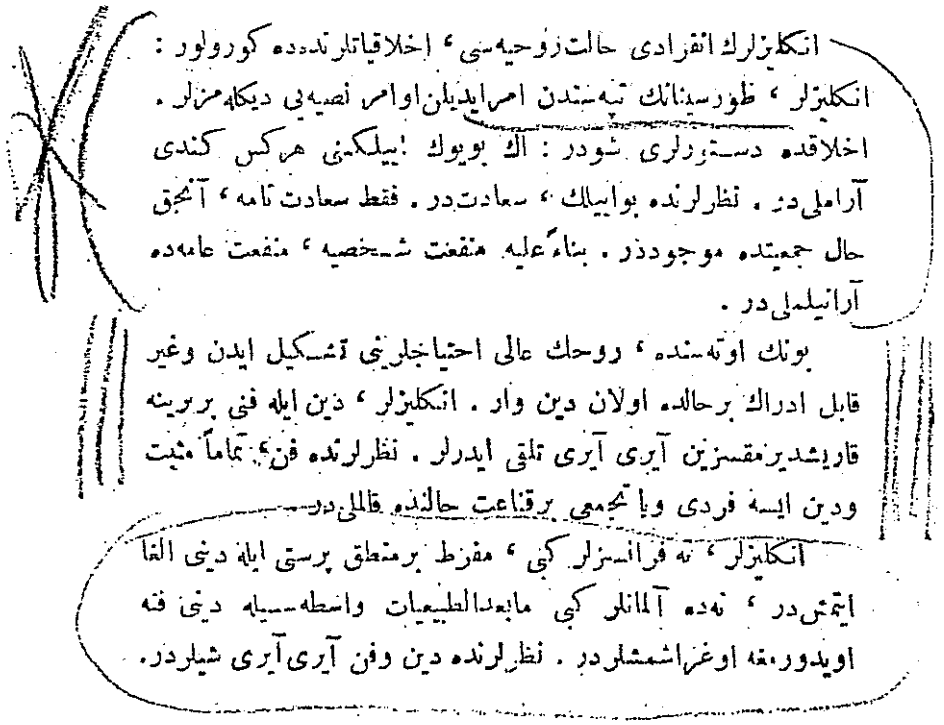
İngiliz ahlâk ilkesi şöyledir : «Her insan kendine ve başkalarına yararlı olmak için çalışıp çabalamak zorundadır. Yaşam bir oyuncak değildir, ciddilik ister. Doğanın sertliği ile boğuşan İngiliz, kendiyle de çarpışır. Yapmıyormuş gibi görünse de ahlak dışı davranışlarda da bulunur. Ama bunu gizler; nedeni de çocuklara kötü örnek olmak korkusudur. (Metin dışına Ünlem ve soru işareti konmuş, İngiliz suskunluğu ile Fransız gevezeliğini karşılaştıran metin işaretlenmiştir.)

S. 58'den

Pratik olan İngiltere'de din, fizik ve doğa ötesi (mabadüttabii) olmaktan çok ahlaksal bir biçim almıştır. Onların anladığı din; yüksek çıkar (menfaat)lardır, ruhsal mutluluktur ve toplumsal yaşamın en gereklisi yurt geleneklerinin en saygı değeridir. İngiltere'de dinsel derneklerin tümü yararlı yapıtlar ortaya çıkarırlar. Okullar açmak, yararlı yardım kurumları oluşturmak, düşünce ve ahlak dernekleri kurmak, hatta ticaret ve sömürgecilik bu dinsel kurumların başlıca işlevleri arasında bulunur. Amaç böyledir. Din, bu anlamda anlaşılır. (Metin dışına özel işaretler konmuştur.)

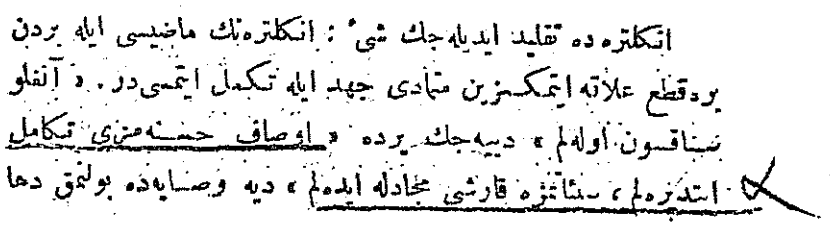
S. 63'den

İngilizler, Turusina'nın tepesinden buyurulan doğmaları dinlemezler. Ahlak ilkeleri şudur: En büyük iyiliği herkes kendinde aramalı. Bu iyilik mutluluktur. Tam mutluluk ise ancak topluluk halinde vardır. Bu nedenle, kişisel çıkar, toplumsal çıkarda aranmalıdır. (.....)

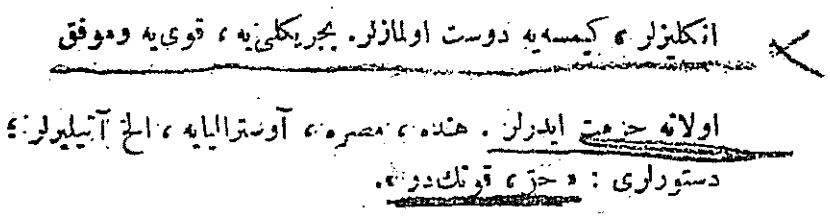
İngilizler ne Fransızlar gibi aşırı bir mantık tutkusuyla dini geçersiz saymış, ne de Almanlar gibi doğa ötesi aracıyla dini tekniğe ve bilime uydurmağa uğraşmışlardır. Onların düşüncelerinde din ile bilim (fen) ayrı ayrı şeylerdir.

.S 66'dan

İngilizler «Anglosakson olalım» diyecek yerde, «güzel niteliklerimizi geliştirelim, kötülüklerimize karşı da savaşalım» derler.

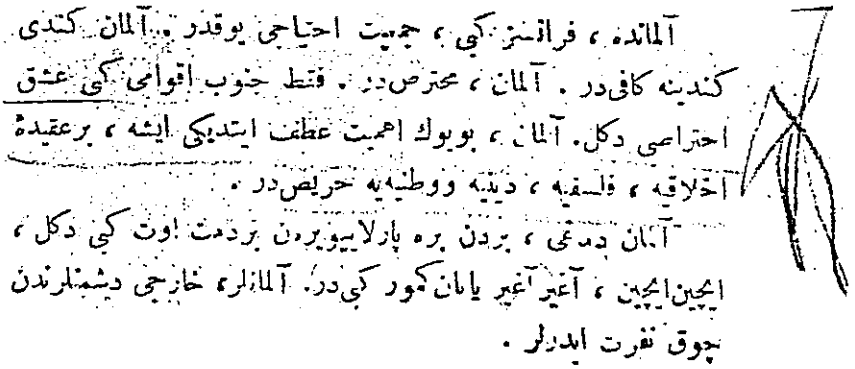
S. 66 - 67'den

İngilizler kimseye dost olmazlar; becerikliye, güçlüye ve başarana saygı duyarlar. Hindistan'a, Mısır'a, Avustralya'ya karşı ilkeleri «Hak kuvvetindir».

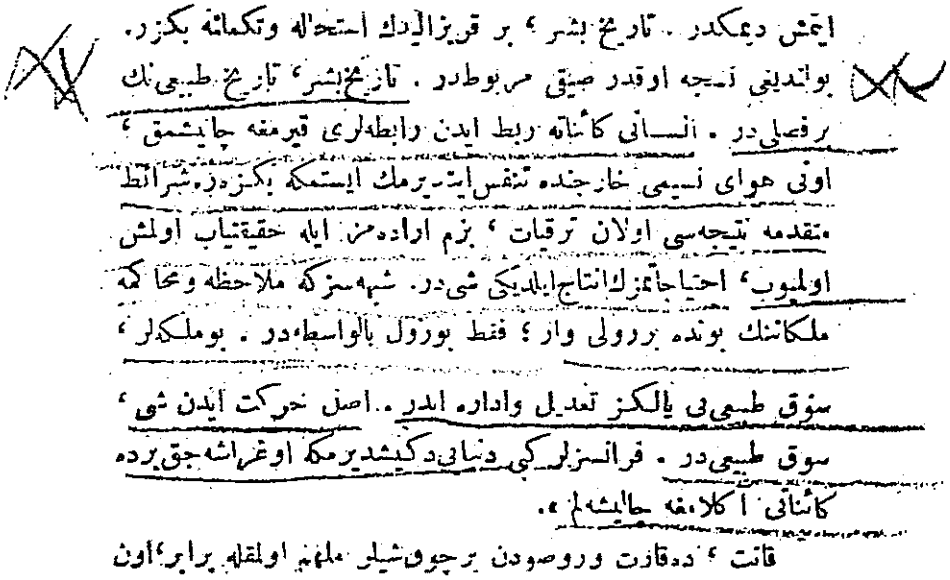
(İngiliz sömürgeciliğinin gelişmesinde İngiliz sermayedarlarının rolünü belirleyen düşünceler işaretlenmiştir.)

S. 70'den

Alman muhteristir. Ama güney uluslarındaki gibi, aşk ihtirası değil. Alman, büyük önem verdiği işe, bir ahlak inancına, felsefeye, din ve yurt uğrunda haristir.

S. 75 - 76'dan

(Alman düşünce karakterini Hegel şöyle özetler:) İnsanın tarihi doğa tarihinin bir bölümüdür. İnsanı evrene bitiştiren bağları kırmaya çalışmak, onu esintili hava dışında teneffüs ettirmek istemeye benzer. Önceki koşulların bir sonucu olan ilerleme ve yükselme, bizim istencimizle gerçekleşmeyip, gereksinmelerimizin doğurduğu bir sonuçtur. Kuşkusuz düşünme ve uslamlama (muhakeme) yatkınlığının bunda bir rolü var. Ama bu rol dolaylıdır. Bu yatkınlıklar içgüdüyü sadece değiştirir ve yönetir. Asıl devinen içgüdüdür. Fransızlar gibi dünyayı değiştirmeye uğraşacak yerde, evreni anlamağa çalışalım.

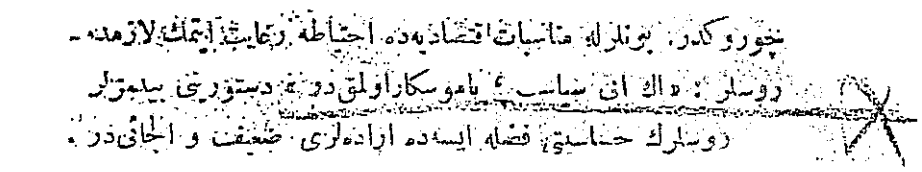
(Kant'ın Alman düşünce karakterini yansıtan görüşleri işaretlenmiş, metin dışına yer yer işaretler konmuştur.)

(Alman bilginlerinin ayırıcı özelliği olan, birçok bilginlerin bir iş üzerinde eşgüdüm ve işbirliği içinde bulunmaları işaretlenmiştir.)

(Almanların sanayideki üstünlük nedenleri işaretlenmiştir.)

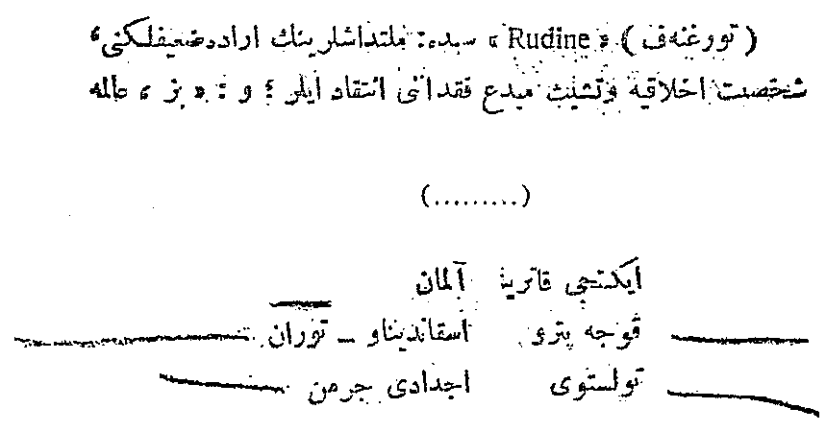
(Alman düşünce karakterinde öğrenci olsun işçi olsun başarılı ve yaratıcı kişilere ayrıcalık tanınması işaretlenmiştir.)

S. 91'den

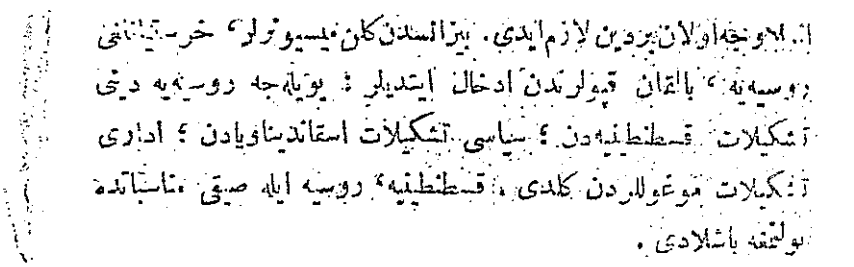
Ruslar, «en iyi politika namuskarlıktır» ilkesini bilmezler.

S. 93'den

(Ünlü Rus yazarı Turgeniyev, Rudine'inde «yurttaşlarının saf istencini, maddi girişim ve kişisel ahlak eksikliğini belirler» ve Rusyanın yetiştirdiği birçok ünlü kişilerin yabancı kökenli olduğunu belirterek II. Katerina'nın Alman Büyük Petro'nun Iskandinav - Turan ve Tolstoy'un atalarının Germen soyundan geldiklerini doğrular.) (Bu sav işaretlenmiştir.)

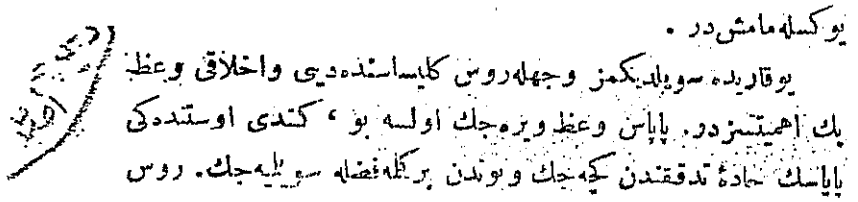
S. 95'den

(.....)

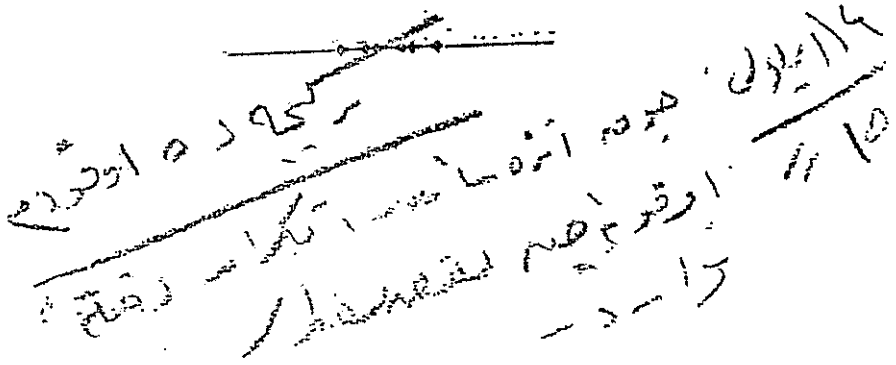
Rusya'ya din örgütü Bizanstan, siyasal örgüt İskandinavyadan, yönetsel örgüt Moğollar'dan geldi. (.....)

S. 97'den

(Rus kilisesinde din ve ahlak örgütlerine pek önem verilmediği işaretlenip yanına not düşülmüştür.)

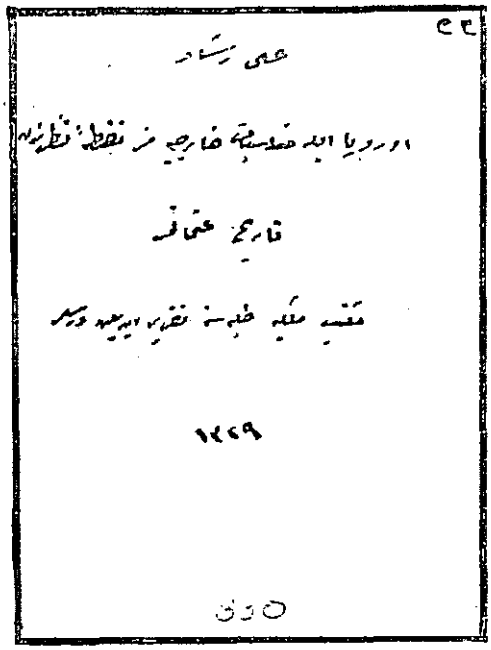
S. 100'den

Kitabın bitiminde şöyle bir not düşülmüş: «**Bir gecede okudum**» «4/5 Eylül», «Çok enteresandır, tekrar dikkatle okunacak bazı noktalar vardır.»

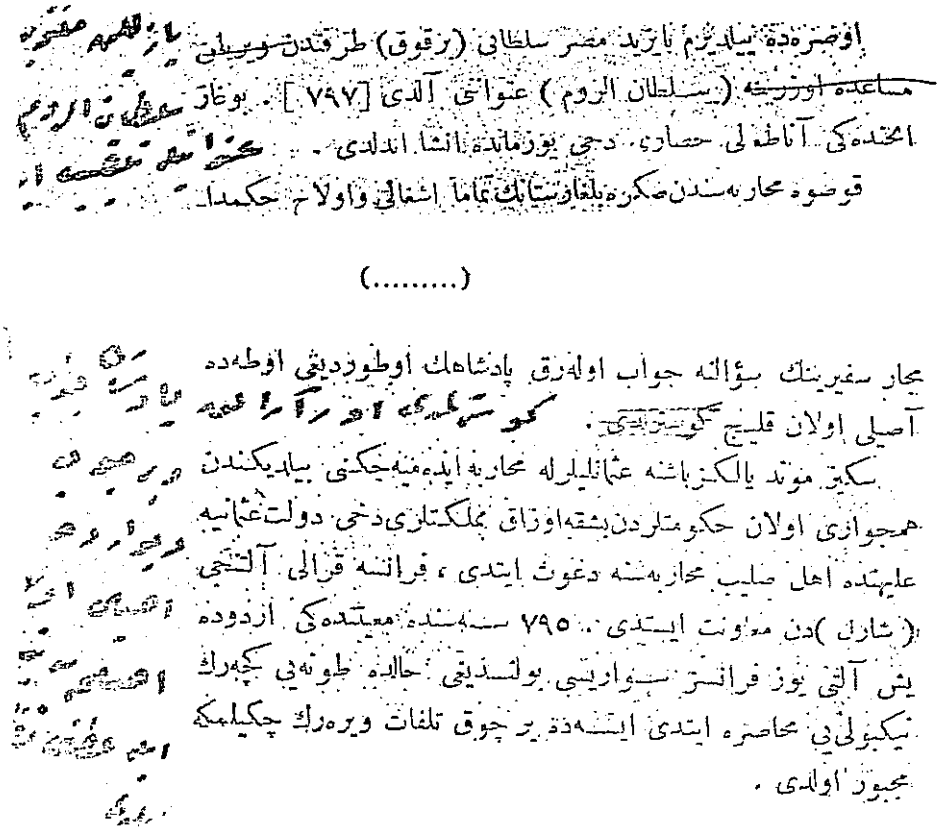
Kitabın 7, 44, 49, 52, 58, 81, 82, 84, 85, 86, 92 ve 96. sayfaları işaretlidir.

AVRUPA İLE MÜNASEBET-İ HARİCİYEMİZ NOKTA-İ NAZARINDAN TARİH-İ OSMANÎ

Anıtkabir 330
Ali Reşat (1877 - 1929): Avrupa ile münasebet-i hariciyyemiz nokta-i nazarından tarih-i Osmanî. Mekteb-i Mülkiyye talebesi için...

S. 71'den

O sırada Yıldırım Bayazıd, Mısır Sultanı (Berkok) tarafından verilen izin üzerine Rum Sultanı sanını aldı (797). (Metindeki «Ber-

kok tarafından verilen müsaade üzerine» sözleri çizilip sayfanın yanına, **«Berkok tarafından yazılan mektupta *Sultanu'r-Rum ünvanıyla takip edilir»** diye yazılmıştır.) (...)

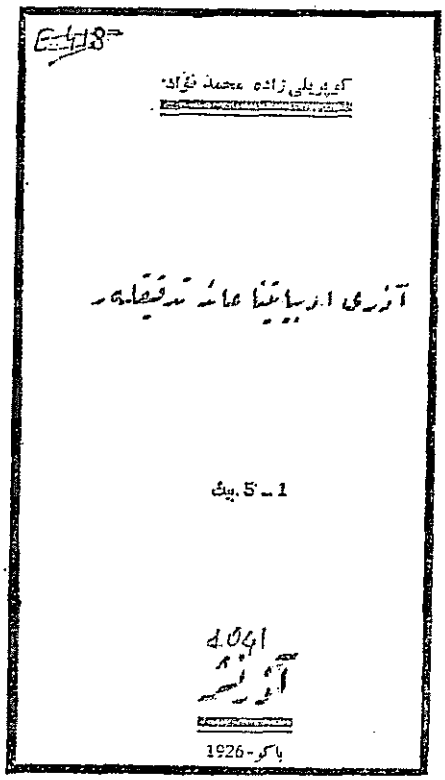
(Kosova savaşından sonra Bulgaristan'ın tümden işgali ve Ulak hükümdarının Devlete (Osmanlı Devletine) vergi veren bir bey durumuna indirilmesi üzerine, bu ülkeleri Macaristan'ın birer parçası gözüyle bakmakta olan Macaristan Kralı (Sigismund), Sultan Bayazıd'a elçi göndererek açıklama istedi).....

«Macar elçisinin sorusuna karşılık olarak padişahın oturduğu odada asılı olan kılıç gösterildi.»

(Metnin sonundaki «gösterildi» sözcüğü çizilmiş ve anlatım şöyle düzeltilmiştir: **Gösterilmedi. O aralık padişahın civarında ve bir çivide duvarda asılı olan eslihaya (silahlara) atfı nazar eylendi (bakıldı).**

AZERÎ EDEBİYATINA AİD TETKİKLER

Anıtkabir 1041
(*Köprülü*), Dr. Mehmet Fuat (1890 _ 1966): Azerî edebiyatına aid tetkikler. Bakû 1926 Azerneşr Matbaası. 56 S. 8°

S. 7'den

بو خصوصده چوق بويوك بر تاثيری وارديز: «تيمور» و چوجوقلری
زمانده خراسان و ايرانده يتيشن تورك شاعرلری، مؤسس بر لسان
ادبی اولان وسرايلرده قونوشولان «چغتايجه» يی قوللاندقلری حالده،
«صفويلر»ك دور اعتلاسنده يه عينی يرلرده يتيشن شاعرلر داها
فعاله آذری لهجه‌سنی استعمال ايديبورلردی. اكر آذری ساحه‌سی

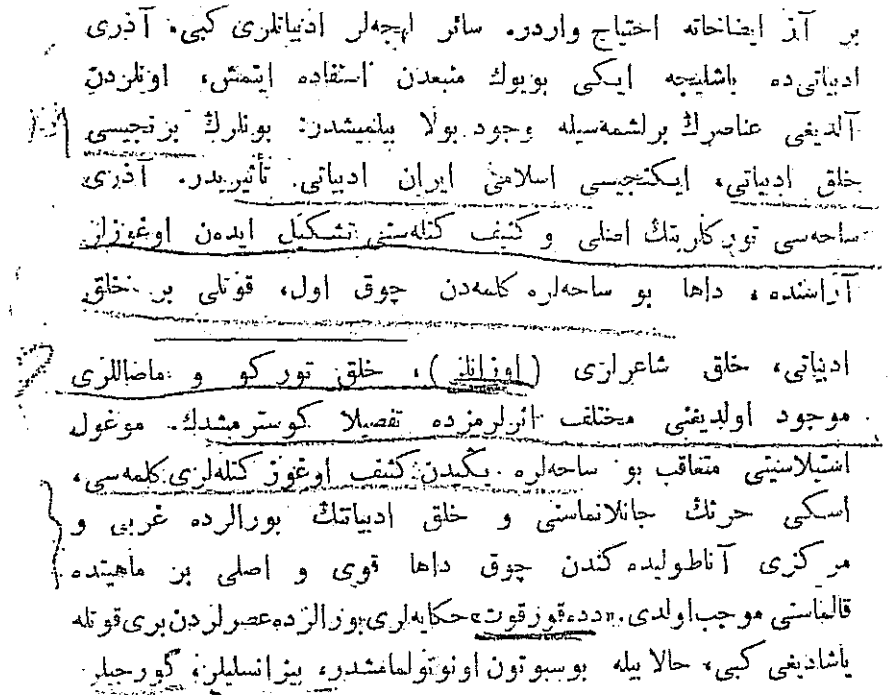
(.....)

آذری لهجه‌سنك بو كون آذری لهجه‌سنك حكمران اولديغی
بو كونكی ساحه‌سی. ساحه ثبوتدن: اولا، جنوبی قافقاسيا (يعنی
اسكی ايران) تورکلرينك سكن اولدقلری قافقاس آذربايجانی
ايله ايران آذربايجانی كه، آذری تورکلری بورادە پك مهم بر
كثافته مالكدرلر؛ ثانياً، داغيقيق بر خالدا همدان حواليسی، فارسستان.

«Timur» ve çocukları döneminde Horasan ve İran'da yetişen Türk ozanları yerleşik bir yazın dili olan ve saraylarda konuşulan «Çağatayca»yı kullandıkları halde, «Safaviler»in yükselme döneminde yine aynı ortamda yetişen ozanlar daha çok «Azeri» lehçesini kullanıyorlardı.

Bugün Azeri lehçesinin egemen olduğu alan şudur: Güney Kafkasya (yani eski Uran) Türklerinin yurt edindikleri Kafkas Azerbaycan'ı ile İran Azerbaycan'ı ki, Azeri Türkleri burada pek yoğun bulunurlar.

S. 8 - 9'dan

بو آذ ایضاحاته احتیاج واردر. سائر ایجه‌لر ادبیاتلری کبی، آذری ادبیاتی‌ده باشلیجه ایکی بویوك منبعدن استفاده ایتمش، اونلردن آلدیغی عناصرك برلشمه‌سیله وجود بولا بیلمیشدر: بونلرك بر تجیسی خلق ادبیاتی، ایکنجیسی اسلامی ایران ادبیاتی تأثیریدر. آذری ساحه‌سی توبرکلرینك اصلی و کثیف کتله‌سنی تشکیل ایده‌ن اوغوزلر آراسنده، داها بو ساحه‌لره کلمه‌دن چوق اول، قوتلی بر خلق ادبیاتی، خلق شاعرلری (اوزانلر)، خلق تورکو و ماصاللری موجود اولدیغنی مختلف ائرلرمزده تفصیلا کوسترمشدك. موغول استیلاسنی متعاقب بو ساحه‌لره یکدن کثیف اوغوز کتله‌لری کلمه‌سی، اسکی حرثك جانلانماسنی و خلق ادبیاتك بورالرده غربی و مرکزی آناطولیده کندن چوق داها قوی و اصلی بر ماهیتده قالماسنی موجب اولدی. «ددەقورقوت» حکایه‌لری بوزالرده عصرلردن بری قوتله یاشادیغی کبی، حالا بیله بوسبوتون اونوتولمامشدر. بیز انسانلر، کوریجیلر

(.....)

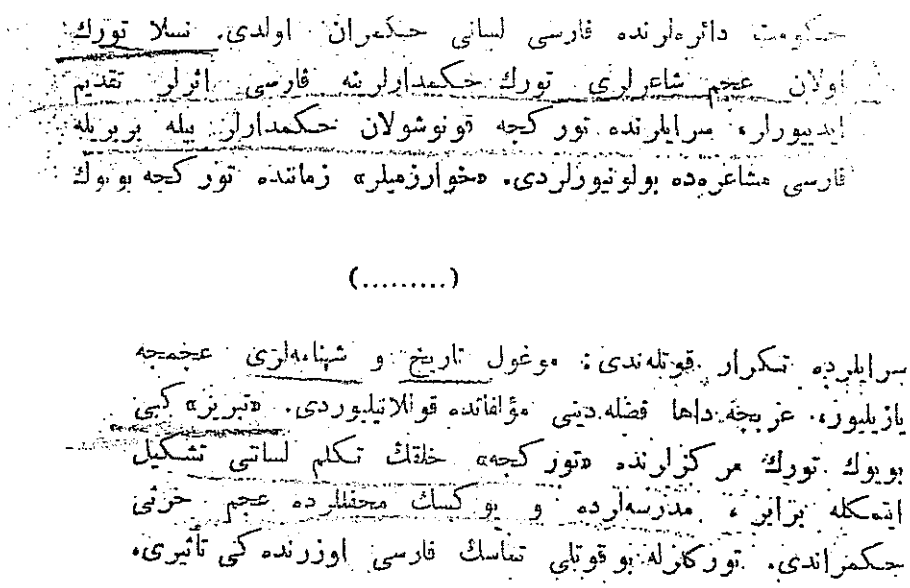
ایتدیکی محققدر. اوغوز جرتك آذری ساحه‌سنده بوتون قوت و صفوتی محافظه ایتدیکنی، المزده کی «ددەقورقوت» حکایه‌سنك بو ساحه‌ده تثبیت اولونماسی و «کوراوغلو، شاه اسماعیل، اصلی ایله کرم» کبی خلق حکایه‌لرینك یئه بو شرقی ساحه‌یرده تشکلی ایله بك قولای اثبات اولونه‌بیلیر. ایشته یئه بو سبدن دولایدر که،

Azeri yazını da başlıca iki büyük kaynaktan yararlanmıştır. Birincisi, halk yazını; ikincisi islami İran yazını. Onlardan aldığı ögelerin birleşmesiyle oluşabilmiştir. Bunların Azeri alanı Türklerinin asıl ve yoğun kitlesini oluşturan Oğuzlar arasında; daha buralara gelmeden çok önce, güçlü bir halk yazını, halk ozanları, halk türkü ve öykülerinin var olduğunu değişik yapıtlarımızda genişçe göstermiştik.

Moğol istilasından sonra, bu alanlara yeniden yoğun biçimde Oğuz kitlelerinin gelmesi; eski kültürün canlanmasını ve halk yazınının buralarda Batı ve İç Anadolu'dakinden çok daha güçlü ve asıl biçimde kalmasını gerektirdi. «Dede Korkut Hikayeleri» buralarda yüzyıllar boyu güçlü bir biçimde yaşadı. (...) Oğuz kültürünün Azeri alanında bütün güç ve arılığını koruduğu, elimizdeki Dede Korkut Hikayesinin bu alanda saptanması (Köroğlu, Şah İs-

mail, Aslı ile Kerem gibi) halk hikayelerinin yine doğu yörelerinde biçimlenmesiyle kolayca kanıtlanabilir.

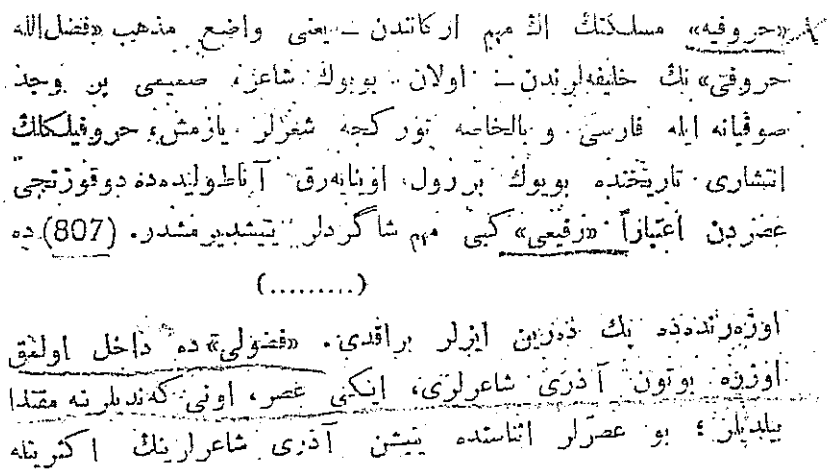
S. 10'dan

Soyca Türk olan Acem ozanları, Türk hükümdarlarına Farsça yapıtlar sunuyorlardı. Saraylarında Türkçe konuşan hükümdarlar bile birbiriyle Farsça konuşup anlaşırlardı.

Moğol tarih ve şehnameleri acemce yazılıyor; arapça, daha çok dinsel kitaplarda kullanılıyordu. Tebriz gibi büyük Türk merkezlerinde «Türkçe» halkın konuşma dili (tekellüm lisanı)ni oluşturmakla birlikte medreselerde ve yüksek çevrelerde acem kültürü egemendi.

S. 13'den

Hurufilik (Hurufiye) mesleğinin en önemli halifelerinden olan büyük ozan «Nesimi» içten bir sofilik duygusuyla dolu olarak farsça ve özellikle Türkçe şiirler yazmıştır (807).

(.....)

(Nesimi Osmanlı yazını) üzerinde pek derin izler bıraktı. «Fuzuli»de dahil olmak üzere bütün Azeri ozanları, iki yüz yıl O'nu kendilerine kaynak bildiler.

BALIKESİR VE CİVARINDA YÜRÜK VE TÜRKMENLER

Anıtkabir 382
Su, Kâmil (1909 -): Balıkesir ve civarında Yürük ve Türkmenler. Istanbul 1938 Resimli Ay Matbaası T. L. Şirketi. XIII + 188 S. 8°
«Balıkesir Halkevi Yayınlarından Sayı: 20»

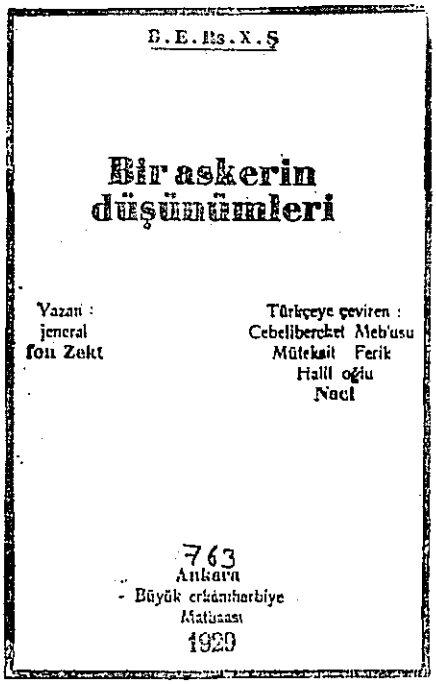
ÖNSÖZDEN

1270 yılından önceki sicillerde ismine rastlıyamadığımız Kılaz aşireti bugün Balıkesir civarında yaşamaktadır. Kitapta bu aşirete ait hiçbir vesika yoktur. Yalnız 1270 yılı ve bu yılı takip eden yıllar sicil defterlerindeki kayıtlardan Kılaz aşiretinin meskûn bulunduğu yerleri öğrenebiliyoruz. Kitabın sonundaki cedvelde bu yerler gösterilmiştir. Tahir Harimi Balcı oğlunun «Edremit Şehri Tarihi» adlı eserinin 105 inci sayfasında, Kılazların Bürhaniye civarındaki Madra dağında oturdukları kayıtlıdır. Ayni eserin 106 ıncı sayfasında, Madra dağında Kılazlara ait on sekiz parça köyün bulunduğundan bahsedildiği gibi Kılaz aşiretinin en son beyinin Ferhat ağa adında biri olduğu da ilâve edilmektedir.

(.....)

Balıkesir civarında, iskânları uzak tarihlerde olmuş aşiretlere ait izlere tesadüf edilmektedir. Meselâ Oğuz boylarile alâkadar Kayı, Bayat, Kınık, Salur, Bayındır, Kargın, Afşar gibi mevki ve köy isimleri pek çoktur. Türkiyat mecmua-

BİR ASKERİN DÜŞÜNÜMLERİ

Çankaya 763

Seeckt, (Hans, von, 1866 - 1936): Bir askerin düşünümleri. Türkçeye çeviren: Naci (Eldeniz). Yayımlayan: Büyük Erkân-ı Harbiyye Reisliği 10. Şube. Ankara 1929 Büyük Erkânıharbiye Matbaası. 88 S. 8° 1 portre.

Celal ARAMAZ
TÜRKELİ GAZETESİ
Bölge Müdürü

S. 35'den

bile olunmamıştı - sebepleri buraya ait değildir. - Harbi beslemek için yani iknal işleri için ne eşhas, ne malzemece kâfi tedbir hazırlanmamış ve bunun menbut ve mütevakkıf olduğu iktısadi seferberlik hususunda bir şey yapılmamıştı. Valter Ratenavın uzak görüşüne ve Harbiye Nazırı Falkenhaynın yakın tedbirine memnun ve müteşekkiriz. Fi, hiç olmazsa harp patladıktan sonra, iktisadi mukavemet için elzem tedbirler yapıldı. Her şey kavi ve

S. 37'den

lerdir; Amerika yalnız iktisadî seferberliğini ve gençliğin askerlik terbiyesini mühim derecede tamamlamıştır. İngiltere kuvvetli bir hava donanması yaptı. Fransa ordu teşkilatını yeniden kurmak gayretindedir; bu yeni kuruluşun temel çizgileri, takriben harp kuvvetinde bulunacak yani az zaman içinde tamamen istihdama hazır bir hale gelebilecek bir hazerî ordu yapmak ve tutmak bir de umumî askerlik mükellefiyetinden tam ve kâmil bir surette istifade etmek yani çok ihtiyatlar hazırlamak keyfiyetlerinden ibarettir. Bir taraftan hazar mevcudunu çok yükseltmeksizin, silah kullanabilen bütün gençlerin talim ve terbiyesi mümkün olmak için askerlik müddeti çok kısaltılmış, diğer taraftan rızalarıyla uzunca müddet ordu hizmetinde kalacak efrat miktarını artırmakla, istihdama amade hazar ordusunun kıymetinin yükselmesine çalışılmıştır. İktısat seferberliği ve gençliğin askerlik terbiyesi mükemmeliyetle ihzar edilmiştir;

S. 38'den

mıştır. Umumî iktısat vaziyeti bütün devletleri, teslihat masraflarının tahdidini düşünmeğe yani teslihatın en pahalısı olan uzun hizmetli ve bol techizatlı büyük hazar ordularını küçültmeğe ve milletin erkek iş kuvvetinin askerlik dolayisile gayri müsmir surette işgalini de mümkün olduğu kadar azaltmağa mecbur ediyor.

Şimdiki umumî politika vaziyetine nazaran, bu mecburiyetlere taaruz eden iki hal vardır; biri her hangi bir düşman baskınına karşı, elde amade bir hazar ordusu vasıtasıla, kendini her an tahtı emniyette bilmek ihtiyacı; diğeri vukuu muhtemel bir varlık mücadelesi için milletçe dayanmağa lâzım hazırlıkları yaparak mücehhez ve müsellah bulunmak hususunda bütün bir devletlerin hep birbirinin aynı olan emel ve talebidir. Terki teslihat müzakerelerinden in'ikâs eden umumî sulh ihti-

S. 39'dan

mek tamamen hatadır. Malzeme bizzat insana değil, insanlar yığınına galebe etmiştir ve bizzat insana hiç bir vakit galebe edemeyecektir, çünkü malzeme ancak insan elinde can kazanır.

S. 40'dan

arzetmezse ne olur? Düşman memleketinin yok edilmesi değil, düşman ordusunun yok edilmesi el'an harp san'atının en yüksek kanunudur, gerçi bazan başka türlü görünüyorsada. Malzeme canlı ve ölümlü insan yığınına karşı tefevvuka maliktir, fakat canlı ve ölümsüz insan fikrine karşı tefevvuka malik değildir.

Kim bugünkü harp faaliyatından bahsederse en evvel nçma

S. 41'den

harebe meydanı hasıl oluyor. Hükûmetin kuvvei mukavemet merkezlerine havadan taarruz imkânı olmasından yani askerî kuvvet menbaının bu gün daha kolaylıkla zedelenebilmesinden, kara ordularına artık lüzum kalmadığı neticesini çıkarmak haksızdır. Fark şundan ibarettir ki, şimdiye kadar yalnız karada ve denizde muharebe edildiği halde, şimdi havada da muharebe edilecek ve katiyet aranacaktır. Çok kerre zannoluniyor ki, şimdi muharebe, askerin üzerinden uçarak, bürosunda veyahut

(.....)

Harp iki taraf hava donanmalarının birbirine taarruzuyle başlayacaktır, çünkü hava donanmaları en çabuk hazırlanıp düşmana en çabuk atılabilen kuvvetlerdir. Bu düşman iptidaen hasmın büyük şehirleri ve kuvvet menbaları değil, hasmın hava

S. 46'dan

hedefler ve maksatlar istiyor. Mevzuumu iki sualde icmal edeceğim: Ordudan ne istiyorum? Ordu için ne istiyorum?

Evvela ordunun mahiyetini açık anlayalım. Derin tarih mü-

S. 50'den

dime halâ bize ordunun mahiyetini karatmamıştır; çünkü ordunun hususî hayatı vardır, yani ordu temamen muayyen esaslar ve şartlarla yaşar.

Meslek vazifesini yapmakta istekle ölüme hazır bulunmak askerliğin ciddi ve hakiki alametidir. Başka mesleklerde de va-

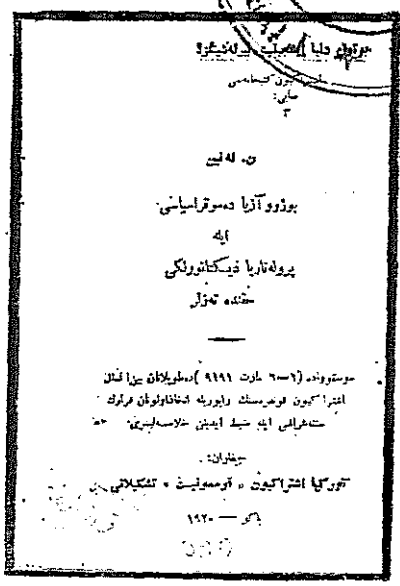
S. 53'den

olacak azamî ve tamî bir serbesti verilir. Dahilî ve haricî politikada ordunun takip ettiği askerî noktai nazarlar devletin diğer zaruretlerile aynı derecei ehemmiyete malik olur; bu zaruretle askerî noktai nazarları biribirile mukayese ve takdirü ihtiyar etmek yüksek hükûmet makamının vazifesidir. Devlet ve hükûmetin en halis maddî ve fikrî misali olan ordunun mahiyeti doğru telakki edildiği takdirde, devlet ve hükûmetin tanıması gerektir, ki orduya nazar kendine nazar demektir, ve ordunun kudret ve hürmetile devlet ve hükûmetin satvet ve celâleti durur, aksile düşer. Ordunun bu sureti nazarı şerefe kendini müstahak tut-

Kitabın 47. sayfası da işaretlidir.

Kütüphanesi
1989
Adana Şube

BURJUVAZYA DEMOKRASYASI İLE PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ HAKKINDA TEZLER

Çankaya 390

Lenin, (Vladimir İl'iç, 1870 - 1924): Burjuvazya demokrasyası ile proletarya diktatörlüğü hakkında tezler. Yayımlayan : Türkiye İştirakiyun Komünist Teşkilâtı. Bakû 1920. 26 S. 8°
«İştirakiyun Kütüphanesi Sayı : 3»

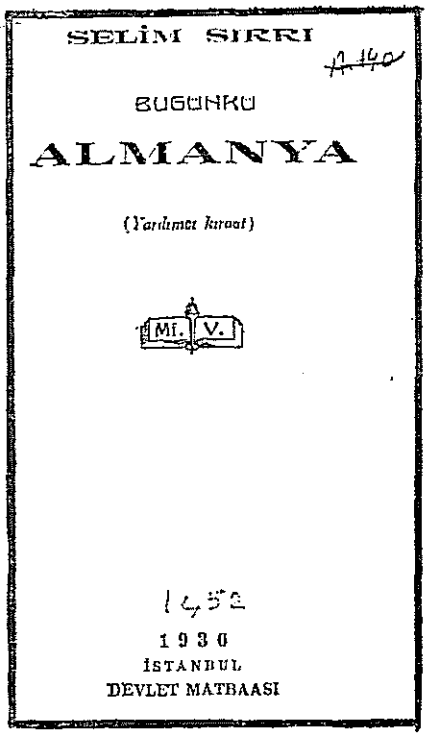
S. 15'den

۱۸ـ حکومتك سوویـتـه تشکیلاتی اوصورتـله یاپیلمشدر کـه بو تشکیلاتده پرولهتاریا صنفی اعظمی درجهده تمرکز ایتمش و قابیتالیست صنفی طرفندن یتیشدیرلمش بر صنف عداولونمش و بو صنفه‌سوویـت تشکیلاتنك ناظماق وظیفه‌سی ویرلمشدر. بالعموم‌اختلالرء حقلرّی‌غصب ایدیلن صنفلرك بوتون حرکتلری، تکمیل دنیاده سوسیالیزم جریانده

Hükümetin sovyet teşkilatı öyle kurulmuştur ki bu teşkilatta emekçi sınıfı büyük ölçüde toplanmış ve kapitalist sınıfı tarafından yetiştirilmiş bir sınıf sayılmış ve bu sınıfa sovyet teşkilatının düzenleyicilik görevi verilmiştir.

BUGÜNKÜ ALMANYA

Anıtkabir 1452
(*Tarcan*), Selim Sırrı (1874 - 1957): Bugünkü Almanya. Yardımcı kıraat. Yayımlayan: Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâleti. Istanbul 1930 Devlet Matbaası. VII+116 S. 8° resim.

S. 101'den

Temizlik merakı:

Alman şehirlerinde en çok hoşa giden temizliktir. Kahveler, restoranlar, oteller, parklar, sinemalar, konser salonları, heryer temizdir. Otel veya apartıman sahi-

S. 103'den

Kapı önleri:

Berlinde, Londrada olduğu gibi herkes kendi evinin önündeki yaya kaldırımını hergün temizlemeğe mecburdur.

S. 104'den

Cezayinaktî:

Berlin bir cezayinaktî memleketidir. En küçük vesilelerle derhal belediye ceza alıyor. Bu cezaların hepsi de haklıdır. Meselâ yaya kaldırımından atla, bisikletle gidilmez. Gittiniz mi, polis adresinizi alır, ve sizden 5 markı çekerler.

S. 105'den

Berlin köpekleri:

Almanlar hayvanları çok sever, her ailenin mutlak bir köpeği vardır. Bu köpeklere insan gibi iyi bakarlar. Onları

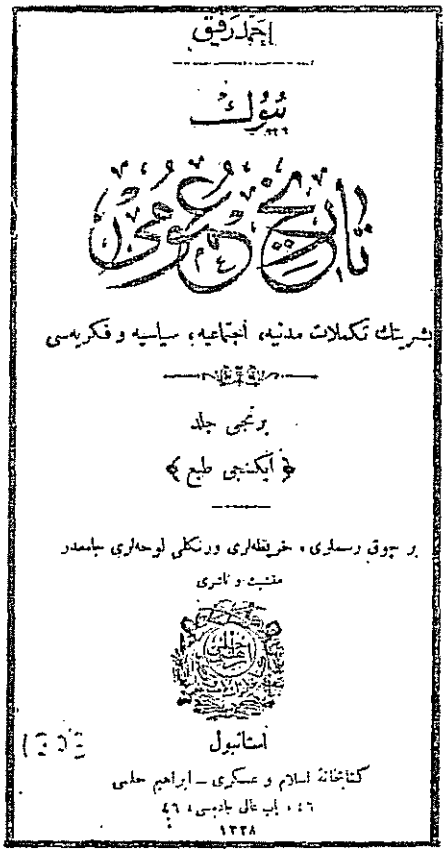
Kitabın 102 ve 114. sayfaları da işaretlidir.

BÜYÜK TARİH-İ UMUMÎ

1. CİLT

Anıtkabir 1303 (*Altınay*), Ahmet Refik (1881 - 1937): Büyük tarih-i umumî. 6 c. Istanbul 1328 (1912) Kitabhane-i İslâm ve Askerî. 8° resim.

1. c.: 2. bs. 484 + 4 S. 7 planş, 4 harita.
2. c.: 474 + 4 S. 9 planş, 2 harita.
3. c.: 480 + 4 S. 13 planş, 3 harita.
4. c.: 480 + 4 S. 9 planş.
5. c.: 476 + 4 S. 5 planş, 2 harita.
6. c.: 476 + 4 S. 6 planş, 1 harita.

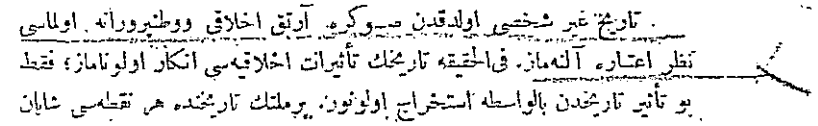

S. 14'den

خدمت ایدر. تاریخك دائرهٔ شمولی تحدید ایتمك غیر قابلدر. تاریخ، وقایع
ماضیه‌نك کافه‌سنی احتوا ایدر. سیاسی، فکری، اجتماعی بتون حادثات ماضیه
هپ تاریخه داخلدر. بتون بو حادثاتی بر اصول دائره‌سنده تدقیق ایدن تاریخ،

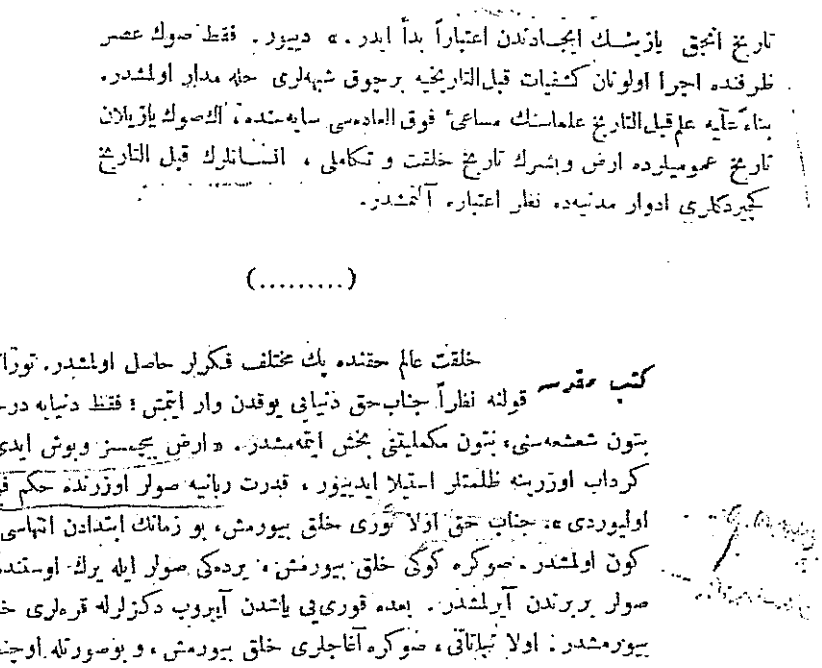
«Tarihin kapsam alanı (daire-i şumulü)nı» sınırlandırmak olanaksızdır. Tarih, geçmişteki olayların tümünü içerir. Siyasal, düşünsel, toplumsal olayların tümü tarihe dahildir. (Net okunamadı)

S. 16'dan

Tarih, kişi olmadıktan sonra artık ahlâki ve yurtsever biçimde olması dikkate alınamaz. Gerçekten tarihin ahlâki etkileri yadsınamaz. Ama bu etki tarihten dolaylı olarak anlaşılır.

S. 20'den

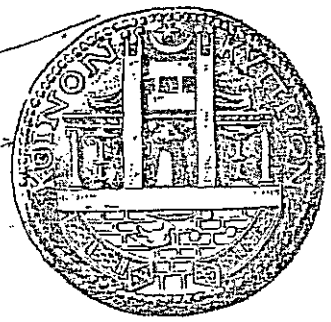

(Leopold Ranke;) «...tarih ancak yazının icadıyla başlar» diyor. Fakat son yüzyılda yapılan buluşlar, tarih önceleriyle ilgili birçok kuşkuyu ortadan kaldırmıştır. Bu nedenle tarih öncesi dönemlerle uğraşan bilginlerin üstün çalışmalarından ötürü en son yazılan genel tarihler, insanın ve dünyanın yaratılışını, evrimini, insanların tarih öncesinde geçirdikleri uygarlık dönemlerini de dikkate almışlardır. (...)

Tevrat'ın bildirdiğine göre Tanrı, dünyayı yoktan var etmiş; ama dünyaya hemen tüm yetkinlik (mükemmellik)ini vermemiştir (bahşetmemiştir): «Dünya biçimsiz ve boş idi. Girdaplar üzerine karanlık (zulmet)lar çöküyordu. Tanrının gücü sular üzerinde egemendi.» Tanrı önce «nur'u» yarattı. (Atatürk sayfa yanında «nur»u «**güneş**» olarak düzeltmiştir.)

S. 323'den

دها طوغریسی ازمنهٔ قدیمه‌ده جهان تجارتی فنیکه‌لیلرك النده ایدی. فنیکه‌لیلر اقوام وحشیه ایله مسکون مملکتلرك خام اشیاسنی فنیکه معمولاتی ایله مبادله ایدرلر. بو صورتله امتعهٔ داخلیه‌لرینی بول بول اخراج ایدرك ثروت ملیه‌لرینی تزیید ایلرلردی. (صور) یازارلرنده (طرسوس)ك آلماسلری، آطه‌لرك قرمزی بویالری، طربزون ساحللرینك باقیر ودمیرلری، غربی ارمنستانك حیوان و آرابه‌لری بیغین بیغین صاتیلیر. بو یازارلره جول قبیله‌لرینك حیوانلری، سوریه اووالرینك محصولاتی کاروان کاروان کلیردی. فنیکه‌لیلر یالکز محصولات ارضیه و صناعیه تجارتی یاپمازلر، اسرا تجارتیله‌ده مشغول اولورلردی. اسرای الك زیاده طربزون طاغلرندهکی قبائلدن صاتین آلیرلردی. فنیکه‌لیلر مصر وبابل ایله تجارتده بولوندقلری کبی عربستان وهندستان ایله‌ده تجارت ایدرلر. بورالردن فیل دیشی، بهارات، آلتون، آلماس، میمون، رنکارنك توبلی قوشلر وازجله طاوس قوشی کبی حیوانلر کتیررلردی.

قبرس مسکوکاتندن

(Burada Fenikeliler dönemine ait bir Kıbrıs parası (sikkesi) şekli var. Paranın üzerinde yatay bir kaideden dikey iki sütun çıkar. Sütunlar arasına da tepede bir ay-yıldız yerleştirilmiş. Buradaki yantarafa «ay-yıldız» ve «kaüne» diye yazılmıştır.)

S. 336'dan

هیتیتلرك معماریسی حقنده‌ده بك آز معلومات واردر. بوتون میانی طونراقلرآلتنده‌در. یالکز شمالی سوریه‌ده (زنجیرلی)ده برشهر میدانه چیقارلمشدر. بو شهر ایکی قاتلی، داثروی، مدافعه قوله‌لرینی حاوی بر دیوارله محاطدر. دیوارك اورته‌سنده‌ده اصل شهر موجوددر. هیکلتراشلق صنعتنه کلنجه: بو صنعت هیتیتلرده اولدقجه ترقی ایلمشدر. کتابه‌لرك برچوغی هپ دینی منظره‌لری ارائه ایدر. کذا برده چفته قارتال رسمی بولونمشدرکه بوده وقتیله سلجوق سکدارلرینك (۱۲۱۷)ده دها صوکره‌ده (۱۳٤٥) آلمان امپراطورلرینك آرمه‌سنی تشکیل ایدن چفته قارتالك ایلك اول هیتیتلر طرفندن ایجاد اولوندیغنی اثبات ایدر.

Kuzey Suriye (Zincirli)de, bir «Hitit» kenti ortaya çıkarılmıştır. Bu kent iki katlı, dairesel savunma kuleleri taşıyan bir duvarla çevrilidir. Asıl kent duvarların ortasındadır. Heykeltraşlık sanatına gelince : Bu sanat, hititlerde oldukça ilerlemiştir. Yazıt (kitabe)ların birçoğu hep dinsel görüntü (manzara)leri yansıtır. Burada bir de «çifte kartal» resmi bulunmuştur ki bu da, vaktiyle Selçuk hüküm dar larının (1217) daha sonra da (1345) Alman imparatorlarının armasını oluşturan çifte kartalın ilk önce Hititlerce yaratıldığını (icat edildiğini) kanıtlar.

S. 455'den

چین حکومتی بالاخره فوق العاده توسع ایتمشدر. قرون وسطاده آوروپالیلر چینه (خطای) نامی ویررلردی. چین شاعرلری ایسه وطنلرینی دها تزیه کلهلرله، مثلا (وسط چیچکی)، (وسط حکومتی) نامیله توسیم ایدرلر.

Ortaçağ'da Avrupalılar Çin'e «Hıtay» adı verirlerdi. Çin ozanları ise yurtlarını daha güzel ve temiz sözcüklerle, örneğin «Vast çiçeği» — «Vast Hükümeti» diye adlandırırlardı.

S. 456'dan

ساری تن، (یانغ چه کیانغ) و (سی کیانغ) تهرلریدر. چینلیلر بو حوالیه شمال غربیسده کائن طاغلردن گلمشلردر.

Çinliler bu yöreye (şimdiki yurtlarına) kuzeybatıdaki dağlık yörelerden gelmişlerdir.

S. 459'dan

(چو-عو) سلاله‌سنك صوك زمانلرنده حکومته عارض اولان ضعف اوزرینه چینك اتحادینه خلل گلمش، چینده حکمران اولان یدی پرنس اعلان استقلال ایتمشلردر. چینك شمال وشمال شرقیسنده یولنان قبائل وحشیه بو فرصتدن استفاده ایدرك چینه متعدد دفعهلر آقین ایتمشلردر. بوآثناده محاربات داخلیه ینه دوام ایتمش، نهایت (چو-عو) سلاله‌سندن (چین-شی-هوانغ) سائر پرنسلره غلبه ایدرك (تی) یعنی (ایمپراطور) عنوانیله چین مقام حکمداریسنه جالس اولمشدر. (چین-شی-هوانغ-تی)

Hükümette başgösteren gevşeklik (zaaf) üzerine Çin'in birliği bozulmuş; Çin'de egemen olan yedi prens bağımsızlıklarını ilân etmişlerdir. Çin'in kuzey ve kuzey doğusunda bulunan yabanıl kabileler (kabail-i vahşiyeler) bu fırsattan yararlanarak Çin'e birçok kez akın etmişlerdir. Bu zamanda iç savaş yine sürüp gitmiştir.

S. 462'den

نهایت هانلی سلاله‌سی‌ده چینك مقدراتی عصرلرجه اداره ایلمش، بعده ضعف طبع صاحبی حکمدارلرك رأس کاره گچمسی، أنارشه وحیله‌لرك اهالی‌ی افساد ایتمسی یوزندن داخل مملکتده اختلالار ظهوز ایتمشدر. بو اختلالار نتیجه‌سی اولارق تخت وسلطنت غوغالری تحدث ایتمش، نهایت ادارهٔ حکومت سوئی خاندانه انتقال ایلمشدر (بعدالمیلاد ۵۸۹) ..

بو تاریخدن اعتباراً چینلیلر خارجله ارتباطلرینی کسمشلر، یالکز هندستان ایله مناسبتلرینی محافظه ایلمشلردر.

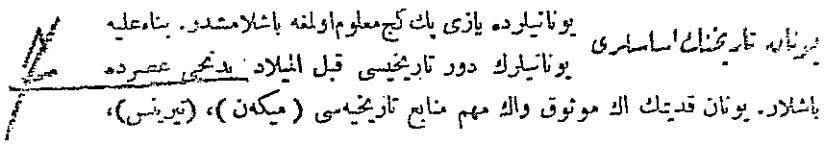
Güçsüz (zaaf sahibi) hükümdarların iş başına geçmesi, entrika ve aldatmacalar halkın da ahlakını bozdu. Böylece ülke içinde ihtilâller başladı. Bu ihtilâller taht ve saltanat kavgalarına neden oldu (M.Ö. 589). Daha sonra Çinliler dış ülkelerle bağlantılarını kestiler; yalnız Hindistanla ilişkilerini sürdürdüler.

(Kitabın 160. sayfası ile karşısındaki bir harita üzerinde Finike uygarlığının yayılmış olduğu alanı kırmızı mavi kalemlerle çizilmiş; 161, 330, 338 ve 366. sayfaları da işaretlidir.)

BÜYÜK TARİH-İ UMUMÎ

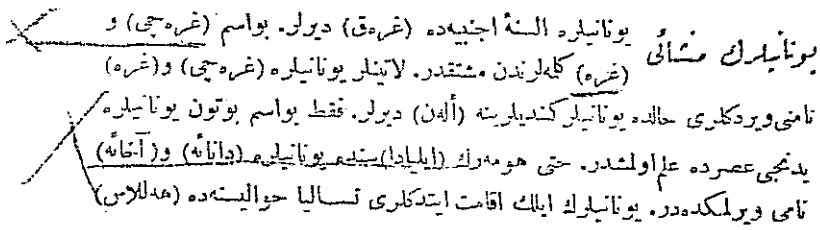
2. CİLT

S. 7'den

Yunanlılarda yazı çok geç bilinmiştir. Bu nedenle Yunanlıların tarih dönemi İ.Ö. yedinci yüzyılda başlar.

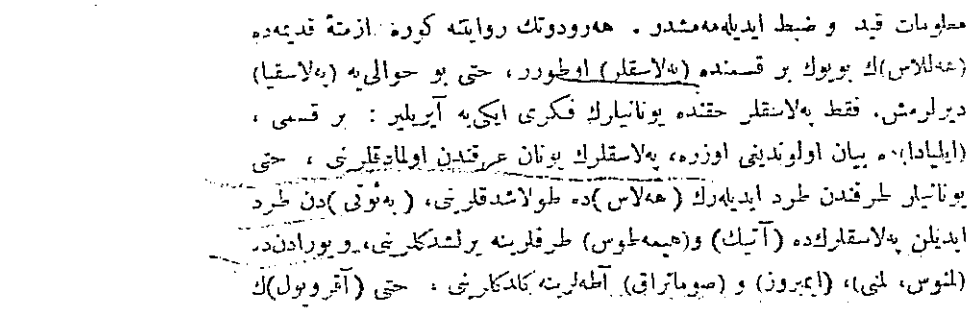
S. 9 - 10'dan

Yunanlılara yabancı dillerde «Grek» derler. Bu ad, «greçi» ve «gre» kelimelerinden türemiştir. Latinler, yunanlılara Greçi ve Gre adını verdikleri halde, Yunanlılar kendilerine «Elen» derler.

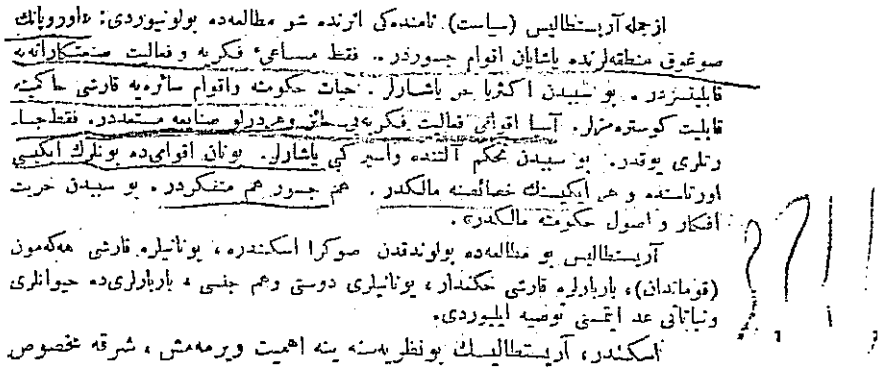
Ama bu ad Yunanlılara İ.Ö. yedinci yüzyılda verilmiştir. Dahası, Homeros'un İlyada'sında Yunanlılar «Danai» ve «Ahai» diye adlandırılmıştır.

S. 11'den

Herodot'un söylediğine göre, çok eski zamanlarda (Hellas)ın büyük bir kısmında (Pelasklar) otururdu. Hatta bu yöreye (Pelaskıya) derlermiş. Fakat, Pelasklar hakkında Yunanlıların düşüncesi ikiye ayrılır. Bir bölümü, (İlyada) da bildirildiğine göre, Pelaskların Yunan ırkından olmadıklarını, hatta Yunanlılar tarafından kovulanların (Helas)ta dolaştıklarını, (Beüti)den kovulan Pelaskların da (Atik) ve (Himetos) yörelerine yerleştiklerini ve buradan da (Limnos, Limni), (İmroz) ve (Sumayrok) adalarına geldiklerini kabul ederler.

S. 246'dan

Aristetalis (Siyasa) adlı yapıtında şöyle düşünmüştür: «Avrupa'nın soğuk bölgelerinde yaşayan halklar cesurdurlar. Fakat, düşünsel çalışmaya ve sanatsal etkinliğe karşı yeteneksizdirler. Bu yüzden, çoğunlukla özgür yaşarlar. Hükümet yaşamına ve başka uluslara karşı egemenlik kurma yeteneği göstermezler. Asya toplulukları, düşünce etkinliğine sahip ve her türlü sanata yeteneklidirler. Fakat cesaretleri yoktur. Bu yüzden, egemenlik altında ve tutsak gibi yaşarlar. Yunan halkı da bunların ikisi ortasında ve her ikisinin özelliklerine sahiptir. Hem cesur, hem düşünürdür. Bu yüzden özgürlük düşüncelerine ve hükümet yöntemlerine sahiptirler.»

Aristo, adı geçen kitabında yukarıdaki yargıda bulunduktan sonra, İskender'e: Yunanlılara karşı hegemon (kumandan), barbarlara karşı hükümdar; Yunanlıları dostu ve kendi soyu. Barbarları da hayvanları ve bitkileri saymasını öğütlerdi.

Kitabın 58 ve 238. sayfaları da işaretlidir.

BÜYÜK TARİH-İ UMUMÎ

3. CİLT

S. 456'dan

طرایان زمانده ایسه (٤٦)
پلوتارخ روما و یونان رجالنك
تراجم احوالنی یازمشدی . پلو-
تارخك بو اثری واقعا منقدانه
بر طرزده یازلمشدی ؟ یونکله

Tiranlık zamanında ise (İ.Ö. 46) Plutark, Roma ve Yunan büyüklerinin özgeçmişlerini yazmıştı. Plutark'ın bu yapıtı eleştirici nitelikten uzaktır.

BÜYÜK TARİH-İ UMUMÎ

4. CİLT

S. 4'den

دردنجی عرق ویستول ایله نیمن حوضه‌لری آره‌سنده‌کی (ایتوآیالر) ، بشنجیسی
(فینوا)لر ایله تورکلردن مرکب (اورال آلطائیق) عرقایدی. بو عرق استاندیناویالیلرایله،
فنلاندیایه و همان تکمیل روسیه‌یه یایلمش ، اورال طاغلرینك شرقنه، آلطای طاغلرینه قدر
یشمشدی. بو عرق اربا تسلندن بشقون بشنجه ایدی . فقط لسان اعتباریله آریالیلرك بعض
لهجه‌لریله قرابت مخصوصه‌یی حائزدی . بو عرق تشکیل ایدن اقوامدن برجوغی اوتمدن بری
اوروپایه یرلشمشدی . فقط یونلردن بر قسمی عرق اصلی ایله قاریشه‌رق جوبان ، ژرام ،

Dördüncü ırk, Vistül ile Niyemen havzaları arasındaki «Litvanyalılar» beşincisi «Finvalar» ile Türklerden oluşan «URAL-ALTAİK» ırkı idi. Bunlar İskandinavyanın kuzeyine Finlandiya'ya ve hemen tüm Rusyaya yayılmıştı. Ural dağlarının doğusuna ve Altay dağlarına kadar ulaşmışlardı. Bu ırk Arya soyundan büsbütün başka idi. Ama dil yönünden Aryalıların bazı lehçeleri ile özel yakınlık taşıyordu. Bu ırkı oluşturan kavimlerden birçoğu ötedenberi Avrupaya yerleşmişti.

S. 19'dan

معیتنده ایکی مهم ذات
واردی کهانلرده آئه تیوس
ایله بونیفاس ایدی . آئه
تیوس آفریقا قونتلرندن
برینك اوغلی ایدی. هونلر
وقوزیغوطلر ألتنده رهن
بولوندیغی ایچون باربار عالمنه
تمامیله واقفدی. بونیفاس ده

(Valantiniya ile Plasidya'nın yanında) iki önemli kişi vardı ki bunlar Aetyus ile Bonifas idi. Aetyus Afrika kontlarından birinin oğluydu. Hunlar ve Vizigotlar elinde rehin kaldığı için barbar alemini yakından tanıyordu.

(Hunlar ve Vizigotları barbar alemi diye niteleyen satırların yanına ünlem işaretleri konmuştur).

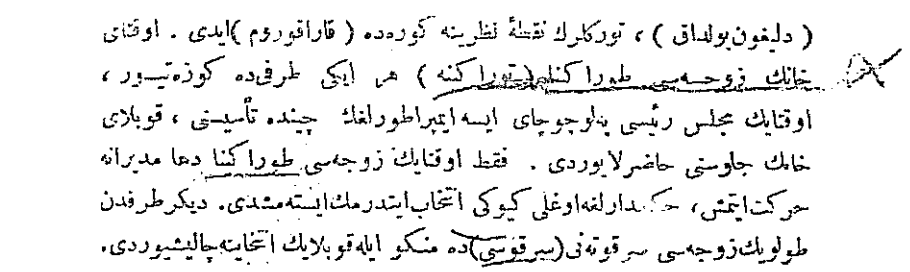
S. 20'den

بر قوت ومهارت صرف ایتمش ایدی . آتیلا بوتون هون قبیله لرینی اطرافنه
طوپلادقدن صوکرا وولغادن راین نهرینه قدر بوتون جرمن اقوامنی خدمتنه آلمغه
موفق اولمشدی. آتیلا بو قوتی جمع ایلدکدن صوکرا اکو کیدلرندن قافقاسیای
یکمش، شرق ایمپراطورلغنك آناطولی ولایتلرینی یغما ایلمشدی . یغما ایدیلن
مملکتلر میانده ارمنستان، سوریه، فرات ودجله حوالیلری ده داخلدی.

Attila tüm Hun kabilelerini çevresine topladıktan sonra Volga'dan Rein nehrine kadar bütün Germen kavimlerini hizmetine almayı başarmıştı. Attila bu gücü kazandıktan sonra Bakû geçitlerinden Kafkasya'ya yürümüş Doğu Roma İmparatorluğunun Anadolu illerini yağma etmişti.

(Anadoluda Attilanın bir yağmacı durumunda anlatılmasına hayret edilmiş bu da ünlem işaretleriyle ifade edilmiştir.)

S. 316'dan

(دلیغون بولداق) ، تورکلرك نقطهٔ نظرینه کوره ده (قاراقوروم)ایدی . اوقتای خانك زوجه‌سی طورا کنا(توراکنه) هر ایکی طرفده کوزه‌تیور ، اوقتایك مجلس رئیسی پهلوچوچای ایسه ایمپراطورلغك چینده تأسیسی ، قوبلای خانك جلوسنی حاضرلایوردی . فقط اوقتایك زوجه‌سی طورا کنا دها مدبرانه حرکت ایتمش ، حکمدارلغه اوغلی کیوکی انتخاب ایتدرمك ایسته‌مشدی. دیکر طرفدن طولویك زوجه‌سی سرقوته‌نی(سرقوسی)ده منکو ایله قوبلایك انتخابنه چالیشیوردی.

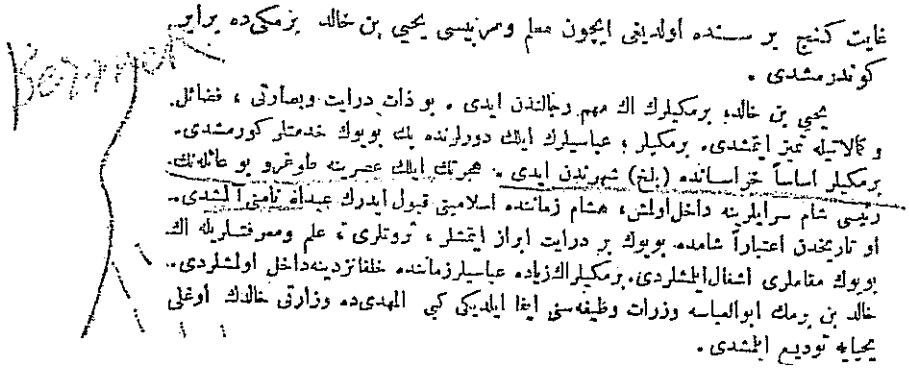
Oktay Han'ın karısı Turakina her iki tarafı da gözetiyor, Oktay'ın Meclis Başkanı Peluçuçay ise imparatorluğun Çinde kurulmasını ve Kubilay Han'ın başa geçmesini (cülûsunu) hazırlıyordu. Fakat Oktay'ın karısı Turakina daha tedbirli davranıyor hükümdarlığa oğlu Kiyuk'u seçtirmeyi plânlıyordu. Öte yandan Toluy'un karısı Serkatani (Serkus) da Mengü ile Kubilayın seçilmesine çalışıyordu.

Şarlaman İmparatorluğunda yönetim usulu; Şarlaman yönetimi örgütünde bir yenilik olarak kurulan (ihdas edilen) denetçilik (müfettişlik), Şarlaman imparatorluğunda saray ileri gelenleri (erkanı) ile Şarlaman dönemindeki yasal düzenlemeler de ilgiye değer görülmüş ve işaretlenmiştir.

BÜYÜK TARİH-İ UMUMÎ

5. CİLT

S. 161'den

غایت کنیج بر سنده اولدیغی ایچون معلم ومربیسی یحیی بن خالد برمکیده برایر کوندرمشدی .

یحیی بن خالد برمکیلرك اك مهم رجالندن ایدی . بو ذات درایت ویصارتی ، فضائل و کمالاتیله تمیز ایتمشدی. برمکیلر ، عباسیلرك ایلك دورلرنده پك بویوك خدمتلر کورمشدی. برمکیلر اساساً خراسانده (بلخ) شهرندن ایدی . هجرتك ایلك عصرینه طوغرو بو عائله‌نك رئیسی شام سرایلرینه داخل اولمش ، هشام زمانندہ اسلامیتی قبول ایدرك عبدالملك زمانی آلمشدی. او تاریخدن اعتباراً شامده بویوك بر درایت ابراز ایتمش ، ثروتلری ، علم ومعرفتلریله اك بویوك مقاملری اشغال ایلمشلردی. برمکیلرك زیاده عباسیلر زمانندہ خلفانزدینه داخل اولمشلردی. خالد بن برمك ابوالعباسه وزرات وظیفه‌سنی ایفا ایلدیکی کبی المهدیده وزارتی خالدك اوغلی یحیایه تودیع ایلمشدی .

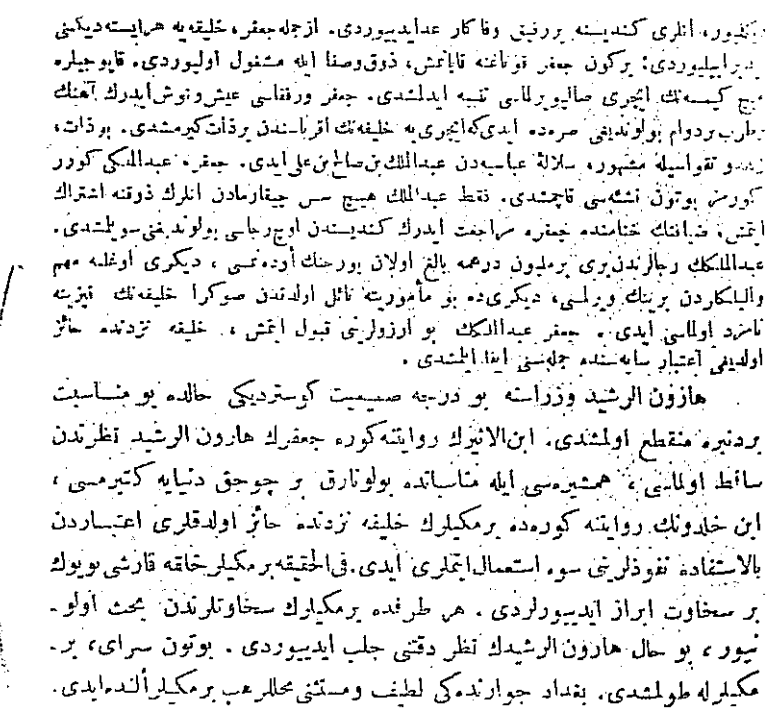
Yahya Bin Halid Bermekoğullarının en önemli kişilerinden biriydi. Dirayeti, uzak görüşü, erdem ve olgunluğu ile sivrilmiş-

ti. Bermekoğulları, Abbasilerin ilk dönemlerinde büyük görevler başarmıştı. Bermek'ler aslında Horasanda Belh kentinden gelmişti. Hicretin ilk yüzyılına doğru bu ailenin başkanı Şam saraylarına girmiş, Hişam zamanında islamlığı kabul ederek Abdullah adını almıştı.

O tarihten bu yana Bermekoğulları Şam'da, yetenekleri nedeniyle, büyük başarı gösterdiler. Mal varlıklarının artışı yanında bilgi ve becerileriyle, en büyük onurları ele geçirdiler. Bermekoğulları Abbasiler döneminde daha da güçlü olarak halifeler katında yer aldılar. Halid Bin Bermek, Ebul-Abbas'a vezirlik yapmış, Elmehdi de vezirliği Halid'in oğlu Yahya'ya bırakmıştı.

(«Bermekiler» adı sayfa dışına bir ok çıkarılarak «Bermek» olarak düzeltilmiştir.)

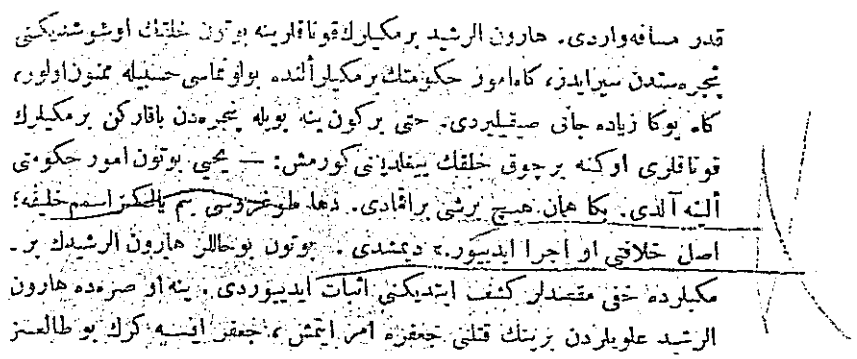
S. 171'den

..... Cafer, Abdülmeliki görür görmez bütün neşesi kaçtı. Fakat Abdülmelik hiç ses çıkarmadan onların şölenine katıldı, şölenin sonunda Cafer'e başvurarak kendisinden üç ricası bulunduğunu söyledi. Abdülmelik'in ricalarından biri bir milyon drahmi bulan borcunun ödenmesi, öbürü oğluna önemli valiliklerden birinin verilmesi, öbürü de bu memuriyete kavuştuktan sonra Halifenin kızını istemesiydi.

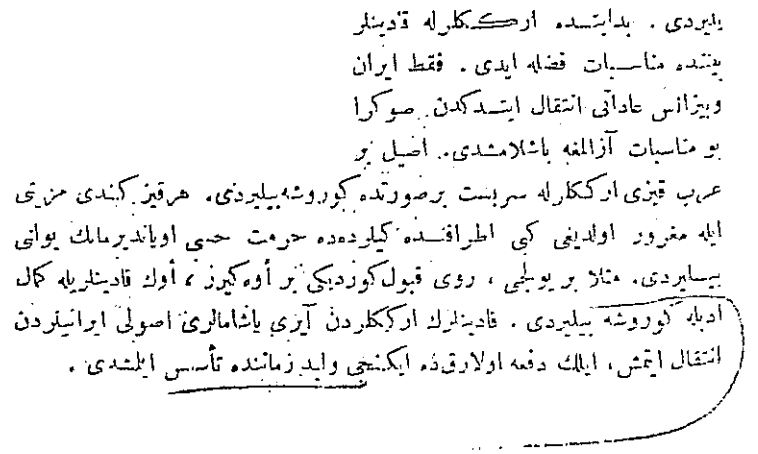
Harunü'r Reşid vezirine bu derece samimiyet gösterdiği halde bu ilişki birdenbire kesilmişti. İbnülneyir'in söylediğine göre Cafer'in Harunü'r Reşid'in gözünden düşmesi, kız kardeşi ile ilişkide bulunarak bir çocuk dünyaya getirmesi, İbni Haldun'un söylediğine göre de Bermeklilerin halkın gözünde sahip oldukları saygınlıktan yararlanarak etkinliklerini kötüye kullanmaları idi. Gerçekten Bermekliler, halka karşı büyük bir cömertlik gösteriyorlardı. Her yanda Bermeklilerin cömertliklerinden söz ediliyor, bu durum Harunü'r Reşid'in dikkatini çekiyordu. Bütün saray, Bermeklilerle dolmuştu. Bağdat yöresindeki güzel ve eşsiz yerler, tümüyle Bermekliler'in elindeydi.

S. 172'den

(Harunü'r Reşid) bir gün pencereden bakarken Bermekoğullarının konakları etrafında halkın yığıldığını görmüş: «Yahya tüm hükümet işlerini eline aldı. **Bana hemen hiçbir şey bırakmadı.** Daha doğrusu benim yalnız adım halife, **Asıl halifeliği o yürütüyor,**» demişti. Bütün bu olaylar Harunü'r Reşid'in Bermekoğullarında gizli amaçlar sezinlediğini kanıtlıyor.

S. 339'dan

Arap kızı, erkeklerle serbestçe görüşebilirdi. Her kız kendi erdemi ile öğündüğü gibi, çevresindekiler üzerinde saygınlık uyandırmanın yolunu bilirdi. Örneğin, bir yolcu, yüz bulduğu eve girer, evin kadınlarıyla olanca terbiyeyle görüşebilirdi.

Kadınların erkeklerle ayrı yaşamaları yöntemi İranlılardan geçmiş, ilk olarak 2. Velid zamanında yerleşmiştir.

Kitabın 336. sayfası da işaretlidir.

BÜYÜK TARİH-İ UMUMÎ

6. CİLT

S. 293'den

آرسلانه‌مراجعت ایتشلردی. نهایت قیلیج آرسلان ایله ایمپراطور بینده‌برمعاهده عقد ایدلش، قیلیج آرسلانك حاکیتی تمامیله تصدیق اولونمشدی. قیلیج آرسلان اهل صلیب محاربه‌لرینك پاشلانمجنده (ازمیر)ده اقامت ایتمش، ساقز وودودوس آطه‌لری سلجوقیلرك اداره‌سنده قالمشدی. یالکز (مدللی) آطه‌سی بیزانسلیلره براقلمشدی. آطه‌لر دکزی آرتق مجادلات و محاربادن مصون قالمش، بیزانس ایمپراطورلغی بو جهتدن هیچ برتعرضه معروض اولامشدی.

(...) Sonunda Kılıçarslan ile (Bizans) İmparatoru arasında bir anlaşma imzalanmış, Kılıçarslan'ın egemenliği tümüyle onaylanmıştı. Kılıçarslan haçlı savaşlarının başlangıcında İzmir'de oturmuş, Sakız ve Rodos adaları Selçukluların yönetiminde kalmıştı. Yalnız Midilli adası Bizanslılara bırakılmıştı. Adalar denizi artık savaş alanı olmaktan çıkmış; Bizans İmparatorluğu bu yönden hiçbir saldırıya uğramamıştır.

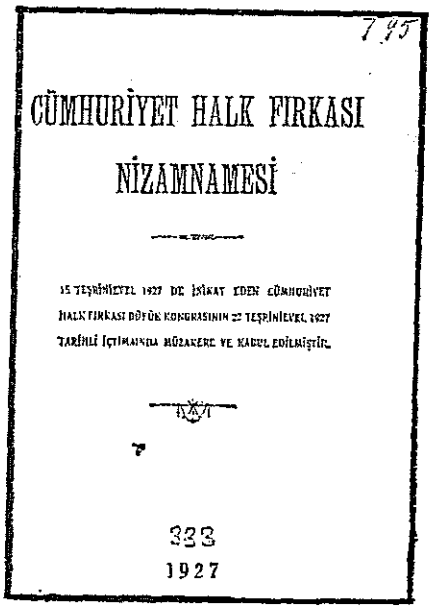
S. 296'dan

قیلیج آرسلانك وفاتندن‌صوکرا بیزانسلیلر بعض یرلرك استردادینه موفق اولمشلردی. ازجله (آیاصلوغ) ایله (ازمیر) بو صره‌ده ضبط ایدلش، سلجوقیلر (یولی یوطوس) طرفلرینه صاووشمشلردی. بومیانده اسیرایدیلنلر یونان آطه‌لرینه

Kılıçarslan'ın ölümünden sonra Bizanslılar bazı yerlerin geri alınmasını başarmışlardı. Özetle, «Ayaşluğ» ile «İzmir» bu sırada Bizanslıların eline geçmiş, Selçuklular Polibutus dolaylarına çekilmişlerdir.

CUMHURİYET HALK FIRKASI NİZAMNAMESİ — 1927 —

Çankaya 333
Cumhuriyet Halk Fırkası. Ankara: Cumhuriyet Halk Fırkası nizamnamesi. 15 Teşrinievvel 1927 de inikat eden Cumhuriyet Halk Fırkası Büyük Kongresinin 22 Teşrinievvel 1927 tarihli içtimaında müzakere ve kabul edilmiştir. y. y. t. y. 51 S. 8°

7.95

CÜMHURİYET HALK FIRKASI

NİZAMNAMESİ

15 TEŞRİNİEVVEL 1927 DE İNİKAT EDEN CÜMHURİYET HALK FIRKASI BÜYÜK KONGRESİNİN 22 TEŞRİNİEVVEL 1927 TARİHLİ İÇTİMAINDA MÜZAKERE VE KABUL EDİLMİŞTİR.

333
1927

S. 1'den

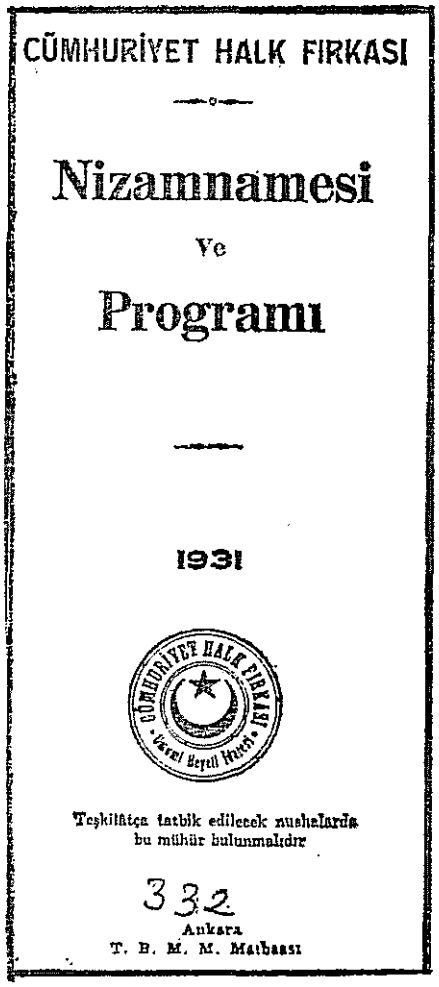
UMUMÎ ESASLAR

Madde 1.— Cümhuriyet Halk Fırkası; Cemiyetler kanununa tevfikan teşekkül etmiş Cümhuriyetçi, Halkçi, Milliyetçi, Siyasî bir cemiyettir ve merkezi Ankaradadır.

CUMHURİYET HALK FIRKASI NİZAMNAMESİ VE PROGRAMI — 1931 —

Çankaya 332

Cumhuriyet Halk Fırkası. Ankara : Cumhuriyet Halk Fırkası nizamnamesi ve programı. Fırkanın 10 Mayıs 1931 de toplanan Üçüncü Büyük Kongresi tarafından kabul edilmiştir. Ankara 1931 T. B. M. M. Matbaası. 39 S. 8°

CÜMHURİYET HALK FIRKASI

Nizamnamesi

Ve

Programı

1931

Teşkilâtça tatbik edilecek nushalarda bu mühür bulunmalıdır

332

Ankara
T. B. M. M. Matbaası

S. 3'den

Nizamname

[Büyük kongrenin 17 mayıs 1931 içtimaında kabul edilmiştir]

Esaslar

Fırkanın kuruluşu, merkezi

1 — Cümhuriyet Halk Fırkası, cemiyetler kanununa göre kurulmuş, programındaki esaslar üzerinde çalışan siyasî bir cemiyettir. Merkezi Ankaradadır.

Daimî umumî reis

2 — Cümhuriyet Halk Fırkasının daimî Umumî reisi, Fırkayı kuran GAZİ MUSTAFA KEMAL Hazretleridir.

S. 5'den

Fırka teşkilâtı

12 — Fırka teşkilâtı, başında, merkezde Umumî Reis bulunmak, vilâyetlerde ocaklardan başlamak üzere, şunlardan vücut bulur: Teşkilâtın uzuvları

a) Umumî reislik,

S. 29'dan

Program

[Büyük kongrenin 13 - 14 mayıs 1931 içtimaında kabul edilmiştir.]

Methal

Cümhuriyet Halk Fırkasının programına temel olan ana fikirler, inkılâbımızın başlangıcından bu güne kadarki filiyat ve tatbikatta aşikârdır. İstikbale de şamil tasavvurlarımızın ana hatları

Bundan başka bu fikirlerin başlıcaları fırkanın 1927 senesinde Büyük kongrece de kabul olunan nizamnamesinin umumî esaslarında ve ayni kongrece tasvip edilen Umumî reisliğin beyannamesinde ve 1931 Büyük Millet Meclisi intihabı münasebetiyle neşredilen beyannamede tesbit olunmuştur.

Yalnız bir kaç sene için değil, istikbale de şamil olan tasavvurlarımızın ana hatları burada toplu bir halde yazılmıştır.

BİRİNCİ KISIM

Esaslar: 1) Vatan, 2) Millet, 3) Devletin esas teşkilâtı, 4) Âmme hukuku.

1 — Vatan, Türk milletinin eski ve yüksek tarihi ve topraklarının derinliklerinde mevcudiyetlerini muhafaza eden eserleri ile yaşadığı bu günkü siyasî sınırlarımız içindeki yurttur. Vatan: siyasî sınırlarımız içindeki yurt

Vatan, hiç bir kayıt ve şart altında ayrılık kabul etmez bir küldür.

Celal ARAMAZ
TÜRKELİ GAZETESİ
Bölge Müdürü

Millet: dil, kültür ve mefkûre birliği

2 — Millet, dil, kültür ve mefkûre birliği ile birbirine bağlı vatandaşların teşkil ettiği bir siyasî ve içtimaî heyettir.

Devlet şeklimiz: vahdeti kuva esası

3 — Devletin esas teşkilâtı: Türk milletinin idare şekli, vahdeti kuva esasına müstenit olan bu günkü devlet şeklimizdir. Bu şekilde, Büyük Millet Meclisi, millet namına hakimiyet hakkını kullanır; Reisicümhur ve İcra Vekilleri Heyeti onun içinden çıkar. Hakimiyet birdir, kayıtsız, şartsız milletindir. Devlet teşekküllerinin en muvafıkı bu olduğuna Fırka kanidir.

Hürriyet, müsavat, masuniyet, mülkiyet hakkı

4 — Âmme hukuku: Türk vatandaşlarına Teşkilâtı Esasiye kanununun verdiği ferdî ve içtimaî hürriyet, müsavat, masuniyet ve mülkiyet haklarını mahfuz bulundurmak fırkamızca ehemmiyetli esaslardandır.

Bir dereceli intihap

Bir dereceli intihabı tatbik etmek yüksek emellerimizdendir. Ancak vatandaşı, intihap edeceğini tanıyabilecek vasıflar, şartlar ve vasıtalarla mücehhez kılmak lâzımdır. Bunun temini hususundaki mesainin matlup neticeyi vereceği güne kadar vatandaşı, yakından tanıdığı ve emniyet ettiği insanları intihap etmekte serbest bırakmağı demokrasinin hakikî icaplarına daha uygun buluruz.

Kadınların mebus intihabı

Fırkamız vatandaşların siyasî hakları noktasında cinsiyet farkı gözetmez. Bilâkis Türk milletinin yüksek ve derin tarihinde içtimaî hayatını her noktadan birliğe istinat ettirmiş olduğunu bilen Fırkamız kadınlarımızın, belediye intihabında olduğu gibi, mebus intihabında da siyasî haklarını kullanmaları için lâzım gelen müsait zemini hazırlamayı bir vazife addeder. Fırka ancak bu takdirde tarihî ve şerefli hayatımızı yeni şeraite uygun simasiyle ihya etmiş olacağına kanidir.

İKİNCİ KISIM

Cümhuriyet Halk Fırkasının ana vasıfları

1 — Cümhuriyet Halk Fırkası, A - Cümhuriyet

çı, B - Milliyetçi, C - Halkçı, Ç - Devletçi, D - Lâyik, E - İnkılâpçıdır.

A) Fırka, Cümhuriyetin, milli hakimiyet mefkûresini en eyi ve en emin surette temsil ve tatbik eder devlet şekli olduğuna kanidir. Fırka, bu sarsılmaz kanaatle Cümhuriyeti tehlikeye karşı her vasıta ile müdafaa eder. Cümhuriyetçilik

B) Fırka, terakki ve inkişaf yolunda ve beynelmilel temas ve münasebetlerde bütün muasır milletlere muvazi ve onlarla bir ahenkte yürümekle beraber Türk içtimî heyetinin hususî seciyeleini ve başlı başına müstakil hüviyetini mahfuz tutmayı esas sayar. Milliyetçilik

C) İrade ve hakimiyetin kaynağı millettir. Bu irade ve hakimiyetin, devletin vatandaşa ve vatandaşın devlete karşılıklı vazifelerinin hakkiyle ifasını tanzim yolunda kullanılması Fırkaca büyük esastır. Halkçılık

kanunlar önünde mutlak bir müsavat kabul eden ve hiç bir ferde, hiç bir aileye, hiç bir sınıfa, hiç bir cemaate imtiyaz tanımıyan fertleri halktan ve halkçı olarak kabul ederiz.

Ç) Ferdî mesai ve faaliyeti esas tutmakla beraber mümkün olduğu kadar az zaman içinde milleti refaha ve memleketi mamuriyete eriştirmek için milletin umumî ve yüksek menfaatlerinin icap ettirdiği işlerde - bilhassa iktisadî sahada - Devleti filen alâkadar etmek mühim esaslarımızdandır. Devletçilik

D) Fırka, Devlet idaresinde bütün kanunların, nizamların ve usullerin ilim ve fenlerin muasır medeniyete temin ettiği esas ve şekillere ve dünya ihtiyaçlarına göre yapılmasını ve tatbik edilmesini prensip kabul etmiştir. Lâyiklik

Din telâkkisi vicdanî olduğundan, Fırka, din fikirlerini Devlet ve dünya işlerinden ve siyasetten ayrı tutmayı milletimizin muasır terakkide başlıca muvaffakiyet amili görür.

E) Fırka, milletimizin bir çok fedakârlıklarla yaptığı inkılâplardan doğan ve inkişaf eden prensiplere sadık kalmayı ve onları müdafaa etmeyi esas tutar. İnkılâpçılık

Sınıf yok, iş bölümü var

2 — Türkiye Cümhuriyeti halkını ayrı ayrı sınıflardan mürekkep değil ve fakat ferdî ve içtimaî hayat için iş bölümü itibariyle muhtelif mesai erbabına ayrılmış bir camia telâkki etmek esas prensiplerimizdendir.

Menfaatler kabiliyet ve çalışma derecesiyle mütenasip olur

A) Küçük çiftçiler, B) Küçük sanayi erbabı ve esnaf, C) Amele ve işçi, Ç) Serbest meslek erbabı, D) Sanayi erbabı, büyük arazi ve iş sahipleri ve tüccar, Türk camiasını teşkil eden başlıca çalışma zümreleridir. Bunların her birinin çalışması, diğerinin ve umumî camianın hayat ve saadeti için zaruridir. Fırkamızın bu prensiple istihdaf ettiği gaye sınıf mücadelesi yerine içtimaî intizam ve tesanüt temin etmek ve birbirini nakzetmiyecek surette menfaatlerde ahenk tesis eylemektir. Menfaatler, kabiliyet ve çalışma derecesiyle mütenasip olur.

S. 35'den

BEŞİNCİ KISIM

Millî talim ve terbiye

Talim ve terbiye esaslarımız: *Vatandaşları okutmak ve yetiştirmek*

1 — Millî talim ve terbiyede esas düsturlarımız şunlardır:

A) Maarif siyasetimizde temel taşı, cehlin izalesidir. Maarifimizde hergün nisbeten daha fazla çocuk ve vatandaş okutacak ve yetiştirecek bir program takip olunacaktır.

Cümhuriyetçi, milliyetçi, lâyik vatandaş

B) Kuvvetli cümhuriyetçi, milliyetçi ve lâyik vatandaş yetiştirmek tahsilin her derecesi için mecburî ihtimam noktasıdır. Türk milletine, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve Türkiye Devletine hürmet etmek ve ettirmek hassası bir vazife olarak telkin olunur.

Fikrî, bedenî, inkişaf, millî seciye

C) Fikrî olduğu gibi bedenî inkişafa da ehemmiyet vermek ve bilhassa seciyeyi millî derin tarihimizin ilham ettiği yüksek derecelere çıkarmak büyük emeldir.

Usulün hedefi

Ç) Terbiye ve tedriste takip edilen usul, bilgiyi vatandaş için maddî hayatta muvaffak olmayı temin eden bir cihaz haline getirmektir.

Terbiyenin vasıfları

D) Terbiye her türlü hurafeden ve yabancı fikirlerden uzak, üstün, millî ve vatanperver olmalıdır.

Teşebbüs kabiliyeti, inzibat, ahlâk

E) Her tahsil ve terbiye müessesesinde talebenin teşebbüs kabiliyetini kırmamaya şefkat ve nüvazişle itina etmekle beraber onları hayatta kusurlu olmaktan vikaye için ciddî bir intizam ve inzibata ve samimî ahlâk telâkkisine alıştırmak mühim olduğu kanaatindeyiz.

Türk tarihi

F) Fırkamız, vatandaşların, Türkün derin tarihini bilmesine fevkalâde ehemmiyet verir. Bu bilgi Türkün kabiliyet ve kudretini, nefsine iti-

mat hislerini ve millî varlık için zarar verecek her cereyan önünde yıkılmaz mukavemetini besleyen mukaddes bir cevherdir.

2 — Mektepler hakkında başlıca fikirlerimiz:

İlk mektepler

A) Şehirlerde, köylerde veya köyler mıntakasında vaziyet ve ihtiyaca göre gündüzlük ve yatılı ilk mektepleri, muntazam bir tatbik programı altında, arttırılacaktır. Köy mekteplerinde sıhhat, yaşayış ve mıntakası ile münasebeti olan ziraat ve sanat fikirleri verilecektir.

Meslek ve sanat mektepleri

B) Meslek ve sanat mektepleri memleketin ihtiyacına yetişecek derecede arttırılacak ve lüzumlu kurslar açılacaktır.

Orta mektepler

C) Her vilâyet merkezinde ve orta tahsili memlekete yaymak esası gözetilerek icap eden kazalar mıntakalarında orta mektep bulundurmak lüzumuna kaniiz. Orta mekteplerden uzak muhitlerdeki vatan çocuklarının huzur ve emniyetle istifadelerini temin için talebeyi gece üzerle yatıracak teşkilât yapmaya çalışılacaktır. Bu mekteplerde mıntakalariyle münasebeti olan meşleki malûmat verilmesine itina olunacaktır.

S. 37'den

ALTINCI KISIM

İçtimaî hayat ve umumî sıhhat

Aile

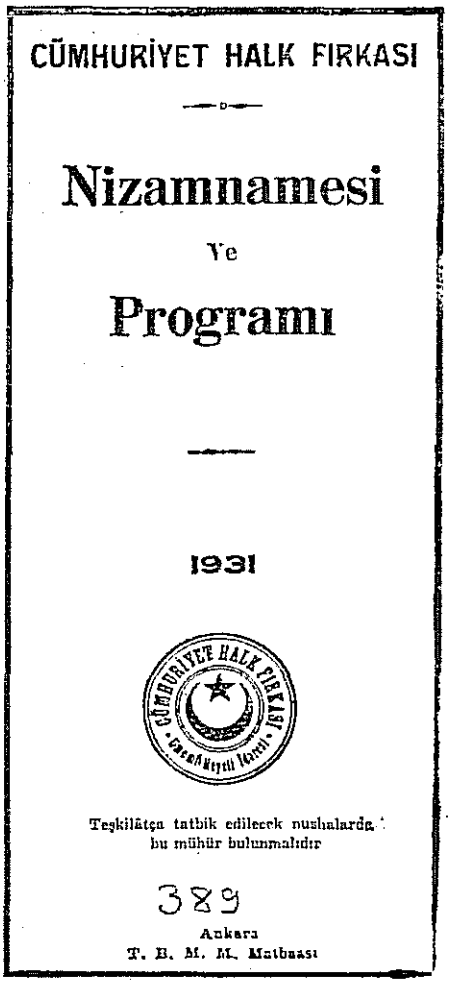
1 — Türk içtimaî hayatında ailenin mahfuziyeti esastır.

Nüfusumuzu artırmak

2 — Nüfusumuzu arttıracak tedbirleri ehemmiyetle takip edeceğiz.

Çankaya 389

Cumhuriyet Halk Fırkası. Ankara : Cumhuriyet Halk Fırkası nizamnamesi ve programı. Fırkanın 10 Mayıs 1931 de toplanan Üçüncü Büyük Kongresi tarafından kabul edilmiştir. Ankara 1931 T. B. M. M. Matbaası. 39 S. 8°

CÜMHURİYET HALK FIRKASI

Nizamnamesi

Ve

Programı

1931

Teşkilâtça tatbik edilecek nushalarda bu mühür bulunmalıdır

389

Ankara
T. B. M. M. Matbaası

menfaatlerde istismar edilemez

tin resmî kanunlarına tâbidir. Fakat Cümhuriyet Halk Fırkasına mensup mebusların mebusluk sıfatını hususî menfaatleri için istismar edememelerine Fırka Umumî reisliği de hususî bir itina gösterir.

Millet: dil, kültür ve mefkûre birliği

2 — Millet, dil, kültür ve mefkûre birliği ile birbirine bağlı vatandaşların teşkil ettiği bir siyasî ve içtimaî heyettir.

Devlet şeklimiz: vahdeti kuva esası

3 — Devletin esas teşkilâtı: Türk milletinin idare şekli, vahdeti kuva esasına müstenit olan bu günkü devlet şeklimizdir. Bu şekilde, Büyük Millet Meclisi, millet namına hakimiyet hakkını kullanır; Reisicümhur ve İcra Vekilleri Heyeti onun içinden çıkar. Hakimiyet birdir, kayıtsız, şartsız milletindir. Devlet teşekküllerinin en muvafıkı bu olduğuna Fırka kanidir.

S. 31'den

vasıta ile müdafaa eder. Türk milliyetçiliği

B) Fırka, terakki ve inkişaf yolunda ve beynelmilel temas ve münasebetlerde bütün muasır milletlere muvazi ve onlarla bir ahenkte yürümekle beraber Türk içtimî heyetinin hususî seciyeleini ve başlı başına müstakil hüviyetini mahfuz tutmayı esas sayar. Milliyetçilik

(.....)

tan ve halkçı olarak kabul ederiz.

Ç) Ferdî mesai ve faaliyeti esas tutmakla beraber mümkün olduğu kadar az zaman içinde milleti refaha ve memleketi mamuriyete eriştirmek için milletin umumî ve yüksek menfaatlerinin icap ettirdiği işlerde - bilhassa iktisadî sahada - Devleti filen alâkadar etmek fikrine esasen taraftardır. Devletçilik

D) Fırka, Devlet idaresinde bütün kanunların, Lâyiklik

Kitabın 18, 19. sayfalarındaki madde başlıkları; 22, 23. sayfalarda 111. madde, 114'ün D fıkrası, 116. madde işaretlenmiş; 26, 27. sayfalarda 126, 127, 132. maddelerin yanlarına soru işareti de konulmuştur.

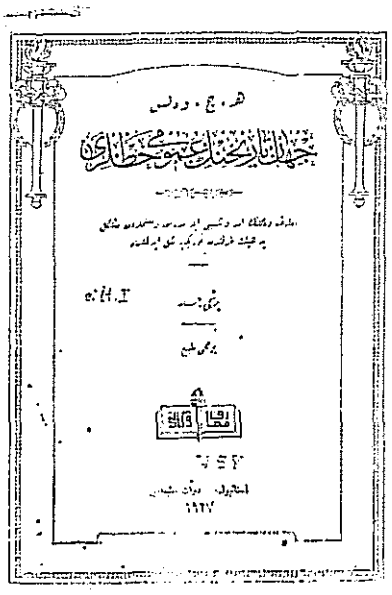
Programla ilgili olarak 34. sayfada İl yolları, Su işleri, Balıkçılık ve devletin ulusal ekonomi işleri ile ilgili 13. madde, 35, 36. sayfalarda eğitim, öğretim ve güzel sanatlarla ilgili maddeler ilgi çekilecek biçimde işaretlenmiş, 33. sayfada 4 ve 5. maddelerin yanına soru işaretleri konulmuştur.

CİHAN TARİHİNİN UMUMÎ HATLARI

1. CİLT

Anıtkabir 1753

Wells, H(erbert) G(eorge, 1866 - 1946): Cihan tarihinin umumî hatları. 5 c. Yayımlayan: Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâleti. Istanbul 1927 - 1928 Devlet Matbaası. 4° resim, plan, portre, harita.
1. c.: XII + 217 S.: 2. c.: 236 S.; 3. c.: 252 S.; 4. c.: 216 S.; 5. c.: 133 + 1 S.

S. VI'dan

(Yazar, insanın zaman ve uzaydaki yeri konusundaki bilgilerin genel bir bakış altında yazılması planına (tasavvuruna) çok bağlanmıştır....)

..... Yazar Asya'nın ortasındaki yaylaların insanlık dramındaki rolünün Avrupa tarihçilerince ne kadar küçümsendiğini fark etmeye başladı. Uzak geçmişin bugünkü yaşamımızda ve kuruluşlarımızda halâ nasıl yaşamakta olduğunu, insanlığın ilk ortak evreleri konusunda bir parça algıya sahip olmadıkça, bugünün geniş siyasal, dinsel ve toplumsal sorunlarını ne denli az anlıyabileceğimizi, gittikçe daha açık olarak görmeye başladı. Bu da insanın kökeni konusunda bir algıya sahiplik gerektiriyor.

Orada insanın, tek bir sonun başlangıcından nasıl ortaya çıkarak şimdiki evrenle yarışmasının çok uzaklarda görünen doğuşuna ne denli erdiğini tüm insanlık kuruluşlarının gelişmesini ve değişmesini görüyoruz. Şimdi bunlar, önce olduklarından daha hızlı değişiyorlar. (.....)

Yazar sanki bir klavuz gibi okuyucuyu şimdiki sınıra, eşya ve olayların gelişmekte olan sınırına getiriyor. Orada duruyor ve ona gizlice fısıldayarak «işte bize kalan miras» diyor. (Metin dışına «E» işareti konmuştur.)

(.....)

Bu kitabın binlerce yerbilimcinin (jeolojist), taşılbilimcinin (paleontolojist), embriyojolistlerin ve her daldaki doğa bilginlerinin, ruhbilimcilerin, budunbilimcilerin (etnolojistlerin), kazıbilimcilerin (arkeologların), dilbilimcilerin (filolojistlerin), tarih uzmanlarının son yüzyıllar içinde buldukları kendi görüş alanlarında akıp giden gerçeklerin anlatımından başka bir konu değildir. Yüzyıl önceki tarih sadece kitaplarda yazılı tarihti. (.....)

(Araştırmalar ilerledikçe yeraltında kalan uygarlıkların anlaşılacağı ve bunların da gelişimi hızlandıracağı işaret edilmiştir.)

(Sayfanın üzerine 100 ve 1929 rakamları altalta yazılmıştır.)

S. 1'den

Yabanıl (vahşi) ve ilkel kafalar için dünya evrenin düz bir yeri ve gökyüzü bunun üzerine geçirilmiş bir kubbesi gibi görünür. Bu sığ düşünceli insanlar **güneş ile ayı bir kubbe** üzerinden, hikmeti anlaşılmaz bir dönme ile veya dünyanın **altından dolaşmak** suretiyle sürekli gelip geçer sanırlar....

İnsanlık düşüncesi **ancak 15. yüzyılda** (bu düşünceleri geçebildi.) Kopernik 15. yüzyılda ortada dünyanın değil, güneşin bulunduğu görüşünü ortaya attı.

(Devingen bilgilerin artmasıyla buluşlar arasındaki bağıntı işaretlenmiştir.)

.....

شاشيله‌جق درجه‌نرده قيصه اولديغى مركزنده ايدى .
١٧٧٩ ده بر كتابجيلر سنديقه‌سى طرفندن نشر ايديلن
تاريخ عمومى Universal History اسمنده‌كى بر اثرده
دنيانك ميلاددن‌اول ٤٠٠٤ سنه‌سنده وپك خوش بر صحت
وصراحت ادعاسيله اعتدال حريفى‌ده ياراتلش وبصره‌دن

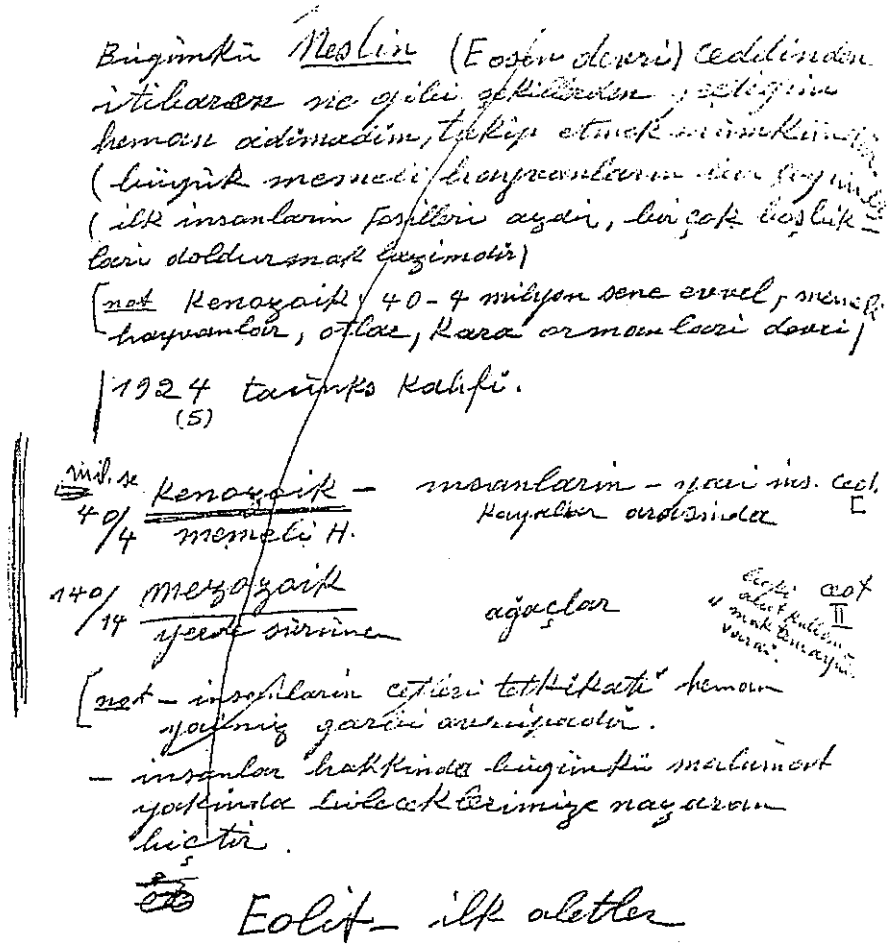
.....

1779'da bir kitapçılar sendikasınca yayınlanan genel tarih adındaki bir yapıtta dünyanın İ. Ö. 4004 yılında ve çok güzel bir sabah ve açıklık savıyla, **yumuşak bir sıcaklıkta yaratılmış ve Basradan**...

(Sayfanın altında **«4004 — 929»**, **«100, 1800»**, **«1929 — 1700 = 229»** rakamları yazılmıştır.)

(.....)

Atatürk'ün elyazısıyla tutmuş olduğu aşağıdaki notlar, kitabın 10. ve 11. sayfalarının arasında bulunmaktadır :

Büyük Neolitik (Eolitik devri) cedlimiz
itibarile ne gibi şekillerden geçtiğini
henüz bilmiyoruz, tetkik etmek mecburiyetindeyiz.
(büyük memeli hayvanların devri başlıyor
(ilk insanların fosilleri azdır, birçok boşluk
bazı doldurmak güçtür)
[not Kenozoik / 40-4 milyon sene evvel, memeli
hayvanlar, otlar, kara ormanları bazı devri]
1924 tarihi kalıbı.
(5)
mil. ön Kenozoik — ormanların — yeni ins. cet.
40/4 memeli H. kayalıkları oluşmaları
140/14 Mezozoik ağaçlar
yeni sürüne
[not — insanların eğitimi tatbikatı henüz
yapılmış gibi görünmüyor.
— insanlar hakkında büyük malumat
yokluğu bilinecek bir gerçeğimiz olacaktır.
Eolit — ilk aletler

S. 11'den

« حيوانات قديمه زمانى قايالرى Paléozoïque » دەنير .
بو قايالرده پك اوزون سوردن بردورده ميدانه كلمشلردر.
بو دورده حيات ، دنيامزك دەكيزلرنده انكشاف بولمغه
و باواش باواش باسلمغه باشلامشدر . بو حيوانات قديمه
زمانك ابتدالرنده ، اوزون زمانلر دنيا اوزرنده صولر
ايچنده قاپاناشان ، يوزەن و سورونەن مخلوقلردن باشقا
برشى بولونمادى . بونلر تريلوبيت ـ ذوثلاثة الفصوص
Trilobite دەنيلن مخلوقلردى . تريلوبيتلر بويوك دەكيز

Bu çağda hayat, dünyamızın denizlerinde gelişmeye ve yavaş yavaş yayılmaya başlamıştır. Bu eski hayvanlar zamanın başlarında, uzun çağlar dünya üzerinde sular içinde kaynaşan, yüzen ve sürünen yaratıklardan başka bir şey bulunmadı...

S. 12'den

ذات الارجل العضديه Brachiopode دەنيلن برقوقع صنفنك
مختلف نوعلرى مبذولاً بولونيوردى . بوتون بونلرك
باتى صيرا بارى حيوان ـ بارى نبات مخلوقلرده ياشاوردى.
بونلر كوكلو و نباتات كبى آرالرنده طوپلو ايديلر. صولرده
موجەلەنن گوشەك اوتلرده واردى .

(.....)

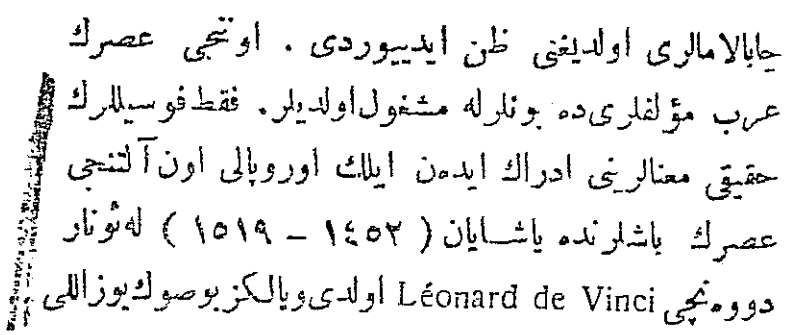
اولدقجه اهميتلى اولان بعضيلرينى بر طرفه براقاجق
اولورسانى ، او زمانك بوتون حائل موجوداتى ، همان
همان يازين بر داملا باتاقلق صوينه مقروسقوب ايله
باقديغمز زمان كورديكمز مخلوقلردن عبارتدى .
ايشته حيوانات قديمه زمانك ايلك صفحه‌سنى تشكيل

Brachiopode denilen bir kabuklular sınıfının çeşitli **türleri çokca bulunuyordu.** Bütün bunların yanı sıra **yarı hayvan - yarı bitki** yaratıklar da yaşıyordu. Bunlar köklü ve bitkiler gibi aralarında toplu idiler.

(.....)

Önemli olanlar bir yana bırakılacak olursa, o dönemlerin tüm canlı varlığı hemen hemen yazın bir damla batakılık suyuna mikroskop ile baktığımız zaman gördüğümüz yaratıklardan ibarettir.

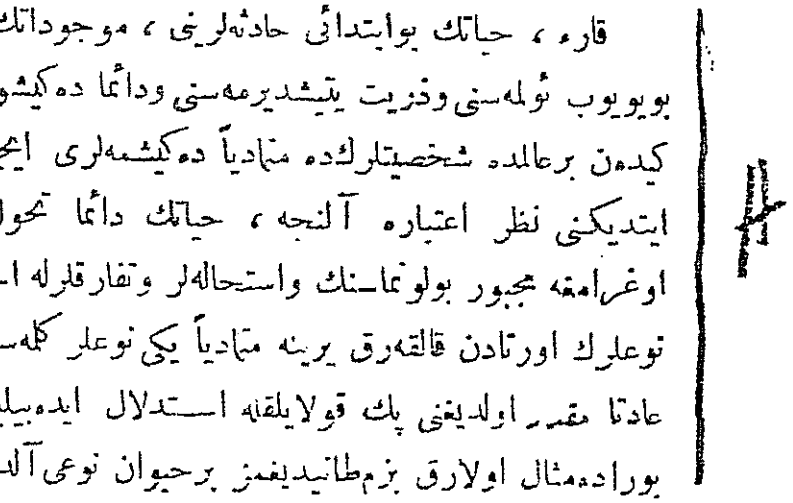
S. 13'den

جابالامالری اولدیغنی ظن ایدییوردی . اونجی عصرك
عرب مؤلفلری‌ده بونلرله مشغول‌اولدیلر. فقط فوسیللرك
حقیقی معنالرینی ادراك ایده‌ن ایلك اوروپالی اون آلتنجی
عصرك باشلرنده یاشایان (١٤٥٢ - ١٥١٩) له‌ئونار
دووه‌نچی Léonard de Vinci اولدی‌ویالکز بوصوك‌یوزاللی

Onuncu yüzyılın arap yazarları da bunlarla ilgilendiler. Ama fosillerin gerçek anlamlarını algılayan ilk Avrupalı, onaltıncı yüzyıl başlarında yaşıyan (1452-1519) Leonardo de Vinci oldu.

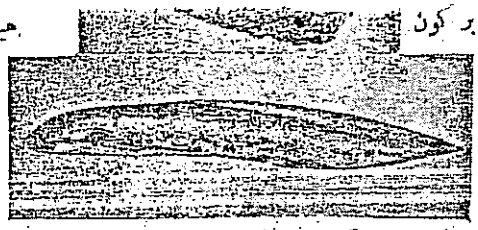
S. 18'den

قاره ، حیاتك بوایتدائی حادثه‌لرینی ، موجوداتك‌بو
بویوبوب ئوله‌سنی وذریت یتیشدیرمه‌سنی ودائما ده‌کیشوب
کیده‌ن برعالمده شخصیتلرك‌ده متادیاً ده‌کیشمه‌لری ایجاب
ایتدیکنی نظر اعتباره آلنجه ، حیاتك دائما تحوللره
اوغرامغه مجبور بولونماسنك واستحاله‌لر وتفارقلرله اسکی
نوعلرك اورتادن قالقه‌رق یرینه متادیاً یکی نوعلر کلمه‌سنك
عادتا مقصد اولدیغنی پك قولایلقله استدلال ایده‌بیلیر .
بوراده‌مثال اولارق بزم‌طانیدیغمز برحیوان نوعی آلدق .

Yaşamın ilkel olaylarını, yaratıkların büyüyüp ölmesini ve yeni soylar yetiştirmesini ve sürekli değişen bir evrende kişiliklerin de kesintisiz olarak değişmeleri gerektiğini dikkate alınca yaşamın sürekli değişimlere uğramağa zorunlu bulunmasının ve değişmeler ve ayrılmalarla eski türlerin ortadan kalkıp yerine sürekli olarak yeni türler gelmesi doğal bir yazgıdır.

S. 19'dan

هیچ بر مخلوق صوسز تنفس ایده‌من، وهیچ بر مخلوق صوسز غذاسنی هضم ایده‌من. بر متادیاً هوا تنفس ایدیورز دیرز. لکن حقیقتده بوتون جانلی مخلوقلرك یاپدقلری شی، صوده منحل مولد الحوضه‌یی تنفس ایتمکدر. بالذات بزم

بر کون

قره‌ده یاشایان کیکلی حیوانلرك صولردن دیشاری چیقاراق آچیق عواده یاشامه تامل آلیته بیلمش اولدقلرینی بزه آفریقاده یاشایان بر طاقم بکرلی یالقلیك کوزه‌ل آکلاتیر. یاغموراو موسم

Hiçbir yaratık, susuz soluyamaz. Su olmadan gıdasını sindiremez. Tüm canlı yaratıkların yaptıkları, suda erimiş durumda olan oksijeni almaktır.

S. 21'den

ایلك قره حیوانلری

نباتلردن صوکرا حیوانلر حیاتی باشلادی.

دنیاده برتك قره‌حیوانی وعینی وجهله برتك قره‌نباتی یوقدر که بنیه‌سی، اولا صوده یاشایان بر مخلوق ایکن صوکرالری صوخارجنده‌کی حیاته انطباق مجبوریتی ایله نوعده حصوله کلن استحاله‌لر وتفارقلرله بوکونکی شکلنی آلمش بولونماسین. بوانطباق مختلف شکللرده وقوعه

Bitkilerden sonra hayvan yaşamı başladı. Dünyada bir tek kara hayvanı ve aynı biçimde bir tek kara bitkisi yoktur ki yapısı, önce suda başlayan bir yaratık iken sonraları su dışındaki yaşama uyum zorunluluğuyla türde oluşan değişimler ve ayrılıklarla bu günkü biçimini almış bulunmasın.

S. 50'den

علم آداملری آراسنده الك زیاده طرفدار بولان فکر،
انسانك سائرمه‌لی حیوانلر کبی
داها بسیط برصنفه عائد جدلردن
ایندیکی قناعتدر. عمومیتله ادعا
ایدیلیرکه انسانك و شمپانزه،

مقايسه‌لره مستنددر، وانسان ، غوريل درت أللرى اوزره يوروركن أوك اللرينك
دوغمازدن أول وجوديتك
كچيرديكى پك غريب صفحه‌لر كوزاوكنه كتيريله‌جك اولورسه
بو ادعانك صحتنى قبول ايتمه‌مك ممكن اولماز . فى الحقيقه
انسان اولا بربالق اولاجق ايمش كبى باشلار، ذوالمعاشيندرى
وزاحفه‌لرى خاطرلاتان برطاقم شكللردن كچر وبسيط ممه‌لى

Bilim adamları arasında en çok paylaşılan düşünce, insanın diğer memeli hayvanlar gibi daha basit bir sınıfa ait soylardan geldiği kanısıdır. .....

.....

S. 51'den

بويله برشيئك اصل واساسى يوقدر. بوكون رومان قاتوليك
كليسانك ، دنيانك دوز اولديغى ياخود ارضمزك مركزده
اولوب كونشك بونك اطرافنده دوندیکی قول مجردلرينجه
ناصل قبول ايتمزسه اويله‌جه ، انسانك صورت خصوصيه‌ده
ياراتلديغى فكرينه‌ده آرتق مداخله ايتمز . برزمان انسانلر
كليسانك استناد ايتديكى علملرى بويله اساسلره مربوط
صاندیلر . فقط اوزماندن برى بو مسئله‌لر تماميله حل
ايدلدى. بر چوق متدين كيمسه‌لر علمك ايلرى سوردیکی
فكر و مطالعه‌لرى قبول ايتمزلر . چونكه بونلرى قبول
ايده‌جك اولورلرسه بشرك يوكسه‌له‌جكى يرده آلچالمش
اولديغنى فرض ايتمك داهامناسب اولاجغنى حس ايده‌رلر.
فقط بوكبيلرك شخصى مطالعه‌لرى ، منسوب اولدقلرى
كليسانك هيئت عموميه‌سنه شامل اولاماز. تاريخ شناسك

وظیفه‌سی ایسه مناسب اولانی یاقیشیق آلانی دکل، حقیقتی سویله‌مکدر . ذاتاً بو کون ایجیلده حکایه اولونان وقعه‌لری عیناً حرفی حرفنه قبول طرفداری اولان هیچ براهمیتلی خریستیان جماعتی بوقدر . بویله برتفسیر یرینه بومتنلری یوکسك بر شعر کبی تلقی ایتمك سربستیسی پك مناسب اولارق اقامه ایدلشدر ، و بیولوژیستلر انسان روحنك حیوانی بر منشادن کلدیکنده اصرار ایتدکجه حقیقتده علم ایله دین آراسنده مناقشه و منازعه‌یی موجب هیچ برمسئله یوق دیمکدر. انسانك منشای حقنده بومقدمه‌یی یاپمادن یوکنده ایلریله‌مك دوغرو اولمادیغی ایچون بومطالعه‌لری علاوه ایتدك . مؤلف ، حقیقت بیلدیکی شیئلری اولدیغی کبی یازمشدر. معارض طرفك کتیردیکی دلیللره کلنجه‌ونلر کندیسنه احتجاجه صالح کورونمدکلری وبونلره

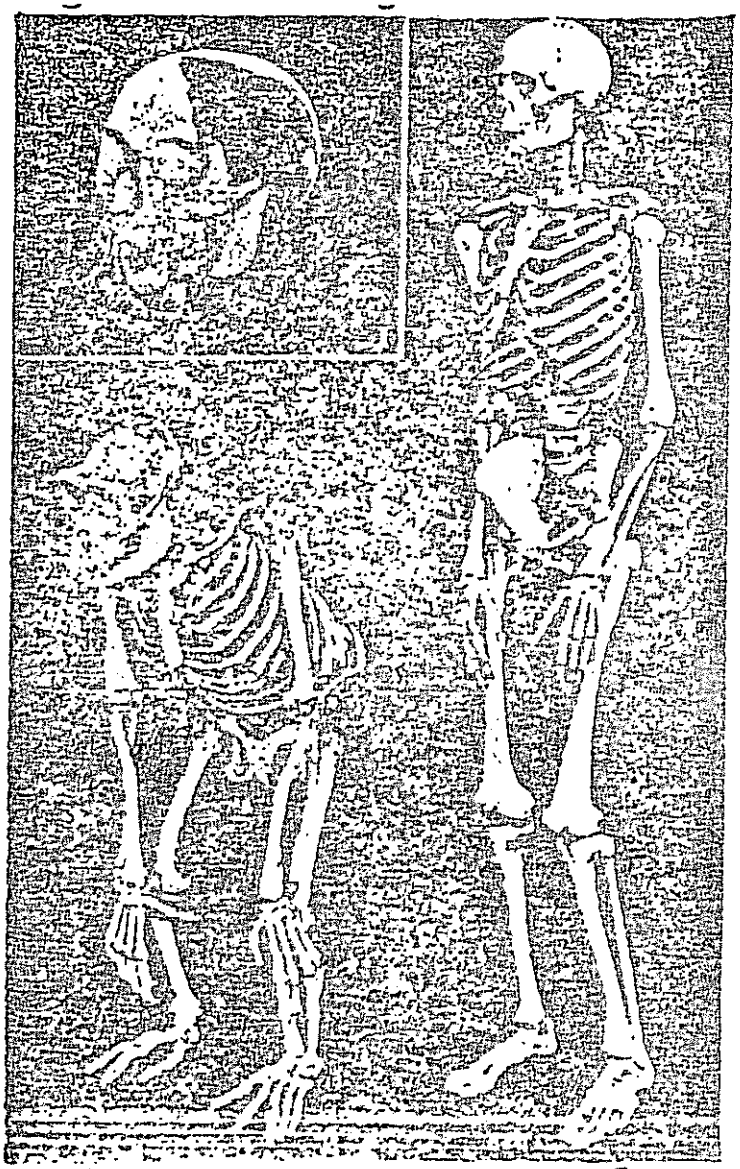
Bugün Roma Katolik kilisesi, dünyanın düz olduğu veya güneşin dünya çevresinde döndüğü gibi bir safsatayı nasıl kabul etmezse, böylece insanın özel olarak yaratıldığı düşüncesine de karışmaz. (...) Tarihçinin görevi ise yakışık olanı ve uygun olanı değil gerçeği söylemektir. Aslında bugün İncil'de hikaye edilen olayları aynen harfi harfine kabul etmeye yanaşan hiçbir hıristiyan topluluğu yoktur. Böyle bir yorum yerine bu yazılanların yüksek bir bilinç gibi anlaşılması özgürlüğü uygun görülmüştür. Biyologlar insan ruhunun **hayvansal bir kaynaktan geldiğinde** diretmedikçe gerçekte ilim ile din **arasında tartışma ve çatışmayı gerektirecek hiçbir konu yok demektir.**

S. 53'den

شیمدی انسانلرك وبارى ـ انسانلرك جدى اولارق الك عقله صغار صورتده توصیف ایده‌جکمز مخلوق ، کنوزوئیك دورى ابتدالرنده ، خصوصاً یرده یاشایان

بر قوشیجی مایموندی ، وبوکون حبل‌الطارقده یاشایان مایمونلرك یاپدیغی کبی آغاجلردن زیاده قایالر آراسنده صاقلانیوردی. بو مخلوق قولایجه آغاجلرده طیرمانابیلیور وبوکون ژاپونلرك یاپدقلری کبی آیاقلرینك یاش پارماقلرلا ایکنجی پارماقلری آراسنده برماده‌یی طوتابیلیوردی. فقط بو مخلوق‌ده مه‌زوزوئیك دورنده یاشامش بر دیکر

اسکلتلر آراسنده بر مقایسه

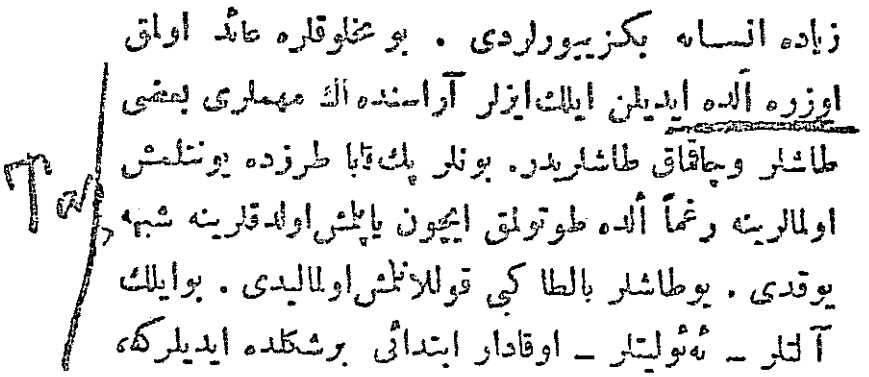

برآدام اسکلتی (3)اله‌رشپ‌پازه (2)اسکلتی مقایسه.(1)انسکلتده‌ده سایه‌سی ایالتده یلك داوزده بولونان قافا طاسی‌در .

Şimdi insanların ve yarı insanların ataları olarak akla en yakın biçimde niteleyebileceğimiz yaratık, kinozoik dönem başlarında özellikle yerde yaşayan bir koşucu maymundu.

(Maymun ve insan iskeletleri arasındaki benzerlik işaretlenmiştir.)

S. 55'den

زیاده انسانه بکزییورلردی . بو مخلوقلره عائد اولق
اوزره آلده ایدیلن ایلك ایزلر آراسنده آلك مهملری بعضی
طاشلر وچاقاق طاشلریدر. بونلر پك قبا طرزده یونتلمش
اولمالرینه رغماً آلده طوتولمق ایچون یاپلمش اولدقلرینه شبهه
یوقدی . یوطاشلر بالطا کبی قوللانلمش اولمالیدی . بوایلك
آلتلر ـ تهٔولیتلر ـ اوقادار ابتدائی برشکلده ایدیلرکه،

(.....)

آراسی دورینه عائد اولانلری‌ده چوقدر . فقط یاریم
میلیون سنه اول بوآلتلری یونتمش وقوللانمش اولان
همان همان انسانه بکزه‌ین بو مخلوقلره عائد نه کیلك نه بوکا بکزه‌ر سائر
ایزلره بوکونه قادار آوروپاده‌ده آمه‌ریقاده‌ده تصادف
ایدیلمه‌مشدر. یالکز براز شبهه‌لی براستثناواردرکه، اوده
آمه‌ریقاده نه‌براسقاده سنه‌لك Sneke هرینك یوقاری

Bu yaratıklara ait **elde edilen** ilk izler arasında en önemlileri, bazı taşlar ile çakmak taşlarıdır. Bunlar pek kaba biçimde yontulmuş olmalarına karşın, tutulmak için yapılmış olduklarına kuşku yoktur. (.....)

Fakat, **yarım milyon yıl** önce aletleri yontmuş ve kullanmış olan ve insana benzeyen bu yaratıklara ait kemiklerle veya buna benzer diğer izlerle karşılaşılmamıştır.

S. 56'dan

سنه‌لك برفاصله‌يى متعاقب ايكنجى جوديه آراسى
زمانده ، تقريباً بوندن ٢٥٠,٠٠٠ سنه أوللره عائد
اراضيده باشقا برطاقم كيكلر آلنمه چيقور ، وردە چكه
كيكى بولونورز .

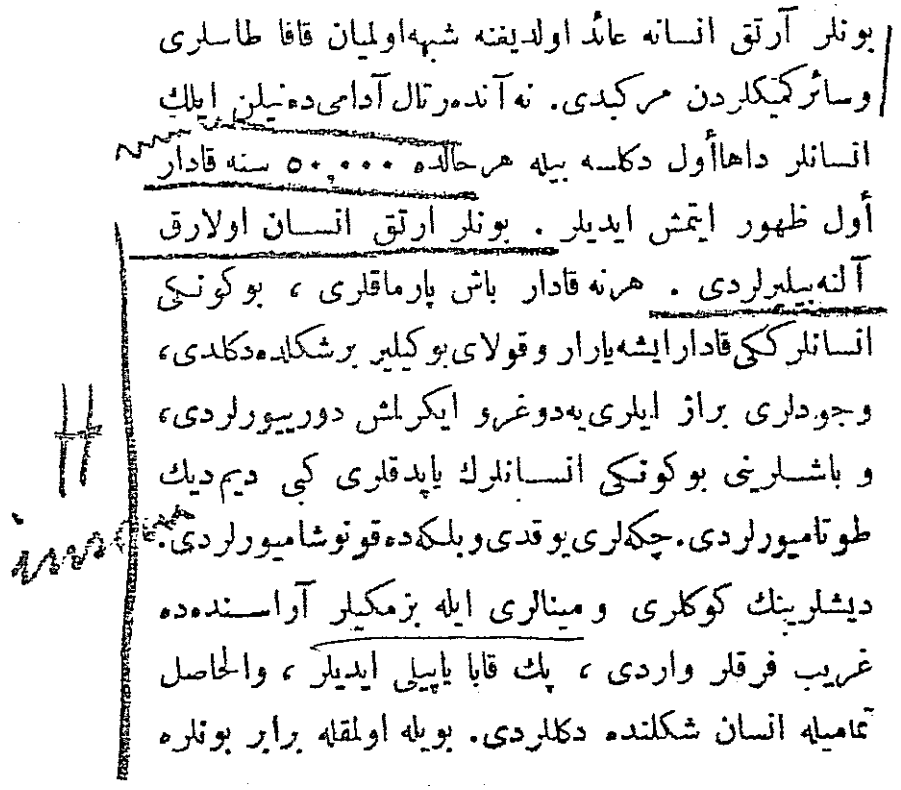
İkinci buzul arası **çağında yaklaşık 250.000 yıl öncelere özgü arazide başka bir takım kemikler elimize geçiyor**.....

سجلمز بزه ايلك دفعه اولارق بوقافا كيكى پارچالرينى
كوسته‌ردكدن صوكرا، برچوق عصرلر ظرفنده، كيتدكجه
داها زياده تكمل ايده‌ن برچاقاق طاشندن يابيلش برطاقم

(Bu ilkel insana ait) gittikçe gelişen **çakmak taşından yapılmış bir takım** (araçlardan başkasıyla karşılaşmıyoruz.)

S. 59'dan

أزيلش كبى دوزايدى، اوبر يوزى ايشلەنمشدى. بوندن صوكرا
آركەئولوقلر سجلمزك ياپراقلرينى چەويرمكده دوام ايده‌رك
قازمالر، بورغولر، بيچاقلر، قارغيلر، مرمى كبى قوللانلمش
طاشلر الخ . . . بولديلر .

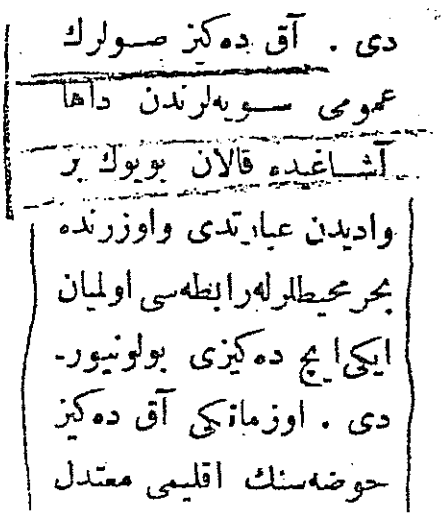
بونلر آرتق انسانه عائد اولديغنه شبهه اولميان قافا طاسلری
وسائر تمیکلردن مرکبدی. نه آنده رتال آدامی ده نیلن ایلك
انسانلر داها أول دکلسه بیله هرحالده ۵۰،۰۰۰ سنه قادار
أول ظهور ایتمش ایدیلر. بونلر ارتق انسان اولارق
آلنه بیلیرلردی. هرنه قادار باش پارماقلری، بوکونکی
انسانلرکی قادار ایشه یارار وقولای بوکیلیر برشکلده دکلدی،
وجودلری براز ایلری یه دوغرو ایکریلمش دوریورلردی،
و باشلرینی بوکونکی انسانلرك یاپدقلری کبی دیم دیك
طوتامیورلردی. چکه لری یوقدی وبلکه ده قونوشامیورلردی.
دیشلرینك کوکلری و مینالری ایله بزمکیلر آراسنده ده
غریب فرقلر واردی، پك قابا یاپیلی ایدیلر، والحاصل
تمامیله انسان شکلنده دکلردی. بویله اولمقله برابر بونلره

Bundan sonra arkeologlar (...) kazmalar, burgular, bıçaklar, kargılar, mermi gibi kullanılmış taşlar buldular. (...)

İlk insanlar her halde **50.000 yıl önce** görülmüşlerdir. İnsan olarak bunlar alınabilir. Bunların başparmakları şimdiki gibi işe yarar ve kolay bükülür bir biçimde değildi. Vücutları biraz ileri doğru eğrilmiş durumdaydı. Başlarını dimdik tutamıyorlardı. Çeneleri yoktu, belki de konuşamıyorlardı. Dişlerinin kökleri ve mineleri ile bizimkiler arasında şaşılası ayrılıklar vardı.

(Sayfanın altında **400.000** rakamı yazılıdır.)

S. 60'dan

دى . آق دەكز صولرك
عمومى سويەلرندن داها
آشاغيده قالان بويوك بر
وادیدن عبارتدى واوزرنده
بحر محيطلرله رابطەسى اولميان
ايكى اچ دەكزى بولونيور-
دى . اوزمانكى آق دەكز
حوضەسنك اقليمى معتدل

Akdeniz, su yüzeyinden daha aşağıda kalan büyük bir vadiden oluşuyordu. (Atlas okyanusu ile bağlantısı olmayan iki iç deniz vardı.)

صوکرا، صوئوقلرپك زیاده شدت کسب ایدنجه، آتشی چوقدن اوکرەنمش کورونن بوایلك نه آنده رتال آدملری قایالرك قووق یرلرینه وماغارالرە التجایه باشلادیلر و آرتق بوندن صوکرا آرقالرنده دائما ایزلر براقدیلر . او زمانه قادار آچیق هوالرده و صو منبعلرینك جوارنده یاقدقلری آتشك اطرافنده طوپلو بولونورلردی، فقط اونلر بو یکی و شدتلی شرائطه کندیلرینی اویدیرا بیلەجك قادار ذکی ایدیلر .

حالبوکه یاری آدملر ، دردنجی جمودیه دورینك شدتنه مقاومت کوستەرەمەرك تمامیله محو اولمش ایدیلر. فی الحقیقه اسکی طاش دوری آلتلرینك اك قابا تیپلری برمدت صوکرا آرتق اورتادن قالقمش بولونیوردی .

ماغارالرە التجا ایدەنلر یالکز انسانلر دکلدی . اوج دورده ماغارالرده یاشایان آرسلانلر ، آیلر و چاقاللرده واردی . ایلك انسانلر ایچون بو حیوانلری ماغارالردن قوومق و اورایه تکرار کیرمەلرینه مانع اولمق لازم کلیوردی ، و هیچ شبهەسز بو خصوصده آتش انسان ایچون پك مؤثر بر واسطه اولدی . احتمال ایلك انسانلر

ماغارالرك پك ده‌رين يرلرينه‌قادار صوقولمامشلردى، چونكه ملجألرينى ناصل آيديناتا بيله‌جكلرينى بيلميورلردى . ماغارالردن ايچرى ، هوانك شدائدندن همان كنديلرينى صاقلايابيله‌جكلرى يرلره قادار صوقوليور وكوشه بوجاقده اودون وبيه‌جك احتياطلرينى بيغيورلردى. احتمال ماغارالرك مدخللرينى صيقى صيقى قاپاپورلردى . داها اوزاقلره كيده بيلمك ايچون أللرنده‌كى يكانه ايشيق مشعله‌لردى .

عجبا بونه آنده‌رتال آدامللرى نه‌آولايورلردى ؟ماموت كبى، ماغارا آيىلرى ، حتى اوزمانك كه‌يكلرى كبى جسيم حيوانلره قارشى قوللاندقلرى آلتلر مزراقلى قارغيلريمى ناختا طوپوزلر، بويوك چاقماق طاشلرى كبى بزه قادار كلمش اولان وفرانسه‌ده موستيه Moustier و شه‌ل Chelles موقعلرينه اضافتله موسته‌رييه‌ن وشه‌لله‌ئن آلتلرى ده‌نيلن بسيط شيلردى . بو ايلك انسانلرك يالكز كوچوك آو حيوانلرينى تعقيب ايله اكتفا ايتمش اولمالرى محتملدر . فقط فرصت دوشنجه بويوك حيوانلرك أتلرينى ده يميور دكللردى ، بلكه‌ده بو بويوك حيوانلرى خاستا ياخود

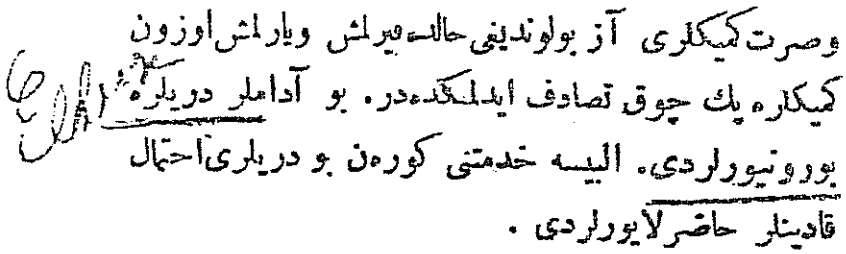
Ateşi çoktan öğrenmiş bu ilk «neanderthal» insanlar, başlayan soğuklar karşısında mağaralara ve kaya kovuklarına sığındılar. Bundan sonra da arkalarında izler bırakmaya başladılar. (...)

Dördüncü buzul çağı döneminin, ağır doğa koşullarına uyamayan yarı insan yaratık ortadan kalkmıştır. Eski taş devri aletlerinin en kaba tipleri de, bir süre sonra artık yokolup gitmiştir.

(Mağaralara) yalnızca yarı insan sığınmıyordu. Arslanlar, ayılar, çakallar da mağaralarda yaşıyorlardı. Yarı insan ilk iş olarak bu hayvanları mağaralardan çıkardı. Bu insanlar yabanıl hayvanları ürkütüp korkutmak için ateşi bir araç olarak da kullanmışlardır.

(Metin dışına **«zeka»**, **«düşünce»** ve **«yemek»** sözcükleri yazılmıştır.)

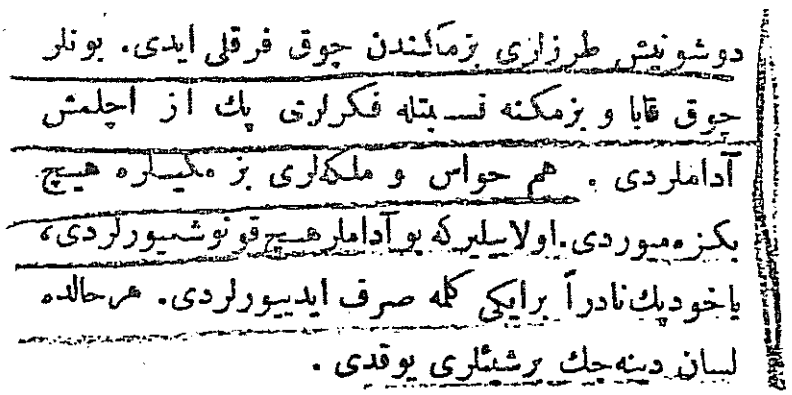
S. 62'den

وصرت کیکلری آز بولوندیغی حالده یرلش ویارلمش اوزون
کیکلره یك چوق تصادف ایدلمکده در. بو آداملر دریلره
بورونیورلردی. الیسه خدمتی کوره‌ن بو دریلری احتمال
قادینلر حاضرلایورلردی .

Bu adamlar derilere bürünürlerdi. Elbise işlevi gören bu derileri, herhalde kadınlar hazırlıyordu.

S. 63'den

دوشونیش طرزلری بزمکندن چوق فرقلی ایدی. بونلر
چوق قابا و بزمکنه نسبتله فکرلری پك از اچلمش
آداملردی . هم حواس و ملکه‌لری بزمکیلره هیچ
بکزه‌میوردی. اولایسیله بو آداملر هیچ قونوشیورلردی،
یاخود پك نادراً برایکی کلمه صرف ایدییورلردی. هرحالده
لسان دینه‌جك برشیلری یوقدی .

(Artık daha iyi koşullarda barınmaya başlamışlardı. Bu adamların düşünüşleri bizimkinden ayrıydı.) **Duyguları ve yetileri bize hiç benzemiyordu.**

(Metnin dışına «**Mesken**» diye yazılmış.)

(Bir ilkel insan ailesinin günlük yaşamlarını, korunup barınmalarının beslenmelerini anlatan bölüm baştan aşağı çizilip işaretlenmiştir.)

(İlkel toplulukta otoritenin fiziksel güce dayandığı konuları çizilip işaretlenmiştir.)

(İlkel insan hem et hem ot yiyordu deyişinin yanına «**meyve**» sözcüğü yazılmıştır.)

S. 67'den

الك ضعيف اولانلرنى وعائله ايچون بر يوك اولان خاستا
چوچوقلرى‌ده پارچالايوب يورديى . ضعيف دوشه‌ن ويا
جان چكيشه‌ن بويوك حيوانلرده هيچ شبهه‌سز اونلر ايچون
پك قيمتلى بر غدا ايدى ؛ باشقا تورلوسنى بولامازلرسه ،
تولش ويارى چوزومش حيوانلرله اكتفا ايده‌رلردى. فنا
برقوقو كيمسه‌يى راحتسز ايتمزدى .

En zayıf olanlarını ve aile için bir yük olan hasta çocukları da parçalayıp yiyordu. Zayıf düşen veya can çekişen büyük hayvanlar da hiç kuşkusuz onlar için pek kıymetli bir besindi.

S. 72'den

هيچ برصورتله تماسه كيرمك ايسته‌مه‌ديلر . اوته‌كيلركى
طاش آلتلر قوللانان بويكى كنديلرندن أولكيلرك
اسكان ايتمش اولدقلرى يرلرده يرلشمك ايچ براجه ، ايكى
غرق آراسنده هيچ بر مناسبت اولمادى .

İlk insan kendilerinden daha ilkel olan neanderthal insanlarla ilişki kurmak istemedi. Bunlar eski yerleşik insanlarla bir arada yaşadılarsa da aralarında bir ilgi kurulamadı.

S. 73'den

نه كوپكلرى، نه‌قويونلرى، نه‌سائراهلى حيوانلرى واردى.
بوايلك حقيقى انسانلر رسم ياپمسنى بيليورلردى .
بوحادثه نزه اونلرك، انسانلقلرينك اساسنى بولوب چيقارمق

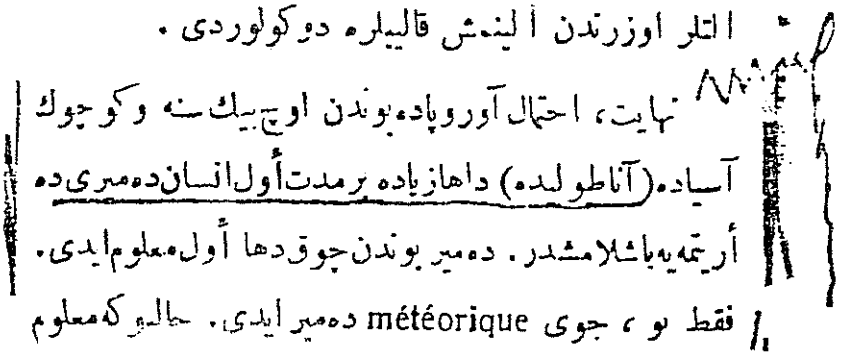
Bu ilk gerçek insanlar resim yapmasını biliyorlardı.

S. 74'den

قوت ويره‌ن صريح و واضح خبرلر كبى اريشمشلردى .
بوايلك آدملر كيكلر ويوينوزلر اوزرينه‌ده رسم ياپيور ،
وحتى كوچوك هيكلجكلر بيله اويابيليورلردى .

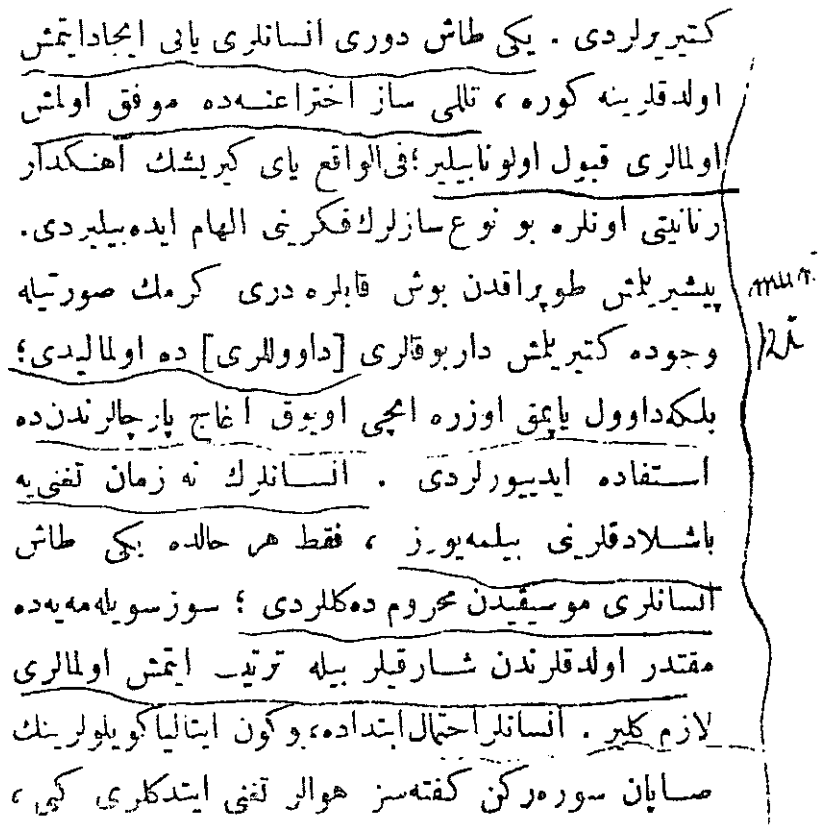
Adamlar kemikler ve boynuzlar üzerinde resim yapıyor ve hatta küçük heykelcikler bile oyabiliyorlardı.

S. 85'den

Küçük Asya'da (Anadolu'da) çok daha önce insan demiri de eritmeye başlamıştır. (Metnin yanına «**mühim**» yazılmıştır.)

S. 91'den

Yeni taş devri insanları yayı icadetmiş olduklarına göre, telli sazı da bilmiş olmaları kabul olunabilir. Gerçekte yay kirişinin ahenkli titreşimi, onlara bu tür sazların düşüncesini esinlendirebilirdi. Pişirilmiş topraktan boş kaplara deri germek suretiyle ya-

pılmış Darbukaları **(davulları)da olmalıdır.** (.....) Ancak bunların ne zaman ses müziğine (teganniye) başladığı bilinemiyor. Bunlar, söz söyleme yeteneğine sahip olduklarına göre, şarkılar bile düzenlemiş olabilirler.)

(Metnin dışına **«mümkün»** işareti konmuş.)

S. 93'den

قبل التاريخ جوغرافياسى حقنده ويرديكمز زمان جدوللرى
ايله اوچ خريطه‌نك ترتيب وتنظيمنده فرضياته استناد
ايتديريله‌سى ايجاب ايده‌ن پك چوق شى واردر . صوك
جمودیه دوريني وأصل انسانلرك ظهورنى تقريبا ٥٠,٠٠٠

صولر آلتنده قالماسى

« غايت اوزون برزمان أول » وياه برچوق عصرلر مقدم »
كبى تعبيرلر قوللانمقده اپى دكلدر ، چونكه قاره برقاچ
عصرمى ويا ميليونلرله سنه‌مى قصد ايديلديكنى آكلايامماز.

نقطه‌ده فضله احتياطه لزوم كورمه‌يورز. بالفعل محققدركه،
غايت اسكى بردورده آقده كيز قره‌لرله محاط ايكى ده كيز
حوضه‌سندن عبارتدى ؛ بوايكى حوضه آراسنده هيچ بر
اختلاط يوقدى ، احتمال بويوك سيللرله طاشسان بر نهر
واسطه‌سيله ايكى حوضه آراسنده براشتراك حصوله كليوردى.
شرقى حوضه ايكيسندن الك زياده صوئى طاتلى اولانديء
نيلك ، « آدرياتيك » نهرينك ، « شاب ده كيزى » نهرينك ، واحتمال
بوكونكى يونان جزائرمجتمعه‌سنى تشكيل ايده‌ن داغلردن ،
واوزمان غايت بويوك برده كيز حالنده اولان اورتا آسيادن
اينن ديكر برنهرك صولرى بوشرقى حوضه‌يه دوكولوردى.
همن محققدركه ، يكى طاش انسانلرى شيمدى محو ونابود

Tarih öncesi coğrafya üzerinde verdiğimiz «zaman cetvelleri» ile üç haritanın düzenlenmesinde **varsayımlara dayanılması gereken çok şey vardır.** (...)

«Çok uzun bir süre önce» veya «bir çok yüzyıllar önce» gibi deyimler kullanmak da iyi değildir. (...)

Kesindir ki, çok eski bir dönemde Akdeniz karalarla çevrili iki deniz havzasından oluşuyordu. Bu iki havza arasında bağlantı yoktu. Büyük sellerle taşan bir nehir **aracılığıyla, iki havza arasında bir birleşme olduğu düşünülebilir.** Doğudaki havza, ikisinden **en çok suyu tatlı olandı.** Nil'in, «Adriyatik» nehrinin, «Şapdenizi» nehrinin ve belki de bugünkü Yunan Takımadalarını oluşturan dağlardan, **o zaman çok büyük bir deniz durumunda olan Orta Asyadan** inen diğer nehirlerin suları, bu doğu bölgesine döküldüğü (de olasılıklar arasındadır.)

S. 95'den

آلتی یدی بیك سنه أول انسانلرك ایلك شهرلرده
طوپلانه‌رق افرادی آراسنده انجق غایت كه‌وشك رابطه‌لر
موجود اولان بسیط قبیله طرزندن داها یوكسك تشكللره
ناصل استحاله ایلدیكنی حكایه وتصویر ایتمه‌دن اول پیته
قانتروپوس دوریله باشلایان ویش یوز بیك سنه سوره‌ن
مدت ظرفنده نشوونماسنی ایضاح و تفصیل ایلدیكمز
بودماغلر ایچنده نه‌لر جریان ایتمش اولدیغندن براز بحث
ایلمك ایجاب ایدر .

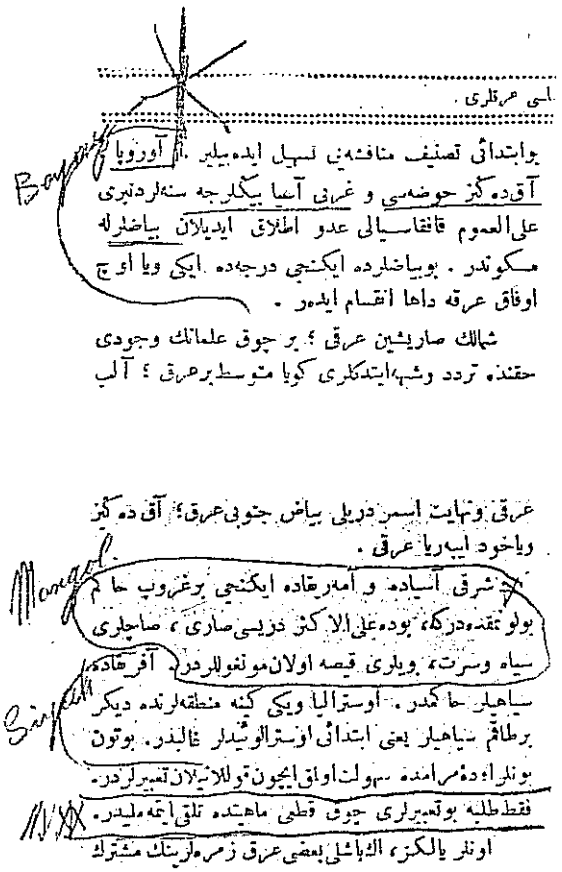
PİTEKANTRAPOS dönemiyle başlayan **(Beşyüzbin yıllık bir** yaşamı olan insan ancak) altı yedibin yıl önce insanların ilk kentlerde toplanıp bireyleri arasında gevşek bağlar bulunan basit kabile biçiminden daha yüksek kuruluşlara dönüşmüştür.

S 110'dan

یاشامش اولمالریدر . الك اسكی بشری عرقلرك قوزغونی
وسیاه‌رنكده اولماسی بیاض رنكلی یكی اولماسی محتملدر .
آسیای شرقیده كی بوتون انسانلرك تفارقنك مختلف عرقلره

En eski insan ırklarının kuzguni ve siyah renkte olması, beyaz rengin yeni olması olasıdır.

S. 111'den

Avrupa Akdeniz havzasında ve Batı Asya'da binlerce yıldan beri genellikle Kafkasyalı sayılan beyazlar otururlar.

(Metnin yanına «**beyaz**» sözcüğü yazılmıştır.)

Doğu Asyada ve Amerikada ikinci bir grup egemen bulunmaktadır ki, bu da çoğunlukla sarı derili, sert ve siyah saçlı ve kısa boylu Mongollardır. Afrika'da siyahlar egemendir. Ama bu deyimler kesin nitelikleriyle anlaşılmamalıdır.

(Metnin dışına «**Mongol**», «**Siyah**» sözcükleri yazılmıştır.)

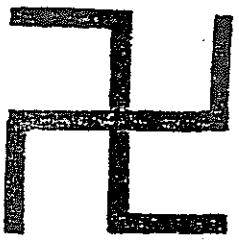
(112 — 113 sayfalar arasında Atatürk'e gönderilmiş olan iki kutlama kartı yer almaktadır. Kartın tarihi: 4.12.1929'dur.)

S. 116'dan

آمه‌ریقا یرلیلری

آمه‌ریقانك یرلی اهالیسی موغول عرقنه منسوبدر ،

آدم اوغور کتیره‌ن

Amerikan yerlileri برطلسم

Amerika'nın yerli halkı Mogol ırkına mensuptur.

(Gamalı haç üzerinde «Adama uğur getiren» yazılıdır. Bu haç Amerikan yerlisi Kızılderililerce uğur sayılıyordu.)

S. 119'dan

اسپانیولجه ، ایتالیانجه ، رومجه ، روسجه ، عجمجه ،
أرمنیجه ایله هندستانك بعضی لسانلری داخلدر . اوکا
هندو ـ آوروپائی ویا آری لسانلر عائله‌سی نامی ویریلکده‌در .

(Avrupadaki dil ailelerinin kökenleri işaretlenmiş ve sözcüklerden örnekler verilmiştir.)

(Ermeni diliyle Hint dili arasındaki benzerlik işaretlenmiştir.)

S. 129'dan

تصادفه تابع بر حیوان اولمقدن
قورتولش ، اقتصادی بر حیوان اولمشدی .

انسان ، اقتصادی بر حیوان اولابیلن یکانه ذات الثدیه‌در .
اقتصادی دیکر بر ممه‌لی حیوان اصلا کورلمه‌مشدر .

(İlk insan, evrim sonucu) artık raslantılara bağlı bir hayvan olmaktan kurtulup ekonomik bir hayvan olmuştur.

S. 130'dan

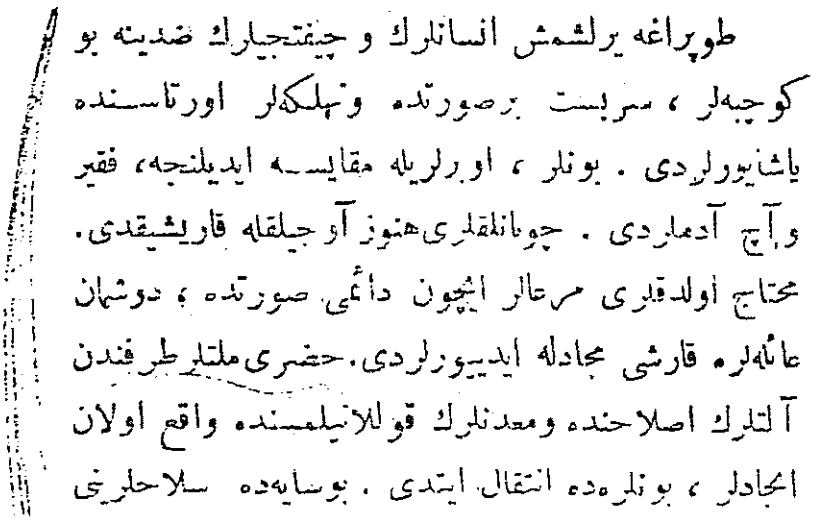
اصولنه كچمك ايچون كوزەل وقولای بر آديم ايدی .
زراعت ، مدنيت دمك دكلدر . بوغدای زراعتی ،
مدنيتك باشلانغجندن مقدم، احتمال ، ميلاددن ١٥,٠٠٠
ويا ١٠,٠٠٠ سنه أول ، يكی طاش حرفتنك انتشاری
ايله تا بحر محيط آطلاسی و بحر محيط كبير ساحللرينه
قادار يايلمش بولونيوردی . مدنيت، بوغدايك تصادفه وموسمه
تابع اولارق يتشمه‌سندن بر آز فضله برشيدر . مدنيت،
انسانلرك ، دواملی بر صورتده زرع وتملك ايديلن بر
ساحه اوزرنده يرلشمه‌لری، دائمی صورتده مسكون اولارق
بنالرده ياشامالری ، مشترك رسمه ويا حصار ايله مشترك
بر نظام وادارەيه مالك اولمالريدر .

(İlkel çağların insan topluluklarında tarımı kadınların başlattıkları, tarımsal yaşama geçişi kadınların sağladıkları, bölümü işaretlenmiştir.) (...)

Tarım uygarlık demek değildir. Buğday tarımı uygarlığın başlangıcından önce yaklaşık olarak İ.Ö. 15 veya 10.000 yıl önce yeni taş kültürünün yayılmasıyla ta Atlas Okyanusu ve Büyük Okyanus kıyılarına değin yayılmıştır.

S 131'den

مەزوپوتاميا و مصر ، انسانك ايلك دفعه اولارق
دائمی صورتده يرلشه بيلمسی ايچون الك چوق مساعد
اولان مملكتلردی . بورادە، بومملكتلری تقريباً آلتی ويا

طوپراغه یرلشمش انسانلرك و چیفتجیلرك ضدینه بو
کوچبهلر ، سربست برصورتده وتهلکهلر اورتاسنده
یاشایورلردی . بونلر ، اوبرلریله مقایسه ایدیلنجه، فقیر
وآچ آدملردی . چوبانلقلری هنوز آوجیلقله قاریشیقدی.
محتاج اولدقلری مرعالر ایچون دائمی صورتده ، دوشمان
عائلهلره قارشی مجادله ایدیورلردی. حضری ملتلر طرفندن
آلتلرك اصلاحنده ومعدنلرك قوللانیلمسنده واقع اولان
ایجادلر ، بونلرهده انتقال ایتدی . بوسایهده سلاحلرینی

(Bu metinde ilk uygarlığın altı veya yedibin yıl önce Mısır ve Mezopotamya'da başladığından söz edilmektedir.) (...)

(Metinde yerleşik düzende çobanlık ve avcılıkla yaşama sonucu çıkar çatışmalarının başladığı; bu çatışmalarda da silahı kullanma gereksiniminin duyulduğu, silahın önemsenmesinin zorunluğu anlatılmaktadır.)

S. 142'den

زنجیرله مسکون آفریقاقسامنده انتقال ایتدی، وبوراده
آنجاق صوك زمانلرده ترك ایدلمكه باشلادی.

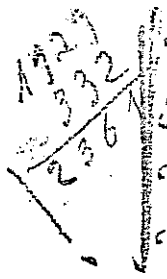
میلاددن أول تقریباً ۵۰۰۰ تاریخلرینه دوغرو، یاخود
داها أول، بوابتدائی قوملرك ایزی قایب اولور، وحقیقی
مصرلیلر صحنه اوزرنده ظهور ایدهر. مصرده کی ایلك
قوملر، قولوبه لر انشاایدییورلر، ویکی طاش حرشك نسبتاً
دون برصفحه سنده بولونیورلردی.
صوکرا کیفر، بالعکس، اولدقجه تمدن
ایتمش یکی طاش دوری اقوامندندرلر:
سلفلرینك قولوبه لری یرینه طوغلا
وکرسته ایله انشا آتده بولونیورلر،
طاشی ده ایشلهمکه باشلیورلردی.
طونجدوریته ده پك چابوق کچدیلر.
معاصرلری اولان سومه رلر ککنه

İ.Ö. yaklaşık 5000 tarihlerine doğru ilkel kavimlerin izleri silinmiş ve Mısırlılar tarih sahnesinde görülmüştür. Mısır'da taş devrinden çıkılıp tunç devrine geçilince Mezopotamya'dakine benzer resimli yazı da görülmektedir.

S. 145'den

استقلاله صاحب ایتدی؛ بونکله برابر مصر، قبل المیلاد
۳۳۲ سنه سنده بویوك اسکندرك، فاتح اولارق، استقباله
چیقیوردی. آرتق، بوتاریخدن اعتباراً مصر، بوکونکی
یاریم استقلاله قادار دائماً اجنبیلر طرفندن، اولا یونانیلر،
صوکرا رومالیلر، بوندن صوکرادە صیراسیله عربلر،

Mısır İ.Ö. 332 yılında Büyük İskenderi fatih olarak karşılıyordu. Bu tarihten başlayarak Mısır bugünkü yarı bağımsızlığına de-

ğin sürekli yabancılarca, önce Yunanlılar, sonra Romalılar, bundan sonra da sırasıyla Araplar, (Türkler ve İngilizler, Mısır'ın yönetimine egemen oldular.)

(Metin dışındaki işlem 1929 yılına göre Mısır'ın 2361 yıl tutsak olarak yaşadığını göstermektedir. Sayfanın alt satırlarında eski Hint uygarlığı da işaretlenmiştir.)

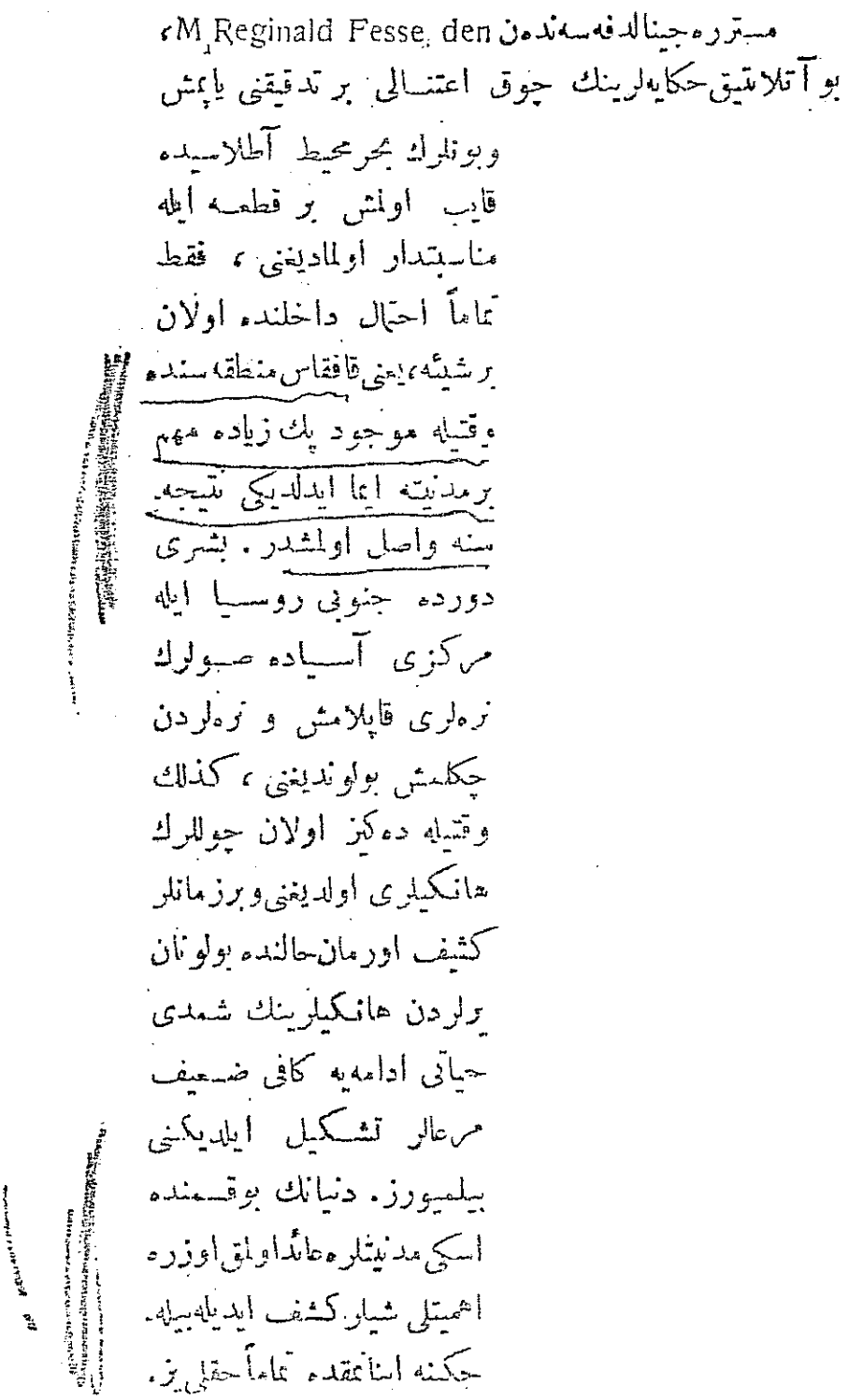
S. 146'dan

هامورابی دورنده، یاخود داها صوکرا، اوصیرالرده
شمالی ایران ایله افغانستانی اشغال ایده‌ن آری لسانله متکلم کوچه‌یه
قومك شعبه‌لرندن بری، شمال غربیده کی کچیدلردن هندستانه
داخل اولدی. بونلر مه‌دلر وفارسیلرك جدلر بله یاقیندن حائز
مناسبت بولونیورلردی. بوعناصر، أول امرده، هندستان یاریم
اداسنك شمالنده کی قویو رنك درییلی اقوامی حکملری
آلتنه آلدیلر؛ متعاقباً حاکمیت ونفوذلرینی یاریم آدانك هیئت

عمومیه‌سی اوزرنده یاییلدیلر. بونکله برابر هندستانده اصلا متحد
بر حکومت تأسیس ایتمدیلر؛ تاریخلرنی، باقی صورتده حرب
حالنده بولنان حکمدار وجمهوریتلرك تاریخندن عبارتدر.
بابلك ضبطندن صوکرا باشلایان اتساع دورنده ایران
ایمپراطورلغی، حدودلرینی أندوس نهرینك اوته‌سنه قادار
کوتوردی، داها صوکرادەبویوك اسکندر، پنجاب مملکتنی
غائز وادیسندن آیران چولك حدولرینه قادار واردی.
لکن شمدیلك بو جیلاق اجمال ایله اکتفا ایده‌رك

(Metinde Hamurabi döneminden Büyük İskendere değin Hindistana yapılan dış saldırılar anlatılmaktadır.)

S. 153'den

مسترره جينالدفه سه نده‌ن M. Reginald Fesse. den،
بو آتلانتيق حكايه‌لرينك چوق اعتنالى بر تدقيقى يابمش
وبونلرك بحر محيط آطلاسيده
قايب اولمش بر قطعه ايله
مناسبتدار اولماديغنى ، فقط
تماماً احتمال داخلنده اولان
برشيئه ، يعنى قافقاس منطقه سنده
وقتيله موجود پك زياده مهم
برمدنيته ايما ايدلديكى نتيجه
سنه واصل اولمشدر . بشرى
دورده جنوبى روسيا ايله
مركزى آسياده صولرك
نره‌لرى قاپلامش و نره‌لردن
چكلمش بولوندينغى ، كذلك
وقتيله ده كيز اولان چوللرك
هانكيلرى اولديغنى وبرزمانلر
كثيف اورمان حالنده بولونان
يرلردن هانكيلرينك شمدى
حياتى ادامه‌يه كافى ضعيف
مرعالر تشكيل ايلديكنى
بيلميورز . دنيانك بوقسمنده
اسكى مدنيتلره عائد اولق اوزره
اهميتلى شيلر كشف ايديلهبيلير
حكمنه اسناً معتقد تماماً حقلى يز .

(Homeros ve Hesiod İspanya ve Atlas Okyanusu ülkelerine ait hiçbir şey söylemiyorlar.) Reginald Fesse'den bu Atlantik öykülerini özenle incelemiştir. Bu öyküler in eski zamanlarda Atlas Okyanusunda (Bahri Muhiti Atlasi) kaybolmuş kıta ile hiçbir iliş-

kisinin bulunmadığını ancak tümüyle olası bir konuya, yani **Kafkas bölgesinde bir zamanlar var olan çok önemli bir uygarlığa ilişkin olduğu sonucuna varmıştır.** (...) (Dünyanın bu yöresinde —Merkezi Asyada— eski uygarlıklara ilişkin önemli bulgularla karşılaşılabileceğine inanmakta haklıyız.)

S. 154'den

Eski uygarlıkların birbirlerine yakınlık ve ilişkisini açıklayacak (...) bir konu varsa o da bunun Karadeniz ile Batı Türkistan arasındaki yörede bulunacağıdır (...) Altın pösteki ülkesi «Argunut»'ların amacı burasıydı. Prometheus da vücudunun parçalarını kemiren akbaba ile beraber burada zincirle bağlı bulunuyordu. Sir Flinders Petrie gibi bilginler, Kafkasyanın güneyindeki «Kolkida» (Kolchis) ülkesinin tarih öncesi Mısır ile çok eski bir ilişkisinin bulunduğu düşüncesine cesaretle yaklaşıyorlar.

S. 157'den

تاریخدہ اول آرار دہ کیزی سیتلری

بو اسکی کریدلیلر ، اسپانیا وغربی آوروپانك اینہر
Ibériens لری ایله آنادولو وشمالی آفریقادہکی اسمر
رنکلی بیاضلره قرابتی اولان برعرقدن ایدیلر. لسانلری
حقنده هیچ برشی بیلمیورز . بو عرق ، یالکز کریددہ
دکل ، لکن قبریس ، یونانستان ، آنادولو ، سیجیلیا
وجنوبی ایتالیادہ یاشامقدہایدی. خالص شمال یونانیلرینك ،
ما کدونیا اورتاسندن جنوبه دوغرو یاییلمالرندن چوق
أول یوکسك برمدنیت درجهسنه واصل اولمش بولونیوردی.
کریددہ ، (قنوسوس) Cnossos موقعندہ پك زیادہ
حیرت ویرمن خرابهلر واثرلر بولونمشدر؛ بوندن دولایدرکه

(Eski Giritliler, İberler ile Anadolu ve Kuzey Afrikadaki esmer renkli ve beyazlara yakınlığı olan bir ırktandılar. Dilleri konusunda bilgi henüz yok. Kuzey Yunanlıların güneye yayılmalarından çok önce Girit yüksek bir uygarlık düzeyine erişmişti.)

(Metin dışına «**Dikkat**» sözcüğü yazılmıştır.)

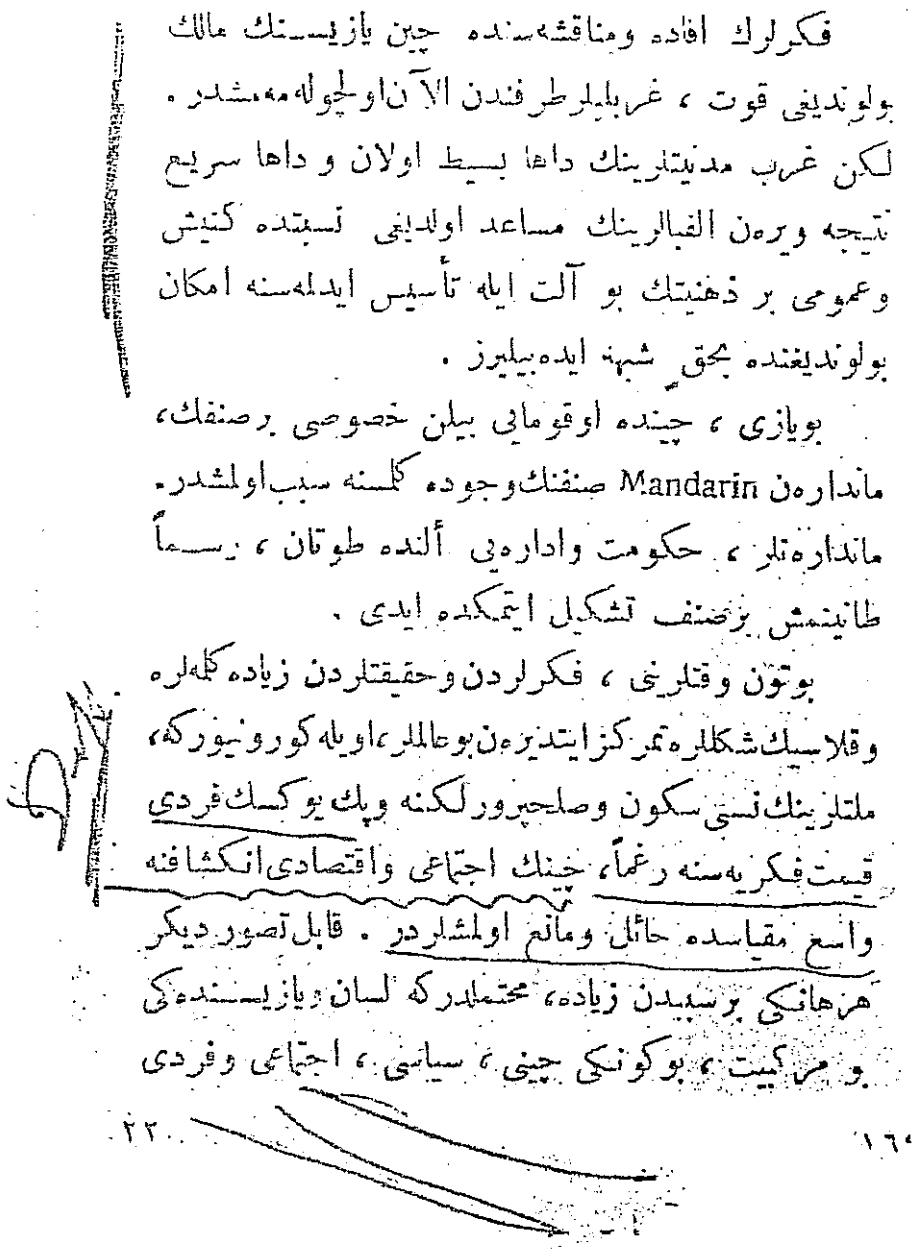
S. 163'ten

تخیل ایتمشلردر ، لکن الهی ، ایلك دفعه اولارق ،
تعهدلرینه صادق اولان ، الکمتواضع الاجقلیلرینه قارشی
بیله بورجلرینی أودهین وبوکامقابل عرتورلو حیلهلی ایشدن
دولایی انتقام آلان درست براتاجر کبی تصور ایلیهرك ایمان
ایدهنلر بو تاجرسامیلر اولمشدر .

(Samiler, tanrıyı ilk kez verdiği söze bağlı, en küçük alacaklarına bile hoşgörülü, borçlarını ödeyen ve buna karşı her tür hileli iş nedeniyle öç alan dürüst bir tüccar gibi düşünüyorlardı.)

(Metin dışına özel işaretler konmuştur.)

S. 169'dan

فکرلرك افاده ومناقشه‌سنده چین یازیسنك مالك
بولوندیغی قوت ، غربلیلرطرفندن الآن اوله‌جوله‌مه‌مشدر .
لکن غرب مدنیتلرینك داها بسیط اولان و داها سریع
نتیجه ویره‌ن الفبالرینك مساعد اولدیغی تسبتده کتیش
وعمومی بر ذهنیتك بو آلت ایله تأسیس ایدله‌سنه امکان
بولوندیغندن بحق شبهه ایده‌بیلیرز .

بویازی ، چینده اوقومایی بیلن خصوصی بر صنفك ،
ماندارەن Mandarin صنفنك وجوده کلمسنه سبب اولمشدر .
ماندارەلر ، حکومت وادارەیی الده طوتان ، رسماً
طانینمش بر صنف تشکیل ایتمکده ایدی .

بوتون وقتلرده ، فکرلردن وحقیقتلردن زیاده کلمه‌لره
وقلاسیك شکللره تمرکز ایتدیرەن بو عالملر ، اویله کورونیورکه ،
ملتلرینك نسبی سکون وصلحپرور لکنه وپك یوکسك فردی
قیمت فکریه‌سنه رغماً ، چینك اجتماعی واقتصادی انکشافنه
واسع مقیاسده حائل ومانع اولمشلردر . قابل تصور دیکر
هرهانکی بر سببدن زیاده ، محتملدرکه لسان ویازیسنده کی
بو مرکبیت ، بوکونکی چینی ، سیاسی ، اجتماعی وفردی

Düşüncelerin tartışılmasında ve anlatımında, Çin yazısının taşıdığı güç, Batılılarca şimdi bile ölçülememiştir. Ama Batı uygarlıklarının daha yalın olan ve daha çabuk sonuç veren alfabelerinin yeterli olduğu ölçüde geniş ve genel bir zihniyetin bu alet ile yerleştirilmesi olanağı bulunduğunda kuşku duyabiliriz.

(.....)

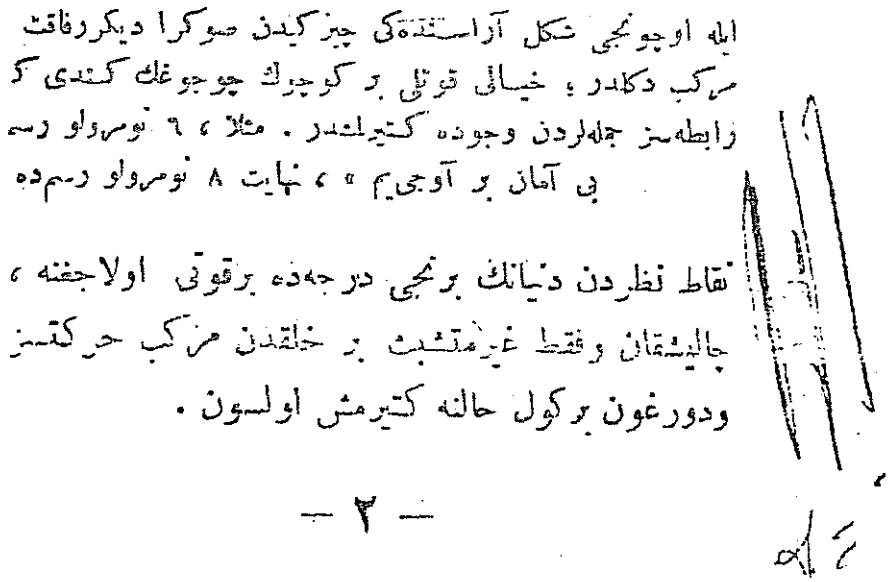
Tüm zamanlarını, düşüncelerden ve gerçeklerden çok sözcüklere ve klasik şekillere yoğunlaştıran bu bilginler, öyle görünüyor

ki, uluslarının barışseverliğine, çok yüksek bireysel düşünce değerine karşın Çin'in toplumsal ve ekonomik gelişmesine büyük ölçüde engel olmuşlardır.

(Metin dışına «**Dikkat**» işareti konmuştur.)

Tasarlanabilir diğer her hangi nedenden çok olasıdır ki dil ve yazısındaki karmaşıklıktan kaynaklanmıştır. Bugünkü Çin'i siyasal, toplumsal ve bireysel (yönlerden dünyanın önde gelen bir gücü olacakken, çalışkan ama girişimsiz bir halktan oluşan durgun bir yığın durumuna getirmiştir.)

S. 135'ten

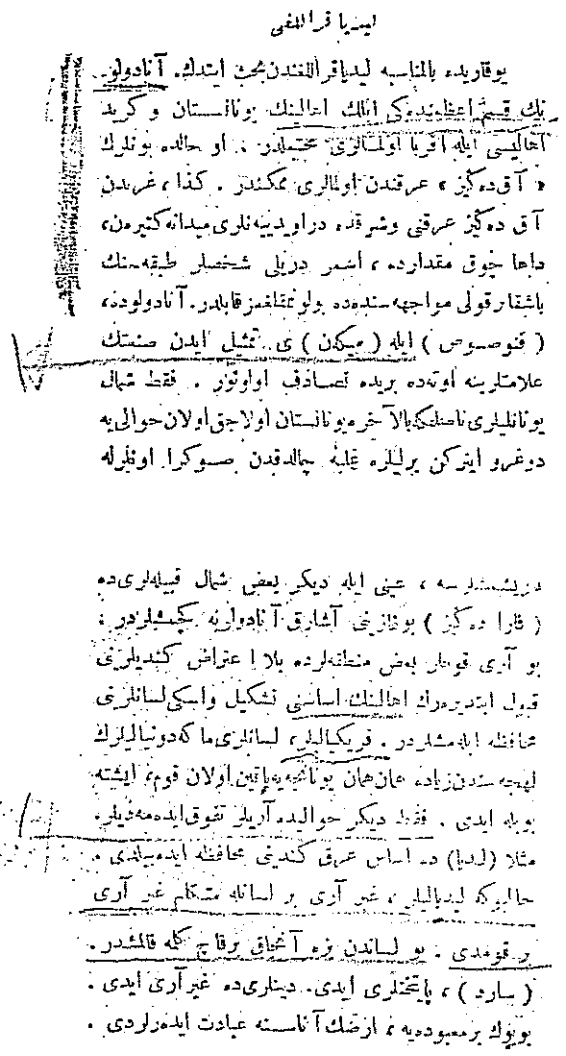
(Babil ve Asur tarihinde imparatorların, tanrının oğlu ve temsilcisi olduğu olayı gerçekleşmeden önce bunların ayakta kalamadıkları; bu uğurdaki düzenbazlıklar, ayaklanmalar, servet vurgunları, entrikalar işaretlenmiştir.)

(Kitabın, 4, 5, 52, 54, 66, 68 — 71, 76, 77, 82, 83, 88, 89, 92, 94, 104 — 109, 112 — 115, 120 — 123, 132 — 139, 144, 158, 159, 164, 172, 174, 175, 176, 178, 181 — 185, 188, 190, 192, 199, 201, 208, 214 nolu sayfaları da işaretlidir.)

CİHAN TARİHİNİN UMUMÎ HATLARI

2. CİLT

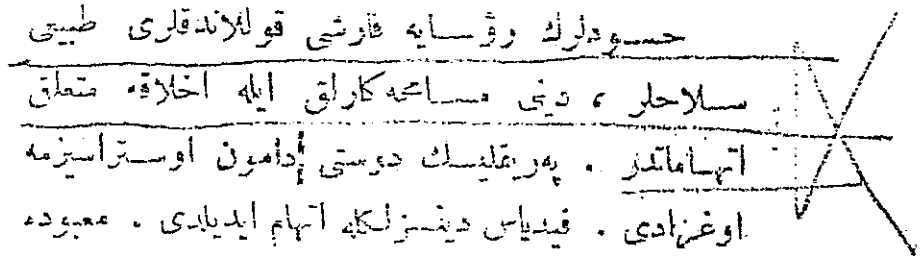
S. 41 - 42'den

Anadolu'nun büyük bölünmündeki ilk halkın Yunan ve Girit halklarıyla akrabalıkları olasıdır. (...) Anadolu'da 'Knosos' ve 'Miken'i temsil eden sanatın görüntülerine, ötede beride rastlanılır.

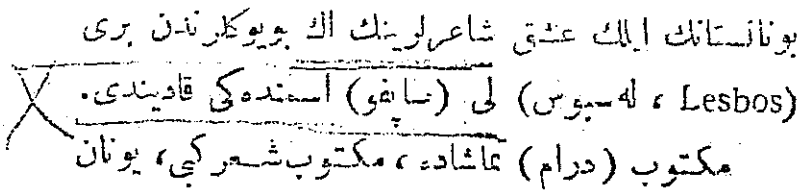
Frikyalılar'ın dilleri, Makedonyalıların lehçesinden çok, hemen hemen Yunanca'ya yakındır. Fakat başka bölgede Ariler otururlardı. Örneğin, (Lidya) da asıl ırk kendini saklayabildi. Halbuki Lidyalılar, Ari olmayan bir dille konuşan, Ari olmayan bir kavimdi.

S. 66'dan

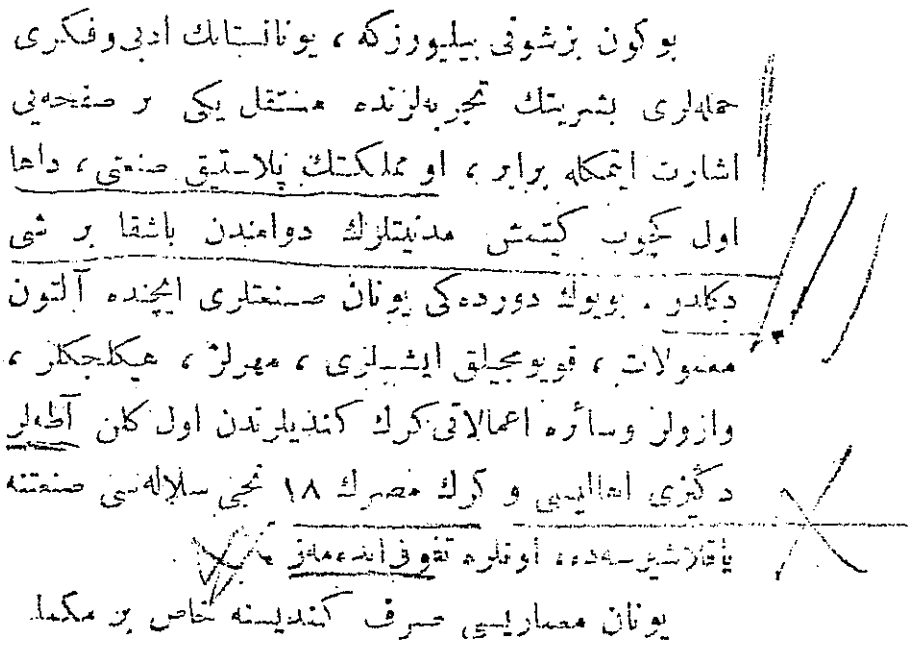
Çekemeyenlerin yöneticilere (başkanlara) karşı kullandıkları doğal silahlar, dinsel hoşgörüyle ahlaka ilişkin suçlamalardı.

S. 78'den

Yunanistan'ın **ilk aşk ozanlarının en büyüklerinden biri Midillili (Lesbos) (Safo) adındaki kadındı.**

S. 80'den

Yunanistanın düşünsel ve yazınsal atılımları insanlığın deneylerinde bağımsız yeni bir evreyi gösteriyorsa da o ülkenin plastik **sanatı daha önce geçip gitmiş uygarlıkların uzantısından başka**

bir şey değildir. (Yunan sanatının türlü ürünleri Adalar ve Mısır sanatına yaklaşıyorsa da onların etkisindedirler.)

(Aristonun Büyük İskendere bağlılığının nedeni işaretlenmiştir.)

S. 91'den

دورمدن بری ده درت بش یوز نسل بر برینه خلف
اولشدر . بر نوع ، درت بش یوز نسل طرفنده درین
برصورتده کندینی تعدیل ایتمکه اصلا وقت بولاماز . بر کره

٣٣

اسکندرك ایلك فتوحاتی

بو منقبلرده بر موقع ویرمك لازمدر ؛ چونکه قیصقانجلق ، قورقو ، سرخوشلق ویا حدت نوع بشره هجوم ایتسین ، ایشته اوزمان ماغلرا آدامللرینی خاطرلاتان قاآن جاناغی کبی کوزلرك پارلادیغنی کورورسکز . اوقویورز و ، یازیورز ؛ علمز وقدرتمز موجود ؛ وحشی حیوانلری تربیه وشمشکی بیله کندیمزه منقاد ایتدك ؛ فقط توره دوغرو الآن آیاق سوروبه رك یورویورز . حیوانلرك سوق طبیعیسنه غلبه چالدق ؛ شیمدی کندیمزی ککنه غلبه چالمامز لازم .

اسکندر ، ساطنتك بدایتنده ، باباسنك پلانلرینی نه درجه ایی ادراك و هضم ایلهمش اولدیغنی و نه کبی کنیش عقیدهلره مالك بولوندیغنی ظفرلریله کوسترمدی . اسکندرك یونی تعقیب ایتمك ایچون بزه او زمان معلوم اولان دنیانك خریطهسندن باشقا برشیئه لزوم یوق . اسکندر ، اول امرده کندینی باش قوماندانلری تلقی ایتدکلرینه دائر یونانلیلردن تأمینات آلدقدن صوکرا ، (تراکیا) اورتاسندن (طونا) یه دوغرو یورودی ؛ یونهری کچدی ، ورشهر یاقدی . اسکندر ، (طونا) نك اوته سنده (سیت) دیاری اورتاسندن ایلریله مش اولان ایکنجی بویوك حکمدارلردی ؛

اسکندرك اوغاده بر هیکلی

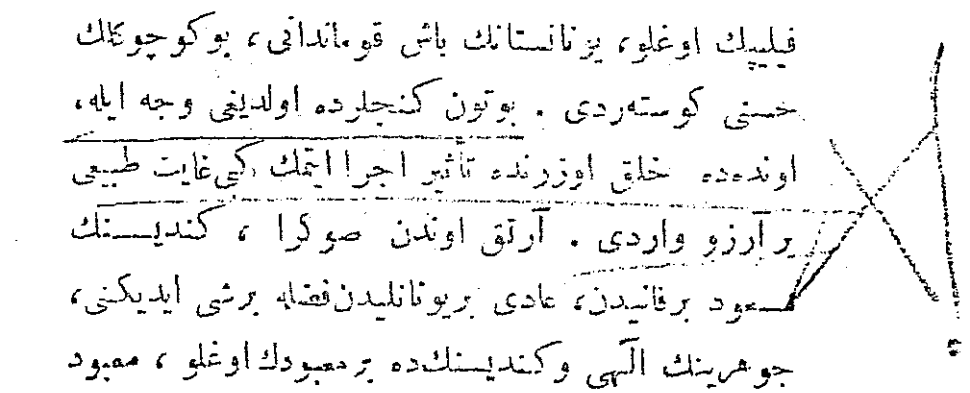
بویوك اسکندرك یونانلی طرفندن یاپلمش اوغاد بر هیکلی . بو هیکل برتیش موزه اوندهدر . همان همان اوتوز سانتیمتره یاقیندر .

اونلرسز تاریخ آکلاشیلاماز . نه کوریورز ؛ هندستان ایله آدربیاتیق آراسنده ، برلشمکه باشلایان واوزمانه قادار هیچ اولمادیغی حالده ، یونانلیلرك قوتدن قطه کتیرمجك اولان قدرته انقیاد ایتمکه حاضر ، کنیش برانسانلر دنیاسی ؛ یولری ، مواصلهلری ، صاحی ورفاهی ایله واسع برصورتده تنسیق ایدیلش ، یونان فکریتك فیاض نفوذینه اوغرامایه قابلیتلی بر ایران ایجرا . طورلنی . مع مافیه ، نقل ایتدیکمز حکایهلر ، بوکنیش املری تعقیب ایدن اجناس بشرك نه کبی اوصافده بولوندقلرینی کوستهریور . ایشته فیلیپ ، بویوك و نجیب ، بونکله برابر سرخوشلق ایدیبور ، کندی یردنده صاحی تقریره مقتدر اولامایور . ایشته اسکندر ، زمانی رجالنك هپسندن زیاده برجوق خصوصلرده مستعد ، بونکله برابر ، مغرور ، حریص ، وسوسهلی ، وآناسنك کوتو فکرلرینه مالك .

بناءً علیه بشریتمز بر از قابا بر مادهدن وجوده کلش اولسه ایمش ، دنیانك نه حالهکله یله جکنی ، وعمرنمزك نه اولابیله جکنی بر از آکلامایه باشلایورز . اسکندرك زمانی ایله آرامزده همان همان یمش نسل کچمشدر ، صولرا بهری کچدی ، غربه دوغرو یورودی ، بوصورتله اجدادمن اولان و جبك آت بینن وحشی آوجیلر (ایلیریا) یه ایندی . (ت) بلده سی اوصیرادهعصیان حالنده ایدی .

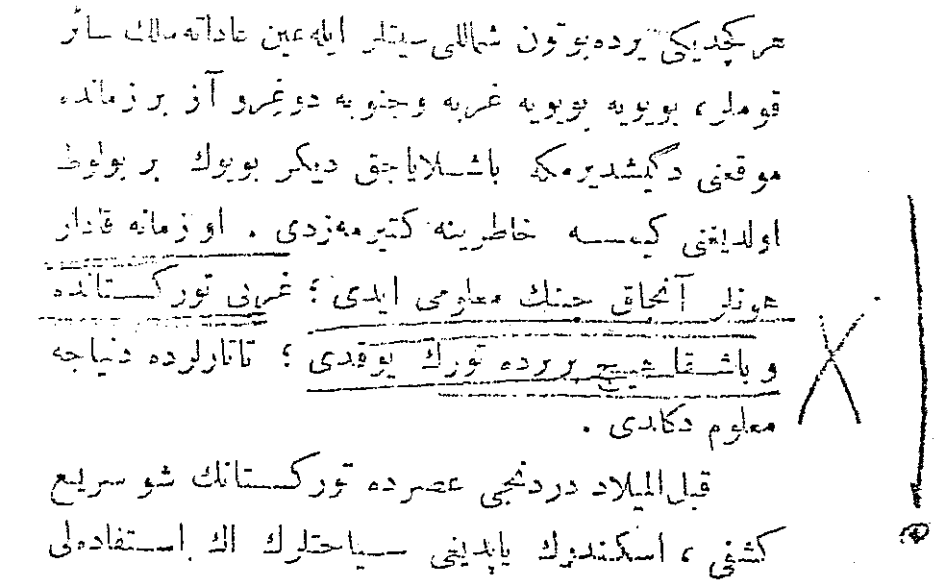
İskender'in zamanıyla aramızda, hemen hemen yetmiş kuşak geçmiştir, atalarımızdan ve çiğ et yiyen yabanıl avcılar çağından beri de **dört beş yüz kuşak birbirlerinin ardılı olmuşlardır.** Bir tür, dört beş yüz kuşak zarfında **derin bir biçimde kendini değiştirmeğe kesinlikle vakit bulamaz.** Bir kez, kıskançlık, korku, sarhoşluk yada hiddet insan türüne saldırsın, işte o zaman mağara adamlarını anımsatan kan çanağı gibi gözlerin parladığını görürsünüz. Okuyoruz ve yazıyoruz, bilgimiz ve gücümüz var, yabanıl hayvanları eğittik ve şimşeği bile kendimize boyun eğdirdik, fakat aydınlığa doğru halâ ayak sürüyerek yürüyoruz. Hayvanların içgüdülerine galip geldik, şimdi kendimizin kini yenmemiz gerekir.

S. 96'dan

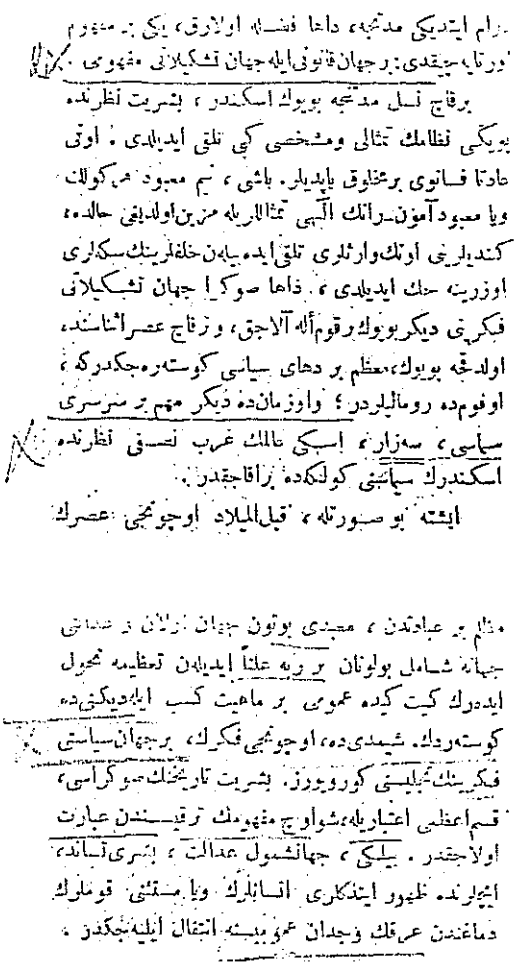
(İskender'de), bütün gençlerde olduğu gibi onda da halk üzerinde etkin olmak gibi çok doğal bir istek vardı.

S. 100'den

Kavimler, büyüye büyüye Batıya ve Güneye doğru az bir zamanda yerini değiştirmeye başlayacak bir başka büyük bulut olduğunu kimse hatırına getirmezdi. O zamana değin Hunları, ancak Çinliler biliyordu. Batı Türkistan'da ve başka hiçbir yerde Türk yoktu. Tatarlar da, dünyaca bilinmiyordu.

S. 106'dan

(İskenderden sonra ortaya) yeni bir kavram çıktı. Bir cihan yasası ile cihan örgütü kavramı. (...) (O zaman da diğer önemli) bir serseri kişisi Sezar, eski dünyanın batı yarısının gözünde İskenderin adını gölgede bırakacaktır. (...)

(Şimdi de üçüncü bir düşüncenin, bir cihan politikası düşüncesinin belirdiğini görüyoruz.)

Celal ARAMAZ
TÜRKELİ GAZETESİ
Bölge Müdürü

S. 115'den

... مركزی اولدی؛ روما ـ اسکندریه
... دستانده برچوق تجارت استاسیونلری
... وجوده گتیردی . هندستانك مالاریا ساحلنده
(غرانغانور) شهرنده (اوغوست) نامنه برمعبدواردی،
واوراده کی تجارت قولونیسی ایکی روما طابوری ایله مدافعه
ومحافظه ایدیلیوردی . روما ایمپراطوری طرفندن جنوبی
هندستان رؤساو حکمدارلرینك برچوقلرینه سفیرلر گوندر-

Hindistan'ın Malarya sahilinde, Granganur kentinde «Ogüst» adına bir tapınak vardı. Ve oradaki ticaret kolonisi, iki Roma taburuyla korunuyor ve savunuluyordu.

S. 116'dan

ترجمه ایدن : معلم احمد جاوبك

شیمدی (آتنه) ایله (اسکندریه) نك ذهنی واخلاقی فعالیتی ، اورتا دەگیز (آق دەگیز)عالمنده فکر بشرك انکشافی برطرفه براقالم ده ، هندك همان تمامیله مستقلاً منکشف اولمش autonome ذکائی حیاته دوغرو توجه ایدەلم . اوراده بالذات کندی کوکلری اوزرنده یوبومش اولان وصرف کندینه خاص ماهیته مالك بر مدنیتك قارشیسنده بولونیورز . بو مدنیت کرك غربدن وکرك شرقدن کنیش داغ مانەلری و جول منطقەلریله قومشو مدنیتلرین تجرید ایدیلمشدی .بویارم آدایه اینمش اولان آری قبیلەلر، اقربالری اولان غربدەکی و شمالدەکی قبیلەلرله تماسلرینی پك چابوق غائب ایتمشلر ، وکندیلرینه مخصوص طرزده ترقی ایتمشلردی . بوحالك وقوعی بالخاصه غائز ، و داها اوتەیه کچەن قبیلەلر حقنده صحیحدر . او قبیلەلر داها اوزمان هندستان اوزرنده منتشر بولونان بر مدنیتك ، دراوید مدنیتنك قارشیسنده بولوندیلر .

بو مدنیتده ، بوقاریده اوصافنی بیان ایتمش اولدیغمز واسعا منکشف Neolithic (نه اولیتك) حرشدن طبقی سومەر ، کرید ومصر مدنیتلری کبی ، نشأت ومستقلاً انکشاف ایتمشدی .

او آری قبیلەلر دراوید مدنیتی کنجلشدیروب دەگیشدیریلیر، طبقی غربقارك Grecs(یونان، آدالرده گیزی) مدنیتی و سامیلك سومەر مدنیتی حقنده یاپدقلری کبی .

بوهند آرنلری شمال غربیده حکملرنی اجرا ایدن شرائطدن غایتله فرقلی شرائط ایچنده یاشایورلردی. داها صحاق براقلمده ایدیلر ، اوراده اوکوزانی وتخمر ایتمش ایچکیلر اوزرینه قوروانش برتعدی طرزی عضویت ایچون تخریبکار اولوردی . بوکا بناء ، نباتی végétarien ر رەژیمه تابع اولمغه مجبوراولدیلر، وطوپراغك،محصولدارلغی سایەسنده،مبذولاً و أمکسز محتاج اولدقلری شیلری تدارك ایده بیلدیلر . آرتیق کوچه به بر حیات سورمەلرینه سبب یوقدی:حصادلر وموسملر أمین ایدی. ملبوسات ومسکن مسأله سی کندیلرینی هان هیچ دوشوندورمەزدی.اوقادار آز شیئه احتیاجلری واردی که، تجارت همان هیچ موجود دەگیلدی . برپارچاسنی سوروب أکەسنی ایسته یەرك جملەسی ایچون مملکتده الآن طوپراق واردی،وپك کوچوك برپارچاسی کافی ایدی . سیاسی حیاتلری بسیط وهمان تهلکەسزدی ؛ هیچ بر فاتح دولت هنوز هنده ظهور ایتمەمشدی ، ومملکتك طبیعی حدودلری شرق و غرب جهتلرنده کی قومشولرینك جهانکیرانه تجاوزلرینی منع ایتمیه کافی کلمکده ایدی . هندك بوتون سطحی اوزرنده یکلرله کوچوك جمهوریتلر وکوچوك یکلکلر داغلیمش بولونیوردی . اکثریا بونلر برکویدن، بر قریەدن عبارت اولوب سجیهٔ ده صلحپرور ایدیلر . هنده بحری فعالیت یوقدی : فورصاتلر ، أجنبی تاجرلر غر موجوددی .

(Hindistan'da) uygarlık, gerek batıdan, gerek doğudan geniş dağ engelleri ve çöl kesimiyle komşu uygarlıklardan soyutlanmıştı. **Bu yarımadaya inmiş olan Ari kabileler, akrabaları olan batıdaki ve kuzeydeki kabilelerle ilişkilerini çabuk yitirmişler ve kendilerine özgü biçimde gelişmişlerdi. Bu durum, özellikle Ganj ve daha öteye geçen kabileler konusunda geçerlidir. O kabileler daha o zaman Hindistan üzerinde yayılmış bulunan bir uygarlığın, Dravid uygarlığının karşısında bulundular.**

Bu uygarlık, yukarıda niteliklerini bildirdiğimiz resmen (Neolitik» adıyla yayılmış kültürden ortaya çıkmış ve **tıpkı Sümer, Girit ve Mısır** uygarlıkları gibi dağınık ve bağımsız olarak gelişmişti.

Bu Hint arileri, (...) **Önceleri daha sıcak iklimdeydiler. Orada öküz eti ve mayalanmış içkiler üzerine kurulmuş bir beslenme biçimi organizma için yıkıcıydı. Bu yüzden, bitkisel bir beslenme biçimine bağlanmak zorunda kaldılar. Toprağın verimliliği sayesinde, çok bol ve emeksiz, gereksinimlerini elde edebildiler.** (...) Hiçbir fatih devlet henüz Hintte görülmemişti ve ülkenin ulusal güçleri, doğal sınırlarını, doğusundaki ve batısında komşularının ve cihan fethi saldırılarını önlemeye yeterli olmaktaydı. Hint'in tüm yüzeyinde, binlerce küçük Cumhuriyetler ve küçük beylik dağılmış bulunuyordu.

(Doğululaşmış Arilerin destan türünü geliştirdikleri işaretlenmiştir.)

(Hindistan'da özvarlığı öldürüp, dünyadan ve nimetlerinden soyutlanarak, kutsal gerçek bilime ulaşabileceği görüşleri işaretlenmiştir.)

(Gutama'nın kırk yıl yalnızlık içinde kalarak kurduğu mezhebini dünyadan uzaklaştırıcı özellikleri işaretlenmiştir.)

(Gutama felsefesinin özellikleri işaretlenmiştir.)

S. 123'ten

أك مكمل تحليله مالكز . هر حقيقى دين ، هر فلسفه كندينى كندينزدن داها يوكسك بر شيئك ايچنده ترك واهمال ايتمه‌مزى توصيه ايدر ،

كيم كه حياتى قورتارمق ايسته‌ر ، اوحياتى محو ايتمه‌ليدر ، شكلنده كى انجيل آيتى تماميله بو درسى ويرير .

بو كتابدن آكلايابيلديكمز صورتيله ، تاريخك ويردیكى درس تماميله بودانك تلقين و تعليمنه مطابق كلمكده‌در . نه اجتماعى نظام ، نه امنيت ، نه آسايش ، نه سعادت ، نه غلب ، نه حاكميت ، نه قرالق ، انسانلر كنديلرندن داها يوكسك بر شيئك ايچنده كنديلرينى ترك و اهمال ايتمزلرسه عدالت اوزرينه تأسس ايده‌مه‌ز . « حياتيات » تكاملنك تدقيقى دخى تماميله عينى وتيره‌يى عرض ايده‌ر : دار ، فردى تجربه‌لر جهانك داها واسع بر موجوديته التحاقى ! داها واسع منافع دوشونمك اوزره كنديسى اونوتمق بر وندانلدن رها بولمقدر .

نفسك اونودولماسى تام اولماليدر . غوتامانك كوروش

Her gerçek din, her felsefe, kendimizi kendinizden daha yüksek bir şeyin içinde bırakıp yok etmemizi salık verir. «Kim ki yaşamını kurtarmak ister, o yaşamı yoketmelidir» biçimindeki İncil ayeti tümüyle bu dersi verir.

Toplumsal düzen, ne güvenlik, ne dirlik, ne mutluluk, ne üstünlük, ne egemenlik, ne krallık, insanlar kendilerinden daha yüksek bir şeyin içinde kendilerini bırakıp savsaklamazlarsa, adalet kuramazlar. Yaşamın evriminin incelenmesi de tümüyle aynı süreci gösterir: Dar, bireysel deneyler evreninin daha geniş bir varlığa katılması!(...) Nefsin unutulması tam olmalıdır.

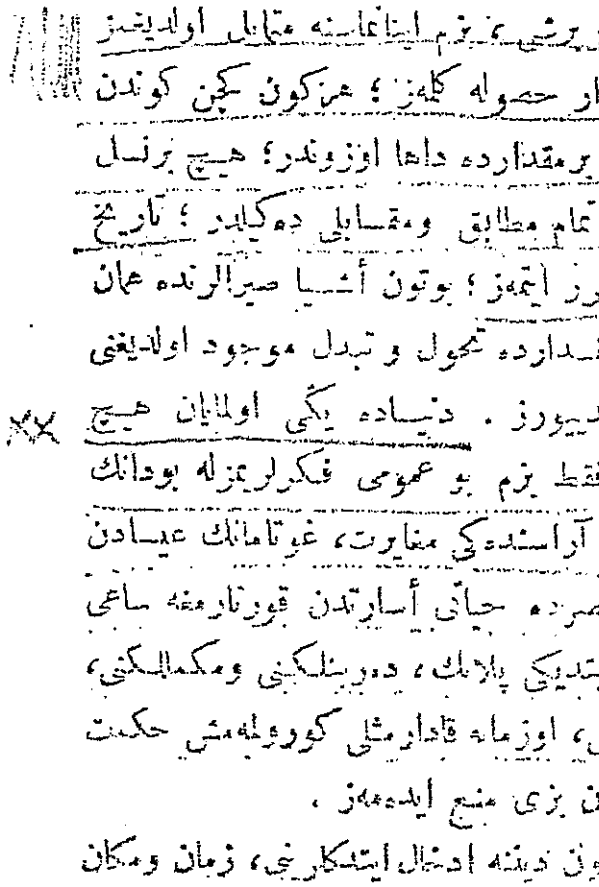
S. 124'ten

اولورلرسه اولسونلر ، رد ایتمه‌لرینی طلب ایدییوردی .
مثلا، اوزمان رواجده بولونان روحلرك بدندن بدنه انتقالی
« تناسخ » اعتقادینی محکوم ایدییوردی . ایلك بودا
مکاله‌لرندن برنده شخصی وخلد برروح مفهومنی امحایه

O zaman geçerli olan, ruhların bedenden bedene geçişi «tenasüh» inancını mahkûm ediyordu.

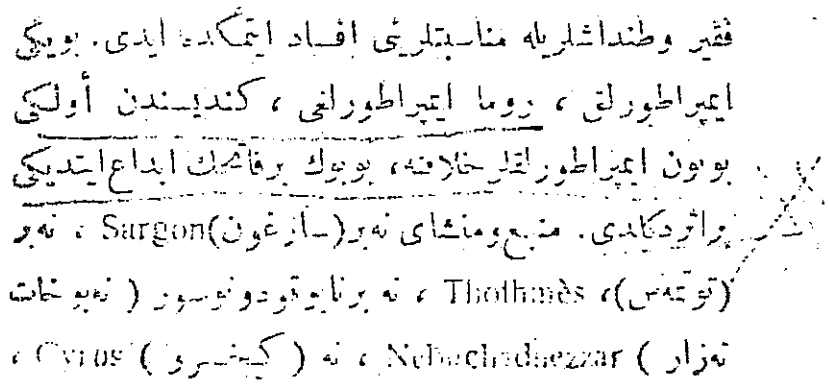
S. 125'ten

مداخله ایتدیکی آنه قادار احوالك هپ بو یولده جریان
ایتدیکی آکلاشیلمقدمدر. بوکونکی علم وضوح ایله اثبات

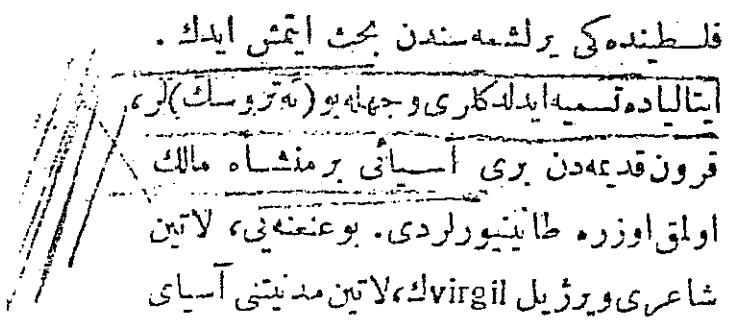
Bugünkü bilim açıkça tanıtlıyor ki, hiçbir şey bizim inanmaya eğilimli olduğumuz gibi, özdeş biçimde yeniden oluşamaz. Her gün, geçen günden sonsuz küçük bir ölçüde daha uzundur. Hiçbir kuşak geçen kuşağın tastamam aynısı ve karşıtı değildir; tarih hiçbir zaman yinelemez. Bütün nesnelerin sıralarında hemen hiç tükenmez miktarda değişim ve dönüşüm bulunduğunu bugün anlıyabiliyoruz. **Dünyada yeni olmayan hiçbir nesne yoktur!.** Ama, bizim bu genel düşüncemizle, Buda'nın genel düşünceleri arasındaki aykırılık, Gutama'nın İsa'dan önce altıncı yüzyılda yaşamı tutsaklıktan kurtarmaya çalışarak düşündüğü planın, derinliğini ve eksiksizliğini, iyiliğini ve büyüklüğünü, o zamana değin eşi görülmemiş hikmet ve zeyrekliğini değerlendirmekte bizi alıkoyamaz.

S. 137'den

Roma İmparatorluğu, kendinden önceki tüm imparatorluklar hilafına büyük bir fatihin gerçekleştirdiği bir eser değildi. Kaynağı ve başlangıcı ne bir «Sargon», ne bir «Thothmès», ne bir «Nabuhatnazar», ne «Keykusrev» (Cyrus-Kurus), ne «İskender», ne de bir «Kandragupta» idi. Aksine bir cumhuriyet tarafından oluşturulmuştur.

S. 138'den

İtalya'da adlandırıldıkları gibi, «Etrüskler» eski çağlardan beri Asya kökenli olarak biliniyorlardı.

S. 139'dan

باشلیجه‌سی قارتاجه ایدی .
اوصیرالرده ایتالیاده یولونان قوملر آراسنده
مدنیتجه الکزیاده ایلریلمه اولانلرینه روسکلر ایدی.
میکن طرزمعماریسنده متین قلعه‌لر انشا ایدیورلر ،

O sıralarda İtalya'da bulunan kavimler arasında uygarlıkta en çok ileride olanlar Etrüskler idi.

S. 140'dan

حکایه‌یه‌یك آز قیمت اضافه المکده‌در. رومانك تأسس تاریخی
اولق اوزره قبل المیلاد (۷۵۳) سنه‌سی ذکر اولونمقده‌در،
لکن روما فورومی آلتنده بوتاریخدن چوق داها اسکی
بر زمانه عائد بر طاقم آتروسك مزارلری موجوددر، ورومولوسك
مزاری دیه‌نلن مرقدك اوزرنده‌ده هنوز حل ایدیلمه‌مش
اولان بر آتروسك یازیسی کورولمکده‌در .
ایتالیا یاردیم آداسی اوصیرالرده، بالآخره اولدیغی کبی،

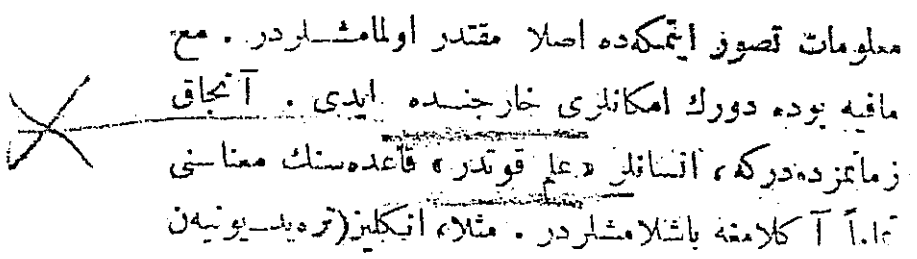
Roma'nın kuruluş tarihini, İ.Ö. 753 yılı olarak söylemekteler, ama **Roma Forumu altında** bu tarihten çok daha eski bir zamana özgü birtakım **Etrüsk gömütleri vardır ve Romülüs'ün gömütü denilen mezarın üzerinde de henüz çözülememiş bir Etrüsk yazısı görülmektedir.**

S. 150'den

بونك ایچوندرکه، تکامل حیوانی‌نی مطالعه ایدن برمدقق
ایچون دورفحسینك ذوالمعاشین جنسندن برحیوانی ویا بر
آرکئوپتریقس Archæopteryx ی نه درجه اهمیته شایان
ایسه، علوم سیاسیه ایله مشغول اولان برمتخصص ایچون ده
روما دولتی اودرجه دقته شایاندر . فی‌الحقیقه (روما) ،
بوکون حاکم اولان دولت نوعنك ابتدائی نمونه‌سیدر .

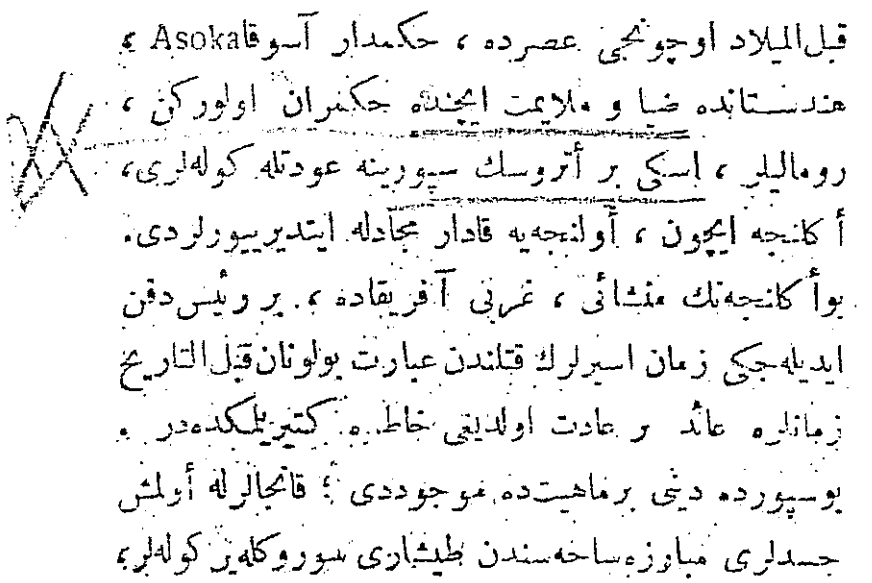
Hayvanlığı inceleyen bir araştırmacı için kömürçağının yok olmuş hayvanları türünden bir hayvan ya da bir «Arkeopteriks» ne derece önemliyse, **siyasa bilimiyle uğraşan bir uzman için de Roma devleti o derece dikkat çekicidir.** Gerçekte (Roma), bugün geçerlikte olan devlet tipinin ilkel örneğidir.

S. 171'den

Ancak, çağımızdadır ki, insanlar, «Bilim kuvvettir» kuralının anlamını tam olarak anlamaya başlamıştır.

S. 173'ten

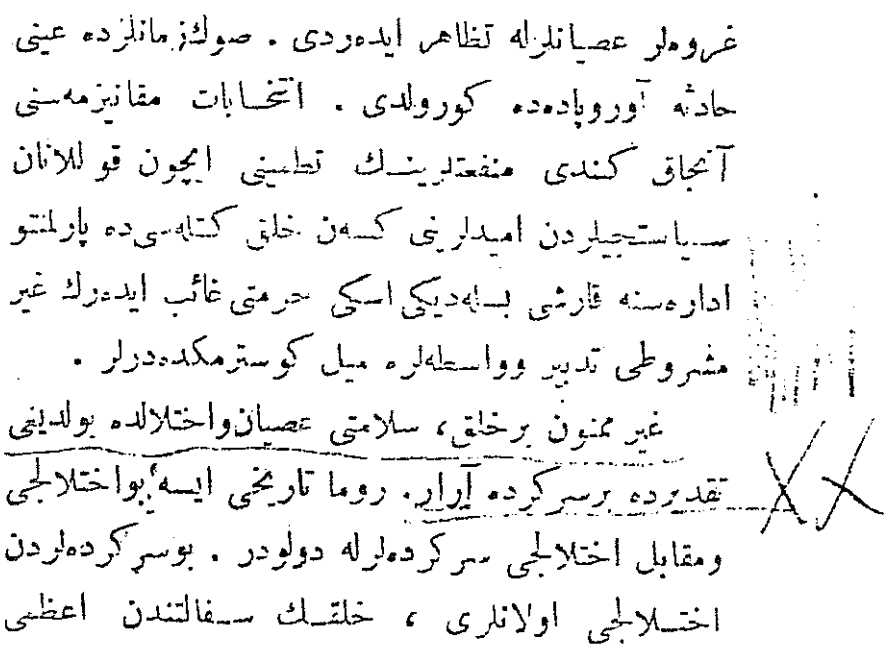
İ.Ö. Üçüncü yüzyılda, hükümdar Asoka, Hindistan'da **aydınlık ve dinginlik içinde** egemen olurken, Romalılar, **eski bir Etrüsk sporuna** dönerek köleleri, eğlence için, ölünceye değin mücadele ettiriyorlardı.

S. 176'dan

وجهلری بولونور ؛ فقط ایکیسنك روح وفکرلرنده
درین مخالفلر و تعارضلر مشهوددر . رومانك ، بالخاصه
قارتاجه‌نك سقوطندن چه‌زار و چه‌زارلق عقیده‌سنك
ظهورینه قادار دوام ایدن یوزسنه ظرفنده‌کی سیاسی
واجتماعی حیاتی ایله آمه‌ریقا جماهیر متحده‌سنك وبویوك
بریتانیا ایمپراطورلغنك سیاسی واجتماعی حیاتی آراسنده بارز
وعمومی مشابهت کوزولور . کرك رومالی طالنده وکرك
بوکون انکلتره‌و آمه‌ریقاده هرخصوصده موضوعه غیرمطابق
اولارق مشترکاً استعمال اولونا کلهن Senat (سناتو) ،
démocratie (ده‌موقراسی) ، prolétaire (پرولتر) کبی
تعبیرلر بو مشابهته داها بویوك بر قوت ویرمکده‌در .
شوقدر وارکه ، رومالی دولتنده هرشی داها ابتدائی ، داها

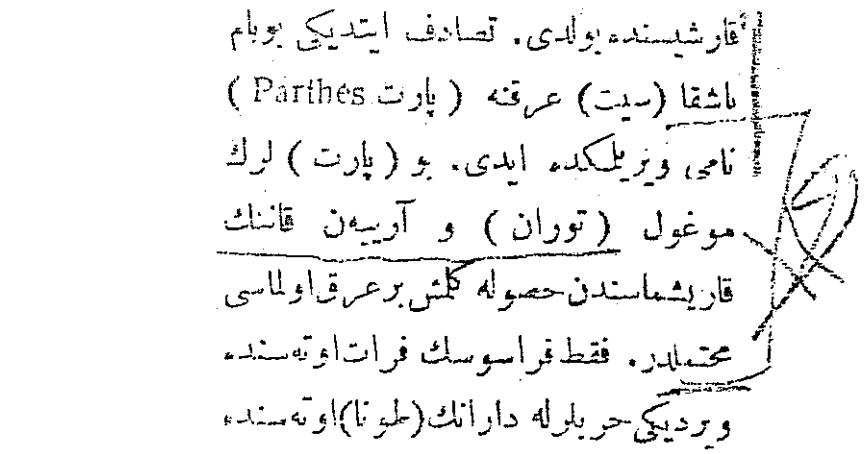
Roma'nın özellikle Kartaca'nın düşüşünden, Sezar ve Sezarlık kuramının oluşuna değin süren yüz yıl içindeki siyasal, toplumsal yaşamı ile ABD ve Büyük Britanya İmparatorluğu'nun siyasal ve toplumsal yaşamı arasında açık ve genel bir benzerlik vardır. Gerek eski Roma, gerekse bugünün İngiltere ve Amerika'sında her hususta, aynı konumda olmasa da ortak olarak kullanılan «senato», «demokrasi», «proleter» gibi deyimler bu benzerliği daha da güçlendirmektedir.

S. 178'den

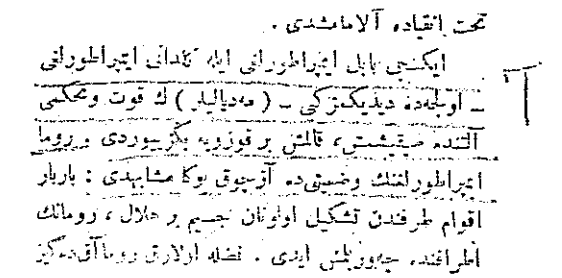
Seçim düzenini (mekanizmasını), ancak kendi çıkarlarının doyumu amacıyla kullanan politikacılardan umutlarını kesen halk kitlesi, parlamento yönetimine karşı beslediği eski saygıyı yitirerek, meşruti önlem ve yollara eğilim göstermektedirler. Hoşnut olmayan bir halk, kurtuluşu başkaldırma ve ihtilalde bulduğu tak dirde bir elebaşı arar.

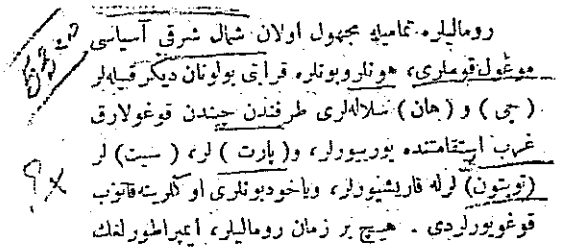
S. 187'den

Part'ların, Moğol (Turan) ve Ariyen kanının karışmasından oluşmuş bir ırk olması olasıdır.

S. 188'dan

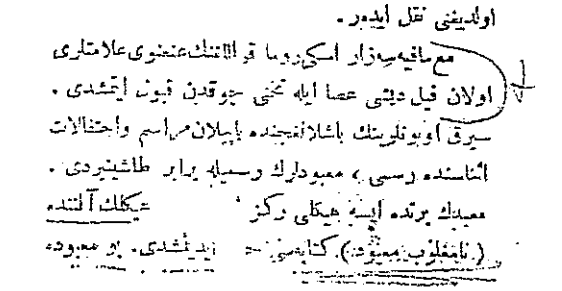

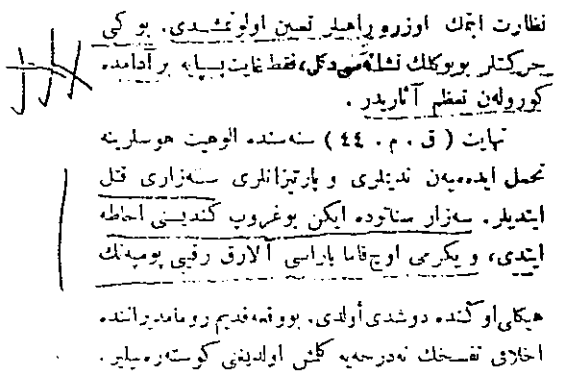

Babil İmparatorluğu ile Kildani imparatorluğu — önce de dediğimiz gibi — «Medyalıların» güç ve baskısı altında sıkışmış kalmış bir kuzuya benziyordu. Roma İmparatorluğunun durumu da az çok buna benzer. Barbar halklarca oluşturulan görkemli bir hilal Roma'nın çevresini kuşatmıştı. (...)

Romalılara tümüyle yabancı olan Kuzeydoğu Asya'sı, Moğol boyları, Hunlar ve bunlara yakınlığı bulunan başka Kabileler (Çi) ve (han) soyları tarafından Çin'den kovularak batı yönünde yürüyorlar ve (Part)lar, (Sit)ler, (Toytun)larla karışıyorlardı.

S. 191'den

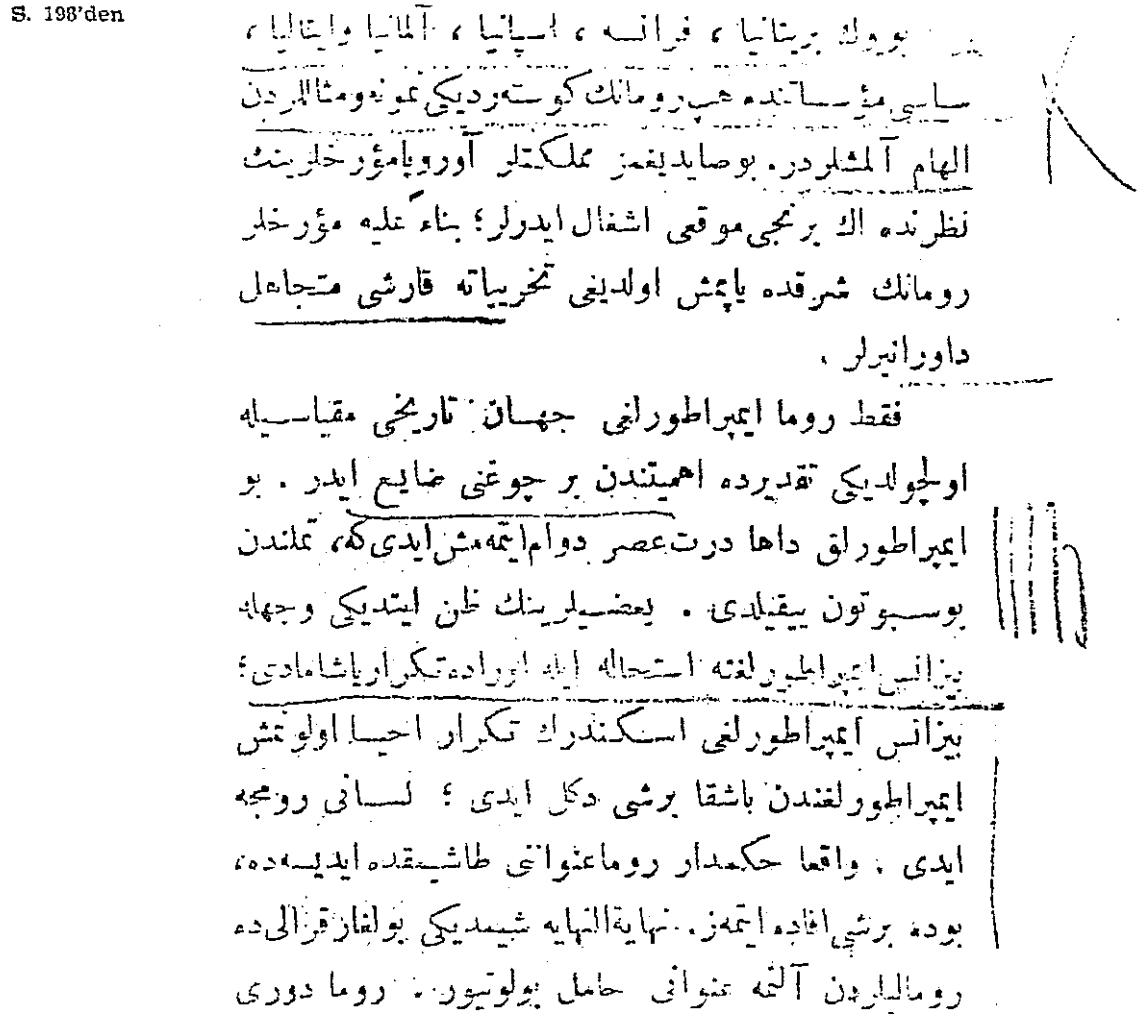

Sezar, eski Roma Krallığının geleneksel simgesi olan fildişi asa ile tahtını çoktan benimsemişti... Tören ve anma günlerinde resmi, tanrıların resimleriyle birlikte taşınırdı. Bir tapınağa da heykeli dikilmişti. Heykelin altına, «Yenilmez Tanrı» yazıtı kazılmıştı. Bu tanrıyı gözlemek için rahipler görevlendirilmişti.

Böyle davranışlar büyüklüğün göstergesi değil, çok aşağılık bir adamda görülen megolomani belirtisidir.

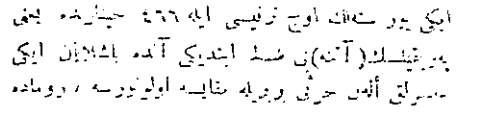
S. 198'den

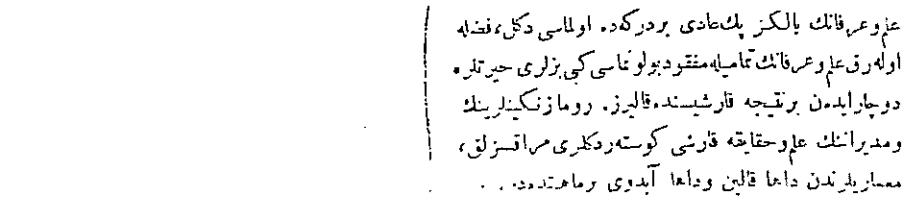

İngiltere, Fransa, İspanya, Almanya ve İtalya siyasal kurumlarında tümüyle Roma'nın gösterdiği örneklerden esinlenmişlerdir. Saydığımız bu ülkeler, Avrupa tarihçilerinin gözünde en ön sırayı tutarlar. Bu yüzden bu tarihçiler, Roma'nın Doğu'da yapmış olduğu yıkımı bilmezlikten gelirler. (...)

Fakat, Roma İmparatorluğu, dünya tarihi ölceği ile ölçüldüğünde **öneminden bir çoğunu yitirir.** Bu imparatorluk daha dört yüz yıl dolmamıştı ki temelinden büsbütün yıkıldı. Bazılarının sandığı gibi, Bizans İmparatorluğuna dönüşerek orada yeniden yaşamadı.

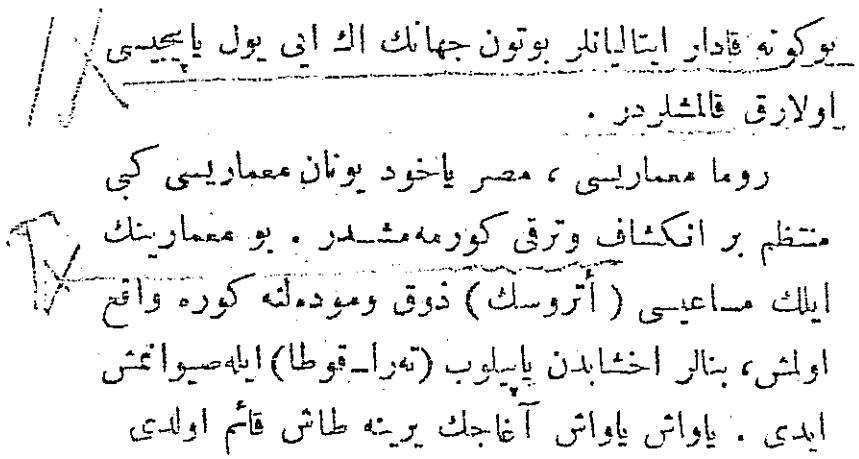
S. 209'dan

(Perikles'ten sonraki Yunan kültürü dikkate alındıkta Roma'da bilim ve kültürün çok aşağı bir düzeyde bulunması değil, fazladan bilim ve sezginin kaybolması şaşırtıcıdır.)

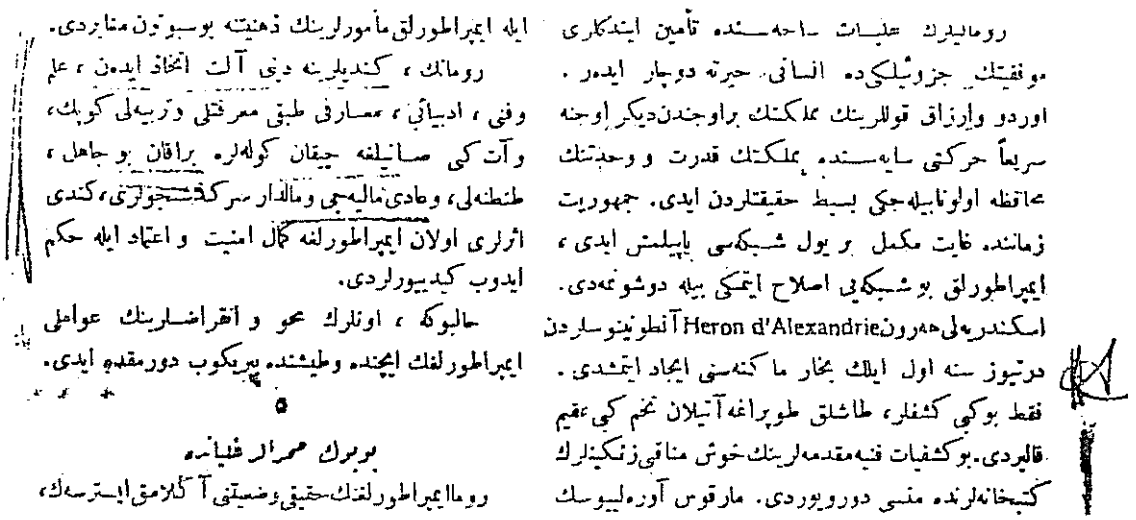
S. 214'ten

Bugüne değin İtalyanlar, dünyanın en iyi yol yapıcısı olarak kalmışlardır. Roma mimarisi, Mısır ya da Yunan mimarisi gibi düzenli bir gelişme göstermemiştir. Bu mimarinin ilk çalışmaları. Etrüsklerin zevk ve modeline uygun olmuş, yapılar ahşaptan yapılıp (Ev Tanrıları) ile süslenmişti.

(Metnin dışına özel işaretler konmuştur.)

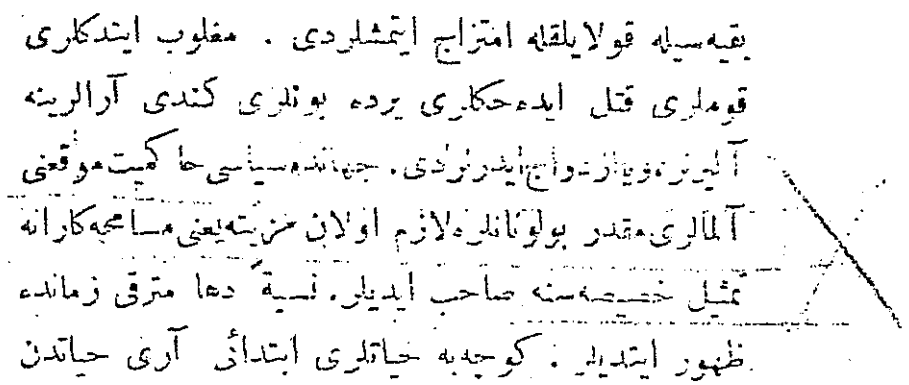
S. 218'den

İskenderiye'li Heron, Antiniyonüs'lerden dörtyüz yıl önce ilk buhar makinasını bulmuştu. Tüm bu bulgular, taşlık toprağa atılan tohum gibi kısır kaldı.

Roma'nın kendilerine dini alet yapan bilimi ve tekniği, yazını, eğitim ve öğretimi, becerikli ve eğitilmiş köpek ve at gibi satılığa çıkan kölelere bırakan bu cahil, tantanalı, aşağılık maliyeci ve mal hırslısı serüvencileri, kendi eserleri olan İmparatorluğa tam güven ile hükmediyorlardı.

S. 224'ten

(Hunlar) yendikleri Kavimleri öldürecekleri yerde bunları, kendi aralarına alırlar, ya da evlenirlerdi. Dünyada yazgıları ve yerleri siyasal egemenlik olanlara gereken hoşgörü üstünlüğüne sahiptiler.

یوره کنده ده وارسه بوکا برر برر سویله مه سنی امر ایتدی.
آتیللانك ایلچیسی تهاودوزیوسه شو سوزلری سویله دی:

« تهاودوزیوس شرفلی وشایان حرمت بربابانك اوغلودر.
آتیللاده اصیل برنسلك اولادیدر: شوقادارکه تهاودوزیوس
بابانك شان وشرفنی طاشیمایه لایق دکلدر . صوکرادە
خراج ویرمکه راضی اولارق کوله لکه قادار ایندی .
آتیللایسه ، او، بویوك ظفرلریله بابای منزوقدن
قالان میراثی چوغالتدی . شو حالده حق اویله ایجاب
ایدرکه، تهاودوزیوس طالع ولیاقت ایله کندینه تفوق ایدەن
آدامه رعایت ایتسین، وافندیسنه قارشی ریاکار بر کوله
کبی اهانت ایتمکدن واز کچسین . »

ایمپراطور بومدهش اوگود اوکنده ذلیلانه برصورتده
مطاوعت کوسته ردی، آتیللانك عفوینی دیله دی، ویوکسك
فدیهٔ نجات ویردی .

Atilla'nın elçisi Teodosyüs'e şu sözleri söyledi :

«Teodosyüs, onurlu ve saygı değer bir babanın oğludur. Atilla da soylu bir ulusun evladıdır. Şu kadar ki, Teodosyüs babasının şan ve onurunu taşımaya layık değildir. Sonra da haraç vermeye katlanarak köleliğe kadar düşer. Atilla ise, o büyük yapıtları zaferlerle, babası Munzuk'tan kalan mirası çoğalttı.. Şu halde hak öyle gerekir ki, Teodosyüs, talih ve yeterlik ile kendine üstün olan adama başeğsin ve efendisine karşı iki yüzlü bir köle gibi ihanet etmekten vazgeçsin.»

İmparator bu müthiş öğüt karşısında daha da alçalarak itaat etti. Atilla'nın affını diledi ve yüksek bir kurtuluş fidyesi verdi.

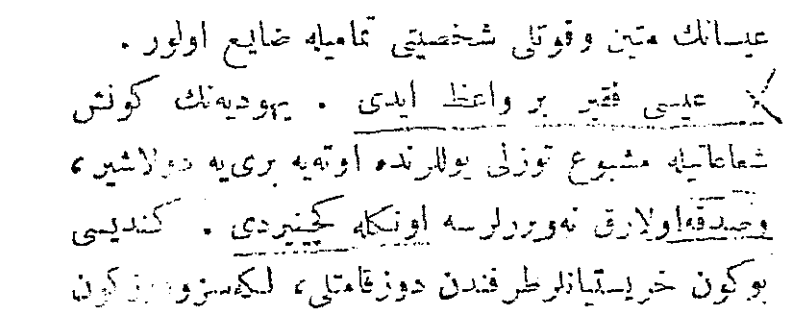
(230, 231. sayfalarda bu konu işaretlenmiştir.)

(Kitabın 3, 4, 6, 7, 18, 19, 23, 28, 42, 44, 45, 63 — 70, 73, 77, 79, 82, 85 — 88, 92, 93, 95, 114, 117, 118, 122, 126 — 141, 144, 147, 149, 151, 153, 156 — 170, 174, 177, 180 — 186, 189, 190, 192 — 207, 210 — 231, 234. sayfaları da işaretlidir.)

CİHAN TARİHİNİN
UMUMÎ HATLARI

3. CİLT

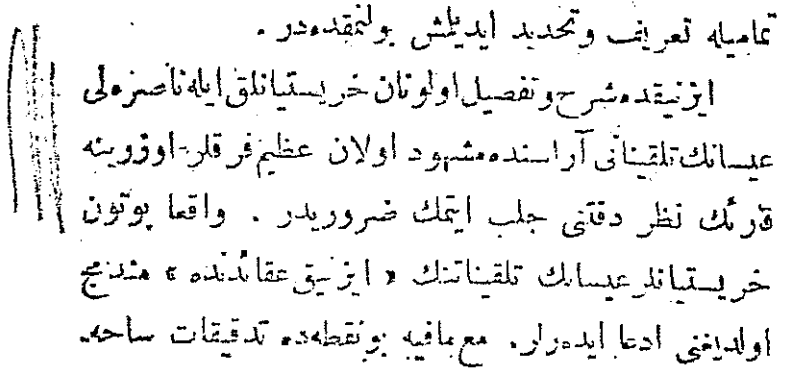
S. 7'den

عیسانك متین وقوتلی شخصیتی تامیله ضایع اولور .
عیسی فقیر بر واعظ ایدی . یهودیه‌نك کونش
شعاعاتیله مشبوع توزلی یوللرنده اوته‌یه بری‌یه دولاشیر ،
وصدقه‌اولارق نه‌ورورلرسه اونکله کچینیردی . کندیسی
بوکون خریستیانلرطرفندن دوزقامتلی ، لکه‌سز

İsa, yoksul bir vaizdi. Yahudiye'nin güneş ışığıyla dolu tozlu yollarında öteye beriye dolaşır **ve sadaka olarak ne verirlerse onunla geçinirdi.**

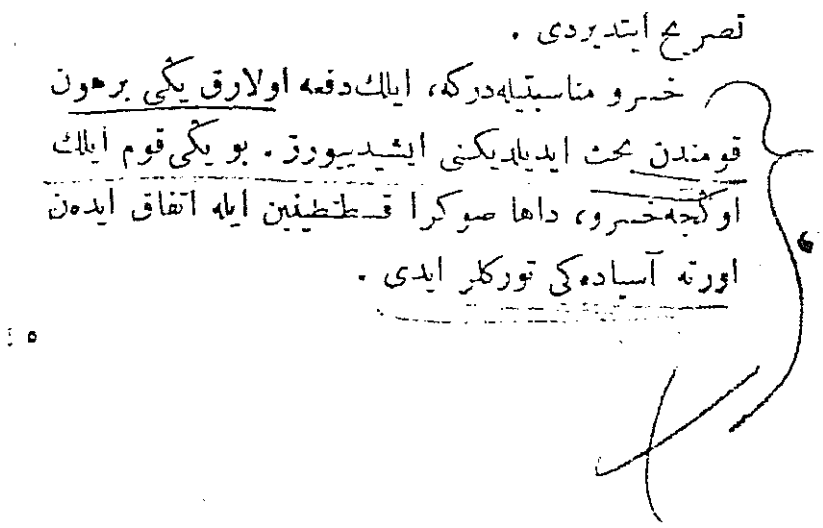
S. 28'den

تامیله تعریف وتحدید ایدیلش بولنمقده‌در .
ایزنیقده‌شرح وتفصیل اولونان خریستیانلق ایله ناصره‌لی
عیسانك تلقیناتی آراسنده‌مشهود اولان عظیم فرقلر اوزرینه
قارئك نظر دقتنی جلب ایتمك ضروریدر . واقعا بوتون
خریستیانلر عیسانك تلقیناتنك « ایزنیق عقائدنده » مندمج
اولدیغنی ادعا ایده‌رلر . معمافیه بونقطه‌ده تدقیقات ساحه

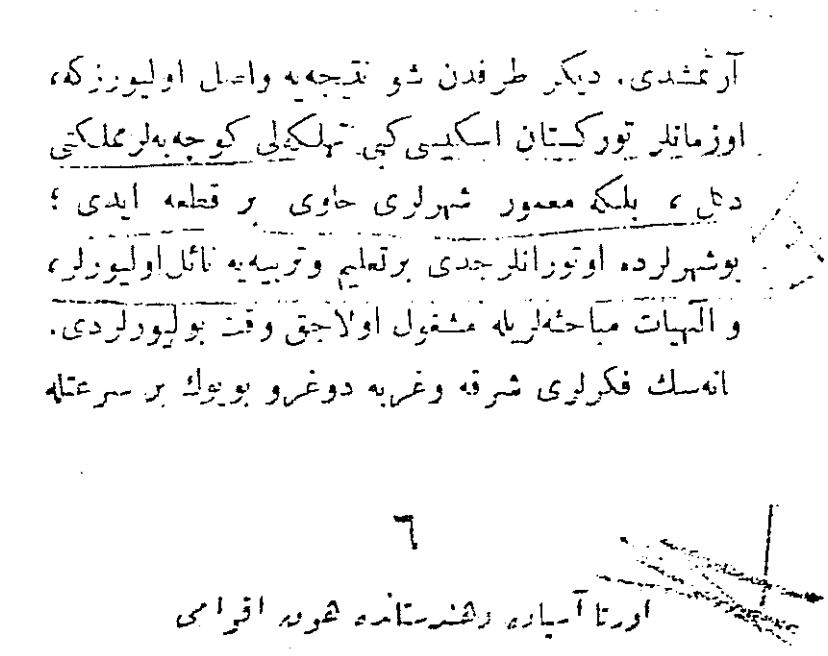
İznik'te açıklanıp genişletilen hıristiyanlıkla, Nasıralı İsa'nın aşılamaları arasında gözle görünen büyük ayrılıklar üzerine okuyucunun ilgisini çekmek zorunludur.

S. 45'ten

تصریح ایتدیردی .
خسرو مناسبتیله درکه، ایلك دفعه اولارق یکی برهون
قومندن بحث ایدیلدیکنی ایشیدیورز . بو یکی قوم ایلك
اوکیجه خسرو، داها صوکرا قسطنطین ایله اتفاق ایدهن
اورته آسیاده کی تورکلر ایدی .

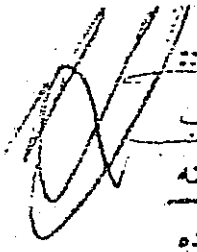
İlk kez, yeni bir Hun ulusundan sözedildiğini işitiyoruz. Bu yeni ulus, ilkönce Husrev, daha sonra Konstantin ile anlaşan Orta Asya'daki Türklerdi.

S. 51'den

آرتمشدی. دیکر طرفدن شو نتیجه یه واصل اولیورز که،
اوزمانلر تورکستان اسکیسی کبی تهلکه لی کوچه بهلر مملکتی
دکل، بلکه معمور شهرلری حاوی بر قطعه ایدی ؛
بوشهرلرده اوتورانلر جدی برتعلیم وتربیه یه نائل اولیورلر،
و الهیات مباحثلریله مشغول اولاجق وقت بولیورلردی.
انهسك فکرلری شرقه وغربه دوغرو بویوك بر سرعتله

٦
اورتا آسیاده یشدیرتامده تحوله اقوامی

کیتدکجه داها زیاده وضوح ایله کورولیورکه، بعدالمیلاد
بشنجی و آلتنجی عصرلرده یالکز ایران دکل ، بلکه بوکون
تورکستان وافغانستانی تشکیل ایدن قطعه لر اوزمانکی

فرانسه وانکلتره‌نك مدنیتندن داها مترقی برمدنیته صاحب
ایدیلر. بومملکتلرك تاریخی اورتەن پرده صوك یکرمی‌سنه
ظرفنده قالدیریلمش ، وتورك زمره‌سنه منسوب لسانلرده
دکل (صوغدیان) و (آریان) لسانلرده یازیلمش مهم بر

O dönemde Türkistan, eskisi gibi tehlikeli göçebeler ülkesi değil, bayındır kentleri olan bir kıta idi.

Türkistan ve Afganistan'ı da kapsayan kıtalar, o dönemlerde İngiltere ve Fransa uygarlıklarından daha ilerde bulunuyordu.

S. 59'dan

شدید بر ضیا کبی پارلار ؛ صوکرا ، اون بشنجی عصره
قادارسونمر. عرب دهاسنك پیلدیزی اسلامیتك ظهورینی
متعاقب ایکی عصر ظرفنده پارلادی ؛ صوکرا ، مؤبداً
قارارتدی . بوکا مقابل چینده هرزمان پك چوق منفرد
موجدلر بولوبدی، وصنایع نفیسه دائما یکی شکللر آلتنده
ترقی ایتدی .

Arap dehasının yıldızı, İslamiyet'in doğuşundan sonra, ikiyüz yıl içinde parladı. Sonra sonsuzluğa değin karardı.

S. 61'den

قلاسیکاری اونلره چوق سه‌ودیرر . پك بویوك زحمتلرله
آلدهٔ ایدیلەن شیء یکیلکلری قبول ایچون قولایجه ترك
ایدیلەمەز . بوحال شرق ایچون‌ده غرب ایچون‌ده واردر،
کرك انکلیز و آمه‌ریقان دارالفنونی وکرك چین ماندارەلری
حقنده‌ده عینیدر. بزانکلیزلرك پاربارا املامزی ترك ایدەرك
صوتی برالفبه واملا قبول ایتمەك خصوصنده کی عنادمزك
سببی‌ده بودر .
هیچ شبهه‌یز بوشکلده بریازی وبویازی یوزندن چین

Çok büyük çabalarla elde edilen olanaklar, yenilikleri kabul için kolayca bırakılamazdı... Biz İngilizlerin ilkel yazımızı bırakarak, sesli bir alfabe ve yazım kuralı kabul etmemek doğrultusundaki direnişimizin nedeni de budur.

S. 74'ten

محمدك چول سياحتلرنى اثبات ايدەن هيچ بردليل يوقدر.
يونكله برابر محمدك كندينى احاطه ايدەن عالم حقنده درين
برصورتده دوشونديكى محققدر . سوريەده خريستيان
كليسالرنى كورمش ده اولابيلير؛ يهوديلره واوثانلرك دينلرينه
[ ] مارق سايقس .

متعلق چوق شيلر بيلديكى وعربستان قبيلەلرينك اوج يوز
سبودى فوقنه قونمش اولان كعبەنك حجر اسودى ايله
يهوديلرى أكلەنيركن ايشيتمش اولدينى همان محقق كيبدر؛
سلقك بويوك قافلەلر حالنده مكەيى زيارته كلديكنى كوردى؛
بتپرستلكنك نەقادار يالانلرى، خرافەلرى صاقلاديغنى
آكلادى. روحاً متأثر اولدى. بلكەده موسويلر
يالكز بر اللهك وجودى اعتقادينى محمده قبول
ايتديرمشلردى ؛ فقط محمد نفسنده بوصورتله
وقوعه كلن تبدلك فرقه وارمامشيدى .

(...) **Bununla beraber Muhammet'in, kendisini kuşatan evren konusunda derin bir biçimde düşündüğü gerçektir. Suriye'de hıristiyan kilisesini görmüş de olabilir.** Yahudileri ve onların dinleriyle ilgili birçok konuları bildiği ve Arabistan kabilelerinin üçyüz tanrısının üstüne konmuş olan Kabenin Hacerü's Esved'le Yahudilerin alay ettiklerini duymuş olduğu bir gerçektir. Halkın büyük kitleler halinde Mekke'yi ziyarete geldiğini de gördü.

ماجرای حیاتنك قاریشیق بر واقعه‌سنی سورمارق سایقسلك
دیدیکی کبی، محمدك بوتون عربلر کبی برعرب اولدیغنی اثبات ایدن،

بر حادثه‌یی قید ایتمك ضروریدر. محمدك وحدانیت الهیه فکرینه پك بیوك براهمیت ویردکدن صوکرا کندیسنك تردد ایتدیکی کورولدی. (کعبه) حولیسنه کیردی، و (مکه) نك معبود ومعبوده‌لرینك جناب حق نزدنده شفاعته مقتدر برعائلهٔ قدسیان، تشکیل ایده‌بیله‌جکارینی بیان ایتدی.

محمدك رجوعی بیوك برسویینج ایله تلقی ایدیلدی. فقط محمد یوسوزی سویله‌رسویله‌مه‌ز نادم اولدی؛ بوندامتی الله قورقوسنك قلبنده یر طوتدیغنی اثبات ایدر. بر آن ایچون کوسته‌ردیکی ضعف ناموسکارلغنك اك کوزل دلیلیدر. یاپمش اولدیغی فنالغی تعمیر ایچون آلندن کله‌ن هر شیئی یاپدی. شیطانك دیلنه حاکم اولدیغنی بیان وپتپرستلکه مضاعف برقوت و شدتله هجوم ایتدی. قیصه برصلح فاصله‌سندن صوکرا مرور زمانله حکملری قالمامش اولان معبودلر علیهنده‌کی مبارزه‌یه شیمدی‌یه قادار کورولمه‌مش برشدت ایله آتیلدی، وبودفعه ائتلاف امیدی قالمادی.

بر آرالق اسکی عنعنه طرفدارلری غلبه ایتدیلر. محمد اون سنه پیغمبرلك ایتدکدن صوکرا اللی یاشنه کیرمش، فقط (مکه) ده موفقیتسزلکدن باشقا بر شی کورمه‌مش ایدی. ایلك زوجه‌سی خدیجه وفات ایتمشدی؛ باشلیجه طرفدارلرینك برقاچی‌ده اولمشلرایدی. (مکه)یه

Muhammet'in, tüm araplar gibi bir arap olduğunu kanıtlayan bir olayı açıklamak gerekir. **Muhammet tanrının birliği düşüncesine çok büyük önem verdikten sonra kendisinin kararsızlık içine düştüğü görüldü.** Kabe'nin avlusuna girdi ve Mekke'nin tanrı ve tanrıçalarının **tanrı katında esirgeyiciliğe gücü yeten kutsal bir aile oluşturabileceklerini bildirdi.** (...)

Bir aralık eski gelenek yanlıları üstünlük sağladılar. Muhammet, on yıl peygamberlik ettikten sonra, elli yaşına girmiş, fakat Mekke'de başarısızlıktan başka bir şey görmemişti.

Muhammet'in geri dönüşü, halk üzerinde sevinç yarattı. Ancak Muhammet, bu sözleri söyler söylemez pişman oldu. Bu pişmanlık duygusu, Tanrı korkusunun onun kalbinde yer ettiğini gösterir.

Bir aralık, eski gelenek yanlıları üstünlük sağladılar. Muhammet on yıl peygamberlik yapmış, elli yaşına girmiş, ama Mekke'de başarısızlıktan başka bir karşılık görmemişti.

(Metinlerin dışına değişik özel işaretler konmuş.)

S. 82'den

واعظلر واردر ؛ فقط راهبلر يوقدر .

محمدك دينى حقيقى برخيرخواهلق، علوجناب واخوت فكرينه مشبوع ايدى ؛ بسيط و قولايجه آكلاشيلابيلير بر دين ايدى ؛ چولده ياشايان قوملرك خاص جوانمردانه حسيات ايله دولو ايدى؛ ودوغريدن دوغرى يه، على العاده

Muhammet'in dini, gerçek bir hayırseverlik, yüce duygular ve kardeşlik düşüncesiyle doluydu. Basit ve kolayca anlaşılabilir bir dindi.

S 83'ten

مراجعت ایتدی . اسلامیت علیهنه شو دینلر برلریتی
متفق بولدیلر : "اللهی یالکز بر عرقك خزینه‌سی حالنه
قویان یهودیلك ؛ حال طبیعیده بولونان هیچ بر انسانك
برکله‌یله آکلایامادیغی تثلیثلر، مذهبلر ، رفض ویدعتلر
حقنده بیتمه‌ز توکنمه‌ز موعظه‌لر ایراد‌یله مشغول اولان
خریستیانلق ؛ مانینك چارمیخه کریله‌سنه سبب اولان
مازده‌ئیزم ، یعنی زردشت مفانلرینك آیینی . اسلامیتك
دعوت ایله‌دیکی خلق کتله‌سی محمد ذوق وصفای سورمی
ایدی ، ویا اخلاقاً شبهه‌لی بعض حرکتلرده بولونمشمی
ایدی کی مسئله‌لرله اصلا مشغول اولمازدی ؛ اوکا تأثیر
ایده‌ن شی ، اللهك ، اسلامیتك عبادت ایدیله‌سنی امر ایله‌دیکی

٥

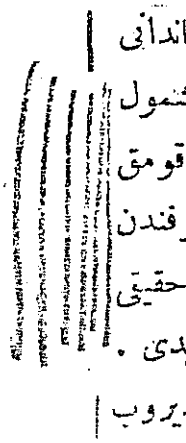
ملهم ابوبکر وعمر

اسلامیتك روحنی شخصنده تجسم ایتدیره‌ن ، حقیقت
حالده ، محمددکل ، بلکه اونك صمیمی دوستی وطرفداری
ابوبکردر . محمد ایلك اسلامیتك روحی وتخیله‌سی ایسه ،
ابوبکرده اونك وجدانی وارادهسیدر . بو ایکی آدامك مدت

İslamiyete karşı şu dinler birbirlerini desteklediler: **Tanrıyı yalnız bir ırkın hazinesi durumuna getiren Yahudilik;** doğal olarak hiçbir insanın bir kelime bile anlayamadığı üçlemeler, mezhepler, inkârlar ve sapmalar hakkında bitmez tükenmez tartışmalarla meşgul olan **hıristiyanlık;** Mani'nin çarmıha gerilmesine sebep olan **Mazdenizm** yani Zerdüşt ateşperestleri'nin ayini.

Muhammet ilk İslamiyetin ruhu ve muhayyilesi ise, Ebubekir de onun vicdanı ve iradesidir.

S. 89'dan

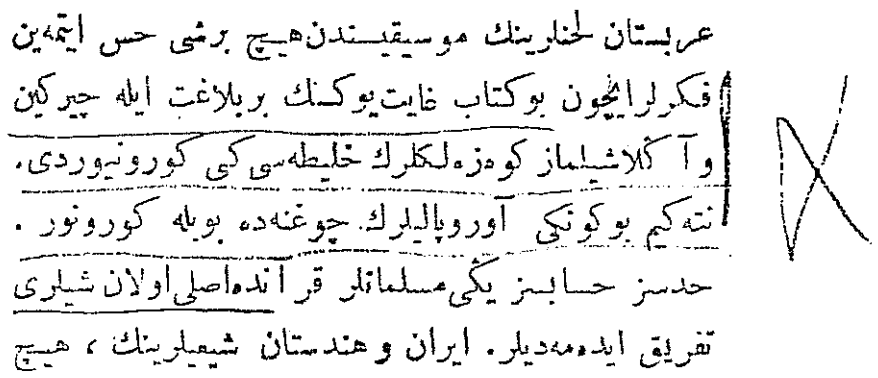

أنتريقه‌لريله برلكده على العاده برشرقلى حكمدار خاندانى
قارشيسنده بولوناجغز ؛ و اوزمان محمدك جهانشمول
اصلاحاتنده برضعف اصلى كوروله‌جكدر . محمد اوقومق
يازمق بيلمه‌ين ، تاريخك جاهلى ، يونان و روما طرفندن
تشبث ايديله‌ن سياسى تجربه‌دن تمامیله بى‌خبر ، حقيقى
يهوديه تاريخنك‌ده همان بودرجه جاهلى بر عرب ايدى .
كندى طرفدارلرينى مسلمانلرك عمومى اراده‌لرينى برلشديروب

Muhammet'in evrensel yeniliklerinde köklü bir güçsüzlük görülür. Muhammet, okuma yazma bilmezdi. Tarihteki olaylardan habersizdi.

Yunan ve Romalılarca girişilen siyasal deneylerden habersizdi. Gerçek Yahudi tarihini de bilmeyen bir Araptı.

S. 92'den

عربستان لحنلرينك موسيقيسندن هيچ برشى حس ايتمه‌ين
فكرلرايچون بوكتاب غايت يوكسك بربلاغت ايله چيركين
وآكلاشيلماز كوه‌زه‌لكلرك خليطه‌سى كى كورونيوردى.
نته‌كيم بوكونكى آوروپالىلرك چوغنه‌ده بويله كورونور .
حدسز حسابسز يكى مسلمانلر قرآنده اصلى اولان شيلرى
تفريق ايده‌مه‌ديلر. ايران و هندستان شيعيلرينك ، هيچ

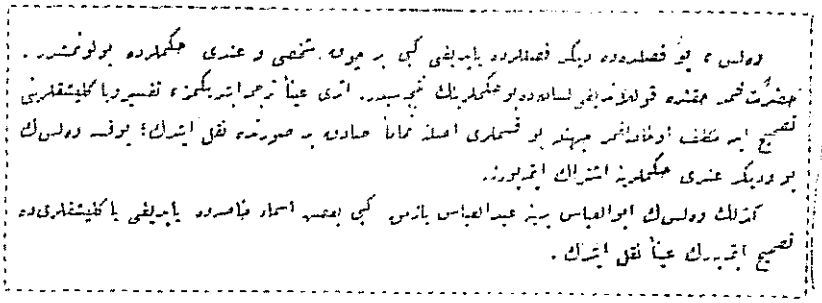
Arabistan ezgilerinin musikisinden hiç bir şey anlamayan kişiler için, **bu kitap (Kuran), yüksek bir söyleyiş güzelliği ile çirkin ve anlaşılmaz güzelliklerin karışımı gibi görünüyordu. Nitekim bugünkü Avrupalıların çoğuna da böyle görünür.**

S. 99'dan

حیات عمومیه یه بر از انضباط ، بر از اعتدال تأمین
ایده بیلدی : بیزانس ایمپراطورلغی بو مدنیتی صارصمقدن
عاجز قالدی وشمال شرقیده تورك تهلکه‌سی غایت بطاشله
کندینی کوسته‌ردی . تورك اسلام اوزرینه آتیلمادینی
مدتجه عالم اسلامك فکری حیاتی دوام ایتدی . بلکه‌ده
اسلام ، کندی سیاستك جبر و شدتلرینه ، دلیلکارینه
رغماً بو فکری حیاتك دوام ایده‌جکنی کیزلیجه امید
ایده بیلیردی .

Bizans İmparatorluğu, İslam uygarlığını sarsmaya yetersizdi. Kuzey doğuda Türk tehlikesi çok ağır biçimde kendini gösterdi. **Türk, İslam üzerine atılmadığı sürece, İslam aleminin düşünsel yaşamı devam etti.**

S. 100'den

(Çerçeve içinde, Wells'in bu kitapta bazı yanlışlıklara düştüğü, Muhammet konusunda da kişisel görüşler ileri sürdüğü ve bunlara katılmadığını bildiren çeviricinin eleştirileri yer almaktadır.)

S. 122'den

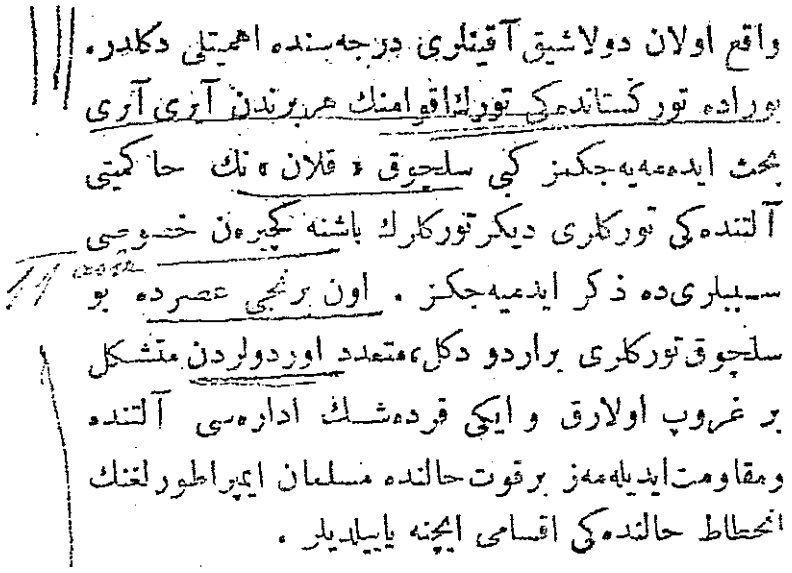
قوللانیلان براوجودر. بوه روس ، نورمانلری، روسیاده
مبذول ایلان نهرلردن استفاده صورتیله یازین سیاحت
ایدهرلردی. شماله آقان نهرلردن جنوبه آقان نهرلره کچمك
ایچون کمیلرینی قارادن نقل ایدهرلردی. بونلر قورصان ،
یاغماجی ویاتاجر صفتیله هم حزر دهکزینه هم ده قره ده کیزه
چیقدیلر . عرب وقعه تویسلری بونلرك حزر ده کیزنده
ظهورلرینی قیدایدییورلر، وکندیلرینه داها اوزمانلر «روس»

Bu Rus Normanları Rusya'da bol olan nehirlerden yararlanmak suretiyle, yazın seyahat ederlerdi. Kuzeye akan nehirlerden güneye akan nehirlere geçmek için, gemilerini karadan naklederlerdi.

S. 124'ten

لکن بونلر ۱۰۰۰ تاریخلرینه کلنجه یه قادار خریستیانلغی
تمامیله قبول ایتمهدیلر. خریستیانلغی قبول ایتدکدن صوکراده
آنادیللری اولان تورك ـ فین (ماجار) لسانی محافظه ایتدیلر،
وحالاده ایدییورلر. جبراً تابع ایدیلدکلری مونارشی اداره سی
آلتنده آزجوق حریتلرینی بیله محافظه ایتدیلر. ماجارلرك

مقدس رومما ایمپراطورلغنه التحاق ایتمهسنی شرط قوشدی.
جنوبی روسیادن کچهرك غربه آقین ایدن تورك
، یالکز بولغار و ماجارلردن عبارت دکلدر .
ایلرك و بولغارلرك کریسندن خازارلر کلدی . تورك
اولانلردن اولان خازارلر آراسنه مهم مقداردهقسطنطنیه دن
یهودیلش یاهودیلردهقاریشمشدی ، و بونلر خازارلردن
بعضیلرینی یاهودی دینته ادخال ایلهمشلردی . لهستانده

واقع اولان دولاشیق آقینلری درجه‌سنده اهمیتلی دکلدر.
بوراده تورکستاندمکی تورانلو اقوامنك هر برندن آیری آیری
بحث ایدممه‌یه‌جکز کبی سلجوق و قلان و نك حاکمیتی
آلتنده‌کی تورکلری دیکر تورکلرك یاشنه کچیرمن خصوصی
سببلری‌ده ذکر ایدمیه‌جکز . اون برنجی عصرده بو
سلجوق تورکلری برارده دکل، متعدد اوردولردن متشکل
بر غروپ اولارق و ایکی قرده‌شلك اداره‌سی آلتنده
ومقاومت ایدیلممه‌ز برقوت حالنده مسلمان ایمپراطورلغنك
انحطاط حالنده‌کی اقسامی ایچنه یاییلدیلر .

Hıristiyanlığı kabul ettikten sonra da anadilleri olan Türk-Fin, «Macar» dillerini korudular ve şimdi de koruyorlar. (...)

Güney Rusyadan geçerek batıya akın eden Türk boyları, yalnız Bulgar ve Macarlar değildir. (...)

Burada, Türkistan'daki Türk boylarının herbirinden ayrı ayrı söz edilmeyecek. **Selçuk-Klanının** egemenliği altındaki Türkleri, diğer Türklerin **başına geçiren özel nedenler** de anlatılmayacak. Onbirinci yüzyılda Selçuk Türkleri bir ordu değil, **birden fazla ordulardan oluşmuştu.** (...)

S. 129'dan

ایشته بوراده ایلك دفعه اولارق برفکری، بررروحی
اولان بر آوروپا بولیورز. بك اوزاق بر یرده یاپیلان
بر حقسزلغك حکایه‌سی قارشیسنده عمومی بر نفرت، مشترك
بر دعوی ایچون زنکین ایله فقیر آراسنده طاتلی بر آ کتلاشما
حرکتی کوریبورز. بویله بر حالك آوغستوس سه‌زار
زمانده، ویا جهان تاریخنك اولکی دورلرنده دیکر
هرهانکی بر دولتده وقوعنی تصور ایده‌مه‌زسکز.
نسبةً پك کوچوك بر عالم اولان هللاس‌ده ویا اسلامدن
اولکی عربستانده بوکا بکزهر بر حالك وقوعی بلکه
ممکندر. لکن خریستیان عالمنده‌کی بوحرکت، ملتلر،
قراللقلر، لسانلر، وخلقلر اوزرنده مؤثر اولدی. بوراده
دنیاده یکی بر تجلی قارشیسنده، علی العاده بر خلق
فردینك کندیسی ایله عمومی جامعه‌نك منفعتلری آراسنده‌کی
رابطه‌یی ادراك ایله‌مه‌سی حادثه‌سی قارشیسنده بولوندیغمز
آشکاردر.

(Papa II. Urhan yalınayak ve elinde kocaman bir haç ile Avrupayı dolaşarak Selçuklulara karşı bir Haçlı Birliği oluşturdu.) (...) İşte burada ilk kez, düşünce birliği ve beraberlik ruhu olan bir Avrupa buluyoruz. Çok uzak bir yerde yapılan bir haksızlığın öyküsü karşısında genel bir nefret, ortak bir sorun için zengin ile yoksul arasında tatlı bir anlaşmanın devinimini görüyoruz. (...) Hıristiyan dünyasındaki bu devinim uluslar, krallıklar, diller ve halklar üzerinde etkili oldu. Burada dünyada yeni beliren olaylar karşısında sıradan bir bireyin kendisiyle genel olarak anlaşma içinde bulunan toplum arasındaki bağı algılaması olayıyla yüzyüze bulunduğumuz apaçıktır.

(Metin dışına özel işaretler konmuş.)

S. 143'ten

و آیندلرندن ترکب ایدن عنعنه‌لره مغلوب اولمشدی .
خریستیانلق داها ایلك زمانلرنده صرف پیغامبری اولمق ،
ویارادیجی اولمق حیثیتنی اضاعه ایله‌دی . بو دین ، قدیم
انسان قربانی عنعنه‌لری ایله ، میترائی پره‌نسیپی اولان
قان واسطه‌سیله تطهیر وتصفیهٔ روح عقیده‌سی ایله ، انسان

Hıristiyanlık, daha ilk zamanlarında, salt Peygamberi olmak **ve yaratıcı olmak duygularını yitirdi.**

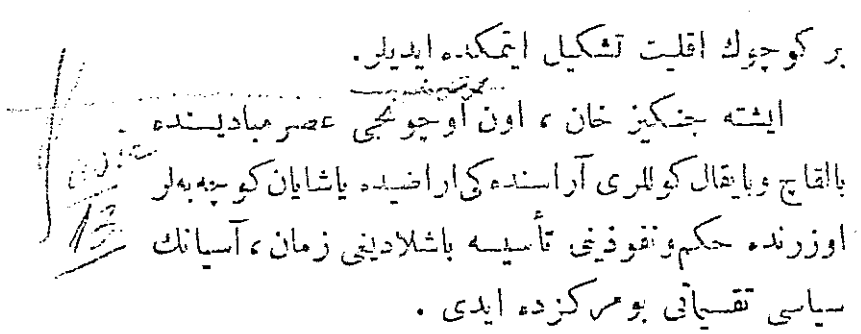
S. 157'den

موازاتاً ناصل تکامل ایتدیکنی کوسترمش و هیئت
اجتماعیه‌لر ترقی ایتدکجه کوچه‌بهلرك داها زیاده ذکایه وقابلیت
حرکته صاحب اولدقلرنی و سلاحلرینك‌ده یکیلشدیکنی
علاوه ایتمك جهتنی اهمال ایتمش ایدك . کوچه‌به اصلا
باربار دکل ، بلکه اهوال خصوصیه‌سیله دیکرلرندن
آیرلمش برشخص ایدی. داها بدایتده کوچه‌بهلك حیاتی
شهرلرده اوتوران قوملرك حیاتنه اجرای تأثیر ایتمش
وبالمقابله شهرلیلرك حیاتی کوچه‌بهلرك حیاتنه اجرای تأثیردن
کری طورمامشدر . سامیلر ایله الامیلرك سومیره
تجاوزلرندن بحث ایتمشدك ؛ غرب ایمپراطورلغنك بویوك
اووالرده اوتوران کوچه‌بهلر طرفندن پارچه‌لاندیغنی ،
عربستان کوچه‌بهلرینك ایرانی ضبط ایتدکلرینی و بیزانسی
صارصدقلرینی کورمشدك . مدنیت تازلاسنی ثروت
و اسارتك مضر اوتلری قاپلادیغنی ، عالم مدنیتك اتیانی
حیاسزانه منقلب اولدیغی زمان کوچه‌بهلك صاپانی ایله‌کلیر ،
یکی حصادلر ایچون طوپراغی آلت اوسنه ایدرمر . اون

Toplumsal evrimle birlikte, **göçebelerin daha çok zekâ ve davranış yeteneğine sahip olduklarını ve silahlarının da gelişip yenileştiğini görüyoruz.** Göçebe, **kesinkes, barbar değildir.** (...)

Uygarlık tarlasını, varlık ve tutsaklığın zararlı otları kaplayınca, uygarlık dünyasının inancı utanmazlığa dönüşür. O zaman, göçebelik sabanı ile gelir, yeni ekinler biçmek için toprağı altüst eder.

S. 139'dan

بر کوچوك اقلیت تشکیل ایتمکده ایدیلر.

ایشته جنکیز خان ، اون اوچونجی عصر مبادیسنده .

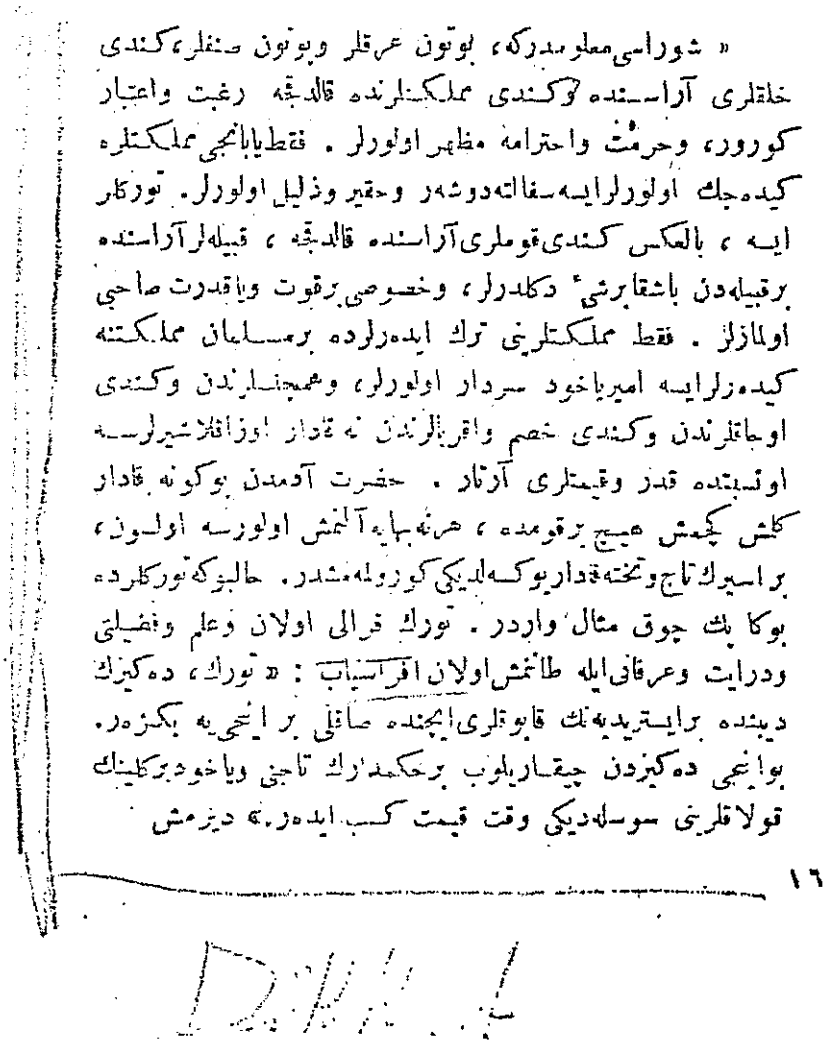
بالقاچ وبایقال کوللری آراسنده کی اراضیده یاشایان کوچه بهلر

اوزرنده حکم ونفوذینی تأسیسه باشلادیغی زمان ، آسیانك

سیاسی تقسیماتی بو مرکزده ایدی .

(Cengiz İmparatorluğu zamanında 13. yüzyıl sonunda Asyanın siyasal konumu.)

S. 160'tan

« شوراسی معلومدرکه، بوتون عرقلر وبوتون صنفلر، کندی
خلقلری آراسنده وکندی مملکتلرنده قالدقجه رغبت واعتبار
کورور، وحرمت واحترامه مظهر اولورلر . فقط یابانجی مملکتلره
کیدهجك اولورلرایسه سفالته دوشهر وحقیر وذلیل اولورلر. تورکلر
ایسه ، بالعکس کندی قوملری آراسنده قالدقجه ، قبیلهلر آراسنده
برقبیلهدن باشقابرشی دکلدرلر، وخصوصی برقوت ویاقدرت صاحبی
اولمازلر . فقط مملکتلرینی ترك ایدهرلرده برمسلمان مملکتنه
کیدهرلرایسه امیریاخود سردار اولورلر، وهمجنسلرندن وکندی
اوجاقلرندن وکندی خصم واقربالرندن نه قادار اوزاقلاشیرلرسه
اوقدبنده قدر وقیمتلری آرتار . حضرت آدمدن بوکونه قادار
کلش کچمش هیچ برقومده ، هرنه بهایه آلنمش اولورسه اولسون،
براسیرك تاج وتختهقداربوکهلدیکی کورولهمشدر. حالبوکه تورکلرده
بوکا پك چوق مثال واردر . تورك فرالی اولان وعلم وفضیلتی
ودرایت وعرفانیله طانمش اولان افراسیاب : « تورك، دهکیزك
دیبنده برایستریدیهنك قابوقلری ایچنده صاقلی بر اینجیه بکزهر.
بوانجی دهکیزدن چیقاریلوب برحکمدارك تاجنی ویاخود برکلینك
قولاقلرینی سوسلهدیکی وقت قیمت کسب ایدهرمی دیرمش

Bütün ırklar ve bütün sınıflar kendi halkları arasında ve kendi ülkelerinde kaldıkça, değer ve saygınlık kazanır. Fakat yabancı ülkelere gidecek olurlarsa, sefalete düşer, aşağılanır ve horlanırlar. Türkler ise, kendi soyları arasında kaldıkça, bir aile içindedir. Ve özel bir güç veya kudret sahibi olamazlar. Fakat ülkelerini terk ederler de bir müslüman memleketine giderlerse, oranın güçlü kişisi olurlar. Kendi soyadlarından ve kendi ocaklarından, kendi hısım ve akrabalarından ne kadar uzaklaşırlarsa, o oranda değerleri artar. Hazreti Âdemden bu güne kadar gelmiş geçmiş hiçbir kavimde, ne kadar pahalı alınmış olursa olsun, bir tutsağın taç ve tahta kadar yükseldiği görülmemiştir. Oysa Türklerde buna pek çok örnek vardır.

Türk kralı olan, bilgisi, erdemi, yeteneği ve anlayışı ile tanınmış Afrasiyab: «Türk denizin dibinde bir istiridyenin kabukları

içinde saklı bir inciye benzer. Bu inci denizden çıkarılıp, bir hükümdarın tacını ya da bir gelinin kulaklarını süslediğinde değer kazanır.» dermiş.

S. 162'den

ایلك بهارنده پولونیایه یاپیلان وماجارستانی اشغال ایدن موغول اوردوسنك موفقیتلرینه سبب، أزیجی بر فائقیت عددیه دکل، بلکه مکمل برسوق الجیش اولدیغنی آنجاق صوك زمانلرده آکلامایه باشلامشلردر. فقط الیوم جاری اولان فکر هنوز بونقطهٔ نظری قبول ایتمهیور؛ تاتارلری دائما اوکلرینه راست کلن شیلری سوروکله یوب کوتورهن، هیچ بر سوق الجیش پلانته تابع اولمادن شرقی آوروپاده آتلرینی دورت نعله قوشدوران، بوتون مانعه لری یالکز عدداً فائقیت ایله أزهن بر وحشی قالابالیق کبی تصور ایدییور ... ...

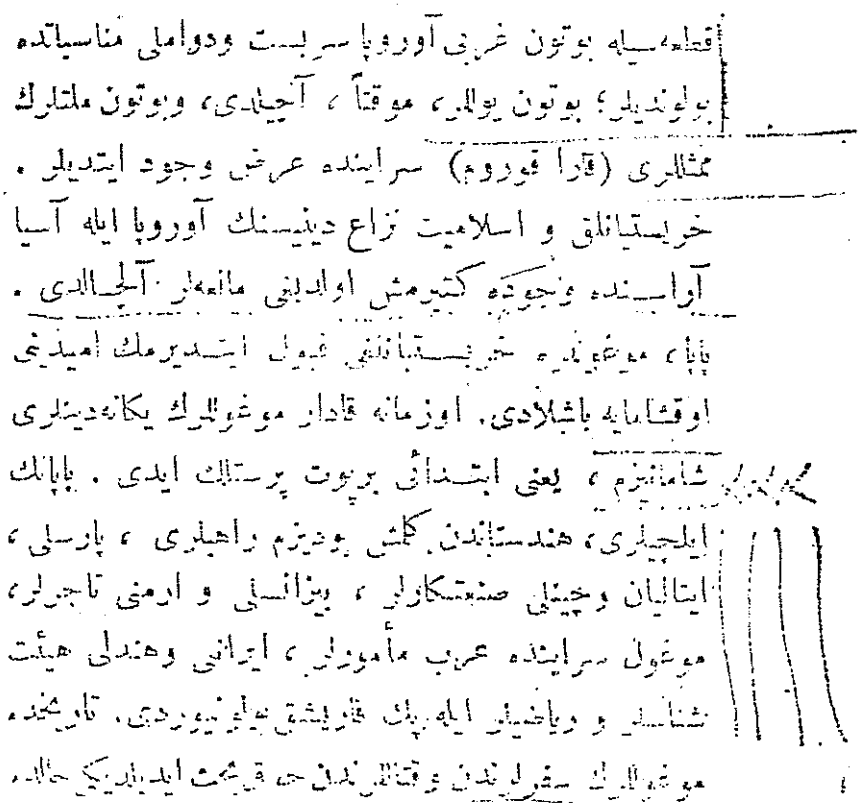
« ویستول نهرینك قسم سفلاسندن ترانسیلوانیایه قادار امتداد ایدن یرلرده وقوعه کلن حرکات أثناسنده رئیسك پلانلرینك نه قادار صداقت وموفقیتله تطبیق واجرا ایدیلش اولدیغنه حیرت ایدیلیر. اوزمانك آوروپا اوردولرندن هیچ بری بویله بر سفره تشبث ایده مهزدی، و هیچ بر آوروپالی قوماندان بوقادار بویوك کورمکه مقتدر دکلدی. ایکنجی فره دهریقدن اعتباراً بوتون عسکرلریمز صوبوتای Su'utai ایله مقایسه ایدیلیرسه هپسی تجربه سز وعجمی دلیقانلیلر منزله سنه اینهرلر. ذاتاً موغوللر سفره چیقدقلری زمان ماجارستان ایله پولونیانك سیاسی احوالنی مکملاً بیلیورلردی؛

Moğol ordusunun başarısının nedeninin, **ezici çoğunluk üstünlüğü değil, eksiksiz bir stratejiyi uygulaması sonucu olduğu ancak son zamanlarda anlaşılmıştır.** (...)

O dönemin Avrupa ordularından hiç birisi onlarınki gibi bir savaşa girişemezdi. **Hiçbir Avrupalı komutanın, böylesine büyük işe gücü yetmezdi.** İkinci Frederik'ten sonra tüm askerlerimiz **Subutay** ile karşılaştırılacak olsa hepsi de beceriksiz, acemi delikanlılar düzeyine inerler.

(Metin dışına özel işaretler konmuş.)

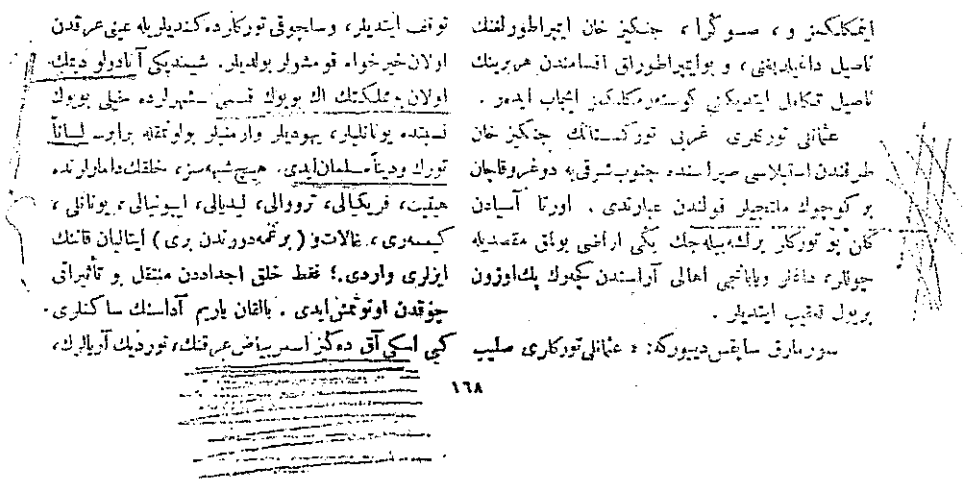
S. 164'ten

(Moğollar zamanında) tüm ulusların temsilcileri «Karakurum» sarayında toplanırlardı. Böylece, Hıristiyanlık ve İslamlıktan kaynaklanan din çatışmalarının, Avrupa ile Asya **arasında oluşturduğu engeller alçaldı.** O günlere değin Moğolların tek dini **Şamanizm**'di. Papanın elçileri, Hindistan'dan gelmiş Budist rahipler, Parisli, İtalyan ve Çinli sanatçılar, Bizanslı ve Ermeni tüccarlar, Arap memurlar, İranlı ve Hintli astronomlar ile matema-

tikçiler Moğol sarayında bir arada bulunuyorlardı... Moğolların savaşçılığından ve kandökücülüğünden söz edildiği halde, **onlarda yadsınamıyacak ölçüdeki bilime düşkünlük ve öğrenme isteğinden yeterince sözedilmez.**

S. 168'den

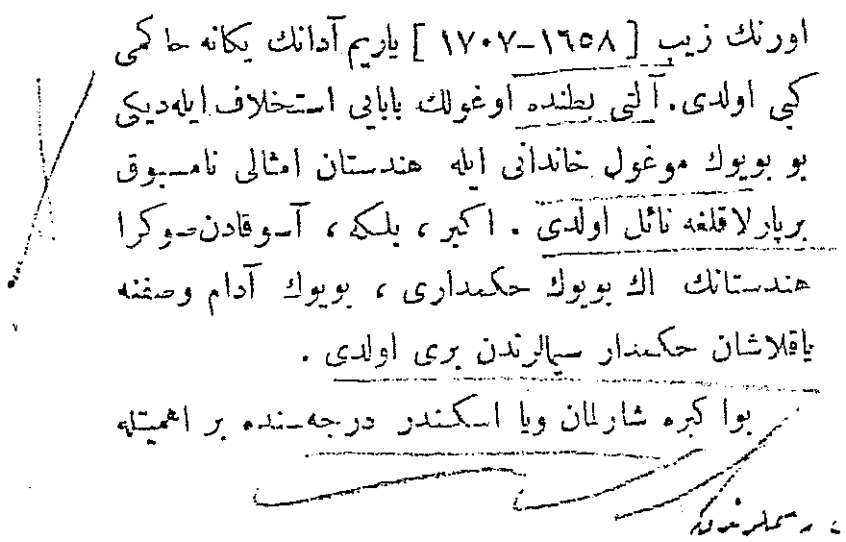

Osmanlı Türkleri, Batı Türkistan'ın Cengiz Han tarafından istilası sırasında, güney doğuya doğru kaçan **küçük bir ulusalcılar** kolundan oluşuyordu. (...)

Şimdi **Anadolu demek olan bu ülkenin en büyük kentlerinde,** Yunanlılar, Yahudiler, Ermeniler bulunmakla birlikte, ezici çoğunluk ve **dil bakımından Türk Müslümanlardır.** Hiç kuşkusuz, halkın damarlarında Hitit Frikyalı, Truvalı, Lidyalı, İyonyalı, Yunanlı, Kimmerli, Golatlı kanının izleri vardır. Ancak, halk atadan gelen bu etkileri çoktan unutmuştu.

(Sayfanın altında 11/300 yazılıdır.)

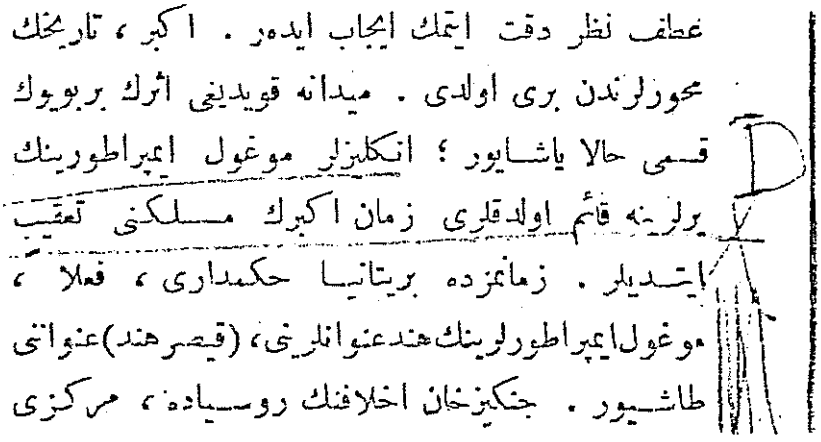
S. 176'dan

اورنك زيب [١٦٥٨-١٧٠٧] يارىم آدانك يكانه حاكمى
كبى اولدى. آلتى يطنده اوغولك بابايى استخلاف ايلەديكى
بو بويوك موغول خاندانى ايله هندستان امثالى نامسبوق
برپارلاقلغه نائل اولدى . اكبر ، يلكه ، آسوقادن صوكرا
هندستانك اك بويوك حكمدارى ، بويوك آدام وصفنه
ياقلاشان حكمدار سيالرندن برى اولدى .
بوا كبره شارلمان ويا اسكندر درجه سنده بر اهميتله

(Babur Hindistan'da bir imparatorluk kurdu. Torunu Ekber Han Hindistan'da sınırlarını genişletti.) **Büyük bir adam niteliğini taşıyordu.** (...)

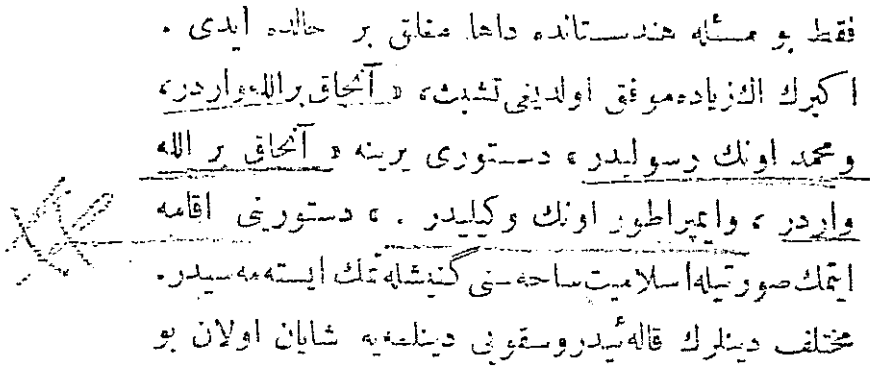
S. 177'den

عطف نظر دقت ايتمك ايجاب ايدەر . اكبر ، تاريخك
محورلرندن برى اولدى . ميدانه قويديغى اثرك بربويوك
قسمى حالا ياشايور ؛ انكليزلر موغول امپراطورينك
يرلرينه قائم اولدقلرى زمان اكبرك مسلكنى تعقيب
ايتديلر . زمانمزده بريتانيا حكمدارى ، فعلا ،
موغول امپراطورلرينك هندعنوانلرنى، (قيصرهند)عنوانى
طاشيور . جنكيزخان اخلافنك روسيادە ، مركزى

İngilizler, Hindistan'da Moğol İmparatorluğu'nun yerine yerleşince, Ekber'in yolunu izlediler.

S. 179'dan

فقط بو مسئله هندستانده داها مغلق بر حاله ایدی .
اکبرك الکزیادهموفق اولدینی تشبث ، « آلحاق بر الله واردر ،
ومحمد اونك رسولیدر » دستوری یرینه « آلحاق بر الله
واردر ، وایمپراطور اونك وکیلیدر . » دستورینی اقامه
ایتمك صورتیله اسلامیت ساحه سنی گنیشلهتمك ایسته مسیدر .
مختلف دینلرك قاله شیدروسقوفی دینلره شایان اولان بو

Ekber'in başarılı olduğu en büyük girişim: **«Ancak bir tanrı vardır ve Muhammet onun resulüdür»** inancının yerine, **«ancak bir tanrı vardır. İmparator onun temsilcisidir»** yasasını yerleştirerek islamiyet alanlarını genişletmek istemesidir.

S. 186'dan

قازاق Kazak ده (یاماهام) نامیله معروف سوریا Surya منبدی

بومقتضای فطرتی اولان، حدالی شیمدیه قادار موجود اولمش اولان هر « اطاعت جامعه سی » نك عسکری وسیاسی اقتدارسزلغی نتیجه سی اولارق هر دوره زنده قلمشدر. انسانلر بردفعه اطاعت کندیلرینی قایدیریلرمی، آرتق اواطاعت تولایلغله محافظه اولونور، وبرالدن دیگرینه گچیریلیر ؟ ایلك وتیپیك مطاوعت ملکتلری ، « مدنیت بشیکلری » اولان مصرك ، مزوپوتامیانك ، وهندستانك بر طاقك نفوذندن ، دیگر بر طاقك نفوذینه گچمك صورتنده کی مطاوع دولاری بوکا شاهددر . انسیانه برمدنیت ، یاخاکر حر انسانلر ایچون دائمی برده بوت تشکیل ایدمز .

حالبوکه « اراده جامعه سی » ایله آله آیوجه تیفمان مالزمه نك زوبان وامتزاجی ایجاب ایتدیرر ؛ بو ، وجوده گلمسی پك زور اولان بر جامعه در ، محافظه واداره سی ایچه داها مشکلدر . بویوك اسکندرك تاریخی ، ماکدونیا سرکرده لرینك وجوده گتیردیکی اراده جامعه سنده ، اسکندرك کندینه تعبد ایدلمسی ایسته مه سی اونی درینه تاسیل تدریجاً اخلال ایتدیکنی گوسترمیور .

تیلیرس (Clitus) نك قتل وقعه سی ده آچیق اراضیدن

Dar bir ufuk içinde sıkışıp kalmak, insanları korkak ve tutsak ruhlu yapar. Bu kaçınılmaz bir sonuçtur. (...) Ama, itaat yöntemi ile irade yöntemi arasındaki geniş uyuşmazlık, tarih boyunca sürüp giderek, çağımıza değin gelmiştir. Bu ikisinin uyuşması günümüzde bile sağlanamıyor. (...)

Özgürlükle, uygarlığı birleştirmek savaşımı, her itaat topluluğunun askeri ve siyasal güçsüzlüğü sonucu olarak, her dönemde

canlı kalmıştır. İnsanlar, kendilerini bir kez itaata kaptırdı mı, artık itaat kolaylıkla korunur. Bir elden diğerine geçirilir. İlk ve tipik uyum ülkeleri, uygarlıkların beşiği olan Mısır'ın, Mezopotamya'nın ve Hindistan'ın bir egemenin baskısından çıkıp, başka bir egemenin baskısı altına geçme döneminde uyrukluk yönündeki oyunları buna tanıktır. (...)

Oysa irade topluluğu, ele avuca sığmaz malzemenin uyuşmasını gerektirir. Bu, gerçekleşmesi çok zor olan bir topluluktur. **Sürekliliği ve korunması daha da güçtür. Büyük İskender'in tarihi, Makedonyalı elebaşılarının oluşturdukları irade topluluğunda İskendere kulluk edilmesini istemesi üzerine, nasıl yavaş yavaş çöktüğü savımızı kanıtlar.**

S. 189 - 190'dan

« مودەرن دولت ەی کندیسندن أولکی دولتلردن
تمیزایدەن اساسی فرق ، بوفکرك عملی ساحەده تحققی ،
تربیەنك (معارفك) فردی برایش اولمایوب ، مشتری
افعوله اولماسی کیفیتنده مندمجدر. انسانلرك تحقق ایتدیرمەیه
بورودکاری مودەرن وطنداشلیك اولا وقوف ، صوکرا
رأی صاحبی اولماسی لازمدر .
مودەرن وطنداش رأینی ویرمەدن اول شهادتی
دینکلەمەلی در ؛ قراری ویرمەدن اول مسئله حقنده معلومات

Çağdaş devleti kendisinden önceki devletlerden ayıran temel ayrım, eğitimin bireysel bir iş olmayıp, toplumsal bir işlev olmasında toplanır. **İnsanların gerçekleştirmeye uğraştıkları amaç, yurtdaşın önce anlayış yeteneği kazanması, sonra da oy sahibi olmasıdır.** (...)

Çağdaş yurtdaş, oyunu ve kararını vermeden önce, sorunlar konusunda bilgi ve düşünce sahibi olmalıdır.

Bu da «seçim kulübeleri»'yle değil, okullar açmakla, bilginin, haberlerin herkesçe edinilebilir duruma getirilmesiyle sağlanır. Oylar, kendi başlarına bir değer taşımazlar. Grakuslar zamanında İtalya'daki insanlar oy sahibiydiler. Ama oyları, kendilerine bir yarar sağlamadı. ***Eğitimsiz bir insanın oy sahibi olması, kendisi için yararsız ve tehlikelidir. Kendisine doğru yaklaşmakta olduğunuz ideal toplum, sadece bir irade toplumu değildir. O, inanç ve itaat toplumunun yerini alacak olan bir bilgi ve erk toplumudur.***

S. 193'ten

ویقلیف‌ك یازیلری هیچ بریرده بوحه‌میاده اولدیغی
قادار تأثیر اجرا ایتمه‌دی . ۱۳۹۶ تاریخلرنده‌ژاله هوس
آدلی عالم بر چه‌ك ، پراغ دارالفنونده ، اوقسفوردلو
بویوك معلمك عقیده‌لری اوزرینه برصیرا درسلر ویردی.
هوس دارالفنون امینی اولدی ایسه‌ده تدریساتی‌ده کلیسانك
کندیسنی آفوروز ایتمه‌سنه سبیت ویردی (۱٤۱۲) .

ایمپراطورك جان و فکر امنیت و سلامتی وعدینه رغماً
ژاله هوس دیری دیری احراق ایدیلدی (۱٤۱۵) ، و
معین بر مذهب ایچون دکل ، بشر نوعنك حر تفکر و
حر وجدانی نامنه شهید اولدی .
رهبان ایله رهبان علیهدارلغی آراسنده‌کی مجادله‌یی

Jan Hus adlı bilgin üniversite rektörü oldu. Kürsüde dersler verdi. Kilise kendisini (Oxford Üniversitesindeki düşünceleri yaydığı için) afaroz etti(...) Bu bilgin aynı nedenle 1415 yılında diri diri yakıldı. **Jan Hus bir mezhep için değil, insanlığın özgür zekası ve vicdan özgürlüğü adına şehit oldu.**

S. 199'dan

بو آلمان اغتشاشلرینك بارز بر صفحه‌سی آناباپتست
قیامیدر . آناباپتست لرطریقتی اوچ پیغامبر ، کزیاستی
آلتنده ۱۲۵۱ ده ویتمبرغ ده ظهور ایده‌رك ۱۵۲۵ ده
عصیانه قالقدی . ۱۵۳۲ ایله ۱۵۳۵ سنه‌لری آراسنده
آناباپتستلر ، وستفالیا ده مونستر شهرینی اشغال ایتدیلر ،
ومفکوره‌لری اولان دینی قوموونیزمك تحقق ایچون بوتون
غیرتلریله چالیشدیلر . مونستر پسقوپوسی یونلری محاصره

اوزمانه قادار واقع اولان شیلرك هپسندن داها آغیر وداها
کوکلو ایدی . داها اول حادث اولان وقعه‌لردن بونلره
الك زیاده یاقلاشانی، ایرانده ظهور آیدن بر نوع متصفان
قوموتیستلکی ایدی ۱۰۰۰ تاریخلرینه‌دوغرو نورماندیاده
بر کویلو عصیانی واقع اولمشدی ، روما ایمپراطورلغنك
صوك دورنده کویلو عصیانلری (Bagaudae) اولیوردی.

Anabatist ayaklanması üç Peygamberin başkanlığında 1251'de Würtemberg kentinde meydana geldi. Anabatistler 1532 ile 1535 yılları arasında Westfalya'da Münster kentini işgal ettiler. Ülküleri, **dinsel komünizmin** gerçekleşmesiydi. (...)

Daha önceleri bu olaya çok benzer bir olay da, 1000 yıllarına doğru İran'da ortaya çıkan Müslüman komünistliğiydi.

S. 214'ten

اونك تشبث ایتدیکی دورت بویوك جهالت منبعی شونلردی:
سلطه‌یه رعایت ، عادت ، جاهل عوامك نه‌دیه‌جکنی
دوشونمك ، تعلمه مانع اولان کبر و غروریمز. بر دفعه
بونلر یکیلدیکی انسانلره بر اقتدار دنیاسی آچیلاجقدی .
« کیلری کوره‌کسز یوزدورمك ایچون ماکنه‌لر

Roger Bacon'un açıkladığı dört büyük bilgisizlik kaynağı şunlardı: «Baskıya boyun eğmek, eski töreler, cahil halkın ne diyeceğini düşünmek, eğitime ve öğretime engel olan büyüklenme ve boş gururumuz.»

S. 229'dan

آمریقا تاریخه کیریور
۱۴۵۳ ده ، اولجه سویله‌دیکمز کبی ، استانبول
سقوط ایتدی. بوندن صوکرا کی عصرده آوروپا اوزرنده کی
تورك تضییق آغیر ودواملی اولدی. موغولرایله آریانیلر
آراسنده کی حدود خطی ، بریقدرسی‌ك زماننده پامیرلرك

TÜRK OCAĞI ★ Kütüphane
Kuruluş 1983
★ Adana Şube

1453'te İstanbul'un düşmesinden sonraki yüzyıllarda, Avrupa üzerindeki Türk baskısı ağır ve sürekli oldu.

S. 237'den

آوروپانك شرقی ایله‌مرکزی حالاتورك وموغوللرك
حکم ونفوذی آلتنده ایدی؛ آمه‌ریقانك کشفی بیله‌تورك
فتوحاتنك بر نتیجه‌سی ایدی ؛ موغوللرك پوصلا و کاغد
ایجادلری، آسیا سیاحتلری وبو یوزدن شرقی آسیا ثروت
ومدنیتی حقنده‌کی بیلکیلرك آرتماسی، آمه‌ریقانك اوقیانوس
آطلاسی ـ احاطه‌ندهٔ حیرتبخش درجه‌ده پارلاق، روحی ،

Amerika'nın bulunması bile, Türk fetihlerinin bir sonucuydu.

S. 240'dan

کندیسنك اوزمانلرضعیف وپارچالانمش
اولان ایتالیانك ـ ایتالیا تورکلرك
تجاوزینه اوغرامش و آنجاق سلطان
محمدك وفاتی یوزندن فتح ایدیلمکدن
قورتولابیلمشدی ؛ و فرانسزلر ایله
اسپانیولر ایتالیا کویا جانسز بر

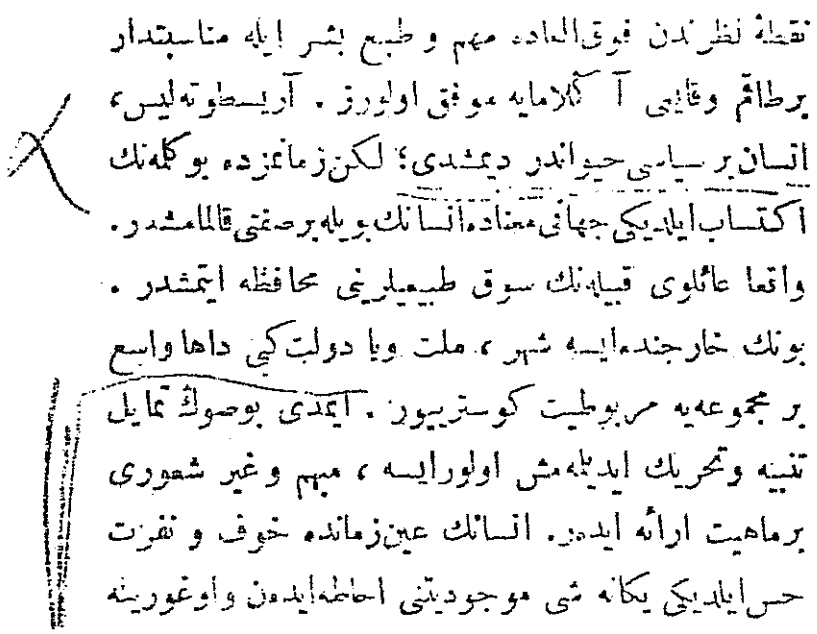
İtalya, Türklerin saldırısına uğramış, ancak Fatih Sultan Mehmet'in ölümü nedeniyle fethedilmekten kurtulabilmişti.

(Kitabın 6 — 9, 14, 15, 22, 29, 32, 50, 52, 53, 57, 60, 66, 67 72, 77 — 79, 81, 84 — 93, 95, 96, 98, 106, 107, 114, 116, 120, 123, 125, 128, 130, 131, 136, 140, 142, 158 (Haritanın üzeri), 161, 163, 165, 166, 169 — 172, 174, 177 — 183, 187, 191, 192, 198, 201, 202, 204, 209, 211, 213, 215 — 218, 222, 231 — 233, 238, 243, 245 — 247, 250 ve 252. sayfaları da işaretlidir.)

CİHAN TARİHİNİN UMUMÎ HATLARI

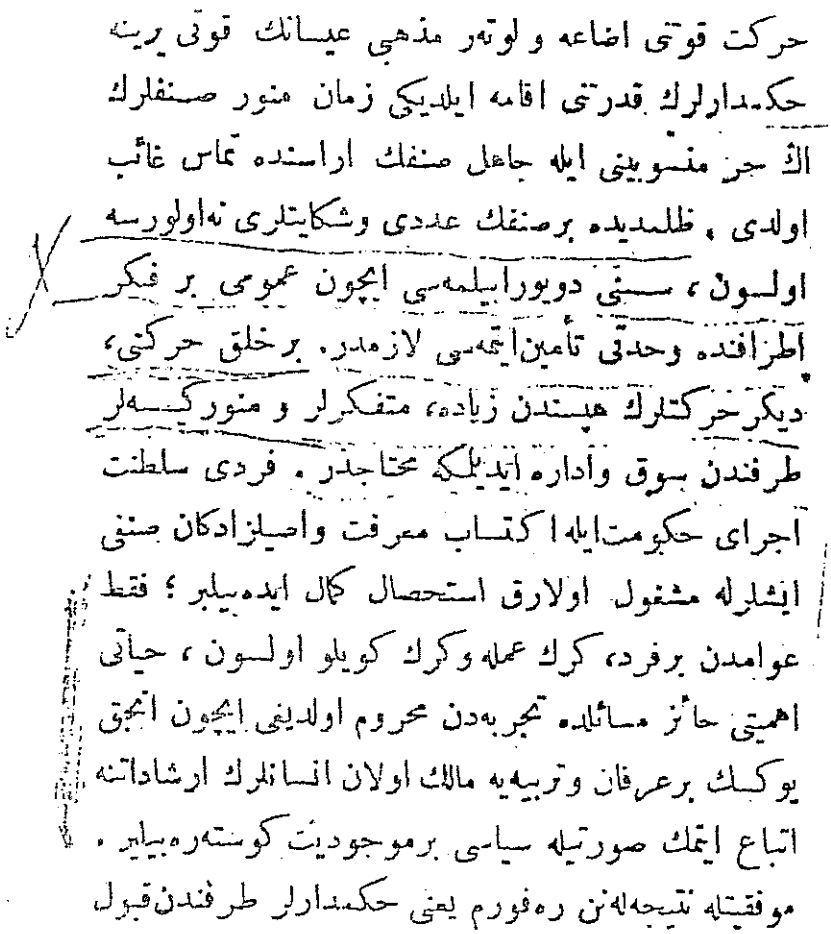
4. CİLT

S. 33'ten

Aristo : «İnsan siyasi bir hayvandır» demişti. Ama günümüzde, bu sözcüğün kazandığı evrensel anlamda insanın böyle bir sıfatı kalmamıştır.

S. 50'den

حركت قوتى اضاعه و لوتهر مذهبى عيسانك قوتى برينه
حكمدارلرك قدرتى اقامه ايلديكى زمان منور صنفلرك
الك جز منسوبينى ايله جاعل صنفك اراسنده تماس غائب
اولدى ، ظلمديده برصنفك عددى وشكايتلرى نه اولورسه
اولسون ، سسنى دويورابيلمه سى ايچون عمومى بر فكر
اطرافنده وحدتى تأمين ايتمه سى لازمدر . برخلق حركتى ،
ديكر حركتلرك هيستدن زياده ، متفكرلر و منورلره
طرفندن سوق وادارە ايديلمكه محتاجدر . فردى سلطنت
اجراى حكومت ايله اكتساب معرفت واصيلزادكان صنفى
ايشلرله مشغول اولارق استحصال كمال ايده بيلير ؛ فقط
عوامدن برفرد ، كرك عمله وكرك كويلو اولسون ، حياتى
اهميتى حائز مسائلده تجربه دن محروم اولديغى ايچون انجق
يوكسك برعرفان وتربيه يه مالك اولان انسانلرك ارشاداتنه
اتباع ايتمك صورتيله سياسى برموجوديت كوسته ره بيلير .
موفقيتله نتيجه لەنن ره فورم يعنى حكمدارلر طرفندن قبول

Zulüm görmüş bir sınıfın sayısı ve yakınmaları ne olursa olsun, sesini duyurabilmesi için, genel bir düşünce çevresinde birlik oluşturması gerekmektedir. Bir halk hareketi, diğer hareketlerin hepsinden çok, düşünürler ve aydınlarca yönlendirilmeye muhtaçtır. Bireysel egemenlik hükümet icrasıyla beceri kazanarak, soylu işlerle uğraşarak tam üretime ulaşabilir. Ancak halktan bir birey, işçi ya da köylü olsun, yaşamsal değeri olan sorunlarda, deneyden yoksun olduğu için, ancak yüksek bir eğitim-öğretime sahip olan insanların yol göstericiliğiyle siyasal varlık gösterebilir.

S. 57'den

مداخله‌سنه مانع اولمایه قرارویرمش ایدیلر. بوایکی تمایلك
یکدیگربله غیر قابل تألیف اولدیغی شبهه‌سزدر. جهان
سیاستنه علاقه‌سزلق کوسته‌روب جهانشمول وتام بر
حریتدن استفاده ایچون امین اولق قابل دکلدر. فقط بو
حقیقت آنجاق برچوق نسللردن صوکرا آکلاشیلاجقدر.
ایمدی آمه‌ریقالیلری انکلتره‌یه قارشی عصیانه سوق ایده‌ن

Dünya siyasasına ilgisizlik gösterip, evrensel ve tam bir özgürlükten yararlanmak için güven beslemek olanak dışıdır.

S. 64'ten

و فرانسانك اختلال حرکتی اراسنده برکوپرو وظیفه‌سینی
کورمشدر.
فقط انسانلر حرکتلرینی نظریه‌لره استناد ایتدیرمه‌زلر.
یالکز تهلکه ویا هر هانکی بر انی ضرورت بو حرکتی
احداث ایدر؛ آنجاق بالآخره، طرز قدیم تخریب
ایدیلدکدن صوکرا، نظریه کندینی کوسته‌ریر. مختلف
مستملکلر آراسنده کی منفعت وفکر اختلافی آنجاق ۱۷۶۳
صلحندن صوکرا بویوك بریتانیا پارلمنتوسی امریقا مستملکلرینه

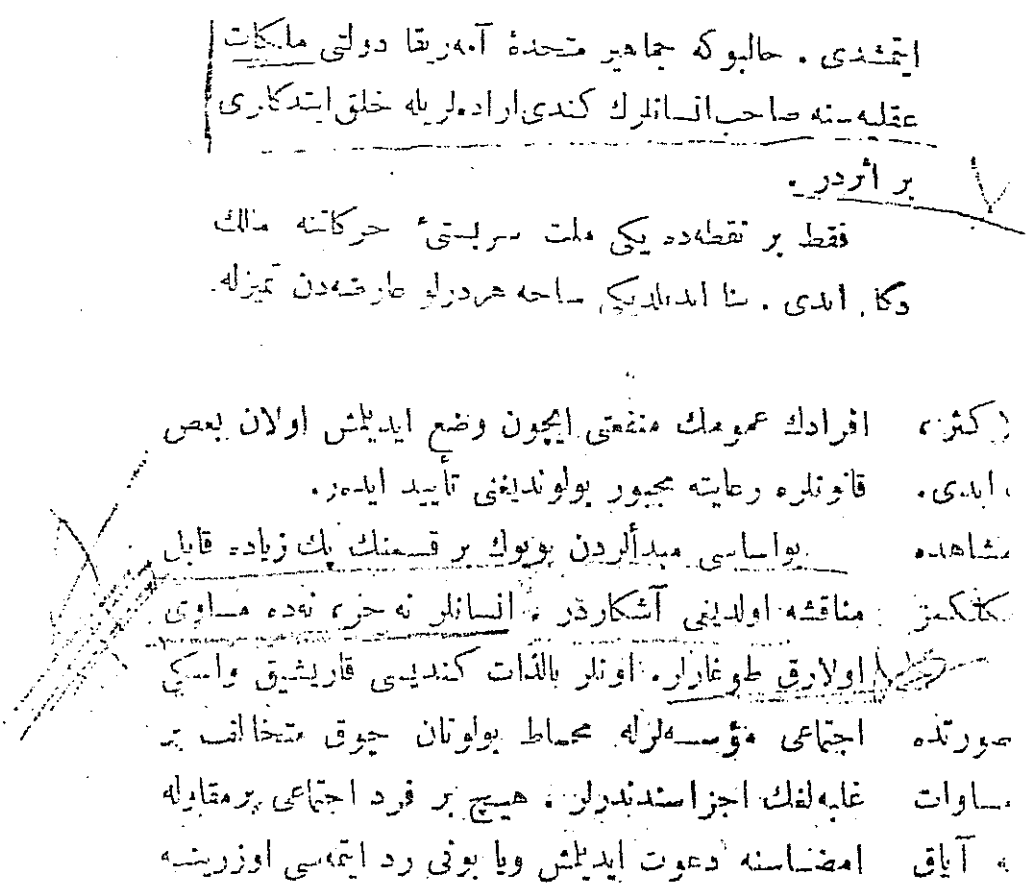
İnsanlar, davranışlarını kuramlara dayandıramazlar. Yalnız tehlike veya herhangi beklenmedik zorunluluk bu kuramsal hareketi doğurur. Ancak daha sonra eski yöntem yıkılınca kuram kendini gösterir.

S. 67'den

شو فقره‌ده متندن طی ایدیلدی: «انکلیزلره قارشو
بسله‌دیکمز محبت و مربوطیتی‌ده اونوتمالیزکه، برابرجه
معظم وحر برملت تشکیل ایده‌بیلیردك.»
۱۷۸۲ سنه‌ی نهایتلرینه طوغرو متحده آمه‌ریقا دولتنك
استقلال تامنك انکلتره طرفندن تصدیقی احوا ایده‌ن

(1929 yılında ABD'nin kaç yıllık olduğu metin dışında hesap edilmiştir.)

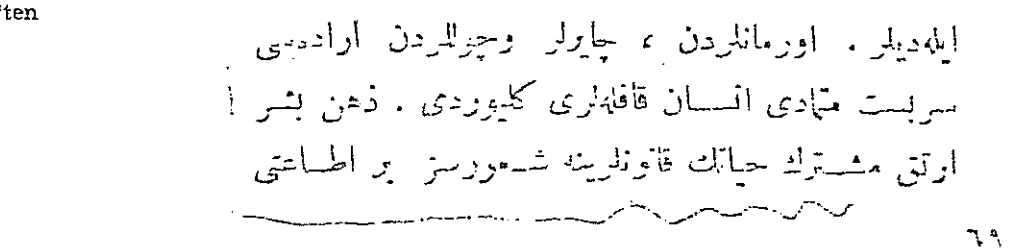
S. 69'dan

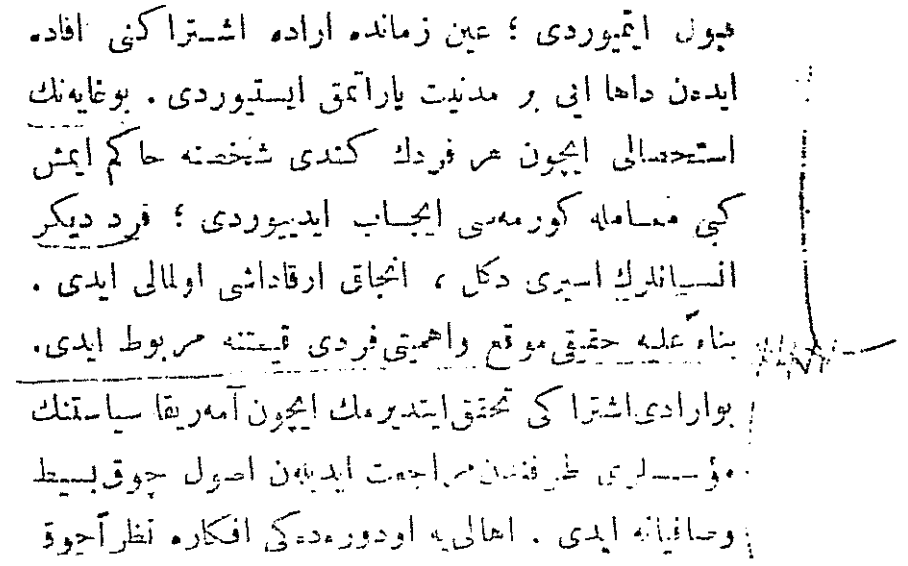

ABD'i de doğurgan akla sahip insanların, kendi istençleriyle yaratttıkları bir yapıttır. (...)

İnsanlar ne eşit, ne de özgür olarak doğarlar; onlar doğrudan doğruya karışık ve eski toplumsal kuruluşlarla çevrelenmiş bulunan çok karmaşık bir yığının parçalarındandırlar.

S 69 - 70'ten

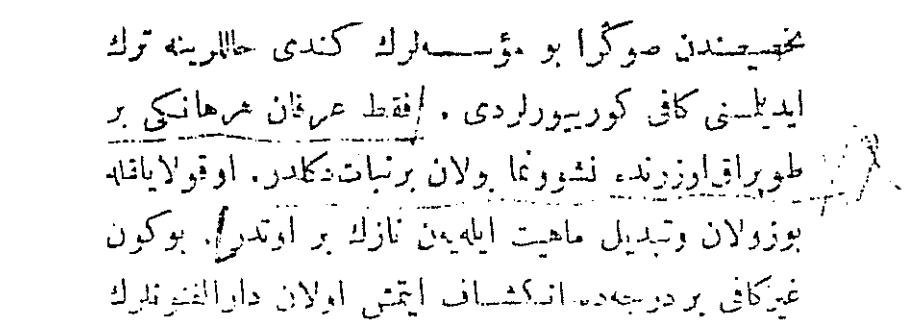

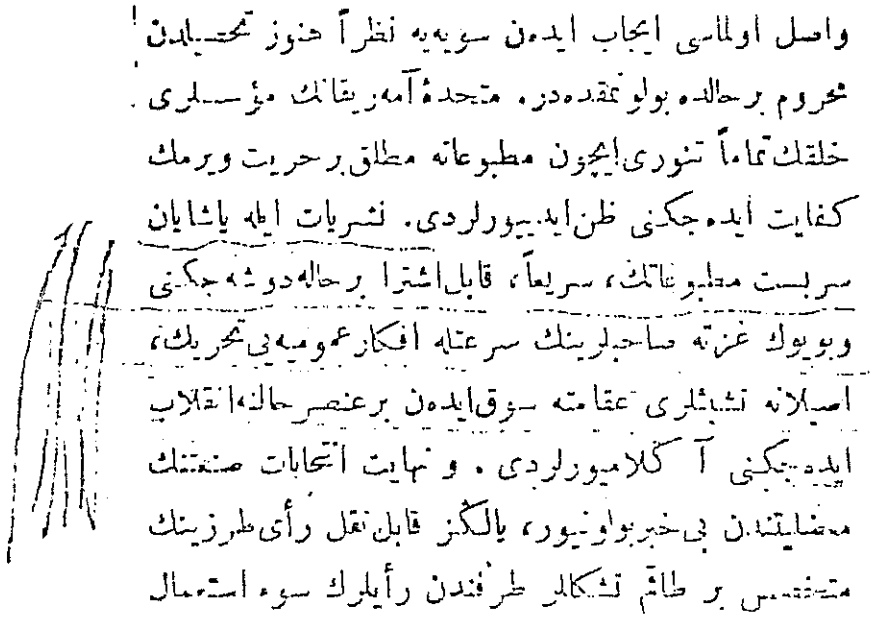

İnsan düşüncesi, artık yaşamın yasalarına bilinçsiz bir başeğmeyi kabul etmiyordu. Aynı zamanda irade ortaklığını ifade eden daha iyi bir uygarlık yaratmak istiyordu. **Bu amaca ulaşmak için, her bireyin kendi kişiliğine egemenmiş gibi muamele görmesi gerekiyordu. Birey, diğer insanların tutsağı değil,** ancak arkadaşı olmalıydı. **Bu yönden gerçek yeri, önemi bireysel değerine bağlıydı.**

(Metin dışına özel işaretler konmuştur.)

S. 73'ten

Kültür herhangi bir toprak üzerinde yeşeren bir bitki değildir. O kolaylıkla bozulan ve yer değiştiren bir ottur. Amerika'da, halkın aydınlanması için, basına özgürlük verilmesini yeterli sanıyorlardı. Yayın ile yaşayan özgür basının hızla satın alınır bir duruma düşeceğini ve büyük gazete sahiplerinin kamuoyunu kışkırtarak, soylu girişimleri boğan bir öge durumuna döneceğini anlamıyorlardı.

(1793'de Fransız devriminin halka sağladığı yararlar işaretlenmiştir.)

S. 100'den

بوندن صوكرا روبه‌سپيه‌ر برمدت عامه‌يه تعلق ايدن
ايشلره قاريشمق ايسته‌ميور كبي كورونوردي ؛ بر آي
قونوانسيون مجلسنه كيتسه‌دي . تموزده بركون مجلسه
كلهرك يكي مظالمه اشارت ايدن غريب بر نطق ايراد
ايتدي. قونوانسيون مجلسنده‌كي صوك بويوك نطقنده شو
سوزلري سويله‌دي : « اختلال سيلاينك سوروكليوب
بزه قادار كتيرديكي حسابسز رزالتلري، اخلاقسزلقلري
نظر اعتباره آلارق كوتولوك ملوث مقارنتيله تلوث
ايده‌بيله‌جكني دوشوندكجه بعض كره‌بويوك براندیشه‌حس
ايتدم . بو دنيانك متفق ظالملري ايچون يالكز باشنه
قالمش بر آدامي محو ايتمك قولاي اولدوغني بيليورم ؛
فقط عين‌زمانده بشريتك مدافعه‌سي ايچون اولمه‌يه مهيا
بولونان بر كيمسه‌نك وظيفه‌سي نه‌دن عبارت اولدوغي‌ده
بنجه معلومدر . »

بوجملهلري هركسي تهديد ايدهرك ماهيتده مبهم برطاقم

(Fransız ihtilalcilerden Robespiyer). Konvansiyon Meclisindeki son büyük söylevinde şu sözleri söyledi : «İhtilal selinin sürükleyip bize değin getirdiği sayısız rezaletleri, ahlaksızlıkları dikkate alarak, kötülerin pisliklerine bulaşıp kirleneceğini düşündükçe bazı kez büyük bir kuşku duydum. Bu dünyanın bağlaşık zalimleri için yalnız başına kalmış bir adamı yok etmenin de kolay olduğunu biliyorum. Ama aynı zamanda insanlığı savunmak için ölmeye hazır bulunan bir kimsenin görevi neden ihanet olduğu da bence bilinmektedir.»

(Robespiyerin meclisteki çaresizliği işaretlenmiştir.)

(Kitabın 14 — 17, 34 — 37, 42, 47 — 49, 61, 68, 71, 74, 75, 77, 85, 86, 88, 90, 92, 94 — 97, 101 — 111, 117 — 123, 215 ve 216. sayfaları da işaretlidir.)

CİHAN TARİHİNİN UMUMÎ HATLARI

5. CİLT

S. 77'den

واونك قارشيسنده كوندن كونه زوال بولان آنرژی
1914 ـ 1918 آفتنك حقيقی مقياسنی ويريور. غربی آوروپا
عالمی حاكميتنك عمری صوك كونلرينه ياقلاشيور كيبی
كورونيور.
1924 ده لنين أولدی. وأولوم بولكه ويك حكومتنك

Batı Avrupa dünyası egemenliğinin yaşamı, son günlerine yaklaşıyor gibi görünüyor.

S. 87'den

كتيرمه‌ديلر، قاچيردقلری فرصتلر ايسه شيمدی اونلرك
اوكلرنده كنديلريله آلای ايدرك قوشيور. بز زمانلر
غرب مدنيتنك كوكلاو طلبه‌سی اولان عرقلر وملتلر
شيمدی كندی يوللرنده كندی كنديلرينه تفكر وتجربه
حياتی ياشيورلر. ترقی جبهه‌سی كنيشله‌يور، بزمانلر رهبرلك
موقعنده اولانلر، بوكون ديكرلرينه آياق اويدورمق
موقعنده‌درلر و اوقادارله اكتفا ايتمه‌ليدرلر.

Bir zamanlar Batı uygarlığının gönüllü öğrencisi olan ırklar ve uluslar, şimdi kendi yollarında, kendi kendilerine düşünce ve deneyim yaşamı içine girmiştir. İlerleme cephesi genişliyor. Bir dönemde önderlik yapanlar bugün diğerlerine ayak uydurmak durumundadırlar.

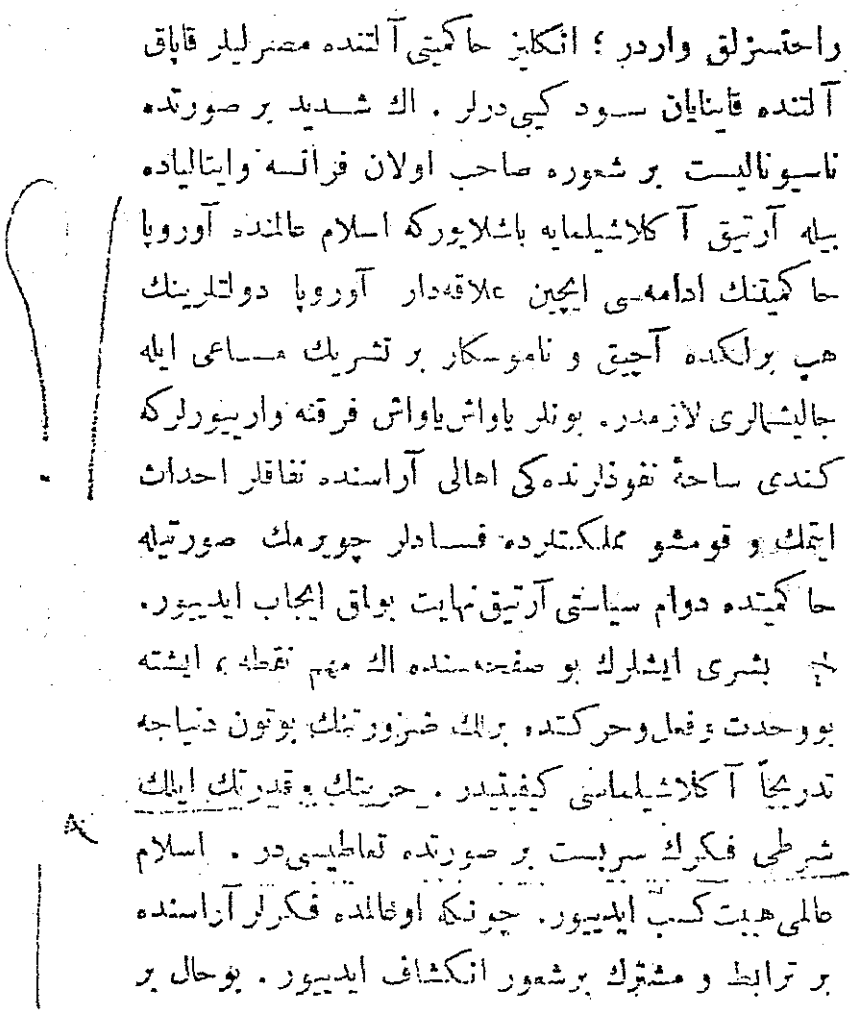
S. 89'dan

ایشته بورادەده انکلترەنك وغربی آوروپانك مادی و فکری فائقیتی‌نك زواله یوز طوتدیغی ؛ و اویانان یرلی احالینك ، اون دوقوزنجی عصرده کورولەسنه امکان اولمایان ، جرأتکارانه بر تشبث قابلیتی اظهار ایتدکلری مشهود اولیور . بونك ایلك صفحەسی، هیچ شبهەسز بر قارغاشالق و مجادله صفحەسیدر ؛ لاکن بو جدالارله ، و یالکز بو جدالار سایەسندەدرکه ، آوروپا خارجندەکی بویوك نفوس کتلەلری ، مشترك طالعزك آتیسی حقنده رأی صاحبی اولمق و او طالك انکشافنده شرفلی بر حصەیه مالك اولمق حقنی اکتساب امکانی بولابیلەجکلردر . «غرب» اونلری یتیشدیرمەیه جکدر ؛ «غرب»

اونلری یالکز کندی منفعتی ایچین ایشلەتەجکدر؛اونلر علم وعنری بکلەمەمەلیدرلر ، اونا ایرمەنك چارەسنه باقمالیدر؛کندی قیمتلرینی تقدیر ایتمەلی وکندی کندیلرینه یتیشمەلی‌درلر .

Avrupa dışındaki büyük nüfus kitleleri, ortak dünyamızın geleceği hakkında oy sahibi olmak ve dünyanın gelişmesinde onurlu bir paya sahip olmak hakkını bulabileceklerdir. Batı onları yetiştirmeyecektir. Batı onları yalnız kendi çıkarları için işletecektir. Onlar bilim ve beceriyi beklememelidirler. Ona ulaşmanın yolunu bulmaya bakmalıdırlar. Kişisel değerlerini takdir etmeli ve kendi kendilerine yetişmelidirler.

S. 91'den :

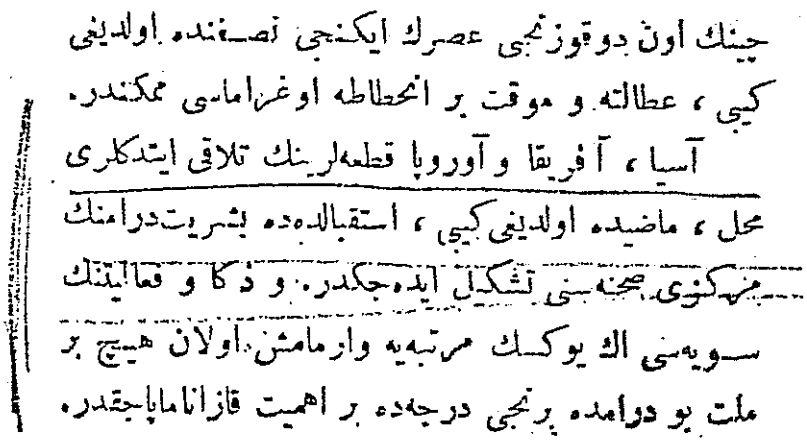

راحتسزلق واردر ؛ انكلتره حاكميتي آلتنده مصرليلر قاپاق آلتنده قالمالرى سود كبي درلر . الك شديد بر صورتده ناسيوناليست بر شعوره صاحب اولان فرانسه وايتاليادە بيله آرتيق آكلاشيلمايه باشلايوركه اسلام عالمنده آوروپا حاكميتك ادامەسى ايچين علاقەدار آوروپا دولتلرينك هپ برلكده آچيق و ناموسكار بر تشريك مساعى ايله جاليشمالرى لازمدر. بونلر ياواش ياواش فرقنه واريبورلركه كندى ساحهٔ نفوذلرنده كى اهالى آراسنده نفاقلر احداث ايتمك و قومشو مملكتلرده فسادلر چيرمك صورتيله حاكميتده دوام سياستى آرتيق نهايت بولمق ايجاب ايدييور.

بشرى ايشلرك بو صفحەسنده الك مهم نقطه ، ايشته بو وحدت وفعل وحركتده برلك ضرورتنك بوتون دنياجه تدريجاً آكلاشيلماسى كيفيتيدر . حريتك و قدرتك ايلك شرطى فكرك سربست بر صورتده تعاطيسى در . اسلام عالمى هيبت كسب ايدييور. چونكه اوعالمده فكرلر آراسنده بر ترابط و مشترك بر شعور انكشاف ايدييور . بوحال بر

En katı bir biçimde (milliyetçi) bir bilince sahip olan Fransa ve İtalya'da bile artık anlaşılmaya başlanıyor ki, İslam dünyasında, Avrupa egemenliğinin sürüp gitmesi için, ilgili Avrupa devletlerinin hep birlikte açık ve namusluca bir işbirliğiyle çalışmaları gerekmektedir. Bunlar yavaş yavaş farkına varıyorlar ki, kendi etkinlik alanlarındaki halk arasında karıştırıcılık, bozgunculuk yaratmak ve komşu ülkelerde kargaşalıklar düzenleyerek, egemenlikte süreklilik politikasının artık son bulması gerekmektedir. (...) **Özgürlüğün ve kudretin ilk koşulu serbest bir düşünce alış-verişidir.**

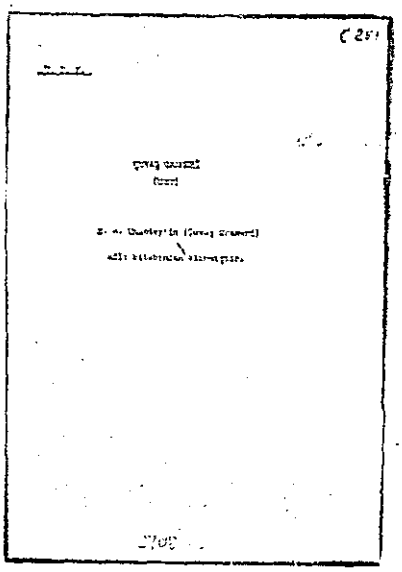
S. 92'den

چينك اون دوقوزنجى عصرك ايكنجى نصفنده اولديغى
كبى ، عطالته و موقت بر انحطاطه اوغرامامسى ممكندر.
آسيا ، آفريقا و آوروپا قطعه‌لرينك تلاقى ايتدكلرى
محل ، ماضيده اولديغى كبى ، استقباله‌ده بشريت درامنك
مهمكزى صحنه‌سنى تشكيل ايده‌جكدر. و ذكا و فعاليتنك
سويه‌سى الك يوكسك مرتبه‌يه وارمامش اولان هيچ بر
ملت بو درامده برنجى درجه‌ده بر اهميت قازانامياجقدر.

Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarının birleştiği yer geçmişte olduğu gibi, gelecekte de insanlık dramının merkezi sahnesini oluşturacaktır, zeka ve etkinliklerinin düzeyi en yüksek bir dereceye varmış olan hiçbir ulus, bu dramda birinci ulus, bu dramda birinci derecede bir önem kazanamayacaktır.

(Kitabın 68 ve içindekiler sayfasının ilk yaprağı da işaretlidir.)

ÇUVAŞ GRAMERİ ÖZETİ

Anıtkabir 708

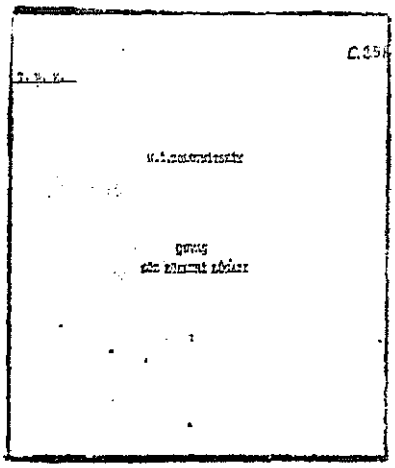
Uhantey, Ş. A.: Çuvaş grameri özeti. Yazarın «Çuvaş Grameri» adlı kitabından alınmıştır. Çevirten: Türk Dil Kurumu, y. y. t. y. 29 y. 4°

S. 29'dan

Meful tahavvüllerine tâbi olmıyan son ekler (yathıssem)

Balli - için, vittêr -" au travers ,à travers" vittêr -"pardessus, à travers ,par" urlâ .- "par-dessus,à travers, par", enine, vasıtasiyle, pirki - den dolayı, için ,ötürü .

ÇUVAŞ SÖZ KÖKLERİ LÜGATI

Anıtkabir 76

Çuvaş söz kökleri lügatı 1. Türk, Fin ve diğer milletler ve kabileler dil ve lehçeleriyle mukayese edilmiş Rusça sözlük. Tertip eden: N. İ. Zolotnitskiy. (Çuvaşça rusçadan, Çuvaşça Türkçeye) çevirten: Türk Dil Kurumu. y. y .t. y. 235 y. 4°

S. 4'den

İmparatorluk İlimler Akademisi azası Şifner'in talimatiyle lûgatı tashih ederek, kendimde, kelimenin ilk hecesinde ö harfinin s den sonra o gibi okunduğuna kani olarak, lûgatte yumuşak s den sonra her yerde ö yerine o istimal ettim. Okunuşta s harfini hafif telâffuz etmek için y işaretini

S. 6'dan

lisanlarda ise emir sigasının (2 ci şahıs) şeklinde gösterilmiştir.

3) Kök sözler, kalın harflerle satır başından, eyni köklü ve müştakkatlı kelimeler ise yine satır başlarında ince harflerle tabedilmiştir.

S. 22'den

Azır akılda tutmak, hatırlamak (alt. eze).
Azındar telkin etmek (ger. egendarem).
Azınmallıh hatıra.

.....

İlleh ona eyvah, hata ettik, dikkatsiz aldık onu (türküden)
Astar yalan söylemek, igva etmek (tat. a dir) Astarmış igva, igva edici, baştan çıkaran (tat. krğ. az, alt. az izlal olmal, alt. askır izlal edilmek).
Asla, mun ulu, muhim, büyük, iri (tat (tat. olo, alt. ulu ees, türk edis; arab. aslı, esaslı, ehemmiyetli, meşhur, aziz, asıllı, muktedir, aziz).

S. 28'den

Yanra tıngırdatmak.
Yançık oep, kise (tat. yançık); krş. kızıya

.....

Yat ad (tat. kırk. alt. yakut.at). Yatla – adında; es min yatlı ? adın nedir ? Tor' yaqpe – Tanrının adına .

S. 44'ten

Yorâ — dinî nağme (yakut. ырыа, tat. yırıu, kır. yır). Şıpçak kilet yorribe [illegible] kendi türkügile uçup gelir (türkü-den)

Yorla (yırlamak) şarkı söylemek (tat. kırğ. yırla, yakut. ылла, fars. zurna, alt. sarna). Yorlattar şarkı söylet-mek (yırlatmak).

S. 47'den

Oyun, — ay, hilâl; bk. VII ve III ilâvede. ay.

Oyuy — heybet, ayyuh (kırğ. oybay !).

Okaah — topal,/(tat. kırğ. alt. akskk, dağ. çer. akşak, ov. çer. okşak).

.....

Okaya — para ve akça (tat. akça, aksa, kırğ. akçe, çer. oksa,

(Kitabın hemen hemen her sayfasında işaretlenmiş sözcükler vardır.)

D

DEVR-İ İNKILÂB

Anıtkabir 2045
Lûtfi Simavî: Devr-i inkılâb. Istanbul 1336 (1920) Mahmud Bey Matbaası. 116 S. 8°
«Diken Neşriyatı»

S. 34'ten

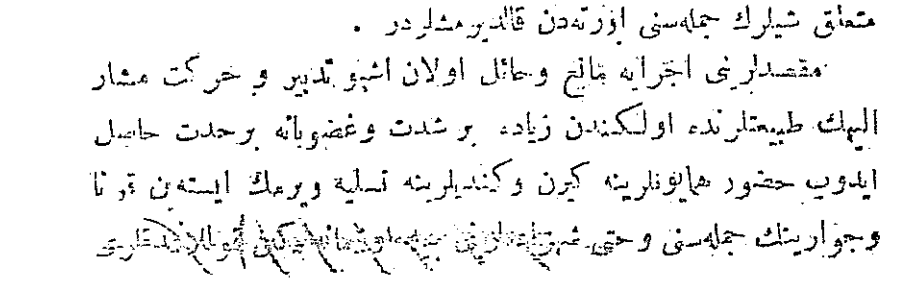

(Abdülaziz tahttan indirilip ilk gözaltına alındığı zaman, Sultan Muradın tahta çıkışını (culûsunu) haber veren top sesleri karşısında) «Ben bunun böyle olacağını biliyordum. Fakat ne yapayım kaderim böyle imiş» biçimindeki gelişigüzel söylenmiş bir söze, yazar «kelamı hikmet ittisami»nı belirterek bendegan zat-i şahanelerini avutacak yerde, aksine kendileri tam bir serinkanlılıkla onları avutmaya başlamışlardı.

34. sayfanın üstündeki not :

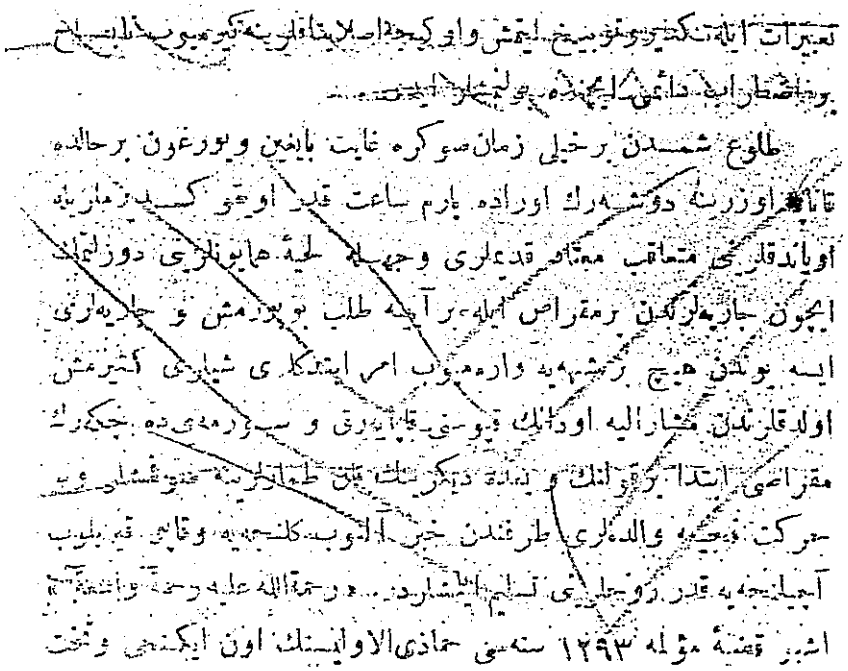
Zalike takdirul — Azizu'l — Alim. (İşte bu herşeyi bilen güçlü Tanrı'nın belirlemesidir.)

S. 36'dan

(Az sonra kendini üzüntüye kaptıran Sultan Abdülaziz'in, yakınlarının teselli vermesine bile katlanamadığı, onların alışılmamış sözlerle azarlandığı bölümün anlatıldığı satırların üzeri çizilip karalanmıştır.)

S. 37'den

(Abdülazizin son gün geçirdiği baygınlığa değinildikten sonra) «bir cariyelerinden isteyip aldığı makas ve ayna ile intihar ettiği» (nin anlatıldığı bölüm karalanmıştır.)

«Intihar olayını duyan Hüseyin Avni Paşa'nın **derhal koşup heyecan içinde olay yerine kayıkla geldi».**

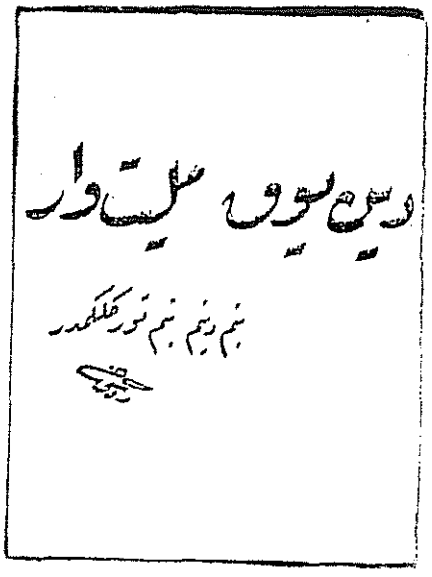
Sayfa yanındaki ve altında notlar :

«Şehadetten evvel gelmiştir.»

«Abdüllaziz Han bu hain buraya geldi. İşte ne yapacaklarsa b gün yapacaklardır.» demişti.

(Kitabın 35 ve 36. sayfalarında işaret ve karalamalar vardır.)

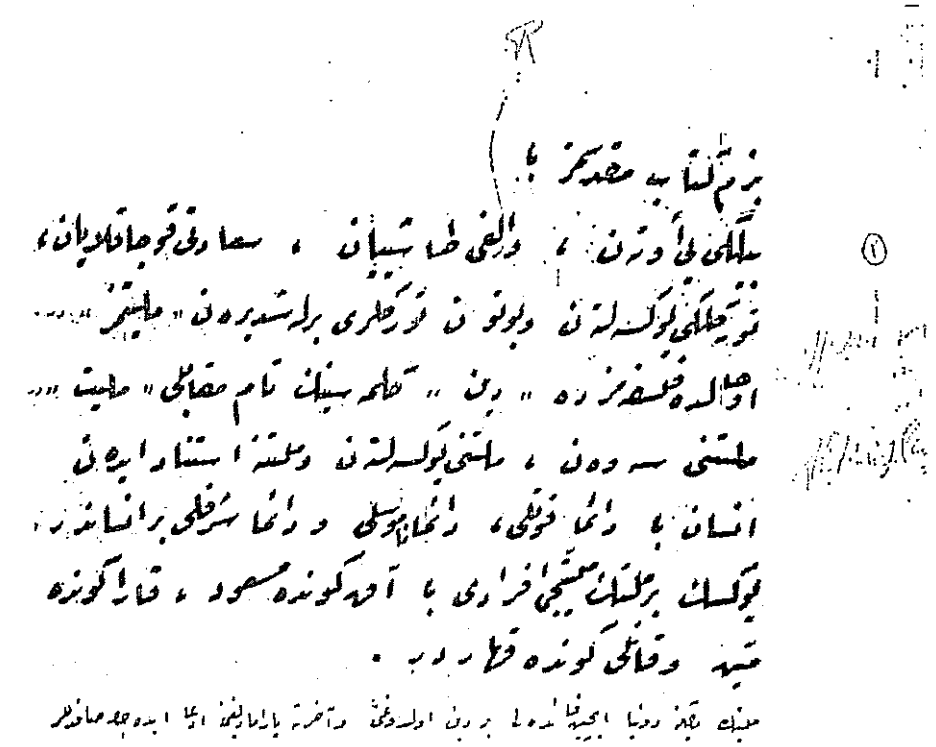
DİN YOK MİLLİYET VAR

Çankaya 2

Rûşeni: Din yok milliyet var, 18 Teşrini-evvel 1926. IV + 247 y. S. 345x220 mm. bbst. Rika, mlf hattı. Erenköy. Dosya içinde.

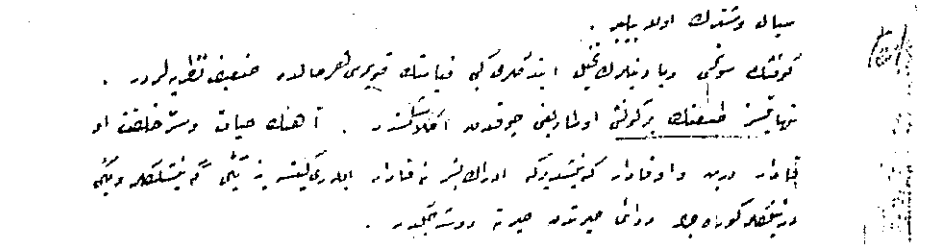
S. 135'ten

Bizim kutsal kitabımız, bilgiyi esirgeyen, varlığı taşıyan, mutluluğu kucaklayan, Türklüğü yükselten ve bütün Türkleri birleştiren «ulusalcılığımız»dır. O halde felsefemizde «din» sözcüğünün tam karşılığı «ulusalcılık»tır. Ulusunu seven, ulusunu yükselten ve ulusuna dayanan insan, her zaman güçlü, her zaman namuslu ve her zaman onurlu bir insandır.

Yüksek bir ulusun, ulusalcı bireyleri, ak günde mutlu, kara günde dayanıklı ve kanlı günde ezicidir.

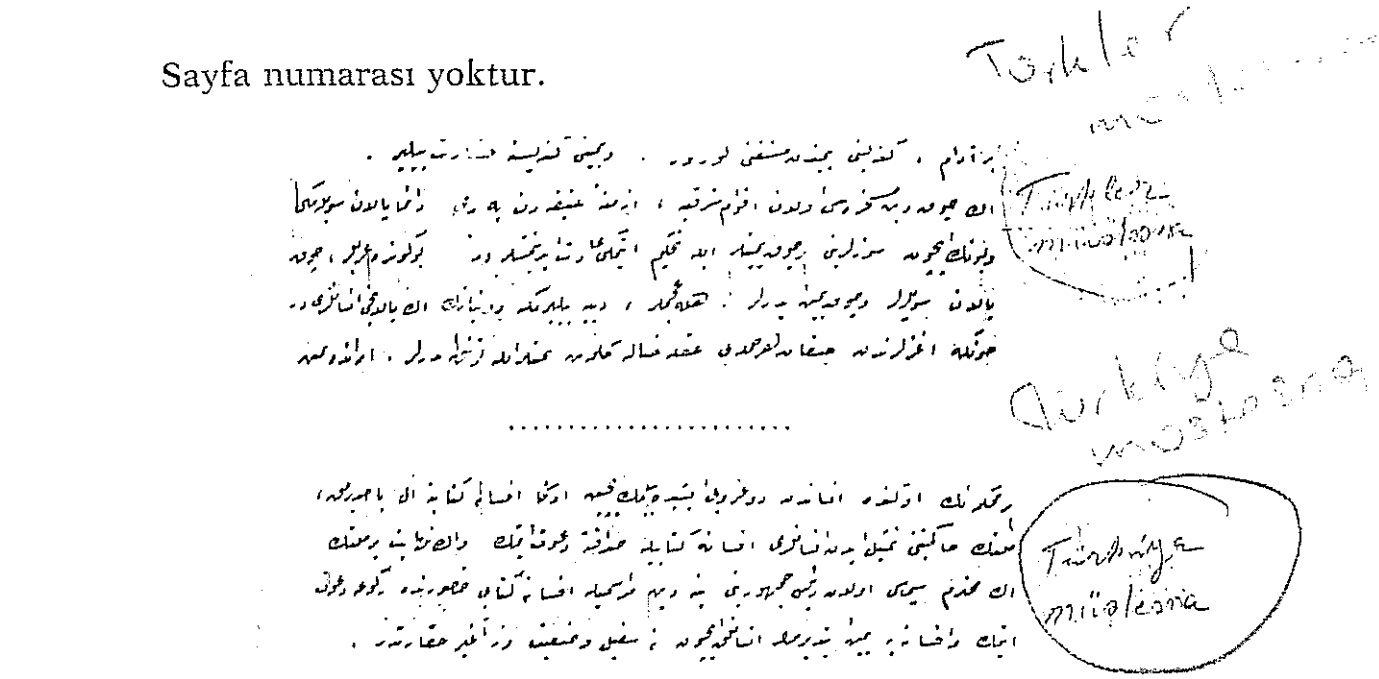
(Metnin yanına, **«Aferin»**, **«Alkışlar»** sözcükleri, el yazısı ve Latin harfleri ile yazılmıştır.)

Sonsuz doğanın bir güneşi olmadığı çoktan anlaşılmıştır.

(Metindeki güneş kelimesi çizilmiş, sayfa kenarına **«tek»** yazılmıştır.)

Sayfa numarası yoktur.

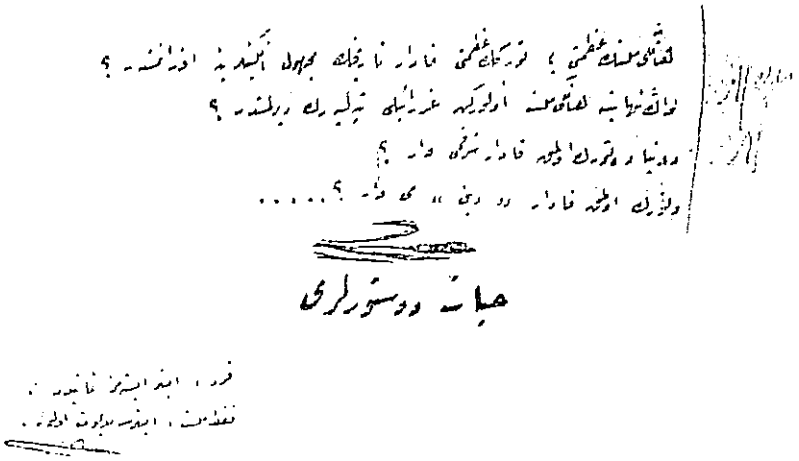

En çok din maskarası olan Doğu ulusları, eski çağlardan bu yana, sürekli yalan söylemeği ve bunun için sözlerini birçok andlarla güçlendirmeyi gelenek haline getirmişlerdir. Bu gün de Araplar çok yalan söylerler ve andiçerler. Hele Acemler...

.....

Ulusun egemenliğini simgeleyen insanları söylence kitabıyla çok doğrudur diye bağlılığa çağırmak ve dahası, bir ulusun en saygın kişisi olan Cumhurbaşkanını yine din törenleriyle söylence kitabı önünde eğilmeye çağırmak ve söylenceye ant içirmek insanlık için ne alçak bir durum ve ağır bir aşağılamadır.

S. 137'den

Hangi ulusun yüceliği, Türklüğün ululuğu kadar tarihin bilinmeyen enginlerine uzanmıştır? Ve en nihayet hangi ulus ölürken azraili tepeliyerek dirilmiştir? Dünyada Türk olmak kadar onur mu var? Ve Türk olmak kadar «din» mi var?...

(Sayfa dışına **«Aferin, Aferin»** diye yazılmış.)

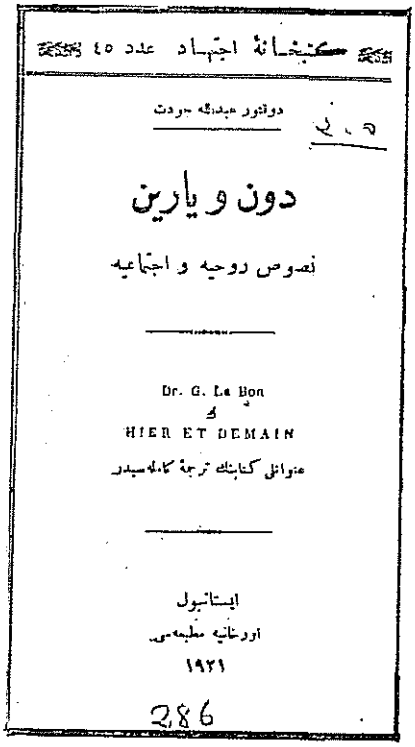
«Birey isterse ölümsüz olur»

«Birey ister istemez ölümlüdür; ama ulus isterse ölümsüz olur.»

İmza
Mustafa Kemal

DÜN VE YARIN

Çankaya 286
Le Bon, Dr. Gustave (1841 — 1931): Dün ve yarın. Nusûs-i ruhiyye ve içtimâiyye. Hier et demain. Tercüme eden: Dr. Abdullah Cevdet. Istanbul 1921 Orhaniye Matbaası. 262 + 2 S. 8°.

کتبخانهٔ اجتهاد عدد ٤٥

دوائر میدانه حرودت

٢٨٦

دون و یارین

نصوص روحیه و اجتماعیه

Dr. G. Le Bon

HIER ET DEMAIN

متوانل کتابك ترجمهٔ کاملهسیدر

ایستانبول
اورخانیه مطبعهسی
١٩٢١

286

S. 80'den

بیرقومك ذهنیتی تحویل ایتمك بعضی کره، تسلیحاتی
آرتیرماقدن داها فائدهلیدر .

اوناطولی ازلاو ایکون

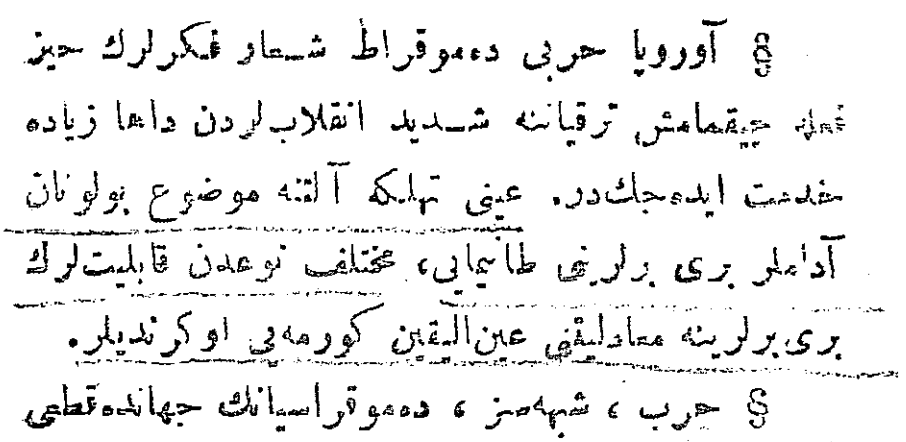
*

بیرقوم‌ك اراضیسنی فتح ایتمك کافی دکلدر، روحنی ده
تسخیر و مغلوب ایتملیدر .

Bir ulusun arazisini fethetmek yetmez, (Ona egemen olmak için) ruhunu da zaptedip mağlup etmek gerek.

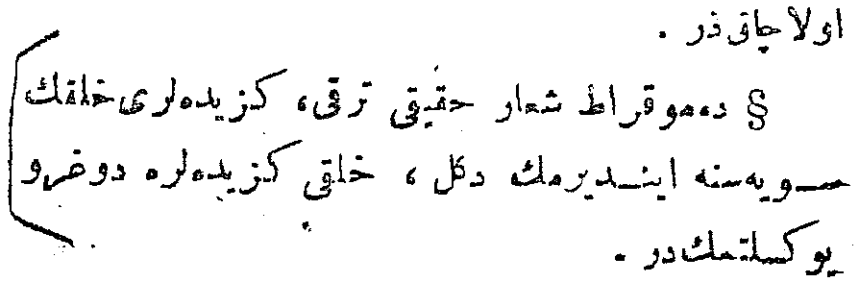
(Metinde şöyle bir düzeltme yapılmış: «Arazisini fethetmek kafi değildir» tümcesinin sonundan bir ok çıkarılarak **«Ona hakim olmak için»** sözcükleri eklenmiştir.)

S. 166'dan

Avrupa Savaşı, demokrasi düşüncesinin belirgin ve ayırıcı karakterini ortaya çıkartıp, demokrasinin gelişmesine en köklü devrimlerden daha çok hizmet edecektir. **Aynı tehlike altına sokulmuş (mevzu) bulunan insanlar, birbirlerini tanımayı, değişik türden yeteneklerin birbirlerinin eşdeğeri ve karşılığı olduğunu çok yakından görmeyi öğrendiler.**

S. 169'dan

Demokrasinin gelişmesi için seçkinleri (aydınları) halkın düzeyine indirmek değil, halkı seçkinlere (aydınlara) doğru yükseltmek gerek.

(Kitabın 4, 21 ve 208. sayfaları da işaretlidir.)

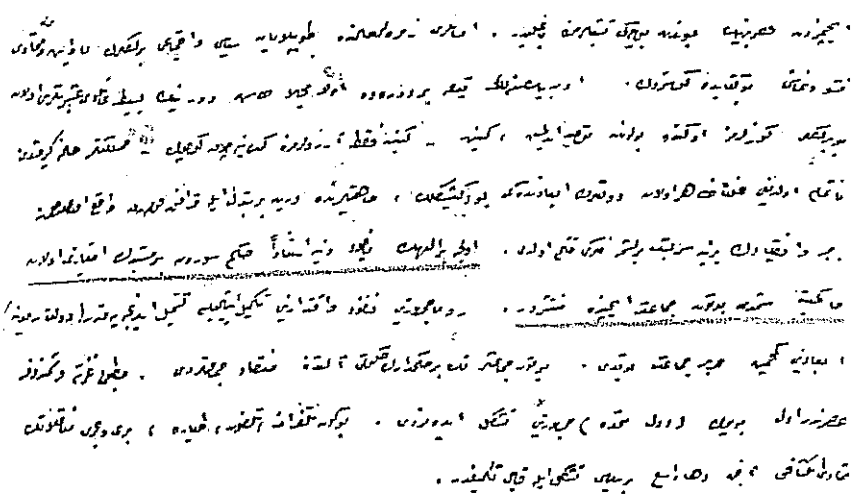
DÜNYA TARİHİNİN MÜSTAKBEL SAFHASI

Çankaya 345

Dünya tarihinin müstakbel safhası. 12 yk. 197x266 mm. bbst. Rika, kalın resim kâğıdı, barudî karton kaplı.

(Geleceğe yönelik düşünceler içeren elyazması bu metnin yazarı yok)

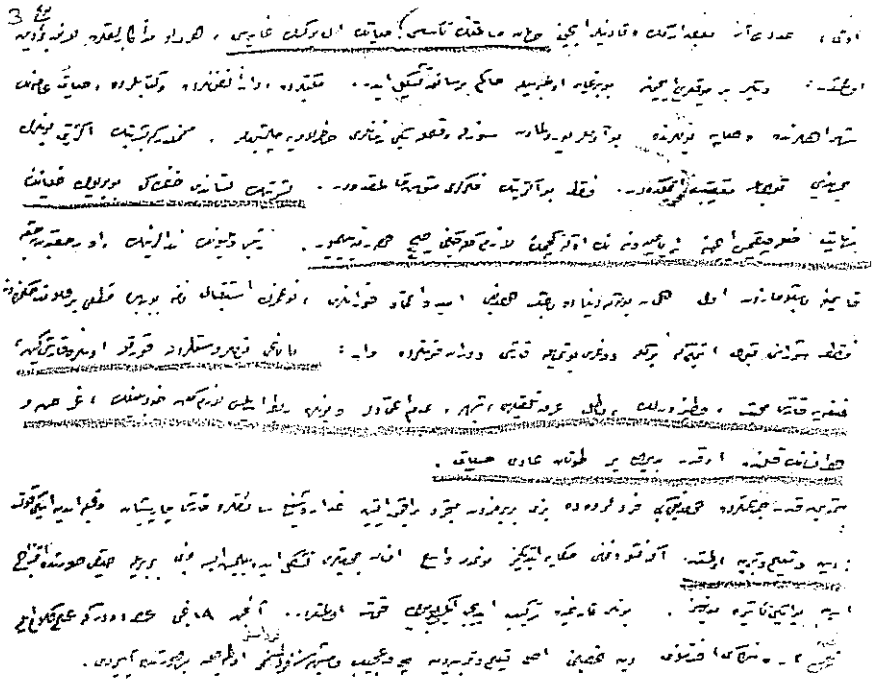
S. 2'den

Önceleri bir ilahın, yahut dine dayanarak egemenlik süren bir müstebitin ayrıcalığı olan egemenlik, şimdi bütün topluluk içinde yaygınlaşmıştır. (...)

Bütün topluluklar tek bir hükümdarın boyunduruğuna baş eğen topluluklardı. Basın ve demiryolu döneminden önce büyük (birleşik devletler) Cumhuriyeti kurulamazdı.

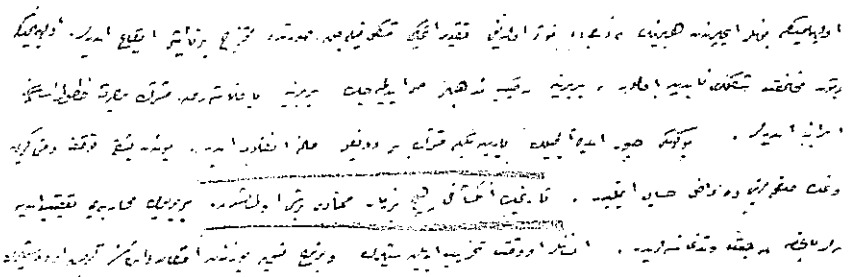
S. 3'ten

İnsanlığın dayanışması konusundaki büyük kayba uğranıldı. Bu konunun çözüme kavuşması için ne yapmak ve neyin önüne geçmek gerektiği ne yazık ki, doğru olarak bilinemiyor. (...) Fakat şurasını kabul etmeli ki birliğe doğru gidişine karşı duran güçler var : Yabancı kuvvetler ve engellerden korku onlara karşı kin, geleneğe bağlılık, yurtseverlik, boş ırk yargıları, kuşku, güvensizlik duygusu ve bunlara bağlı olarak bencillik, garaz ve her insanın kalbinde çok büyük yer tutan bayağı duygular.

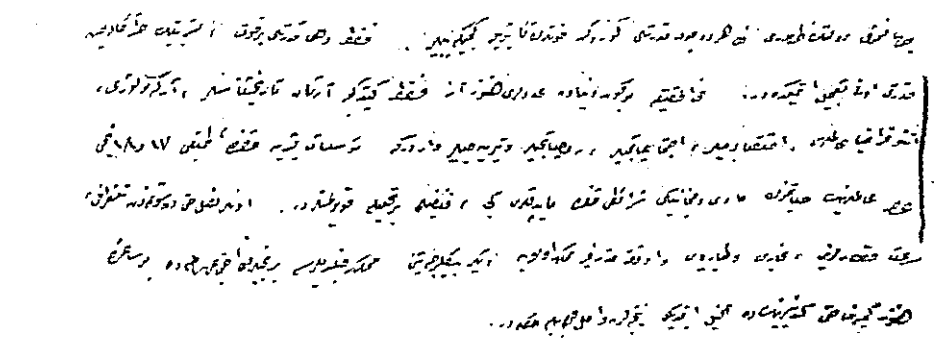
Bugüne dek toplumlarda olduğu gibi bizi birbirimizden ayrı tutmak için acımasız ve alçakça etkenlere karşı çarpışan ve başarılı olan iki güç: din, eğitim ve öğretim olmuştur.

S. 5' ten

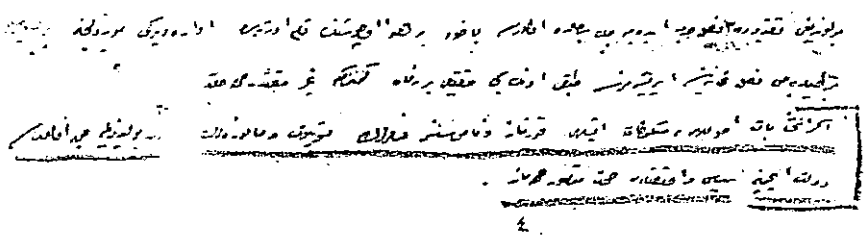
Tarihin gelişimi, hiçbir zaman sürekli bir şey olmamıştır. Bir büyük savaşı izleyen yıllar özellikle geri dönüş ve çöküntü yıllarıdır.

S. 6'dan

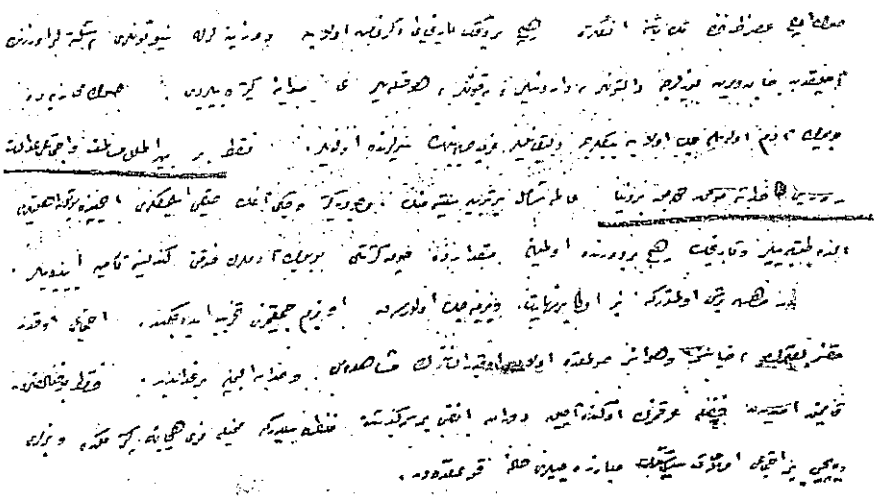
Gerçekten bugün dünyada sayıları henüz az fakat gitgide artan tarih, arkeoloji, etnoloji, ekonomi, toplum, ruh ve eğitim bilimciler vardır ki bunlar gelecek için tıpkı 17. ve 18. yy. bilginlerinin yaşantımızda maddesel koşulları hazırlamaları gibi olumlu sonuçlara ulaşmayı düşlemeye (tahayyüle) koyulmuşlardır.

S. 7'den

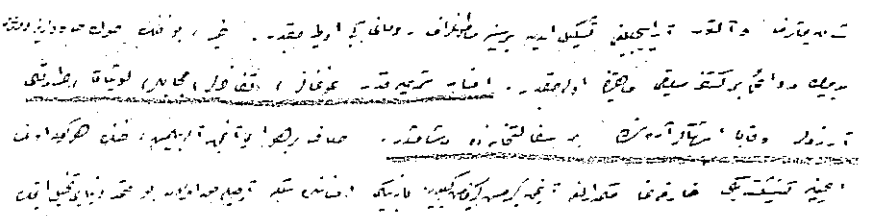
Eğer seçim yöntemleri (intihabat usulleri) **para işleri** (meskûkât) **kurnaz ve namussuz unsurların yapacakları zararlardan korunamamış olursa devlet için siyasal ve ekonomik sağlık sağlanamaz.**

S. 8'den

Uluslararası barış ve sosyal adalet (içtimai adalet) **rejimi kurulmasında başarılı olmak ancak evreni kapsayacak** bir eğitim sisteminin oluşturacağı ağın sıkı ilmikleri içinde, bütün olasılıklar elde tutularak gerçekleştirilebilir. Böylece tarihin hiç bir döneminde karşılaşmadığımız bir biçimde yönetimden sorumlu olan büyük adamların barış doğrultusunda hizmetleri sağlanabilir.

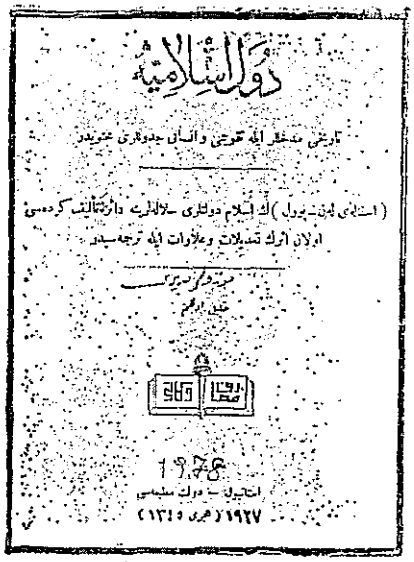
S. 9'dan

İnsan şimdiye kadar kavgalar, öğünmeler, utançlar, pislikler ateşli arzular ve kaba açgözlülükler arasında aşağılık bir dünyada yaşamıştır.

(Kitabın 4. sayfası da işaretlidir.)

DÜVEL-İ İSLÂMİYYE

Anıtkabir 1978

Lane - Poole, Stanley (1854 - 1931): Düvel-i İslâmiyye. Tercüme eden: Halil Edhem (Eldem). Yayımlayan: Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâleti. Istanbul 1927 Milli Matbaa. XVII + 640 S. 8° 11 levha.

S. 1'den

Emeviye'nin çöküşü son halifesi olan İkinci Mervan'ın ve bütün hanedan bireylerinin ilk Abbasi Halifesi Saffah tarafından öldürülerek ortadan kaldırılması yoluyla olmuştur ki, İslam tarihinde büyük olaylardan sayılır. Abbasilerin hükümet merkezi önceleri Kufe'nin hemen kuzeyindeki **Haşimiye** idi.

S. 5'ten

حیره شهرینه‌ده مساحب اولدیلر . طبریه کولنك جنوبنده شریعه نهریله منصب اولان یرموك نهری جوارنده ۱۳ (٦٣٤) ده وقوع بولان یرموك محاربه‌سنده رومالر کاملاً منهزم اولهرق اهل‌اسلام اینجون‌سوریه‌یولنری آچیلمش وعین‌سنده دمشق فتح اولونمشدر. حمص، بعلبك، حلب، انطاکیه وقدسك ۱۵ (٦٣٦) ده سقوطی‌وقیساریه‌نك‌ده یه‌اوسنه‌ده صیطی ۱) اوزرینه آرتق بوتون سوریه ۱۷ (٦٣٨) ده اسلامارك تحت تصرفنه کچدی . عراقده ایسه ۱٤ (٦٣٥)ده بوکونکی کوفه‌نك غربنده واقع (قادسیه) و۱٦ (٦٣٧) ده‌ده بغدادك جنوبنده ودجله‌اوزرنده بولونان (سه‌لوکیا ـ تیه‌سیفون) نامی التندمکی ساسانیانك توأم پای‌تختی اولان وبالآخره عربلرطرفندن(مداین) تسمیه ایدیلن‌شهرلرضبط اولوندی . ۱۷ ـ ۱۹(٦٣٨ ـ ٦٤٠)سنه‌لری آراسنده الجزیره قطعه‌سی تسخیر اولونه‌رق بصره‌وکوفه شهرلری تأسیس وخوزستان ایله تستر الحاق ایدیلدی . نهاوند محاربه‌سی ۲۱ (٦٤٢)ده ساسانی دولتنه صورت قطعیه‌ده نهایت ویرمك بتون ایران ضمیمهٔ ممالك اسلامیه‌اولدی. اسلامار ٤۱ (٦٦۱) ده هراته داخل اولدیلر و آز برمدت صوکره افغانستاندن بالمرور هندستانه قدر ایلریلیه‌رك سند ولایتنده برحکومت تشکیل ایتدیلر. بخارا ۹۰ (۷۰۹) ده سمرقندده ۹۳ ده فتح اولوندی .

ممالك غربیه‌ده ایسه اهل‌اسلامك ترقیسی داهاایواش حصوله کلیوردی. ۲۰(٦٤۱)ده مصر فتح‌اولوندقدن صوکره ۲٦ (٦٤۷) ده رومالیلرك تأسیس کرده‌سی اولان قرطاجه (قرطاجنه)شهرینك تاقپولرینه قدر بوتون‌سواحل بربریه‌استیلاایدیلدی. فقط یوزالرك اهالی وحشیه‌سنك مغلوب ایدیلمه‌سی، سفاهت ودیدبه‌یه آلیشمش اولان ایرانك ساساتی اهالیسنی یاخود سوریه ومصرك رومالرینی مغلوب ایتمکدن داها مشکل اولدی . افریقیه‌نك مرکز حکومتی اولق‌اوزره ۵۰ (٦۷۰) ده قیروان شهری بنا ایدیلدی . قرطاجه ۷٤ (٦۹۳)ده سقوط ایتمکله اهل اسلام فتوحاتی تابحر محیط اطلاسی‌یه قدر توسیع ایتدی. عربلر ۹۲

Taberiye gölünün güneyinde Şeria nehri kesimine düşen Yermuk nehri dolaylarında (634) te yapılan Yermuk savaşında Rumlar tümüyle yenilgiye uğradılar ve islamlar için Suriye yolları açıldı. Aynı yılda Dımeşk (Şam) fethedildi. (.....)

Irakta ise (635) te bugünkü Kufe'nin batısındaki «Kâdisiye, (637)» de de Bağdat'ın güneyinde ve **Dicle** üzerinde bulunan (Selükya — (Katasifon) adındaki Sasaniye'nin başkenti olan ve daha sonra araplar tarafından «Medâyin» diye adlandırılan kentler ele geçirildi. (.....)

Batı ülkelerinde ise islamın gelişmesi daha yavaş oluyordu. (641)' de Mısır fethedildi. (...) Sonra (647)'de (Kartaca) kentinin kapılarına kadar, bütün Berberi sahilleri istila edildi. Fakat buralarda yaşayan ilkel halk topluluklarının yenik düşmesi eğlence ve debdebeye alışmış olan İran'ın **Sasani halkını** yahut Suriye ve Mısır'ın rumlarını yenmekten daha zor oldu.

Celal ARAMAZ
TÜRKELİ GAZETESİ
Bölge Müdürü

S. 24'ten

ممالك اسلاميه‌نك سائر ولايانى كبى اندلس دخى خلفاى اموبه جانبندن منصوب واليلر
واسطه‌سيله ۱۳۸ سنه‌سنه قدر اداره ايديلمشدى . عباسيلرك بدايت حكومتلرنده اجرا
ايتديرديكلرى قتل عامدن اڭاسنده عائلهٔ اموبه‌دن جانلرينى قورتارابيلنلر آراسنده اوڭجى
خليفهٔ اموى هشامك طورونى عبدالرحمن دخى بولونيوردى . موسى اليه برمدت باشى بوش
طولاشدقدن صوكره مغرب اقصاده بربرلرك وديكر قبائل مختلفهٔ عربك رقابت واحتراصلرندن
طولايى اداره‌سى مختل اولان اسپانيا ايلرنده مداخله وتفرد ايتمكله كنديسنى حكمدار
طانيمقلرينى اهاليه تكليف ايتدى . بو تكليف قبول اولونديغندن ۱۳۷ ده عبدالرحمن
اندلسه كچوب ۱۳۸ (۷۵٦) ده اسپانيا مسلمانلرينك قسم اعظمى طرفندن دخى كنديسنه
عرض مطاوعت ايديلديكندن عباسيلرك اسپانيايى براى استيلا كوندرمش اولدقلرى اوردويى
كال موفقيتله اورادن طرد ايلهدى . اشته بوصورتله سنهٔ مزبوره‌ده (أموية قرطبه) دخى
تسميه اولونان اندلس اموبلرى دولتى تشكل ايتمش بولونيوردى . عبدالرحمن اولك خلفاسى،
مملكتك شمالنده بولونان خرستيانلرك تجاوزلرينه ، وحتى كندى تبعه‌سى آراسنده موجود
اولان اختلافات كثيره‌يه وعصيانلره رغماً ايكيوچق عصر مدتله قرطبه تختنى محافظه ايده‌بيلديلر .
بونلرك بانيسى بالكز (امير) و (سلطان) عنوانلريله اكتفا ايدوب آنجق ۳۱۷ (۹۲۹) ده
عبدالرحمن ثالث (خليفه) اولارق (اميرالمؤمنين) عنوانى اخذ ايلهدى . موسى اليه
اندلس أموبه دولتنك الك زياده صاحب قدرت اولان حكمدارىدر . زير اداره‌سنده بولونان

Abbasilerin ilk başlarda yaptırdıkları soykırım sırasında, Emevi ailelerinden canlarını kurtarabilenler arasında Onuncu Emevi halifesi Hişam'ın torunu Abdurrahman da bulunuyordu.

(...) 756'da İspanya müslümanlarının çoğu (Abdurrahman'a) itaat ettiler. Abdurrahman, Abbasilerin İspanya'yı istila etmek üzere gönderdiği orduyu İspanyadan kovalayarak çıkardı. İşte bu suretle adı geçen yılda «Kurtuba Emevileri» diye de adlandırılan Endülüs Emevi Devleti kurulmuş oluyordu. Birinci Abdurrahman'ın ardılları (halefleri) ülkenin kuzeyinde bulunan hıristiyanların saldırılarına ve hatta kendi tab'ası arasında bulunan birçok isyan ve çatışmalara rağmen ikibuçuk yüzyıl süreyle **Kurtuba tahtını** koruyabildiler. **Bunlar ilkönceleri «emir ve sultan» adıyla yetindiler.**

Ancak 929'da Üçüncü Abdurrahman **«Halife»** olarak «Emirülmüminin» sanını aldı (unvanını ahz eyledi).

S. 76'dan

اخشيدلر كه ۳۷ سنه دوام ايلهمشدر . بنى طولونك انقراضندن صوكره مصره يه عباسى
واليلرى كلمش ، فقط ۳۲۳ (۹۳۵) ده بنى اخشيد دولتى تشكل ايلهمشدر . بوده آنجق ۳۵ سنه
پايدار اولابيلدى . اخشيدلرى مصرك الك معظم دولتى اولان فاطميلر استخلاف ايتديلر .
اشته آنجق بونلرك صوك زمانلرينه طوغرى سوريه مصردن آيريلوب اورادە بنى مرداس ،
بنى بورى وبنى زنكى كبى دول مستقله حكمران اولدقدن صوكره دولت ايوبيه‌نك مؤسسى

«935» de Beniahşit devleti kurulmuştu. Bunlar da ancak 35 yıl **ayakta kalabildi. Mısır'ın en güçlü devleti olan Fatimiler, Ahşit devletinin yerine geçtiler.**

S. 426'dan

تیمور ، تیمورکورکان وتیمورلنك ۱) یاخود آقساق تیمور دیه مشهوردر . تیمورك اصلی حقنده روایتلر مختلفدر . بعضلر نرهدن نشئت ایتدیکنی خبر ویرمیه رك تورکدر دیرلر . مراجعت ایتدیکمز مورخلردن غفاری ، مصلح الدین لاری ، میرخواند ، منجم باشی چنکیزك دردنجی ویا بشنجی بطنده جدی اولان قبل ویا قیلای خانك قرداشی قاجولی بهادردن ایتدیکنی وچنکیز عائلهسنه بابا طرفندن اولان مناسبتی بوندن عبارت بولوندیغنی مع مافیه بنه مذکور مورخلر قاجولی بهادرك براوزبك عشیرتی اولان برلاس قبیلهسنه منسوب اولدیغنی ده ذکر ایدییورلر. بواعتبارله تیمورك اصلاً تورك اولدیغی ده تظاهر ایدییور. تیمورك آناسی تکیه خاتونك چنکیز اعقابندن اولدیغی ده روایت ایدنلر واردر . باباسنك اسمی تراغای ایدی. تیمورك اجدادندن اولان قراجار نویان چنکیزخانك سبب دولتی اولمش وبالآخره چنکیز طرفندن اوغلی چغتایه ماوراء النهر والیلکنه حین تعیینده وصی واتابك تعیین ایدیلك صورتیله بوخدمتنه مکافات ایدیلمشدر . تیمور ۲۷ شعبان ۷۳ (۱۱ نیسان

(Birçok tarihçiler Timurun soy kökünü) Cengizin 4-5 kuşak atalarından olan Kubel veya Kubilay Hanın kardeşi Kaculi Bahadıra bağlarlar. (...) Bu tarihçiler Kaculi Bahadırın da bir Özbek aşireti olan Barlas Kabilesine **mensup olduğunu yazarlar. Bu nedenle Timurun soyca Türk olduğu da görülüyor.** Timurun anası Tekye Hatunun Cengizin torunlarından **olduğunu da** söyleyenler vardır. Babasının adı Turagay idi.

S. 427'den

محمودك تاريخ وفاتى اولان ٨٠٦ سنه‌سنه قدر سكه‌لرده اسمى مذكوردر .

تيمور ٧٨٢ (١٣٨٠) ده ايرانده اوزون برسلسله محاربانه ابتدار ايدەرك يدى سنه ظرفنده خراسان ، جرجان ، مازندران ، سجستان ، افغانستان ، فارس ، آذربايجان وكوردستان ممالكنى استيلا ايلەدى . آلتون اوردو خانى توختامشك ٧٩٠ (١٣٨٨) ده وقوع بولان استيلاجويانه برحركتى تيمورك نظرلرده‌كى جلب ايتمكله ٧٩٣ (١٣٩١) ده بيناكرده وقوعه كلن محاربه‌ده خان موصى اليهى كاملاً منهزم ايتدى ، وفقط ٧٩٧ (١٣٩٥) ده بوضربه‌يى بركره دها تكرار ايتمكه مجبور اولدى . ڤچ تيمور دها ٧٩٥ (١٣٩٣) سنه‌سنده بغدادى جلائريلرك ألندن آلمش والجزيره‌يى تسخير ايتمش بولونيوردى . شمالى هندستانه ٨٠٠ (١٣٩٧) ده داخل اولوب سنهٔ آتيه‌ده ، يعنى ٨٠١ ده ، كشمير ودهلى‌يه آقين ايتدى . بوندن صوكره حركات عظيمه‌ستى غربه طوغرى توجيه و ٨٠٣ (١٤٠٠) ده آناطولينك قسم شرقيسنى استيلا ايدەرك سيواس وملاطيه‌يى ضبط وتخريب ايتدى . بورادن طوغريجه آناطولينك ايچريسنه كيرمەمسى بلكه يلديرم سلطان بايزيد اوردوسنه قارشى كلەبيله‌جك برقوته هنوز دها مالك اولماديغندن ايلرى كلديكى ظن ايديليور . بناءً عليه تيمور عين سنه‌ده جنوبه طوغرى متوجه اولارق دها ضعيف بولدينى سوريه‌يى استيلا وحلب ودمشقى ضبط ايله اهاليسنه قتل عام ايتدى . سوريه مصر مملوكلرينك تحت حكومتنده ايدى . بوتلردن سلطان فرج مملكتنى فدا كاراته برصورتده مدافعه ايتدى ايسه‌ده نهايتده تيموزه انقياده مضطر قالدى . تيمور سوريه‌ده چوق قالمايوب يينه عين سنه‌ده اورادن معاودتله

١) مراجعت ، سلسلة‌نامه ، ص ٣٥٠

Timur 782 (1380) de İran'da sürekli bir savaş yaparak yedi yıl içinde Horasan, Gürcan, Mazenderan, Cicistan, Afganistan, Fars, Azerbaycan ve Kürdistan ülkelerini istila etti. (...) 795 (1393) yılında Bağdat'ı Celayirlerin elinden almış ve Elcezire'ye sahip olmuştu. Kuzey Hindistan'a 800'de (1397) girdi, gelecek yılda, yani 801'de Kişmir'i de aldı. Bir yıl sonra Keşmir ve Delhiye akın etti. Bundan sonra büyük hareketini batıya doğru yöneltti. 803 (1400) de Anadolu'nun doğu yörelerini istila ederek Sivas'ı ve Malatya'yı aldı ve yakıp yıktı. Buradan doğruca Anadolu'nun içerisine girmemesi, belki Yıldırım Sultan Bayezid ordusuna karşı gelebilecek bir güce henüz sahip olmadığından ileri geldiği sanılır. Bu bakımdan Timur aynı yıl içinde güneye doğru yönelerek daha zayıf bulduğu Suriye'yi istila ve Halep ve Şam'ı ele geçirerek halkını kılıçtan geçirdi. Suriye, Mısır Memlukları'nın egemenliği altında idi.

25 yılda (1380–1405 arası)
Çin'den İzmir'e kadar her tarafı alıp

S. 428'den

يولده ماردينى و الجزيره‌نك دها بر جوق شهرلرينى تخريب وبغدادى ايكنجى دفعه اولارق ضبط ايتديكدن صوكره تبريز وقراباغه داخل اولدى . مع مافيه عثمانليلره هجوم ايتمكى قورمش اولديغندن اوراده قالمشاركن قواى عظيمه ايله تكرار آناطولى يه متوجه اولوب ١٩ ذى الحجه ٨٠٤ (٢٠ تموز ١٤٠٢) ده آنقره جوارنده چوبوق اووادى وقوعه‌كلن محاربهٔ عظيمه‌ده عثمانليلرى منهزم وبيلديرم بايزيدى اسير ايتدى (ص ٣٢١) . بو وقعه اوزرينه تيمور اوجه عثمانليلرك أليه كچمش اولان آناطولى طوائف ملوكنك مملكتلرينى كنديلرينه اعاده وازميرى دخى ضبط ايتديكدن صوكره سمرقنده عودت ايتدى . بوراده بر مدت قالارق جهانكيرلك يولنده اك بيوك آمال واختراصاتندن اولان چينك فتحنه حركتى اثناسنده يمش ياشنده اولديغى حالده شعبان ٨٠٧ (شباط ١٤٠٥) سنه‌سنده آثارده تزك دغدغهٔ حيات ايتدى .

تيمورك فتوحاتى نتيجه‌سنده ماوراء النهر دولتى اوزمانه قدر كورولمه‌مش بر اهميت

(Timur) Osmanlılara saldırmayı tasarlamış olduğundan oradan kalkarak tekrar büyük büyük kuvvetlerle yeniden Anadolu'ya yönelip 19 Zilhacce 804'de «20 Temmuz 1402» de Ankara yakınlarında Çubukova'da yapılan büyük savaşta Osmanlıları bozguna uğratıp Yıldırım Bayezid'i tutsak etti. (S. 321) Bu olay üzerine Timur önce Osmanlıların eline geçmiş olan Anadolu Beylikleri'nin topraklarını **yine kendilerine** geri verdi. İzmir'i de aldıktan sonra Semerkant'a geri döndü. Burada bir süre kalarak dünya egemenliği yolunda en büyük emel ve tutkularından olan Çin'in fethine hareket edeceği sırada 70 yaşında iken 807 Şaban «Şubat 1405» yılında öldü.

S. 429'dan

وارثلرينك يكديكريله نصل اوغراشدقلرى كورولهيلير . بو كيفيت اينه آرتق مبتلا اولدقلرى ضعفدن وكندى آرالرنده چيقان رقبالرك كثرتندن ايلرى كلشدر . فى الواقع شامرخ ، اقربالرينك احتراصاتى قيارق يزمدت انجون دها دولت تيموريه‌نك شان وشرفنى محافظه‌يه موفق اولدى . فقط موى اليك ٨٥٠ (١٤٤٧) ده وقوع وفاتيله ممالكى برطاقم كوچك بكلكلره انقسام ايتمشدركه بونلرده ايرانده صفويلرله و ماوراء النهرده شيبانيلرله يول آچمشلردر . مع مافيه مملكتلرينك صياعيله تيمور خاندانى يوتون يوتون منقرض اولمايوب بوسلاله‌دن اولان بابر شاه هندستانده يكى بردولت معظمه تأسيس ايتمشدركه بودهأوروپاليلرجه بيوك مغول امپراطورلغى تسميه اولونان (هندستان پادشاهلغى)در . بوحكومت معظمه اون اوچنجى عصر هجرى اواسطنه قدر پايدار اولمشدر (آتيده هندستان حكومتلرينه باقكز) .

(Timurun ölümüyle varisler birbirlerine girdiler.) Bu çekişmeler uğradıkları güçsüzlüklerden ve yoğun rekabetten doğmuştur. Sonunda Timur ülkesi birtakım küçük beyliklere ayrıldı. Fakat bununla Timur hanedanı bütünüyle son bulmadı. **Aynı soydan gelen Babürşah** Hindistan'da yeni ve büyük bir devlet kurdu.

(Kitabın 4, 12, 13, 24, 26 ve 41. sayfaları da işaretlidir.)

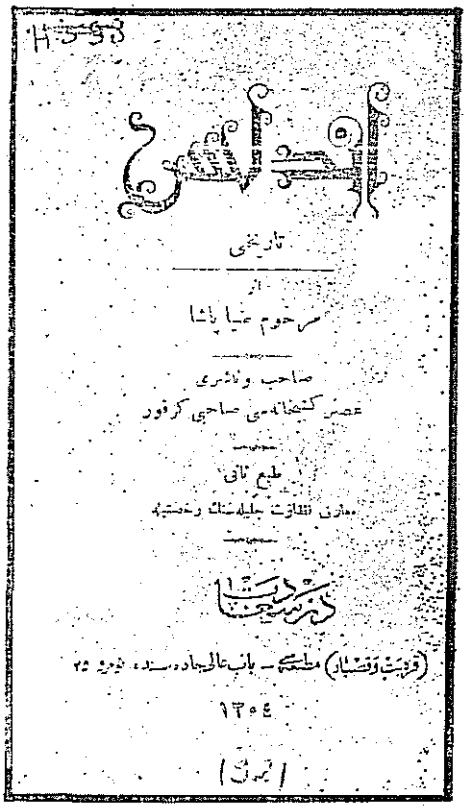
E

ENDÜLÜS TARİHİ

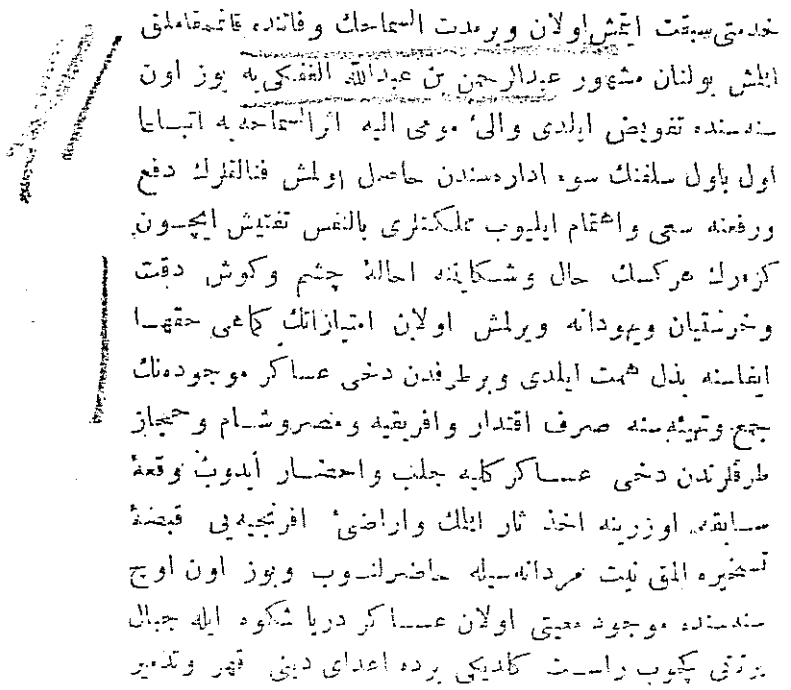
1. CİLT

Anıtkabir 1921

Ziya Paşa, (Abdülhamid, 1825 - 1880): Endülüs tarihi. 4 c. (2 c. birl.).
2. tb. Istanbul 1304 (1888) Asır Kütüphanesi 8°
1. c.: 208 S.; 2. c.: 119 S.; 3. c.: 294 S.; 4. c.: 148 S.

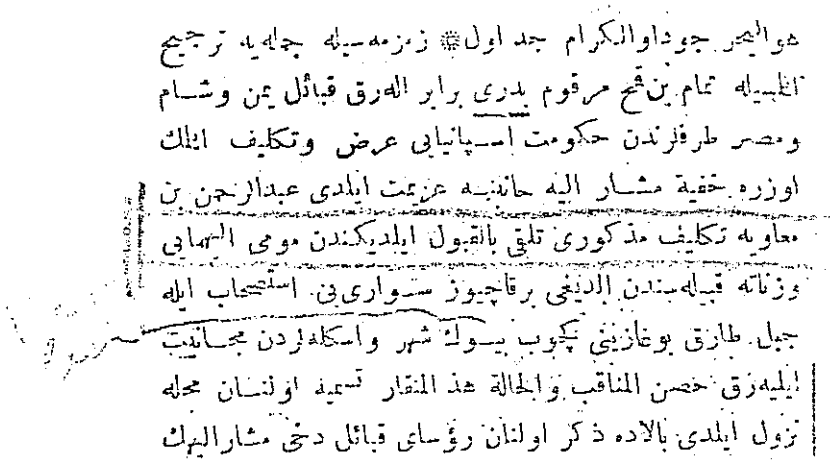
S. 44'ten

Yüzonüç senesinde emrindeki görkemli deniz askerleri ile Cibal-i Birtat'ı geçip, rast geldiği yerde din düşmanlarını yokederek, Tulus ve Bordo şehirlerini direnmesiz ele geçirdi. **Gurun, Durdun ve şeraite nehirlerini geçerek, puatye şehrini** alıp, **Luvr** nehrine gelerek, ünlü **Tur kenti** surlarına ulaştı. Milâdın 451 senesinde, yani iki yüz seksen sene önce Hun Tatarlarının deniz askerleri, sevil benzeri önlerine çıkan ülkeleri çiğneyip geçtiler.

S. 63'ten

هوالبحر جوداوالكرام جد اول ❁ زمزمه‌يله جاهليه ترجيح
ائله‌يله تمام بن قحطان مرقوم يدى برادر اله‌رق قبائل يمن وشام
ومصر طرفلرندن حكومت اسپانيايى عرض وتكليف ايلك
اوزره خفية مشار اليه جانبه عزيمت ايلدى عبدالرحمن بن
معاويه تكليف مذكورى تلقى بالقبول ايلديكندن مومى اليهايى
وزناته قبيله‌سندن الديغى برقاچيوز سوارى بن استصحاب ايله
جبل طارق بوغازينى تجاوز بيوك شهر واسكله‌لردن مجانيت
ايليه‌رق حصن المناقب والجالة هذ المنقار تسميه اولنان محله
نزول ايلدى بالاده ذكر اولنان رؤساى قبائل دخى مشار اليهك

(..... .....)

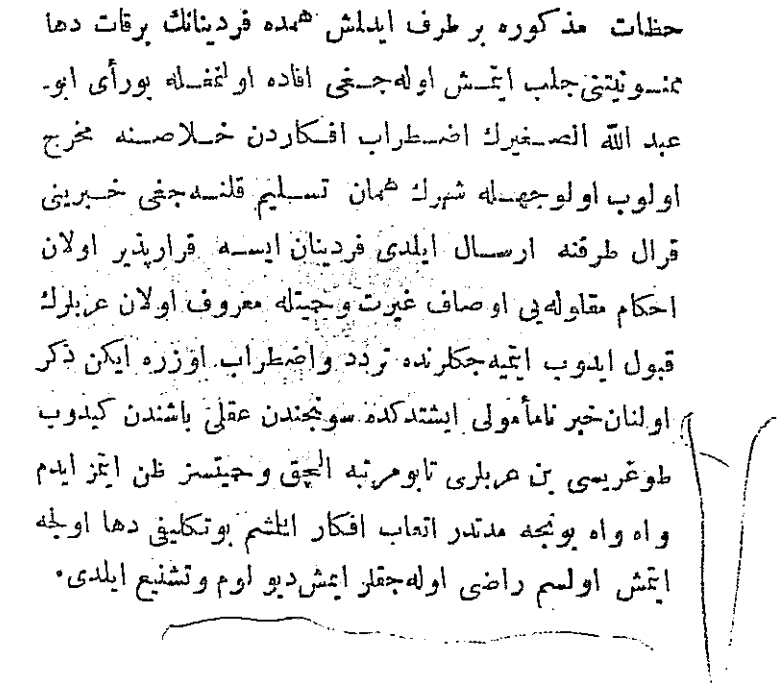
Yemen, Şam ve Mısır kabileleri tarafından İspanya Hükümetini arz ve teklif etmek **üzere, gizlice, adı geçenin yanına gitti. Abdurrahman Bin Muaviye teklifi kabul ettikten sonra,** Veznata kabilesinden aldığı birkaç yüz süvariyi yanına alarak Cebel-i Tarık Boğazını geçti. (.....)

(Kitabın I. ve II. ciltlerinin her sayfası hemen hemen işaretlidir.)

ENDÜLÜS TARİHİ

3. CİLT

S. 290'dan

حظات مذكوره بر طرف ايدلش همده فردينانك برقات دها
ممنونيتنى جلب ايتمش اوله‌جغنى افاده اولنمغله بورأى ابو-
عبد الله الصغيرك اضطراب افكاردن خلاصنه مخرج
اولوب اولوجهله شهرك همان تسليم قلنه‌جغنى خبرينى
قرال طرفنه ارسال ايلدى فردينان ايسه قرارپذير اولان
احكام مقاوله‌يى اوصاف غيرت وحيتله معروف اولان عربلرك
قبول ايدوب ايتيه‌جكلرنده تردد واضطراب اوزره ايكن ذكر
اولنان خبر نامأمولى ايشتدكده سونجندن عقلى باشندن كيدوب
طوغريسى بن عربلرى تابومرتبه الچق وحيتسز ظن ايتز ايدم
واه واه بونجه مدتدر اتعاب افكار ايلشم بوتكليفى دها اوله
ايتمش اولسم راضى اوله‌جقلر ايمش ديو اوم وتشنيع ايلدى.

Abdullahü's Sağir'in üzüntülerinden ve sıkıntılarından kurtulmasına çalışıp o yüzen kentin hemen teslim kılınacağı haberini kral tarafına ulaştırdı. Ferdinand ise kabul edilebilir bir karar olan makul hükümleri, o saf, çalışkan ve yardımsever olarak bilinen Araplar kabul edip etmeyeceklerinde üzüntü ve kararsızlık içindeyken yukardaki söylenen, beklenmeyen haberi işitince sevincinden aklı başından gidip: «Doğrusu ben arapları bu derece alçak ve hamiyetsiz sanmazdım. Vah, vah! Bunca süredir onlar konusunda boş şeyler düşünmüşüm. Bu öneriyi daha önce yapmış olsaydım razı olacaklarmış» diyerek arapları aşağıladı ve kınadı.

S. 292'den

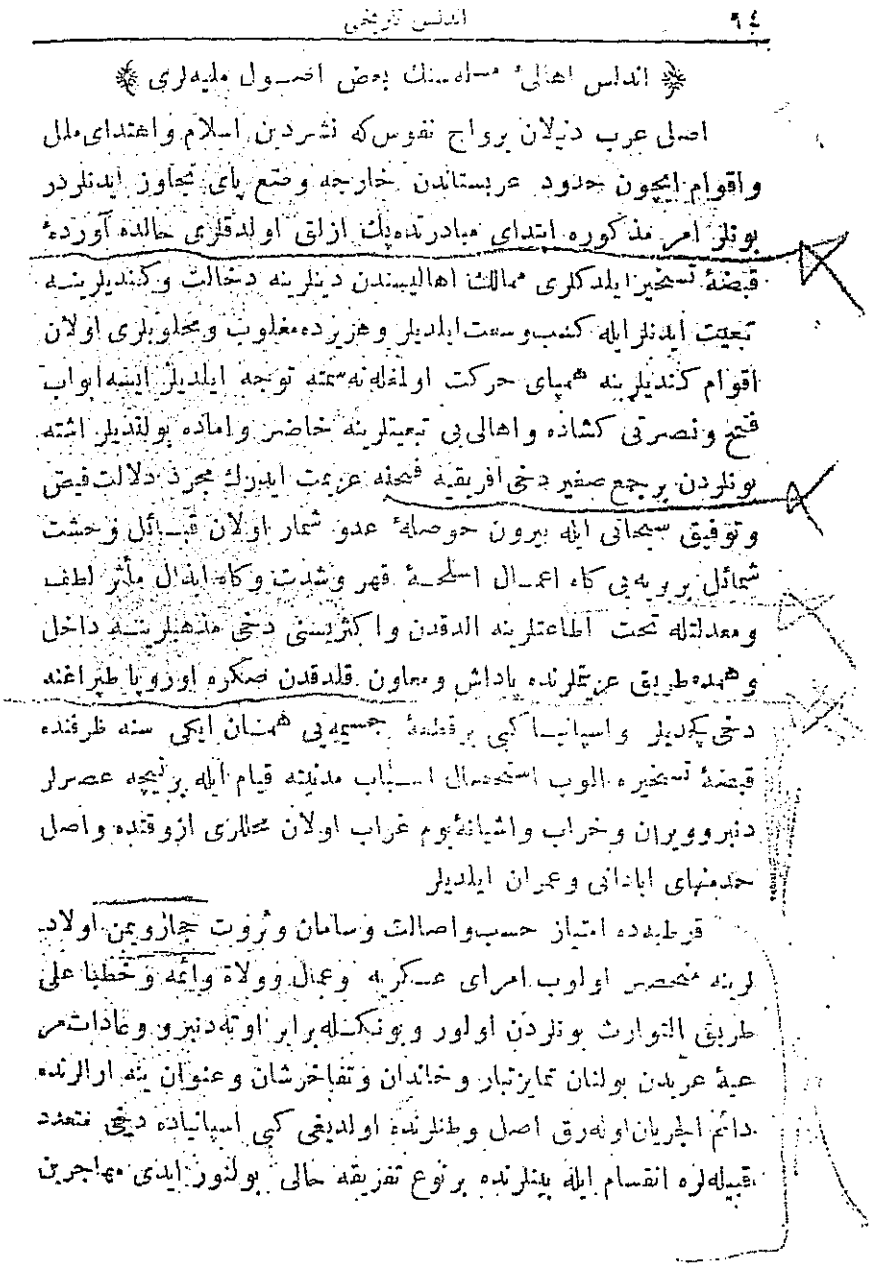
ایدوب جبل البشر یولنی طوتدی.

اسپانیا تاریخلرینك اکثریسنده یازیلدوکه ابو عبد الله الصغیر اولوجهله طاغ یولنی طوتوب بادول تپه سنه چیقدقده الحاله هذه اسپانیولر بینده عربك آه اتدیکی محل دیو مشهور اولان موقعدن صوك دفعه اولمق اوزره دونوب غرناطه یه نظر ایله الله اکبر دیو برآه دلسوز چکوب کوزلرندن اشك ندامت وخسران فوران ایلدی بوکیفیت والده سی عایشه دنك منظوری اولدقده اغله اغله ناموسسز الچی چونکه وطنکی وسلطنتکی مردانه محافظه ایده مدك سکا عورتلر کبی اغلق یاشور دیو اتعاب ایلش و ابو عبد الله دخی بو تشنیعدن پك متأثر اولوب ای والده بوفلاکتلرك بنم باشمه وخلقك باشنه کلسنه برنجی سبب سن ایکن شمدی هرکسدن اول بنی تعییب وتعییر ایدن دخی سن اولدك والله العظیم اکر سنك یو سوزی

İspanya tarihlerinin çoğunda yazıldığına göre, «Ebu Abdullahü's Sağir böylece dağ yolunu tutup Badül tepesine çıktıkta, «İspanyollar arasında (beyninde) Arabın ah ettiği yer dive meşhur olan bu yerden sonra defa olmak üzere dönüp Gırnata'ya bakarak Allahu Ekber deyüp bir ah çekti; gözlerinden acı ve pişmanlık yaşları boşaldı. Bu durumu anası Ayşe gördükte «Ağla, ağla, namussuz alçak! Çünkü vatanını ve saltanatını erkekçe koruyamadın. Sana avratlar gibi ağlamak yaraşır» dive ayıplamıştı.

(Kitabın 3. cildinin de hemen hemen her sayfası işaretlidir.)

S. 94'ten

٩٤ اندلس تاريخى

﴿ اندلس اهالئ مسلمانك بعض اصول مليه‌لرى ﴾

اصلى عرب ديلان برواح نفوس كه نشر دين اسلام واهتداى ملل واقوام ايچون حدود عربستاندن خارجه وضع پاى تجاوز ايدنلردر بونلر امر مذكوره ابتداى مبادرتده‌پك ازلق اولدقلرى حالده آورده قبضهٔ تسخير ايلدكلرى ممالك اهاليسندن دينلرينه دخالت وكندىلرينه تبعيت ايدنلرايله كسب وسعت ايلديلر وهرير ده مغلوب ومحاوبلرى اولان اقوام كندىلرينه همپاى حركت اولمغله نه‌سمته توجه ايلديلر ايسه ابواب فتح ونصرتى كشاده واهالى بى تبعيتلرينه خاضر واماده بولنديلر اشته بونلردن برجمع صغير دخى افريقيه قبضه عزيمت ايدرك مجرد دلالت فيض وتوفيق سبحانى ايله بيرون حوصلهٔ عدو شمار اولان قبائل وحشت شمائل بربريه‌يى كاه اعمال اسلحهٔ قهر وشدت وكاه ابذال مئون لطف ومعدلتله تحت اطاعتلرينه الدقدن واكثريسنى دخى مذهبلرينه داخل وهمده طريق عبوديتلرنده ياداش ومعاون قلدقدن صكره اوزوپا طيراغنه دخى كچديلر واسپانيا كبى برقطعهٔ جسيمه‌يى همنان ايكى سنه ظرفنده قبضهٔ تسخيره الوب استحصال اسباب مدنيته قيام ايله برنيچه عصرلر دنبرو ويران وخراب واشيانهٔ بوم غراب اولان محللرى ازوقتده واصل حدمنهاى ابادانى وعمران ايلديلر

قرطبه‌ده امتياز حسب واصالت وسامان وثروت جهاتيمن اولادلرينه منحصر اولوب امراى عسكريه وعمال وولاة وائمه وخطبا على طريق التوارث بونلردن اولور وبونكله برابر اوته‌دنبرو وعادات معهودهٔ عربدن بولنان تمايزتبار وخاندان وتفاخرشان وعنوانينه اراائنده دائم الجريان اولمغرق اصل وطنلرندهٔ اولديغى كبى اسپانيادهٔ دخى متعدد قبيله‌لره انقسام ايله بينلرنده برنوع تفريقه حالى بولنور ايدى مهاجرين

Asıl Arap denilen nüfus ki islam dinini yaymak ve başka ulusları ve kavimleri dinlerinden döndürüp müslüman yapmak

için Arabistan'dan dışarıya çıkan saldıranlardır. **Bunlar hareketin başlarında azınlıkta** idiler. Daha sonra girdikleri ülkelerin halkından dinlerine girenler ve kendilerine katılanlar ile çoğaldılar. (Bunlardan küçük bir azınlık da Afrikanın fethine giderek) Tanrının yardımıyla hain düşman olan ve vahşi huylu Berberileri bazan kahır ve şiddet silahıyla ve bazan güzellik, iyilik ve adaletle boyundurukları altına aldılar. Çoğunu kendi mezheplerine bağladılar; onları dönüşlerinde kendilerine ayakdaş ve yardımcı yaptılar. Avrupa toprağına (bu sayede) geçtiler. (...)

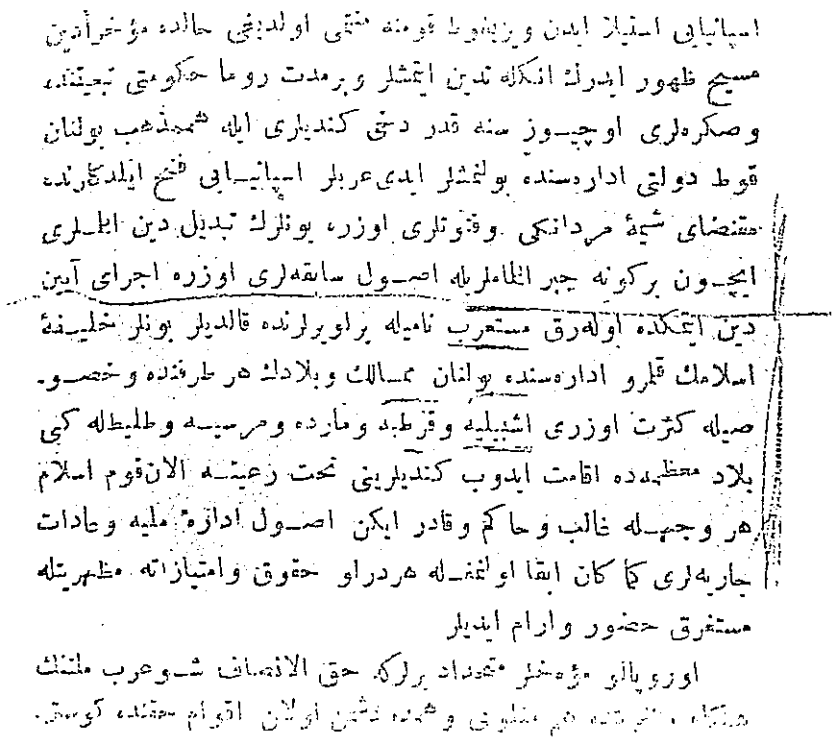
Kurtubada hasep ve asalet (soy-sop) ayrıcalığı (imtiyazı) ve zenginlik (sanan ve servet) **Hicaz ve Yemen** evlatlarının tekelinde olup askeri komutanlar, imamlar, hatipler, önderler miras yoluyla (alâ tarıkuttevarüs) bunlardan olurdu. Bununla birlikte ötedenberi yürürlükte olan arap adetlerinin etkisi altında itibar, büyüklenme (tefahur), şan ve şöhret yarışları ve çatışmaları aralarında eksik olmazdı. Bunlar asıl yurtlarında olduğu gibi İspanyada da birçok kabilelere bölündüler. Aralarında bir tür bölücülük (tefrika) hali bulunuyordu.

S. 95 - 96'dan

اتصاف الملرباله معارف وظرافت بالكز بوزمرده‌نك دائره جميعلرنده
بولنور وكبراى مملكت ورؤساى اهالى وملت انجق بوصنفدن اولور
ايدى ومشرقيون عنوانيله مظهر احترام انام ايدبلر بونلرك مادونده
مغربيون نامياله بربر طائفه‌سى بولنوب انلر دخى موسى بن نصير وملك
عبدالرحمن اول عقيلرنده كثرت اوزره اندلسه ورود ايله سليمان بربرى
ومر ابطيدن يوسف زمانلرينه دكين عسكر وعمله وچوبان وچفتجى
اصنافى عداده‌نده متعيش ايدبلر ونفوس اسلاميه‌نك اكثر هيئت مجموعه‌سى بونلردن عبارت اولەرق انلردين ومذهبلريله تدين ايتدكارى
فاتحان عرب ايله همحال تعيش اولدقلرى اهالئ عيسويه بينده كويا
بر واسطهٔ مصلحه صورتنده ايدبلر

﴿ حكومت اسلاميه رعيتنده بولنان خرستيانلرك احوالى ﴾

موسى بن نصيرك اسپانيايه مرورنده بولندينى برلو اهالى برقاچ
صنف قومدن عبارت اولوب برطاقنك سلاله‌سى رومالولردن مقدما
اسپانيايه نقل وهجرت ايدن مهاجرينه منتهى وبرطاقى دخى زمان قديمده

(Soy sop ve soyluluktan gelen ayrıcalıklar nedeniyle Şam halkı ile Hicaz halkı eşit sayılırdı. Daha sonra Mısır halkının Afrikanın fethinde gösterdiği yardım nedeniyle üçüncü ayrıcalıklı ülke Mısır oldu. İşte bu üç kavim tüm güvenç içinde yaşamı ellerinde bulundururdu.

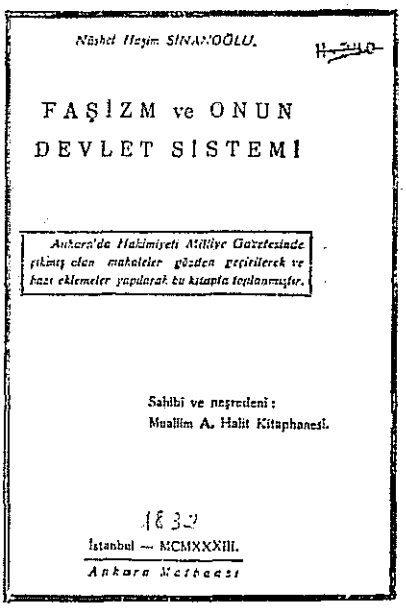
Ülkenin ve toplumun ileri gelenleri doğulular adıyla anılan «maşrikiyun»'lardan olusurdu. Eskiden bunların altında batılılar (mağribiyun) adıyla Berber toplumu bulunurdu. Maşrikiyunların Berberi'lere karşı üstünlükleri vardı. Berberiler Musa Bin Nuseyr ve Melik Abdurrahman'ı 'Evvel'den hemen sonra yığın halinde Endülüse gitmişlerdi. Bunlar Süleymeni Berberi ve Murabıtlardan Yusuf dönemlerine değin (yalnız) asker, amele, çoban ve çiftçi olarak geçimlerini sağlardı (mütayyiş idiler.) (...)

Musa Bin Nusayır İspanyaya ilk vardığında yerli halkı bir kaç ayrı gruptan buldu. Bir bölümü Romalılardan önce buralara göç edenlerdi. Diğeri İspanyayı elegeçiren Vizigotların kalıntıları idiler. (Tümü Hıristiyandı. İspanya fethedilince hiçbirinin dinsel inançlarına dokunulmadı. Bunlar hertürlü hukuk ve ayrıcalığa sahip idiler.)

(Kitabın 4. cildinin de hemen hemen her sayfası işaretlidir.)

FAŞİZM VE ONUN DEVLET SİSTEMİ

Anıtkabir 1832
Sinanoğlu, *Nüshet Haşim* (1816? - 1940): Faşizm ve onun devlet sistemi. Istanbul 1933 Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi. 398 S. 8°

Nüshet Haşim SİNANOĞLU.

FAŞİZM ve ONUN DEVLET SİSTEMİ

Ankara'da Hakimiyeti Milliye Gazetesinde çıkmış olan makaleler gözden geçirilerek ve bazı eklemeler yapılarak bu kitapta toplanmıştır.

Sahibi ve neşredeni:
Muallim A. Halit Kitaphanesi.

İstanbul — MCMXXXIII.
Ankara Matbaası

ÖNSÖZ'den

Faşizmi tam ve doğru olarak bilenler bizde pek azdır. Faşizme dair yazılmış yazılar çok kusurludur. Başka memleketlerde çıkan kitaplarda Faşizmi bitaraf̧ça anlatmamışlardır: Ben bunu görerek, İtalyada uzun seneler süren tetkiklerimi yazıp bastırmayı faydalı gördüm. Faşizmden önceki İtalyayı, Faşizmin doğuşunu, onun iktidarı ele alışını, devlet sistemini, kooperatif organizasyonlarını, Millî Faşist Fırkasının 1932 yılının son ayında bazı değiştirmeleri yeniden kabul olunan yeni istatüsünü, gençlik organizasyonlarını anlatan bu kitap böylelikle meydana çıktı.

S.151'den

şacaktır. Herkes bilmelidir ki, bu şahsî kapris değildir; hükûmet ihtirası değildir; meçhul passiyon değildir; bu yalnız, vatan için hudutsuz ve kudretli sevgidir.„

Mussolini'nin nutkunu, ona sadık olanlar delice bir şiddetle alkışladılar. Muhalefet, endişeli bir sessizlik içinde

S. 163'ten

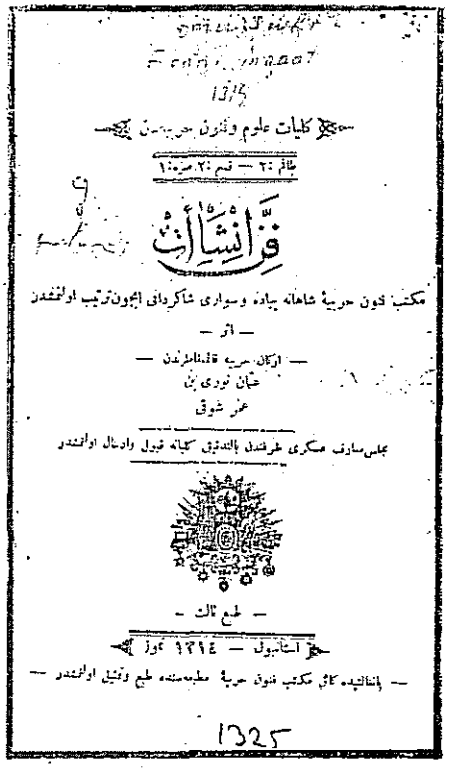
yanları gibi, Faşizm İtalyanları meydana gelmelidir. Yalnız bir hayat tarzı, yani bir yaşamak tarzı yaratarak, kendimizi sade günlük havadis sayfalarının içine değil, tarihin sayfalarına kaydedebileceğiz.

"Bu hayat tarzı nedir? Bu tarz, her şeyden önce ce-

FENN-İ İNŞAAT

Çankaya 1325

Osman Nuri b. Ömer Şevki: Fenn-i inşaat. Mekteb-i Fünun-i Harbiyye-i Şahane piyade ve süvari şakirdanı için... 3. bs. Istanbul 1314 (1898) Mekteb-i Fünun-i Harbiyye-i Şahane Matbaası. 6 + 234 S. 8°
«Külliyat-ı Ulûm ve Fünun-i Harbiyyeden Takım: 2, Kısım: 2, Sıra: 1»

فن انشاآت

مکتب فنون حربیهٔ شاهانه پیاده وسواری شاگردانی ایچون ترتیب اولنمشدر

— اثر —

— ارکان حربیه قائمقاملرندن —

عثمان نوری بن

عمر شوقی

مجلس معارف مکری طرفندن بالتدقیق کتابه قبول وادخال اولنمشدر

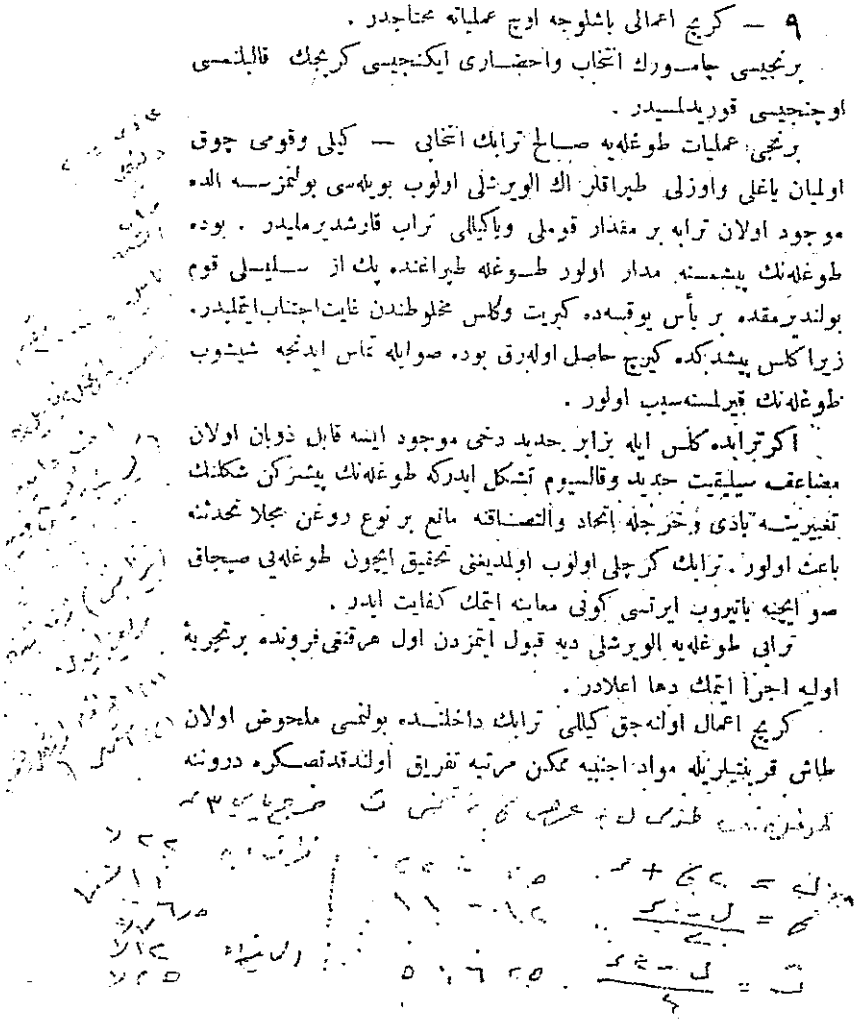
— طبع ثالث —

استانبول — ۱۳۱٤ کوز

— بمطبعهٔ کائن مکتب فنون حربیهٔ شاهانه طبع وتعمیل اولنمشدر —

1325

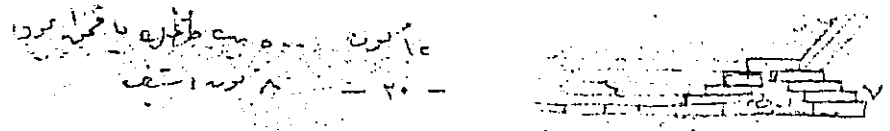
S. 17'den

Tuğlaya elverişli toprağın seçimi: Kili ve kumu çok olmayan yağlı ve özlü topraklar en elverişli olup böylesi bulunmazsa elde bulunan toprağa bir miktar kumlu veya killi toprak karıştırmalıdır. Bu da tuğlanın pişirilmesine yardımcı olur. Tuğla toprağında pek az silisyumlu kum bulunmasında sakınca yoksa da kirit ve silüs karışımından kaçınmalıdır. Tuğlanın pişerken biçiminin değişmesine, bir bileşik oluşmasına neden olur..

(Yandaki notlar tuğla yapımı ile ilgilidir.)

S. 20'den

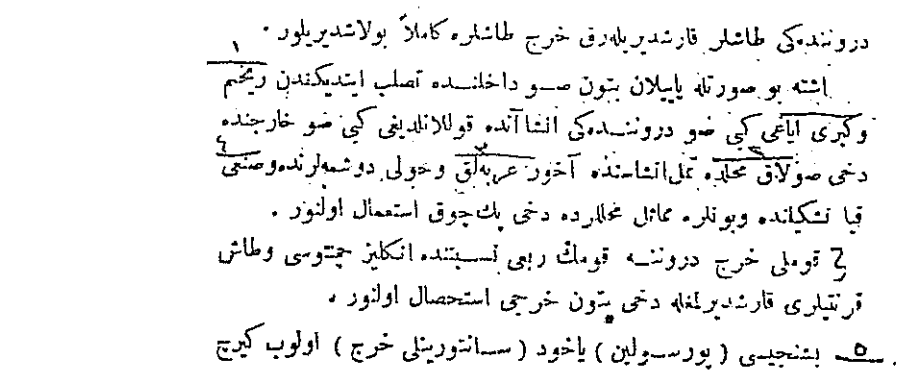

طوغلەلر یاخود طوغله اوجاقلرنده ویاخود طوغله فابریقه‌لرنده
مخصوصاً اعمال اولنمش فرونلرده پیشوریلور. فابریقه‌لرده اعمال اولنان کربج
طوغله‌لریله دیکلی طوغله‌لرك کافه‌سی ماکنه واسطه‌سیله قالبلندقلرندن بونلره
ماکنه طوغله‌سی دیرلر.
فابریقه‌لر تجملاتنك تعریفی انشاآت عسکریه‌جه بك اولمقدر مهم

Tuğla ya sıradan tuğla ocaklarında, yahut tuğla fabrikalarında özel olarak yapılmış fırınlarda pişirilir.

(Metin dışındaki notlar tuğla ve duvar yapımıyla ilgilidir.)

S. 34'den

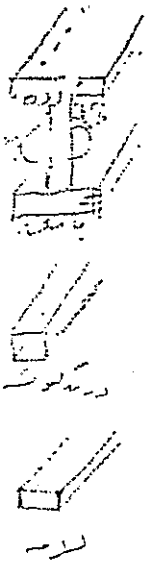

درونندەکی طاشلر فارشدیرلەرق خرج طاشلرە کاملاً بولاشدیریلور.
۱
اشته بو صورتله پایلان بتون صو داخلنده تصلب ایتدیکندن ریجم
وکبری آیاغی کبی صو درونندەکی انشاآتده قوللانلدیغی کبی صو خارجنده
دخی صولاق محلرده تملی انشاسنده آخور عربه‌لق وحولی دوشمه‌لرنده وصنعی
قیا تشکیلنده وبونلره مماثل محللرده دخی بك چوق استعمال اولنور.
۲ تومولی خرج درونندە قومك رطبی نسبتنده انکلیز چمتوسی وطاش
قرتیلری قارشدیرلمغله دخی بتون خرجی استحصال اولنور.
۵ بشنجیسی (پورسولین) یاخود (سمانتوریتلی خرج) اولوب کیرج

İşte bu yöntemle yapılan beton, su içinde katılaştığından (Tasalluk ettiğinden) rıhtım, köprü ayağı gibi su içindeki inşaatta kullanıldığı gibi, su dışında, sulak yerdeki temel inşaatında, ahır, arpalık ve avlu döşemelerinde ve yapay kaya yapımında kullanılır.

(Metin üzerinde anlatılan betonun kaç yerde kullanıldığı sayı ile gösterilmiştir.)

S. 42'den

اولنمش تختهلر ایله هرنوی دیرکلر دخی تجارتده موجوددر .

معادن

۱۹ — انشاآتده مستعمل معادنك باشلوجهلری تمور ، چلیك ، قورشون ، چینکو ، باقر ، قلای ، مثلو شیلردن عبارتدر .

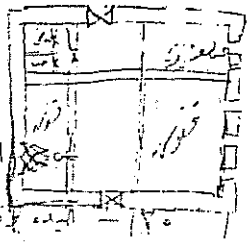
(تمور) ایکی نوعدر . برنجی دوومه تمور ودیکری دوکمه تمور (فونت) در . دوومه تمور مقاومت جاریسی زیاده اولدیغی ایچون کریشلمه مثلو زیاده قوة جاریه معروض اولان محللرده استعمال اولنورکه شکل ٦ ده کوریلدیکی وجهله اعمال اولنمش اولانلرینه (پوترل) (تمورکریش) تعبیر اولنور .

انشاآتده کثرتله مستعمل اولان پوترللر ایکی باشلقلیلردر . بر واویچ باشلغلیسی نادراً استعمال اولنور .

پوترللرك مقطع عرضیسنك ضلع کبیرینه س ه ضلعنه (بالا) نوع حرفیله ارائه اولنان چیقندیسنه (طرناق) دینور .

İnşaatta kullanılan madenlerin başlıcaları demir, çelik, kurşun, çinko bakır, kalay ve benzerleridir. Demir iki türlüdür. Birisi dövme, diğeri dökme demirdir. (...)

(Metin dışına dövme demirin kullanıldığı yerler şekille gösterilmiştir.)

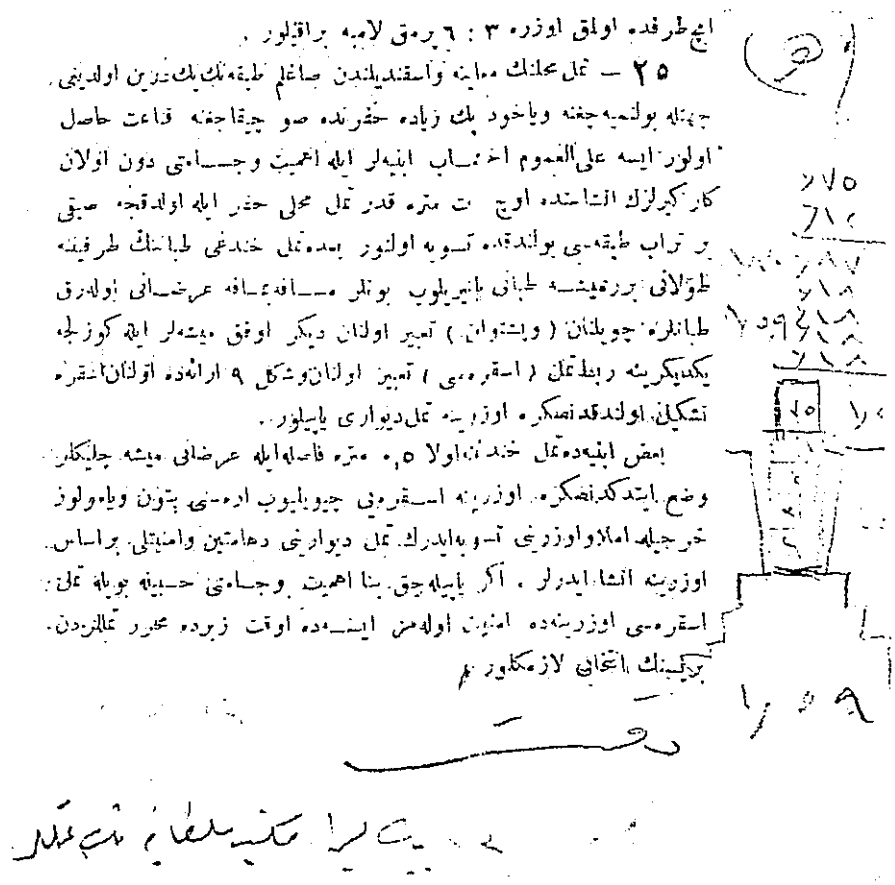
— ٤٥ —

ابنیهنك اصول انشائی

تفصیل بیان اولنه جق قواعد معماریه وملاحظات ترتیبیه وترسیمیه موافق صورتده رسم وپلانلری یاپلمش وکشفی موجبنجه مالزمه سی تهیه واحضار اولنمش برینك خارجی (بدن) وداخلی (بوله) دیوارلرینك انشا اولنه جقلری محللر یالقیاس عرضه اوزرنده یاالوفق قاریقلر ایله اشارت اولنور ویاخود زمیندن برمقدار یوکسکدن مناسب محللرده وکز ایدیلان صریقلر بینلرینه کریلان اپیلر ایله ابنیهنك یالقی زمین اوزرینه نقل وتطبیق ایله ثمل محللری ارائه وتحدید اولندقدنصکره حفر اساسدن بدأ ایله عملیات انشائیه زیرده محرر اصول وقواعده موجبنجه صرصیله اجرا اولنور .

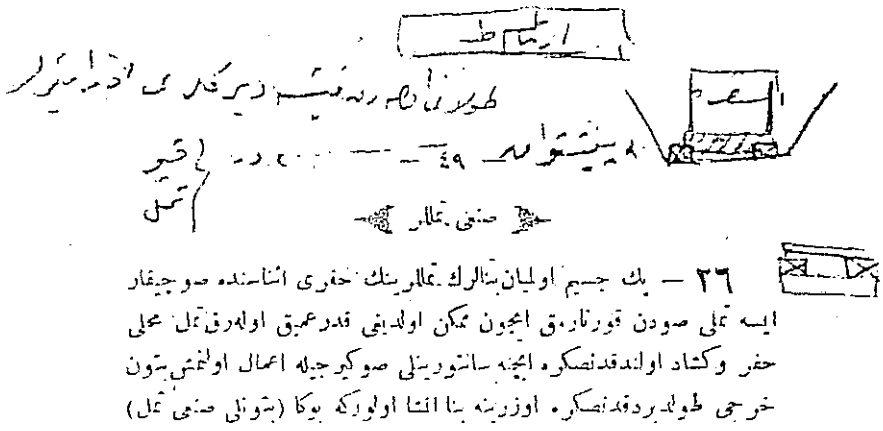
(Çizim metinde anlatılan bina planı ile ilgilidir.)

S. 48'den

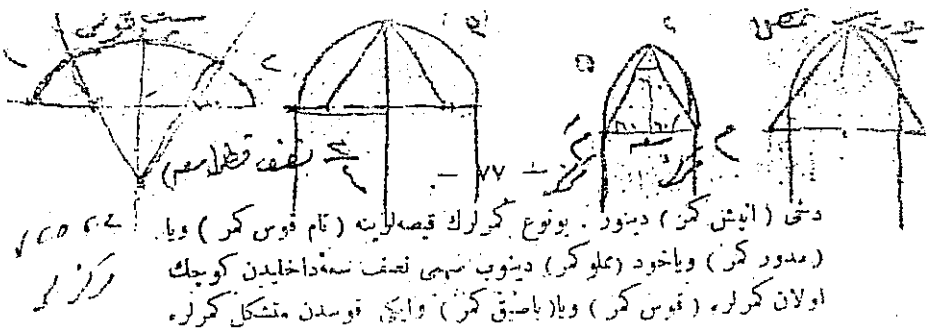
(Metin dışına, Temel inşaatlarına ait «maliyet ve mukavemet» hesaplarına ilişkin notlar çıkarılmıştır. Ayrıca **«dikkat»** diye bir işaret konduktan sonra altına **«Mektebi Sultaniye'nin temelleri 1.200 bin lira»** yazılmıştır.

S. 49'dan

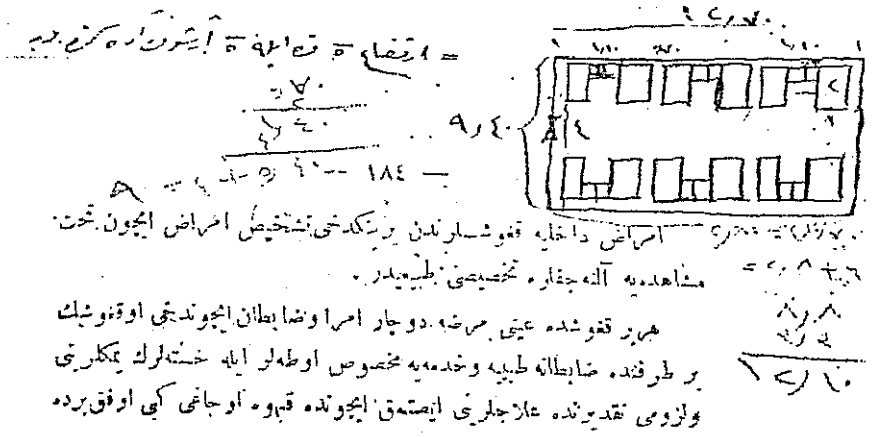
(Küçük binaların temel kazılarında su çıkınca alınan önlemlerle ilgili metin dışına notlar çıkarılmıştır.)

S. 77'den

(Taslaklar kemer inşaatıyla ilgilidir.)

S. 184'ten

(Çizim ve işlemler Hastanelerde iç hastalıkları koğuşlarına bağlı teşhis ve müşahade yerleriyle ilgilidir.)

(Kitabın çoğu sayfaları çizilmiş; inşaat malzemesi imalatı, inşaat yapımı ile ilgili notlar ve işlemler yapılmış, krokiler çizilmiştir.)

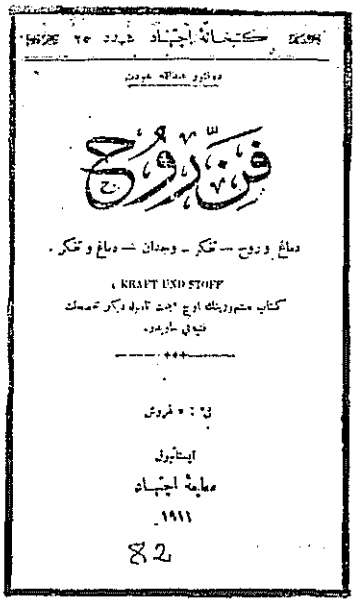
FENN-İ RUH

Çankaya 82

(*Büchner*), Ludwig (1824 - 1899): Fenn-i ruh. Kraft und Stoff kitâb-i meşhurunun üç mebhas-i tammiyle diğer tefahhusât-i fenniyeyi havidir. Mütercimi: Dr. Abdullah Cevdet. Istanbul 1911 Matbaa-ı İçtihad. 136 S. 8°

(Dimağ ve Ruh - Tefekkür - Vicdan - Dimağ ve Tefekkür)

(Kraft und Stoff adlı ünlü eserin 3 konusu tamamen alınmıştır.)

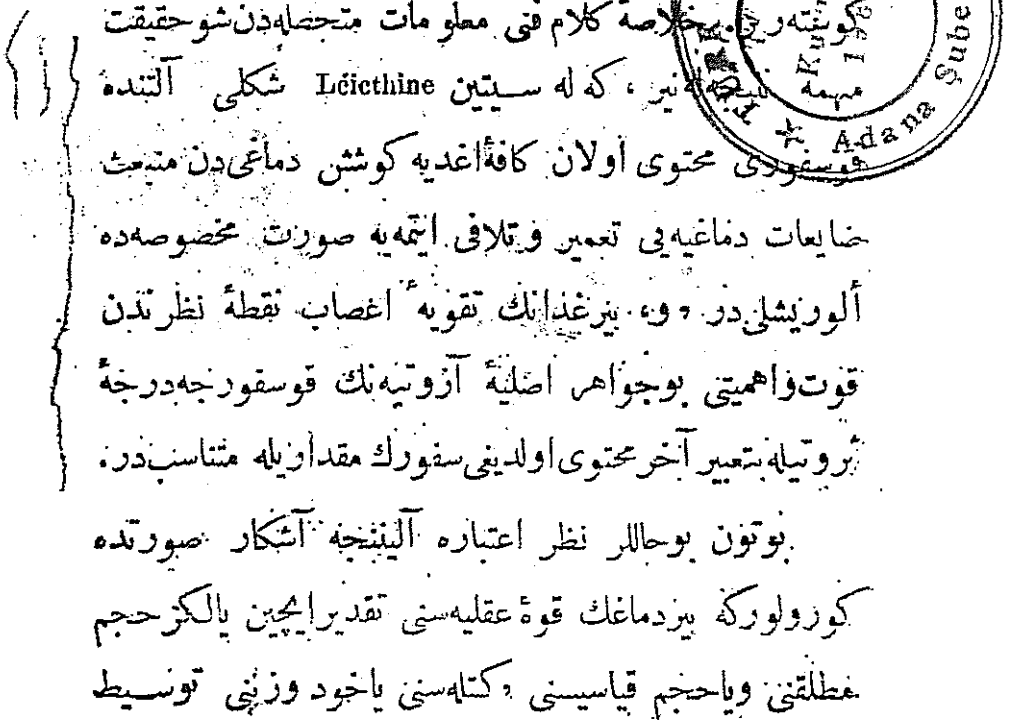

S. 29'dan

داها زیاده‌در و وجودك كافهٔ اعضاسی میانده الك زیاده فوسفوری حاوی اولان عضو ، دماغدر ؛ بووجهله ، دماغ ، نسج عضلینك محتوی اولدیغی فوسفورك ایکی مثلی مقداریغی حاوی‌در . دماغك رمادنده فوسفورك وقلوی فوسفاتلرك کثرتی ایشته بوندندر . شدید بیر کوشش عقلیی متعاقب ادرار لرده مقدارعظیم قلوی فوسفات، وقلوی سولفاتلرك ظهوریغی انبات‌ایدن دوقتوربیاسسون Byasson ك تدقیقاتی

Beyin, dış dokuların taşıdığı fosforun iki katını taşır. Beyinin küllerinde fosforun, alkali (kalevi) fosfatların çokluğu bundandır. Yoğun bir düşünsel çalışmadan sonra idrarlarda, alkali fosfat ve alkali sulfatların belirdiği görülmüştür.

S. 31'den

OCAĞI ★ İSTANBUL Reisülküttab Kütüphanesi ★ Adana şube

Çıkan sonuç şudur ki: lesitin (Léicthine) şekli altında fosfor içeren tüm besin (ağdiye), yoğun beyin çalışmasının neden olduğu beyin kayıplarının onarılmasına ve yerine getirilmesine yarar. Bir besinin sinir takviyesi yönünden güç ve önemi, bu azotlu cevherlerin fosforca zenginilğinin derecesiyle orantılıdır.

S. 32'den

ایتمك لازم در. فضله اولاراق بومهم مسئله‌نك تدقیقنده
آز چوق اهمال ایدیلمك اعتیاد ایدیلمش اولان عظیم القیمه
دیکر بر کیفیت دخی نظردقتدن دورطوتولمامالی‌در. تربیه‌نك
آدمان و عرفان‌ك ذی‌روح اوزه‌رینه اجرا ایتدیکی تأثیر
قدیردن بحث ایتمك ایسته‌یورز ، بوتأثیر اوقادار عظیم در، که
کوچوك یاخود ابی تشکل ایتمه‌مش اولماقله برابر آزاستعداداتی
محتسوی بر دماغه مالك بولونان و فقط بو استعداداتی
تربیه‌یه‌کمال ثبات ایله اهتمام ایدن بر آدم، ابی متشکل ومتعدد
استعدادلی بردماغه مالك اولان وفقط بواستعدادلری موقع
استفاده‌یه قویماقده وتربیه وحزب ایتمکده اهمال ایدن دیکر
بر کیمسه‌دن داها زیاده ذکی کورونور . ذاتاً اختلافات
تشریحیه‌یه مقابل اولماقسزین دیکر اعضانك اکثریا کوستردیکی

Eğitimin, öğretimin, sporun ruh gücü üzerindeki etkisini ve değerini belirtmek istiyoruz. Bu etki çok büyüktür. İyi oluşmadığından, az yetenekli bir beyin sahibi kişi, tam bir eğitim içinde özenle yetiştirilince, iyi gelişmiş, yetenekleri tam ama eğitim ve kültürce bakımsız bir insan daha zeki görünür.

S. 38'den

وزن ایتمش وبونلردن هربرینك وزن دماغیلرینی بیروایکی
لیوره آره‌سنده‌ارتجاج‌ایدر بولمشدر. دوقتور ویلدر Wilder
٤٢ یاشنده بر آبدال قادینك وزن دماغی ٣٣٠ غرام
بولمشد. باشلرینك محیط‌دائره‌لری اون آلتی «پوس = پارماق»
کله‌ین اشخاص دائما یاآبدال یاخود ضعیف العقل درلر ..

Dr. Wilder, 43 yaşında aptal bir kadının beyin ağırlığını 330 gr. bulmuştur. Başlarının daire çemberleri (pus) parmak gelmeyen kişiler her zaman ya aptal yahut zayıf akıllıdırlar.

S. 49 - 50'den

افعال متسلسله ، دیکر احواله، ترقیٔ سنك تأثیریله جریان ایدن افعال متسلسلهنك عینیدر . شوئی بیلمك بك جالب دقت وبك شایان اعتبادرکه کوشش عقلی یالکز اشتهانك تحریك و تنبیه اولونماسنه معاونت ایتمکله قالماز. حرارت غریزیهنك تزایدینه وتغدی فعلی نتیجهسی اولاراق افراغ اولونان حامض قاربونك حصولنده بادی اولور . عینی وجهله، بالاده ذکری سبق ایتدیکی اوزره سیکیرلرك یپیراسیونماسندن متحصل اولوب ادزاره کچن وادرار ایله خارجه افراغ اولونان مرکبات فوسفوریهنك مقداری شدید تنبیهات

[فن روح ٤]

ذهنیهنك، شدید هیجانلرك الخ تأثیریله شایان دقت بیردرجهده آرتار. دموی المزاج اولان آدملر، دیکرلرندن داها آز وداها چابوق یاشارلر ، چونکه جملهٔ عصبیهنك داها زیاده شدتلی تنبهی مالزمات حیاتیهنك معادلهسنی تسریع و حیاتی

Şunu bilmek pek dikkat çekici ve özeni gerektirir ki aklın çalışması yalnız isteğin uyarılması ve kışkırtılmasına yardım etmekle kalmaz. Doğal ısının artmasına ve beslenme eylemi sonucu olarak salgılanan karbonik asidin oluşuna yolaçar.

S. 88'den

حصول بذیر اولماق ایچین بیر ثانیهنك سکزده ویا اونده بیری بیر مدتدن داها آز زمان ایسته‌مز. وعدم دقت، یورغونلق، فعالیت ذهنیهنك عطالت ویا اختلالی کبی احوالك سببیله انتقالك ویاعکس عملك سرعتنده حصوله کلن آزالمه ایله بو مدت زیاده‌له‌شه بیلیر .

معلم آ. هه‌رزه‌نك [٥] کوستردیکی وجهله، بوندن شو نتیجه

Dikkatsizlik ve yorgunluk, zihin etkinliğinin durgunluğu veya karışıklığı durumları nedeniyle veya tepki hızındaki azalma ile bir süre çoğalır.

S. 93'ten

عضویتدن زده اجرا وتغدی واسطه‌سیله ادامه‌اولونان
مبادلهٔ مواد.. اودونحی یه ویایان دولاشانه عضله‌لری واسطه‌سیله
صرف ایتدیکی قوانی تدارك ایتدیکی کیبی عائله‌ره، متفکرلره،
شاعرلره ده تفکر ابداع ایدن قوتی ویریر: شکل ویا اثر یا آنجاق
فعالیتده بولونان عضوك طبیعته کوره تخلف ایدر .
مشاهدات جدیده یزه شونی اوکرتمشدر: تجلیاتی یالکز

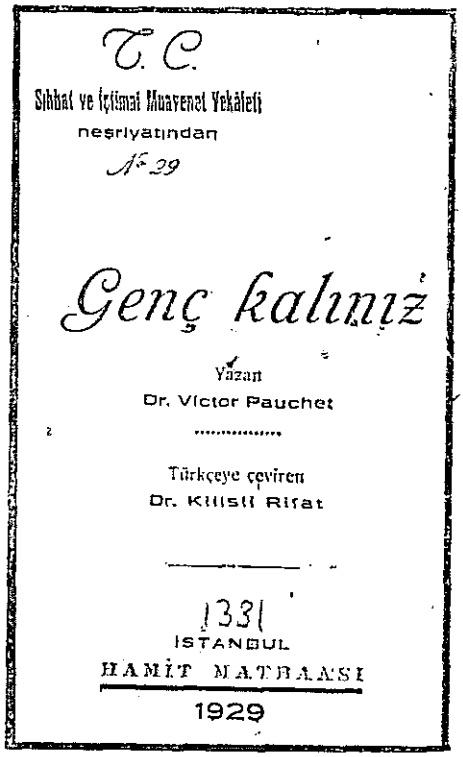
(Bugün) Oduncuya ve yaya dolaşana kasları aracılığıyla harcadığı gücü elde ettiği gibi bilginlere, düşünürlere, şairlere de düşünce yaratan gücü verir.

(Kitabın 33 ve 35. sayfaları da işaretlidir.)

GENÇ KALINIZ

Çankaya 1331

Pauchet, Dr. Victor (1869 _): Genç kalınız. Türkçeye çeviren: Dr. Kilisli (Ahmet) Rifat (Bilge). Istanbul 1929 Hamit Matbaası. 6 + 239 + 4 S. 8°

T. C.
Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti
neşriyatından
No 29

Genç kalınız

Yazan
Dr. Victor Pauchet

Türkçeye çeviren
Dr. Kilisli Rifat

1331
İSTANBUL
HAMİT MATBAASI
1929

1. Bölümün Özdeyişlerinden

✕ Açık renk elbise giyin. Matem elbisesi giyen, bir mahzende yaşayor demektir.

.....

İnsanların irade kudreti olarak telakki ettikleri şey, daha ziyade kendi kendine telkin kuvvetidir; her kes en kuvvetli sebebin tesiri altında hareket eder.

.....

Dünya erken uyananlarındır.

.....

İnsan muvaffak ve bahtiyar olmağı, tıpkı keman ve tenis öğrenir gibi, öğrenir.

.....

* *

Medeni milletlerde umde şu olmalı: hak en akıllınındır, en kuvvetlinin değil.

S. 131 - 132'den

HAZMINIZ kolaymı? O vakit. kendi kendinizi neşeli ve atik hissedersinlz. Hazmınız güç mu ?. Ağır, tembel, tiriz olursunuz. Ciğer dolusu nefes alıyormusunuz? "İçinize hayat giriyor" zannederek sevince meyledersiniz. Fena ve kifayesizce mi nefes alıyoasunuz? Size hayatınız durğunlaşmış ve maneviyatınız zaiflenmiş gibi gelir. Peklik mi çekiyorsunuz? Mutlaka hüzünlüsünüz. Karnınız vaktinde boşalarak serbest kalmış ise, fikriniz ve ruhunuz tetik ve keskindir.

S. 172'den

Mavi hisleri nasıl ekip yetiştirmeli ? Biz insanlar ne tabiaten iyiyiz, ne de tabiaten fenayız. Türlü türlü temayüller var. Hüner, bu temayüllerin iyilerini seçip yetiştirmekten, fenalarını söküp atmaktan ibaret tir. Bu, şahsî bir sây dir. İnsan, kendi

2. Bölümün Özdeyişlerinden

Şiddetli sevgi sevgili için bir yük olur. Sevgi ve ateş saklanamazlar; duman, onları açığa vurur.

* * *

Felâket, fırtına gibi, çok az sürer. O geçerken başını eğ ve bırak geçsin gitsin.

.....

İnsan, kendi kendini insanlar arasında tanır; yalnız yaşayış, insana kendinin ne olduğunu öğretir.

S. 198'den

Duruşunuza, gidişinize, giyinişinize kadar intizamlı olunuz. Daima kuvvetli olduğunuzu göstermek için, doğru ve dik yürüyünüz. Daima hoşa gitmek isteyor imişsiniz gibi tüvaletinize, saçlarınıza, yüzünüze, ellerinize, dikkat ediniz. Giyinişinizi, duruşunuzu, çamaşırlarınızı ihtimamlı bulundurunuz.

S. 208'den

Uykuyu da, yemek vakitleri gibi, nizama koymalı. Kendi kendinize bir uykudan kalkma saati kabul ettiriniz, ne derece uykusuz olursanız olunuz yahut ne kadar yorgunluk duyarsanız duyunuz, gene o saatte uykudan uyanınız, o gün öğle yemeğinden sonra 20 dakikalık bir siyeset yapabilirsiniz.

S 223'ten

Başka bir misal: farzediyorum, ellinci yaşınızın ilk saati çalmış. Fikrinize berbat bir düşünce geldi: "Artık, ihtiyarlamağa başlayacağım.". Bu düşünceyi derhal fikrinizden çıkarınız, çünkü, eğer o düşüncenin sinsi sinsi beyinize yerleşmesine müsaade ederseniz, neticenin fena olacağı muhakkaktır ve hiç şuphesiz, ceste ceste ihtiyar tavırları alırsınız. Siz "kendini işin cereyanına bırakanlar" sınıfına girmeyeceksiniz. Genç kalmak ve sizi takip eden bu vesveseden kurtulmak istiyorsanız, her gün "Ben daima gençim," cümlesini tekrarlayınız. Bir genç tavrı alınız, gençlik âdetlerini muhafaza ediniz, gençler ile düşüp kalkınız, genç ve taze fikirleri kabul ediniz. Alacağınız vaziyete göre, arzu ettiğiniz neticeye az veya cok intizar edebilirsiniz.

S. 224 - 225'ten

Temsil etmesini arzu eylediğiniz şahsiyetin kılığını alınız.

Kendine bir kılık ve vaziyet vermek, büyük bir san'attır. Vakıa "elbise rahip yapmaz", fakat elbise rahip yapmağa son derece de yardım eder.

Sivil giyinmiş bir ceneralın kılığı, üniformalı iken şuurî olmayarak aldığı tavır-

dan farkeder: görünüşü, sözleri. fiilleri büsbütün başkadır; her kesin ona karşı aldığı tavır da (ister amir, ister madun olsun) kendisini sivil caket ile veya üniforma ile gördüklerine göre farklıdır. Laik elbise giymiş bir rahip halk üzerinde siyah cübbeli bir rahibin yaptığı tesiri hasıl edemez, merasim elbisesi giymiş bir rahip ise, siyah cübbeli rahibinkinden çok daha fazla bir tesir icra eder. Benim babam avu-

3. Bölümün Özdeyişlerinden

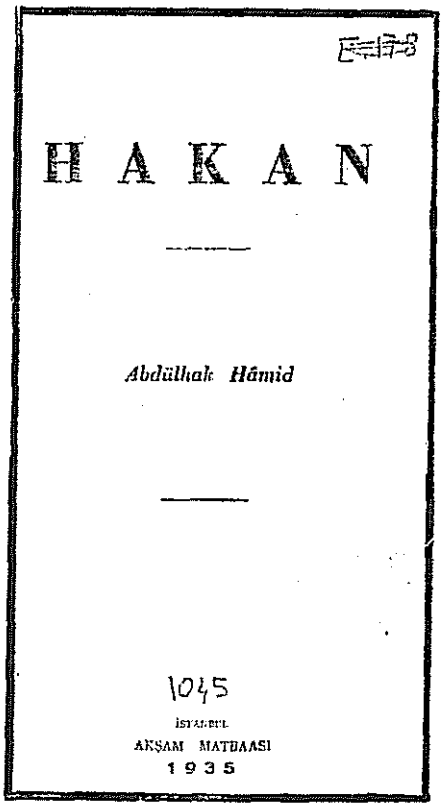
Her akşam kendi vicdanının muayenesi seni kendi kusurların hakkında tenvir eder; fakat bu hususta başkalarının, hususile düşmanlarının hükümleri sana daha iyi malûmat verir.

(Kitabın 1, 2 ve 3. bölüm özdeyişlerinde; 193 — 195 — 197, 203, 216, 218 — 220, 226 ve 230. sayfalarında işaretler vardır.)

H

HAKAN

Anıtkabir 1045
(Tarhan), Abdülhak Hâmit (1851 - 1937) : Hakan. Istanbul 1935 Akşam Matbaası 99 S. 8°

H A K A N

Abdülhak Hâmid

1045

İSTANBUL
AKŞAM MATBAASI
1 9 3 5

S. 28'den

Hakan Mütenekkir

Hakanlığın nasıl olacak hali hazırı?

Çoban kızı

Bişek, olur onun ebediyyet muasırı!

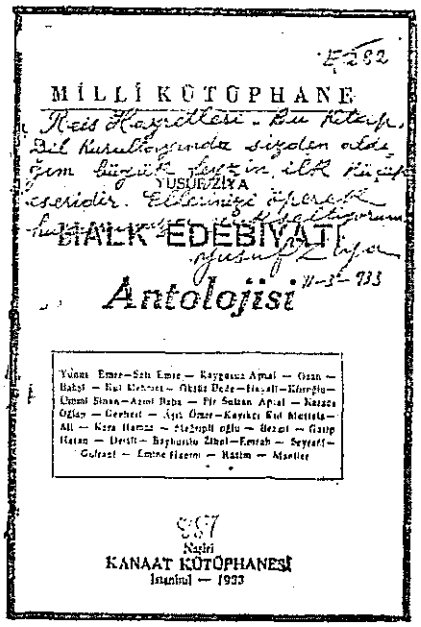
S. 99'dan

Hakan namındaki bu tiyatro parçasını ömrümün seksen üçüncü senesinde yazmağa muvaffak oluşum şüphe yok ki ilâhî bir mazhariyettir. Eserin tahrir ve tab'ile sahneye vazedilmesinin Cümhuriyet devrine, yani Atatürkün devri kemaline aidiyeti cihetile kendimi bir kat daha bahtiyar addetmekteyim. Yalnız bu eseri en eski ecdadımızın lisanı olan öz türkçe ile yazmağa muvaffak olabilseydim benim için daha ziyade mucibi mes'udiyet olurdu. Bununla beraber mevzuunu öz Türkün kaynağından çıkardığım Hakanı eserlerimin en genci, en canlısı saymağa salâhiyetim vardır.

Abdülhak Hâmid

HALK EDEBİYATI ANTOLOJİSİ

Anıtkabir 087
Halk edebiyatı antolojisi. Hazırlayan: Yusuf Ziya (Ortaç), Istanbul 1933 Kanaat Kütüphanesi. 76 S. 8°

Yunus Emre'den

Ben yürürüm elden ele
Dost sorarım dilden dile
Gurbette halim kim bile
Gel gör beni aşk neyledi !

Gurbet elinde yürürüm
Dostu düşümde görürüm
Uyanır, malûl olurum
Gel gör beni aşk neyledi !

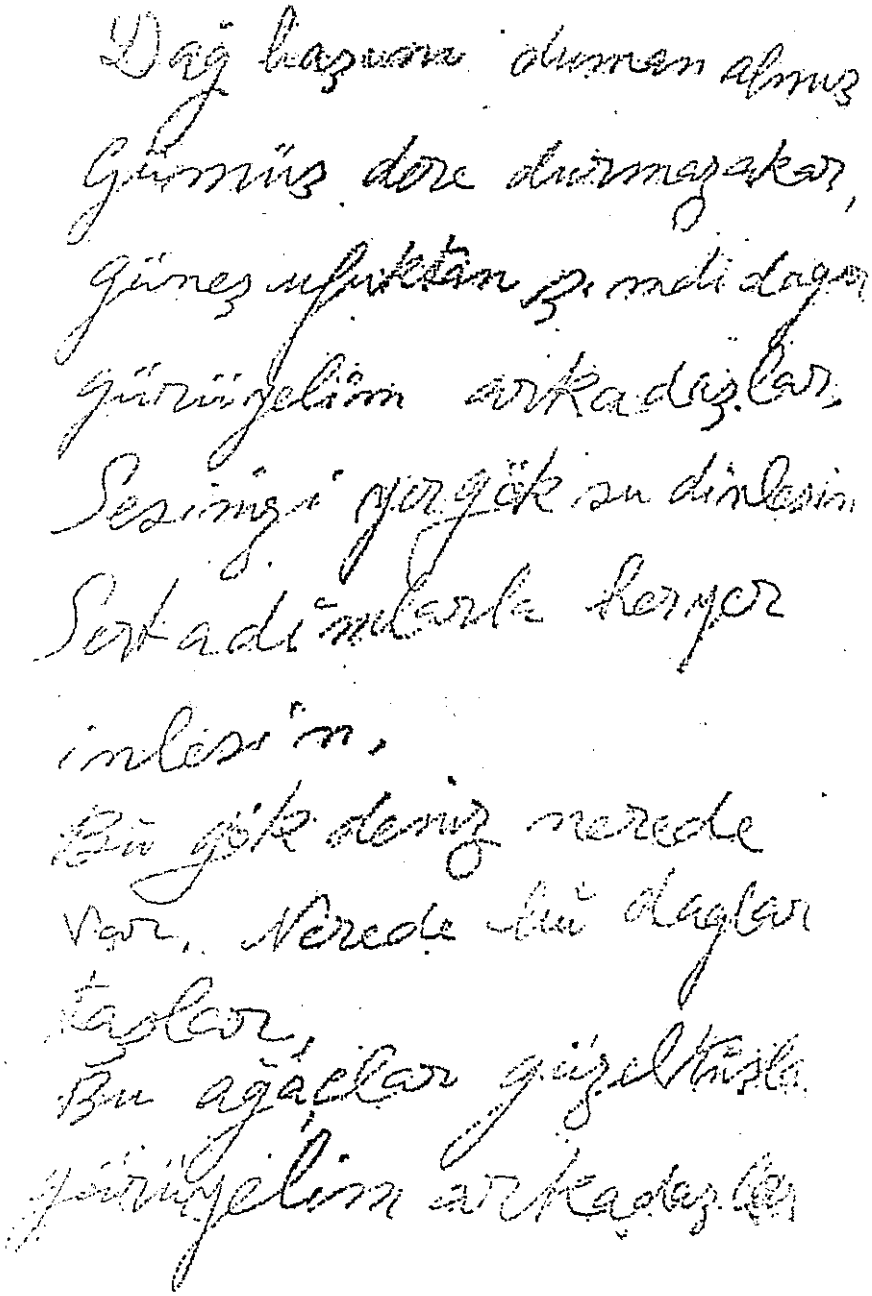
Ümmî Sinan'dan

Bir pınarın başına
Bir destiyi koysalar,
Kırk yıl anda dururşa

Dertli'den

Ref it nikabını ey veçhi enver,
Zulmette gönlümüz olsun münevver,
Şarabı lâ'linin lezzeti dilber,
Gezdirir meyhane meyhane beni !

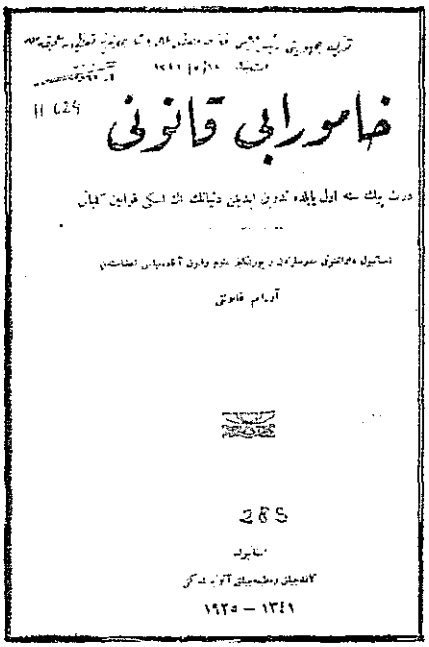
(Kitabın son sayfasına aşağıdaki marş yazılmıştır :)

Dağ başına olmam alımız
Gümüş dere akmayacak,
Güneş uçuktan gümüş dağa
Gönüllüm arkadaşlar,
Sazımı yüreğine dinlesin
Sevdiklerim kemençe
inlesin,
Bir gök deniz mercek
Var, Mercek bir dağlar
Taşlar,
Bu ağaçlar güzel türkü
Gönüllüm arkadaşlar

(Kitabın 6, 61 ve 69. sayfaları da işaretlidir.)

HAMURABİ KANUNU

Anıtkabir 285 (*Bodrumlu*), Avram Galanti (1874 - 1961): Hamurabi kanunu. Dörtbin sene evvel Babil'de tedvin edilen dünyanın en eski kâvânin külliyatı. Istanbul 1925 Kâğıtçılık ve Matbaacılık Anonim Şirketi, 96 S. 8° resim.

S. 7'den

Schumaan = Babil
Schinnaar = Babylonien
Amrapel = ?

بو حکمدارك اك معروف واك فائدهلی آثارندن بری، دجلهنك او برقهسنده فتح ایتدیکی واسیده، توحوش ـ نیشی = Nouhouche-Nichi یعنی «خلقك یولنی» تامیله یوروك برفنال آچمسی ودیوارلرایله تقویه ایتمیدر. یوقاریك مخرجنده، پدری سینموباللیت = Sinmouballit ك اسمینه اضافةً یوروك برقله آنشا ایتمدر (١). خامورابینك دورینه عائد اولوب پارسك لوور = Louvre موزه‌خانه‌سنده بولنان بر کتابه بو قنالدن بحث ایدیور (٢).

بابل مملکتنك شنعار = Schinaar دخی تسمیه ایدلدیکنه باقیلیرایسه، بعض علما، «تکوین مخلوقات» (٣) کتابندهاسمی کبی شنعار حکمداری اولان آمرابل = Amrapel ی، (٤) خامورابی عد ایدیورلر. ایشته یوقدرتلی حکمدار سایهسنده، مملکتده نموتهٔ امثال برادارهٔ تأسس، حفر ایدلش قنالرله یوزدن مملکتك زراعتی، تجارتی خیلی ترقی واهالیسنك رفاه حالی تزاید ایتمدر. زمانمزده بابل شهری حرفتاً، سیاسةً، دیناً جهانك اك مهم مرکزی کسبلمشدر. یو شهرك اسکی شهرت سیاسیهسنی غائب ایتدیکی وقت بیله، اجرای تأثیر ایتمکدن خالی قالامشدر.

.....

(٢) باشاندیردم «Eberhard Schrader» ك «Keilinschriftliche Bibliotek» ی ـ جلد ٣، قسم ١، صحیفه ١٢٢ الخ.

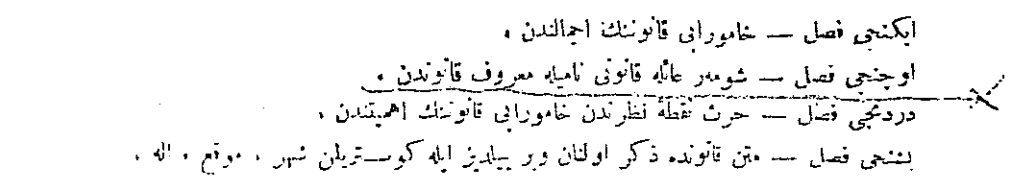
(٣) فصل ١٤، فقره ١ ـ ٩.

(٤) بوکلمهنك عبرانیجهسی אַמְרָפֶל در. ם = پ حرفیله یازیلیر، بوحرفده (ف) کبی تلفظ اولنور.

Babil ülkesine Şinar (Siçhinaar) adı verildiğine bakılırsa, **bazı bilginler «yaratılış (tekvin) yaratıklar» kitabında adı geçen, Şinar hükümdarı Amrapel'i Hamurabi sayarlar.** İşte bu güçlü hükümdar sayesinde, ülkede örnek bir yönetim kurulmuş, kazılmış kanallarla ülkenin tarımı, ticareti gelişmiş, halkın refahı artmıştır. Hamurabi zamanında Babil kenti, kültür politika ve din yönünden dünyanın en önemli merkezi olmuştur. Bu kent siyasal etkinliğini yitirdikten sonra bile yaptığı etkileri sürmüştür. (...)

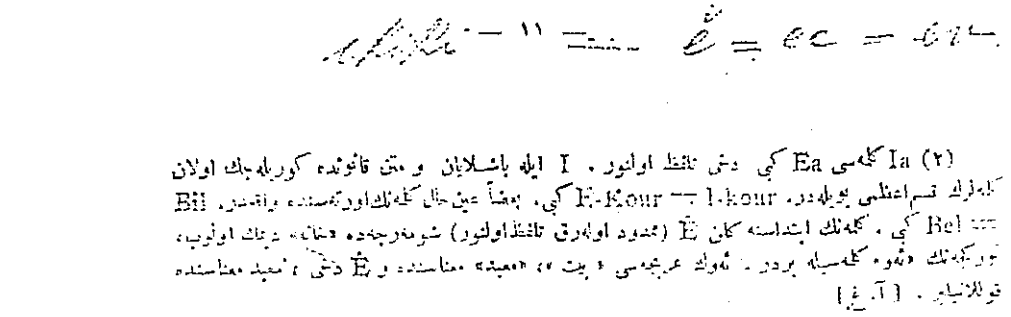
(«Amprapel» adının İbranice yazılışında bazı ses değişmesi, örneğin «p» nin «f» gibi telaffuz edilmesi işaretlenmiştir.)

S. 9'dan

(Hamurabi kanunlarının bölümleri arasında) üçüncü fasıl — **Sümer aile kanunu adıyla bilinen kanundur.**

S. 11'den

(Ia sözcüğü Ea olarak da söylenir «ı» ile başlayan ve yasa metninde de görülecek olan sözcüklerin büyük çoğunluğu böyledir) I — Kour — E — Kour gibi, bazen aynı durum sözcüğün ortasında olabilir. Bil-bel gibi. Sözcüğün başına gelen «E» (uzun olarak söylenir) Sümercede «ev» demek olup Türkçe'nin «ev» sözcüğüyle birdir. Evin Arapçası «beyt»tir, mabet (tapınak) anlamında ve E de mabet anlamında kullanılır.

(Not sayfanın üstündedir.)

S. 93'den

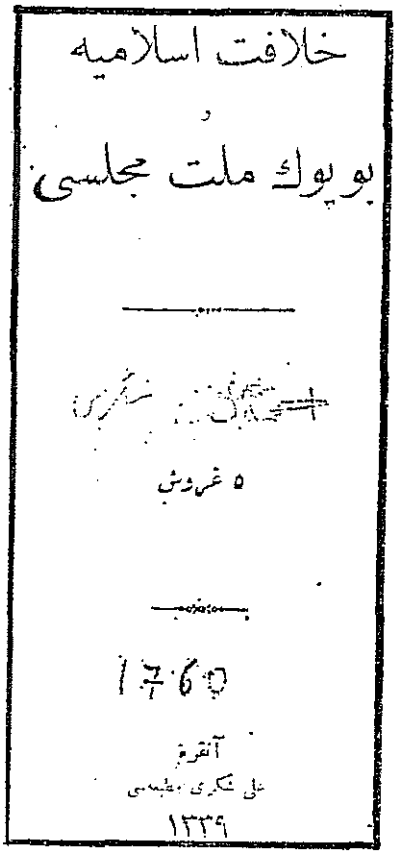
شومر = Choumer
(بابایه) غیرسامی بر مملکتك اسمیدر که، اعالیسی
عین اسم ایله تسمیه اولنور .

«Babil» de Sami olmayan bir memleketin adıdır ki halkı aynı ad ile anılır.

(Kitabın 8 ve 10. sayfaları da işaretlidir.)

HİLAFET-İ İSLÂMİYYE VE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

Çankaya 1760
(*İsmail*) Şükrü: Hilâfet-i İslâmiyye ve Büyük Millet Meclisi. Ankara 1339 (1923) Ali Şükrü Matbaası, 28 S. 8°

خلافت اسلامیه
و
بویوك ملت مجلسی
٥ غروش
1760
آنقره
علی شکری مطبعه‌سی
١٣٣٩

مقدمه

کوریلیورکه بیوك ملت مجلسنك خلافت وسلطنت حقنده کی ایکی ماده‌یی احتوا ایدن ۱ تشرین ثانی ۳۳۸ تاریخلی قراری کرك داخلده و کرك بتون عالم اسلامده عظیم تأثیرلر حصوله کتیرمش، بوسبله افکار عمومیه اسلامیه تردد و اضطرابانه دوشمشدر. بو خصوصده اقطار مختلفه‌ده کی نشریات و بعض ذوات بیاناتندن آکلاشیلدیغنه کوره مسئله‌ده بیوك بر سوء تفاهم حاصل اولمش. بعض طرفلرده اویله ظن ایدلیش که: بیوك ملت مجلسی شریعت اسلامیه‌نك احکام جلیله‌سنی بر طرفه براقه‌رق مقام جلیل خلافتی وضع اصلیسندن چیقارمش، قاتولیك عالمنده‌کی پاپانك موقعی کی بر وضعیت حصوله کتیرمش!

بتون اسلام افکار عمومیه‌سنی تأمین ایدرکه اوقراری اصدار ایدن بیوك ملت مجلسی اعضای محترمه‌سنی قطعیاً بویله برتصوره بولنمامش، بویله غیرشرعی بروضعیت حصوله کتیرمه‌یی خاطرلرینه بیله کتیرمه‌مشدی. انعقاد اولنان شی ـ آنیاً تفصیل اولنه‌جغی وجهله ـ تحکم وتسلطن شخصیدرکه ذاتاً اسلامیت بوئی قبول ایتمامکده‌در. ایقا اولنان شی‌ء ده عین حکومت اولان خلافت جلیلهٔ اسلامیه‌درکه بونك معنای اصلیسی، حقوق ووظائف شرعیه‌سنی ابطال ایتمك همیچ برکیمسه‌نك، هیچ برمجلسك الده اولمدیغی بوتون مسلمانلرجه معلومدر. بویله ایکن او قراری یاکلیش تفسیر ایتمیه محل وارمیدر؟

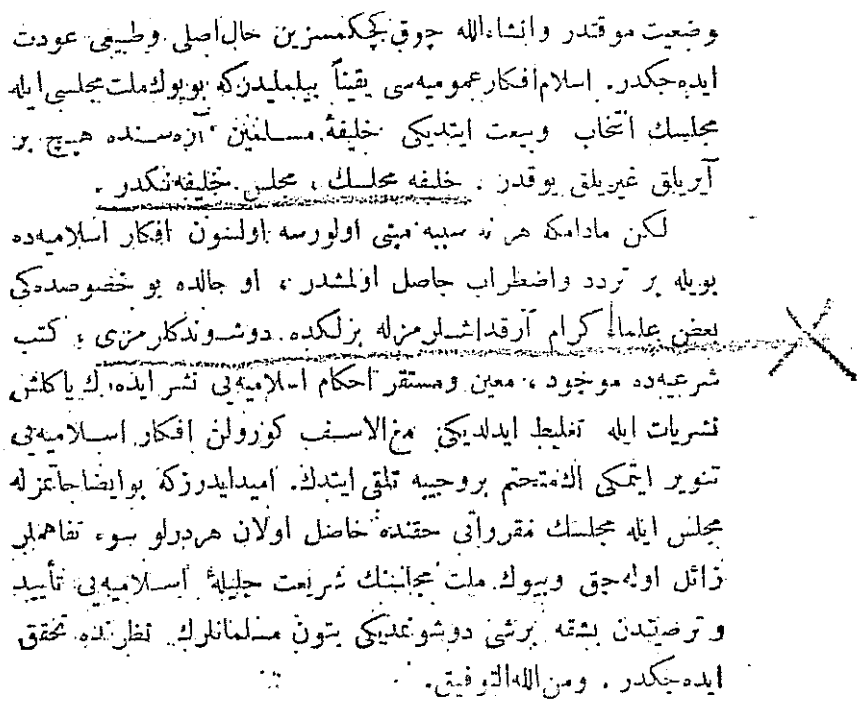
ا کلاشیلیورکه خلافت اسلامیه‌نك وضع شرعیسنی بیلمیان،

ÖNSÖZ

Görülüyor ki Büyük Millet Meclisi'nin Hilafet ve saltanat hakkındaki iki maddeyi içeren 1 Kasım 1922 tarihli kararı gerek içte ve gerek bütün İslam dünyasında büyük etkiler yaratmış, bu nedenle **İslam kamu oyu kaygılara ve üzüntülere düşmüştür.** Bu hususta türlü boyutlardaki yayın ve bazı kişilerin demeçlerinden anlaşıldığına göre meselede büyük bir kötü anlayış oluşmuştur. (...) Ortadan kaldırılan şey — aşağıda ayrıntılarıyla anlatılacağı gibi — kişisel egemenlik ve saltanattır. Zaten İslamlık bunu kabul etmemektir. **Yerinde bırakılan şey de aynı hükümet olan «Hilafeti Ce-**

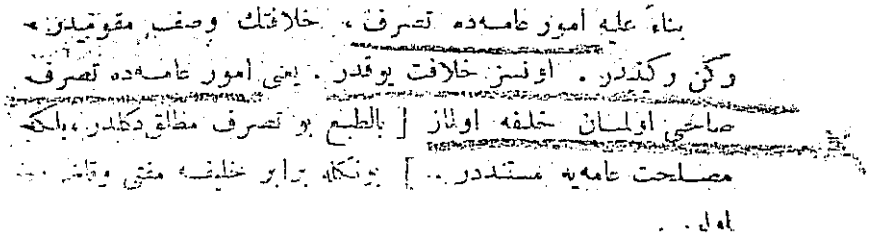
lilei İslamiye» (İslam'ın saygın hükümeti) dir ki bunun asıl anlamı, şeriat hukukunu ve görevlerini ortadan kaldırmak hiçbir kimsenin, hiçbir Meclisin elinde olmadığı, bütün müslümanlarca bilinmektedir.

S. 4, Önsöz'den

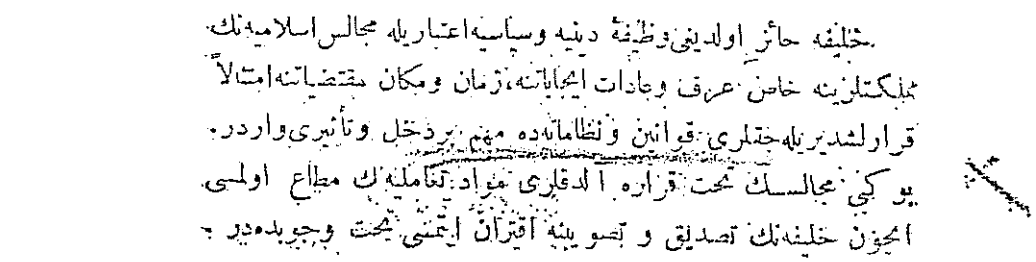
İslam kamuoyu kesinlikle bilmelidir ki, Büyük Millet Meclisi ile, Meclisin seçtiği ve uyduğu, müslümanların halifesi arasında hiçbir ayrılık, gayrılık yoktur. **Halife meclisin, meclis halifenindir.** Fakat mademki her ne nedenle olursa olsun İslam kamuoyunda böyle bir kuşku ortaya çıkmıştır, o halde bu konudaki **bazı bilgili arkadaşlarımızla birlikte düşündüklerimizi** şeriye kitabında bulunan, belirli ve kararlı islami hükümleri yayınlayarak yanlış yayınlarla yanıltıldığı maalesef görülen İslam kamuoyunu aydınlatmayı zorunlu bir görev saydık.

S. 6'dan

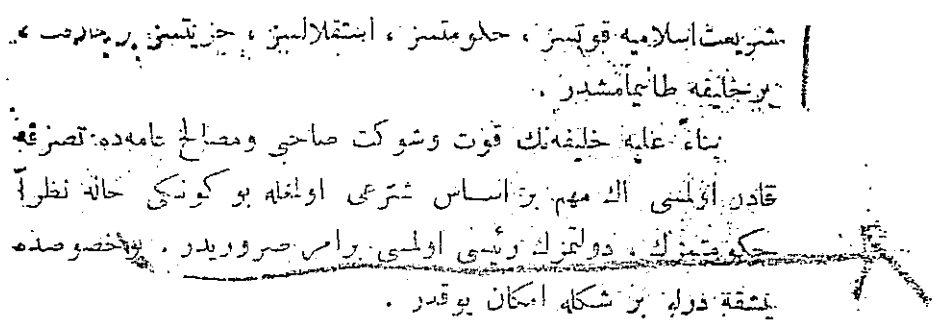
Bu bakımdan **kamu hizmetlerinde hak sahibi olma.** Hilafetin düzeltici vasfıdır (vasfı mukavvimidir). **Yüce temel direğidir. Onsuz hilafet yoktur. Yani, kamu işlerinde hak sahipliği olmayan halife olamaz.**

S. 8'den

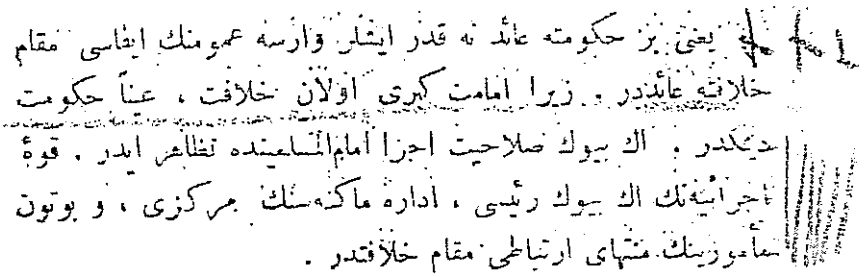
Halife'nin, sahip olduğu dinsel ve siyasal görevler nedeniyle, İslam meclislerinin, ülkelerine özgü gelenek, görenek, zaman ve yer gereklerine göre **kararlaştıracakları yasalara** ve **düzenlemelere de önemli bir karışma** ve etki gücü vardır.

S. 17'den

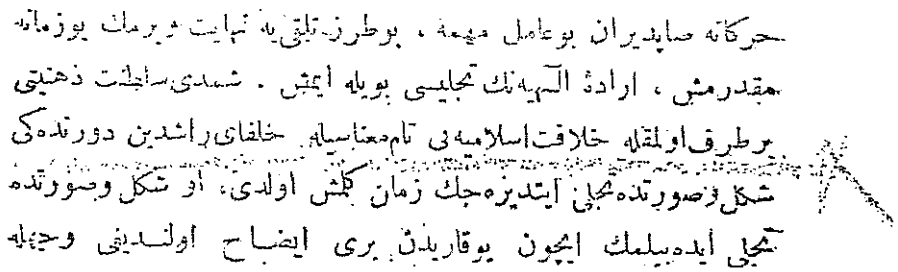
(Bu duruma göre) Halifenin güç ve heybet sahibi olarak kamu işlerinde etkinlik göstermesi, en önemli bir şeriat esası olduğundan, bugünkü duruma göre **hükümetimizin, devletimizin başkanı olması kaçınılmaz bir buyruktur.** Bu konuda başka bir şekle olanak yoktur.

S. 22'den

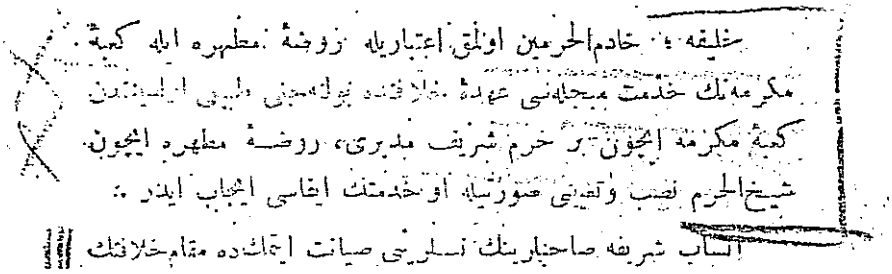
Yani, bir hükümete ait ne değin işler varsa tümünün yürütülmesi hilafet makamına aittir. **Çünkü en büyük imamlık olan Hilafet, aynen hükümet demektir.**

S. 26'dan

Şimdi, saltanat zihniyeti **ortadan kaldırılmakla, islam hilafetini tüm anlamıyla dört Halife dönemindeki biçimde ve görüntüde yansıtacak zaman gelmiş oldu.**

S. 27'den

Halife, kutsal yerlerin (Mekke ve Medine) koruma hizmetini üstlendiğine göre «Ravza-i Mutahhare» (Kutsal mezarlar, bahçeler) ile Kâbe-i Mükerreme'nin soylu hizmeti Hilafetin üzerinde bulunacağı doğal olduğundan Kâbe-i Mükerreme için bir Harem-i Şerif Müdürü, Ravza-i Mutahhare için Şeyhü'l Harem seçip tayin suretiyle o hizmetin yapılması gerekir.

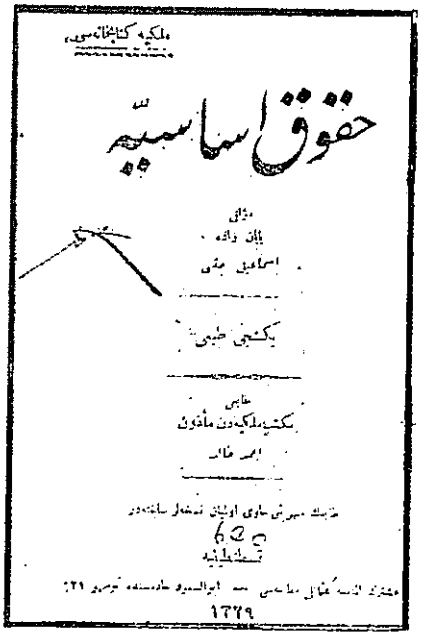
S. 28'den

بالاده ایضاح اولندی . بر شیئ قبول ایتمك اونك لوازمنی‌ده قبول
ایتمك دیمك اولدیغی جهتله خلافتك لوازمی اولان حقوق ووظائف
شرعیه‌ده فعلا ایفاسی در . صیرده‌سی گلنجه بو جهتك بر قانون
مخصوص ایله‌ده تایید اولنه‌جغی طبیعیدر .

Bir şeyi kabul etmek onun gereklerini (levazımını)'de kabul etmek demek olduğuna göre, hilafetin gereği olan hukuk ve şeriat görevleri de kabul edilmiştir.

(Kitabın 9, 10, 13, 20, 23 ve 25. sayfaları da işaretlidir.)

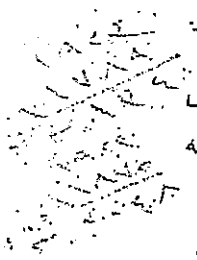
HUKUK-İ ESASİYYE

Çankaya 620
Babanzade, İsmail Hakkı (1876 - 1913): Hukuk-i esasiyye. 2. bs. Istanbul 1329 (1913) Müşterek ül-Menfaa Osmanlı Matbaası. 677 + 10 S. 8°

(Kitabın iç kapağında Atatürk'ün imzası vardır.)

S. 25'ten

تشكيل ايدلش اولور .

١٧٨٩ ده تشكيل اولنان فرانسه مجلس عمومیسی برمجلس قوانين ايدى كذلك فرانسه ده كى ١٨٧٥ قانون اساسيسى يىنه بويله بر مجلس طرفندن تنظيم ايدلمشدر .

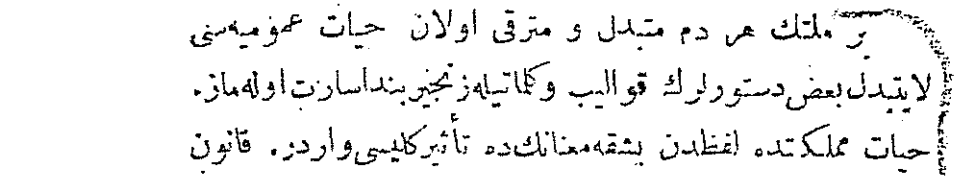
شو حالده برقانون اساسى نظريات حقوقيه يه تماماً توافق ايده بيلمك ايچون بويله برمجلس ملیدن صادر اولملیدر فقط بو قاعده هروقت جاى تطبيق كورلمامكده اولديغندن طوغريدن طوغرى يه حكمدار طرفندن نشر واعلان ايديلن قانونلر دخى

Bir anayasa hukuku kuramlarına tümüyle **uyabilmek için, bir ulusal meclisten çıkmış olmalıdır.**

Yandaki işlem :

(1923 — 1789 = 134 ve **1923 — 1875 = 0048)**.

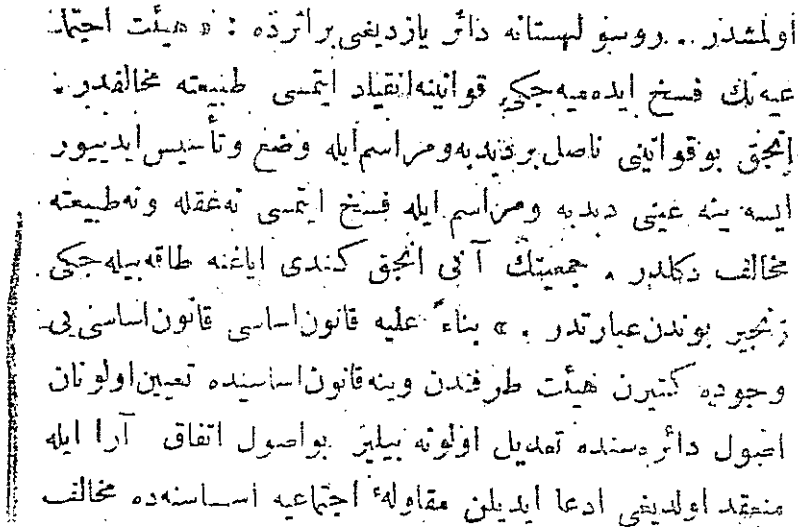
S. 34'ten

بر ملتك هر دم متبدل و مترقى اولان حيات عموميه سنى لايتبدل بعض دستورلرك قواليب وكلماتيله زنجير بنداسارت اوله ماز . حيات مملكتده لفظدن بشقه معنالك ده تأثير كليسى واردر . قانون

Bir ulusun her an değişen ve gelişen genel yaşamı, değişmeyen bazı ilkeleri ve sözcükleriyle tutsaklık zincirine vurulamaz.

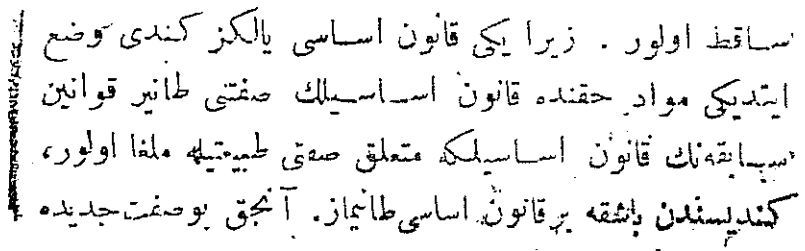
S. 39'dan

اولمشدر . . روسيو لهستانه دائر يازديغى براثرده : « هيئت اجتماعيه يك فسخ ايده ميه جكى قوانينه انقياد ايتمسى طبيعته مخالفدر . انجق بوقوانينى ناصل برتديده ومراسم ايله وضع وتأسيس ايديبور ايسه يىنه عينى دىدبه ومراسم ايله فسخ ايتمسى نه عقله ونه طبيعته مخالف دكلدر . جمعيتك آنى انجق كندى ايراده طاقه بيله جكى زنجير بوندن عبارتدر . » بناءً عليه قانون اساسى قانون اساسى يى وجوده كتيرن هيئت طرفندن وينه قانون اساسيده تعيين اولونان اصول دائره سنده تعديل اولونه بيلير . بواصول اتفاق آرا ايله منعقد اولديغى ادعا ايديلن مقاوله ء اجتماعيه اساسنده مخالف

Bir toplumun bozamıyacağı yasalara uyması, doğaya aykırıdır. Ancak, bu yasaları nasıl bir görkem ve törenle söyleyip kuruyorsa, yine aynı görkem ve törenle bozması, ne akla, ne doğaya aykırı değildir. Toplumun, kendi ayağına takabileceği zincir, bundan ibarettir. Bu nedenle Anayasa, anayasayı yapan kurulca ve yine anayasada belirlenen yöntemlerle değiştirilebilir.

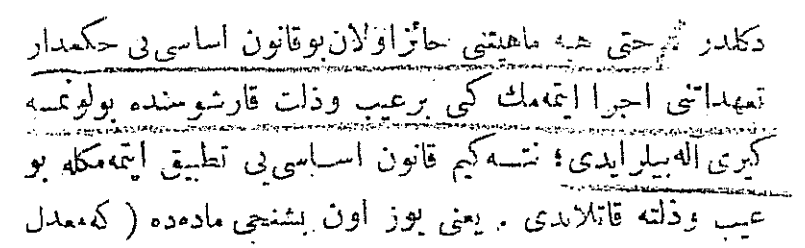
S. 45'ten

ساقط اولور . زیرا یکی قانون اساسی یالکز کندی وضع
ایتدیکی مواد حقنده قانون اساسیلك صفتی طاشیر قوانین
سیاسیه‌نك قانون اساسیلکه متعلق صفتی طبیعتیله ملغا اولور،
کندیلسندن باشقه بر قانون اساسی طانیماز. آنجق بو صفت جدیده

Yeni Anayasa yalnız kendi koyduğu maddeler hakkında anayasalık niteliğini tanır. Eski yasaların anayasalığa ilişkin niteliği doğal olarak yürürlükten kalkar. Kendisinden başka bir anayasa tanımaz.

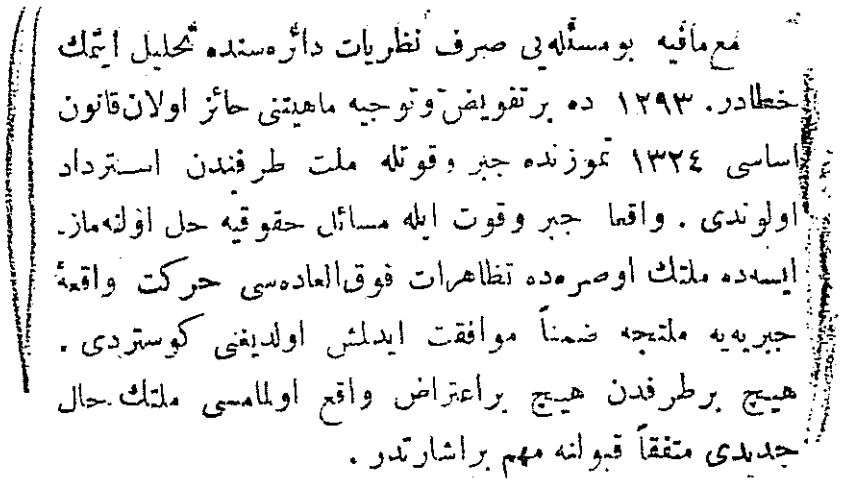
S. 46'dan

دکلدر ثم حتی بو ماهیتی حائز اولان بو قانون اساسی بی حکمدار
تعهداتی اجرا ایتمه‌مك کبی برعیب وذلت قارشوسنده بولونمسه
کیری آله بیلر ایدی؛ نتیجه کیم قانون اساسی بی تطبیق ایتمه‌مکله بو
عیب وذلته قاتلاندی . یعنی یوز اون بشنجی ماده‌ده (که معدل

Hatta bağış esasını taşıyan bu anayasa, hükümdar yükümlülüklerini yerine getirmemek gibi bir ayıp ve aşağılık durum karşısında bulunmasa geri alınabilirdi.

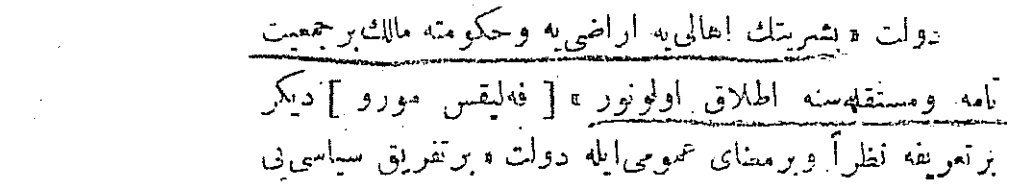
S. 49'dan

مع مافيه بو مسئله‌يى صرف نظريات دائره‌سنده تحليل ايتمك
خطادر. ١٢٩٣ ده برتفويض وتوجيه ماهيتنى حائز اولان قانون
اساسى ١٣٢٤ تموزنده جبر وقوتله ملت طرفندن استرداد
اولوندى . واقعا جبر وقوت ايله مسائل حقوقيه حل اولنه‌مز.
ايسه‌ده ملتك اوصره‌ده تظاهرات فوق‌العاده‌سى حركت واقعهٔ
جبريه‌يه ملتجه ضمناً موافقت ايدلش اولديغنى كوستردى .
هيچ برطرفدن هيچ براعتراض واقع اولماسى ملتك حال
جديدى متفقاً قبولنه مهم براشارتدر .

Sorunu salt kuramlar içinde incelemek yanıltıcı olur. 1293'de, (1877) ısmarlama ve iyi niyet niteliği taşıyan anayasa, 1324 (1908) Temmuzunda zor ve güç kullanılarak ulusca geri alındı. Aslında zor ve güç ile hukuk sorunları çözümlenemez ise de ulusun o sırada olağanüstü gösterileri zor kullanma hareketinin üstü örtülü olarak ulusca uygun görüldüğünü gösterdi.

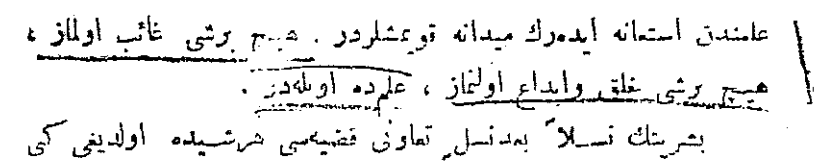
S. 53'ten

دولت « بشريتك اهالى‌يه اراضى‌يه وحكومته مالك برجمعيت
تامه ومستقله‌سنه اطلاق اولونور » [فه‌ليقس مورو] ديكر
برتعريفه نظراً وبرمعناى عمومى‌ايله دولت « برتفريق سياسى‌يى

Devlet, «insanlığın halka, toprağa ve hükümete sahip tam bir topluma ve bağımsızlığına» denir.

S. 56'dan

علمندن استمانه ايده‌رك ميدانه قويمشلردر . هيچ برشى غائب اولماز ،
هيچ برشى خلق وابداع اولنماز ، علمده اوله‌در .
بشريتك نسلاً بعدنسل تعاونى قضيه‌سى هرشيده اولديغى كبى

Hiçbir şey yok olmaz, hiçbir şey yaratılamaz ve var edilemez. Bilim de öyledir.

S. 57'den

افلاطونه نظراً سیاست، دولتده وحدت حصوله کتیرن، برعلمدر. ✕
واقعا سیاستك بدایتنده افراد یعنی تنوع واردر. بوکثرت وتنوع

.....

شخص برجزؤ فرد کبی عمومیت النده محو وزبون اولور . ذاتاافلاطون
بوتعقیب ایتدیکی غایهٔ امله یالکز ایکی اهیتسز مانع کوریبور . بونلرك
بری سنلك بنلکدن عبارت اولان حق تصرف ودیکری حس عائلهدر .
بونلر ایسه افلاطونك تجویز ایدهمیهجکی خود کاملقدن باشقه برشی دکلدر.

Eflatun'a göre siyasa, devlette birlik, bütünlük oluşturan bir bilimdir. (...)

Zaten Eflatun, izlediği amaca ulaşmada iki önemsiz engel görüyor. Bunların biri senlik benlikten kaynaklanan mülkiyet hakkı, diğeri aile duygusudur. Bunlar ise ahlakın izin veremiyeceği bencillikten başka birşey değildir.

S. 58 - 59 - 60'tan

افلاطونه کوره الك ایی بردولت ا بحق علما وحکما طرفندن اداره
اولنه بیلور (چینه ده هان همان بوقاعده حکمفرمادر) زیرا دولتده
غایهٔ مقصد عدالتدر؛ عدالت ایسه آنجق حکمت وفلسفه الله ادراك
ایدیله بیلور. افلاطونك بوتظریه نبی احتمال که طوغریدر . مع التأسف
عدالتك بودرجه سی هیچ بروقت تطبیق اولنه مامشدر. هر ایجاب حال
ومصلحت ، منافع مختلفه دوشونیلمش ، بوقسمه اصل حق وحقانیت ،
عدالت مطلقه ، دساتیر حقیقیهٔ حکمت هیچ بزمان اجرا ایدیله مامشدر.
واقعا سیاست بردولت داخلنده عدالتی حکمفرما قیلهجق وسائطك
الك ایسنی تجزی ایدر . شوتقدیرده عدالت حقنده برفکر صریح پیدا
ایتمکسزین، حریت حقیقیه ومنافع بشریه نه دیمك اولدیغنی لایقیله

تعیین ایتمکسزین ایی برسیاسی اولق ممکنیدر ؛ ایشته بونك ایچون افلاطون ، فیلسوفلر رأس‌کاره کچمدکچه ودولتك باشنده بولنانلر حقیقی فیلسوف اولمدقچه اقوامك تعوین سفالتنه ، بشریتك سعادتنه امکان یوقدر دیبوزه بوادعا جرأتکارانه وبراز خیالپرستانه اولمله برابر حقیقتدن بسبتون آزاده دکلدر . علمسز عمل اولیه‌جغی کبی حکمت حقیقیهٔ دولت آکلاشلمدیکده حسن ادارهٔ مملکت ممکن اولماز افلاطونك قوردیغی نظریه رغایهٔ املدر . غایهٔ امل (Idéal) اله خیال محضی تفریق ایتمیدر . خیال اله حقیقت منافاة اوزره بولنیه‌بلور . فقط حقیقت اله غایهٔ امل یکدیکرینه متناقض دوشه‌من ، آرالرنده برموازات حاصل اوله‌بلور . غایهٔ امل عقلك تصور ایتدیکی مقصدك تکملیاب وصلاحیتدر اولمیدر . طبیعت ذاتاً بوغایه ومقصده طوغرو یورویوتکملدر . بناءً علیه غایهٔ امل صوك درجه طبیعی برشیدر . هنوز بشریت بوکی شکل حقیقته تماماً قلب ایده‌مدی . فقط تدریجاً بوهدفه واصل اولمیدر . خیال ایسه یاکلش وموجب تکیتدر . افلاطون عائله وحق تصرفك الغاسی لزومندن بحث ایتدیکی زمان ایشته بوخیاله دوشیور . زمانمزدکی آنارشیستلره ایشته بونك ایچون (Utopistes) دەدیرلر .

افلاطون دیکر برنقطه‌ده اصابت ایده‌مامش ، زیرا بتون منظومهٔ تصورات وتفکراتنی وحدت اساسنه ابتنا ایتدیرن بوحکیم اخلاق ایله سیاسیاتی‌ده مزج وتوحید ایتمش (ذاتاً زمانمزه قدر بوخطایه دوچار اولان چوقدر .) بوسبیله افلاطون بردولتك قوانین وضع ایدرکن تعقیب ایده‌جکی مقصد ، حمایهٔ فضیلتدن عبارت اوله‌جغنی سویلیور و فضیلت سیاسیه‌نك عدالتدن عبارت اولدیغنی اوتوییور . انتظام جمیعتك محافظه‌سی ایسه منحصراً عدالت دنیلان فضیلتك حکمفرما اولمسنی اقتضا ایدر . دائرهٔ فضیلت امور سیاسیه‌ده توسیع ایدیلنجه

استبداد کبی برنتیجه حاصل اولور افلاطون آلدانمش ، دولتك وظیفه‌سنی تعیین ایده‌مامش. دولت تبعه‌سنی خلوق، بختیار قیلمقله‌مکلف ذکلدر. دولتك بروظیفه‌سی وارایسه اوده هرکسی حر بولندیرمق، تأمین عدالت ایتمکدر • هرکس حریتده‌مساوی اوللی وبونك نتیجه‌سی اولهرق

Eflatun'a göre en iyi bir devlet, ancak bilginlerce ve filozoflarca yönetilebilir. (Çin'de de hemen hemen bu kural geçerlidir.) Zira devlet'te asıl amaç adalettir. Adalet ise ancak bilim ve felsefe ile anlaşılabilir. Eflatun'un bu kuramı, olası ki, doğrudur.

.....

Aslında siyasa bir devlet içinde adaleti egemen kılacak yöntemlerin en iyisini araştırır. Bu durumda adalet konusunda açık bir düşünce edinmeksizin gerçek özgürlüğün ve insanlık yararının ne olduğunu gereğiyle belirtmeksizin iyi siyasacı olmak olanaklı mıdır?

Eflatun'un koyduğu kuram, bir ülküdür. Ülkü ile hayal tam olarak ayırt edilmelidir. **Hayal ile gerçek birbirlerine uymayabilir. Ama, gerçek ile ideal birbirleriyle çelişkiye düşemez. Aralarında paralellik var olabilir. İdeal, aklın tasarladığı amacın olgun ve sağlıklı olmasıdır. (...) Hayal ise yanlış ve felaket getiricidir. Eflatun, aile ve tasarruf hakkının ortadan** kaldırılması gereğinden söz ettiği zaman işte bu hayale düşüyor. Zamanımızdaki anarşistlere işte bunun için (utopistes) ütopyacılar da derler.

Eflatun bir başka noktada da yanılgıya düşüyor. Çünkü bütün tasarımların ve düşüncelerin tümünü, birlik ögesine dayandıran bu filozof, ahlak ile siyasayı da içiçe ve beraberce ele alarak birleştirmiştir. Bu nedenle Eflatun, bir devletin yasalar koyarken izleyeceği amacın, erdemi korumak ve savunmaktan başka bir şey olmayacağını söylüyor ve siyasal erdemin adaletten ibaret olduğunu unutuyor. Toplum düzeninin korunması ise, özellikle sadece adalet denilen erdemin egemen olmasını gerektirir. Erdemin kapsamındaki çevre, siyasa işlerinde genişletilince (baskı gibi bir sonuç ortaya çıkar.)

(Devlet uyruklarını sadece ahlaka ve mutluluğa ulaştırmakla yükümlü değildir. Devletin bir görevi varsa o da yurtdaşların özgürlüğünü, ülkesinin bağımsızlığını koruyarak adaleti sağlamaktır.)

S. 61'den

فكريله برابر بوذاتك خطادن منزه اولديغنه ذاهب اولدايسدر . اوده
أستادى كبى سياست اله اخلاقى بربرينه قاريشديرمش ، بوايكى علمك
حدودينى لايقيله تعيين ايليه مامشدر ، بونلر معذور ايديلر . زيرا پرورده

(Aristo) da üstadı Eflatun **gibi, siyasa ile ahlakı birbirine karıştırmış,** bu iki bilimin sınırını gereği gibi belirliyememiştir.

S. 62'den

يالكز برصوت ايله آهنك حصوله كتيرمك كيبدر . ارسطو اعتراضه دوام
ايله ديپور كه : « اشخاص ، دولته ، يعنى صنوف خلقه
فدا ايديلن برجمعيتده ناصل برسعادت تصور اولنه بيلور ؟ افلاطونه كوره
دولت مسعود اولدقدن صوكره افرادك مسعود اولسنه حاجت بيله يوقدر .
فقط دولتى تشكيل ايدن افرادك مسعوديتى اولمازسه دولتك سعادتى
نه ديمكدر ، حقيقى وذيروح مخلوقلر بدبخت اولدقدن صوكره تصورى برمعنادن
رفكزدن عبارت اولان دولتك سعادتى نه ديمكدر ؟ »
افلاطونك ديكر برخطاسى عائله يى دولته تشبيه وتمثيل ايتمسى ايدى .
ارسطو بونى ده شدتله رد ايديور . آنك فكرينه نظراً واقعاً بدايتده
دولت عائله دن چقمشدر . مع مافيه بو ايكى نوع جماعتك يكديكرندن
تماماً آيرى اولدقلرى ده غير قابل انكاردر . عائله عدم مساوات
و اطاعت اساسلرينه ابتنا ايدر ، غير مساويلر آره سنده برجمعيتدر .
اوبله برجمعيتدركه برقسمى جز ديكر قسمى تحت وصايتده در . دولت
ايسه بالعكس جز و مساوى اولانلرك اجتماعندن مركبدر . برحاكمك
حكم ونفوذى بيله برمساويك ديكر برمساويه اجراى حكم ايتمسندن

Aristo, karşı çıkmasını sürdürerek diyor ki: «Kişiler devlete, bazı halk sınıfları başka halk sınıflarına feda edilen bir toplumda nasıl bir mutluluk düşünülebilir?» Eflatun'a göre, devlet mutlu olduktan sonra, bireylerin mutlu olmalarına gerek bile yoktur.

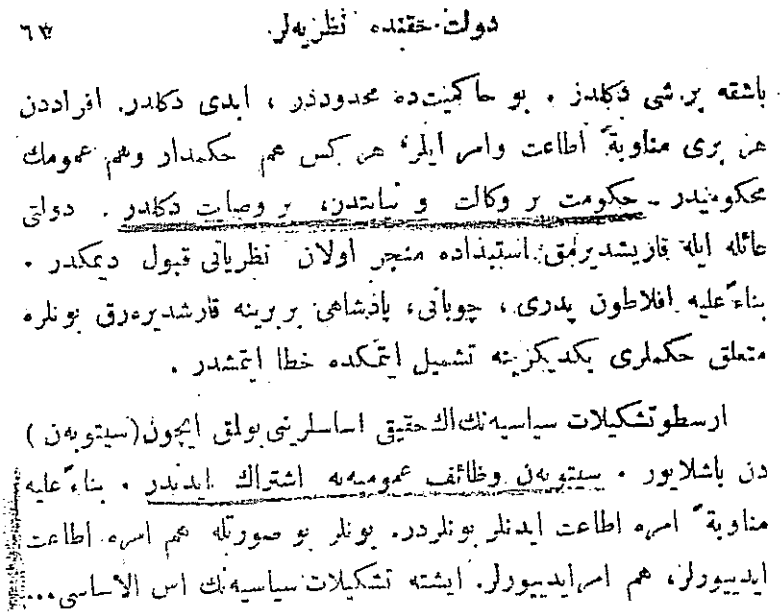
(.....)

Eflatun'un başka bir hatası, aileyi devlete benzetmesi ve yayması idi. Aristo bunu da şiddetle yadsıyor. Onun düşüncesine göre, gerçi başlangıçta, devlet aileden çıkmıştır. Buna karşın, bu iki tür topluluğun birinin öbüründen büsbütün ayrı olduklarını da yadsımak olanaksızdır. Aile, eşitsizlik ve salt uyma esasları üzerine kurulur.

(.....)

Bir bölümü özgür, öbür bölümü vasilik altındadır. Devletse, tam karşıtı, özgür ve eşit olanların toplanmasından oluşur.

S. 63'ten

دولت حقنده نظريه‌لر ٦٣

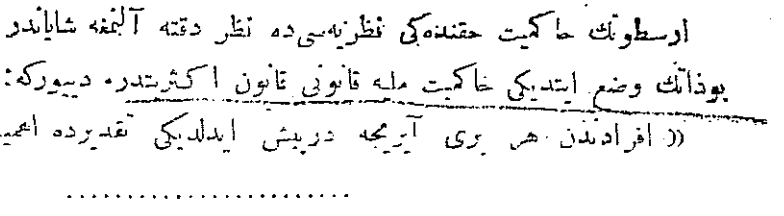
باشقه بر شی دکلدر . بو حاکمیت ده محدوددر ، ابدی دکلدر. افراددن
هر بری مناوبةً اطاعت وامر ایلر، هر کس هم حکمدار وهم عمومك
محکومیدر . حکومت بر وکالت و نیابتدن، بر وصایت دکلدر . دولتی
عائله ایله قارشدیرمق استبدادہ منجر اولان نظریاتی قبول دیمکدر .
بناءً علیه افلاطون پدری ، چوبانی، پادشاهی بربرینه قارشدیره‌رق بونلره
متعلق حکملری یکدیگرینه تشبیل ایتمکده خطا ایتمشدر .

ارسطو تشکیلات سیاسیه‌نك اساسی حقیقی اساسلرینی بولمق ایچون (سیتوبه‌ن)
دن باشلایور . سیتوبه‌ن وظائف عمومیه‌یه اشتراك ایدندر . بناءً علیه
مناوبةً امره اطاعت ایدنلر بونلردر. بونلر بو صورتله هم امره اطاعت
ایدیورلر، هم امر ایدیورلر. ایشته تشکیلات سیاسیه‌نك اس الاساسی...

Egemenlik bir vekalet etmek ve ulus adına yetkileri kullanmaktır, bir vasilik değildir.

Aristo örgütlenme siyasasının esaslarını bulmak için «Stuben» den başlıyor. **«Stuben» kamu görevlerine katılandır.** Bu yüzden, yerine ve sırasına göre emre itaat edenler bunlardır. Bunlar bu suretle hem emre itaat ediyorlar, hem emrediyorlar .İşte örgütlenme siyasasının temel dayanağı...

S. 65'ten

ارسطونك حاکمیت حقنده‌کی نظریه‌سی ده نظر دقته آلنمغه شایاندر .
بوذاتك وضع ایتدیکی حاکمیت ملیه قانونی قانون اکثریتدر. دیورکه:
« افرادندن هر بری آیرجه درپیش ایدلدیکی تقدیرده اهمیت

.....

ایچنده ساکن اولان دها زیاده تقدیر ایدر. خلق هر حالده عمومیتی اعتباریله شخصدن ، فردن ایدر . صو کبیدر صویك مقداری نه قدر چوق اولور ایسه پیسلکی او درجه آز اولور کورلز .

بو مطالعانك ظوغری بر قسمی اولدیغی کبی یا کاش بر قسمی وارسه [لسان الخلق نداءالحق] نظریه‌سی ایشته بو اساسدن تشعب‌ایدر. Vox populi Vox dei فقط تجربه کوستریبورکه خلق اکثریا آلداتیر. خلقك عمومیتی، نظراعتباره آلنیرسه تفوق فکریسی صورت قطعیه‌ده تسلیم اولنه‌ماز: فقط ارسطوده افلاطون کبی مرشیده اولدیغی مثللو حکومت و ادارهٔ دولت ایچون تفوق فکری و علمیی آرایور. افلاطون حکومتی علمایه ارسطو ایسه کندیسنده فضل و تفوق وتفکر ملاحظه ایتدیکی عوامه عطف و اسناد ایتمك ایستیور . حقیقتده ایسه حکومت هر کسکدر ، جمله افرادکدر شو حیثیتله‌که جمله افراد حردز .

٥

Aristo'nun «egemenlik» konusundaki kuramı dikkate alınmaya değer. Bu kişinin koyduğu **«Milli Egemenlik Yasası» çoğunluğun yasasıdır.**

(.....)

Halk herhalde genellikle, kişiden, bireyden iyidir. Su gibidir; suyun miktarı ne kadar çok olursa pisliği o derece az olur, görülmez. Bu görüşün doğru yanı olduğu gibi, yanlışı, yanlış yanı da var. **(Halkın dili hakkın sesidir)** kuramı işte bu kaynaktan yayılır. Ama deneyler gösteriyor ki, halk genellikle aldanır. Halkın çoğunluğu göz önüne alınırsa düşüncesinin üstünlüğü kesin olarak kabul edilemez. Fakat Aristo da Eflatun gibi, her konuda olduğu gibi hükümet ve devlet yönetimi için düşünce ve bilim üstünlüğü arıyor. Eflatun, hükümeti bilginlere, Aristo ise kendisinde üstünlük ve iyi düşüncelerin varlığını kabul ettiği halka dayandırmak istiyor. Gerçekteyse hükümet herkesindir, tüm bireylerindir. Şu saygın düşünce nedeniyle: bütün bireyler özgürdür.

S. 66'dan

حکمدارلق بحثنده قانونی شخصی اجرای حکومت ایتمك لازم کلمه‌جکی سؤالنی ایراد ایدن ارسطونك برنجی جهتی ترجیح ایتمش‌اولدیغنی بیانه حاجت کورمه‌میز . قانونك حاکمیتی عقلك حاکمیتیدر . (حقوق طبیعیه‌یه و عقل سلیمه موافق اولان قانونلر ایچون بو ملاحظه شهه

.....

ارسطو اشکال حکومتده جمهوریت معتدله‌یی ترجیح ایلیور. واعتدالده
مقصدی صنوف متوسطهٔ خلقدر. صرف زنگینلردن ویاصرف فقرادن مرکب

Hükümdarlık konusunda, yasa mı, kişi mi hükümet etmeli gerekeceği sorusunu ayırt eden Aristo'nun birinci durumu seçmiş olduğunu bildirmeye gerek göremeyiz.

(.....)

Aristo, hükümet biçimlerinde ılımlı cumhuriyeti yeğliyor.

S. 67 - 68'den

ارسطونك اختلافلر و اختلافلرك اسبابی حقنده‌کی نظریاتی‌ده حقیقةً شایان حیرت بر دها ومفکره‌یه مالك اولدیغنی کوسترر. اونك فکرنجه تشکلات اساسیهٔ دول وجمعیاتده مساواته تخصیصی ایجاب ایدن بر حصهٔ مشروعه واردر. عدم مساواته افرازی لازم کلن دیکر بر حصه‌وار. هر اختلال ایشته بو ایکی عنصر مهم و اساسینك غیر صحیح صورت ومقداردہ توزیع وتقسیمندن نشأت ایلمکده‌در ایضاح ایده‌لم:

بر طرفدن مساوات سیاسیه، حقوقیه مساوات بالجمله افراده عائددر. [حر اولان افراد دیمکدر] دیکر طرفدن افراد آره‌سنده لیاقت، ذکا کبی احوال طبیعیه وخلقیه‌دن منبعث مساواتسزلقلر وارکه بونلر اجراسی اقتضا ایدن حرمت واعتبارده وحیثیتده و اکتساب ثروتده مساواتسزلغی انتاج ایدر. بناءً علیه مساوی اولمق اقتضا ایدن شی غیرمساوی قیلنور. ویا بونك عکسنه غیرمساوی قالمق ایجاب ایدن شی مساوی قلنور ایسه اختلالر ضروری اولهرق دعوت ایدلمش اولور، ظهور ایدن هرهانکی بر اختلال مساوات مشروعه‌نك عدم مساوات مشروعه‌یه ویا عدم مساوات مشروعه‌نك مساوات مشروعه‌یه قارشو آز چوق محق مطالبندن نشأت ایتمکده‌در. ارسطو اختلالك اوکنی آلمق ایچون قانونه تمسك ایدییور. ویالکز بر نقطه‌ده براز شاشیریور. قانون الله عدالتی توأم صانیور. هرقانونك عدالته

موافق جیقمدیغی وبك چوق قوانینك بالعکس جبر و تعدی یه سبب
اولدیغنی الیوم هرکس تقدیر ایدر .

زه‌نون . — قدیم یونانیلر میانده حقوق طبیعیه‌یی الك زیاده
تقدیر ایدن زه‌نون وزه‌نونك شا کردلری اولمشدر . زه‌نونك فضیلت
اوزرینه مؤسس اولان حکمتی رومایه‌ده انتقال ایدرك اورانك عالم
افکارینه اجرای تأثیر ایلمشدر خطیب شهیر ... استادینك

Aristo'nun ihtilaller ve ihtilallerin nedenleri konusundaki kuramları, gerçekten bir dehaya ve düşünme gücüne sahip olduğunu gösterir. Onun düşüncesince devletin anayasasında ve toplumda eşitliğe ayrılması gereken bir yasa özelliği vardır. Eşitsizliğe ayrılması gereken diğer bir özellik var. Her ihtilal işte bu iki önemli ögenin ve esasın gerçek dışı ve ölçüsüz biçimde bölüştürülmesinden ve dağıtılmasından doğmaktadır. Açıklayalım :

Bir yanda siyasal ve hukuksal eşitlik özellikle, bireylere aittir. Özgür olan bireyler demektir. Diğer yandan bireyler arasında yararlık, zekâ gibi yaratılıştan ve doğal durumlardan kaynaklanan eşitsizlikler var ki, bunlar yapılması gereken saygı, onurlandırmada ve servet edinmede eşitsizliği doğurur. Bu yüzden eşit olması gereken şey eşitsizlik kılınır. Ya da bunun aksine eşit olmaması gereken şey eşit kılınırsa, ihtilaller zorunlu olarak davet edilmiş olur. (...)

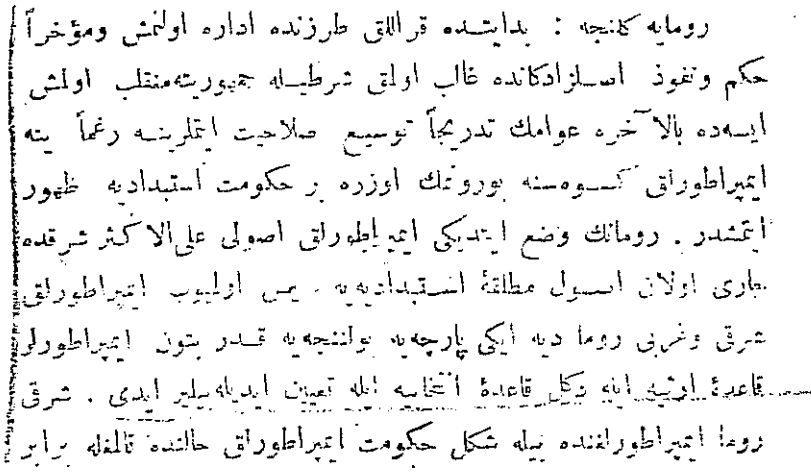
Yalnız, bir noktada biraz şaşırıyor: **Yasa ile adaleti ikiz sanıyor.** Her yasanın adalete uygun çıktığını ve pek çok yasanın da aksine zor ve zulüme yol açtığını bugün herkes anlar.

Zenon erdem üzerine kurulan felsefesiyle Roma'ya da geçmiştir.

S. 69'dan

یالکز بر قسم قلیلی ذکر ایده‌بیلدیکمز حکمای سالفه‌نك بوتنظیمات
علمیه‌سنی حکومات قدیمه‌نك اشکال سالفه‌سنه اجرای تأثیردن خالی قالامش
ایسه‌ده کرك آتینه‌نك کرك رومانك هرزمان فلاسفه‌نك تعقیب ایتکلری
آمال عالیه دائرمسنده اداره ایدیله‌مامش اولدیغنی بیانه حاجت کورمیوز .

.....

Anılan eski çağ düşünürlerinin yalnız küçük bir kısmının görüşleri eski hükümet biçimlerini etkilemişse de gerek Atina'nın gerek Roma'nın her zaman filozofların izledikleri yüce amaçlar doğrultusunda yönetmediklerini söylemeye gerek yok.

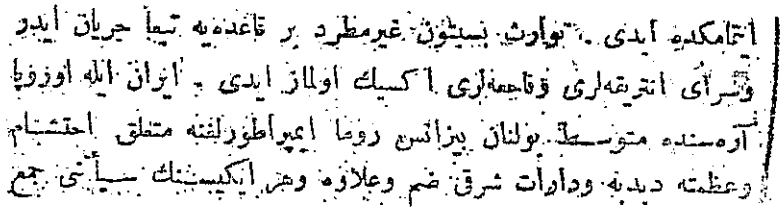
(Sayfa yanına alınan not:)

Hükemanın tanzimat'ı ilmiyesi eşkali hükümet üzerinde icra'ı tesir edemez.

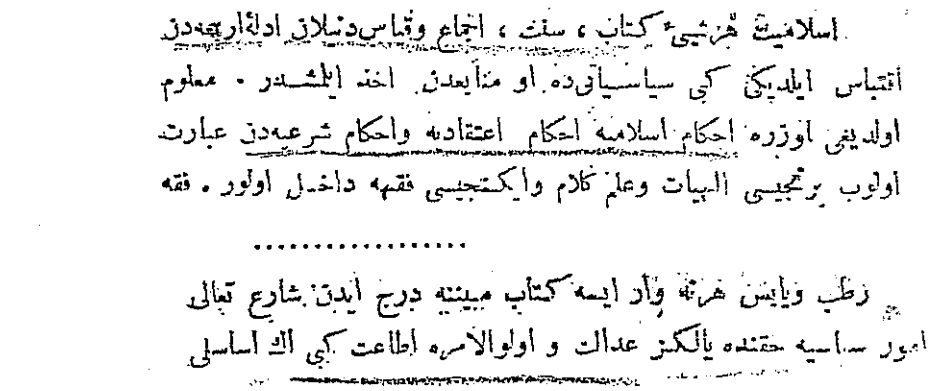
(Bilgelerin bilimsel düzenlemesi hüküm et şekilleri üzerinde etkili olamaz).

Roma'ya gelince başlangıçta krallık biçiminde yönetilmiş, sonraları soyluların üstünlüğü koşuluyla, cumhuriyete dönüşmüş ise de, daha sonra, halkın yavaş yavaş yetkilerini genişletmelerine karşın, yine imparatorluk kılığına bürünmek üzere bir istibdat hükümeti ortaya çıkmıştır. Roma'nın yürüttüğü imparatorluk yöntemi çoğunluk Doğuda yürürlükte olan mutlakçı baskı yöntemiyle benzer olmayıp imparatorlar, **soy sürme kuralıyla değil seçim kuralıyla atanırlardı.**

S. 70'ten

.....

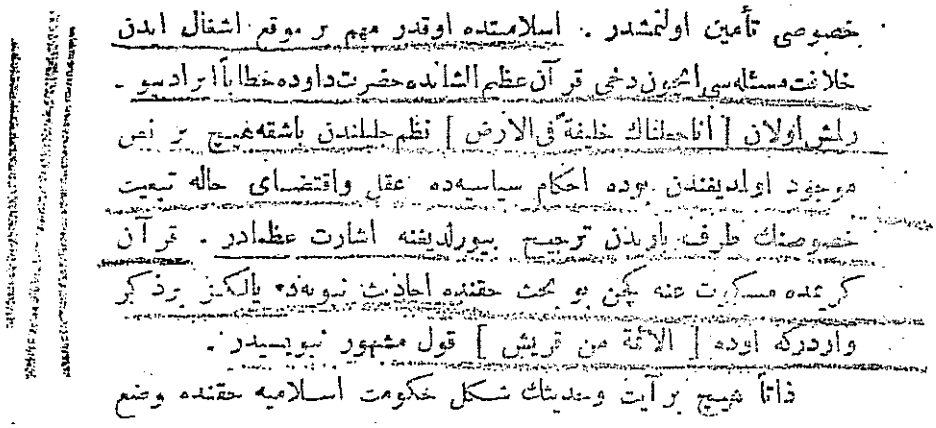

Varis olma, büsbütün sırasız bir düşmanlığa uygun cereyan eder ve saray entrikaları ve facialarını eksik olmazdı.

İslamlik, herşeyi «kitap, sünnet, icma ve kıyas» denilen dört tanıtlamadan aynen aldığı gibi, siyasayı da o kaynaktan almıştır. Bilindiği gibi **islam hükümleri, inanmaktan ve şeriat hükümlerinden ibarettir.** (.....)

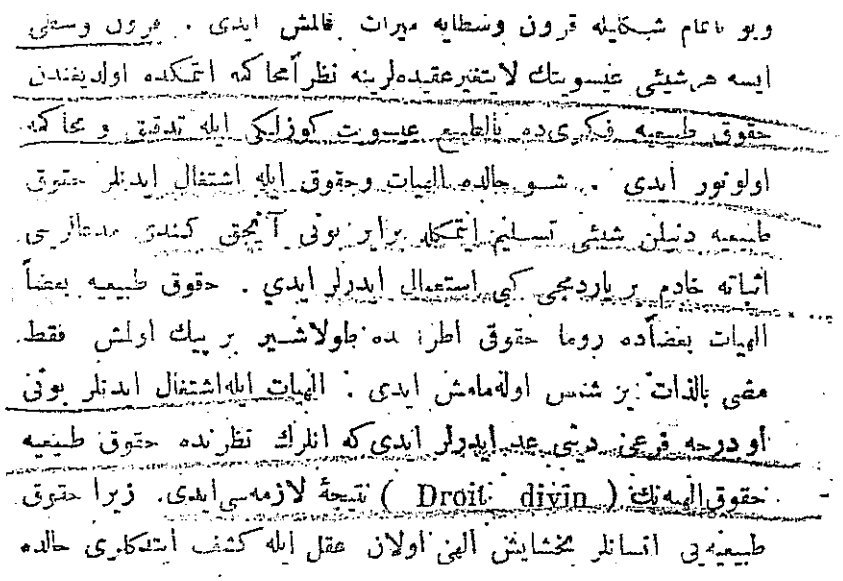
Siyasa hakkında yalnız adalet ve devletin buyruğuna uymak esası konmuştur.

S. 71'den

İslamlık'ta o denli önemli bir yer tutan Halifelik sorunu için bile, Yüce Kuran'da Hz. Davud'a buyurulmuş olan «biz seni yeryüzünde Halife kıldık» anlamındaki ayetten başka hiçbir açıklık olmadığından, bu da, siyasa hükümlerinde akla ve durumun gereğine uygun olarak bir tutum izlemek için, Tanrı katından seçilip buyurulduğuna büyük bir işarettir. Kur'an-ı Kerim'de suskun geçilen bu konuya ilişkin hadislerde yalnızca bir değinme vardır ki, o da «İmamlık Kureyş'tendir» anlamındaki ünlü peygamber sözüdür.

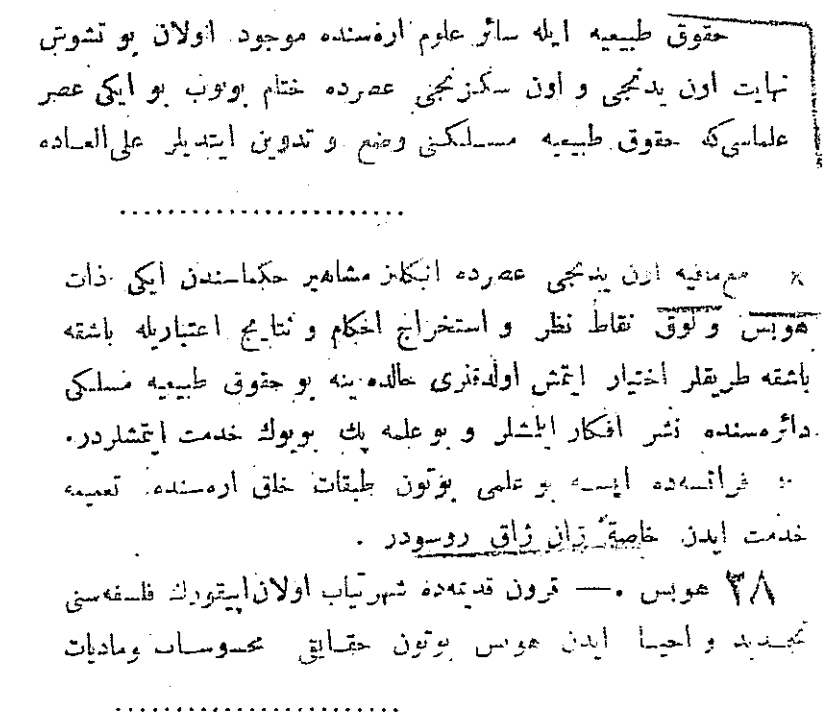
S. 103'ten

وبو نامام شبکه‌یله قرون وسطایه میراث قالمش ایدی . قرون وسطی
ایسه هرشیئی عیسویتك لایتغیرعقیده‌لرینه نظراً محاکمه اعتکده اولدیغندن
حقوق طبیعیه فکری‌ده بالطبع عیسویت کوزلکی ایله تدقیق و محاکمه
اولونور ایدی . شو حالده الهیات وحقوق ایله اشتغال ایدنلر حقوق
طبیعیه دینلن شیئی تسلیم اتمکله برابر بونی آیمحق کندی مدعالرینی
اثباته خادم بر یاردیمجی کبی استعمال ایدرلر ایدی . حقوق طبیعیه بعضاً
الهیات بعضاًده روما حقوق اطرافنده جولاشیر بر پیك اولش فقط
مضی بالذات بر شئی اولهمامش ایدی . الهیات ایله اشتغال ایدنلر بونی
او درجه قرعون دینی عد ایدرلر ایدی که انلرك نظرنده حقوق طبیعیه
حقوق الهیه‌نك (Droit divin) نتیجهٔ لازمه‌سی ایدی. زیرا حقوق
طبیعیه‌یی انسانلر بخشایش الهی اولان عقل ایله کشف ایتدکلری حالده

Ortaçağ ise, her şeyi Hıristiyanlık'ın değişmez inançlarına uydurduğundan doğal hukuk düşüncesi de doğal olarak Hıristiyanlık'ın gözlüğü ile incelenir ve değerlendirilirdi. Şu halde, tanrıbilim ve hukuk ile uğraşanlar, doğal hukuk denen şeyi kabul etmekle beraber, bunu ancak kendi savlarını kanıtlamaya hizmet edecek bir yardımcı gibi kullanırlardı. (...) Onların (Tanrıbilimcilerin) gözünde, doğal hukuk, Tanrısal hukukun gerekli bir sonucuydu.

S. 104 - 105'ten

حقوق طبیعیه ایله سائر علوم ارهسنده موجود اولان بو تشوش
نهایت اون یدنجی و اون سکزنجی عصرده ختام بولوب بو ایکی عصر
علماسی‌که حقوق طبیعیه مسلکنی وضع و تدوین ایتدیلر علی العاده

.....

* مع‌مافیه اون یدنجی عصرده انکلز مشاهیر حکماسندن ایکی ذات
هوبس و لوق نقاط نظر و استخراج احکام و نتایج اعتباریله باشقه
باشقه طریقلر اختیار ایتمش اولدقلری حالده بو حقوق طبیعیه مسلکی
دائرهسنده نشر افکار ایتمشلر و بو علمه پك بویوك خدمت ایتمشلردر.
فرانسه‌ده ایسه بو علمی بوتون طبقات خلق ارهسنده تعمیمه
خدمت ایدن خاصهٔ ژان ژاق روسودر .

۳۸ هوبس .— قرون قدیمه‌ده شهرتیاب اولان اپیقورك فلسفه‌سنی
تجدید و احیا ایدن هوبس بوتون حقایق محسوسات ومادیات

.....

اوزرینه بنا ایدرك « منفعت » نظریه‌سنی الك معقول بر نتیجهٔ منطقیه
اولق اوزره ارائه ایتمش‌در . هوبسك فکرنجه کائناتده اجسامدن
باشقه بر شی یوقدر اجسامده جریان ایدن بوتون حادثات ایسه حرکاتدن

.....

فعالیتی موجب اولور. حریت معنویه ، یعنی بر شیٔ ارزو ایدوب
اجتامکده مختار اولق بر خیالدر زیرا حریت مادیه‌دن باشقه بر شیئه
مالك دکلز . و اوده الك زیاده شدتله ارزو ایتدیکمز شیٔ یاخود قوتی
بزه اعطا ایدر .

Doğal hukuk ile diğer bilimler arasındaki bu karışıklık onyedinci ve onsekizinci yüzyılda son bulup bu iki yüzyıl bilginleri doğal hukukçuluğu ortaya koyup kitaplaştırdılar.

Bununla birlikte, on yedinci yüzyılda, ünlü İngiliz filozoflarından Hobbes ve Lock görüş açıları, hükümleri yorumlama ve sonuçlandırma yönünden başka başka yöntemleri benimsedikleri halde, yine bu doğal hukuk öğretisi içinde düşüncelerini yaymışlar ve bu bilime çok büyük katkıda bulunmuşlardır.

Fransa'da ise bu bilimi bütün halk katmanları arasında yaymaya hizmet eden, özellikle Jean Jacques Rousseau'dur.

S. 106'dan

استحصال ایتمك قانون طبیعیسنه مخالفدر . زیرا قارشو قارشویه کلن
انسانلر ایچون الك بویوك فائده ومنفعت صلح اسایشدر بو اولمازسه هیچ
کیمسه ایچون امنیت قالماز بناء علیه صلح و اسایش نعمت و ذوقی
تحری قانون طبیعتك نتیجهٔ منطقیه‌سیدر. ایشته حال اجتاعه کلن انسانلر
ایچون برنجی قانون طبیعت بودر .

صلح و مسالمتی آرامق نه‌قدر منطقی ایسه باجمله اشیا اوزرندهکی
حق مطلقدن فراغتده او درجه معقول و منطقیدر حال اجتاعده
بولونان انسانلر ایچون ایشته بوده ایکنجی بر قانون طبیعتدر . . .

بو حق مطلقك فدا ایدلمسی حال معقوله ارجاع اولنه‌بیلمك ایچون
فداکارلق عوض مقابلی اولمایدر . بناءً علیه فداکارلق متقابل اولمایدر.
هر حالده جمیعته داخل اولان علاقه‌دارلاندن هربری دیکرینك کندیسنه

Karşıkarşıya gelen insanlar için en büyük **amaç da çıkar, barış ve güvenliktir.** Bu olmazsa hiç kimse için güvenlik kalmaz. Öyleyse barış ve güvenliğin nimet ve zevkini araştırmak **doğal yasanın mantıksal sonucudur.** İşte topluluk haline gelen insanlar için birinci doğa yasası budur.

Barış ve selâmeti aramak, ne kadar mantıksalsa, bütün eşya üzerindeki **mutlak haktan vazgeçmek** de o derece akla uygun ve mantıksaldır.

S. 107'den

وعد ایتدیکنی او دیکره بالمقابله وعد ایتملیدر . ایشته متقابلاً واقع
اولان بو مناوله حقوق بر مقاوله‌در .
بوندن اوچنجی بر قانون طبیعی چیقار:

.....

فکر بجنه بوده قولایدر، یعنی قوتی مقاوله‌نامه‌لره خادم قیلمق، تعبیر
دیکرله مقاوله‌لری هیچ کیمسه طرفندن اخلال اولونه‌میه‌جق درجه‌ده
مهم بر قوهٔ مادیه ایله تأیید ایتمکدر . ایشته بو قوت قوهٔ مدنیه و
اجتماعیه‌درکه قانون طبیعینی حمایه ایدیبیور . شمدیه قدر کوردیکمز
بوتسلسل افکار ـ عوبك اساس فلسفه‌سی قبول ایدلك شرطیله ـ

(Toplum içindeki her birey, bir başkasının kendisine) vadettiğini diğerlerine karşılık olarak vadetmelidir. İşte bağımsız olarak yapılan bu karşılıklı hukuk alışverişi bir sözleşmedir.

Sözleşmeleri hiç kimsece bozulamayacak derecede önemli maddi bir güçle pekiştirmektir. İşte bu güç, maddi ve toplumsal güçtür ki, yasa doğalı koruyor.

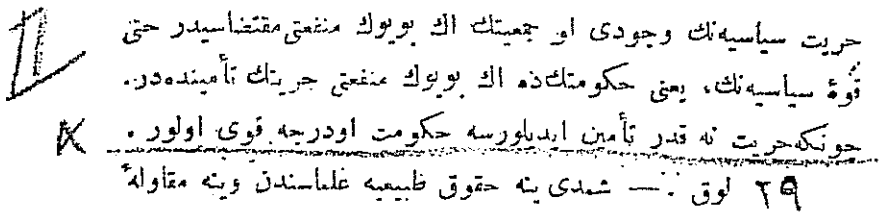
S. 108'den

مستند اولدیغنی اثباته قیام ایتمکله برابر مقاوله نتیجه‌سنه کیتمش، مقاوله‌یی
ایسه انسانلرك اراده‌سنه تابع قیلمقله حریت و اختیاری یه تصدیق
ایلمشدر. بالآخره دیکرلری مقاولهٔ اجتماعیه‌نی صرف بر ضرورت منطقیه
و بر ارزوی شدیدن زیاده حریت و اختیاره و اخلاقه تابع طوتمه‌رق
بو نظریه‌نك ماهیت وقیمت معنویه‌سنی بوکسلتمشلردر. (لوق و روسو
کبی) .

هوبس بوراده قدر کندی قوردیغی دستورك ایجابات و نتایج

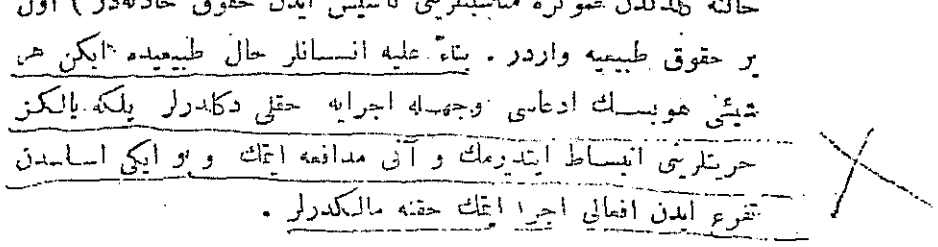
Hobbes mukaveleyi (sözleşmeyi) insanların isteklerine bağlamakla özgürlük ve ihtiyari (davranış seçimini) yine onaylamıştır. Daha sonra diğerleri toplumsal sözleşmeyi (içtimai mukaveleyi) sırf bir mantık zorunluluğu ve şiddetli bir istekten çok, özgürlük ve davranış seçimine (ihtiyara) ve ahlaka bağlı tutarak bu kuramın manevi değerini yükseltmişlerdir. (Lock ve Rousseau.)

S. 109'dan

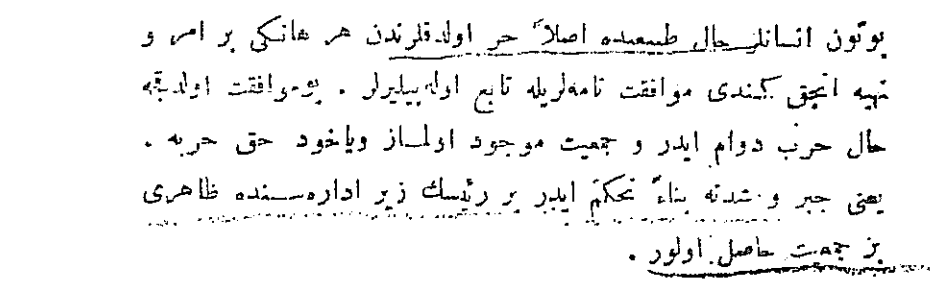
Çünkü özgürlük sınırları ne kadar geniş tutulursa hükümet o ölçüde sağlam olur.

S. 110'dan

İnsanlar doğal halde iken herşeyi Hobbes'in savı üzerine kurmakta haklı değildir. Belki yalnız özgürlüklerini yaygınlaştırmak ve onu savunmak ve bu iki yönden dallanıp budaklanan eylemleri yapmak hakkına sahiptirler.

S. 111 - 112'den

.....

بر جمعیت که افرادی کندی حقلرینی کندیلری استحصاله ساعیدر او
جیت حال طبیعیدن قورتولمامش وارتق برجمعیت سیاسیه ومدنیه حالندن
چیقمش اولور بو اختلافك یکانه نتیجه‌سی افراد ارەسنده حرب دائمیدر
شوحالده افرادك جمعیته ترك ایده‌بیلدکلری یکانه حق حق جزا ویاخود
حق قضادر . ایشته لوق قدرت اجتماعیه و سیاسیه‌یی ، یعنی دولتك
صلاحیتی منحصراً بو عدالت جزائیه منبعنه استناد ایتدیرمکده‌در .

Bütün insanlar doğal halde özgür olduklarından, herhangi bir buyruk ve yasağa ancak kendilerinin tam onaması (muvafakati) ile bağımlı olabilirler. Bu onama (muvafakat) olmadıkça savaş durumu sürer ve toplum varlığını yitirir. Yahut savaş hakkına (hakkı harbe), yani zor ve şiddete dayanarak, baskı kuran bir başkanın yönetimi altında, görünüşte **bir toplum ortaya çıkar.** (...)

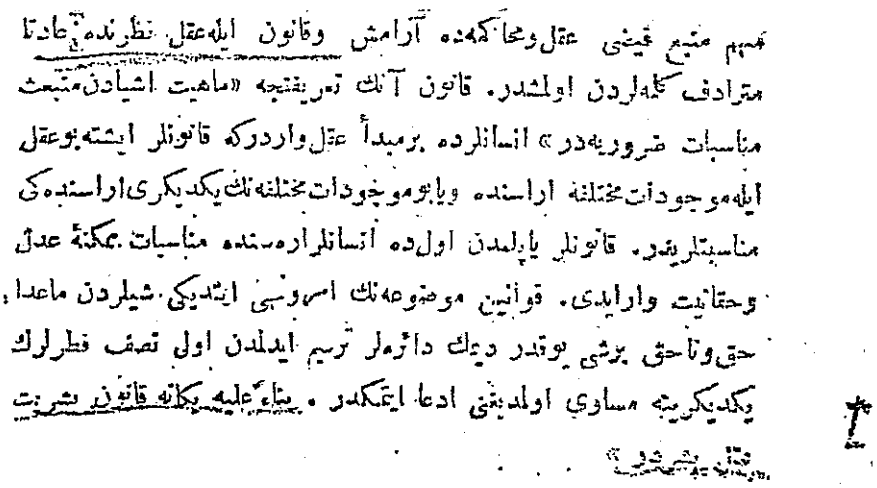
Bir toplum ki, bireyleri kendi haklarını kendileri almağa çalışır, o toplum ilk doğal yapısından kurtulamamış demektir. Artık bir siyasal ve uygar durumdan çıkmış olur. Bu anlaşmazlığın tek sonucu, bireyler arasında sürekli savaştır. Şu halde bireylerin topluma bırakacakları tek hak «ceza» yahut «kaza» hakkıdır. İşte Lock, toplumsal ve siyasal erki, yani devletin yetkisini sadece bu ceza adaleti kaynağına dayandırmaktadır.

S. 113'ten

لوقه نظراً « حکومت قوای عمومیه کندیلرینه تودیع ایدیلن
انسانلرك هیئت مجموعه‌سیدر» برحکومت هوبسك ادعاسی وجهله مطلقمی
اولمی؟ لوقه نظراً قطعا ... زیرا انك نظرنده اصول مطلقه‌ده اجتماعی
و مدنی بر شکل حکومت بیله موجود دکلدر بالکس حکومت مطلقه
حال طبیعی‌یی ادامه ایدن براصول جبر و تضییقدن عبارتدر. فی‌الحقیقه

Lock'a göre, «Hükümet, tüm güçlerin kendilerine verildiği insanların tamamıdır.» Hobbes'un savunduğu gibi, bir hükümet mutlak mı olmalıdır? Lock'a göre, asla!.. Çünkü onun gözünde, mutlak yöntem, toplumsal ve uygar bir hükümet biçimi değildir. Aksine, mutlak hükümet, doğal durumu sürdüren, bir zor ve baskı yöntemidir.

S. 114'ten

(Monteskiyö) en önemli ilerleme kaynağını akıl ve muhakemede aramış ve yasa ile akıl, adeta gözünde eşanlamlı (müteradif) sözcüklerden olmuştur. (...) **Bu bakımdan «tek insanlık yasası, insan aklıdır.»**

S. 115'ten

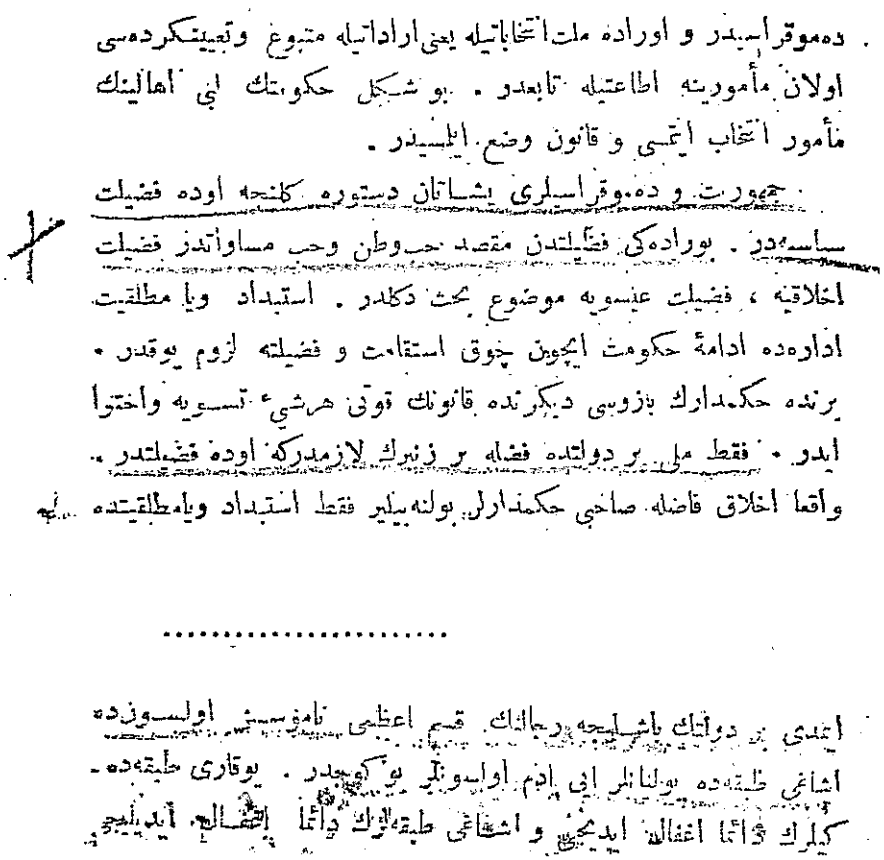
Akıl, anlamak demektir. Anlamak ise, eşyalar arasındaki bağıntıları yani, eşyanın bir diğerine göre göreli (nisbî) olmasını belirler. İşte bundan dolayı yasanın hükümet şekilleriyle, iklim ile, mezhep duygularıyla, halkın ekonomik durumu ile özet olarak çevre koşulları ile mütenasip (uyumlu) olması gereklidir. İşte bu (tenasüp) uyum kanunların ruhunu oluşturur. (...)

Monteskiyö'nün, gerek **«kanunların ruhu»**, gerek **«İran Mektupları»** gerek **«Roma'nın Azamet tarihi ve İnkirazı»** adlarındaki yapıtlarından alınan bilgiler, onun, hükümet şekilleri, kuvvetler ayırımı (tefriki kuva) ve hükümetlerde vekillik (niyabet) yöntemi

konularında büyük bir inceleme ve araştırmacı olduğunu ortaya koymaktadır. (...)

(Monteskiyö'nün) hükümet şekillerine ilişkin olarak ortaya koyduğu kural şudur : Kavimler başlangıçta **bir tek kişinin gücüne bağlıydılar** ki, buna istibdat yöntemi (Despotizm) denir. Daha sonraları ise, **yalnız kendi yaptıkları yasaya uyarlar ki,** buna Cumhuriyet denir. Bu iki hükümet biçimi arasında ılımlı bir biçim vardır ki, hemen bütün tarihi dolduruyor, buna da **Monarşi denir.**

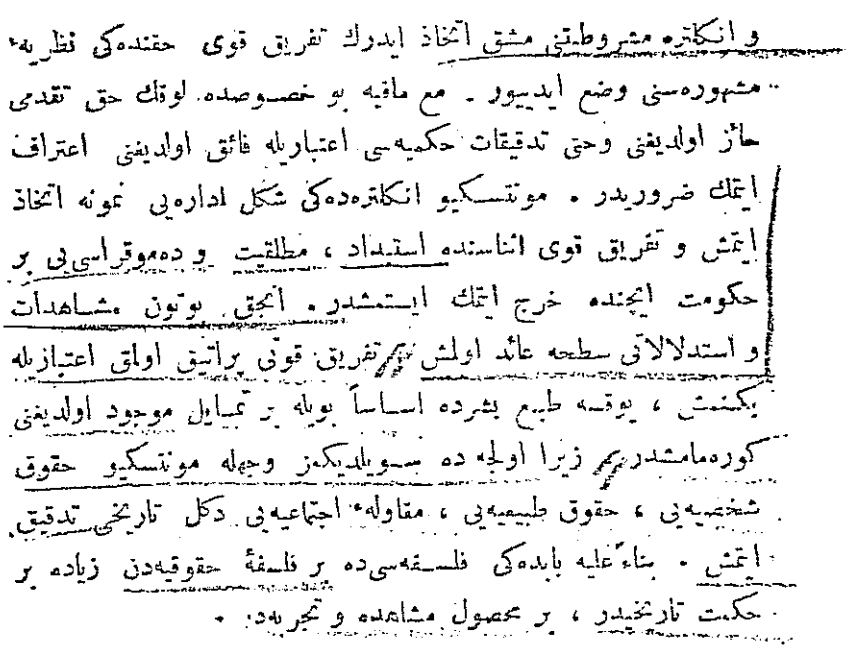
S. 119'dan

Cumhuriyet ve demokrasileri yaşatan genel kural (düstur) siyasal erdem (Fazileti siyasiye)'dir. (...) Ulusal bir devlette fazla bir zemberek gerektir ki o da erdemdir (fazilettir.) (...)

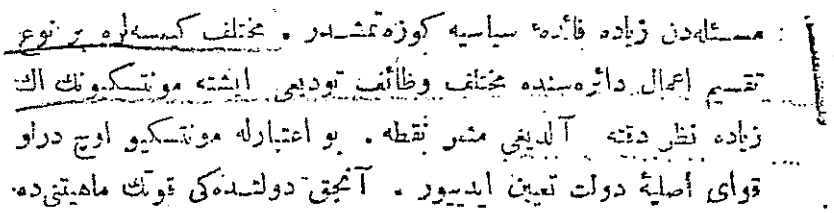
İmdi bir devletin baştaki yöneticilerinin (başlıca ricalinin) büyük çoğunluğu namussuz olsun da, aşağı tabakada bulunanlar iyi adam olsunlar, bu güçtür.

S. 120'den

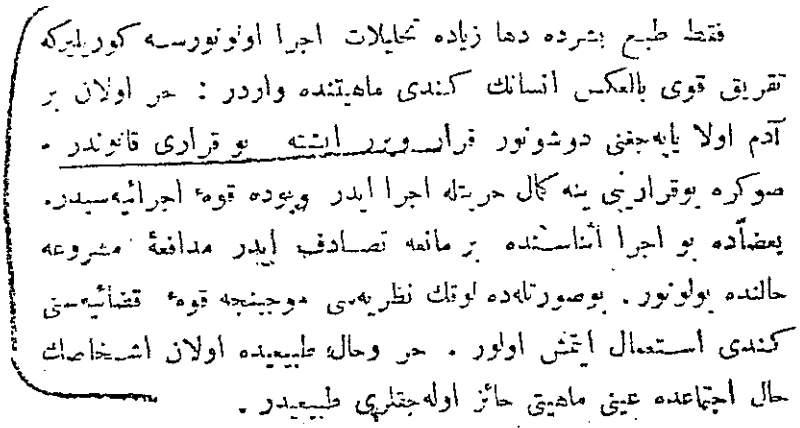
(Monteskiyö) İngiltere meşrutiyetini örnek (meşk) alarak kuvvetlerin ayırımı (Tefriki kuva) konusundaki ünlü kuramını koymuştur. (...) Kuvvetler ayrımı (tefrik'i kuva) ilkesini, Monteskiyö, pratik olduğu için beğenmiştir. Yoksa insan doğasında **esasen böyle bir eğilimin mevcut olduğunu görmemiştir. Çünkü önce de söylediğimiz gibi Monteskiyö** kişisel hukuku, doğal hukuku, toplumsal sözleşmeyi değil, **tarihi incelemiştir.** Bu bakımdan, buradaki felsefesi de **bir hukuk felsefesinden çok bir tarih felsefesi** (hikmeti tarihiye)'dir.

S. 122'den

Çeşitli kişilere, işbölümü çerçevesinde, çeşitli görevler vermek; işte Monteskiyö'nün en çok gözönüne aldığı yararlı nokta.

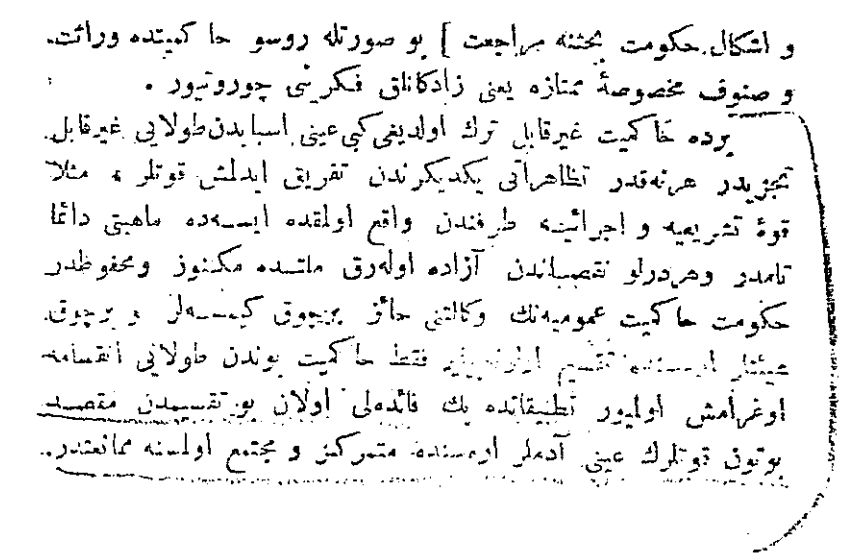
S. 123'ten

فقط طبع بشرده دها زیاده تحایلات اجرا اولونورسه کوریلیرکه
تفریق قوی بالعکس انسانك کندی ماهیتنده واردر : حر اولان بر
آدم اولا بایه‌جغی دوشونور قرار ویرر ایشته بو قراری قانوندر .
صوکره بوقراری ینه کال حریتله اجرا ایدر وبوده قوهٔ اجرائیه‌سیدر.
بعضاً بو اجرا اثناسنده بر مانعه تصادف ایدر مدافعهٔ مشروعه
حالنده بولونور . بوصورتله‌ده لوك نظریه‌سی موجبنجه قوهٔ قضائیه‌سنی
کندی استعمال ایتمش اولور . حر وحالهٔ طبیعیده اولان اشخاصك
حال اجتماعده عینی ماهیتی حائز اوله‌جغلری طبیعیدر .

İnsan doğası daha çok çözümlenecek olursa, görülüyor ki, kuvvetler ayırımı, bilakis, insanın kendi yaradılışında vardır. Özgür olan bir insan, önce, yapacağını düşünür, **karar verir. İşte bu kararı kanundur.** Sonra bu kararını yine tam bir özgürlükle yerine getirir... Bu da yürütme gücüdür. Bu yürütme sırasında, arasıra, bir engele rastlar, yasal savunmaya geçer. Böylece de, Lock'un kuramı gereğince, yargı gücünü kendi kullanmış olur.

S. 132'den

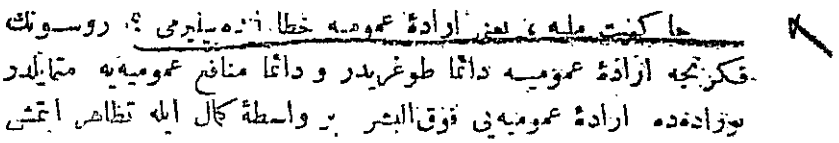
و اشکال حکومت بحثنه مراجعت] بو صورتله روسو حاکمیتده وراثت
و صنوف مخصوصهٔ ممتازه یعنی زادگانلق فکرینی چوروتیور .
بوده حاکمیت غیرقابل ترك اولدیغی کبی عینی اسبابدن طولایی غیرقابل
تجزیدر هرنه‌قدر تظاهراتی یکدیکرندن تفریق ایدلش قوتلر ه مثلا
قوهٔ تشریعیه و اجرائیه طرفندن واقع اولمقده ایسه‌ده ماهیتی دائما
تامدر وهرقدرلو تقسیماتدن آزاده اوله‌رق ماتده مکنوز ومحفوظدر
حکومت حاکمیت عمومیه‌نك وکالتی حائز بولنوق کبی‌لر و برچوق
عیناً بو سنده تقسیم ایدلرلر فقط حاکمیت بولدن طولایی انقسامه
اوغرامش اولیور تطبیقاتده بك فائده‌لی اولان بو تقسیمدن مقصد
بوتون قوتلرك عینی آدملر اوسنده متمرکز و مجتمع اولمسنه ممانعتدر.

J. J.Rousseau, egemenlikte mirasçılığı ve seçkin sınıf düşüncesini çürütüyor.

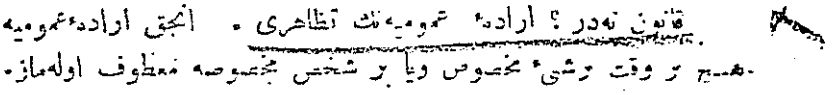
Bir de, egemenlik vazgeçilmez olduğu gibi, aynı nedenlerden bölüşülemez de. Her ne kadar görünüşte birbirinden ayrılmış güçler, örneğin, yasama ve yürütme güçleri tarafından gerçekleştiril-

mekte ise de, niteliği daima tamdır. Eksiksiz, ulusta gizli bir güç olarak saklıdır. Hükümet, kamunun egemenliğini temsil eden birçok kişiler ve birçok kurullar arasında bölüşülmüş olabilir. Ancak egemenlik bundan dolayı bölünmüş olmuyor.

S. 133'ten

.....

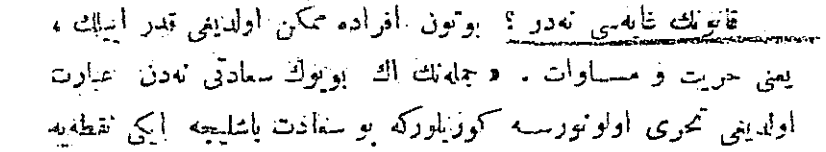

Ulusal egemenlik, yani genel irade (Umumi irade) hata edebilir mi?

Ruso'nun düşünüşüne göre, genel irade (umumi irade) daima doğrudur ve daima kamunun yararına yöneliktir.

Yasa genel iradenin ortaya çıkmasıdır (iradei umumiyenin tezahürüdür.)

S. 134 - 135'ten

.....

هیچ بر فرد جمعیت بر دیگرینی صاتون آلهیلیر مرتبه مشمول.
اولاملی ، کذلك هیچ فرد جمعیت کندی کندینی صاتمغه مجبور اولهجق.
قدر فقیر اولاملیدر . دولته استقرار ویرمك ایستهمیسکز ؟ درجات
متباعده و متفاوتهیی ممکن اولدیغی قدر برینه تقریب ایدیکز .
نه متمولرك نهده زوکورتلرك وجودینه تحمل ایتمکز.»

روسودن اول دولت ایله حکومت یکدیکرندن لایقیله تفریق
اولونامقده ایدی. روسو ایسه یانکز دولتك حائز حاکمیت اولدیغی
حکومتك ایسه اوزوی عمومك اجراسی کندیلرینه تودیع اولونان
کیسهلرك هیئت عمومیهسندن عبارت بولندیغنی سویلشدر .

حکومت تعریف کدر؟ تبعه ایله حکمدار (ملت) ارهسنده
بولنرك ارهسندهکی مناسبتی تعیین ایچون، مؤسس و قوانینی اجرایه
و حریت اجتماعیه و سیاسیهیی ادامهیه مأمور بر وجود متوسط .
اجرای حکومت ایدنلر دیدکی مأمورلر ملتك زیر حکمنده مأمورلردر.
(commissaire)

روسونك نظرنده هرنهقدر مشروع اولان شکل حکومت جمهوریت.
اولق لازم کلیر ایسهده کندیسی جمهوریتی حکمدار و خاندان حکمداری
ایله غیرقابل توفیق کورمز . فیالحقیقه حاکمیتك بکانه مصدری قوهٔ
تشریعیهدر. قوهٔ اجرائیهیی ارائه ایدن حکومت قوهٔ تشریعیهیه هر وقت
تابع اولدقدن صوکره هرنه شکلی حائز اولورسه اولسون جائزدر .
قوهٔ تشریعیهٔ ملت ایسه آنك نظرنده حاکمیت ملیه کبی ترك قبول
ایتمدیکی کبی وکالت دخی قبول ایتمز بناءًعلیه ملت طوغریدن طوغری یه

Yasanın amacı tüm bireylere mümkün olduğu kadar iyilik, yani, özgürlük ve eşitlik sağlamaktır. (...)

Toplumun hiç bir bireyi bir diğerini satınalacak kadar varlıklı (mutemevvel) olmamalı, aynı zamanda hiç bir birey kendi kendini satmaya zorunluk duyacak kadar yoksul olmamalıdır. **«Devlete istikrar vermek ister misiniz? Birbirlerinden uzak ve farklı yaşıyanlar arasındaki ayrılığı kaldırıp, onları birbirlerine yaklaştırınız. Ne aşırı zenginlerin, ne de züğürtlerin varlığına katlanmayınız.»**

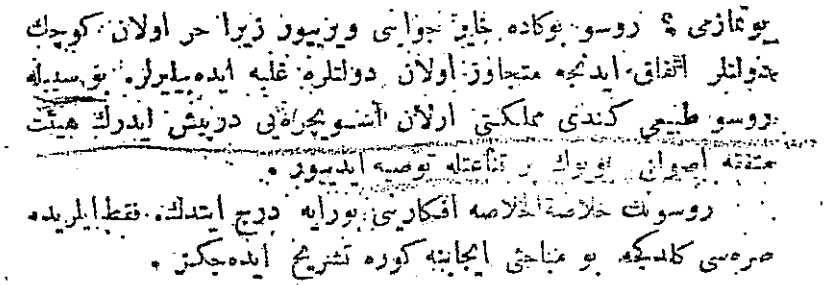
Rousseau'dan önce devlet ile hükümet bir diğerinden gereği gibi ayırt edilmezdi. Rousseau'nun devleti «egemenlik» sahibidir. Hükü-

met ise halkın isteklerinin yerine getirilmesi için, kendilerine görev verilen kişilerdir.

Hükümet, yönetilen (tab'a) ile hükümdar arasındaki ilişkileri belirler.

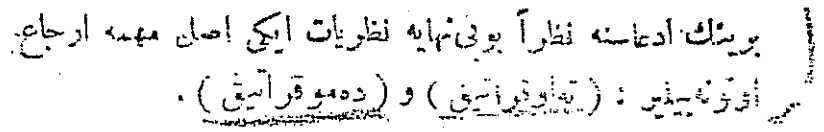
Rousseau'nun gözünde her ne kadar meşru olan hükümet biçimi Cumhuriyet olmak gerekirse de, kendisi, Cumhuriyeti, hükümdar ve hanedan hükümdarı ile uyuşabilir sayar. **Gerçekte egemenliğin tek kaynağı yasama gücüdür.** Önemli olan, yürütme gücünün yasamaya bağlı olmasıdır.

S. 136'dan

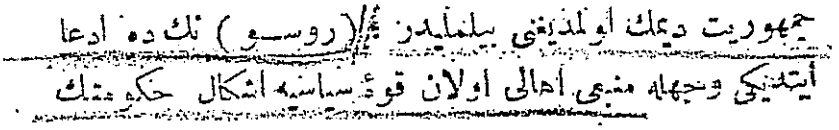
Küçük devletler birleşince büyük devletlerin saldırılarından korunur. Bu nedenle Rousseau önce kendi ülkesi olan İsviçre'yi gözönüne alarak müttefikler birliği yöntemini büyük bir inançla salık veriyor.

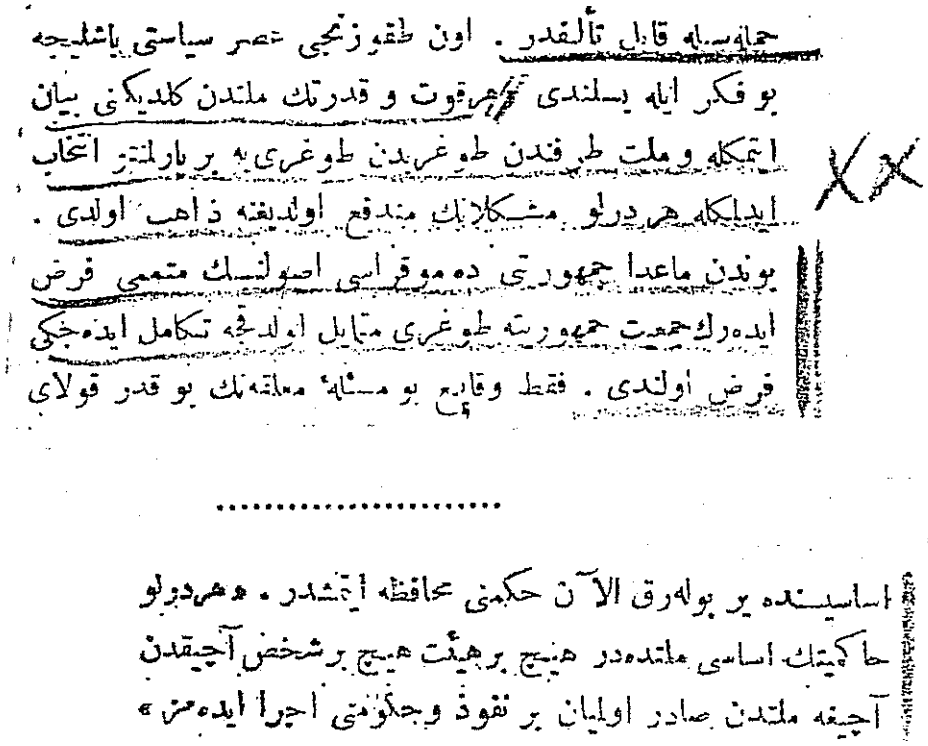
S. 138'den

(Siyasal gücün ve kudretin kaynağı en son ikiye indirgenmiştir:) **Teokratik** kaynak ve **demokratik** kaynak...

S. 141 - 142'den

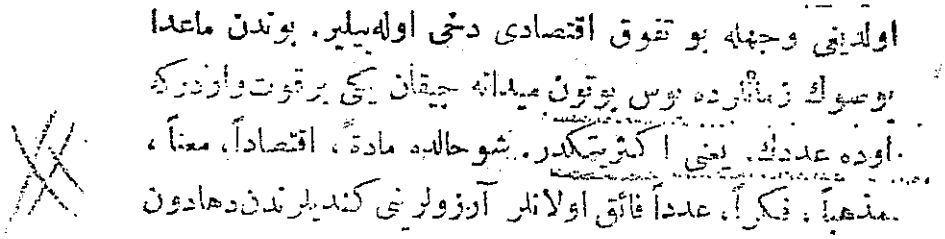

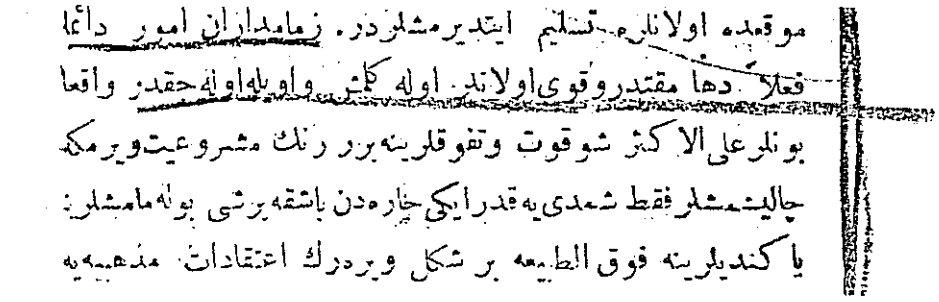

Rousseau'nun iddia ettiği gibi kaynağı halk olan siyasal güç, hükümet şekillerinin hepsiyle bağdaşabilirdi. Her gücün ve kudretin ulustan geldiğini bildirmekle, doğrudan doğruya parlamenter seçmenin her türlü güçlüğü ortadan kaldıracağı düşüncesine kapıldı. Bundan başka cumhuriyeti demokrasi yönteminin tamamlayıcısı saydı. (...)

«Her türlü egemenliğin aslı ulustadır. Hiç bir kurul, hiç bir kişi açıktan açığa ulustan kaynaklanmayan bir nüfuz ve hükümeti yürütemez.»

S. 153 - 154'ten

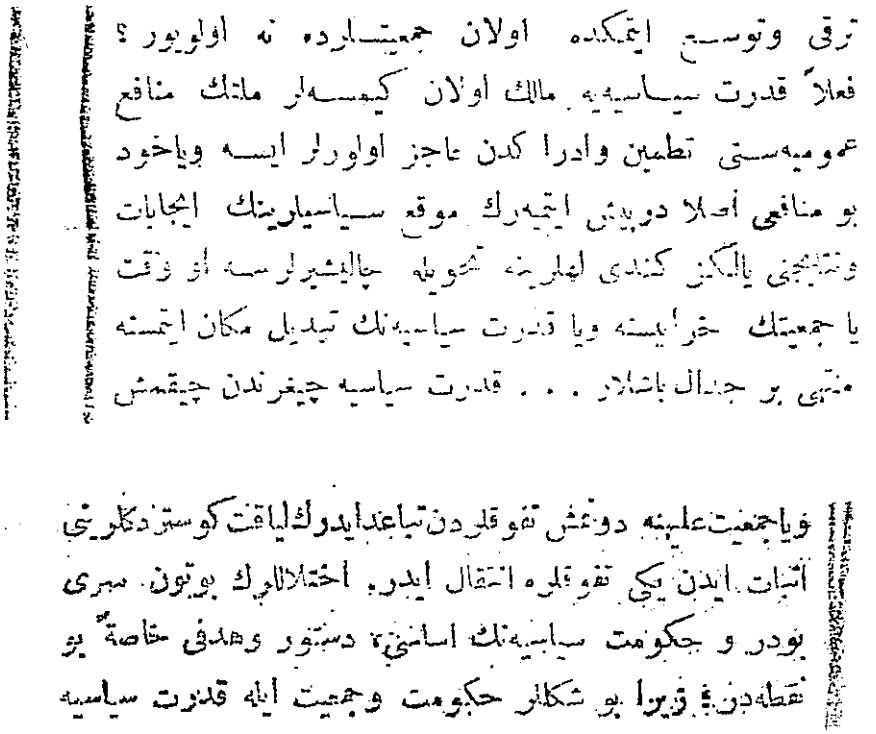

موقعده اولانلره تسليم ايتديرمشلردر. زمامداران امور دائما
فعلاً دها مقتدر وقوى اولانلر اوله كلمش واويله اوله حقدر واقعا
بونلر على الاكثر شوقوت وتفوقلرينه برر رنك مشروعيت ويرمكه
چاليشمشلر فقط شمدى يه قدر ايكى چاره دن باشقه يرشى بوله مامشلر:
يا كنديلرينه فوق الطبيعه بر شكل ويردرك اعتقادات مذهبيه

Son zamanlarda ortaya çıkan bir kuvvet vardır ki **o da sayısal güçtür.** Yani çoğunluk gücü. Şu durumda, maddeten, manen, ekonomik, inanç gurubu ve düşünce olarak sayısal üstünlüğü olanlar isteklerini, kendilerinden daha aşağı düzeyde bulunanlara kabul ettirmişlerdir.

İş başında olanlar, her zaman eylemlerinde daha güçlü, daha kudretli olanlar arasından çıkmıştır ve öyle olacaktır.

S. 155 - 156'dan

ترقى وتوسع ايتمكده اولان جميتلرده نه اولويور ؟
فعلاً قدرت سياسيه مالك اولان كيمسه لر ملتك منافع
عموميه سنى تطمين وادرا كدن عاجز اولورلر ايسه وياخود
بو منافعى اصلا دوشنمك ايتمدرك موقع سياسيلرينك ايجابات
وتنبهاتنى يالكز كنديلرينه تحويله چاليشيرلرسه او وقت
يا جميتك خرابيسنه ويا قدرت سياسيه نك تبديل مكان ايتمسنه
منتهى بر جدال باشلار . . . قدرت سياسيه چيغرندن چيقمش

ويا جمعيت عليهنه دونمش تفوقلردن تباعد ايدرك لياقت كوستردكلرينى
اثبات ايدن يكى تفوقلره انتقال ايدر. اختلالك بوتون سببى
بودر و حكومت سياسيه نك اساسنى دستور وهدفى خاصة بو
نقطه دن ؛ زيرا بو شكلر حكومت وجميت ايله قدرت سياسيه

Gelişmekte ve genişlemekte olan toplumlarda ne oluyor? Doğrudan doğruya siyasal gücü ellerinde bulunduran kimseler, ulusun genel çıkarlarını tatmin ve anlamaktan yoksun olurlarsa, yahut bu çıkarları asla gözönüne almıyarak, sadece siyasal mevkilerinin avantajlarını kendi yararlarına dönüştürmeye çalışırlarsa, o vakit,

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ

ya toplumun çöküşüne, ya da siyasal kudretin yer değiştirmesine dayanan bir savaşım başlar. Böylece, siyasal kudret çığırından çıkmış olur. İhtilallerin bütün gizi budur.

S. 164'ten

حقك باشليجه طبع وماهيتي يودر . مذهب واخلاقدن آيرى
اولان حق انسانى قوته محتاجدر انسانلر آره‌سنده‌كى مناسباتى
تعيين ايدن قواعدينه او انسانلر طرفندن تصديق وير قوة
تأييديه ايله تجهيز ايدلمدكجه حق عنوانى اكتساب ايده‌مز .
بو قوة تأييد ، حاصل اولمدن اول حق رشيم حالنده‌در ،
عنوز تشكل اتمه‌مشدر . عرف وعادت يولك قواعدى ازجوق
تعيين ايتمه دخى آنى جبراً قبول ايتديرمدكجه ناتمامدر .

Mezhep ve ahlaktan ayrı olan «hak», insan gücüne muhtaçtır. İnsanlar arasındaki ilişkileri belirleyen kurallar, yine o insanlar tarafından onaylanmadıkça, pekiştirici güçle donatılmadıkça hak sanını kazanamaz. Bu pekiştirici güç (kuvveti teyidiye) var olmadan ruşeym (oğulcuk) halindedir.

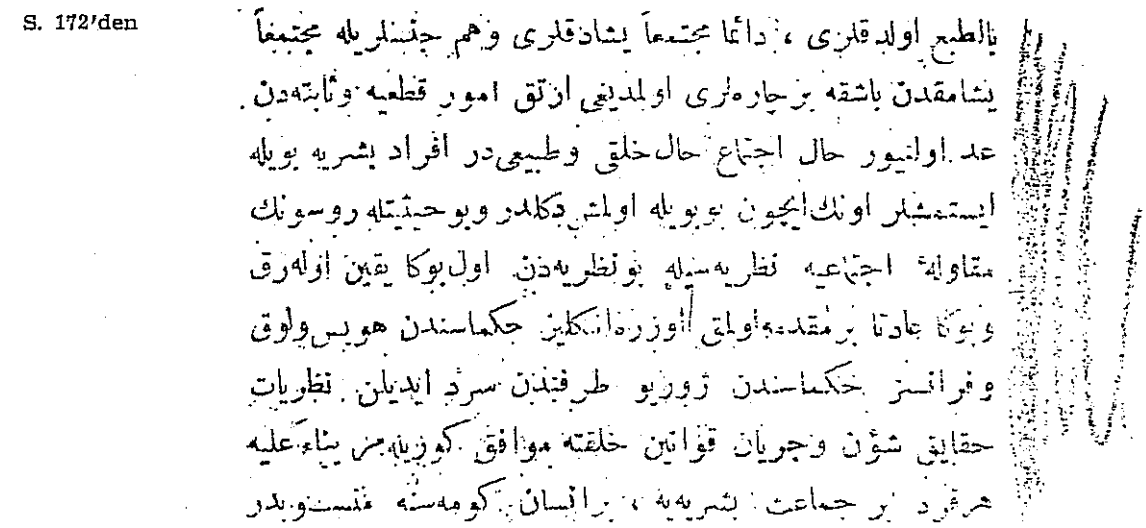
S. 170 - 171'den

باشقه وادياره عطف ايتمك لازمدر فرضا بر ملت مفاخر
ماضيه‌سى ، خاطرات مشتركه‌سى ، احتياجاتى ، آتى يه معطوف

املاكى افراد مليه‌يى يكديكرينه تقريبه دها شدتلى بر سائق
اولمشدر . بشريت ذى حيات اولالدن زياده موتالردن تشكل

Geçmişi, ortak anıları, gereksinimleri, geleceğe yönelik emelleri, ulus bireylerini, birbirlerine yaklaştırmakta daha çok etken olmuştur.

S. 172'den

بالطبع اولدقلرى ، دائما مجتمعاً يشادقلرى وهم جنسلريله مجتمعاً
يشامقدن باشقه برجارەلرى اولمديغى ازتق امور قطعيه وثابتەدن .
عد اولنيور حال اجتماع حال خلق وطبيعيدر افراد بشريه بويله
ايستعشلر اونك ايچون بويله اولش دكلدر وبوحيثيتله روسونك
مقاولهٔ اجتماعيه نظريەسيله بونظريەدن اول بوكا يقين اولەرق
وبوكا عادتا برمقدمه اولمق اوزره دانشكلين حكماسندن هوبس ولوق
وفرانسز حكماسندن ژوزيو طرفندن سرد ايديلن نظريات
حقايق شؤن وجريان قوانين خلقته موافق كوزيله من بناء عليه
هرفرد بر جماعت بشريه ، بر انسان كومەسنه منسوبدر

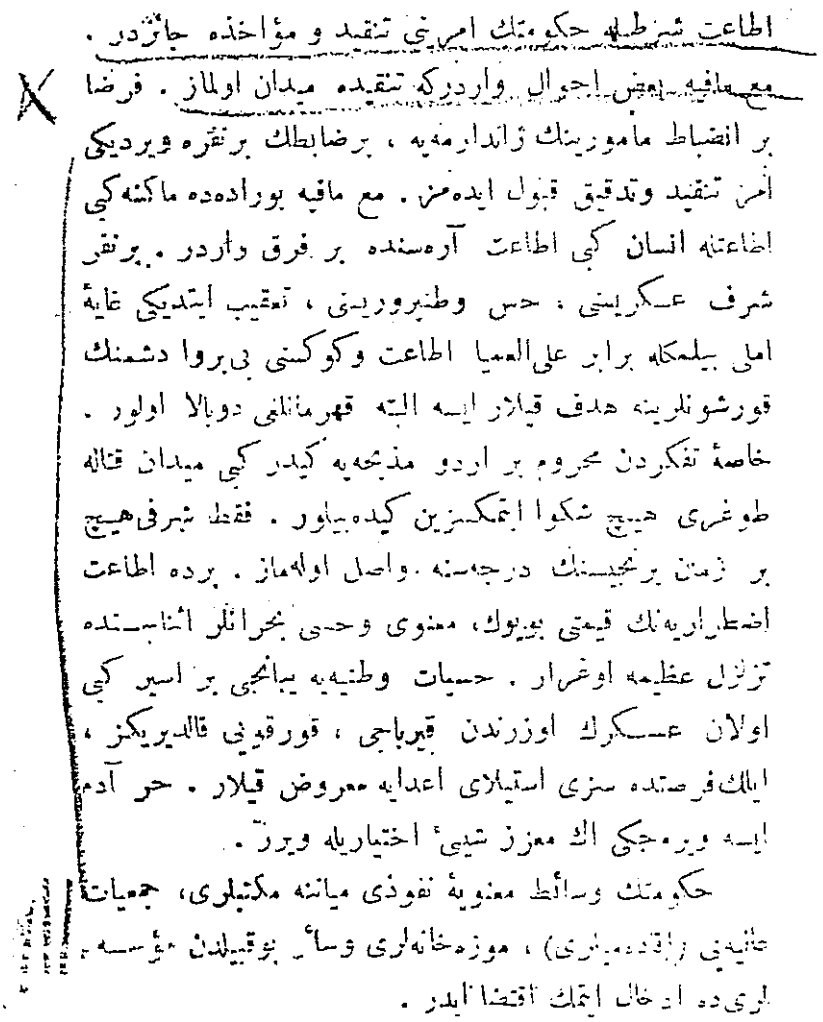
(İnsanların) sürekli toplu yaşadıkları ve kendi cinsleriyle topluca yaşamaktan başka bir çareleri olmadığı artık kesin olarak kabul edilir. Toplumsal durum yaratılış gereği ve doğal durumdur.

(189. sayfada, Kadınların Amerika'nın Avusturalya'nın birçok eyaletlerinde, Norveç'in tümünde erkeklerle eşit oy hakkına sahip olduklarını ve İngiltere'de de bu konuda yoğun çalışmaların yapıldığını belirten satırların altı çizilmiştir.)

Devlet buyruklarını ağırlaştırıp güçleştirmemek, bu buyrukları ılımlıca istek ve hevesle yaptırtmak için çözüm bulmada, hükümet adamının özel becerisi gerekmektedir. (...)

Zorba hükümetler, ne şekilde olursa olsunlar payidar olamazlar, ayakta kalamazlar. Özgür bir ülkede ise yasalara hemen genellikle uyulur; **(yasalara) uymak koşuluyla hükümetin buyruklarını eleştirmek, kınamak da caizdir.**

S. 249'dan

اطاعت شرطیله حکومتك امرینی تنقید و مؤاخذه جائزدر .
مع مافیه بعض احوال واردرکه تنقیده میدان اولماز . فرضا
بر انضباط مامورینك زائدارمه یه ، برضابطك برنفره ویردیکی
امری تنقید وتدقیق قبول ایده‌مز . مع مافیه بورادهده ماکنه کبی
اطاعتله انسان کبی اطاعت آره‌سنده بر فرق واردر . برنفر
شرف عسکریسی ، حس وطنپروریسی ، تعقیب ایتدیکی غایهٔ
امل بیلمکله برابر علی‌العمیا اطاعت وکوکسنی بی‌پروا دشمنك
قورشونلرینه هدف قیلار ایسه البته قهرمانلغی دوبالا اولور .
خاصهٔ تفکردن محروم بر اردو مذبحه یه کیدر کبی میدان قتاله
طوغری هیچ شکوا ایتمکسزین کیده‌بیلور . فقط شرفی هیچ
بر زمان برنجیسنك درجه‌سنه واصل اولهماز . پرده اطاعت
اضطراریه‌نك قیمتی بیریوك ، معنوی وحسی بحرانلر اثناسنده
تزلزل عظیمه اوغرار . حسیات وطنیه یه بیانجی بر اسیر کبی
اولان عسکرك اوزرندن قیرباجی ، قورقونی قالدیریکز ،
ایلك فرصتده سزی استیلای اعدایه معروض قیلار . حر آدم
ایسه ویرمجکی الك معزز شیئ اختیاریله ویرر .

حکومتك وسائط معنویهٔ نفوذی میانسنه مکتبلری ، جمعیات
علمیه (واقدمیلری) ، موزه‌خانه‌لری وسائر بوقبیلدن مؤسسه
لری‌ده ادخال ایتمك اقتضا ایدر .

Bununla birlikte bazı durumlarda eleştiri yersizdir. **Sözgelimi bir güvenlik görevlisinin jandarmaya, bir subayın bir ere verdiği buyruk eleştirilmez ve irdelenmez.**

(...) Bir de, zorunlu bağlılığın değeri büyük, manevi ve duygusal bunalım sırasında büyük sarsıntıya uğrar. Vatan duygusuna yabancı bir tutsak gibi olan bir askerin üzerinden kırbacı, korkuyu kaldırınız ilk fırsatta sizi düşman istilasıyla karşı karşıya bırakır. Özgür adam ise vereceği en değerli şeyi, kendi isteğiyle verir.

Hükümetin etkin manevi araçları arasına okulları, akademileri, müzeleri ve benzeri kuruluşları da katmak gerekir.

S. 251'den

(۲) حکومت طرفندن استعمال ایدیلن وسائط یعنی مأمورین آنجق قانونك وقانونه تابع حکومتك امرینه خادم اوللیدر . بوایکنجی شرطه هیئت عسکریه دخی داخلدر اردو دولتك سیاستنه تابعدر . بوقسم سیاست عمومیهٔ دولت ارزوسه دکل .. رومادهکی پرهتوریهن عسکرلری ، عباسیلرده‌کی عساکر اتراك ، روسیه‌ده‌کی ستریلیچ وباخصوص بزده‌کی یکیچری عسکری ایشته بو قاعده‌یه مخالف حرکت ایتدکلری ایچون حیات دولتی تهلکه‌یه القا ایتمشلردر . اصول حاضره قطعیاً بوکا مساعددکلدر . اردونك وظیفه‌سی دولتك قوتی صوك درجه‌یه قدر انکشاف ایتدیرمکدن عبارتدر . بر شی دکلدر و هر حالده بو وظیفه بر وظیفهٔ اجرادر . اجرا ایسه دائما امره تابعدر وبو حیثیتله اصلك خلفیدر وایکنجی درجه‌ده حائز اهمیتدر . تعقیب اولنه‌جق سیاست ومقصدی ارائه وتعیین ایتمك ، بو مقصدی استحصال ایچون وسائط صاحپرورانه‌می ، وسائط شدیده‌می استعمال اولنه‌جقدر ؟ بو جهتلری انتخاب ایتمك قوهٔ سیاسیه‌یه ، تعبیر دیکرله هیئت ملکیه‌یه عائددر :

(Suprématie du pouvoir civil sur le pouvoir militaire)

قوهٔ ملکیه‌نك قوهٔ عسکریه‌یه فائقیتی ایشته بو دیمکدر . قوهٔ ملکیه متفکر اولان دماغ ، قوهٔ عسکریه ایسه اجرا یه متفکر دماغك قبضه‌سنده‌کی سیفدر الحاصل حریت شخصیه‌یی تأمینه معطوف

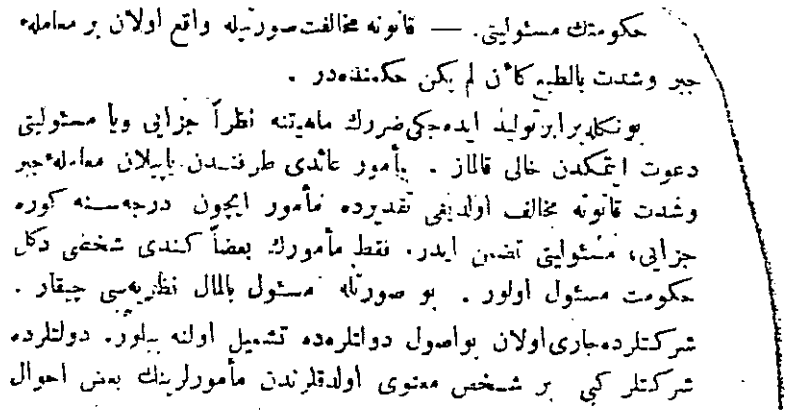
Ordu devletin siyasasına bağlıdır. Yoksa, devletin genel siyasası orduya değil.

(.....)

İzlenecek siyasayı ve amacı göstermek ve belirlemek, bu amacı elde etmek için barışçıl yollar mı, şiddet yolları mı kullanılacaktır? Bu ilgileri seçmek, siyasal güce başka bir deyişle sivil bir kurula aittir : Sivil gücün askersel güce üstünlüğü, işte bu demek-

tir. **Sivil güç düşünen zihin,** askersel güç ise o düşünen gücün elindeki kılıçtır.

S. 252'den

حکومتك مسئولیتی. — قانونه مخالفت صورتیله واقع اولان بر معامله جبر وشدت بالطبع کأن لم یکن حکمنده‌در .

بونکله برابر تولید ایده‌جك ضررك ماهیتنه نظراً جزایی ویا مسئولیتی دعوت ایتمکدن خالی قالماز . مأمور عائدی طرفندن بایلان معامله جبر وشدت قانونه مخالف اولدیغی تقدیرده مأمور ایچون درجه‌سنه کوره جزایی، مسئولیتی تضمن ایدر. فقط مأمورك بعضاً کندی شخصی دکل حکومت مسئول اولور . بو صورتله مسئول بالمال نظریه‌سی چیقار . شرکتلرده‌جاری‌اولان بواصول دوائرده تشمیل اولنه بیلور. دولتلرده شرکتلر کبی بر شخص معنوی اولدقلرندن مأمورلرینك بعض احوال

Yasalara aykırı biçimde oluşan zor ve şiddet işlemi, elbette hiç olmamış hükmündedir.

Bununla birlikte doğuracağı zararın aslına göre sorumluluk ya da cezayı getirir. İlgili memur tarafından yapılan zor ve şiddet işlemleri yasaya aykırı olduğu takdirde, memur için derecesine göre cezayı, sorumluluğu gerektirir. Ama, memurun bazen kendisi değil, hükümet sorumlu olur.

S. 256'dan

٦٩ نواب ـ نواب (Répésentants) [وكلای ملت ومبعوثان] ملت نامنه امر وارادهایدنلردر وآرزو وارادهلری صانکه طوغریدن طوغریيه ملت طرفندن ویرلمشدر . نیابت فکری وکالت قاعدهسنه استناد ایدر . ملت هیئت انتخابیهسی واسطهسیله آرزو وارادهسنی اظهارایدر . صانکهملت برانسان، هیئت انتخابیهده او انسانك آغزی . . . فقط هیئت انتخابیه بو اصولده طوغریدن طوغریيه حاکمیتی اجرا ایتمز ، برویا متعدد وکیللری بولنور . وکیللره کلنجه بونلر واقعا بر آرزو وارادہ اظهار ایتدکلری تقدیرده آرزو وارادہ کندیلرینکدر، کندی دماغلری ، علملری ، مفکرهلری محصولیدر ، فعلاً بویلهدر فقط حقوقیجه ، نظریات حقوقیهجه ملتك ارادہ و آرزوسی کبی عد اولونمق ضروریدر . [وکالت عادیهده اولدیغی کبی] بناءً علیه ملتك ارزوسی ، ارادهسی

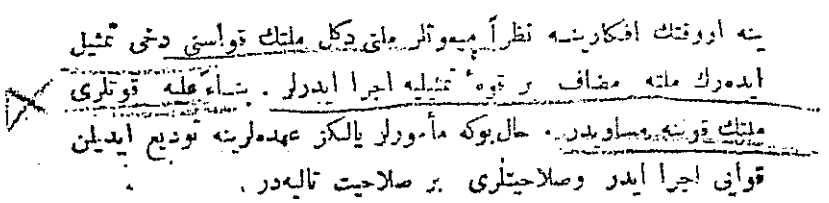
Nevvab (Vekillik eden) (Milletin vekilleri ve mebusları). Ulus adına buyuranlardır. Onların istek ve istençleri sanki doğrudan doğruya ulus tarafından verilmiştir. Temsilcilik düşüncesi vekillik kuralına dayanır. Ulus seçtiği insanlar eliyle istek ve dileklerini ortaya koyar. Sanki ulus bir insan, seçilenler o insanın ağzı... Ama seçilenler, bu yöntemde egemenliği doğrudan yürütmezler. Bir ya da birden çok vekilleri bulunur. Vekillere gelince, gerçi bunlar bir istek ve dilek ortaya koyduklarında, o istek ve istenç kendilerinindir. Kendi beyinleri, bilgileri ve düşünce güçleri ürünüdür. Uygulamada durum böyledir, ancak, hukuk yönünden, hukuk kuramlarına göre ulusun istek ve istenci gibi saymak zorunludur.

S. 257'den

٧٠ مأمورلر ـ مأمورلره (agents) کلنجه بونلر بالعکس وکلای ملتك نفوذ وتفتیشنه تابعدرلر هیچ بر صفت نیابت وتمثیللری یوقدر . بناءً علیه اظهار ایتدکلری ارادهملتك ارادهسی دکلدر . معمافیه مأمورك یالکز افعال واجراآت مادیهده بولندقلرینی قصد ایتمیورز . بونلر دخی اوامرواردات اعطا ایدهبیلورلر . فقط بو صلاحیتلری مطلق دکل بر حدود ایله معیندر . مبعوثان طرفندن ویریلن عمومی بر امرك درجهٔ وسعتنه کوره اونلرده سربستیلرینی اکتساب ایدرلر . زیرا

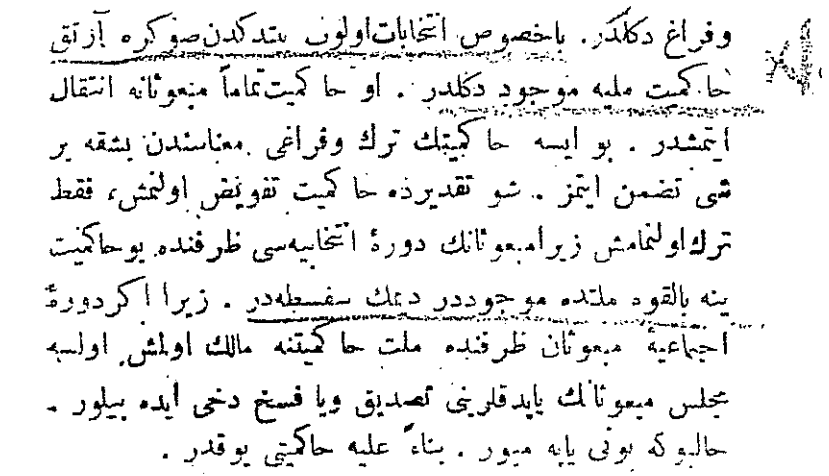
Memurlara ve memurelere gelince, bunlar tam tersine, ulusun temsilcilerinin etki ve denetimlerine bağlıdırlar. Hiçbir temsil ve vekillik nitelikleri yoktur. Bu yüzden, ortaya koydukları istenç, ulusun istenci değildir.

S. 259'dan

Yine o zamanın görüşlerine göre milletvekilleri, ulusu değil, ulusun gücünü de temsil ederek ulusa katılmış bir temsil gücü oluştururlar. Öyleyse güçleri ulusun gücüne denktir. Halbuki memurlar, yalnız üzerlerine yüklenilmiş gücü kullanır ve yetkileri ikinci derecede bir yetkidir.

S. 262'den

Özellikle, seçim olup bittikten sonra, artık ulusal egemenlik yoktur. O egemenlik tümüyle milletvekillerine geçmiştir. Buysa, egemenliğin başkasına bırakılmasından başka bir şey içermez. Öyleyse egemenlik, dağıtılmış, ama bırakılmamıştır, çünkü, milletvekillerinin seçim dönemleri süresince, bu egemenlik **yine güç olarak ulusta vardır demek** safsatadır. (...)

Çünkü, eğer milletvekillerinin temsil dönemlerinde ulus, egemenliğine sahip olmuş olsa millet meclisinin yaptıklarını onaylar ya da ortadan kaldırır. Oysa, bunu yapamıyor. Öyleyse egemenlik yoktur.

S. 263'ten

انسانك اعضا و جوارحی فرضا لسانی ، آغزی ، قولی ، مثابه‌سنده‌در . شو حالده اورغانلر فرضا ملت مجلسی ، ملت وکیلی شخص دولتك برتمثالی اوله بیلور. فقط وکیلی اوله‌مازسه وکالت ایکی شخصك موکل ایله‌وکیلك وجودینی تضمن ایتدیکی

(Devleti bir insana benzetirsek kurumları) insanın organları, diyelim dili, ağzı, kolu işlevindedir. Şu halde, organ, örneğin **Millet Meclisi, milletvekili, kişi, devletin bir temsilcisi, olabilir. Ama, vekili olamaz.**

S. 274'ten

کوسترییر . روسو صرف مقتضیات منطقیه‌یه واسیچره‌دکی امثالنه تبعیت ایتمش اولمقله‌منطقاً کندیسنی الزام کوچ اولدیغی کبی موتسکیوده معتادی اولدیغی وجهله فائدهٔ اجتماعیه‌یی مقتضیات منطقیه‌یه ترجیح ایده‌رك بو نقطهٔ نظردن نیابت اصولنی طوغریدن طوغری‌یه طرز حکومته فائق طوتمشدر .
معلوم اولدیغی اوزره روسونك فکرنجه نیابت ووکالت حاکمیت

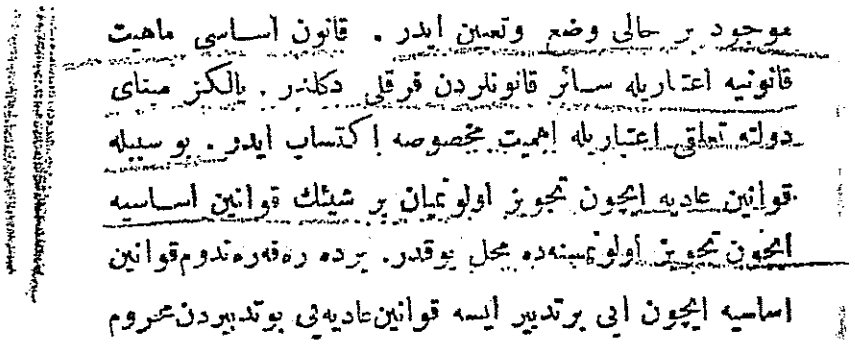
Rousseau, salt mantık gereklerine ve İsviçre'deki örneklerine uymuş olmakla mantık gereği kendisini yanıtlamak güç. Montesqieu de, alıştığı gibi, **toplumsal yararları mantıksal gereklere üstün tutarak bir açıdan vekillik yöntemini doğrudan doğruya hükümet biçimine üstün tutmuştur.**

S. 275'ten

« خدمات عمومیه حقوق سیاسیه سنه مالك افرادك باشلیجه مشغله‌سنی تشکیل ایتدیکی وافراد شخصلرندن زیاده کیسه‌لرینی استعماله‌باشلادقلری دقیقه‌دن اعتباراً دولت خرابیسنه یاقلاشمش دیمکدر . افراد ملت محاربه‌یه کیتمك لازم اولدیغی عسکرك اجرتنی ویرر ، کندیلری خانه‌لرنده قالیرلر . مجلسه کیتمك ایجاب ایتدیکی مبعوث کوندریر وکندیلری خانه‌لرنده قالیرلر . بونلر تبعلك وپاره سایه‌سنده نهایت وطنی اسیر ایده‌جك عسکرله وآنی صاتمه‌جق وکیللره مالك اولورلر . »

Kamu hizmetlerinin, siyasal hukukuna sahip bireylerin başlıca uğraşlarını oluşturmadığı ve bireyler, kendilerinden çok keselerini kullanmaya başladıkları dakikadan başlayarak devletin yıkılışına yaklaşılmış demektir. Ulusun ibreyleri, savaşa gitmek gerekti mi askerin ücretini verir, kendileri evlerinde kalırlar. Meclise gitmek gerekti mi milletvekili gönderir ve kendileri evlerinde kalırlar. Bunlar, tembellik ve para sayesinde sonunda, vatanı tutsak kılacak askerlere ve onu satacak vekillere sahip olurlar.

S. 293'ten

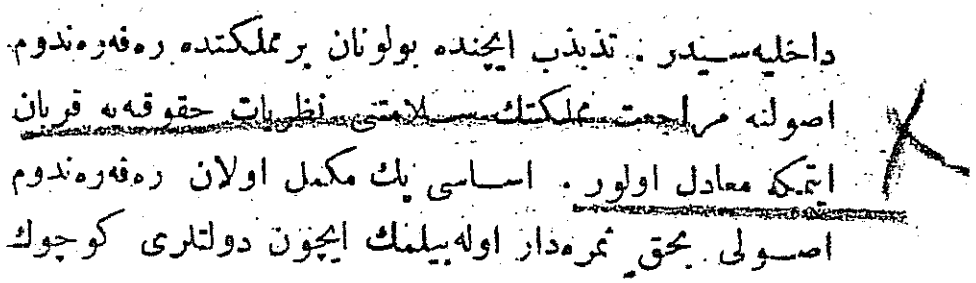

موجود بر حالی وضع وتعین ایدر . قانون اساسی ماهیت
قانونیه اعتباریله سائر قانونلردن فرقلی دکلدر . بالکز مبنای
دولته تعلقی اعتباریله اهمیت مخصوصه اکتساب ایدر . بو سببله
قوانین عادیه ایچون تجویز اولونمیان بر شیئك قوانین اساسیه
ایچون تجویز اولونمسنده محل یوقدر . بر ده رهفه رهندوم قوانین
اساسیه ایچون ایی برتدبیر ایسه قوانین عادیه یی بوتدبیردن محروم

Anayasa, yasa olma niteliği yönünden, diğer yasalardan farklı değildir. Yalnız, devletin yapısına ilişkisi dolayısıyla özel bir önem taşır.

Bu nedenle, sıradan yasalar için yerinde görülmeyen bir şeyin, Anayasa için uygun görülmesi olası değildir.

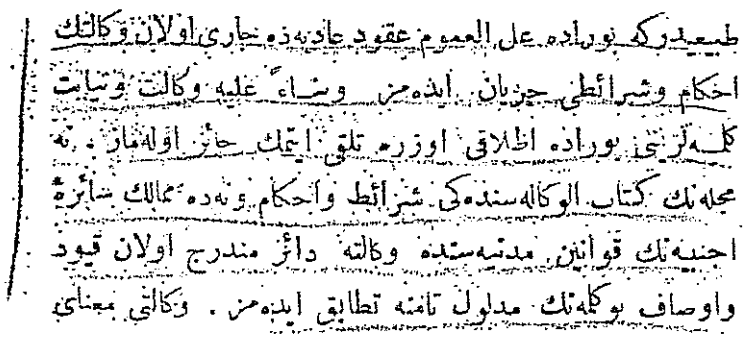
S. 304'ter

داخلیه سیدر . تذبذب ایچنده بولونان بر مملکتده رهفه رهندوم
اصولنه مراجعت مملکتك سلامتی نظریات حقوقیه قربان
ایتمکه معادل اولور . اساسی بك مکمل اولان رهفه رهندوم
اصولی بحق ثمره دار اوله بیلمك ایچون دولتلری کوچوك

Karışıklık içinde bulunan bir ülkede referandum yoluna **başvurmak, ülkenin esenliğini hukuk kuramlarına kurban etmekle eşdeğerdir.**

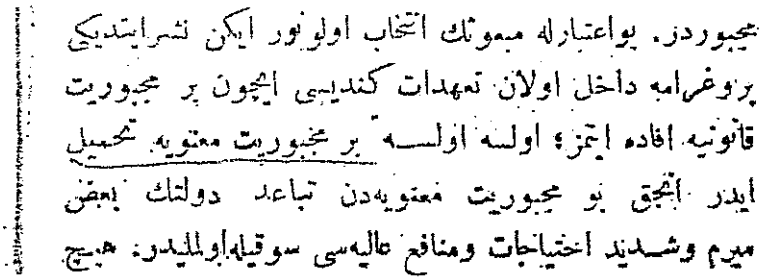
S. 315'ten

طبیعیدرکه بوراده علی العموم عقود عادیه‌ده جاری اولان وکالتك
احکام وشرائطی جریان ایده‌جك وبناءً علیه وکالت وثبوت
کلمه‌لرینك بوراده اطلاقی اوزره تلقی ایتمك جائز اولهمیه‌جغنه
مجله‌نك کتاب الوکاله سنده‌کی شرائط واحکام ونه‌ده ممالك سائره‌نك
اجنبیه‌نك قوانین مدنیه‌سنده وکالته دائر مندرج اولان قیود
واوصاف بوکاله‌نك مدلول تامنه تطابق ایده‌جك . وکالتی بمعنای

Doğaldır ki burada, çoğunlukla adi sözleşmelerde geçerli olan vekaletin hükümleri ve koşulları cereyan edemez. Bu nedenle, vekillik ve temsilcilik sözcüklerini burada adlandırıldıkları içerikle anlamak uygun olmaz. Ne Mecelle'nin vekillik bölümündeki koşullar ve hükümler ve ne de başka yabancı ülkelerin medeni kanunlarında vekâletle ilgili yayınlanmış olan kayıtlar ve nitelikler, bu sözcüğün anlattığını tam karşılamaz.

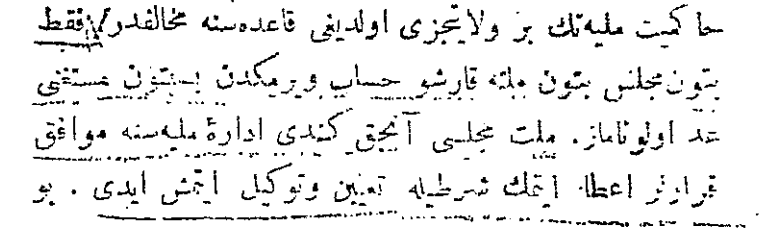
S. 321'den

مجبوردر. بواعتبارله مبعوثك انتخاب اولونور ایکن نشر ایتدیکی
پروغرامه داخل اولان تعهدات کندیسی ایچون بر مجبوریت
قانونیه افاده ایتمز؛ اولسه اولسه بر مجبوریت معنویه تحمیل
ایدر. انجق بو مجبوریت معنویه‌دن تباعد دولتك بعض
مبرم وشدید احتیاجات ومنافع عالیه‌سی سوقیله اولمالیدر. هیچ

Milletvekilinin seçilirken yayınladığı programda verdiği sözler, kendisi için yasal bir yükümlülük getirmez. Olsa olsa **manevi bir zorunluk yükler.**

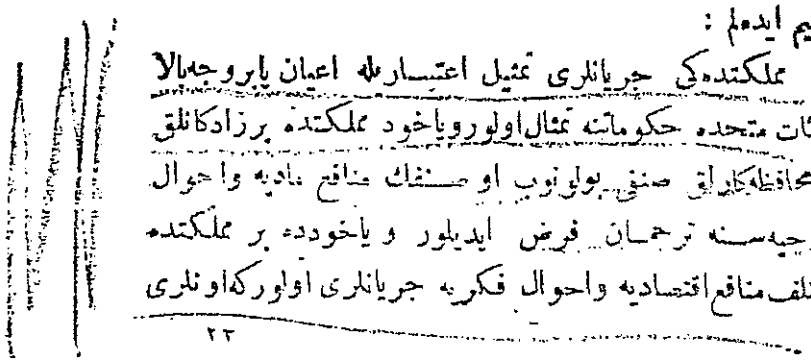
S. 323'ten

حاکمیت ملیه‌نك بر ولایتجزی اولدیغی قاعده‌سنه مخالفدر. فقط
بتون مجلس بتون ملته قارشو حساب ویرمکدن بتون مستغنی
عد اولونامز. ملت مجلسی آنجق کندی ادارهٔ ملیه‌سنه موافق
قرارلر اعطا ایتمك شرطیله تعیین وتوکیل ایتمش ایدی . بو

Bütün Meclis, bütün ulusa karşı hesap vermekten büsbütün çekinemez. Ulus, meclisi, ancak **kendi ulusal yönetimine uygun kararlar almak koşulu ile atamış ve vekil kılmıştı.**

S. 353'den

تفهيم ايدهلم :
مملكتده‌كى جريانلرى تمثيل اعتبارله اعيان يا روجه‌يالا
هيئات متحده حكومتنه تمثيل اولورو ياخود مملكتده برزادكانلق
و محافظه‌كارلق صنفى بولونوب او صنفك منافع ماديه واحوال
روحيه‌سنه ترجمان فرض ايديلور و ياخوددە بر مملكتده
مختلف منافع اقتصاديه واحوال فكريه جريانلرى اولورکه اونلرى
٢٢

Ülkedeki akımları temsil yönünden, ülkenin ileri gelenlerinin, yukarıda anlatılan biçimde bir araya gelerek, oluşturacakları uzlaşma niteliğinde bir hükümet kurulabilir; ya da, ülkede bir seçkinler ve muhafazakarlar sınıfı bulunur. O sınıfın maddi çıkarlarını ve manevi, düşünsel yapılarını yansıttığı düşünülen bir hükümet kurulur. Ya da, çeşitli ekonomik çıkarların çatıştığı, çeşitli ideolojik düşünce akımlarının içinde bulunacağı bir hükümet biçimi olur.

S. 354 - 355'ten

نیابت طرفداری اولدیغی کبی انکلتره‌یی مشق اتخاذ ایدرك
پارلمنتونك ایکیيه تفریقی دخی شدتله ترویج ایدن مونتسکیونك
بومبحثده کوسترديکی اسباب موجبه شودر : « بر دولتده دائما

تولد و ثروت و حائز شرف اولمق اعتباریله مختار بعض ذواته
تصادف اولونور. اکر بونلر خلقه قاریشدیریلورلرسه اونلرده هرکس
کبی یالکز بر رأیه مالك بولونورسه حریت مشترکه کندیلرینك
اساز تنه بادی اولور و بناءً علیه حریتی مدافعه‌ده هیچ رغبتلری
قالماز زیرا اتخاذ اولونه‌جق مقررانك قسم اعظمی کندی
علیهلرینه اولور. شوحالده امور تشریعیه‌دهکی حصه‌لری دولتدن
حائز اولدقلری سائر فوائد ایله متناسب اولملیدر بو ایسه
آنجق ملتك تشبثلرینی طوردیرمغه صلاحیتدار بر هیئت
تشکیل ایده‌بیلملریله ممکندر تاصل که ملتده آنلرك تشبثلرینی
طوردیرمق اقتدارینی حائز اولور . بو صورتله قوهٔ تشریعیه
هم زادکان هیئتنه هم ده ملتی تمثیل ایده‌جك مبعوثانه تودیع
ایدیلور بونلرك هربری آیری مجلسلرده آیری مذاکراته و آیری
مناقشه مالك اولمش اولور ... »

زادکانلق بر مملکتده امور طبیعیه‌دن عد اولندیغی برصره‌ده
یازلمش اولان بالاده‌کی فقره‌نك قوتی اوحیطه کوره قابل انکار
اولیان بر حقیقتی احتوا ایدیلیرسه‌ده اساس تشکلاتی مساواة
و حقوق خلقه استناد ایدن بر جمعیت ایچون بو مطالعه‌نك غیر
وارد اولدیغی یانه حاجت یوقدر. حقیقتده زادهلك وزاده‌لکی
تمثیل هیئتلرده بکلك اصولنك انقاض تاریخه‌شندندر و بونلر بالکز

Montesquieu'nun bu konuda gösterdiği gerekçe şudur: «Bir devlette sürekli baç, servet ve şeref sahibi olmak dolayısıyle bazı kişilere rastlanır. Eğer bunlar halka karıştırılır ve onlar da herkes gibi yalnız bir oya sahip bulunursa, ortak özgürlüğe, kendilerinin tutsaklığına yolaçar. Bu bakımdan, özgürlüğü savunmada hiçbir çıkarları kalmaz. Çünkü, alınacak kararların çoğu kendi aleyhlerine olur. Şu halde, yasama işlerindeki payları devletten sağladıkları başka yararlar ile orantılı olmalıdır. Bu ise, ancak, ulusun gi-

rişimlerini durdurmak iktidarına sahiptir. Bu suretle yasama gücü hem soylular kurulunu, hem de ulusu temsil edecek milletvekillerine verilir. Bunların herbiri ayrı meclislere, ayrı tartışmalara, ayrı çıkarlara sahip olmuş olur. (...)

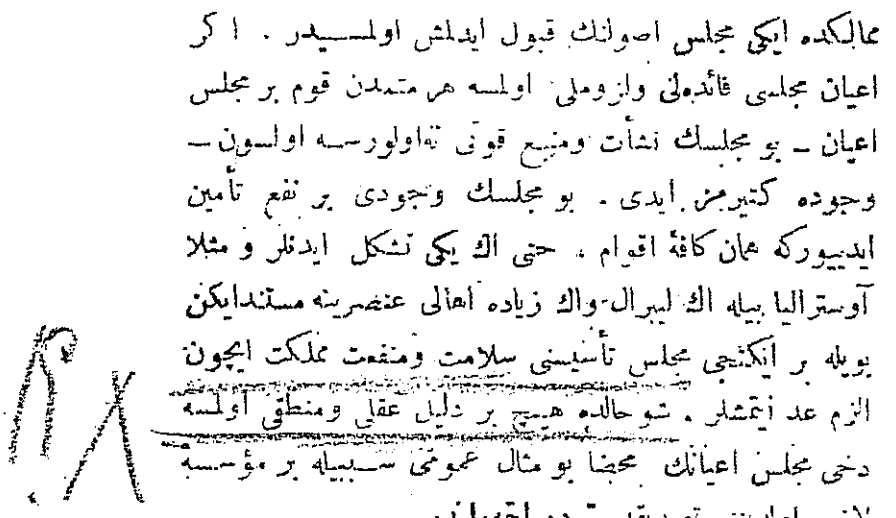
Anayasası eşitlik ve halk hukukuna dayanan bir toplum için bu düşüncenin var olmadığını söylemeye gerek yoktur. Gerçekte soyluluk ve soyluluğa temsilcisi kurullar, derebeylik yönteminin tarihsel yıkıntılarındandır.

S. 356'dan

محتويدرلر . حتى عنصر محافظه‌كاريسى غالب كلنن ميعوثان
مجلسلرى پك چوقدر . شوتفصيلات زادكانى بر صنف سياسى
دكل برصنف اجتماعى تشكيل ايدن مملكتلرده بيله ارثى اعيانك
قرون وسطادن قاله آثارعتيقه نوعندن بر نمونه عد ايدلمسى
لزومنى كوسترير. زادكانلق جريانلرى مفقود، طبقات اجتماعيه‌سى
بو قبيل تشكيلاتدن آزاده اولان مملكتلرده ذاتاً اعيانك نه
ماضيسى نه‌ده مملكتده كوكلشمش بر استنادگاهى اوله‌بيه‌جكندن
اورالرده ارثى اعيانك هيچ بر معناسى اوله‌ماز .

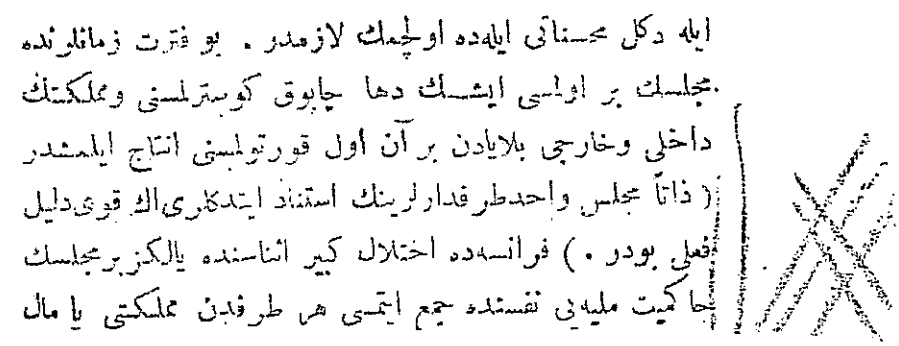
Hatta, tutucu öğeleri ağır basan temsilciler meclisleri pek çoktur. Şu soyluluk açıklaması bir siyasal sınıfı değil, bir toplumsal sınıfı oluşturan ülkelerde bile seçkinler soyunun **ortaçağdan kalma eski yapıtlar türünden** bir örnek sayılması gereğini gösterir. Soyluluk akımları bulunmayan, toplumsal katmanları bu türden örgütlenmeden yoksun olan ülkelerde, zaten seçkinlerin ne geçmişi, ne de ülkede kökleşmiş bir dayanağı olamayacağından, oralarda seçkinler soyçekiminin hiçbir anlamı olamaz.

S. 357'den

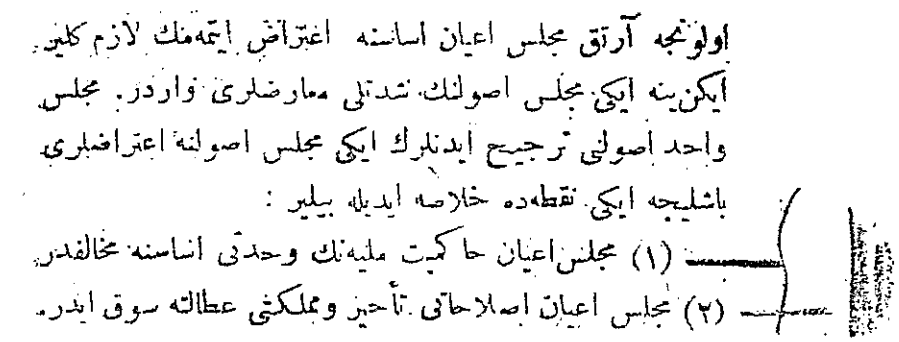
Eğer seçkinler meclisi yararlı, gerekli olsa, her uygar toplum bir seçkinler meclisi — bu meclisin doğuşu ve kaynağı, gücü ne olursa olsun — meydana getirmezdi. Bu meclisin varlığı kesinlikle bir yarar sağlıyor ki, tüm toplumlar, hatta en yeni örgütlenen ve örneğin Avusturalya, bile, en liberal, en çok halka dayalıyken böyle ikinci bir **meclis kurmayı, kurtuluş ve ülke çıkarları için gerekli sayıyorlar..** Öyleyse hiçbir akıl ve mantık kanıtı olmasa da seçkinler meclisinin ancak, bu genel örnek dolayısıyla gerekli bir kurum olduğunu onaylamakta ikircilikli davranılmamalıdır.

S. 360'tan

Bu iktidar boşluğu dönemlerinde tek meclis olması, işin daha çabuk gösterilmesini ve ülkenin iç ve dış belalardan bir an önce kurtulmasını sonuçlandırmıştır.

S. 368'den

اولونجه آرتق مجلس اعیان اساسنه اعتراض ایتمهمك لازم کلیر.
ایکنجیسنه ایکی مجلس اصولنك شدتلی معارضلری واردر. مجلس
واحد اصولنی ترجیح ایدنلرك ایکی مجلس اصولنه اعتراضلری
باشلیجه ایکی نقطه‌ده خلاصه ایدیله بیلیر :
(۱) مجلس اعیان حاکمیت ملیه‌نك وحدتی اساسنه مخالفدر.
(۲) مجلس اعیان اصلاحاتی تأخیر و ممکنی عطالته سوق ایدر.

Artık, seçkinler meclisi esasına karşı çıkmamak gerekirken iki meclis yönteminin şiddetli karşıtları vardır. Tek meclis yöntemini yeğleyenlerin iki meclis yöntemine karşı çıkmaları başlıca iki noktada özetlenebilir :

1 — Seçkinler meclisi ulusal egemenliğin birliği ilkesine aykırıdır.

2 — Seçkinler meclisi, reformları geciktirir, ve ülkeyi durgunluğa sürükler.

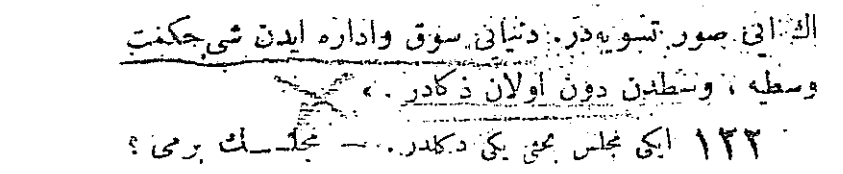
S. 370'ten

(۲) فعلی اعتراض . — مجلس اعیانك تاخیر ایدیجی وحتی
اصلاحاتی تعطیل ایدیجی برمؤسسه اولدیغی حقنده نظریات علمیه‌دن
بکل فعلیاتدن مستخرج اعتراضك ماهیتنه کلنجه بو اعتراضی الك
کوزل برتشبیه ایله تجسم ایتدیرن ذات آمریقالك اون سکزنجی
عصر رجالندن فرانقلن اولمشدر . بمشار الیه : « ایکی شعبه‌یه
آیرلمش بر قوهٔ تشریعیه‌یی اوکده بری آرقه‌ده فقط معکوس
استقامتلره متوجه ایکی حیوان طرفندن چکیلن بر آرابایه
بکزر . » دیمشدر . ذاتاً انتخاب اساسنه مستند اعیان مجلسلرینه
وارد اولان الك قوتلی اعتراض‌ده بودر . بوده شبهه یوقدرکه

Seçkinler meclisinin geciktirici, dahası, yenilikleri durdurucu bir kurum olduğuna ilişkin bilimsel görüşlerden değil, uygulamalardan kaynaklanan itirazın ne olduğuna gelince, bu itirazı, en güzel bir benzetmeyle canlandıran kişi, Amerika'nın 18. y.y. devlet adamlarından Franklin olmuştur. Adı geçen kişi :

«İki bölüme ayrılmış olan bir yasama gücü, biri önde, biri arkada, ters yönde yürüyen iki hayvan tarafından çekilen bir arabaya benzer» demiştir.

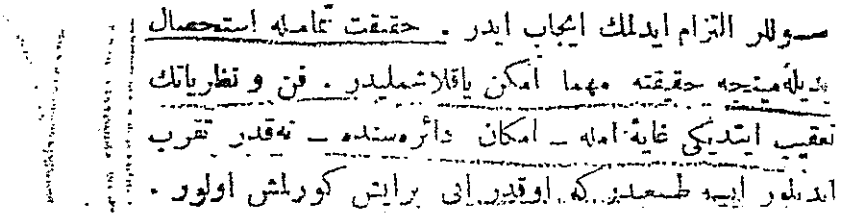
S. 371'den

الك اني صور تسويه در. دنيانى سوق وادارە ايدن شى حكمت
وسطيه ، وسطدن دون اولان ذكادر . »
۱۲۲ ايكى مجلس بحثى يكى دكلدر . — مجلسك برمى ؟

Dünyayı yöneten güç, ortalama düşünce; ortanın da altında olan zekâdır.

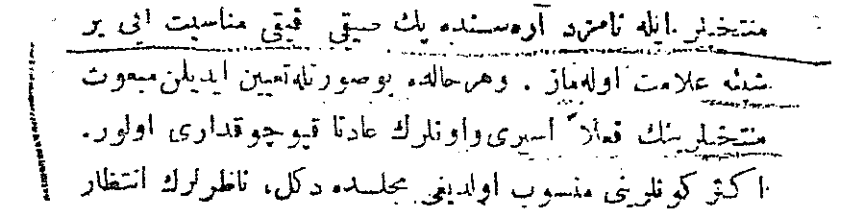
S. 389'dan

سوللر التزام ايدلك ايجاب ايدر . حقيقت تمامله استحصال
ديلەمينجه حقيقته مهما امكن ياقلاشيلمليدر . فن و نظرياتك
تعقيب ايتديكى غايهٔ امله ـ امكان دائرەسنده ـ نەقدر تقرب
ايدبلور ايسه طبعيدر كه اوقدر اى برايش كورلمش اولور .

Gerçek, tümüyle elde edilemeyince, gerçeğe olabildiğince yaklaşmaya çalışılmalıdır.

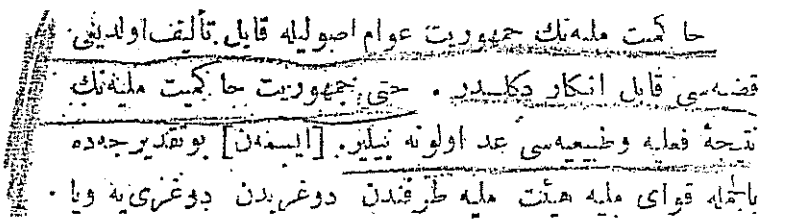
S. 393'ten

منتخبلر ايله تماس آرەسنده بك حيقى فيقى مناسبت اى بر
شيئه علامت اولەماز . وهرحالده بوصورتله تعيين ايديلن مبعوث
منتخبلرينك فعلاً اسيرى واونلرك عادتا قيوچوقدارى اولور .
اكثر كوتلرينى منسوب اولديغى مجلسده دكل ، ناظرلرك انتظار

Seçmenler ile milletvekili adayı arasında pek sıkı fıkı ilişki, olumlu bir sonucun göstergesi olamaz. Her halde bu suretle seçilen milletvekili, gerçekte seçmenlerinin tutsağı olur.

S. 469'dan

حاكميت مليەنك جمهوريت عوام اصوليله قابل تأليف اولديغى
قضيەسى قابل انكار دكلدر . حتى جمهوريت حاكميت مليەنك
نتيجهٔ فعليه وطبيعيەسى عد اولونه بيلير . [ايسەدن] بوتقديرجەده
باجمله قواى مليه هيئت مليه طرفندن دوغريدن دوغرى يه ويا .

Ulusal egemenliğin halk cumhuriyeti kuralı ile uzlaştırılabileceği önerisi yadsınamaz. Hatta cumhuriyet ulusal egemenliğin uygulamadaki doğal sonucu sayılabilir.

S. 474 - 475'ten

ضروریه‌یی وارایسه اوارادەیی اجرا وتطبیقدر . حاکمیت ملیه
یوتون ملته .وماتی نفسنده جمع ایتمش اولان دولته ، تعبیر دیکرلە
یکدیکرینی ولی ایدن کافهٔ بطون وانسال ماضیه وآتیه‌یه عائددر.
بوکونکی آدمارك یوحاکمیته اشتراك کده‌نه‌قدر حقلری وار ایسه.
دونکیلرینك‌ده اوقدر حقلری وارایدی . ویارینکلرك‌ده اوقدر
حقلری .بوله‌جه‌ندن بو امانت مقدسه‌یی باجمله انسال وبطون
یکدیکرلرینه نقل وتودیع ایدرلر.

.....

اثبات ایتدیکمدن شکل سلطنت (مونارشی) ایله حاکمیت ملیه‌نی
تألیف ایحون سرد اذهان دیکر نظریه‌لردن بحث ایتدیم ؛
۱۶۶ طوغریدن‌طوغری‌یه حکومت و حکمدارلق . — بشایان
دقتدرکه، روسو ؛ بالاده‌کی اساسی اوقدر قوتله مدافعه ایتدیکی
حالده حاکمیت‌ملیه‌ایله حکمدارلغی غیر قابل تألیف عدایتمیوردی،
بو ایسه حاکمیت‌ملیه حقنده‌کی‌افکار ونظریات‌مخصوصه‌سندن
ایلری کلیور ایدی .. روسو حاکمیت ملیه ایله ملتك قوت

.....

وصلاحیت تشریعیه‌سنی بر فرض ایدییور ایدی . دیکر طرفدن
ملتك بو قوة تشریعیه‌نی نیابت اصولیله دکل طوغریدن‌طوغری‌یه

.....

بولوندقجه صلاحیت اجرائیه‌نك بر حکمدارە تفویضنده بر بأس
کورمز .وبو شکل ادارە حکمدار بر اولدیغی حالده‌ده جمهوریت
دیمکدە تردد ایتمز ایدی . زیرا اصل حاکمیت ، اصل تفوق
ملتك یدنده قالیور ایدی .. مادام‌که ملت حاکمیتی دکل ، یالکز

Ulusal egemenlik, bütün ulusa ve ulusu varlığı içinde toplamış olan devlete, diğer bir deyimle, birini bir diğerine vekil eden tüm topluma geçmişteki ve gelecekteki kuşaklara aittir. Bugünkü insanların bu egemenliğe katılmakta ne kadar hakları varsa, dünkülerin de o kadar hakları vardı. Ve yarınkilerin de o kadar

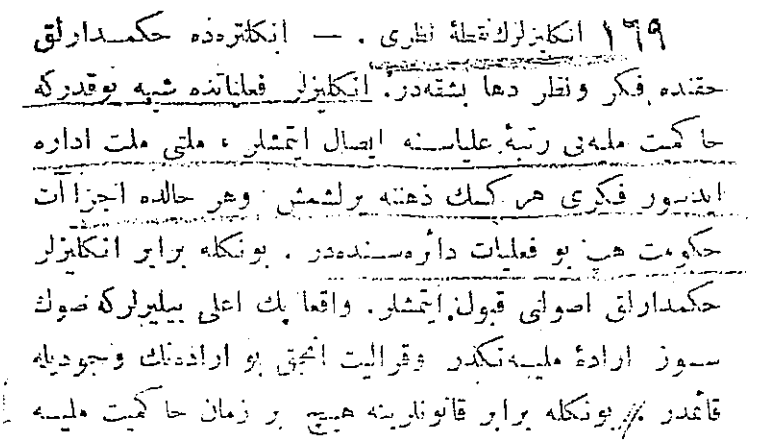
hakları bulunacağından, bu kutsal emaneti tüm kuşaklar ve toplumlar, kendilerinden sonra gelenlere iletirler ve emanet ederler. (...)

Rousseau, işin esasını (ulusal egemenliği) o kadar kuvvetle savunduğu halde, ulusal egemenlik ile hükümdarlığı birbirinden ayırt etmemesi dikkat çekicidir.

Rousseau, ulusal egemenlik ile ulusun yasama yetkisini ve erkini bir tutuyordu. (...)

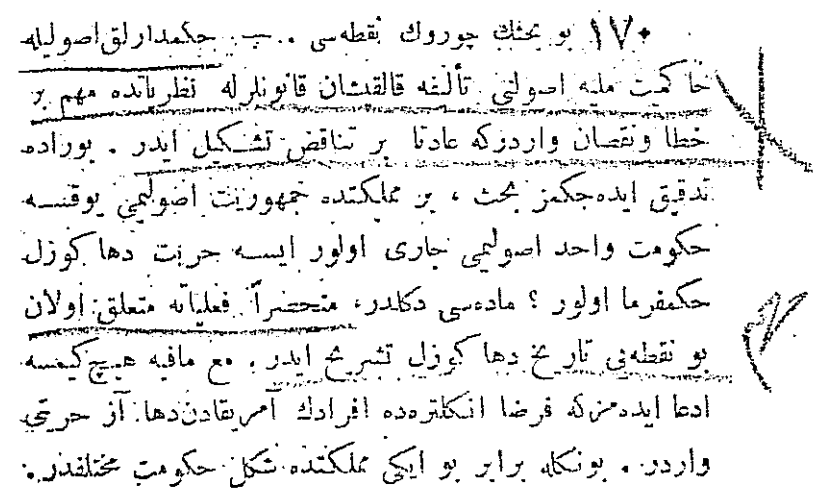
Rousseau, yasama gücü (ulusal egemenlik) bütün milletin elinde bulundukça, yürütme yetkisinin bir hükümdara verilmesinde sakınca görmüyordu. **Bu yönetim biçiminde, hükümdar var olduğu halde, rejime cumhuriyet demekte tereddüt etmezdi.**

S. 479'dan

İngiltere'de hükümdarlık konusundaki düşünce daha başkadır. Gerçekte, kuşku yoktur ki, İngilizler, ulusal egemenliği en yüksek dereceye ulaştırmışlardır. Ulusu, ulus yönetiyor düşüncesi herkesin zihnine yerleşmiş ve herhalde hükümetin icraatı bu yöndedir. Bununla birlikte, İngilizler hükümdarlık yöntemini kabul etmişler. Gerçi pekala bilirler ki, son söz ulusal iradenindir ve krallık ancak bu iradenin varlığıyla sürer.

S. 480'den

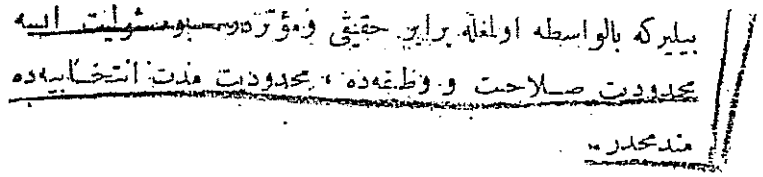

۱۷۰ بو بحثك چوروك نقطه‌سی .. حب حكمدارلق اصوليله
حاكميت ملیه اصولی تألیفه قالقیشان قانونلرله نظر دائره مهم بر
خطا ونقصان واردركه عادتا بر تناقض تشكيل ايدر . بوراده
تدقيق ايده‌جكمز بحث ، بر مملكتده جمهوريت اصوليمی يوقسه
حكومت واحد اصوليمی جاری اولور ايسه حربت دها كوزل
حكمفرما اولور ؟ ماده‌سی دكلدر ، منحصراً فعلياته متعلق اولان
بو نقطه‌ی تاريخ دها كوزل تشريح ايدر ، مع مافيه هيچ كيمسه
ادعا ايده‌مزكه قرضا انكلتره‌ده افرادك آمريقادن‌دها آز حريتی
واردر . بونكله برابر بو ايكی مملكتده شكل حكومت مختلفدر .

Hükümdarlık yöntemiyle, ulusal egemenlik yöntemini uyuşturmaya kalkışan yasalarla kuramlarda önemli bir yanlışlık ve eksiklik vardır ki, enikonu bir çelişki oluşturur. Burada inceleyeceğimiz konu; bir ülkede özgürlük, cumhuriyet mi, yoksa tek kişi egemenliği mi olursa vardır, konusu değildir. Yalnızca uygulamaya ilişkin olan bu noktayı, tarih daha güzel açıklar.

(Metnin yanına **mühim** diye yazılmıştır.)

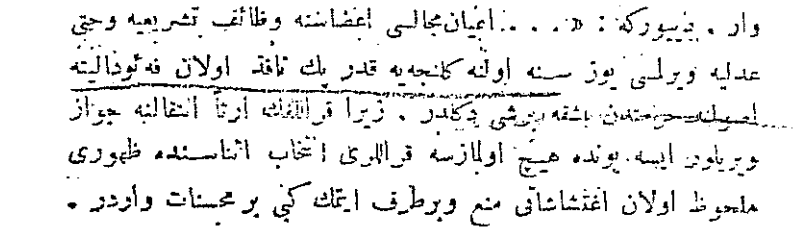
S. 482'den

بيلركه بالواسطه اولمغله برابر حقيقی ومؤثر مسئوليت ايسه
محدوديت صلاحيت و وظيفه‌ده ، محدوديت مدت انتخابيه‌ده
مندمجدر .

(Milletvekillerinin) **sorumluluğuysa, görev ve yetki sınırlılığında, seçim süresinin sınırlılığında saklıdır.**

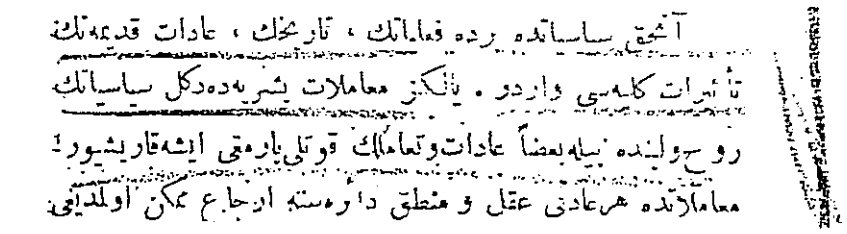
S. 483'ten

وار . ديورکه : « . . . اعيان مجالسی اعضاسنه وظائف تشريعيه وحق
عديه ويرلسی يوز سنه اولنه كلنجه‌يه قدر بك نافذ اولان فه‌ئودالیته
اصولنه‌مخالف بشقه بر شی دكلدر . زيرا قرالقه ارثا انتقالنه جواز
ويرياور ايسه يونده هيچ اولمازسه قرالری انتخاب اتناسنده ظهوری
ملحوظ اولان اغتشاشاتی منع وبرطرف ايتمك كبی بر محسنات واردر .

Seçkinler Meclisi üyesine yasama ve hatta yargı görevleri verilmesi, yüzyıl öncesine değin pek etkili olan derebeylik yöntemine saygıdan başka birşey değildir.

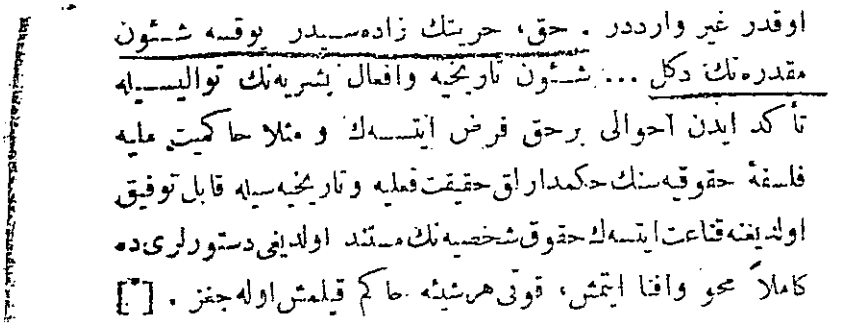
S. 486'dan

آشحق سیاسیاتده بر ده فعالیتك ، تاریخك ، عادات قدیمه‌نك
تأثیرات کلیه‌سی واردر . یالکز معاملات بشریه‌ده‌دکل سیاسیاتك
روحیله‌نده بیله بعضاً عادات وتعاملك قوتلی یارمتی ایشه‌قاریشیور .
معاملاتده هرعادتی عقل و منطق دائره‌سنه ارجاع ممکن اولمدیغی

Siyasette bir de uygulamanın, tarihin, eski göreneklerin tümünün etkileri vardır. Yalnız insanî eylemlerde değil, siyasetin ruhunda ve dilinde bile bazen gelenek ve göreneklerin güçlü parmağı işe karışıyor.

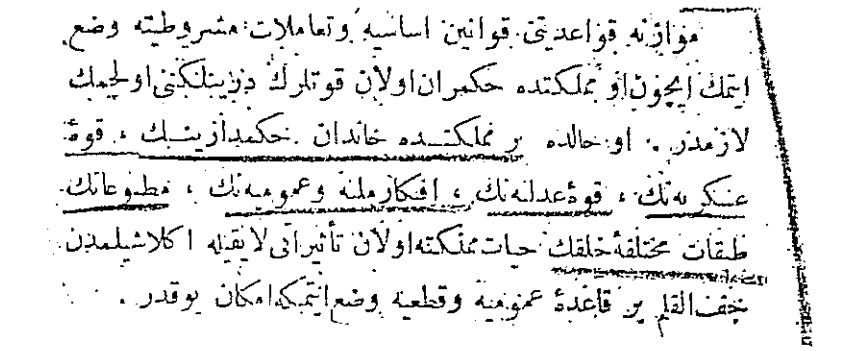
S. 487'den

اوقدر غیر وارددر . حق، حریتك زاده‌سیدر یوقسه شئون
مقدره‌نك دکل ... شئون تاریخیه وافعال بشریه‌نك تولیسیله
تأکد ایدن احوالی برحق فرض ایتسه‌ك و مثلا حاکمیت ملیه
فلسفهٔ حقوقیه‌سنك حکمداراق حقیقت فعلیه وتاریخیه‌سیله قابل توفیق
اولدیغنه قناعت ایتسه‌ك حقوق شخصیه‌نك مستند اولدیغی دستورلری ده
کاملاً محو وافنا ایتمش، قوتی هرشیئه حاکم قیلمش اوله‌جغز . [*]

Hak, özgürlüğün çocuğudur; yoksa alınyazısı olayının değil. Tarihsel olaylarla ve insanlığın sürüp giden eylemleriyle pekişen durumları bir hak saysak, ve örneğin, ulusal egemenlik hukuk felsefesinin, hükümdarlık gerçeğinin uygulaması ve tarihiyle uyuşabildiğine inansak, kişi hukukunun dayandığı genel yasaları tümden yok etmiş, kaba kuvveti herşeye egemen kılmış oluruz.

S. 496'dan

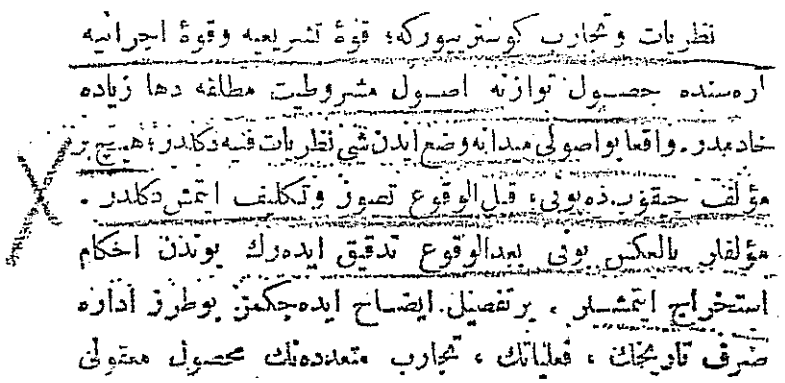

موازنه قواعدیتی قوانین اساسیه وتعاملات مشروطیته وضع
ایتمك ایچون اوممکنده حکمران اولان قوتلرك دیزینلکنی اولجمك
لازمدر . اوحالده بر ممکنده خاندان حکمداریتك ، قوة
عسکریه‌نك ، قوة عدلیه‌نك ، افکار ملیه وعمومیه‌نك ، مطوعاتك
طبقات مختلفهٔ خلقك حیات ممکنه‌سنی اولان تأثیراتی لایقیله اکلاشیلمدن
خفف القلم بر قاعدهٔ عمومیه وقطعیه وضع ایتمك امکان یوقدر .

Bir ülkede hükümdarlık soyunun, askeri güçlerin, adalet erkinin, ulusal görüşleri ve kamuoyunun ve ulusal düşüncenin, ba-

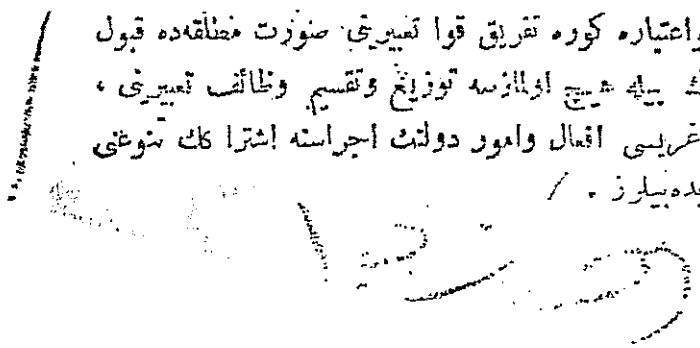
sının, türlü halk katmanlarının ülke yaşamına olan etkileri, gereği gibi anlaşılmadan, bir kalemde kesin bir genel kural koymak olanaksızdır.

S. 499'dan

Kuramlar ve deneyler gösteriyor ki; yasama erki ile yürütme erki oluşacak dengeye birleştirilmiş meşrutiyete daha çok yararlı olur. Aslında, bu yöntemi ortaya koyan, bilimsel bir kuram değildir. **Hiçbir yazar çıkıp da bunu daha önce olmuş, diye tasarlayarak önermemiştir.**

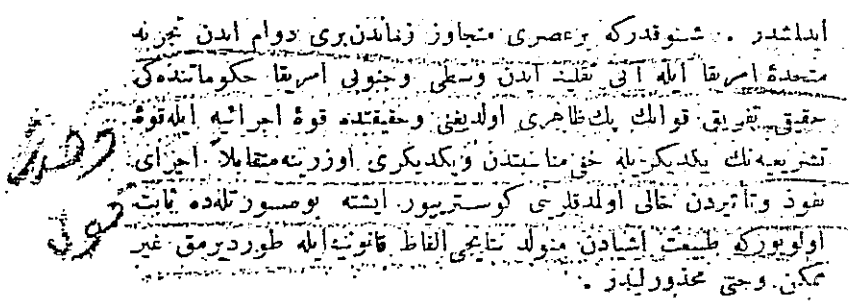
S. 504'ten

Bu nedenle kuvvetlerin ayrılması ilkesi deyimini salt olarak kabul etmesek bile hiç olmazsa görevleri dağıtma ve bölme deyimini, daha doğrusu, devletin iş ve işlevlerin yürütülmesine (icrasına) katılmanın türü olarak kabul edebiliriz.

(Metin altındaki el yazısı: **Vahdet-i Kuvva.**)

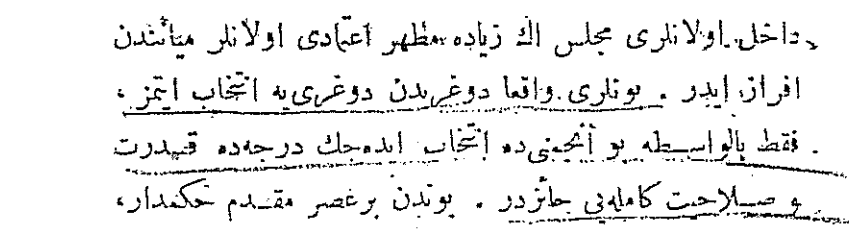
S. 507'den

Bir yüzyıldan daha çok zamandır süregelen deneyim, Birleşik Amerika ile onu taklit eden Orta ve Güney Amerika hükümetlerindeki kuvvetlerin ayrılmasının bir görüntü olduğu, gerçekte ise yürütme gücünün, yasama erkinin bir diğeri ile gizli ilişkide bulunduklarını ve birbirleri üzerinde karşılıklı olarak etki yaptıklarını gösteriyor.

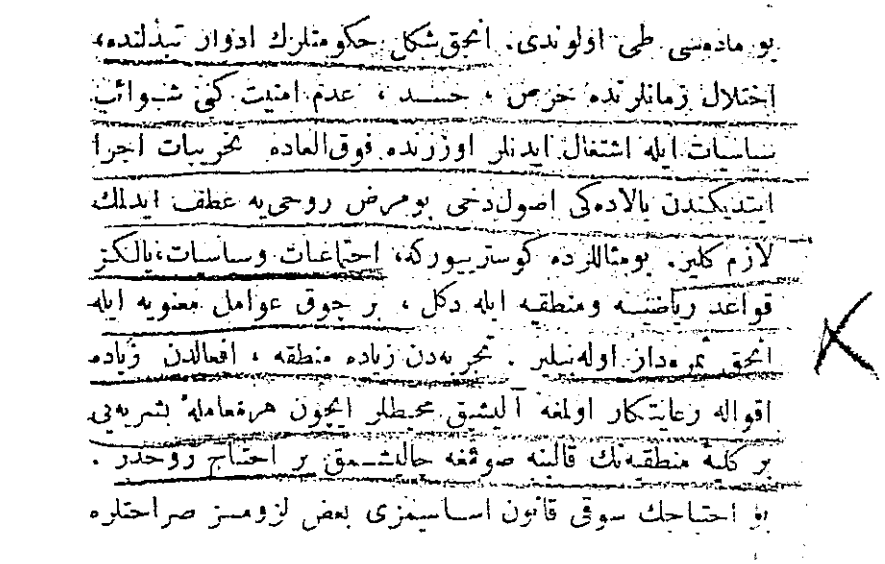
(Metnin yanına elyazısıyla **Vahdet-i Kuvva** diye yazılmıştır.)

S. 516 - 517'den

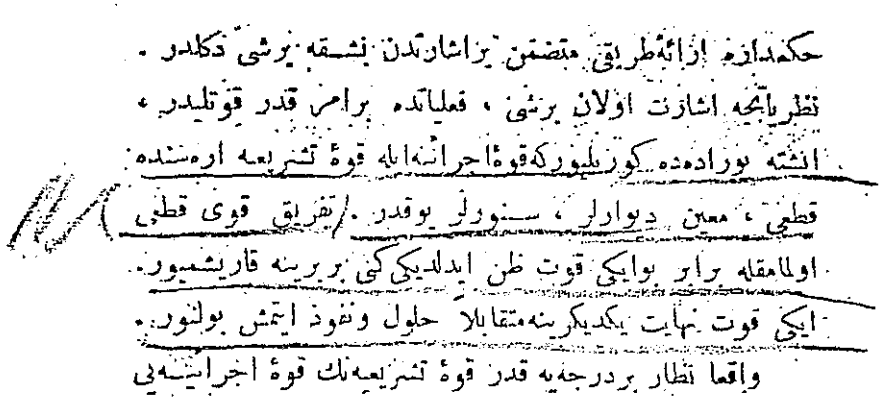
(Kabine sözcüğünden çıkardığımız anlam, yasama meclisinin yürütme (icra) kurulu olmak üzere yeni bir komisyon seçmesinden ibaretti. Bu en büyük kurula girenleri meclis) **en çok güvene mazhar olanlardan seçer. Aslında bunları doğrudan doğruya seçmez. Ama dolaylı yoldan bu komisyonu da seçecek derecede tam yetki gücüne sahiptir.**

S. 522'den

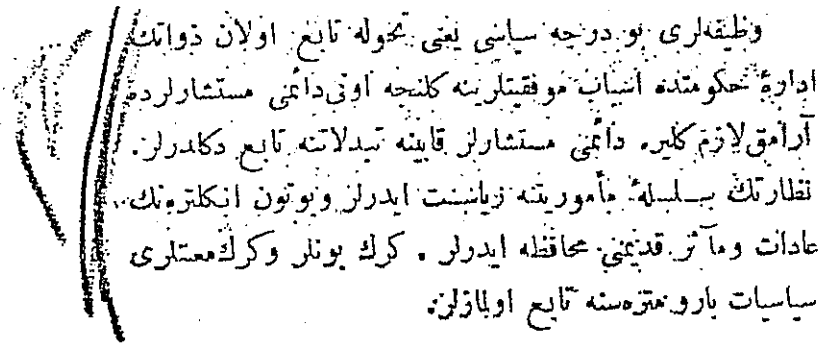
Ancak hükümet biçimlerinin değişme dönemlerinde, ihtilal zamanında, hırs, haset, güvensizlik gibi kirli siyasayla uğraşanlar üzerinde olağanüstü yıkıntı yaptığından, yukarıdaki yöntem de hasta ruh halini ve siyasayı, yalnız matematik ve mantık kurallarıyla değil, birçok manevi etkenler ile, ancak verimli olabilir. Deneyden çok, mantığa; eylemden çok, akla saygılı olmağa alışmış çevreler için her insanlık eylemini, bir mantıksal bütünlüğün içine sokmağa çalışmak, ruhsal bir gereksinimdir.

S. 527'den

Kuramca gösterilen bir şey, pratikte, bir emir kadar güçlüdür. İşte **burada da görülüyor ki, yürütme ile yasama erki arasında kesin, belirli duvarlar, sınırlar yoktur. Kuvvetler ayırımı (tefrik-i kuvva) kesin olmamakla birlikte, bu iki kuvvet sanıldığı gibi birbirine karışmıyor. İki kuvvet, sonunda, bir diğerine karşılıklı olaraç geçiyor ve etkili oluyor.**

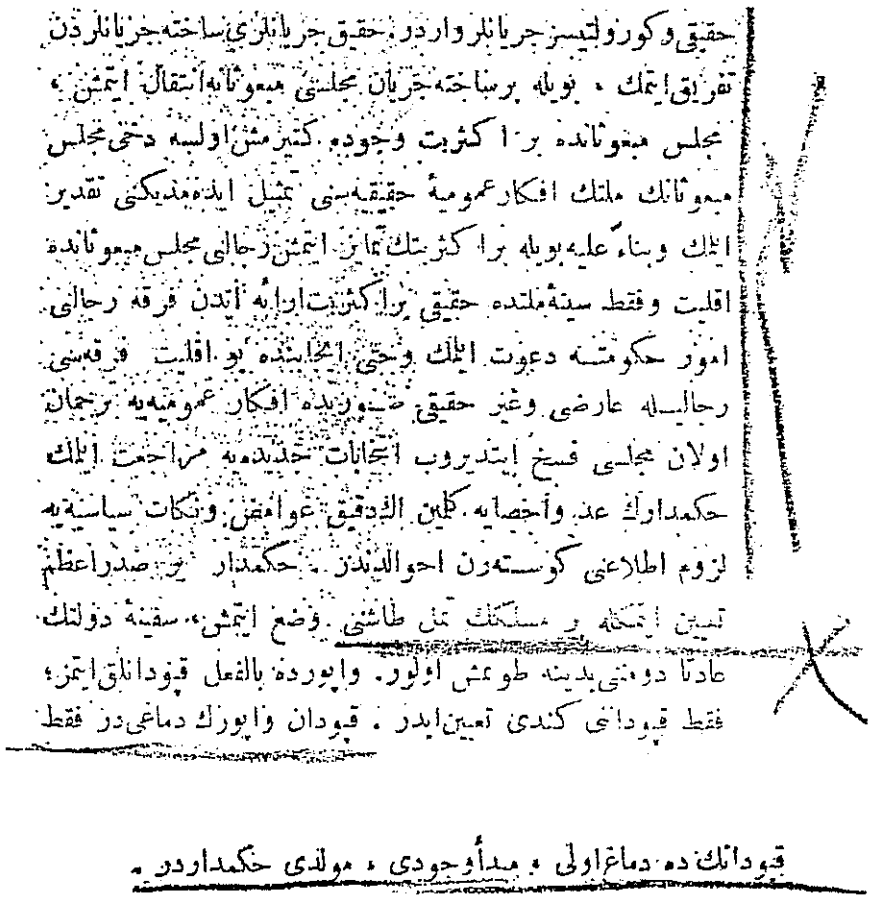
S. 541'den

وظیفه‌لری بو درجه سیاسی یعنی تحوله تابع اولان دوائك
ادارهٔ حکومتده اسباب موفقیتلرینه کلنجه اونی دائمی مستشارلردهٔ
آرامق لازم کلیر. دائمی مستشارلر قابینه تبدلاتنه تابع دکلدرلر.
نظارتك سلسلهٔ مأموریتنه زیاده‌سنه ایدرلر ویوتون انکلتره‌نك
عادات ومآثر قدیمهٔ محافظه ایدرلر . کرك یونلر وکرك معتلری
سیاسیات بارو مقره‌سنه تابع اولمازلر.

Görevleri bu derece siyasal, yani dalgalanmalara elverişli olan kişilerin hükümet yönetimindeki başarı nedenlerine gelince, onu daima müsteşarlarda aramak gerekir. Müsteşarlar, kabine değişmeleriyle bağımlı değildirler. Bakanlığın yönetim örgütüne başkanlık ederler ve İngiltere'nin bütün eski yönetim geleneklerini korurlar. Gerek bunlar, gerek astları siyasa barometresinden etkilenmezler.

S. 556 - 557'den

حقیقی وکورولتیسز جریانلر واردر. حقیق جریانلری ساخته جریانلردن
تفریق ایتمك . بویله برساخته جریان مجلسی مبعوثانه انتقال ایتمش .
مجلس مبعوثانده بر اکثریت وجوده کتیرمش اولسه دخی مجلس
مبعوثانك ملتك افکار عمومیهٔ حقیقیه‌سنی تمثیل ایده‌مدیکنی تقدیر
ایلك وبناءً علیه بویله بر اکثریتك تمایز ایتمش رجالی مجلس مبعوثانده
اقلیت وفقط سینهٔ ملتده حقیقی بر اکثریت ادارهٔ ایدن فرقه رجالی
امور حکومتنه دعوت ایلك وحتی ایجابنده بو اقلیت فرقه‌سی
رجالیله عارضی وغیر حقیقی تشکیل ایده‌رك افکار عمومیه‌یه ترجمان
اولان مجلسی فسخ ایتدیروب انتخابات جدیده‌یه مراجعت ایلك
حکمدارك عد وانحصایه کلمین الدقیق عوائض ونکات سیاسیه‌یه
لزوم اطلاعی کوسترن احوالدندر . حکمدار یا صدراعظم
تعیین ایتمکله بر مسلکك تمل طاشی وضع ایتمش، سفینهٔ دولتك
عادتا دومنی بدینه طوغمش اولور. واپوردهٔ بالفعل قپودانلق ایتمز،
فقط قپودانی کندی تعیین ایدر . قپودان واپورك دماغی در فقط

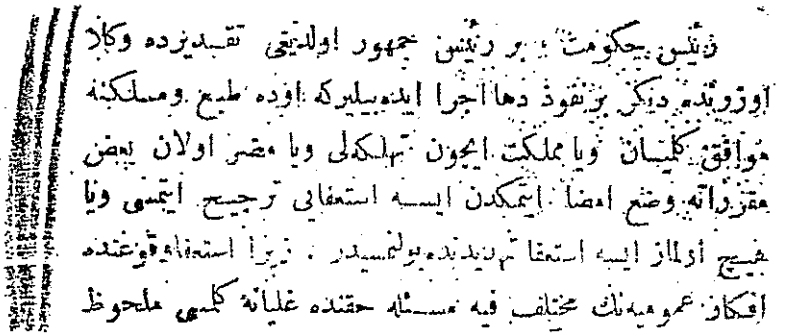
قپودانك ده دماغ اولی ، مبدأ وجودی ، مولدی حکمداردر .

(Hangi partiye bağlı hangi kişi vardır ki, belli bir süre için ülkenin en büyük bir çoğunluğunu arkasından sürükleyip, devleti yönetebilsin? Hangi kişi vardır ki, bir süre için türlü partileri tek elde toplayabilecek bir iktidar şöhretiyle işe sarılabilsin?...

Bir ülkede, düzmece ve yapmacık akımların yanında, gerçek ve gürültüsüz akımlar da vardır. Gerçek akımları düzmecelerinden ayırt etmek çok zordur.) Böyle bir düzme akım meclise girmiş, temsilciler meclisinde bir çoğunluk oluştursa bile, temsilciler meclisinin gerçek kamuoyunu temsil edemediğini değerlendirmek ve bununla birlikte çoğunluğun seçilmiş ileri gelenleri temsilciler meclisinde azınlıkta olan, fakat ulusun gerçek çoğunluğunu temsil eden bir parti hükümet kurabilir.

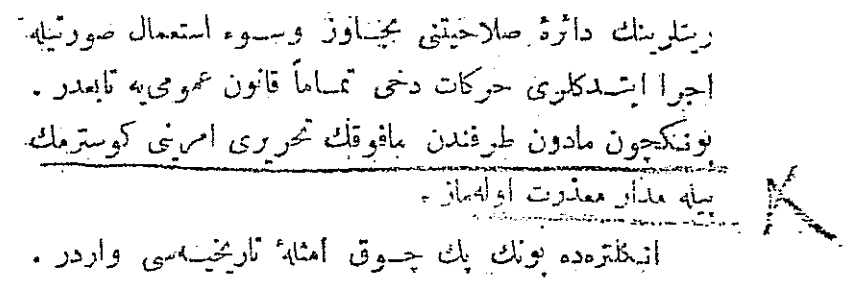
Gerektiğinde bu azınlık partisi, geçici ve gerçek dışı surette kamu oyuna tercüman olan meclisi feshettirip, yeni seçimlere başvurmak yetkisini de kullanabilir. (...) Hükümdar bir başbakan (sadrazam) atamakla, bu uğraşın temel taşını koymuş, devlet gemisinin adeta dümenini elinde tutmuş olur. Vapurda kaptanlık etmez; kaptanını kendisi tayin eder. Kaptan vapurun beynidir, fakat kaptanın beyni ve vücudu hükümdardır.

S. 561'den

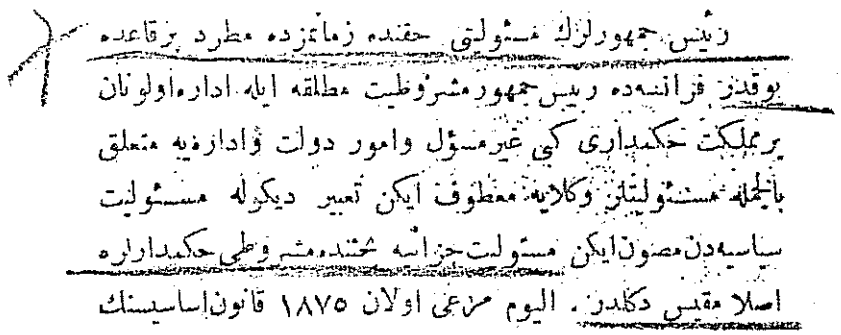
Hükümet başkanı, bir cumhurbaşkanı olduğu takdirde, bakanlar üzerinde bir başka yönden de etkili olabilir. Örneğin, uğraşıyla ilgili, görev ahlakına uygun düşmeyen, ülke için tehlikeli veya zararlı olarak bazı kararlara imza koymaktansa, çekilmeyi yeğleyebilir. Hiç olmazsa çekilme tehdidinde bulunabilir. Çünkü, çekilme karşısında kamuoyunun, türlü sorunlar nedeniyle, galeyana gelmesi ilk akla gelen noktadır.

S. 582'den

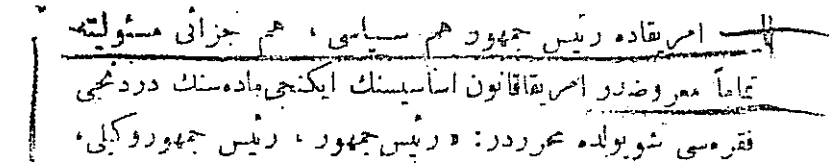
(Kamu görevlisi, yetkilerini kötüye kullanmanın getirdiği cezai sorumluluk karşısında, **alt düzeydeki memur bir üst makamın yazılı emrini gösterse bile, özür sayılmaz.**

S. 597'den

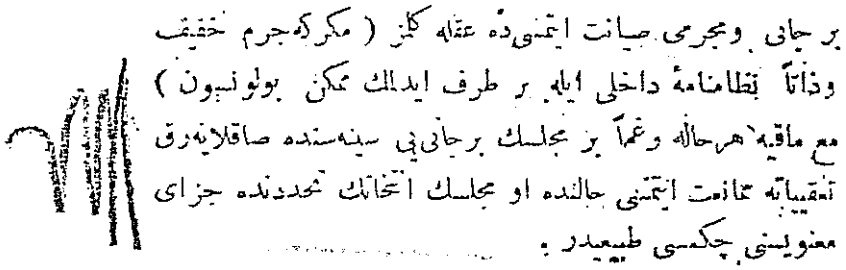
Cumhurbaşkanlarının sorumluluğu konusunda, zamanımızda düzenli bir kural yoktur. (...) **Siyasal dokunulmazlığı varken, cezai sorumluluk konusunda meşruti hükümdarlara asla ölçü değildir.** Cumhurbaşkanı ancak ihanet halinde sorumludur.

S. 599'dan

Amerika'da cumhurbaşkanları hem siyasal, hem cezai sorumluluğa sahiptir.

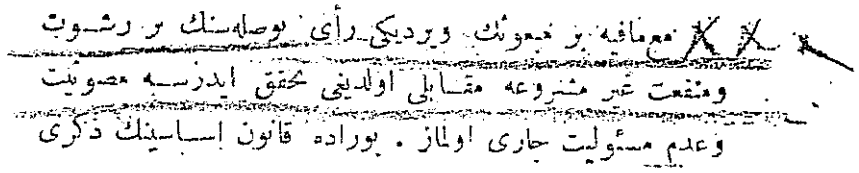
S. 651'den

بر جانی ومجرمی صیانت ایتمنی‌دہ عقله کلز (مکرکه جرم خفیف وذاتاً نظامنامهٔ داخلی ایله بر طرف ایدلك ممکن بولونسون) مع مافیه هرحاله وعماً بر مجلسك برجانی‌یی سینه‌سنده صاقلاینه‌رق تعقیباته ممانعت ایتمنی جالنده او مجلسك انتخابك تجددنده جزای معنویسنی چکمسی طبیعیدر .

(Meclisin) Bir caniyi ve cürüm sahibini koruması akla gelmez. (Meğer ki, cürüm hafif ve zaten iç düzenle ortadan kaldırılmak olanağı bulunsun), bununla birlikte, her duruma karşın, bir meclisin bir caniyi bağrında saklayarak izlenmesini engellemesi durumunda o meclisin seçiminin yenilenmesiyle manevi cezasını çekmesi doğaldır.

S. 656'dan

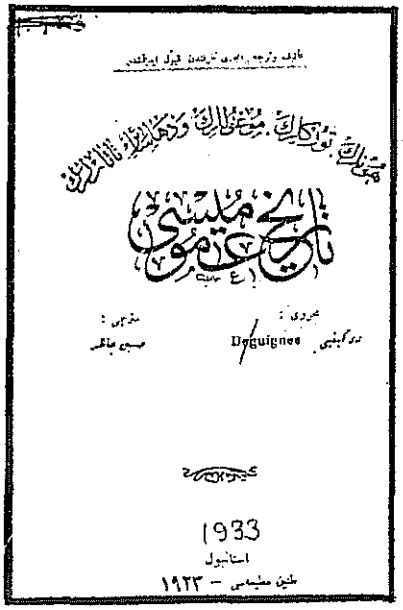
مع مافیه بر مبعوثك ویردیکی رأی یوصله‌سنك بر رشوت ومنفعت غیر مشروعه مقابلی اولدیغی تحقق ایدرسه مصونیت وعدم مسئولیت جاری اولماز . بوراده قانون اساسینك ذکری

Bir milletvekilinin verdiği oy pusulasının bir rüşvet ve yasa dışı bir çıkar karşılığı olduğu gerçekleşirse, dokunulmazlık ve sorumsuzluk geçerli olamaz.

(Kitabın 54, 102, 121, 124, 145, 146, 150, 152, 157, 161, 163, 183, 190, 242, 250, 255, 260, 261, 265 — 268, 276 — 278, 292, 294, 303, 305, 314, 317 — 319, 325, 326, 348, 358, 372, 374, 395 — 397, 411, 476, 481, 488, 506, 507, 510, 516, 517, 520, 533, 534, 544, 546, 566, 572, 588, 590, 591, 598, 632 — 633, 639, 640, 645, 655. sayfaları da işaretlidir.)

HUNLARIN, TÜRKLERİN, MOĞOLLARIN VE DAHA SAİR TATARLARIN TÂRİH-İ UMÛMİYYESİ

1. CİLT

Anıtkabir 1933

Guignes, (Joseph) de (1721 - 1800): Hunların, Türklerin, moğolların ve daha sair Tatarların târih-i umûmîsi. 6 c. Mütercimi: Hüseyin Cahit (Yalçın). Istanbul 1923 Tanin Matbaası. 8°

1. c.: 478+2 S.; 2. c.: 512 S.; 3. c.: 446+2 S.; 4. c.: 512 S.; 5. c.: 418+2 S.; 6. c.: 500 S.

S. 1'den

ده کیز آراسنده کائناولان کنیش الکالری احتوا ایدر. جنوباً چین، تیبت ایله وجیحون نهریله تحدید ایدلمشدر. شمالاً کوتون امتدادنجه سیبریا ایله هم حدوددر. قدیماً شیت الکاسی، شیتستان Scythie نامنی طاشیردی وهمان همان عینی وسعته مالکدی. یالکز شمال طرفنده اسکی جغرافیون اوکا هیچ برحدود تعیین ایتمزلردی. چونکه بوکون سیبریایی تشکیله ایدن مملکتلرك کافه‌سی اونلرجه مجهول ایدی.

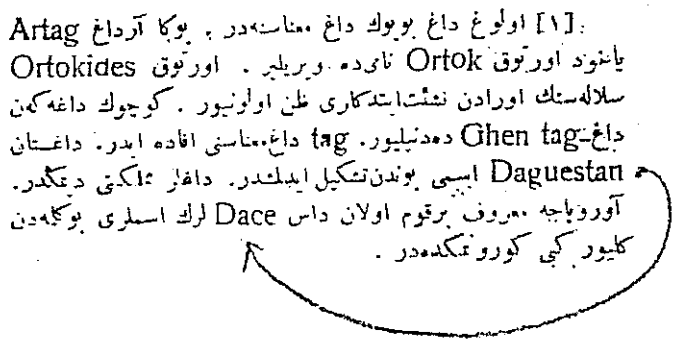
(Büyük Tataristan) Güneyde Çin, Tibet ile Ceyhun ırmağıyla sınırlanmıştır. Kuzey boyunca Sibirya ile sınırdaştır. Çok eskiden Şit ülkesi, Şitistan adını taşırdı. (Sayfa içinde «Saslar» (Saces) adı işaretlenmiş olup, sayfa dışına bu ada ilişkin olarak «**Saka**» olacak diye not koyulmuştur.

(Ayrıca metin dışına «**Vistül**», «**Tuna**», «**Akden**», «**Seythie**», «**Seythe**» sözcükleri not edilmiştir.)

S. 5ten

Tougra-toubous- یاخود طغرا اوبوس اوغ Ouloug-Tag

.....

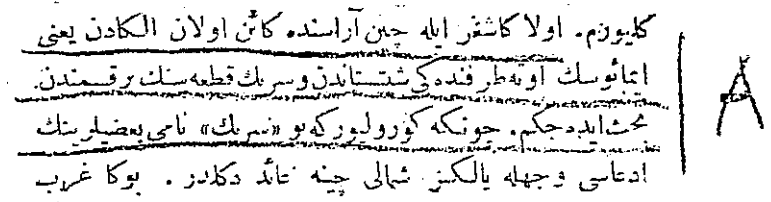

«Oulug-Tag» adı ile, buna ilişkin olarak sayfadaki şu dip not işaretlenmiştir: Uludağ,[1] büyük dağ anlamındadır. Buna Ardağ ya da Ortuk adı da verilir. Ortuk, soyunun oradan geldikleri sanılır. Küçük dağa, Gen-dağ deniliyor.

«Tag» dağ anlamındadır. Dağıstan adı bu kökten üretilmiştir. «Dağ ülkesi» demektir. Avrupada bilinen bir kavim olan Dağların adları bu sözcükten geliyor gibi görünmektedir.

«Kaşgar», «Hamiye», «Gökdağ» gibi yer adları işaretlenmiştir.

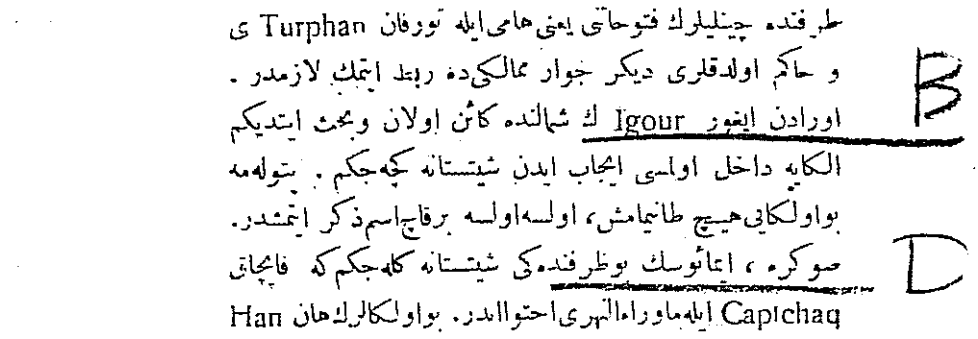
S. 7'den

Önce Kaşgar ile Çin arasında bulunan ülkeden, yani İmaus'un öte tarafındaki Şitistan'dan ve Serik bölgesinin bir bölümünden söz edeceğim. Çünkü görülüyor ki bu «Serik» adı bazılarının sandıkları gibi, yalnız Kuzey Çin'e ait değildir.

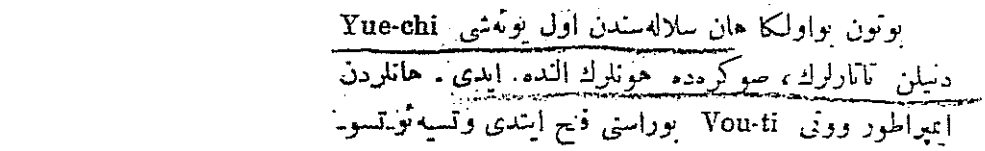
(Metin dışına «A» işareti konmuş.)

S. 8'den

Buna, Batı Turfan'da Çinlilerin fethettikleri bazı Hami ile Turfan'ı ve egemen oldukları öbür çevre ülkeleri de bağlamak gerekir. **Oradan İgor'un** kuzeyinde bulunan ve sözünü ettiğimiz ülkeye dahil olması gereken Şitistan'a geçeceğim. Ptoleme, bu ülkeyi hiç tanımamış, olsa olsa, birkaç addan söz etmiştir. **Sonra, İmaus'un bu yanındaki** Şitistan'a geleceğim ki, Kapçak ile Maveraü'n-nehr'i kapsar.

S. 13'ten

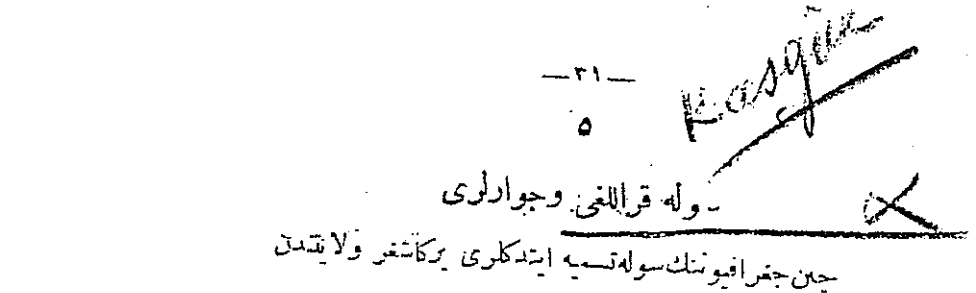

Bütün bu ülke, **Han soyundan önce Yue-şi denilen Tatarların, sonra da Hunların elinde idi.**

«Yutiyen» YU-TİEN sözcüğü,

«Hatay» sözcüğü, işaretlenmiştir.

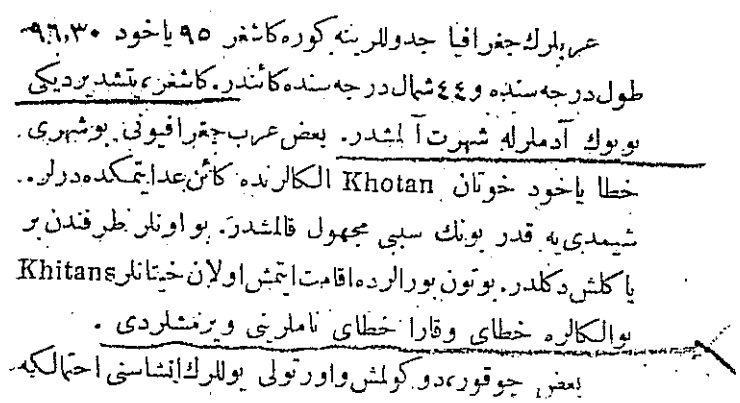
S. 31'den

(«**Sule Krallığı ve Çevreleri**» başlığının üzerine elyazısıyla **Kaşgâr** yazılmıştır.)

Çin coğrafyacılarının Sule diye adlandırdıkları yer Kaşgar...

S. 33'ten

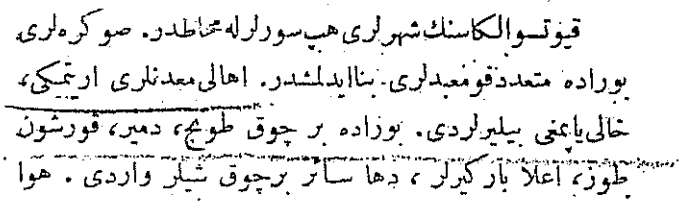

Kaşgar, yetiştirdiği **büyük kişilerle ün yapmıştır.** Bazı Arap coğrafyacıları bu kenti Hıta veya Hotan ülkelerinden saymışlardır. Şimdiye değin bunun nedeni bilinememiştir. (...) Bütün buralarda oturan Hitanlar, **bu ülkelere «Hıtay» ve «Kara Hıtay» adlarını vermişlerdir.**

Kiu-Tsu krallığı üzerine **«Aksu»** diye yazılmış.

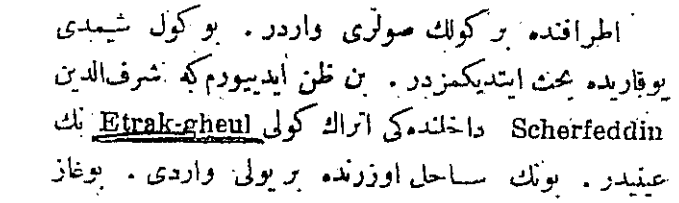
(Çinlilerin verdikleri bilgilere göre, «Kiu-Tsu» veya «Kiyeutsu», «Aksu» ülkesinden başka birşey değildir tarihçesi işaretlenmiştir.)

S. 36'dan

Kiu-Tsu ülkesinin kentleri hep surlarla çevrilidir. Sonraları burada birçok Fu tapınak yapılmıştır. **Halk, madenleri eritmeyi, halı yapmayı bilirlerdi.** Burada birçok tunç, demir, kurşun, tuz ve iyi cins atlar ve daha birçok şeyler vardı.

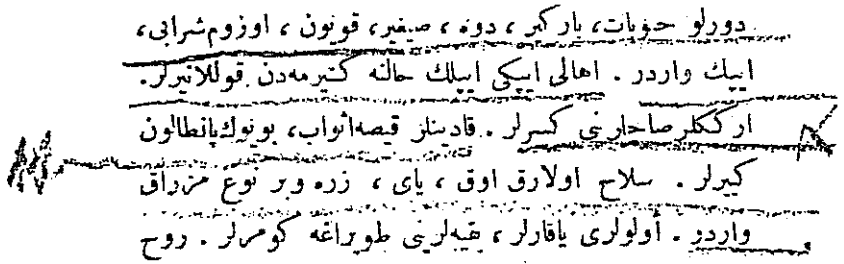
S. 41'den

Yen-Çi krallığı adının üzerine «**Haraşar**» adı yazılmıştır.

(Yen Çi'nin başkenti Yun Kiu Çine çevresinde bir göl vardır.) Ben sanıyorum ki bu göl, Şerefeddin dahilindeki **Etrâk gölü**'nün aynıdır.

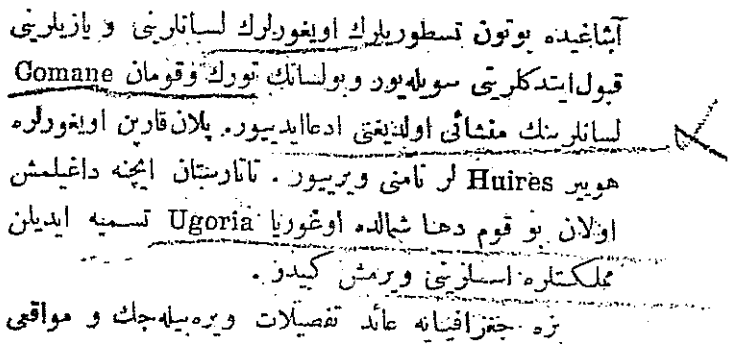
S. 43'ten

(Bu ülkede) türlü tahıl, at, deve, sığır, koyun, üzüm şarabı, ipek vardır. Halk ipeği ipek haline getirmeden kullanır. Erkekler saçlarını keserler. Kadınları kısa giysiler, büyük pantolon giyerler.

(Uygurlar, yörelerindeki **ırmak** sayılarına göre ad alırlardı. «On uygur», «dokuz uygur» gibi.) Tümcesinin altı çizilmiş. (Metin dışına «**Turfan**» yazılmıştır.)

S. 52'den

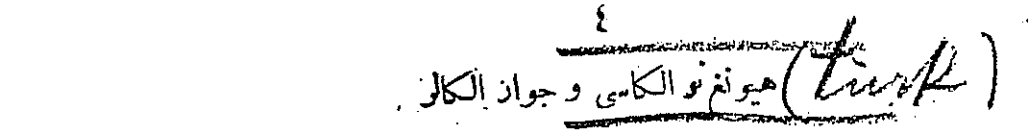

(Rober Vekoise), aşağıda, bütün Nasturilerin, **Uygurların dillerini** ve yazılarını kabul ettiklerini söylüyor ve bu dilin Türk ve **Kuman dillerinin kaynağı olduğunu savlıyor.** Pelan Karpen, Uygurlara Huyirler adını veriyor. Tataristan içine dağılmış **olan bu halk daha kuzeyde Ugorya diye çağrılan ülkelere adlarını vermiş gibidir.**

(Sibirya'da Şegoeyler ülkesi) başlığının üzerine **«Tunguzlar»** yazılmıştır.

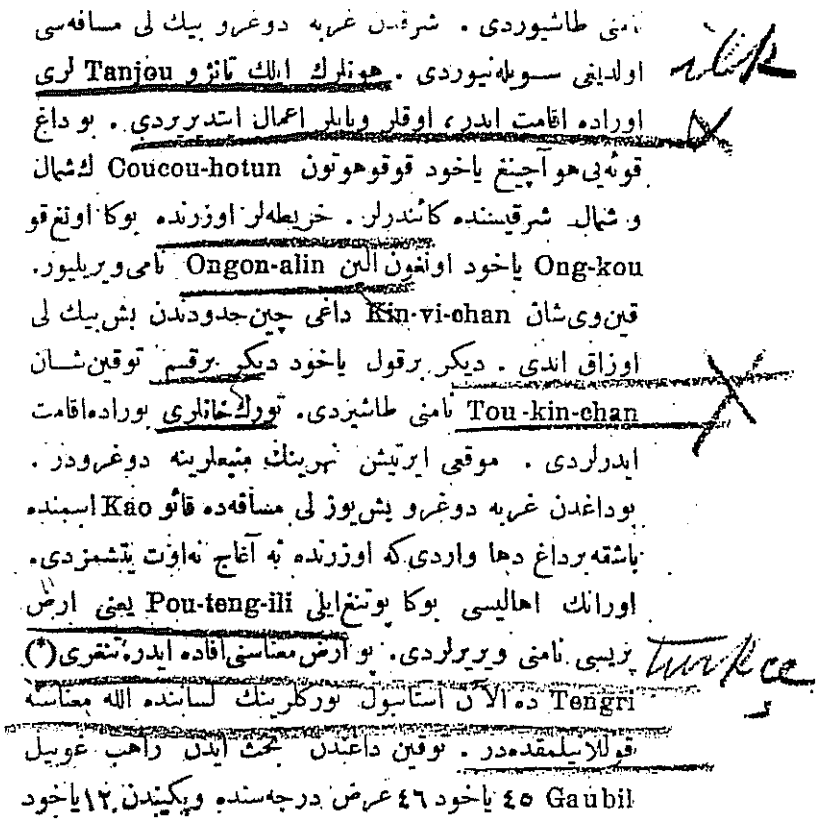
(Şegoeyler (CHE-GOEİ)'in arabaları, Türklerinki gibi, keçe ile örtülüydü.) Tümcesinin altı çizilmiştir.

S. 86'dan

«Hiyongnu Ülkesi» (başlığının yanına) **«Türk»** adı yazılmıştır.

S. 88'den

(...) Hunların ilk «Tanju»ları orada otururlar, oklar ve yaylar yaptırırdı. (...) Haritalar, üzerinde buna, Ong-Ku ya da «Ongun Alin» adı veriliyor.

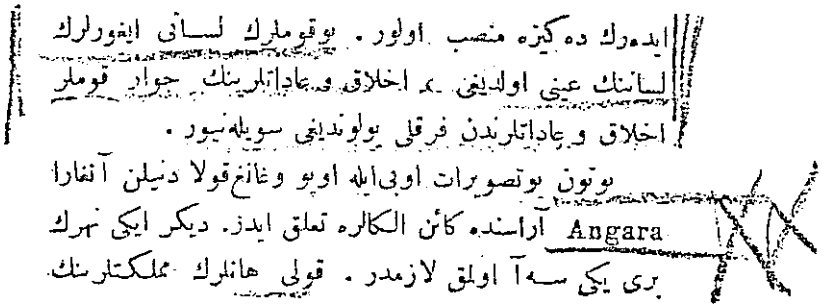
(Hunların yaşadığı yörede çıplak bir dağ vardı. Adı Kao idi.)

Halk bu dağa «Pu Teng İli», yani «Yeryüzü Perisi» adını verirlerdi. Bu arz anlamına gelir. Tengri (Tanrı) Istanbul Türklerinin dilinde «Allah» anlamında kullanılmaktadır.)

(«Alin», «şan» dağ anlamına gelir .Cengiz Han'ın atası olan Buzengir, Ulhşan dağında doğmuştur.

Kolihan ülkesi, «Kiyelikise», (Kie-li-ki-se) yani Kerkisler ülkesi denen yerdir.) Tümcelerinin satır altı çizilmiştir.

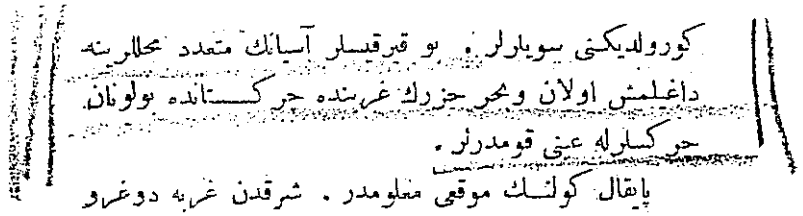
S. 96'dan

Bu ulusların dili, Uygurların dilinin aynı olduğu, ahlak ve geleneklerinin çevre halklar ahlak ve geleneklerinden farklı bulunduğu söyleniyor.

Bütün bu betimlemeler, Obi ile Opu ve Kangkula denilen «**ANGARA**» arasında bulunaı ülkelere aittir.

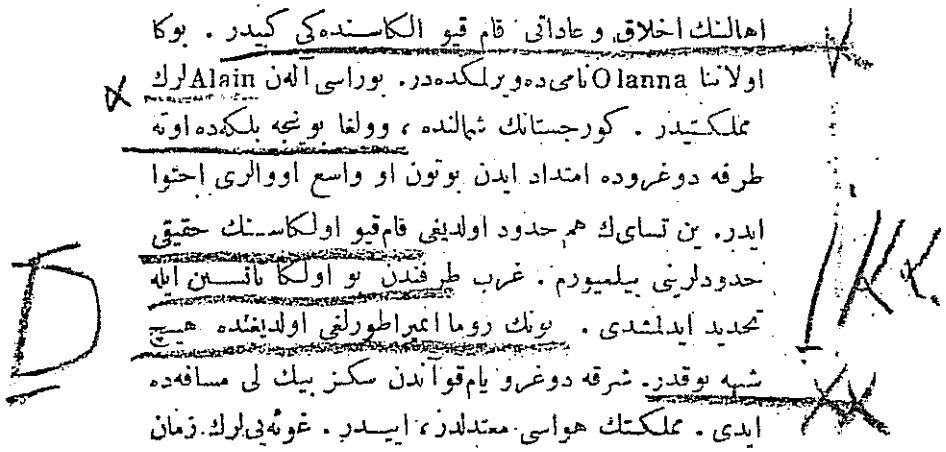
S. 97'den

Bu kırgızlar, Asya'nın sayısız bölgelerine dağılmış olan ve Hazar Denizi'nin batısında, Çerkezistan'da bulunan Çerkezler de aynı halktırlar.

(«Kam», «Kamlı», «Kam-Kıu» adlarıyla anılan ülkeyi Kapçak deniyor.) Tümcesinin altı çizilmiştir.

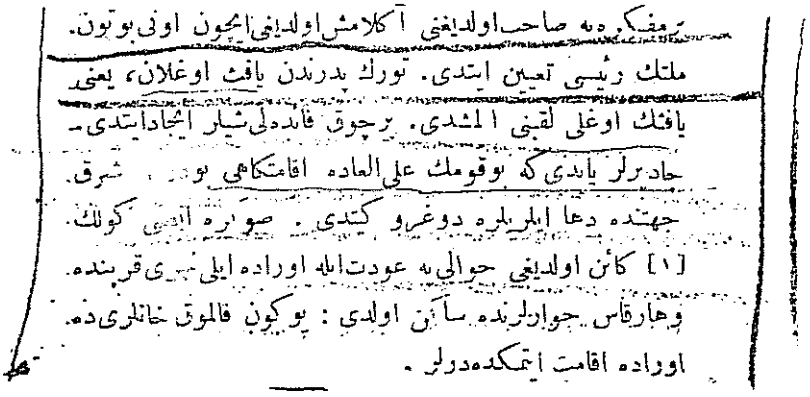
S. 126'dan

(Halkın ahlakı ve töresi,) «**Kam-Kayu**» **ülkesindeki** gibidir. Buna Olanna adı da verilmektedir. Burası Alen'lerin yurdudur. (...) **Yen-Tsay'un sınırdaş olduğu Kam-Kayu ülkesinin gerçek sınırlarını bilmiyorum. Batı Turfan'dan bu ülke Tatsin ile sivrilmiştir. Bunun Roma İmparatorluğu olduğundan hiç kuşku yoktur.**

(«Asya Samartiyası», Çinlilerin «Yentsay» dedikleri ülkedir.) tümcesinin altı çizilmiştir.

S. 167'den

(Söylenceye göre Nuh Peygamber, «Tufan» olayından sonra dünyayı üç oğluna bölüştürdü: Ham, Hindistan'a, Sam İran'a; Yafes, Kulup Şamas ülkelerinde yerleştiler. Yafes Türklerin atasıdır, Yafes'in sekiz oğlundan birinin adı Türk idi. Bu Türk adı sonradan Tatarları, Moğolları, Uygurları ve Hataileri kapsamıştır.)

(Yafes Türk'ün) çok yüksek bir düşünce yapısına sahip olduğunu anlayınca, onu tüm ulusa baş yaptı. Türk, babasından Yafes

oğlan, yani «Yafes'in oğlu» sanıyla bilinir. Birçok yararlı şeyler icadetti. Çadırlar yaptı ki, bu ulusun sıradan konutu budur.

S. 170'den

ایتدیلر. تاتارلرك حكومتیله برلكده بوده دوام ایتدی. موغول
كلمه‌سی مونغلدن محرفدركه معناسی محزون دیمكدر. چونكه
بو حكمدار یارادیلیشی اقتضاسی حزنه مبتلا ایدی. چین لسانده

(Alıncahan'ın ikiz oğlu oldu. Birinin adı Tatar, diğerinin **Moğul** veya Mungul idi.)

Moğol sözcüğü, Mongol'lan türemiştir ki, anlamı, üzüntülü demektir.

S. 180'den

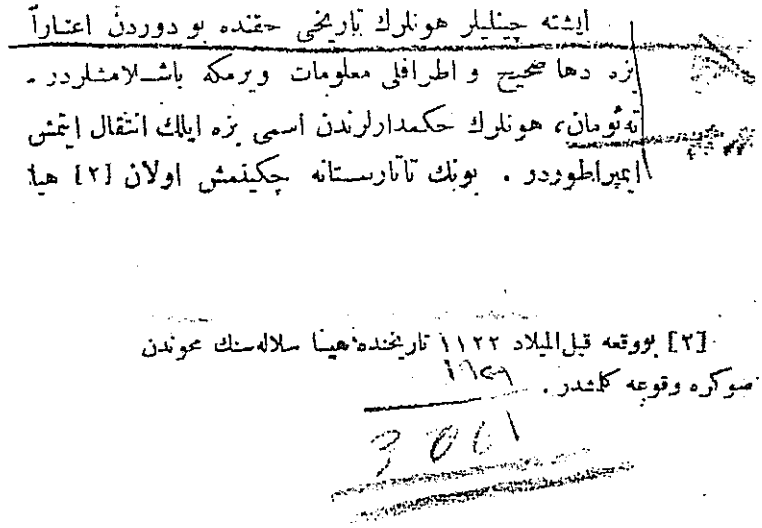
شن‌سی، شان‌سی ویه‌چه‌لی ولایتلرینك شمال حدودلرندم
وقتیله مشهور برملت ساكن ایدی. مؤخراً هونلر، تورکلر،
موغوللر، ماجارلر وتاتارلر نامی آلتنده طاشدیغمز ملتلراوندن
ظهور ایتمشدر. بوملت چین حكومتی ایله برابر یاشلار كیدر.
چونكه عیسادن ایكی بیك سنه‌اول برحیات اولان ایمپراطور
یائو Yao زمانندن اعتباراً چین مورخلری اونلرك شان یونغ
Chan-yong یعنی داغ باربارلری دیه یاد ایدیلدكلرینی خبر
ویریرلر. هیا Hia دینلن ایلك چین سلاله‌ٔ ایمپراطوریه‌سی

ون هیه‌ن
توم قائو
قام مو

(Oğuz Han'dan Cengiz Han'a değin, yaklaşık 4000 yıl geçtiği hesap ediliyor. Buna göre Oğuz Han, (İ.Ö.) 2800 yıllarında yaşamıştır. Aynı yüzyıllarda.) (...)

Şensey, Şansey ve Peçeli illerinin kuzey sınırlarında ünlü bir ulus yerleşmişti. Daha sonra, Hunlar, Türkler, Moğollar, Macarlar ve Tatarlar adı altında tanıdığımız uluslar, ondan çıkmışlardır. Bu ulus, Çin hükümeti ile birlikte başlar gibidir. Çünkü, İsa'dan iki bin yıl önce yaşayan imparator Yao zamanından başlayarak Çin tarihçileri onları, Şan Yung, yani **dağ barbarları** diye anarlar.

S. 192'den

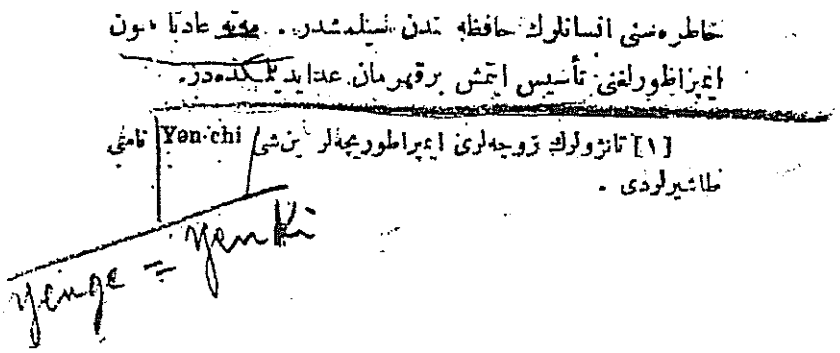

ایشته چینلیلر هونلرك تاریخی حقنده بو دوردن اعتباراً
یزه دها صحیح و اطرافلی معلومات ویرمکه باشلامشلردر .
تهتومان، هونلرك حکمدارلرندن اسمی یزه ایلك انتقال ایتمش
امپراطوردر . بونك تاتارستانه چکینمش اولان [۲] هیا

[۲] بووقعه قبل المیلاد ۱۱۲۲ تاریخنده هیا سلالهسنك محوندن
صوکره وقوعه کلمشدر .

Çinliler, Hunların tarihi hakkında bu dönemden başlayarak bize daha gerçek ve geniş bilgi vermeye başlamışlardır. **Teoman**, Hunların hükümdarlarından, bize adı ilk gelmiş olan imparatordur. (Dip notla ilgili olarak Teoman'ın 1929 yılına göre 3061 yıl önce yaşadığı hesap edilmektedir.)

S. 194'den

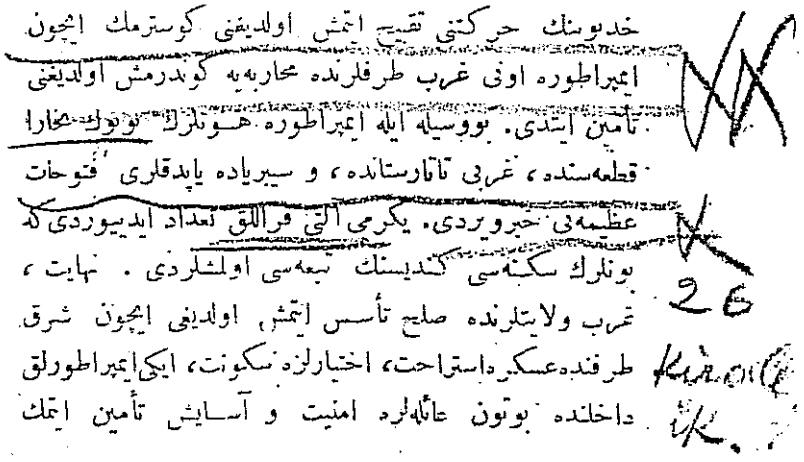

خاطره سنی انسانلرك حافظه لدن سیلمشدر . بونلر عادتا هون
امپراطورلغنی تأسیس ایتمش برقهرمان عدا یدیلکدهدرر .
[۱] تانزولرك زوجه لری امپراطوریچه لر ین شی / Yen-chi نامنی
طاشیرلردی .
Yenge = Yenki

(«Yen-Çi» adının altına, «**Yenge = Yenki**» notları düşülmüş.)

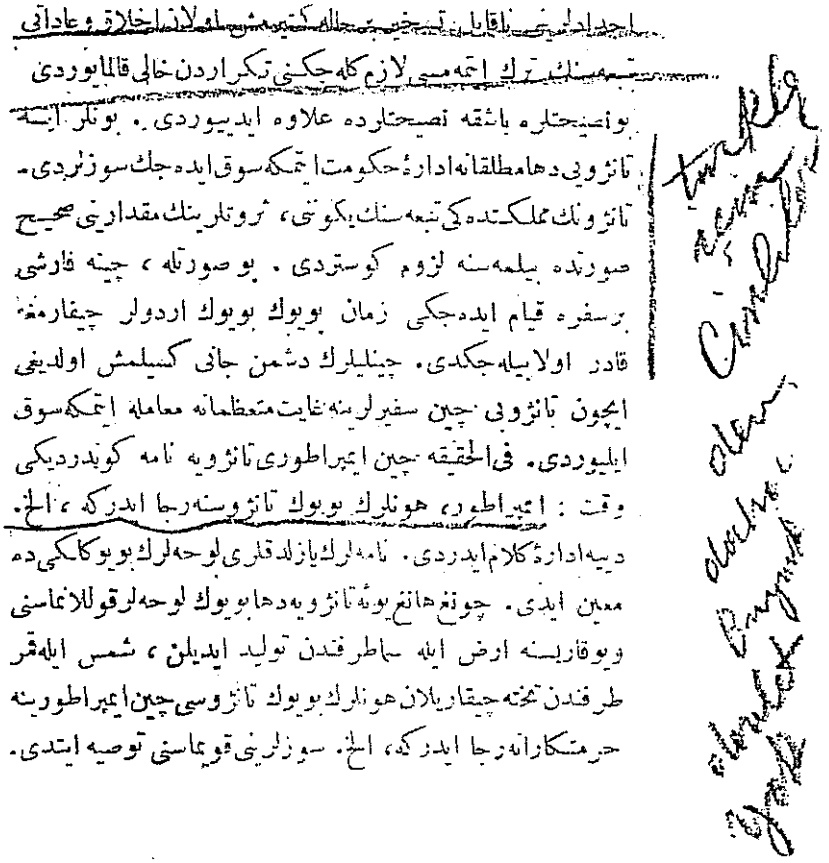
(Hunlar, Uygurlar ve birçok ulusları buyrukları altına aldıktan sonra batıdaki Hute «Hou-ta» ülkesine değin geldiler. Bu ülkede iyi cins atlar ve su samurları yetiştirilirdi.)

S. 214'ten

(Hunların egemenliği altında) **26 krallık** sayıyordu ki, bunların halkları kendisinin uyruğu sayılıyordu.

S. 218'den

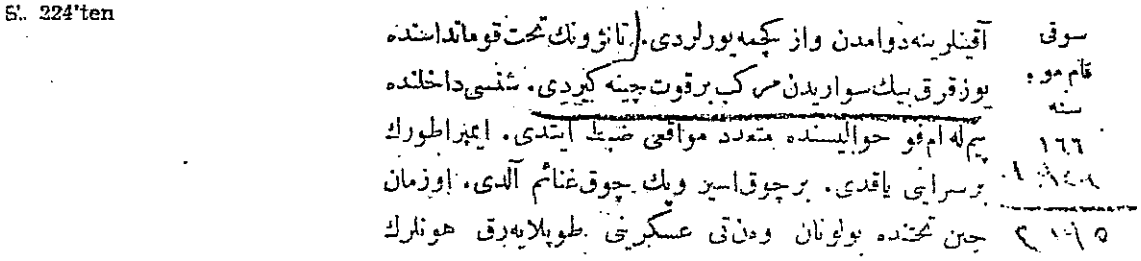

(Çin İmparatoru, Hun İmparatoru) Tanju'nun ülkesindeki uyruğunun tümünü, servetlerinin miktarını gerçek olarak bilmesine gerek gösterdi. Bu yolla, Çin'e karşı, bir sefere kalkışacağı zaman

büyük ordular çıkarmağa gücü yetecekti. Çinlilerin düşman canı kesilmiş olduğu için Tanju'yu elçilerine, çok görkemli davranmaya yöneltiyordu. Gerçekten, Çin İmparatoru, Tanju'ya mektup gönderdiği zaman: **İmparator, Hunların büyük Tanju'suna rica eder ki**, vb. diye yerinde sözler yazıyordu. Mektupların yazıldıkları levhaların büyüklüğü de belirliydi.

(Sayfanın sağ kenarına, «**Türkler için, Çinlilerden daha büyük devlet yok**» notu düşülmüştür.)

5'. 224'ten

Tanju'nun komutasında **yüz kırk bin süvariden oluşan bir kuvvet, Çin'e girdi.** (Bir çok bölge ele geçirildi. İmparator sarayı yakıldı.) (...)

(Sayfanın yanındaki işlem : **166 + 1929 = 2095**)

S. 349'dan

ضبط ایده‌رك اورایه یرلشدیلر. برچوق هونلر بویله سکنه‌ایله
قاریشه‌رق سیه‌نپی نامنی آلدیلر. متباقی قسمی ده رئیسلریله برلکده
غرب طرفنه کچدیلر ، ایلریده کورولچی اوزره باتی یه
دیارنده یرلشدیلر . ایشته هون ایمپراطورلغی بو تاریخده نهایت
بولور . بو ایمپراطورلق ۱۳۲۳ سنه پایدار اولمشدر . یعنی
قبل‌المیلاد ۱۲۳۰ تاریخندن بعدالمیلاد ۹۳ تاریخنه قدر دوام
ایتمشدر . بونلرك تانژولرینك یعنی ایمپراطورلرینك تسلسلی
آنجق میلادعیسادن ۲۱۰ سنه اولدن بری محقق صورتده بیلیورز.
چین تاریخنده بو قومك بوندن صوکره‌ده بحثی بکچر .
کورولیورکه هونلر مملکتلرندن طرد ایدلمکله برابر کیدوب
یرلشدکلری مملکتده‌یك قوتلنمشلردر. فقط آوروپایه کچکلری
تاریخه قدرهونلری اداره ایتمش اولان حکمدارلرك اسملریله
هیچ بر طرفده تصادف ایده‌میورز .

1323 Payidar

1230 + 93

210

(Tanju, sonunda, Çinlilere yenik düştü.) Birçok Hunlar, büyük toplulukla karışarak **Siyenpi** adını aldılar. **Geriye kalan bölümü de başkanlarıyla birlikte** batıya geçtiler. İleride görüleceği üzere Başkır ülkesinde yerleştiler. **İşte Hun İmparatorluğu bu tarihte son** buldu. Bu İmparatorluk, 1323 sene yaşamıştır. Yani İ.Ö. 1230 tarihinden İ.S. 93 tarihine değin sürmüştür. Bunların **Tanju**'larının yani İmparatorlarının sürmesini, ancak İsa'nın doğumundan 210 yıl öncesinden bu yana gerçekten biliyoruz.

(Metin altında, **1323 Payidar, 1230 + 93, 210,** notları düşülmüştür.)

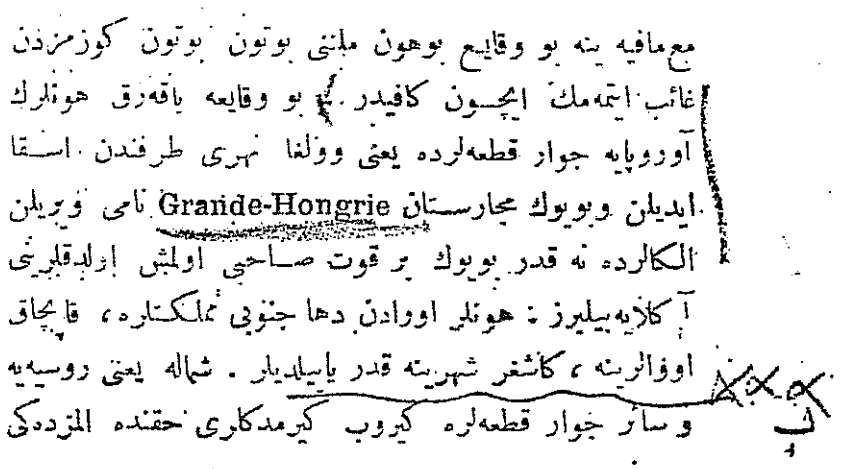
(Kitabın 1. cildinin 2, 3, 6, 9, 12, 14, 47, 50, 51, 61, 69, 71, 79, 83, 84, 90, 93, 98, 100, 102, 104, 105, 107 — 111, 114, 115, 125, 127, 128, 130, 152 — 155, 161 — 164, 166, 167, 172, 174, 176, 179,

181 — 185, 191, 193, 195 — 203, 205, 212, 213, 215, 216, 219, 221, 226, 227, 247, 315, 321, 322, 330, 348, 352 ve 387. sayfaları da işaretlidir.)

HUNLARIN, TÜRKLERİN, MOĞOLLARIN VE DAHA SAİR TATARLARIN TÂRİH-İ UMÛMİYESİ

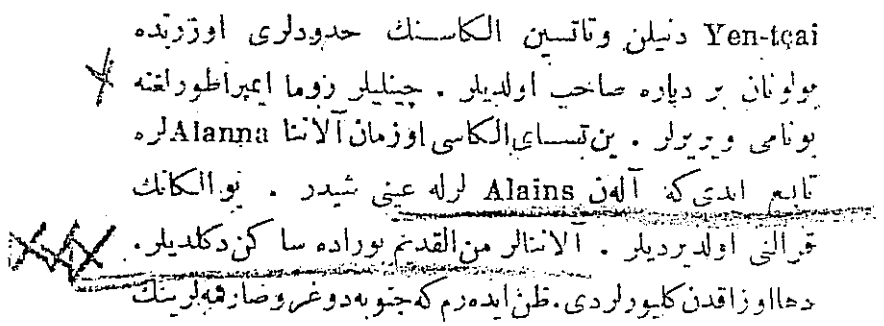
2. CİLT

S. 120'den

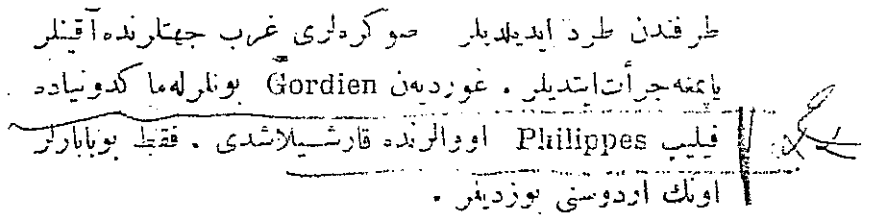
Bu olaya bakarak Hunların Avrupa'ya yakın bölgelerde, yani Volga ırmağınca sulanan ve **büyük Macaristan** adı verilen ülkelerde ne değin büyük bir güç sahibi olduklarını anlayabiliriz. Hunlar, oradan daha güneydeki ülkelere, Kapçak ovalarına, Kaşgar kentine değin yayıldılar.

S. 121'den

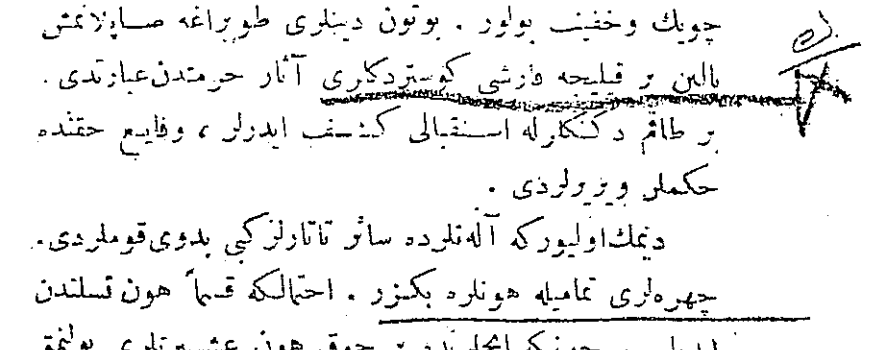
(Hunlar), Yen-Say denilen ve Tatsin ülkesinin sınırları üzerinde bulunan bir ülkeye sahip oldular. Çinliler, Roma İmparatorluğu'na bu adı veriyorlar. Yen-Say ülkesi o zaman «Alanna»lara bağlı idi ki, Alen «Alains»lerle aynıdır. Bu ülkenin kralını öldürdüler. Alannalar çok eskiden beri burada oturmazlardı.

S. 122'den

(Miladın 73. yılına doğru, Irgani kralı ile yapılan dostluk anlaşması üzerine, Derbent boğazı yoluyla Medya ülkesine girmek istediler. 134 yılına doğru Adriyen hükümeti zamanında büraya tekrar girdiler.) **Sonraları batı yönlerine akınlar yapmaya kalkıştılar. Gordiyen, bunlarla Makedonya'da Filip ovalarında karşılaştı.** Ancak bu barbarlar, onun ordusunu bozdular.

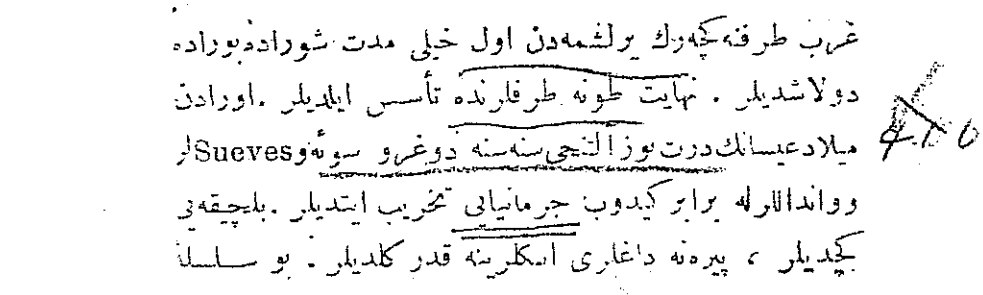
S. 124'den

Bütün dinleri, toprağa saplanmış **yalın bir kılıca karşı gösterdikleri** saygı izlerinden ibaretti. (...)

Alannalar da, diğer tatarlar gibi göçebe halktılar. **Yüzleri tümüyle Hunlara benzer.**

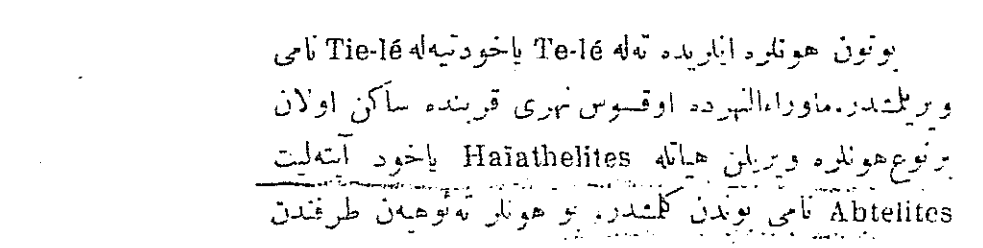
S. 125'ten

غرب طرفنه‌كچه‌رك يرلشمه‌دن اول خيلى مدت شورادەبورادە
دولاشديلر . نهايت طونه طرفلرنده تأسس ايلديلر .اورادن
ميلادعيسانك درت يوز التمجى سنه‌سنه دوغرو سوئه‌وSuevesلر
ووانداللرله برابر كيدوب جرمانيايى تخريب ايتديلر .بلجيقه‌يه
كچديلر ، پيره‌نه داغلرى اتكلرينه قدر كلديلر . بو سلسلة

(Alannalar), batıya geçerek yerleşmeden önce, şurada burada dolaştılar. Sonunda Tuna yörelerinde yerleştiler. İ.S. 406 yılına doğru, Süevler ve Vanallarla birlikte gidip Germanya'yı yıktılar.

S. 126'dan

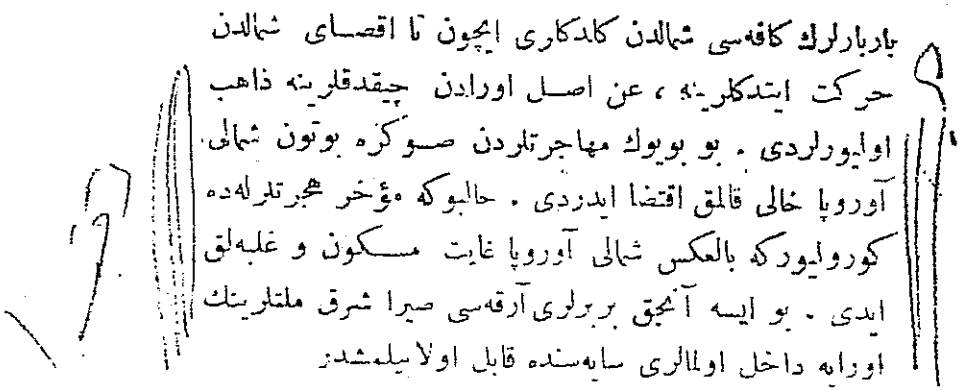
بوتون هونلره انلريده تەله Te-lé ياخود تيەله Tie-lé نامى
ويريلمشدر.ماوراءالنهرده اوقسوس نهرى قريبنده ساكن اولان
برنوع هونلره ويريلن هياتله Haiathelites ياخود آبتەليت
Abtelites نامى بوندن كلمشدر. بو هونلر تەتوهيەن طرفندن

Bütün Hunlara ileride Te-le veya Tie-le adı verilmişti. Maverâünnehir'de Oksüs (Öküz) ırmağı yakınlarında oturan bir tür **Hunlara verilen Hiyateli veya Aytelit adı** bundan gelmiştir.

(Siyenpi'lerin yerine gelen Topa'lar, Siyenpi'leri adeta Batıya doğru ittiler.)

(Tatarlar güney yolunu tutmakta gecikmediler. İşte İskandinavya ülkesi bu barbarlar için bir fidanlık değil, bir geçit teşkil etmiştir.) Tümcelerinin altları çizilmiştir.

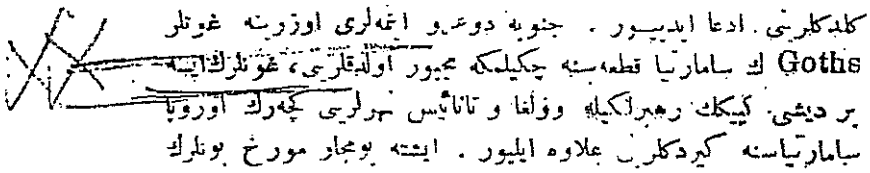
S. 137'den

باربارلرك كافه‌سى شمالدن كلدكارى ايچون تا اقصاى شمالدن
حركت ايتدكلرينه ، عن اصل اورادن چيقدقلرينه ذاهب
اولديورلردى . بو بويوك مهاجرتلردن صوكره بوتون شمالى
آوروپا خالى قالمق اقتضا ايدردى . حالبوكه مؤخر هجرتلرله‌ده
كورولديوركه بالعكس شمالى آوروپا غايت مسكون و غلبه‌لق
ايدى . بو ايسه آنجق بربرلرى آرقه‌سى صيرا شرق ملتلرينك
اورايه داخل اولمالرى سايه‌سنده قابل اولابيلمشدر

Büyük göçlerden sonra, tüm kuzey Avrupa'nın boş kalması gerekirdi. Halbuki son göçlerde görülüyor ki, Kuzey Avrupa, çok yerleşik ve kalabalık idi. Bu ise, birbirlerinin ardı sıra doğu uluslarının oraya yerleşmiş olmaları ile olanaklı olabilmiştir.

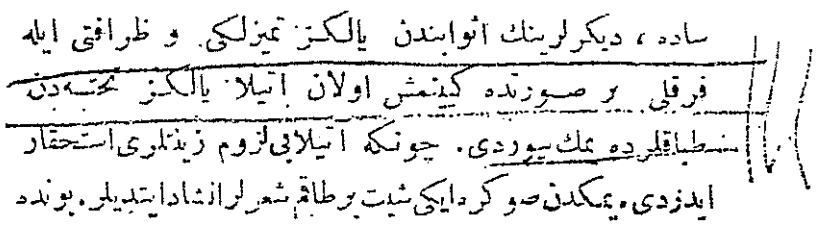
S. 139'dan

(Macar tarihçisi Michou) (...) Gotların, Samartiya bölgesine çekilmek zorunda olduklarını, Gunların ise, dişi bir geyiğin rehberliği ile Volga ve Taneyis ırmaklarını geçerek Avrupa Samartiyasına girdiklerini ekliyor.

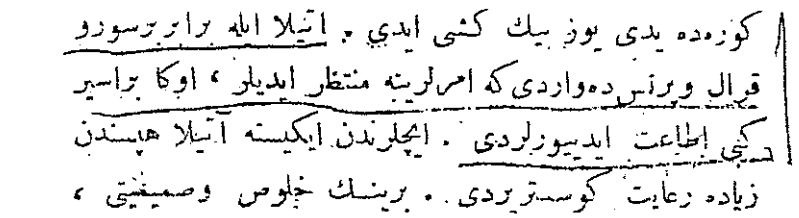
S. 143 — 144'te (Hunugarlar, Tataristan'ın Uygurları idiler.) Tümcesinin altı çizilmiştir.

S. 164'ten

(Attila Bizans elçilerine büyük bir ziyafet çekti. Yemekler, altın ve gümüş tabaklarda geliyordu. Gayet) **sade, diğerlerinin giysilerinden, yalnız temizliği ve zarifliği ile farklı biçimde giyinmiş olan Attilla, yalnız tahta tabaklarda yemek yiyordu.**

S. 170'ten

Attila ile birlikte bir sürü kral ve prens de vardı ki emirlerini beklerler, ona, bir tutsak gibi itaat ediyorlardı.

S. 171'de (Attila erdeme saygı göstermesini bilirdi...

... Büyük bir aşkla sevdiği savaşta, Attila gayet yürekli davranırdı, ama çılgınca cüretlere kalkışmazdı.) tümcelerinin altı çizilidir.

S. 198'den

Haïatelites ،نفتالیتلر Nephtalites ،آته‌ایتلر[۱] Atelites ،
آبته‌لیتلر Abtelites ، سیداریتلر Cidarites نامی ده‌ویریلمشدر.
شرق مورخلری ایسه تورك تسمیه ایدیورلر . اونلرجه تورك ایله
هون عینی شدر .

پریسقوس
فردوسی

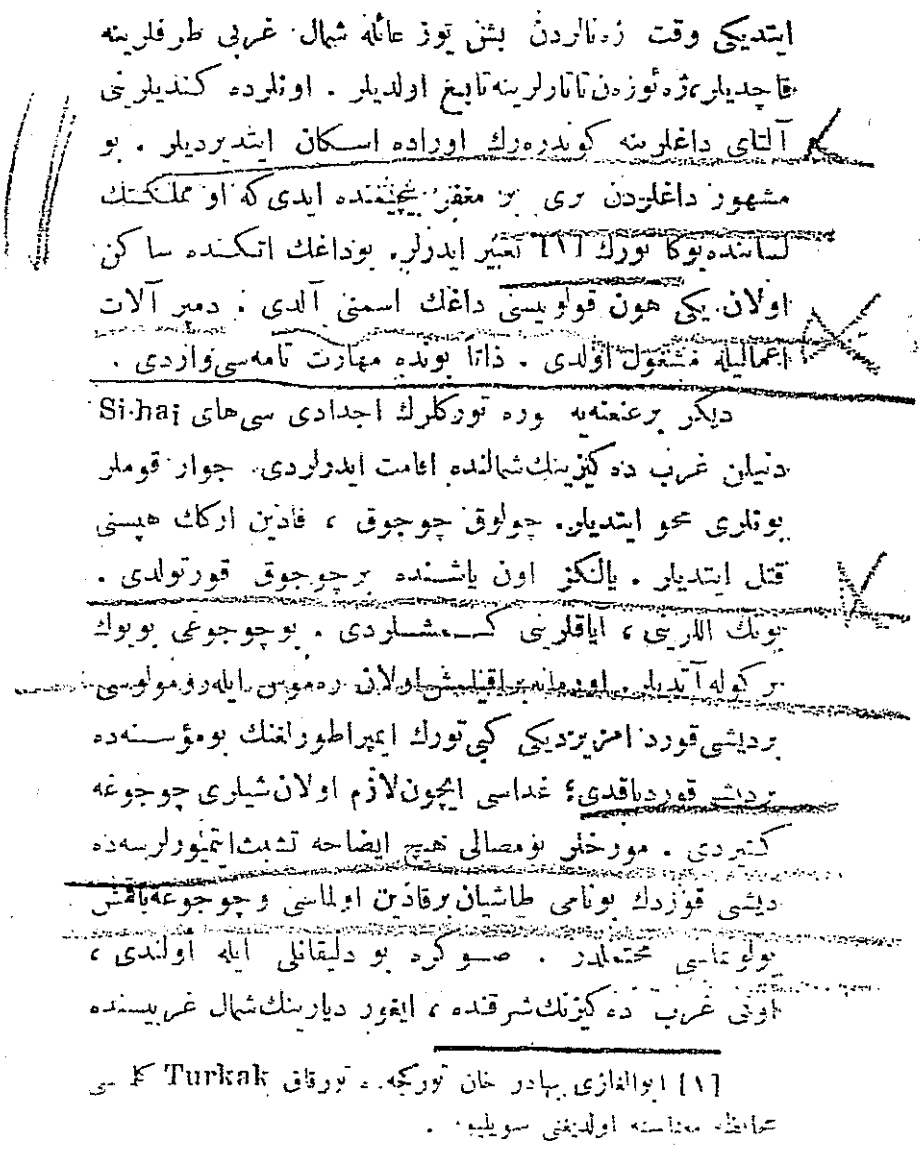
(Hunlara) Neftalitler, Atelitler(1), Abtelitler, Sidaritler adı verilmiştir. Doğu tarihçileri **ise Türk diye çağırıyorlardı. Onlarca, Türk ile Hun aynı idi.**

S. 266'dan

ایدیورلر . اونلر هونلری آنجق تورك نامی آلتنده طانیرلردی.
بیزانس مورخلری ده تورکلرله هونلری عینی قوم اولق اوزره
تلقی ایدرلردی .

Onlar, Hunları ancak Türk adıyla tanırlar. Bizans tarihçileri de Türklerle Hunları aynı halk olmak üzere düşünürlerdi.

S. 271'den

ایتدیکی وقت ژونالردن بش یوز عائله شمال غربی طرفلرینه
قاچدیلر، ژه ئوزه‌ن تاتارلرینه تابع اولدیلر . اونلرده کندیلرینی
آلتای داغلرینه کوندره‌رك اوراده اسکان ایتدیردیلر . بو
مشهور داغلردن بری بر مغفر بیچیمنده ایدی که او مملکتك
لسانیده بوکا تورك [۱] تعبیر ایدرلر . بوداغك اتکنده ساکن
اولان یکی هون قولوبینی داغك اسمنی آلدی . دمیر آلات
اعمالیله مشغول اولدی . ذاتاً بونده مهارت تامه‌سی وارایدی .

دیکر برعنعنه‌یه وره تورکلرك اجدادی سی‌های Si-hai
دنیلن غرب ده کیزینك شمالنده اقامت ایدرلردی . جوار قوملر
یونلری محو ایتدیلر . چولوق چوچوق ، قادین ارکك هپسنی
قتل ایتدیلر . یالکز اون یاشنده برچوچوق قورتولدی .
بونك اللرینی ، ایاقلرینی کسمشلردی . بوچوچوغی بویوك
برکوله آیدیلر . اون یاشنه برایقلیش اولان رءموس ایله قرمولوسی
برایشی قوردیرمزدیکی کبی تورك ایمپراطورلغنك بومؤسسه‌ده
برایشی قوردیرماقدی ؛ غداسی ایچون لازم اولان شیلری چوچوغه
کتیردی . مورخلر بومصالی هیچ ایضاحه تشبث ایتمیورلرسه‌ده
دیشی قوزدك یونامی طاشیان برقادین اولماسی وچوچوغه باقمش
یولوماسی محتملدر . صوکره بو دلیقانلی ایله اولندی ،
اونی غرب ده کیزنك شرقنده ، ایغور دیارینك شمال غربیسنده

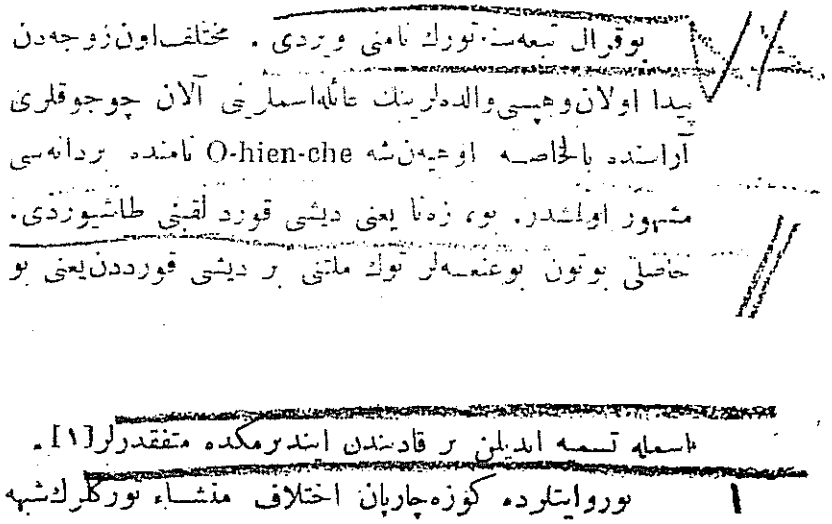
[۱] ابوالغازی بهادر خان تورکچه ده تورقاق Turkak دیی
حافظه معناسنه اولدیغنی سویلیور .

Beş yüz aile, Kuzeybatıya doğru kaçtılar. Jeüzen Tatarlarına tabi oldular. Onlar da, kendilerini **Altay dağlarına göndererek orada yerleştirdiler. Ünlü dağlardan biri bir miğfer biçimindeydi ki, o ülkenin dilinde buna, Türk (ı) derlerdi.** Bu dağın eteğinde oturan yeni Hun Kolonisi dağın adını aldı. **Demir aletler yapmakla uğraştılar. Zaten bunda el uzlukları vardı.**

(1) Ebu'l Gazi Bahadır Han, Türkçe, Turkak sözcüğü anlamında olduğunu söylüyor.

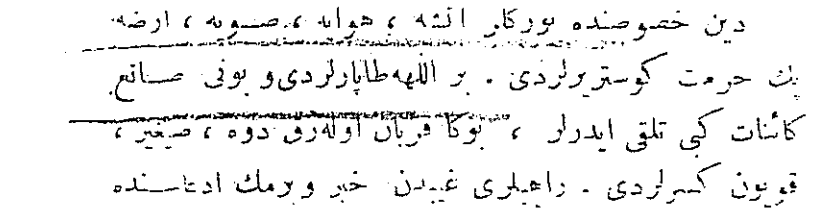
Başka bir inanca göre, Türklerin ataları, Si-Hay denilen batı denizlerinin kuzeyinde otururlardı. Çevre halklar, bunları yok ettiler. Çoluk çocuk, kadın erkek, **hepsini kestiler. Yalnız, on yaşında bir çocuk kurtuldu.** Bunun ellerini, ayaklarını kesmişlerdi. Bu çocuğu, büyük bir göle attılar. Ormana bırakılmış olan Romus ile Romulus'u bir dişi kurt emzirdiği gibi, Türk imparatorluğunun bu kurucusuna da **bir dişi kurt baktı.** Besini için gereken şeyleri çocuğa getirdi. **Tarihçiler bu örneği yorumlamaya kalkmıyorlarsa da, dişi kurdun bu adı taşıyan bir kadın olması ve çocuğa bakmış bulunması olasıdır.**

S. 273'ten

Bu kral, («Natuluşa») **uyruğuna Türk adını verdi.** Değişik on karısından doğan ve hepsi de annelerinin aile adlarını alan çocukları arasında özellikle, **O-Hiyen-Se adında bir tanesi ün yapmıştır. Bu «Zena», yani dişi kurt sanını taşıyordu. Kısası, bütün bu inançlar Türk ulusunu bir dişi** kurt'tan yani bu ad ile çağırılan bir kadından indirmekle birleşmektedirler.

S. 287'den

Din konusunda **Türkler, ateşe, havaya, suya, toprağa** pek saygı gösterirlerdi. **Bir Tanrıya taparlardı ve bunu evrenin** yaratıcısı gibi düşünürlerdi.

(Kitabın 2. cildinin 133, 145, 146, 151, 152, 155, 173, 174, 178, 180, 181, 199, 216, 230, 267, 269, 270, 275, 276, 311, 312, 340, 344 371, 419, 489, 491 — 510. sayfalarında da işaretler vardır.)

HUNLARIN, TÜRKLERİN, MOĞOLLARIN VE DAHA SAİR TATARLARIN TÂRİH-İ UMÛMİYESİ

3. CİLT

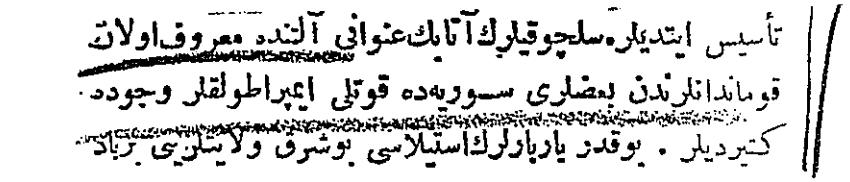
S. 1'den

وجوده كتيرديلر . تورکلرك تأسيس ايتديكى ايمپراطورلغك
چينى و آوروپايى تيرەتمش اولديغنى يوقاريده كورمشدك .
ايشته شيمدى بكى بر تورك ايمپراطورلغندن دها بحث ايده جكز كه

Türklerin kurduğu imparatorluğun, Çin'i ve Avrupa'yı titretmiş olduğunu yukarıda görmüştük.

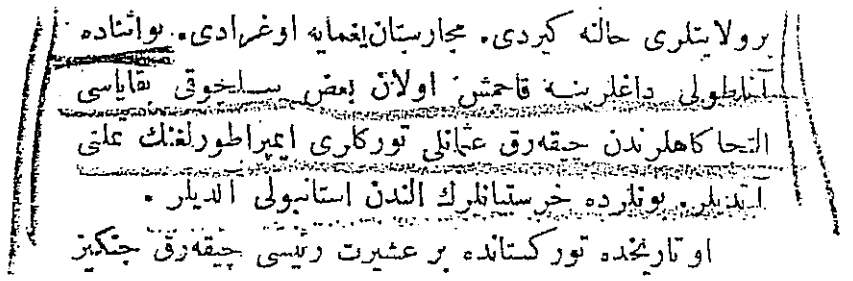
(Müslümanlarla en sıkı ilişkide bulunan ilk Tatar islam kavimleri Hueykalar olmuştur. (...) Bu soy'lar, halifelerin elinden birçok illeri almışlardır. (...) Sıradan Türk tutsakları Mısır'ı ele geçirerek, orada Tulunlar ve Akşitler adıyla yerleştiler. Gazneliler adı verilen bir kısım Türkler de, Horosan'ı ve Hindistan'ın bir bölümünü ele geçirdiler. Bunlardan sonra Selçuklular ortaya çıkarak birkaç kola ayrıldılar. Birinci kol, İran'da yerleşti; Bağdat'ı aldı. Hükümetleri, Antakya'dan Türkistan'a dek uzanıyordu. İkinci kol Kirman'da, İran'ın Hindistan'a yakın diğer illerinde egemen oldu. Üçüncü kolun ilerlemesini ancak İstanbul boğazı durdurabildi. Bunlar tüm Anadolu'yu Rumlardan aldılar. Dördüncü kol, Halep ve Şam'da yerleşti.) Bu tümcelerin altı çizilmiş ve metin üzerinde kolların sırası roman rakamlarıyla belirlenmiştir.

S. 58'den

تأسيس ايتديلر. سلجوقيلرك آتابك عنوانى آلتنده معروف اولان
قوماندانلرندن بعضلرى سوريه‌ده قوتلى ايمپراطورلقلر وجوده
كتيرديلر . بوقدر يارپارلرك استيلاسى بوشرق ولايتلرى برباد

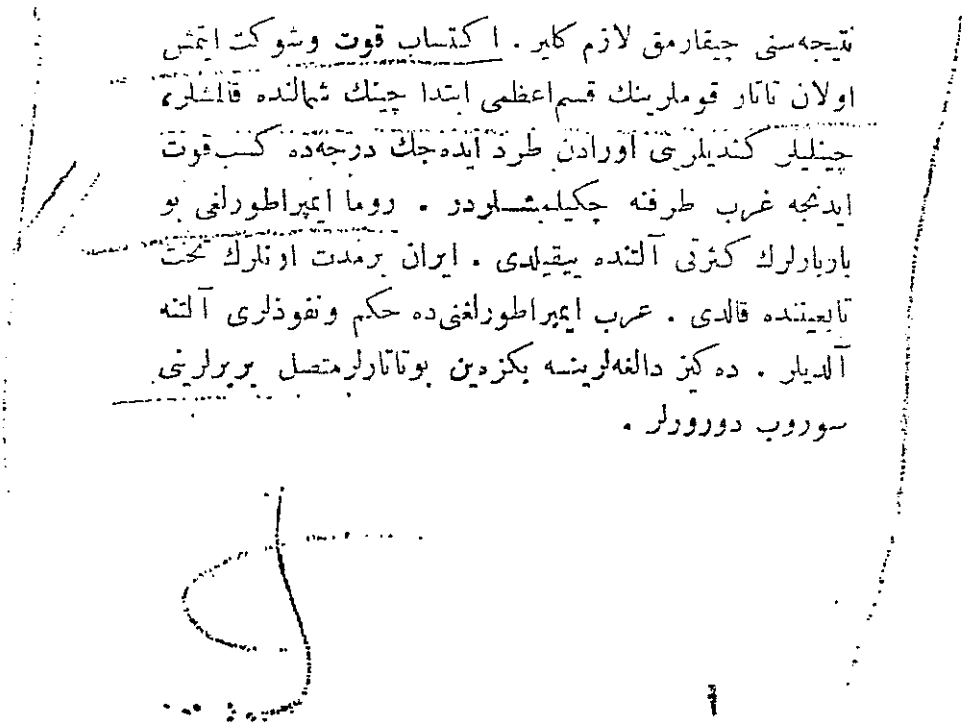
Selçukluların «Atabek» sanıyla bilinen kumandanlarından bazıları Suriye'de güçlü imparatorluklar kurdular.

S. 59'dan

بر ولايتلرى حالنه كيردى. مجارستان ايغمايه اوغرادى. بو اثناده
آناطولى داغلرينه قاچمش اولان بعض سلجوقى بقاياسى
التحاكاهلرندن حقه‌رق عثمانلى تورکلرى ايمپراطورلغنك تملى
ايتديلر. بوتلرده خرستيانلرك النلدن استانبولى آلديلر .
او تاريخده تورکستانده بر عشيرت رئيسى چنگيز

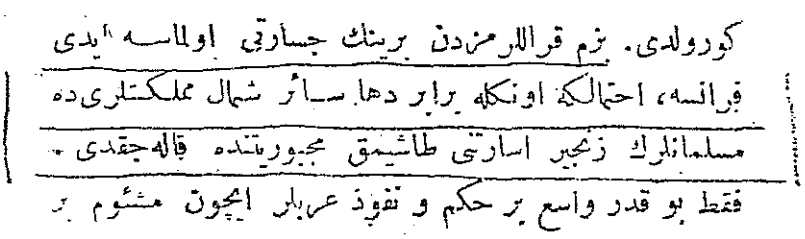
Anadolu dağlarına kaçmış olan bazı Selçuklu kalıntıları sığındıkları yerlerden çıkarak Osmanlı Türkleri imparatorluğunun temelini attılar.

S. 205'ten

نتيجه‌سنى چيقارمق لازم كلير . اكتساب قوت وشوكت ايتمش
اولان تاتار قوملرينك قسم اعظمى ابتدا چينك شمالنده قالمشلرى
چينليلر كنديلرينى اورادن طرد ايده‌جك درجه‌ده كسب قوت
ايدنجه غرب طرفنه چكيلمشلردر . روما ايمپراطورلغنى بو
بارپارلرك كثرتى آلتنده بيقيلدى . ايران برمدت اونلرك تحت
تابعيتنده قالدى . عرب ايمپراطورلغنى‌ده حكم ونفوذلرى آلتنه
آلديلر . ده كيز دالغه‌لرينه بكزه‌ين بوتاتارلر متصل بربرلرينى
سوروب دورودلر .

Güç ve erk kazanan Tatar halklarının büyük bölümü, önceleri Çin'in kuzeyinde kalmışlar, Çinliler kendilerini oradan kovacak derecede güçlenince batıya çekilmişlerdir. Roma İmparatorluğu bu barbarlar'ın çokluğu altında yıkıldı. İran, bir süre onların uyruğunda kaldı. Arap İmparatorluğu'nu da egemenlikleri altına aldılar. Deniz dalgalarına benzeyen bu Tatarlar, aralıksız, birbirlerini sürüp durdular.

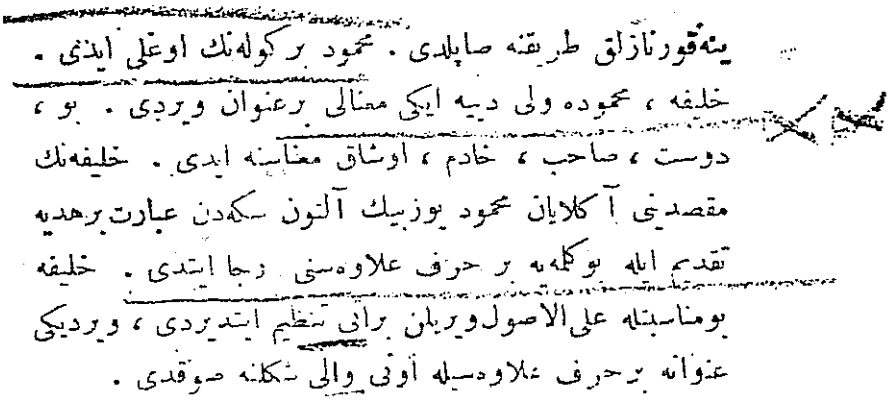
S. 211'den

Bizim krallarımızdan birinin cesareti olmasaydı, Fransa da ki, onunla birlikte daha başka kuzey ülkeleri de, Müslümanların tutsaklık zincirini taşımak zorunda kalacaklardı.

(Yeminü'd Devle adıyla bilinen Mahmut, ilk Gazne hükümdarıdır.) Tümcesinin altı çizilmiştir.

S. 285 - 286'dan

(Her türlü güç ve etkinlikten yoksun kalmış bir halifenin, en güçlü hükümdarlar bile önünde (rikabında) yürürler, atının dizginlerini yahut üzengilerini tutarlardı. Ama bu dinsel bir görev olmaktan çok, halka hoş görünmek içindi. Çünkü halk, halifenin güçsüzlüğüne katlanır da ,halife sıfatıyla saygı görmemesine katlanamazdı. Bu nedenle Mahmut, kuru bir ünvan için, uzun süre boşubo-

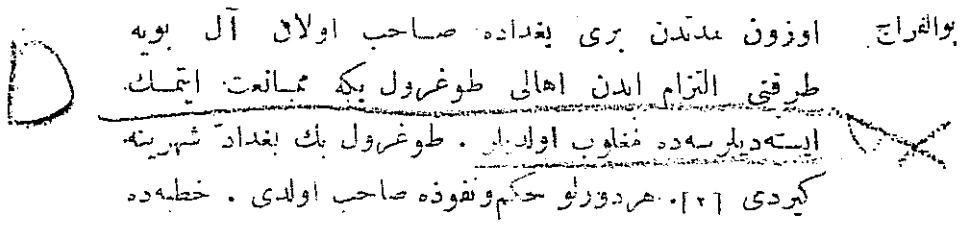
Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Atatürk Araştırma Merkezi Kütüphanesi

şuna halifeye yalvarıp durdu. Sonunda halife, Mahmut'un Bağdat üzerine yürümesinden korkarak isteğini yerine getirdi.)

Mahmut, bir kölenin oğlu idi. Halife, Mahmut'a «Veli» diye iki anlama gelen bir ünvan verdi. Bu «dost», «sahip», «hizmetçi» «uşak» anlamlarına geliyordu. Halifenin amacını anlayan Mahmut, 100.000 altın sikkeden oluşan bir armağan vererek, bu «veli» sözcüğüne bir harf eklenmesini rica etti. Halife, bu nedenle verilen aklanmayı düzenlettirdi. Verdiği ünvana bir harf eklenmesiyle onu «Vali» biçimine soktu.

(S. 324'te Metindeki «Malazgirt» sözcüğüyle ilgili olarak sayfa dışına **«Malazıt»** notu düşürülmüştür.)

S. 325 - 326'dan

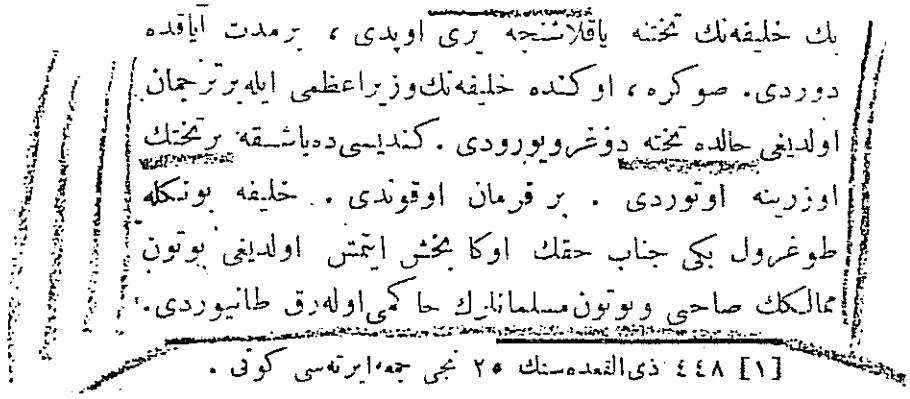
ابوالفراج اوزون مدتدن بری بغداده صاحب اولان آل بویه
طرفنی التزام ایدن اهالی طوغرول بکه ممانعت ایتمك
ایسته‌دیلر سه‌ده مغلوب اولدیلر . طوغرول بك بغداد شهرینه
کیردی [۲] . هردورلو حکم ونفوذه صاحب اولدی . خطبه‌ده

(Selçuk kumandanı Tuğrul bey, ilk Malazgirt kuşatmasını sonuçlandıramayınca, İsfahan'ı ele geçirdi, burayı başkent yaptı. Kendisini Bağdat'a çağıran halifenin buyruklarına uymaktan, ötedenberi kaçınıyordu. Amacı, önce çevre ülkelerinin tümünü buyruğu altına almaktı. Bağdat'a gittiği zaman, kendisine karşı bir muhalefet gurubunun oluşmasını istemiyordu. Irak'ın karışıklıklarla kaynadığını görerek, Bağdat'a girmeye karar verdi.) (...)

(Önce, Besasiri, Basra, Anbar gibi kentlerini ele geçirdi. Bağdat'ı almaya hazırlanıyordu. Halife Kaimbiemrillah, Tuğrul Bey'in tümden tutsağı olmak için tekliflerini yineledi.) (...)

Halk, Tuğrul Bey'e karşı koymak istediyse de, sonunda başeğmek zorunda kaldı. Tuğrul Bey Bağdat kentine girdi. Her türlü güce ve yetkilere sahip oldu. (Hutbede Halifeden sonra adı anılıyordu.)

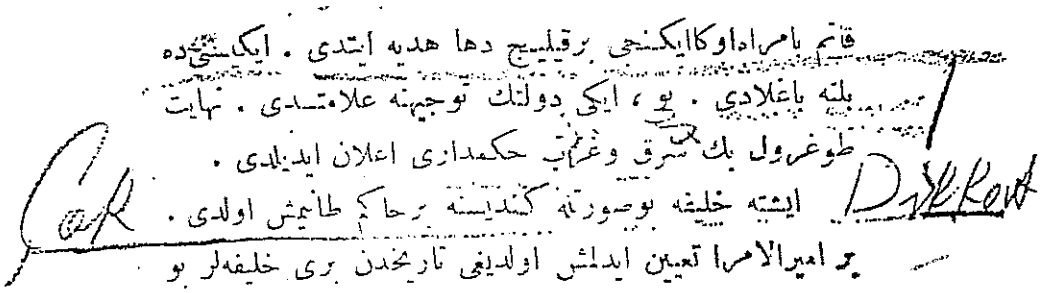
S. 327'den

بك خليفه‌نك تختنه ياقلاشنجه يرى اوپدى ، برمدت آياقده
دوردى. صوكره ، اوكنده خليفه‌نك وزير اعظمى ايله برترجمان
اولدينى حالده تخته دوغرو يورودى . كنديسى ده ياشقه برتختك
اوزرينه اوتوردى . بر فرمان اوقوندى . خليفه بونكله
طوغرول بكى جناب حقك اوكا بخش ايتمش اولديغى بوتون
ممالكك صاحبى وبوتون مسلمانلرك حاكمى اولەرق طانيوردى.
[١] ٤٤٨ ذى‌القعده‌سنك ٢٥ نجى جمعه ايرتەسى كونى .

(Tuğrul Bey Halifenin sarayına varınca, attan indi. Silahsız, beylerin arkasından yürüyordu. Halife, siyah bir perdenin arkasına oturmuştu. (...) Elinde de peygamberin asası bulunuyordu.) Tuğrul Bey, Halifenin tahtına yaklaşınca yeri öptü. Bir süre ayakta durdu. Sonra, önünde Halife'nin başveziri ve çevirmeni olduğu halde **tahta doğru yürüdü.** Kendisi de başka **bir tahtın** üzerine oturdu. Bir (ferman) okundu. Halife bununla Tuğrul Bey'i, Tanrı'nın ona armağan etmiş olduğu tüm **ülkelerin sahibi ve bütün Müslümanların hakimi olarak tanıyordu.**

S. 328'den

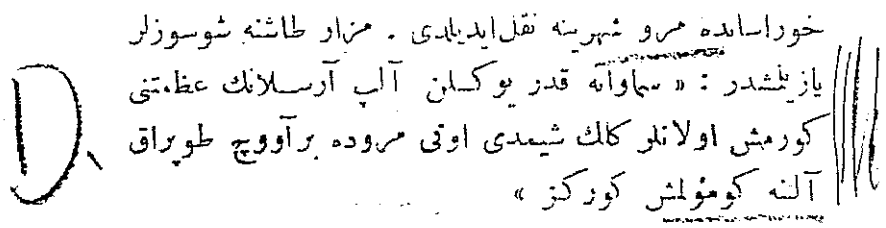

قائم بامراداوكا ايكنجى برقليج دها هديه ايتدى . ايكيسنى ده
بلنه باغلادى . بو ، ايكى دولتك توجيهنه علامتدى . نهايت
طوغرول بك شرق وغرب حكمدارى اعلان ايديلدى .
ايشته خليفه بوصورتله كنديسنه برحاكم طانيمش اولدى .
بر امير الامرا تعيين ايدلمش اولديغى تاريخدن برى خليفه‌لر بو

(Tuğrul Bey, üstüste yedi «hil'at» (bir tür kaftan) sonra, biri Arabistan, diğeri Acemistan için başına iki taç giydirdiler. Halife, ona ikinci bir kılıç daha armağan etti. İkisini de beline bağladı. Bu, iki devletin iyi duygularını (teveccühünü) simgeliyordu.) Sonunda Tuğrul Bey, **Doğu ve Batı Hükümdarı** ilan edildi. İşte Halife, bu suretle kendisine bir egemen tanımış oldu.

(Son tümcenin basına «**Dikkat**», sonuna da «**çok**» sözcükleri yazılmıştır.)

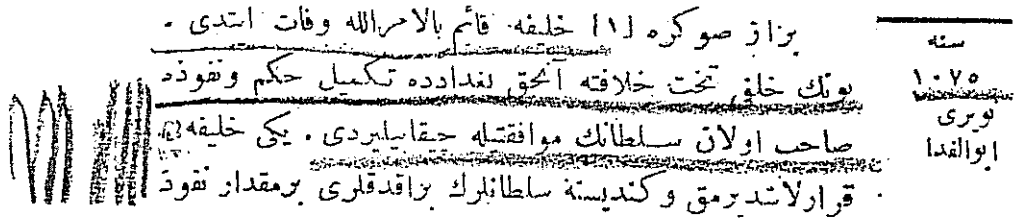
S. 354'ten

خوراسانده مرو شهرینه نقل ایدیلدی . مزار طاشنه شوسوزلر
یازیلشدر : « سماواته قدر یوکسلن آلپ آرسلانك عظمتنی
کورمش اولانلر کلك شیمدی اوتی مروده برآووچ طوپراق
آلنه کومولمش کورکز »

(Alpaslan'ın) mezar taşına şu sözler yazılmıştır: «Göklere dek yükselen Alparslan'ın ululuğunu görmüş olanlar, gelin şimdi onu Merv'de, bir avuç toprak **altına gömülmüş** görünüz.

S. 356'dan

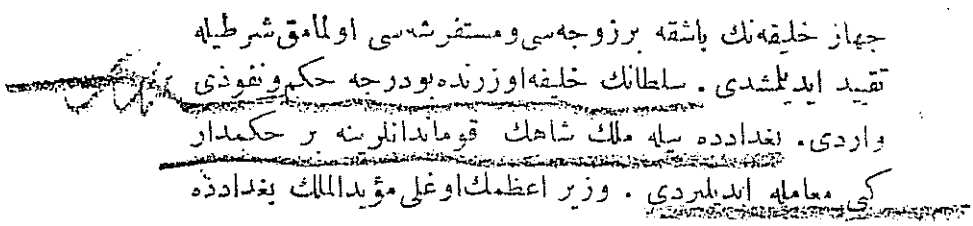
سنه ۱۰۷۵ تورری ابوالفدا

برآز صوکره [۱۱] خلیفه قائم بالامرالله وفات ایتدی .
یرینه خلق تخت خلافته آنحق بغداده تکمیل حکم ونفوذه
صاحب اولان سلطانك موافقتله جقاسیلیردی . یکی خلیفه
قرارلاشدیرمق وکندیسنه سلطانلرك برآقدقلری برمقدار نفوذ

Halife Kaim-i biemrü'llah oldu. Bunun artık, Hilafet tahtına ancak, Bağdat'ta tüm egemenlik gücüne sahip olan sultanın izniyle çıkabilirdi.

(Metin dışına özel işaretler konmuştur.)

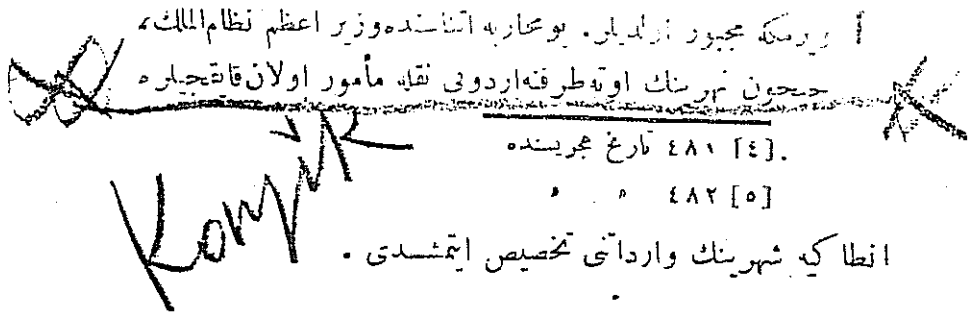
S. 359'dan

جهاز خلیفه‌نك باشقه برزوجه‌سی ومستفرشه‌سی اولمامق‌شرطیله
تقیید ایدیلشدی . سلطانك خلیفه‌اوزرنده‌بودرجه حکم‌ونفوذی
واردی . بغداده سایه ملك شاهك قوماندانلرینه بر حکمدار
کبی معامله ایدیلیردی . وزیر اعظمك‌اوغلی مؤیدالملك بغدادده

(Selçuklular döneminde) Sultanın halife üzerinde bu derece güçlü bir etkinliği vardı. Bağdat'ta bile, Melikşah'ın komutanlarına bir hükümdar gibi davranılırdı.

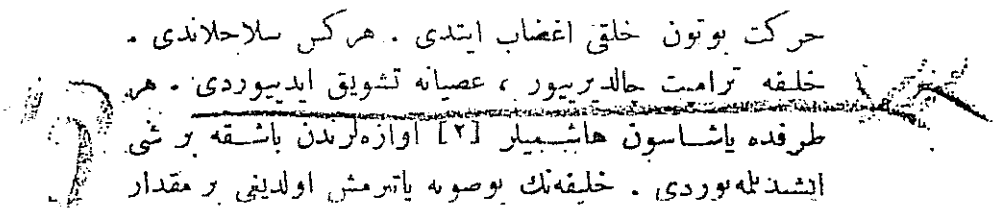
S. 362 - 363'ten

Bu savaş sırasında Başvezir Nizamülmülk, Ceyhun ırmağının karşı kıyısına orduyu geçirmekle görevli kayıkçılara, Antakya kentinin gelirini tahsis etmişti.

(Metnin altına «**Kayık**» sözcüğü yazılmıştır.)

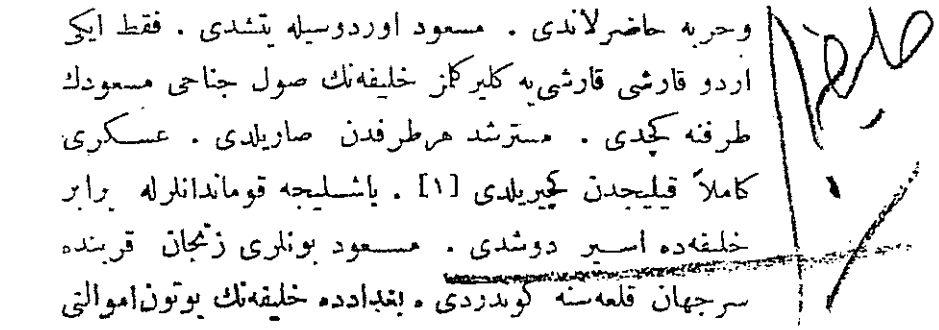
S. 404'den

(Sultan Mahmut Bağdat'a geldiğinde halk silahlanmış, karşı direnişe geçmişti. Mahmut'un Halife'ye yazdığı mektup yarar sağlamadı.) **Halife davul çaldırıyor, halkı ayaklanmaya teşvik ediyordu.**

(Metnin dışına «**Dikkat**» sözcüğü yazılmıştır.)

S. 412'den

(Halifenin Selçuklulara karşı savaşa girişmesi ve sonunda da yenik düşüp tutsak olması, işaretlenmiş ve metin dışına «**Halife**» sözcüğü yazılmıştır.)

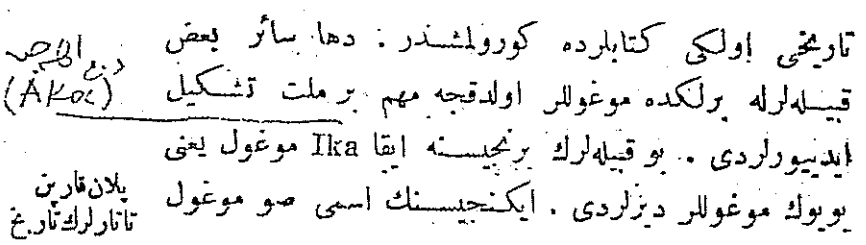
(Kitabın 3. cildinin hemen hemen her sayfasında işaretler vardır.)

(Kitabın 4. cildinin 1, 8, 9 ve 10. sayfalarında işaretler vardır.)

HUNLARIN, TÜRKLERİN, MOĞOLLARIN VE DAHA SAİR TATARLARIN TÂRİH-İ UMÛMİYESİ

5. CİLT

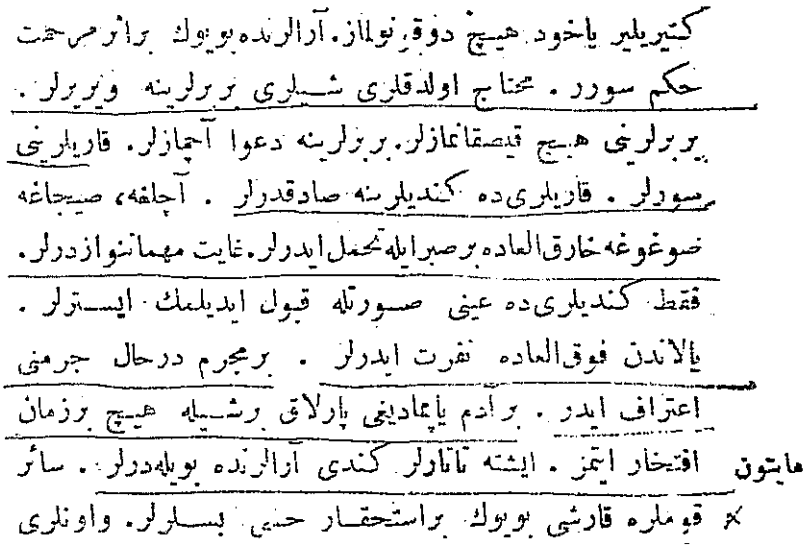
S. 9'dan

تاریخی اولکی کتابلرده کورولمشدر . دها سائر بعض
قبیلهلرله برلکده موغوللر اولدقجه مهم بر ملت تشکیل
ایدییورلردی . بو قبیلهلرك برنجیسنه ایقا Ika موغول یعنی
یویوك موغوللر دیرلردی . ایکنجیسنك اسمی صو موغول

(Moğollar, Tatarların bir kabilesiydiler. Diğer bazı kabilelerle birlikte, Moğollar oldukça önemli bir ulus meydana getiriyorlardı.) Bu kabilelerin birincisine, «İka» Moğol, yani büyük Moğollar derlerdi.

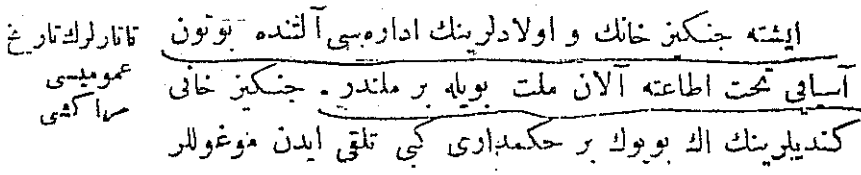
(Sayfa dışına not çıkılarak İka için «**Aka olacak**» diye yazılmıştır.)

S. 18'den

(...) **Aralarında büyük bir acıma duygusu hüküm sürdü. Muhtaç oldukları şeyleri birbirlerine verirler; birbirlerini hiç kıskanmazlar, birbirlerine dava açmazlar. Karılarını severler. Karıları da kendilerine sadıktırlar. Açlığa, sıcağa, soğuğa olağanüstü bir sabırla dayanırlardı. Çok konuksever diler. (...) Yalandan çok çok nefret ederler. Bir suçlu, hemen suçunu söyler. Bir kişi, yapmadığı parlak bir şeyle, hiçbir zaman öğünmez. İşte Tatarlar kendi aralarında böyledirler.**

S. 20 - 21'den

(Tatarlar kuvvetli ok atarlar; okları her silahı deler geçer. Tatar ordusu kalabalık gibi görünmez; çünkü küçük takımlar halinde yürür. Yüreklidirler. Kumandanlarının buyruklarına uyarlar. Kumandan, maiyetindekilere işaretler yoluyla hareketler ve manevralar yaptırır. Askerlere aylık verilmezdi.) tümceleri işaretlenmiş ve metnin yanına «D» yazılmıştır.

İşte, Cengiz Han'ın ve çocuklarının yönetimi altında tüm Asya'yı itaat altına alan, ulus, böyle bir ulustur.

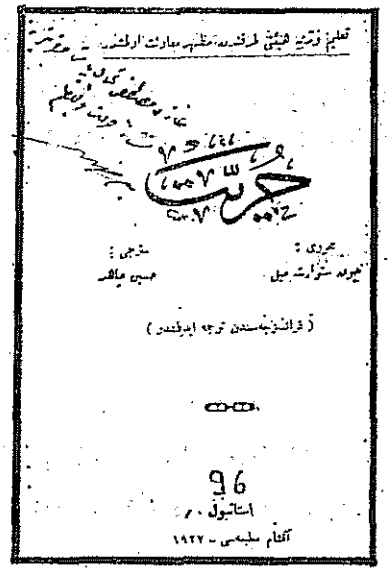
S. 48'den

مذهبه منسوبدرلر . راهبلرینك یاخود لاماللرینك باشلری
وصاقللری تراشلیدر . صاری اثواب کیرلر . خفیف قالغه‌یمان
ایدرلر . بر نوع منانستولرده یاشارلر . عددلری یوزی کچر .
دعا ایتدکلری زمان الاری چپره‌رق شمال طرفنه دونرلر .
صوکره بر دیزلرینی یره‌واللرینی‌ده آلنلرینه قویارلر . معبدلری
شرقدن غربه دوغرو طولانیدر . شمال طرفنده بر کوچوك

Rahiplerinin ya da Lamalarının başları ve sakalları traşlıdır Sarı giysiler giyerler. Namuslu kalmaya ant içerler. Bir tür manastırlarda yaşarlar. Sayıları yüzü geçer. Dua ettikleri zaman, ellerini çırparak kuzeye dönerler, sonra, bir dizlerini yere ve ellerini de alınlarına koyarlar.

(Kitabın 5. cildinin 19, 22, 24, 25, 35, 47, 414 ve 415. sayfalarında da işaretler vardır.)

HÜRRİYET

Çankaya 96
Mill, John Stuart (1806 - 1873): Hürriyet. Mütercimi: Hüseyin Cahit (Yalçın). Istanbul 1927 Akşam Matbaası. 349 S. 8°

S. 134 - 135'ten

تشجیع ایدییورلر) . بشرك خط حركت قاعده‌لری حقنده‌کی
فکرلرمزده بزه رهبر اولان عملی پرنسیپ هرکسك ذهنه
یرلشمش برفکردن عبارتدرکه اوده باشقه‌لرینی کندیسنك ،
وکندیسیله هم افکار بولونانلرك ایسته‌دکلری کبی حرکته‌مجبور
ایله‌مکدر . واقعا هیچ کیمسه کندیسنك ناظم مقرراتی کندی

İnsan «davranışı, kuralları hakkındaki düşüncelerimizde bize kılavuz olan bilimsellikle, herkesin zihnine yerleşmiş bir düşünceden ibarettir ki, o da başkalarını kendisinin ve kendisiyle düşündaş bulunanları istedikleri gibi harekete zorlamaktadır.

S. 139'dan

باشقه‌لرینه حساب ویرمکه بورجلی اولماسنی صورت قطعیه‌ده
رد ایله‌مشلردر . معمافیه ، قلبیله جداً مربوط اولدیغی بوتون
شیلرده نوع بشر ایچون مساعده‌سزلك حسی اوقدر طبیعیدرکه
حریت دینیه همان همان هیچ برپرده موجود اولامشدر . یالکز

Gerçekten bağlı olduğu bütün şeylerde, değerlerde insan türü için, **yardım etmemek duygusu hemen** o kadar doğaldır ki; dinsel özgürlük hemen hemen hiçbir yerde var olmamıştır.

143'ten

تعلق ایدن قسمدر . یالکز کندیسنی علاقه‌دارقیلان شیلرده ،
استقلال ، بحق ، مطلقدر . کندیسی ، بدنی ، مفکره‌سی
اوزرنده فرد حکمداردر .

Yalnız kendisini ilgilendiren şeylerde, bağımsızlık hakkıyla bağsız ve koşulsuzdur.

S. 177'den

فقط ، شبه‌سزکه ، حقیقتك دائما جبر وتضییقه غالب کلدیکی
سوزی ، انسانلرك ، یاصمه قالب برحاله کلنجه‌یه قدر برولرینه
تکرارایله‌دکلری ، فقط هردورلو تجربه‌نك جرح ایتدیکی طاتلی
یالانلردن بریدر .

Kuşkusuz ki; «**gerçeğin sürekli zor ve baskıya üstün geldiği**» sözü insanların basmakalıp bir duruma gelinceye dek birbirlerine yineledikleri, ama her türlü deneyin çürüttüğü tatlı yalanlardan biridir.

S. 182'den

عینی درجه‌ده برتعصب انتباهیدر. برقومك حیاتنده، مملکتمزك
اورته صنفلرنده من القدیم تقرر ایتمش بولونان اودائمی وقوتلی
مساعده‌سزلك مایه‌سی موجود اولورسه ، ازیلکه لایق کبی تلقی
ایتمکدن برآن خالی قالمادیغی کیمسه‌لره فعال صورتده اجرای مظالمه
اولنی سوق ایتمك ایچون پك آز برشیئه احتیاج حس اولونور [۱] .

Bir halkın duygularında, ülkemizin orta sınıflarında ötedenberi kesinleşmiş bulunan, o sürekli ve güçlü **yardım sevmezlik** mayası bulunursa, ezilmeye değer gibi düşünmekten uzak kalmadığı kimselere etkin biçimde zulümlere onu yöneltmek için pek az bir şeye gereksinme duyulur.

S. 226'dan

لسانك استعمالنی منع ایتمك حائز اهمیتدر . مثلا ، ایکیدن بریسی
انتخاب ایتمك لازم کلیرسه ، دولتك دینندن زیاده حر اعتقادلره
قارشی وقوع بولاجق محقرانه تجاوزلری منع ایتمك دها لازمدر.
معمافیه ، بدیهیدر که بونلری منع ایچون نه قانون نه سلطه ایشه

İkisinden birini seçmek gerekirse, devletin dininden çok, özgür inançlara karşı olacak alçaltıcı saldırıları önlemek daha gereklidir.

S. 251'den

خلقك افکارینی همان همان کندیسیله عینی سویه‌ده کیمسه‌لر
یاپیورلر . بونلر ، غزته‌لر واسطه‌سیله خلقه توجیه خطاب
ایدییورلر یاخود خلق نامنه زمانك مسئله‌سی حقنده سوز
سویله‌یورلر .

Halkın düşüncelerini, hemen hemen kendisiyle aynı düzeydeki kimseler yapıyorlar. Bunlar, gazeteler aracılığı ile, halka yönelik

söylev veriyorlar ya da halk adına zamanın sorunları hakkında söz söylüyorlar.

S. 259 - 260'dan

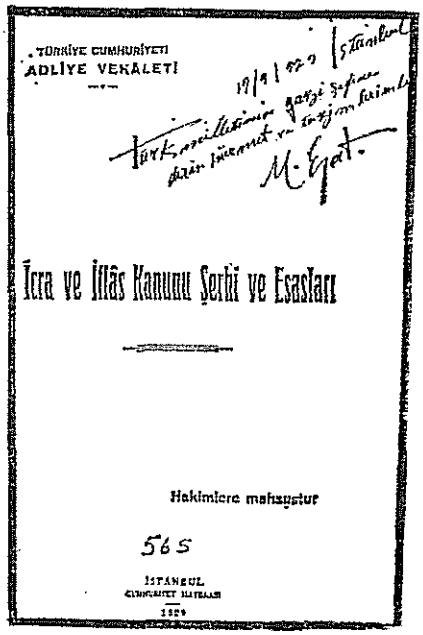

İşte bütün Doğu bu durumda bulunuyor. **Gelenek, orada, her şey için saltıkçı bir hükümdar.** Adalet ve hukuk, geleneğe üstünlük anlamını gösterir. Geleneğin kanıtlarına ve yorumlanmasına direnmeyi etkisinden ve gücünden sarhoş olmuş bir saltıkçı hükümdardan başka **kimse aklına getirmez. Bunun sonucunu da görüyoruz.** Bu uluslarda **zamanında bir kişilik ve özellik bulunmak yeterdi. Bunlar, yerin altından böyle kalabalık, okumuş ve bazı sanayi yaşamına derin biçimde vakıf bir durumda çıkmamışlardır. Bütün bu özelliklerde, onlar, kendi varlıklarını kendileri yapmışlardır. O zamanlar dünyanın en büyük, en güçlü uluslarıydılar. Halbuki, şimdi nedirler? Ataları, ormanlarımızda başıboş dolaşan aşiretlerin uyruğu ya da boyun eğeni. Kendilerinin atalarıysa, o zamanlar, kocaman saraylara, görkemli tapınaklara sahiptiler.**

İCRA VE İFLÂS KANUNU ŞERHİ VE ESASLARI

Çankaya 565

(*Türkiye*, kanunlar). İcra ve iflâs kanunu şerhi ve esasları. Hakimlere mahsustur. Yayımlayan: Türkiye Cumhuriyeti Adliye Vekâleti. İstanbul 1929 Cumhuriyet Matbaası. 270 S. 8°

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ADLİYE VEKÂLETİ

İcra ve İflâs Kanunu Şerhi ve Esasları

Hakimlere mahsustur

565

İSTANBUL

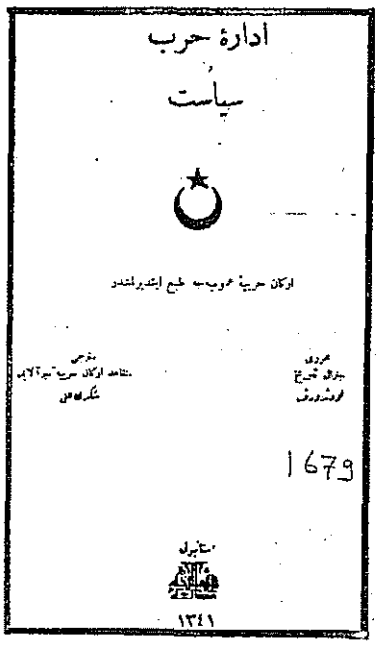
S. 12'den

Alacakların cebrî surette icrası muhtelif tarzda olabilir. Ve kanunun tefrikine ve tarihi tekâmül ve inkişafa uygun olmak üzere her iki sistem yani hususî icra (Spezialexekution), (haciz) ve umumî icra (Generalexkution) iflâs sistemleri yekdiğerinden ayırt edilmek lâzım gelir. Birinci sistemde kaideten bir alacaklının yahut bazı muayyen alacaklıların lehine olarak borçlunun malları paraya çevrildikten sonra, bedeli takip edilen alacakların ödenmesine sarf edilmek üzere haciz olunur. İkinci sistem ise [1] bilâkis kaideten alacakları borçlunun (müflisin) kanunen istisna edilenlerden başka bütün malları bedelinden mümkün olduğu nisbette ödenmesi lâzım gelen bilcümle malûm alacaklılara yarar.

S. 13'ten

Aktif veya passifinin ekseriya büyük miktarda olması itibarile tüccarlar için umumî icra en iyi bir tarzdır. Diğer borçlular için ise hususî icra yoluna gidilir. Borçlular arasında bu tefriki

İDARE-İ HARB VE SİYASET

Çankaya 1679

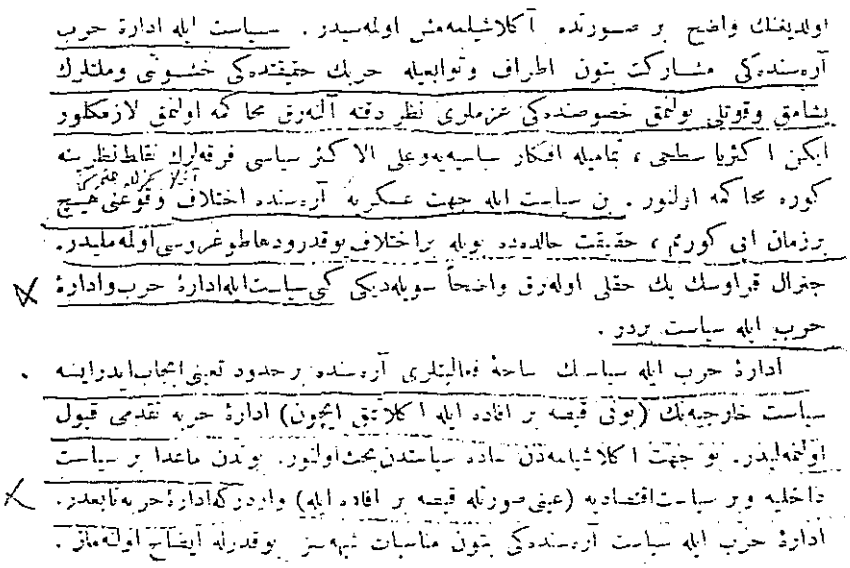
Ludendorff, Gnrl. Erich (1865 - 1937): İdare-i harb ve siyaset. Mütercimi: Şükrü Ali. Istanbul 1341 (1925) Matbaa-i Askeriyye. 1 + 302 S. 8°

S. 1'den

بز آلمانلر جهان حربندن اول افندی انسانلر وافندیلر ملتی اولمقله او کونورایدك.
بوندن باشقه هر شیئ ایدك. جهان بولداشلغنه میلمز بزی جهانك احوال روحیه‌سنی
آکلامقدن منع ایتدی وهیچ دکلسه بو احوال روحیه‌نك پاپیلان پروپاغاندالرك صنعتکارانه
ماسکه‌لری آلتنده یالکز «حیات مللده حق قوت دیمکدر. وهرشیئی منسوب اولدیغمز
ملتدن عبارتدر.» فکرندن عبارت اولدیغنی بوکسك سسله وثبات ایله اظهار ایتمه‌مزه
مانع اولدی. بر چوق احوال بوخصوصده‌کی قابلیت طبیعیه‌مزی مشئوم بر صورتده
تزیید ایدرك انظارمزی بولاندیردی. شخصمزه کوره دوشونمه‌جك ایکن نفس الامرده

«Ulus yaşamında hak kuvvet» demektir. Ve her şey mensup olduğumuz ulustan ibarettir.

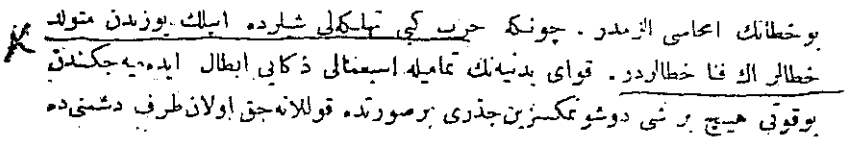
S. 3'ten

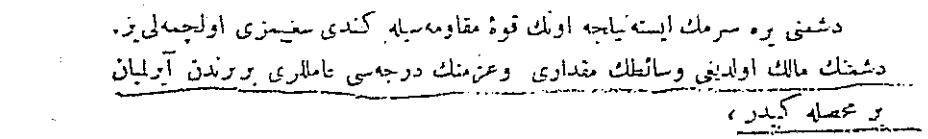
Politika ile «savaş yönetimi» (İdarei harp) arasındaki ortaklık, tüm yönleri ve kapsamıyla, savaşın gerçekteki katılığı, ulusların yaşamak ve güçlü bulunmak konusundaki kararlılıkları dikkate alınarak düşünülmek gerekirken, çoğunlukla yüzeysel, tümüyle siyasal düşüncelere ve çoğu kez siyasal partilerin görüşlerine göre değerlendirilir. (Muhakeme olunur) **Ben politika ile asker kesimi arasında «anlaşmazlık çıkmasını** (ihtilaf vukuunu) **hiçbir zaman iyi görmem.** (Metindeki «ihtilaf vukuunu» gibi yabancı sözcüklerin üzerine öz türkçe olarak eski yazıyla «anlaşmazlık çıkmasını» diye yazılmıştır.) **Gerçekte böyle bir anlaşmazlık yoktur ve daha doğrusu olmamalıdır.** (...)

Savaş yönetimi ile politikanın etkinlik alanlarını bir sınırla belirlemek gerekirse, dış politikanın, savaş yönetimine önceliği kabul edilmelidir. (...) Bundan başka, bir iç politika ve bir ekonomi politikası vardır ki, bunlar da savaş yönetimine bağlıdırlar.

S. 5'ten

.....

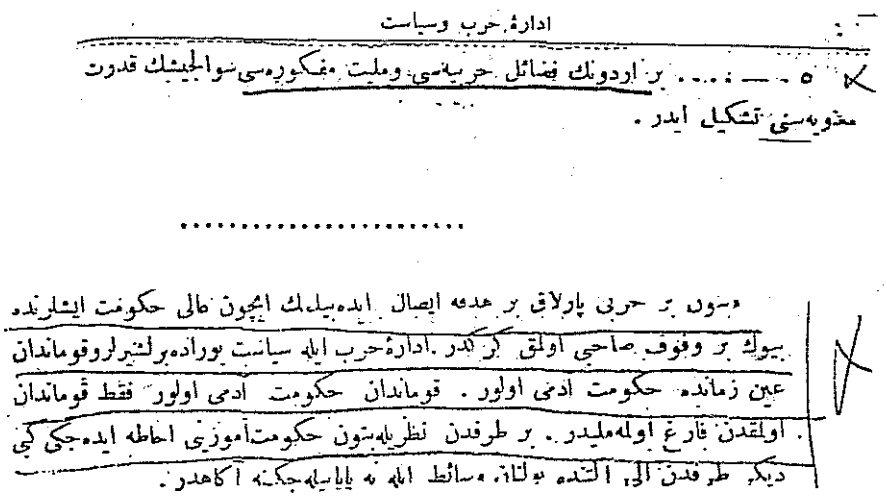

Savaş gibi tehlikeli şeylerde iyilik yüzünden doğan hatalar, en kötü hatalardır. (...)

.....

Düşmanın elindeki araçların sayısı ve kararlılığının derecesi etmenleri, birbirinden ayrılmayan bir bileşke gibidir.

S. 6'dan

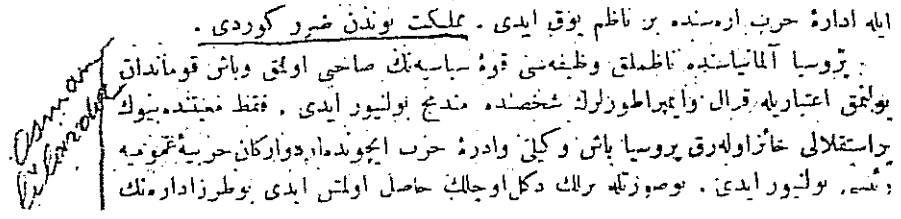

.....

Bir ordunun savaş erdemleri ve ulusalcılık ülküsü, stratejinin manevi gücünü oluşturur.

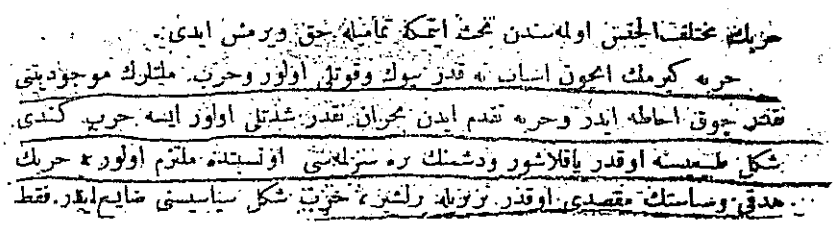
«Tüm bir savaşı parlak bir ereğe ulaştırmak için, yüksek hükümet işlerinde büyük bir bilgi sahibi olmak gerektir. Savaş yönetimi ile politika burada birleşirler.»

S. 7'den

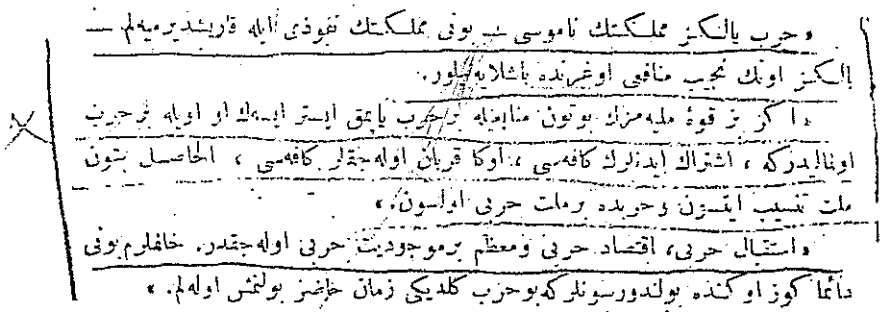
Prusya Almanyası'nda düzenleme görevi, siyasal gücün sahibi olmak ve Başkomutan bulunmaktan dolayı, kral ve imparatorların kendinde toplanıyordu.

S. 8'den

Savaşa girmek için nedenler, ne değin büyük ve güçlü olur; ve savaş, ulusların varlığını ne değin çok kaplar ve savaş öncesi bunalım ne kadar şiddetli olursa, savaş kendi doğal biçimine o kadar yaklaşır. Düşmanın yere serilmesi, o oranda gerekli olur.

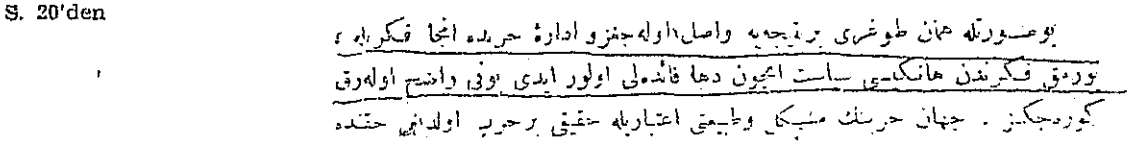
S. 11'den

«Savaş, yalnız ülkenin namusu-bunu ülkenin sözünün geçerliliği ile karıştırmıyalım — yalnız onun yüce çıkarları uğrunda başlayabilir. Eğer biz ulusal gücümüzün tüm kaynaklarıyla bir savaş yapmak istesek, o öyle bir savaş olmalıdır ki, (ona) katılanların tümü, ona kurban olacakların tümü, kısacası; tüm ulus uygun görsün ve savaş da bir ulus savaşı olsun.»

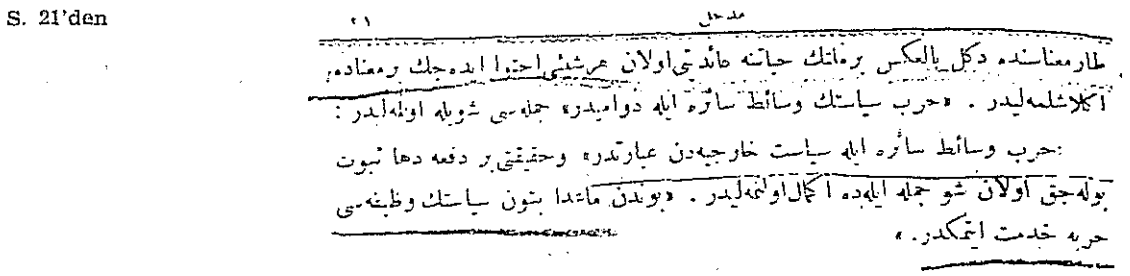
Geleceğin savaşı, büyük ve korkunç ölüm kalım savaşı olacaktır. Bu savaş, ekonomik savaştır. Benden sonrakiler bunu her an göz önünde bulundursunlar.

S. 20'den

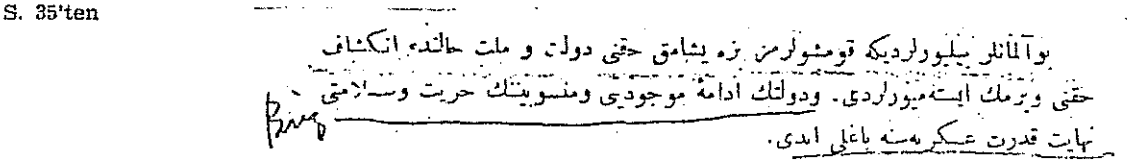
Bu yolla hemen doğru bir sonuca varacağız ve savaş yönetiminde «tümden yoketme» düşüncesiyle «yormak» düşüncesinden hangisi siyasa için daha yararlı olur idi; bunu açık olarak göreceğiz.

S. 21'den

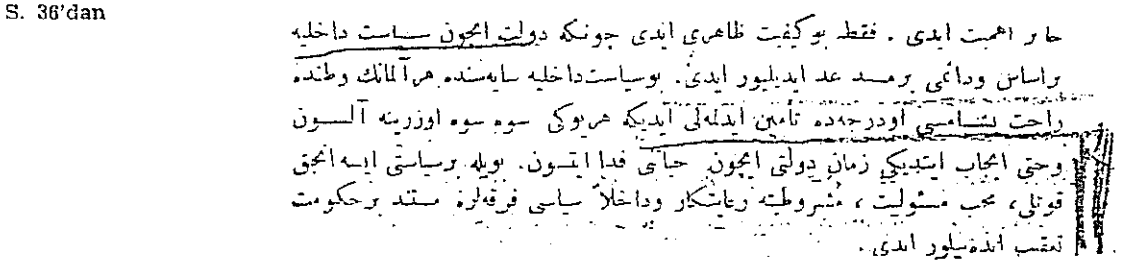
(«Siyasa» sözcüğü, dış politikanın önce açıklanan dar anlamında değil, tam karşıtı, bir ulusun yaşamına ilişkin olan herşeyi kapsayacak bir anlamda görülmelidir. Savaş, diğer araçlarla dış politikadan ibarettir.)

S. 35'ten

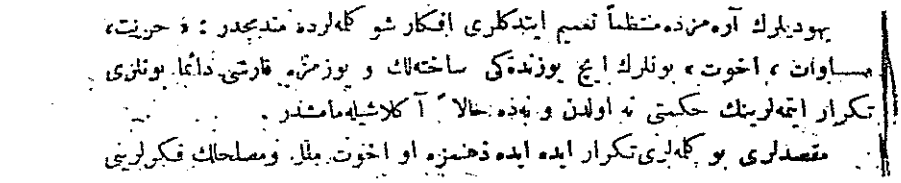
Devletin varlığını sürdürmesi ve mensuplarının özgürlüğü esenliği, en sonunda, askeri gücüne bağlıydı.

S. 36'dan

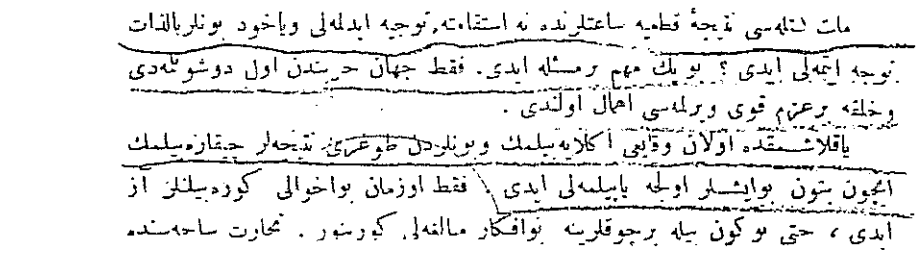
Devlet için, iç siyasa, köklü ve sürekli bir dayanak sayılır. Bu iç politika sayesinde, her Alman'ın yurtta esenlikle yaşaması, o derecede sağlanmalıydı ki, her yükü seve seve üzerine alsın ve hatta gerektiği zaman, devleti için yaşamını feda etsin. Böyle bir siyasayı ise, ancak güçlü, sorumluluğunu bilen, meşrutiyete saygılı ve içte siyasal partilere dayanan bir hükümet izleyebiliyordu.

S. 38'den

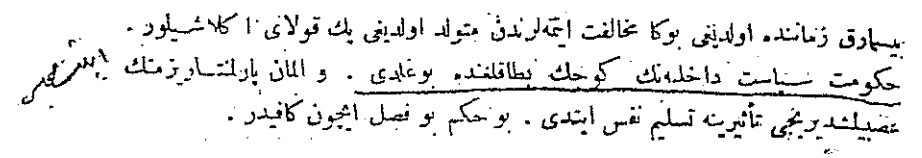
Yahudilerin aramızda düzenli olarak yaydıkları düşünceler, şu sözcüklerde saklıdır: «Özgürlük, eşitlik, kardeşlik» bunların içyüzündeki sahtelik ve yüzümüze karşı sürekli bunları yinelemelerinin nedeni, ne önceden ne de şimdi anlaşılamamıştır.

S. 43'ten

Ulus kitlesi, kesin sonuç saatlarında, hangi doğrultuya yöneltilmeli ya da bunlar bizzat yönelmeli, yöneltilmeliydi. Bu, pek önemli bir sorundu. Ama Dünya Savaşı'ndan (birinci) önce düşünülmedi ve halka bir güçlü karar verilmesi savsaklandı.

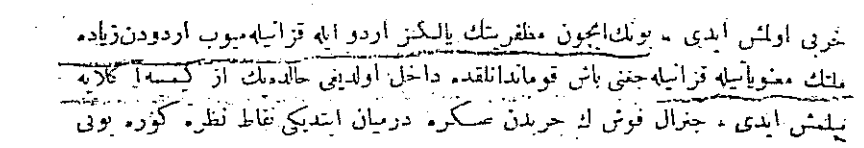
S. 51'den

Hükümet iç politikanın küçük bataklığında boğuldu. Ve Alman parlamentoculuğunun sinirlendirici etkisine, kendisini teslim etti.

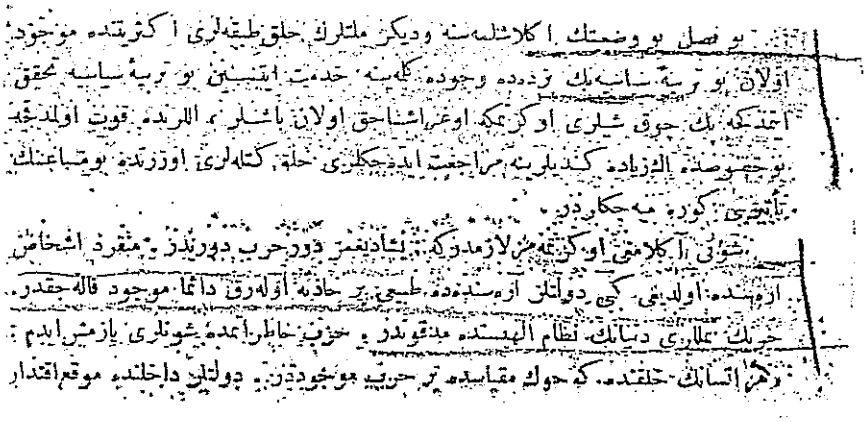
(Metnin yanına **«İlk meclis»** diye yazılmıştır.)

S. 89'dan

Bunun için, zafere erişmenin yalnız ordu ile kazanılmayıp ordudan çok ulusun maneviyatıyla kazanılacağını başkomutanlık da dahil olduğu halde, pek az kimse anlayabilmişti.

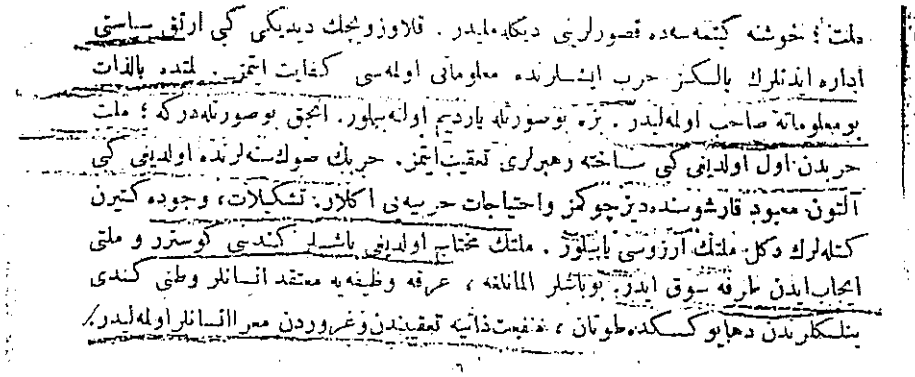
S. 294'ten

Bu durumun anlaşılmasına ve diğer ulusların halk katmanları çoğunluğunda var olan bu «**Siyasal eğitimin**», bizde de oluşmasına hizmet etsin, bu siyasal eğitim gerçekleşmedikçe, pek çok şeyleri öğretmeye uğraşacak olan başlar, ellerinde güç olmadıkça, bu konuda ençok kendilerine başvuracakları halk kitleleri üzerinde bu çalışmanın etkisini göremiyeceklerdir. (...)

Şunu anlamayı öğrenmemiz gereklidir ki yaşadığımız dönem savaş dönemidir. Tek tek kişiler arasında olduğu gibi, devletler arasında da doğal bir olay olarak her zaman var olacaktır. Savaşın temelleri, dünyanın Tanrısal düzeninde gömülüdür.

S. 301'den

Artık siyasayı yürütenlerin yalnız savaş işlerinde bilgileri olması yetmez. Ulus da bizzat bu bilgilere sahip olmalıdır. Bize bu suretle yardımcı olunabilir. Ancak bu suretledir ki; ulus, savaştan önce olduğu gibi sahte önderleri izlemez. Savaşın son yıllarında olduğu gibi altın tanrı karşısında diz çökmez ve savaş gereksinimlerini anlar. Örgütlenen kitlelerin değil, ulusun isteği yapılır. Ulusun gereksindiği önderler kendini gösterir ve ulusu gereken yöne yöneltir.

(S. 302'de «**Ulusumuzun ve yöneticilerimizin siyasal eğitimi, bu temele dayanırsa, Alman ulusu yöneticilerine, yöneticileri de Alman ulusuna güvenebilir.**» tümcesi işaretlenmiş ve satır altı çizilmiştir.

(Kitabın 9, 12, 23, 25, 30 — 32, 40, 44, 46, 49, 52, 57, 59, 63, 97, 98, 290 — 293, 295 — 298. sayfalarında da işaretler vardır.)

2 İNCİ 5 YILLIK SANAYİ PLANI

Anıtkabir 441
Türkiye Cumhuriyeti İktisat Vekâleti Sanâyi Tetkik Heyeti: 2 inci 5 yıllık sanâyi plânı. Proje halinde hazırlanmıştır. Ankara 1936 Başvekâlet Matbaası. XLII + 394 S. 8°

S. 43'ten

6 - Ereğli Maden Kömürü Havzası İşletmesi.

.....

Memleketimizin medenî seviyesini yükseltmekte ve maden ve ağır sanayiimizle beraber bilûmum sanayiimizin ve iktisadî kalkınmamızın inkişafını teminde en büyük rolü oynayacak olan bu zengin enerji kaynağımızın, önümüzdeki senelerde gerek memleket içindeki istihlâk inkişafına gerekse memleket dışına sevki imkânlarına cevap verecek tarzda teçhizi ve şimdiye kadar bu havzada bir çok ihmaller yüzünden geri kalmış teknik ve içtimaî terakkilerin temini için lâzımgelen işlerin programını ve kredinin tesbitini ana hatları itibarile mütalea etmek mevzuumuzu teşkil edecektir.

Bu kredinin temini memlekete ehemmiyetli bir külfet tahmil edecekse de, havzamızın bu günkü vaziyetinin, ileriideki senelerde husulünü istediğimiz geniş inkişafa ve gerek içerde gerekse dışarda sarfına gayret edeceğimiz büyük ve nisbeten ucuz kömür tonajlarını vermeğe müsait olmadığını, ve aşağıda sayacağımız esaslı islâhat yapılmadıkça da müsait olamıyacağını burada tekrarı lüzumlu gördük.

S. 108'den

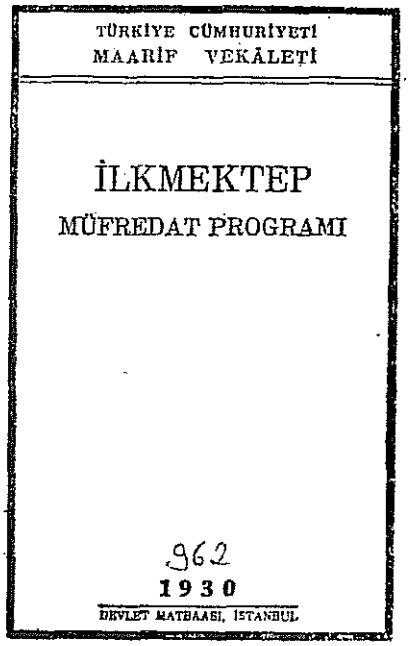
nufus kesafetinin azlığı ve köylülerimizin mali durumlarının müsaadesizliği ve daha bazı amiller göz önünde bulundurulduktа, bu ormansız yurd halkının muhtaç olduğu kömürü müstehlikin ayağına kadar götürmek, bu sanayi planının tatbiki için düşünülen beş yıl gibi kısa bir müddette kabil olamıyacağı açıktır. Bu itibarla köy halkının ancak 20 % kadarını kömür müstekliki sınıfına katıyoruz;

(Kitabın XVIII, 13, 41, 57, 58, 123, 159, 173, 223, 250, 253, 273, 292, 339, 344 ve 352. sayfalarında da işaretler vardır.

İLKMEKTEP MÜFREDAT PROGRAMI

Çankaya 962

Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâleti: İlkmektep müfredat programı. Istanbul 1930 Devlet Matbaası. 231 S. 8°

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ
MAARİF VEKÂLETİ

İLKMEKTEP
MÜFREDAT PROGRAMI

962
1930
DEVLET MATBAASI, İSTANBUL

Önsöz'den

2.— Eski programlarda bütün sınıflarda dersler biribirlerinden tamamen müstakil ayrı ayrı bahislermiş gibi gösterilmiş, aralarındaki rabıta ve münasebetlere okadar dikkat edilmemiştir. Yeni programlarda malûmat arasında münasebetlere pek ziyade ehemmiyet verilmiştir. Hususile birinci devrede bütün derslerin hayat ve cemiyet mihveri etrafında ve «toplu» olarak tedrisi esası kabul edilmiştir. Bunun için eski programlarda «tabiat tetkiki», «musahabat», «tarih» ve «coğrafya» dersleri ayrı ayrı gösterilmiş olduğu halde yeni programda bunlar, birinci devrede, «Hayatbilgisi» namı altında cemedilmiştir. Bu ders bütün tedrisatın âdeta belkemiği olacak ve diğer dersler daima buna istinat edecektir. Hernekadar lisan ve hesap dersleri ile elişleri-

S. 67'den

Tarih

İlkmekteplerde okutulan tarih dersinin hedefi şunlardır:

1 — Çocuklara Türk milletinin mazisi hakkında malûmat verip onlarda millî şuur uyandırmak.

2 — Bugünkü medeniyetin uzun bir mazinin mahsulü olduğunu anlatmak.

3 — Büyük şahısların hayat ve hareketleri tasvir edilerek çocuklara imtisale şayan nümuneler göstermek.

Tarih dersinin tedrisinde aşağıdaki noktalara dikkat edilecektir.

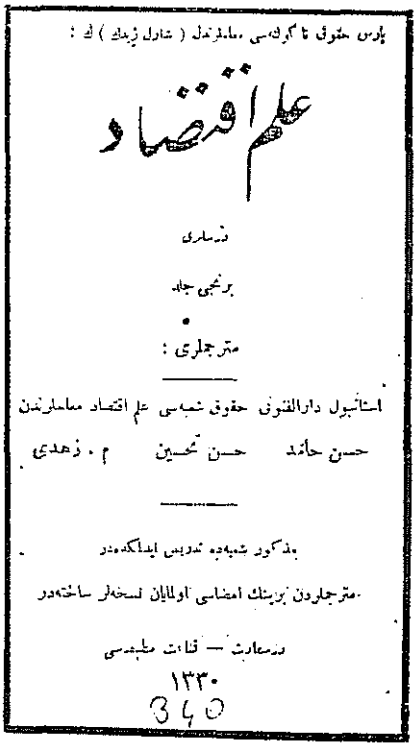
(Metnin yanında «iş bölümü» yazılıdır.)

S. 86'dan

5 — Hükûmet makinesi nasıl işler?. İntihap. Meb'usluk, Büyük Millet Meclisi, Meclisin başlıca vazifesi: Kanun yapmak. Kanunlar milletin ve devletin hayatını tanzim eden umumi kaidelerdir. Kanunlara itaat vazifedir. Türkiyede hakimiyet mutlak surette milletindir ve millet bu

İLM-İ İKTİSAD DERSLERİ

1. CİLT

پاریس حقوق تا کولتسی معلملرندن (شارل ژید) ك :

علم اقتصاد

درسلری

برنجی جلد

•

مترجملری :

استانبول دارالفنونی حقوق شعبه‌سی علم اقتصاد معلملرندن

حسن حامد حسن تحسین م . زهدی

بذکور شعبه‌ده تدریس ایلمکده‌در

مترجملردن بریسنك امضاسی اولمایان نسخهلر ساخته‌در

درسعادت — قناعت مطبعه‌سی

۱۳۳۰

340

Çankaya 340

Gide, Charles (1847 - 1932): İlm-i iktisad dersleri. 4 c. Mütercimleri: Hasan Hâmid - Hasan Tahsin (Ayni) - M. Zühdü. Istanbul 1330 _ 1335 (1914 - 1919) Kanaat Matbaası Matbaa-i Amire. 8

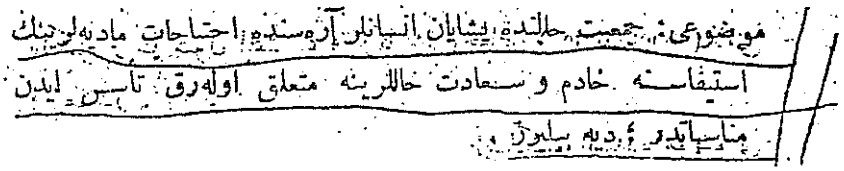
1. c.: 1330 (1914) Kanaat Matbaası. 394 S.

2. c.: y. y. t. y. 458 S.

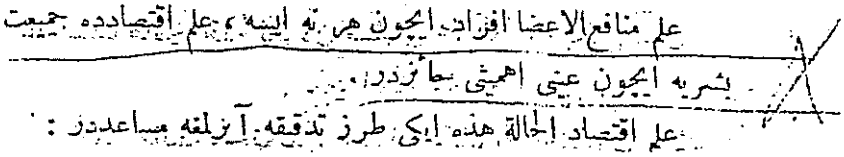
3. c.: 1335 (1919) Matbaa-ı Amire, 452 S.

4. c.: 1334 (1918) Matbaa-ı Amire, 127 S.

S. 6'dan

موضوعی : جمعیت حالنده یشایان انسانلر آرهسنده احتیاجات مادیه‌لرینك
استیفاسنه خادم و سعادت حاللرینه متعلق اولهرق تاسیس ایدن
مناسباتدر ؛ دیه بیلورز .

.....

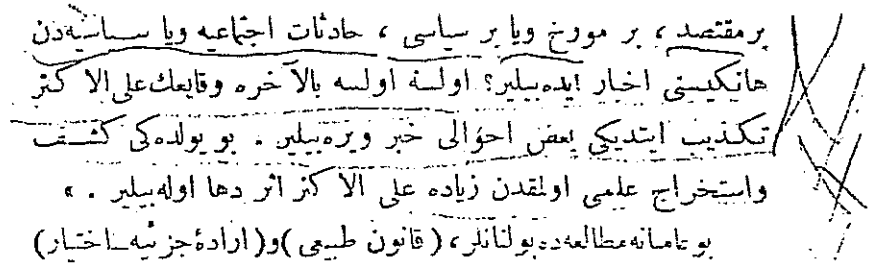

علم منافع الاعضا افزاید ایکون هر بر اینسه ، علم اقتصاددده جمیعت
بشریه ایکون عینی اهمیتی بولنمقدر .
علم اقتصاد الحالة هذه ایکی طرز تدقیقه آرزلغه مساعددر :

(Ekonomi Bilimi'nin) konusu: **«Toplum olarak yaşayan insanlar arasında gereksinme duydukları maddelerin sağlanmasına hizmet eden ve mutluluklarına ilişkin kurulan ilişkidir» diyebiliriz.**

.....

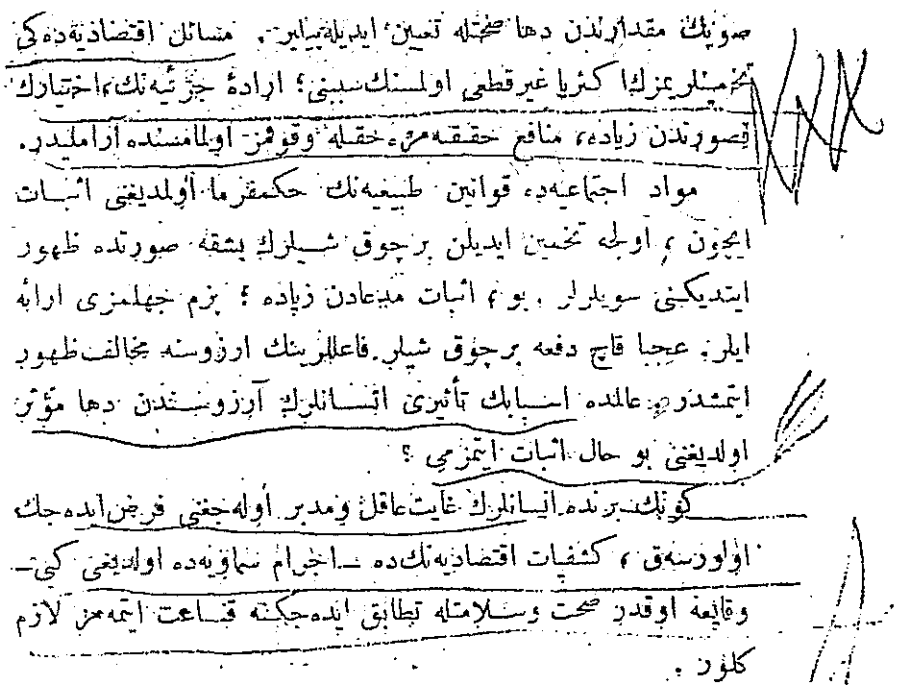
Bireyin yararlı organları için bilim ne ise, ekonomi bilimi de, insan toplumları için aynı önemi taşır.

S. 12'den

(Bir tünel açarken, bir maden kuyusu kazılırken, karşılaşılacak katmanları yerbilimci (Jeolog) önceden bilir. Bir gökbilimci (astronom), ay tutulmasını bir saniye aksamasız olarak, ta 1000 yıl önceden belirler.) **Bir iktisatçı, bir tarihçi veya politikacı, toplumsal veya siyasal olaydan hangisini haber verebilir? Olsa olsa daha sonra olayların çoğu kez yalanladığı bazı durumları haber verebilir. Bu yoldaki keşif ve çıkarım, bilimle olmaktan çok, çoğunlukla yüksek bir deha eseri olabilir.**

S. 14'ten

Ekonomi konuları üzerindeki tahminlerimizin, çoğu kez kesinlik göstermemesinin nedenini insanın elinde olan istencin ve seçme yeteneğinin yetersiz olmasından çok çıkarlarımızı hakkıyla bilememiş olmamızda aramalıdır. (...)

Toplumsal işlerde doğa yasalarının egemen olmadığını tanıtlamak için, önce tahmin edilen birçok şeylerin başka biçimde ortaya çıktığını söylerler. Bu bir savın tanıtlanmasından çok bizim bilgisizliğimizi gösterir. Acaba kaç kez bir çok olaylar, yapanlarının isteklerine aykırı olarak ortaya çıkmıştır. **Dünya'da nedenlerin etkisinin, insanların isteklerinden daha etkili olduğunu bu durum tanıtlamaz mı?**

Günün birinde, insanların çok akıllı ve becerikli olacağını varsayarsak, ekonomik keşiflerin de gök cisimlerinde olduğu gibi olaylara o denli sağlıklı ve doğru biçimde uyacağına kesinlikle bakmamız gerekir.

S. 36 - 37'den

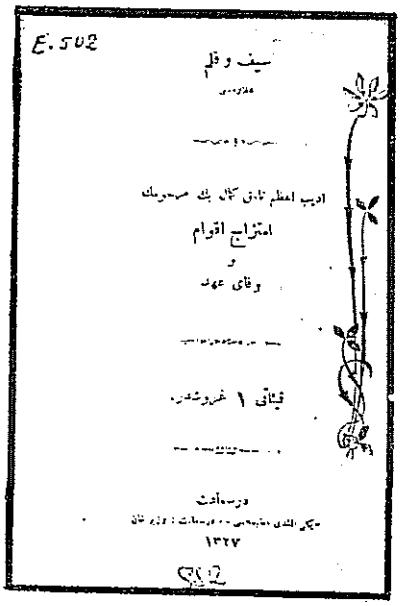
۱ — جمعیات بشریه ـ ایسته‌دیگ بیله تبدیل ایده‌میه‌جکمز ـ
بر طاقم قوانین طبیعیه تحتنده اداره اولنور بوقوانین طبیعیه‌یی تبدیل
ایده‌مین ، زیرا بز وضع ایتمه‌مشزدر . بوندن ماعدا تبدیل ایده‌جك
اقتداری حائز اولسه‌ق بیله تعدیلده هیچ منفعتمز یوقدر . زیرا اك
آنی ویا قابل اولدیغی قدر آنی آنجق بوقانونلردر .

(İnsan, topluluğu değiştirmeye gücünün yetemediği birtakım doğal yasaların etkisi altında yönetilir. Bu doğal yasaları değiştiremeyiz. Zira bunları biz koymuş değiliz.) **Bundan başka, değiştirecek gücümüz olsa bile, bu değiştirmede hiçbir yararımız yoktur.**

(Kitabın bütün ciltlerinde sayfalar genel olarak işaretlidir.)

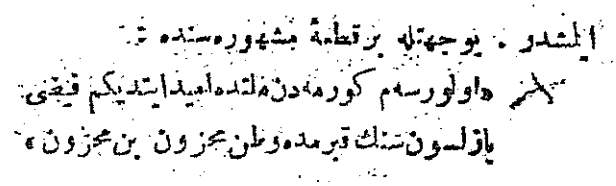
İMTİZAC-I AKVÂM VE VEFA-İ AHD

Anıtkabir 882/1
Namık Kemal (1840 _ 1888): İmtizac-ı akvâm ve vefa-i ahd. İstanbul 1327 (1911) Bekir Efendi Matbaası. 20 S. 8°

(Seyf ve Kalem dergisinin ilavesinde Namık Kemal'in İmtizacı Akvam ve Vefa-i Ahd'i ile türlü eserleri tanıtılmaktadır.)

S. 18'den

(Burada Namık Kemal'in yazınsal kişiliği belirlenirken örnek diye verilen şu beyit işaretlenmiştir):

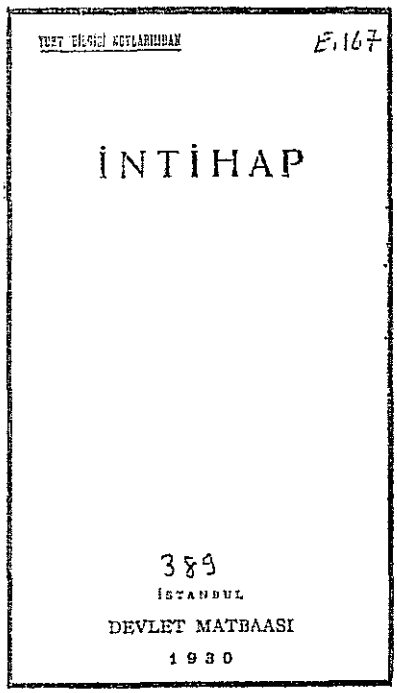
Ölürsem görmeden millette ümit ettiğim feyzi
Yazılsın seng-i kabrimde vatan mahzun ben mahzun

(Kitabın 20 ve 21. sayfalarında Namık Kemal'in diğer yapıtlarının adları işaretlenmiştir.)

İNTİHAP

Anıtkabir 389

Afetinan, (A., 1908 -): İntihap. Istanbul 1930 Devlet Matbaası. X + 72 S. 8° 1 plan, 1 levha.

S. 8'den

Bu sistemin tatbikında nazarı dikkate alınacak en mühim nokta milletin siyasî ve içtimaî terbiye ve tekâmül derecesidir.

III İntihap

~~TEMSİLÎ HÜKÛMET~~

Temsilî hükûmet.

Biliyoruz ki, devlet, milletin kendisidir. Milleti, idare edenler değildir. Çünkü, irade milletindir. Ancak, milletle idare edenler arasında hukukî münasebetler vardır. Bu münasebetten temsil fikri meydana çıkar. Temsil fikrini şöyle de ifade edebiliriz:

S. 9'dan

Millet, asıldır. Millet işlerini idare edenler, onun mümessilleri olabilir. Bu mümessiller, millet nam ve hesabına devlet işlerini görürler. Millet, devletin işlerine muhtelif tarzlarda iştirak eder. Bilhassa, mümessilleri intihap eder.

Mümessil kimlerdir?

Mümessil ve memur

Devlet uzuvlarından, kendiliğinden hareket salâhiyetine malik olan ve bu sıfatla devlet işlerini gören kimseler mümessil sıfatını haizdirler. Devlet müessesesini teşkil eden bunlardır: Devlet reisi, vekiller, teşriî meclisler gibi; kendi kendine icra kararı vermek salâhiyetine malik olmayan ve ancak aldığı emri tatbik eden kimseler *memur* durlar.

İşte, millet mümessillerinden teşekkül eden hükûmete *temsilî hükûmet* denir.

Temsilî hükûmetten bahsederken temsilî rejimin de ne olduğunu iyice anlamak lâzımdır. Temsilî rejim mefhumu ile temsilî hükûmet arasında şu fark vardır:

Temsilî rejim.

Temsilî rejim tatbik olunan bir devlette, devlet reisi ve hükûmet ve teşriî meclisler kâmilen milletin intihap ettiği mümessillerden

S. 10'dan

teşekkül eder. Halbuki sadece temsilî hükûmet denildiği zaman, bunda millet emniyet ve kontrol fikrile, mümessiller intihap eder. Fakat, devletin başında veraset tarıkı ile gelmiş bir hükümdar da bulunabilir: İngilterede olduğu gibi. Orada millet yalnız iki meclisten birini intihap eder. Başlarında da kıral vardır.

Temsilî rejime tamamen mutabık temsilî bir devlette idare edenlerin hepsi müntehap mümessildir. Cümhuriyet idareleri böyledir.

S. 11'den

kat, buna imkân olmayınca vatandaşlar, devlet işlerini gördürmek için, kendi içlerinden birtakım kimseleri seçip ayırmak lâzımdır. İşte bu işe intihap denir.

İntihap, oldukça karışık birtakım ruhî amillerin mevcudiyetini ve müşareketini kabul eder.

S. 16'dan

İNTİHAP HEM VAZİFE VE HEM DE HAKTIR

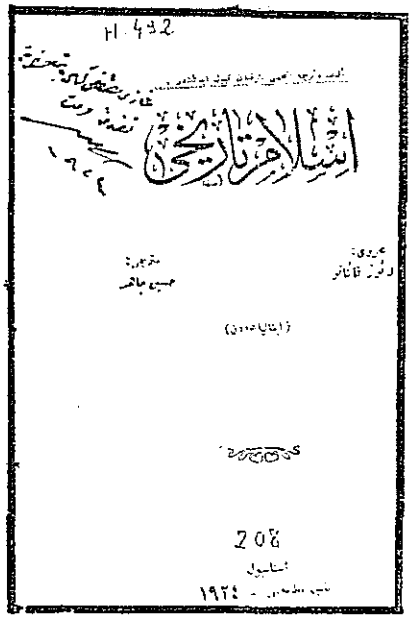
İntihap hem vazife ve hem de haktır.

İntihabın esaslı ciheti, vatandaşın intihapta reyini kullanması hakkıdır. Bu hak, kanunun muteber gördüğü bir fikri ifade ve beyan kabiliyetidir. İntihap, *millî hakimiyet prensipinin filen tatbiki* olduğundan buna iştirakin her vatandaş için hakkolduğu meydandadır. Diğer taraftan, vatandaşlar, *müşterek menfaat ve talilerine karar verirken hep beraber dikkatli olmak mecburiyetindedirler.* Bu noktai nazar, intihabı, vatandaşlar için bir *vazife* hükmüne koyar. Bu takdirde, intihap vazifesi, onu icraya kabiliyetli

(Kitabın 6, 7, 31, 32, 34 — 37, 40 ve 43. sayfalarında da işaretler vardır.)

İSLÂM TARİHİ

1. CİLT

Anıtkabir 208

Caetani, Leone (Principe di Teano, 1869 - 1935): İslâm tarihi. 9 c. İtalyancadan mütercimi: Hüseyin Cahit (Yalçın). Istanbul 1924 - 1926 8°

1. c.: 1924 Tanin Matbaası. 409 S. 2 levha.
2. c.:1924 Tanin Matbaası. 407 S.
3. c.: 1924 Tanin Matbaası. 428 + 4 S.
4. c.: 1925 Yeni Matbaa. 453 S.
5. c.: 1925 Tanin Matbaası. 413 S.
6. c.: 1925 Vatan Matbaası. 372 S.
7. c.: 1925 Tanin Matbaası. 423 S.
8. c.: 1926 Tanin Matbaası. 360 S.
9. c.: 1926 Tanin Matbaası. 373 S.

S. 21'den

دینلر تدقیق ایدلدیکی زمان اك زیاده حائز اهمیت اولان
موضوع دائما خرستیانلقدر . فقط اسلامیتك ده ایکنجی
موقعی احراز ایتدیکی غیر قابل انکاردر . علم ، منور

Dinler incelendiği zaman en çok önem taşıyan konu, yalnız ve yalnız Hıristiyanlıktır. Fakat İslamlık'ın ikinci dereceyi kazandığını, yadsımak olanaksızdır.

S. 139'dan

بوتون بونلردن دها غریب اولمق اوزره ، محمد اسمنك ده
پیغمبرك اصل اسمی اولمایوب بر لقب اولماسی واصل اسمنك
اونوتولمش بولونماسی کبی غریب بر وقعه قارشیسنده یز(مدخلك

Bütün bunlardan daha garip olmak üzere, Muhammet adının da Peygamber'in asıl adı olmayıp bir şan olması ve asıl adının unutulmuş bulunması gibi garip bir olay karşısındayız.

S. 141'den

ضرورتی حدیثه منشأ اولمشدر . انسانك تریب وتشکیلی ده
سبره نکرك قبول ایتدیکی امراداره انجاباتندن باشقه عبرانیلرك
ادعا ایدیلن نجابت لاهوتیه سنه فائق دکل ایسه ده هر حالده
مساوی اولان عرب عرقنك نجابت لاهوتیه ستی اثبات ایتمك
وبوصورتله صورت خصوصیه ده محمدك پیغمبر صفتیله وصورت
عمومیه ده عرب قومنك محمد واسطه سیله اعلان ایدیلن امر
الهینك اجرا مأموری صفتیله ایفا ایتدکاری وظیفهٔ عظمایی
یوتون دنیا مواجهه سنده حق کوسترمك ضرورت مبرمه سندن
نشئت ایتمشدر .

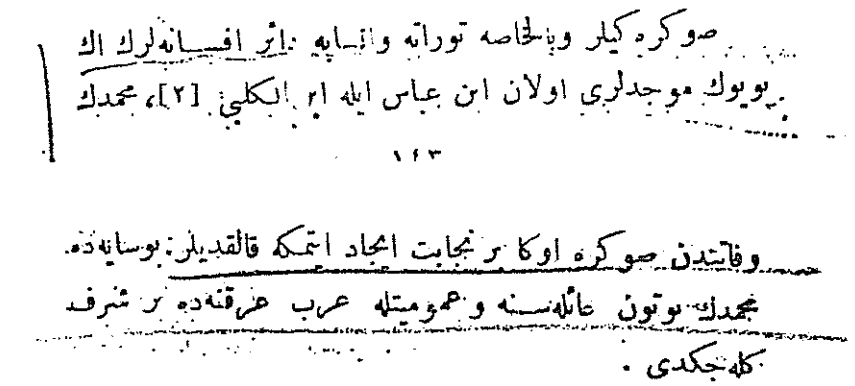
Soyların düzenlenmesinde ve oluşturulmasında Spenger'in kabul ettiği buyurma ve istenç gereklerinden başka, İbranîlerin savlanan Tanrısal soyluluğuna (üstün) değilse de, her halde eşit olan Arap ırkının tanrısal soyluluğunu tanıtlamak ve bu suretle özel olarak Muhammet'in, Peygamber sıfatıyla ve genel surette Arap halkının Muhammet aracılığıyla ilan edilen Tanrı buyruğunun bildiricisi yerine getirdikleri büyük görevleri, bütün dünya karşısında haklı göstermek zorunluluğundan doğmuştur.

S. 143'ten

محمد ، وظیفهٔ رسالتی اثناسنده ، اسباب خصوصیه یه بناءً ،
اسلامیته تورات منقبه لرینی ادخال ایتمك ایسته مشدر. پرستش
معبدی اولان کعبه نك الهی برمنشائی اولدیغنی اثبات امله
واصل اولمق ایچون ابراهیم واسماعیل منقبه سی محمده یك
مناسب کورولدی. II نجی سوره ۱۲۵ – ۱۲۷ ده ، ابراهیم

Muhammet, elçilik görevi sırasında, özel nedenlere dayanarak, İslamlık'a Tevrat'ın menkıbelerini sokmak istemiştir. Bir putperest tapınağı olan Kâbe'nin Tanrısal bir kaynağı olduğunu tanıtlamak emeline ulaşmak için İbrahim ile İsmail menkıbesi Muhammet'e pek uygun göründü.

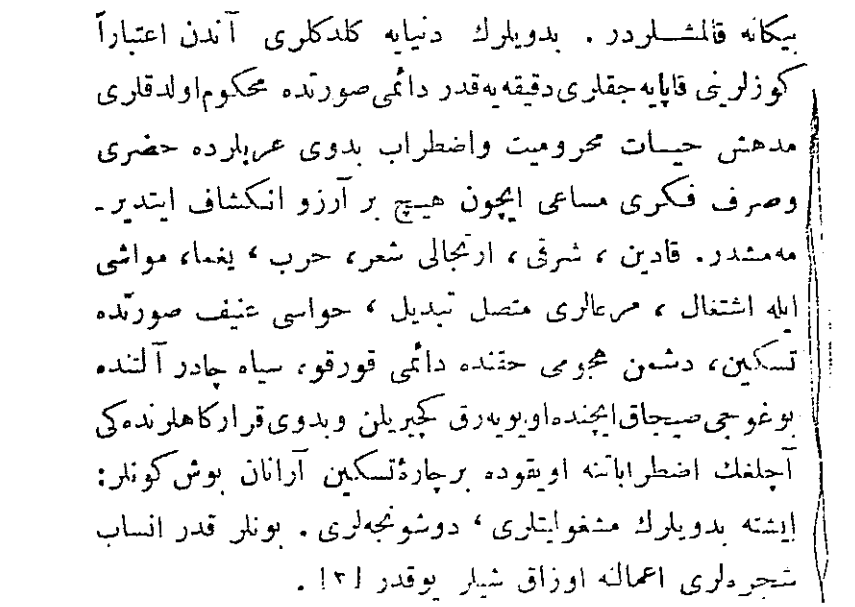
S. 143 - 144'ten

صوکره کیلر وبالخاصه توراته وانبیاء دائر افسانه‌لرك اك
یویوك موجدلری اولان ابن عباس ایله ابن الکلبی [۲]، محمدك
وفاتندن صوکره اوکا بر نجابت ایجاد ایتمك قالقدیلر: بوسایه‌ده
محمدك بوتون عائله‌سنه وعمومیتله عرب عرقنه‌ده بر شرف
کله‌جکدی .

Sonrakiler ve özellikle Tevrat'a ve «ensaba» (neseb ve soylara) ilişkin söylencelerin en büyük ıcatçıları olan İbni Abbas ile İbnül-Kelbi (Muhammet'in) ölümünden sonra, O'na bir soyluluk yakıştırmaya kalktılar. Bu sayede Muhammet'in bütün ailesine ve genellikle Arap ırkına da bir onur kazandıracaklardı.

S. 146'dan

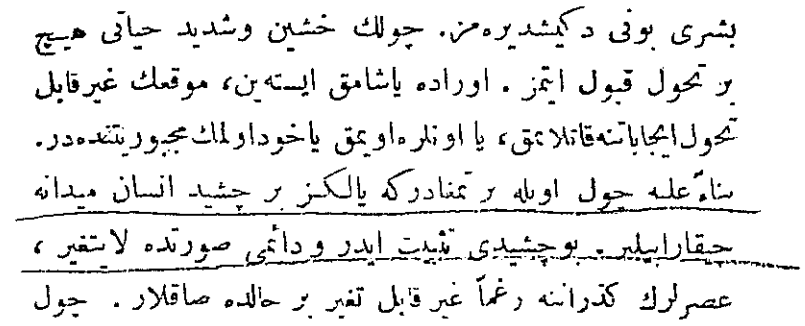

بیکانه قالمشلردر . بدویلرك دنیایه کلدکلری آندن اعتباراً
کوزلرینی قاپایه‌جقلری دقیقه‌یه‌قدر دائمی صورتده محکوم اولدقلری
مدهش حیات محرومیت واضطراب بدوی عربلرده حضری
وصرف فکری مساعی ایچون هیچ بر آرزو انکشاف ایتدیر-
مه‌مشدر. قادین ، شرق ، ارتجالی شعر، حرب ، یغما، مواشی
ایله اشتغال ، مرعالری متصل تبدیل ، حواسی عنیف صورتده
تسکین، دشمن هجومی حقنده دائمی قورقو، سیاه چادر آلتنده
بوغوجی صیجاق ایچنده اویویه‌رق کچیرلن وبدوی قرارکاهلرنده‌کی
آچلغك اضطرابانه اویقوده برچاره تسکین آرانان بوش کونلر:
ایشته بدویلرك مشغولیتلری ، دوشونجه‌لری . بونلر قدر انساب
شجره‌لری اعمالنه اوزاق شیلر یوقدر [۲] .

Bedevîlerin, doğumdan ölüme kadar, çekmek zorunda oldukları ürkütücü, yoksunluk ve acı dolu yaşam; Bedevî Araplarda, yerleşik yaşam ve düşünsel çalışma için hiçbir istek doğurmuyordu. **Kadın, şarkı, doğaçtan şiir söyleme, savaş, yağma, hayvancılıkla uğraşma, sürekli otlak değiştirme, duyguları bastırma, hep düşman saldıracak korkusu, kara çadırda boğucu sıcakta uyuyarak geçirilen ve Bedevî karargâhındaki açlığın dayanılmazlığının uyku ile**

yatıştırılmaya çalışıldığı boş günler; İşte Bedevîlerin uğraşları, düşünceleri!... Bunlar kadar soyağacı oluşturmaya uzak şeyler yoktur.

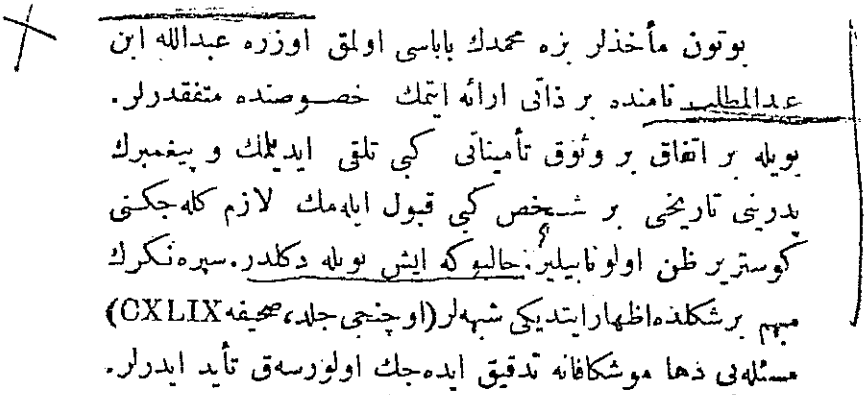
S. 147'den

بشری بوئی دکیشدیره‌مز. چولك خشین وشدید حیاتی هیچ
بر تحول قبول ایتمز . اوراده یاشامق ایسته‌ین، موقعك غیرقابل
تحول ایجاباتنه‌قاتلانمق، یا اونلره‌اویمق یاخوداولمك مجبوریتنده‌در.
بناءً علیه چول اوبله بر تمنادرکه یالکز بر چشید انسان میدانه
چیقارابیلیر. بوچشیدی تثبیت ایدر ودائمی صورتده لایتغیر،
عصرلرك کذرانه رغماً غیر قابل تغیر بر حالده صاقلار . چول

Çölün haşin ve acımasız yaşamı hiçbir değişme kabul etmez. Orada yaşamak isteyen, yörenin, değişim kabul etmez gereklerine katlanmak, ya onlara uymak, ya da ölmek zorundadır. Bundan dolayı çöl öyle bir damgadır ki, yalnız bir tür insan meydana çıkarabilir. Bu türü belirler ve sürekli değişmiyen yüzyılların gelip geçmesine karşın (bu türü) değişmez biçimde saklar.

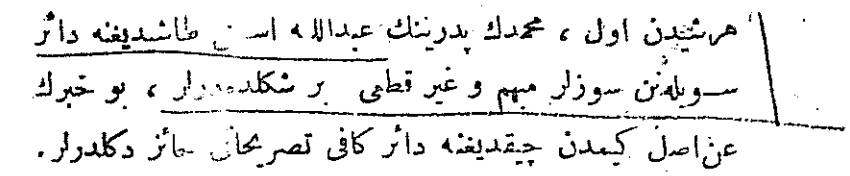
S. 153'ten

بوتون مأخذلر بزه محمدك باباسی اولمق اوزره عبدالله ابن
عبدالمطلب نامنده بر ذاتی ارائه ایتمك خصوصنده متفقدرلر.
بویله بر اتفاق بر وثوق تأمیناتی کبی تلقی ایدیلمك و پیغمبرك
یدرینی تاریخی بر شخص کبی قبول ایلهمك لازم کله‌جکنی
کوسترر ظن اولونابیلیر. حالبوکه ایش بویله دکلدر. سپره‌نکرك
مبهم برشکلده اظهارایتدیکی شبهه‌لر (اوچنجی جلد، صحیفه CXLIX)
مسئله‌یی دها موشکافانه تدقیق ایده‌جك اولورسه‌ق تأید ایدرلر.

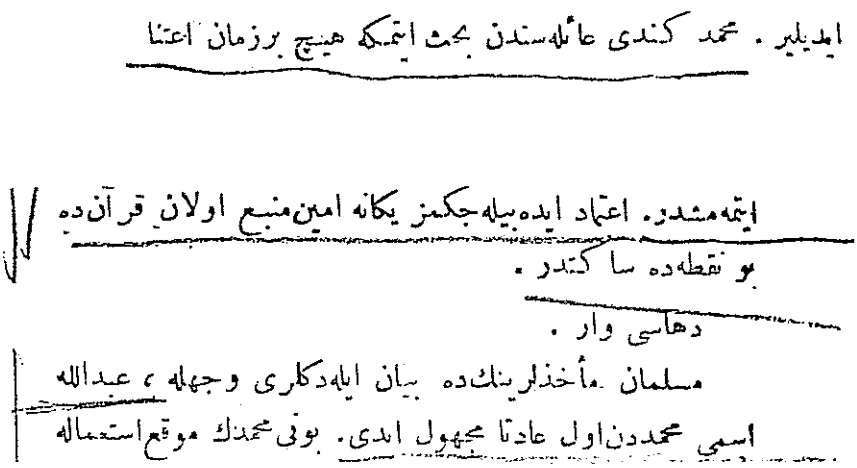
Bütün kaynaklar, Muhammet'in babasının **Abdullah bin Abdülmuttalip** olduğu konusunda birleşirler. Böyle bir birleşme bir güvence belgesi gibi sayılmak ve peygamberin babasını tarihî bir kişi gibi kabul etmek gerektiğini gösterir sanılabilir. **Oysa iş böyle değildir.** Spenger'in belli belirsiz bir biçimde ortaya koyduğu kuşkular, sorunu daha titizce incelersek, doğrulanır.

S. 154'ten

Öncelikle, **Muhammet'in** babasının **Abdullah olduğuna ilişkin sözler, belirsizdir, kesin değildir.** Bu bilginin kimden çıktığına ilişkin yeterli açıklamalardan yoksundur.

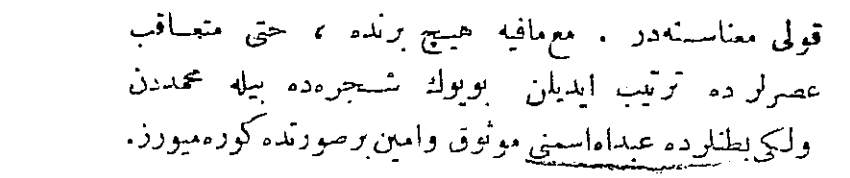
S. 154 - 155'ten

Muhammet kendi ailesinden söz etmeğe hiçbir zaman özen göstermemiştir. Güvenebileceğimiz tek kaynak olan Kur'an da bu konuda suskundur.

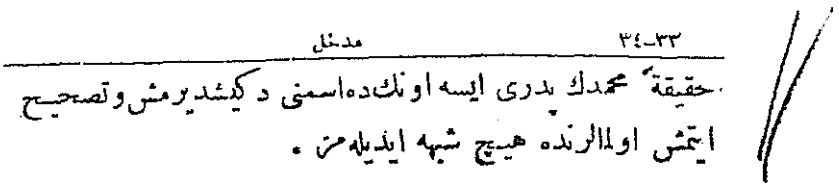
Dahası var: Müslüman kaynaklarının da bildirdikleri gibi, **«Abdullah» adı Muhammet'ten önce hemen hemen bilinmiyordu.**

S. 156'dan

Daha sonraki yüzyıllarda düzenlenen büyük soy kütüğünde bile, Muhammet'ten önceki **kuşaklarda Abdullah adını** güvenilir, belgeli bir biçimde göremiyoruz.

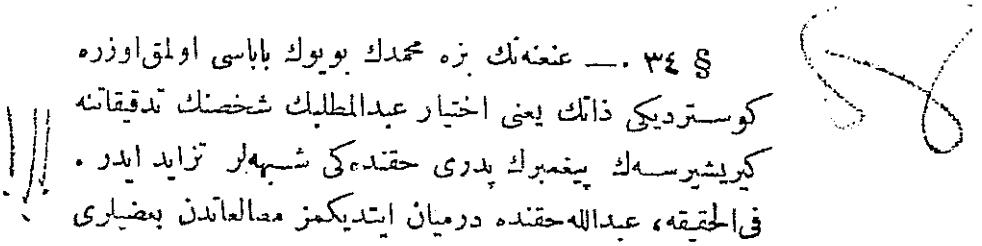
S. 158'den

مدخل ٣٤-٣٣

حقيقة محمدك پدرى ايسه اونك ده اسمنى دكيشديرمش وتصحيح
ايتمش اولمالرنده هيچ شبهه ايديلهمز .

.....

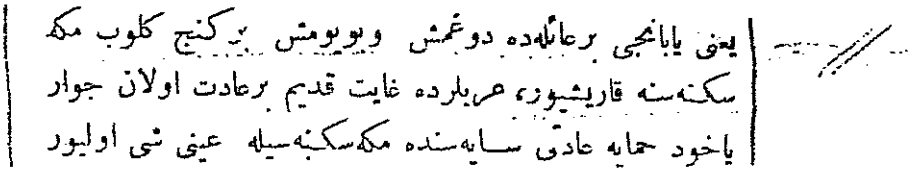
§ ٣٤ . — عنعنه‌نك بزه محمدك بويوك باباسى اولمق اوزره
كوسترديكى ذاتك يعنى اختيار عبدالمطلبك شخصنك تدقيقاتنه
كيريشيرسه‌ك پيغمبرك پدرى حقنده‌كى شبهه‌لر تزايد ايدر .
فى الحقيقه، عبدالله حقنده درميان ايتديكمز معالعاتدن بعضيلرى

Muhammet'in babası ise, onun da adını değiştirmiş ve düzeltmiş olmalarında hiç kuşku duyulamaz.

.....

Geleneklerin bize, Muhammet'in dedesi olarak gösterdiği kişinin yani ihtiyar Abdulmuttalip'in şahsının incelenmesine girişirsek, Peygamberin babası hakkındaki kuşkular daha da artar.

S. 160'tan

يعنى يابانجى برعائله‌ده دوغمش ويويومش بر كنج كلوب مكه
سكنه‌سنه قاريشيور، عربلرده غايت قديم برعادت اولان جوار
ياخود حمايه عادتى سايه‌سنده مكه‌سكنه‌سيله عينى شى اوليور

Yani yabancı bir ailede doğmuş ve büyümüş bir genç gelip Mekke halkına karışıyor. Araplardaki çok eski bir gelenek olan cariyelik ya da koruma geleneği sayesinde Mekke halkıyla aynı şey oluyor.

S. 210'dan

مختصراً طوبلامق اقتضا ايديبور . كعبه عبادتی شبهه يوق كه
دنيـاده‌كی الك قديم عبادتلرك بريدر . بو نقطهٔ نظردن
خرستيان دينی و عبرانيلرك دينی ايله رقابت ايده‌بيلير .
بوعبادتك منشائی تماميله مشركانه اولمقله برابر پيغمبر بوراده
ايضاحه محل اولمايان بر طاقم اسباب خصوصيه‌دن دولايی بوعبادتی،
اولديغی كبی، بوتون مراسيمله يكی دينه ادخال ايتمك ايسته‌دی.
بوندن دولايیدركه كعبه‌عبادتی عربستانده الآن، معبدك يكرمی
عصری متجاوز اوزون تاريخی اثناسنده كچيرديكی عظيم وقايع
آلود ماجرالره رغماً ذره‌قدر قوتندن غائب ايتمكسزين بردوام
بولونمقده‌در . كعبه‌نك نه‌قدر اسكی اولديغنی تعيين ايتمك قابل
دكلدر . فقط اغلب احتماله كوره عربلرك بوموقعه حرمت
ايتمكی غايت قديم اولمق اقتضا ايدر . قبل‌التاريخ دوره‌لرك

Kâbe ibadeti, kuşkusuz, dünyadaki en eski ibadetlerin biridir. Bu yönden, Hıristiyanlık ve İbranilerin dinleriyle yarışabilir. Bu ibadet'in kaynağı tümüyle puta taparlık olmakla birlikte, Peygamber, burada açıklamaya yer olmayan bir takım özel nedenlerden dolayı, **bu ibadeti olduğu gibi bütün merasimiyle yeni dine sokmak istedi.** Bundan dolayıdır ki, «Kâbe ibadeti», Arabistan'da şimdi bile, mabedin 20 yy. aşkın uzun tarihi boyunca geçirdiği büyük maceralara karşın, **gücünden zerrece yitirmeksizin sürmektedir.** Kâbe'nin ne denli, eski olduğunu saptamak mümkün değildir. Ama büyük bir olasılıkla, Arapların buraya saygıları çok eski bir geçmişe dayanır.

S. 212'den

سويله‌مك كافيدر. ولهاوزن كعبه‌نك اصل معبودی هبل اولديغنی
(Reste. Arab.Heid.، صحيفه ٧٥ ، سطر ٣٣) ، عصرلر

Vel Havzen, Kâbe'nin **asıl mabudunun HÜBEL olduğunu** (söyler.)

S. 282'den

تدقیقدر ظن اولونابیلیور. فی‌الحقیقه اسلامیتك تولدی وتكاملی حقنده حدسز حسابسز بر چوق تفصیلات وتفرعاته واقفز. بونلره سائر دینلرك تاریخنده تصادف ایده‌میز. بوندن دولایی اسلامیت تخریبكار بر تنقیده اك چوق معروض قاله‌بیله‌جك بر دیندر. فقط معلومات وتفصیلاتك چوقلغی بونلرك حقیقی قیمتلری حقنده بزه یاكلش بر فكر ویرمه‌ملیدر. محمدك ترجمهٔ حالنی یازان آوروپالی محررلردن قسم اعظمی ساده‌جه ظواهر ایله آلدانمشلردر ویرذهابه قربان گیتمشلردر. بوقدر مقتدر

Gerçekten'de müslümanlığın doğuşu ve gelişmesine ilişkin **sınırsız, birçok ayrıntılı bilgilere sahibiz. Bunlara öteki dinlerin tarihinde rastlamamaktayız. Onun için İslamiyet yıkıcı eleştiriye en çok uğrayabilecek bir dindir.** Ama, ayrıntılı bilgilerin çokluğu, bunların gerçek değerlerine ilişkin bizi yanlış bir sonuca götürmemelidir. Muhammet'in yaşam öyküsünü yazan Avrupalı yazarların çoğu, yalnızca görünüşe aldanmışlardır ve bir yanılgıya kurban gitmişlerdir.

S. 284'ten

§ ۱۰۷ . — محمدك ترجمهٔ حالی اوچ دوره‌یه تقسیم ایدیله‌بیلیر : برنجی دوره یوم تولدندن ابتدا ایدر . ایكنجی دوره فراره‌قدر مكه‌ده‌كی مبارزه‌وتعدیات‌زمانی احتوا ایلر. اوچنجیسی مدینه‌ده تهٔوقرانیك دولتك تشكلندن وفاتنه قدر اولان دوره‌در. بوعندی برتقسیم دكلدر . چونكه دوره‌لرك هربرنده محمدیكی وخارجی برطاقم احوال وشرائطك یكی وقوتلی برطاقم احتراصاتك تأثیرینه معروض قالارق اوچ مختلف منظره آلتنده نمایان اولور . شیمدی مشغول اولاجغمز برنجی دوره اك مظلم اولانیدر . چونكه بویوك استقبالدن بی‌خبر اولان محمدك اوزمانكی سیاسی تعیین وتصویر ایتمه‌مزه خادم اوله‌جق عناصر المزده یوقدر . وظیفهٔ رسالتك بدایتنه قدر محمدك روحنك

(Muhammet'in yaşam öyküsünü üç dönemde ele almak mümkün. Birinci dönem, doğuşundan başlar. İkinci dönem, kaçışına

değin.)... Üçüncü dönem Medine'de din kurallarına dayalı (teokratik) devletin oluşmasından ölümüne değin. Birinci dönem en karanlık olanıdır. Çünkü, parlak geleceğinden habersiz olan Muhammet'in, o zamanki simasını ve kişiliğini tayin ve tasvir etmemize hizmet edecek unsurlar elimizde yoktur.

(Kitabın 1. cildinin 14, 15, 22 — 27, 32, 33, 136 — 138, 142, 157, 159, 161 — 163, 176, 177, 211, 213, 215, 217, 281, 283, 302, 303, 314, 352, 353 ve 392. sayfalarında da işaretler vardır.)

İSLÂM TARİHİ

2. CİLT

S. 28'den

خاطرلاتیورز وذکر ایدیلن فقره‌لری تدقیق صورتیله شو نتیجه‌یی
چیقاریورز که محمدك فکرنده بیله حنیف کلمه‌سنك معناسی
صریح وواضح دکلدی . چونکه جمل قرآنیه‌نك معناسی
مختلف ایضاحاته میدان ویرمشدر . بو ، کلمه‌نك عن‌اصل
عرب اولماماسی کی مهم برسببدن نشئت ایتمکده‌در . محمد
بونك معناسنی یالکز مبهم برصورتده ایشتدیکی ایچون ،
ذهننده کذلك مبهم صورتده قالمش برتصورات دینیه‌یی افاده
ایتمك اوزره اونی راست کله قوللانمشدر . عرب اولمایان ،

Kur'anda zikredilen fıkraları incelemek suretiyle şu sonucu çıkarıyoruz ki, Muhammet'in düşüncesinde bile «hanif» sözcüğünün anlamı **açık seçik değildi.** Çünkü Kur'an ayetlerinin anlamları, çeşitli yorumlara meydan vermiştir. **Bu, kelimenin köken itibariyle Arap olmaması gibi önemli bir nedenden ileri gelmektedir.** (...)

Muhammet, bu sözcüğün anlamını kapalı bir biçimde işittiği için, kendi kafasında da, belirsiz kalmış; o, bunu, kapalı bir din kavramı olarak rastgele kullanmıştır.

S. 61'den

محمدك نه‌دن دولايى اورته‌يه حقيقى انجون كنديسنده
براحتياج حس ايتديكى ، تلقيات دينيه‌سنك تظاهراتنه ابتدا
هانكى شكل صرف التده باشلادينى برسردر . بوكا باشلى

Muhammet'in ortaya çıkmayı niçin gereksindiği, dinsel düşüncelerinin belirtilerinin hangi biçimde başladığı bir gizdir.

S. 62'den

مدخل §١٩٣

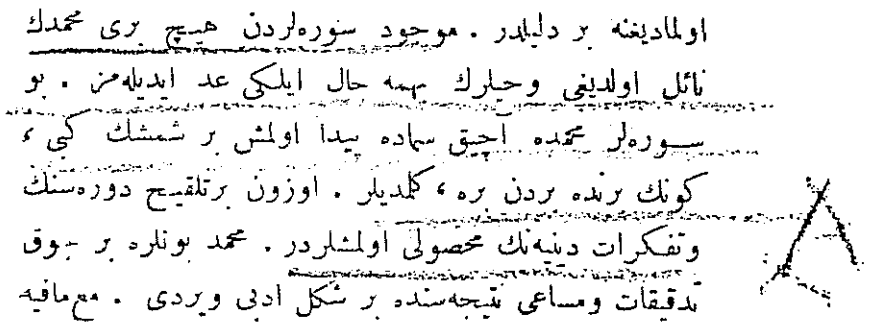
محمدك فعاليت دينيه‌يه ناصل باشلادينى مسئله‌سنك آناختارى
دها قديم قوملرده، هندليلرده، يونانليلرده، رومالىلرده ده بولونان
غايت اسكى برتلقيده ارانمق اقتضا ايدر . بوتلقى ايسه شاعرلرك
الهامى دوغرودن دوغرويه برتأثير الهى اولديغى قناعتندن
عبارتدر. قديم عربلرشعرك منشائى حقنده‌عينى تلقى يه مالكدرلر.
يالكز شوفرق ايله كه اونلرك نقطهٔ نظرينه كوره برآدمده
قابليت شاعرانه‌نك اويانماسى دوغرودن دوغرويه جنلرك
حصول الهامى ايدى . بومافوق طبيعى موجودات ، حائز

(.....)

مع‌مافيه شوقدرحق علاوه ايده‌جكزكه اجنباره ياخود ارواح
لطيفه وخبيثه‌يه اعتقاد كرك قديم كرك مؤخر عربلرك مخيله‌سنده
سائر قوملرده اولديغندن بك زياده مهم برعنصر تشكيل ايدر.

Muhammet'in dinsel çalışmalara nasıl başladığı konusunun anahtarını çok eski toplumlarda, Hintlilerde, Yunanlılarda Romalılarda da bulunan çok eski bir düşüncede aramak gerekir. Bu inançsa, şairlerin esinlerinin doğrudan doğruya bir tanrısal etki ürünü olduğu görüşünde toplanır. Çok eski Araplar şiirin kökenine ilişkin aynı inanca sahiptirler. Şu farkla ki onların görüşlerine göre bir adamda şairlik yeteneğinin uyanması, doğrudan doğruya cinlerin esinlerinin ürünüdür. (...) Cinlere ya da iyi kötü ruhlara inanç gerek eski, gerekse yeni arapların düşüncesinde, başka toplumlarda olduğundan çok daha önemli bir öge oluşturur.

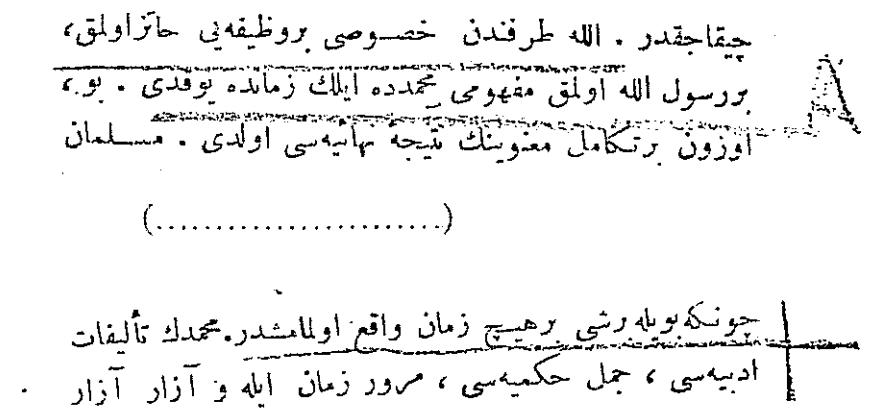
S. 74'ten

اولماديغنه بر دليلدر . موجود سوره‌لردن هيچ بری محمدك
نائل اولديغی وحيلرك بهمه حال ايلكی عد ايديله‌من . بو
سوره‌لر محمده اچيق سماده پيدا اولمش بر شمشك كبی ،
كونك بزنده بردن بره ، كلديلر . اوزون برتلقيح دوره‌سنك
وتفكرات دينيه‌نك محصولی اولمشلردر . محمد بونلره بر خوق
تدقيقات ومساعی نتيجه‌سنده بر شكل ادبی ويردی . مع‌مافيه

Eldeki surelerden hiçbiri Muhammet'in eriştiği vahiylerin herhalde ilki sayılamaz. Bu sureler Muhammet'e açık bir gökyüzünde belirmiş bir şimşek gibi, günün birinde birdenbire gelmediler. Uzun bir aşılama döneminin ve dinsel düşünmelerin ürünü olmuştur. Muhammet bunlara birçok inceleme ve çalışma sonucunda edebi bir biçim verdi.

S. 76'dan

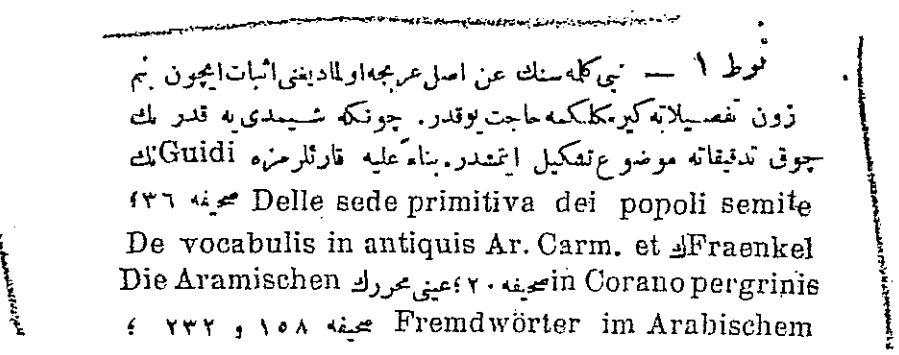
جيقاجقدر . الله طرفندن خصوصی بروظيفه‌يی حائز اولمق ،
برر‌سول الله اولمق مفهومی محمده ايلك زمانده يوقدی . بو ،
اوزون برتكامل معنويتك نتيجه نهايه‌سی اولدی . مسلمان

(.....)

چونكه بويله رشی برهيچ زمان واقع اولامشدر . محمدك تأليفات
ادبيه‌سی ، جمل حكميه‌سی ، مرور زمان ايله و آزار آزار .

Tanrı tarafından verilmiş bir görev sahibi olmak, Tanrı'nın elçisi olmak kavramı Muhammet'te ilk zamanlarda yoktu. Bu, uzun bir manevi gelişmenin son aşamasında oldu. ((Müslüman geleneği, her haberi bozarak ve değiştirerek hiç olmamış şeyleri bile yeri gelince yaratıp uydurarak, Tanrı katından gönderilme düşüncesini ilk zamanlara dayamışlardır. Muhammet'in düşüncesindeki gelişmeyi anlamadıkları ya da kabul etmek istemedikleri için, dinsel çabalar içine girdiği sırada, peygamberliğin de başladığını ileri sürmüşlerdir. Ama gerçek böyle değil. Onun için bir «ilk vahiy» aramak zorunluğu kendiliğinden ortadan kalkıyor demektir.) **Çünkü böyle bir şey, hiçbir zaman olmamıştır.**

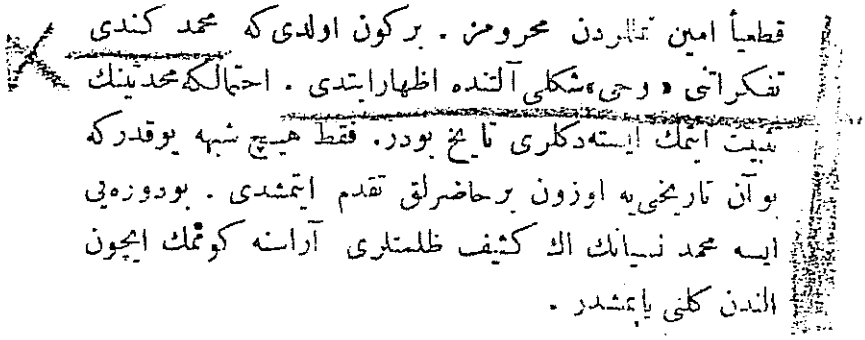
S. 89'dan

نوط ۱ — نبی کلمه سنك عن اصل عربجه اولمادیغنی اثبات ایچون بنم
زون تفصیلاته کیرمکلکمه حاجت یوقدر. چونکه شیمدی یه قدر بك
چوق تدقیقاته موضوع تشکیل ایتمشدر. بناءً علیه قارئلرمزه Guidiنك
Delle sede primitiva dei popoli semite صحیفه ۳۶ ؛
De vocabulis in antiquis Ar. Carm. et كFraenkel
Die Aramischen صحیفه ۲۰ ؛ عینی محررك in Corano pergrinis
Fremdwörter im Arabischem صحیفه ۱۵۸ و ۲۳۲ ؛

«Nebi» sözcüğünün köken olarak Arapça olmadığını tanıtlamak için benim uzun ayrıntılı açıklamalara girmeme gerek yoktur. Çünkü, şimdiye dek pekçok incelemeye konu olmuştur.

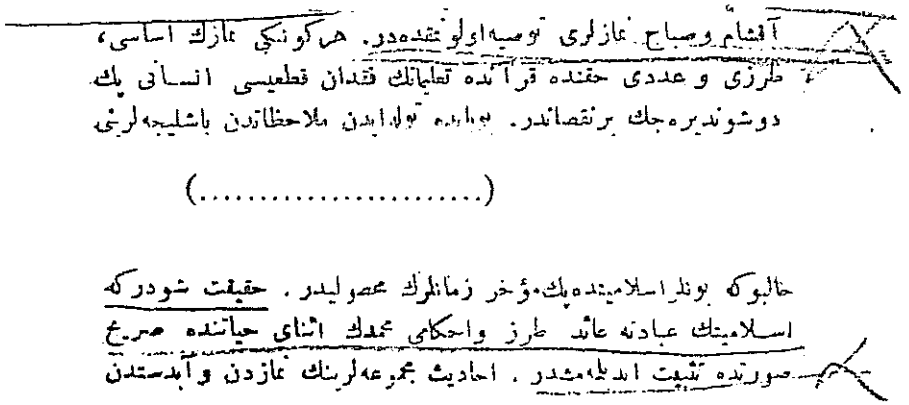
S. 109'dan

قطعیاً امین تلقاردن محرومز . برکون اولدی که محمد کندی
تفکراتی « وحی » شکلی آلتنده اظهار ایتدی . احتمالکه محمدینك
نبیت ایمك ایسته دکلری تاریخ بودر. فقط هیچ شبهه یوقدر که
بو آن تاریخی یه اوزون برحاضرلق تقدم ایتمشدی . بودوره یی
ایسه محمد نسیانك اك کثیف ظلمتلری آراسنه کومك ایچون
الندن کلنی یاپمشدر .

Birgün oldu ki, **Muhammet, kendi düşüncelerini «vahiy» biçiminde gösterdi.** Hadisçilerin saptamak istedikleri tarih bu. Ama hiç kuşku yok ki, bu tarihi andan önce uzun bir hazırlık dönemi geçmişti. Bu dönemi ise, Muhammet, unutturmanın yoğun karanlıkları arasına gömmek için, elinden geleni yapmıştır.

S. 135'ten

آقشام وصباح نمازلری توصیه اولونمقده در. هرکونکی نمازك اساسی،
طرزی و عددی حفنده قرآنده تعیانك فقدان قطعیسی انسانی یك
دوشوندیره جك برنقصاندر. بوبابده تولایدن ملاحظاتدن باشلیجه لرینی

(.....)

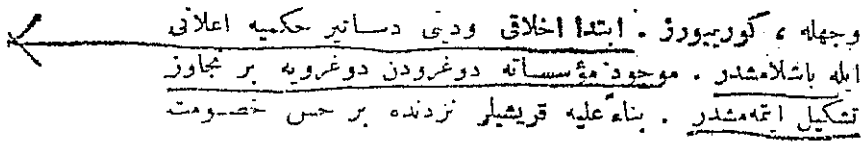
غالبوکه بونلر اسلامیتده یك مؤخر زمانلرك محصولیدر . حقیقت شودرکه
اسلامیتك عبادته عائد طرز واحکامی محمدك اثنای حیاتنده صریح
صورتده تثبیت ایدلمشدر . احادیث مجموعه لرینك نمازدن وآبدستدن

Her günkü namazın esası, biçimi ve sayısı hakkında Kuran'da kesin buyruğun olmaması, insanı çok düşündürecek bir eksikliktir.

(.....)

Gerçek şudur ki: Müslümanlığın ibadete ilişkin, biçim ve hükümleri, Muhammet'in yaşamı döneminde açık biçimde saptanmamıştır.

S. 167'den

وجهله ، كوريبورز . ابتدا اخلاق ودينى دساتير حكميه اعلانى
اله باشلامشدر . موجود مؤسساته دوغرودن دوغرويه بر هجاوز
تشكيل اتمهمشدر . بناءً عليه قريشيلر نزدنده بر حس خصومت

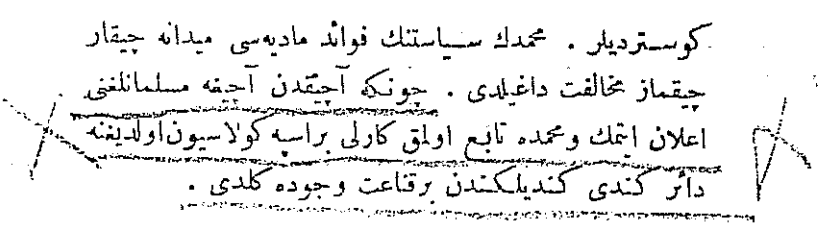
İlkin, ahlaksal ve dinsel kurallar ilanı ile başlamamıştır. Geçerli kurumlara doğrudan doğruya bir saldırı oluşturmamıştır.

(Kitabın 2. cildinin hemen hemen her sayfasında işaretler vardır.)

İSLÂM TARİHİ

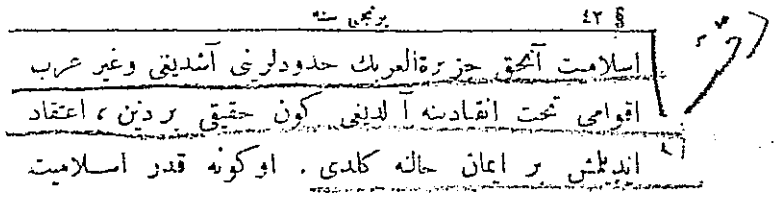
3. CİLT

S. 113'ten

كوسترديلر . محمدك سياستك فوائد ماديه‌سى ميدانه چيقار
چيقماز مخالفت داغيلدى . چونكه آنچيقدن آنجه مسلمانلغى
اعلان اتمك ومحمده تابع اولق كارلى براسه كولاسيون اولديغنه
دائر كندى كنديلكندن رقاعت وجوده كلدى .

(Putataparlardan, başlangıçta karşı çıkanlar olmuştu. Ama bunlar, hiçbir zaman, gerektiği gibi ortaya çıkmamışlardır. Her zaman güçsüz davrandılar. Putataparlığı diriltmeye, yerleştirmeye yönelik hiçbir eylemde bulunmadılar. Yitirilen özgürlüğe üzüldüler, o kadar.) ... Muhammet'in siyasasının, maddi yararları ortaya çıkar çıkmaz, muhalefet dağıldı. **Çünkü, açıktan açığa Müslümanlığını ilan etmek ve Muhammet'e bağlı bulunmak kârlı bir kurgu olduğuna ilişkin, kendiliğinden bir görüş oluştu.**

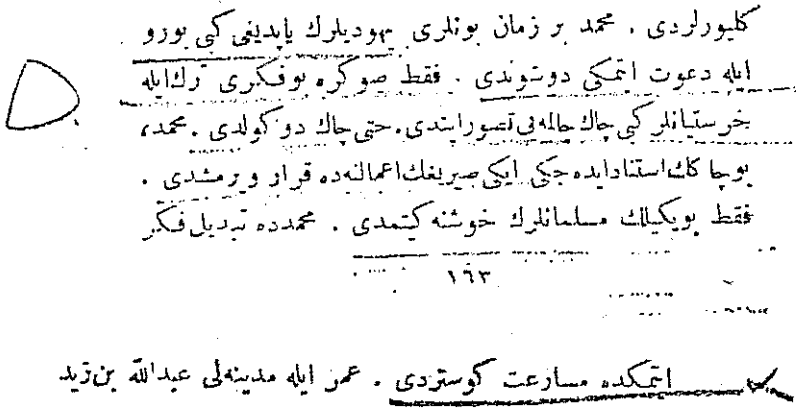
S. 116'dan

İslamlık ancak, Arap Yarımadası'nın sınırlarını aştığı, Arap olmayan halkları, boyunduruğu altına aldığı gün, gerçek bir din ve inanç sistemi durumuna gelmiştir.

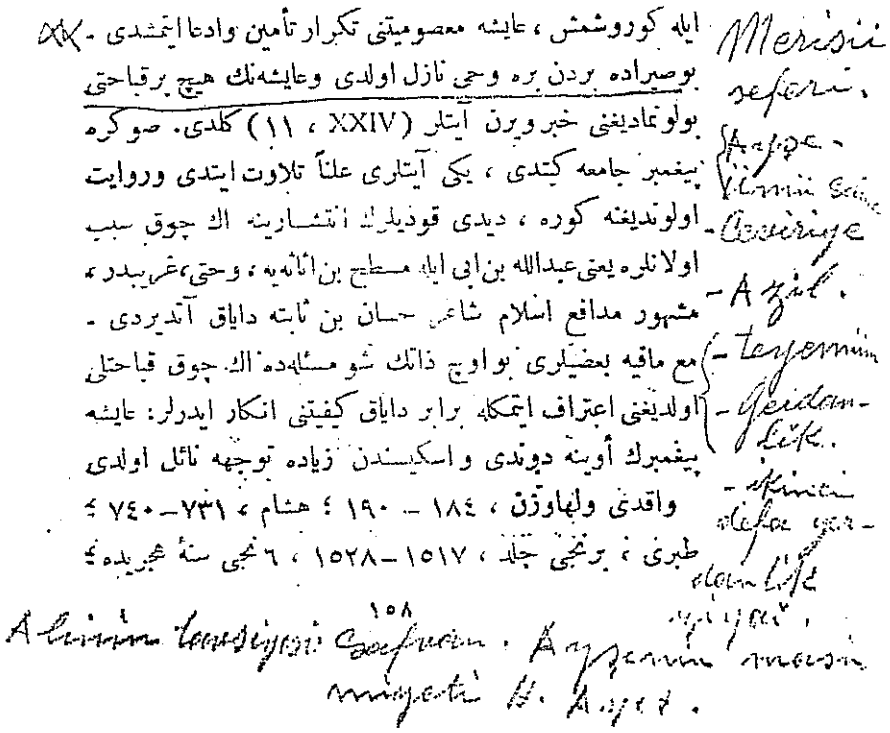
(Metnin yanında «**Dikkat**» yazılıdır.)

S. 163 - 164'ten

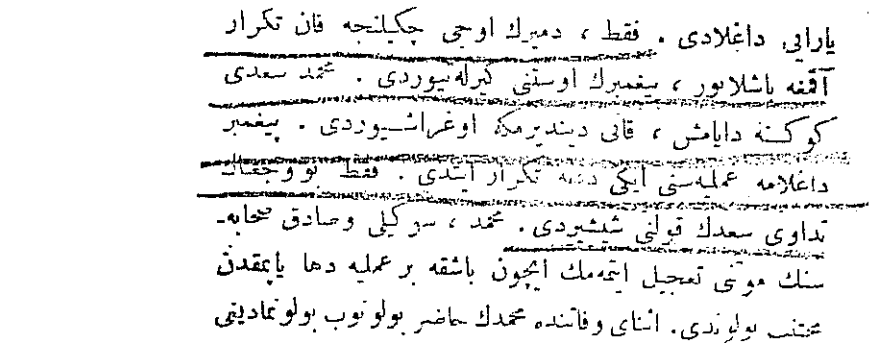
Muhammet, bir zaman bunları, **Yahudilerin yaptığı gibi boruyla çağırmayı düşündü. Ama sonra bu düşünceyi bırakıp, Hıristiyanlar gibi can çalmayı tasarladı. Hatta, çan döküldü, Muhammet bu çanın dayanacağı iki sırığın yapılmasına da karar vermişti. Ama, bu yenilik Müslümanların hoşuna gitmedi. Muhammet de düşüncesini değiştirdi.**

S. 158'den

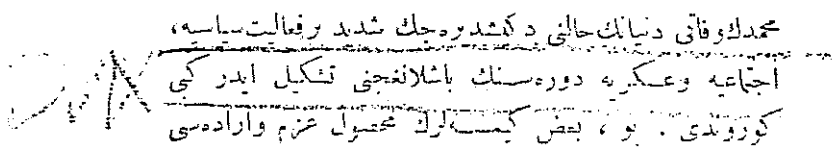
(Ayşe hakkındaki dedikodular üzerine tepkiler büyümüştü.) **Bu sırada birden bire vahiy indi ve Ayşe'nin hiçbir kabahatı bulunmadığını haber veren ayetler(11. XXIV) geldi.**

S. 223'ten

(Kureyza oğullarının öldürülmesine ilişkin hükmü vermiş olan Muaz oğlu Sa'd kurbanlarının arkasından çok yaşamadı. Medine kuşatması sırasında bir ok, kolunun damarını delmiş, kanı dindirmek için girişilen önlemlerin hiçbiri yarar sağlamamıştı. Muhammet, kendisi Muaz oğlu Sa'd'ı tedaviye çalıştı. Kızgın bir demirle yarayı dağladı.) ... **Ama demirin ucu çekilince kan yeniden akmaya başlıyor, Peygamberin üstünü kirletiyordu. Muhammet Sa'd'ı göğsüne dayamış kanı dindirmeye uğraşıyordu. Peygamber dağlama işini iki kez yineledi. Ama, bu acı verici tedavi biçimi Sa'd'ın kolunu şişirdi.** Muhammet, sevgili ve kendisine bağlı sahabesinin ölümünü ivedileştirmemek için, başka bir işe daha girişmekten kaçındı. (Sa'd sonunda öldü.)

S. 231'den

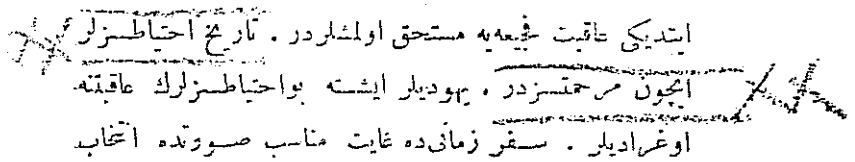
Muhammet'in ölümü, dünyanın durumunu değiştirecek nitelikte önemli bir siyasal, toplumsal ve askersel bir çalışma döneminin başlangıcını oluşturur gibi göründü.

(Kitabın 4. cildinin hemen hemen her sayfasında işaretler vardır.)

İSLÂM TARİHİ

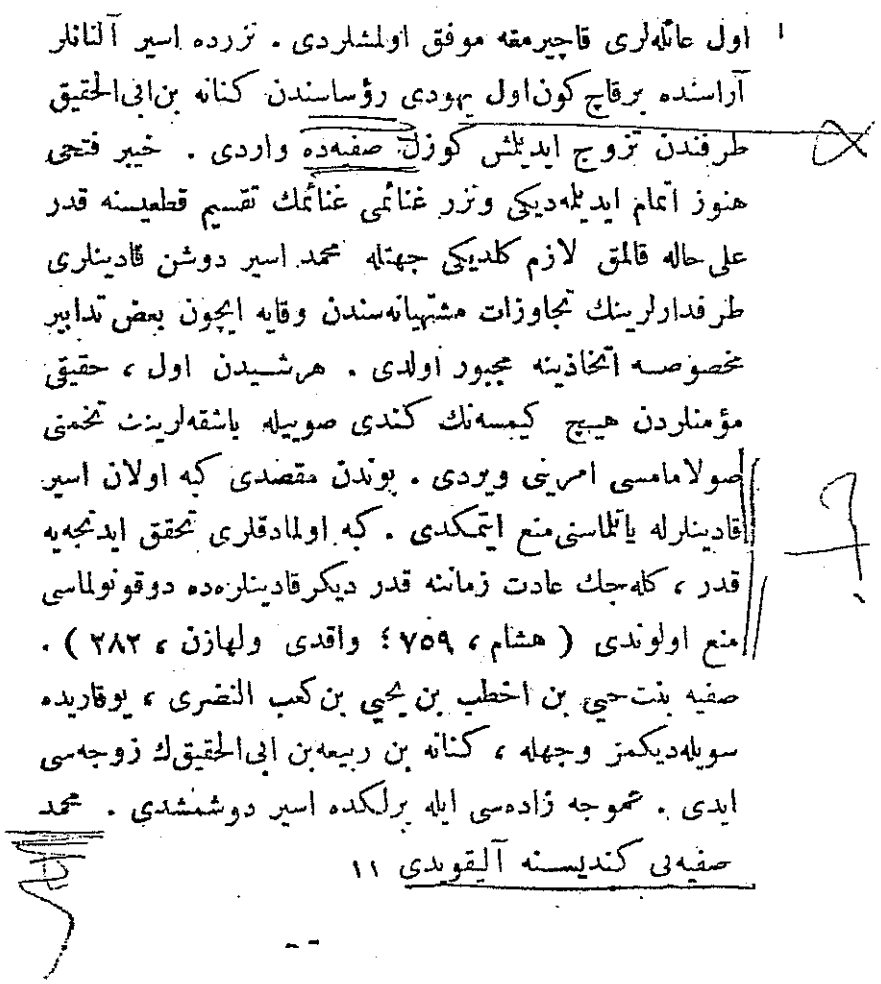
5. CİLT

S. 68'den

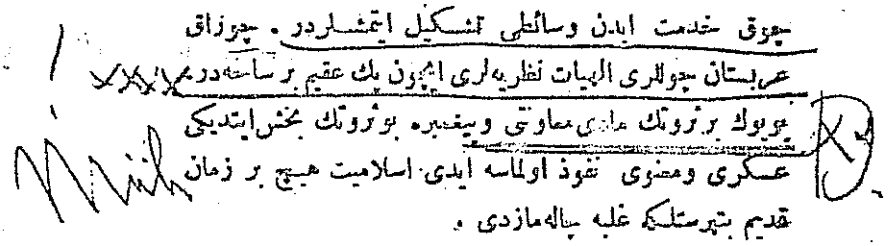
Tarih, ilerisini göremeyenler için acımasızdır. Yahudiler işte bu ilerisini göremeyenlerin kaçınılmaz sonuna uğradılar.

S. 110 - 111'den

اول عائله‌لری قاچیرمقه موفق اولمشلردی . تزرده اسیر آلنانلر
آراسنده برقاچ کون اول یهودی رؤساسندن کنانه بن ابی الحقیق
طرفندن تزوج ایدیلش کوزل صفیه‌ده واردی . خیبر فتحی
هنوز اتمام ایدیله‌دیکی وتزر غنائمی غنائمك تقسیم قطعیسنه قدر
علی حاله قالمق لازم کلدیکی جهتله محمد اسیر دوشن قادینلری
طرفدارلرینك تجاوزات مشتهیانه‌سندن وقایه ایچون بعض تدابیر
مخصوصه اتخاذینه مجبور اولدی . هرشیدن اول ، حقیق
مؤمنلردن هیچ کیمسه‌نك کندی صوییله یاشقه‌لرینك تخمینی
صولامامسی امرینی ویردی . بوندن مقصدی که اولان اسیر
قادینلرله یاتلماسنی منع ایتمکدی . که اولمادقلری تحقق ایدنجیه
قدر ، کله‌جك عادت زمانینه قدر دیکرقادینلره‌ده دوقونولماسی
منع اولوندی (هشام ، ۷۵۹ ؛ واقدی ولهازن ، ۲۸۲) .
صفیه بنت حیی بن اخطب بن یحیی بن کعب النضری ، یوقاریده
سویله‌دیکمز وجهله ، کنانه بن ربیعه‌بن ابی الحقیق‌ك زوجه‌سی
ایدی . عموجه زاده‌سی ایله برلکده اسیر دوشمشدی . محمد
صفیه‌نی کندیسنه آلیقویدی ۱۱

Nizar'da tutsak alınanlar arasında birkaç gün önce Yahudi başkanlarından Kenane bin Ebulhakik tarafından nikahlanmış olan güzel Safiye de vardı. (...) Muhammet, tutsak düşen kadınları yandaşlarının şehvetli saldırılarından korumak için, kimi özel önlemler almak zorunda kaldı. Her şeyden önce gerçek inanırlardan hiç kimsenin, kendi suyuyla başkalarının tohumunu sulamaması buyruğunu verdi. Bununla amacı gebe olan tutsak kadınlarla yatılmasını yasaklamaktı. Gebe olmadıkları gerçekleşinceye, gelecek aybaşı olmasına değin, öteki kadınlara da dokunulması yasaklandı. (...) **(Safiye) ... amcası oğlu ile birlikte tutsak düşmüştü. Safiye'yi kendisine alıkoydu.**

S. 155'ten

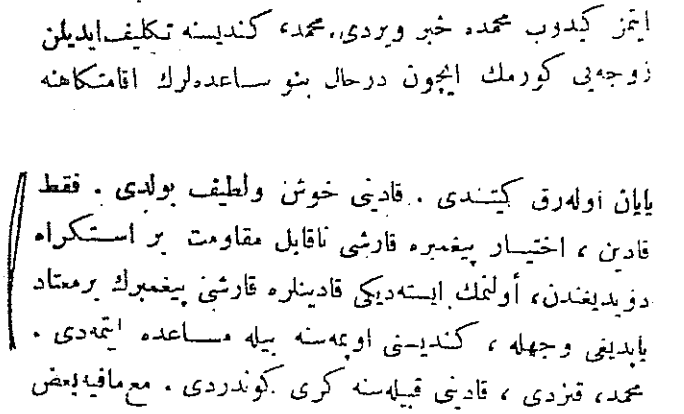
Çorak Arabistan çölleri, dinsel kuramlar için, pek verimsiz bir alandır. Büyük bir servetin maddi yardımı ve bu servetin Peygambere verdiği askerî ve manevî güç olmasaydı, islamiyet hiçbir zaman eski putataparlığa üstün gelemezdi.

(Kitabın 5. cildinin hemen hemen her sayfasında işaretler vardır.)

İSLÂM TARİHİ

6. CİLT

S. 178 - 179'dan

Muhammet, kendisine önerilen kadını görmek için, hemen Sa'doğullarının oturduğu yere **yaya olarak gitti. Kadını, hoş, sevimli buldu. Ama kadın, ihtiyar Peygambere karşı, karşıkonulmaz bir tiksinti duyduğundan, evlenmek istediği kadınlara karşı peygamberin her zaman yaptığı gibi, kendisini öpmesine bile izin vermedi.** Muhammet kızdı, kadını kabilesine geri gönderdi.

S. 190'dan

مدینه حیاتنده اهمیتسز حادثات : پیغمبرك زوجه‌لری
آراسنده‌کی نزاع .

Medine yaşamında ihtiyatsız olaylar: **Peygamberin eşleri** arasında uyuşmazlık...

İSLÂM TARİHİ

7. CİLT

S. 148 - 149'dan

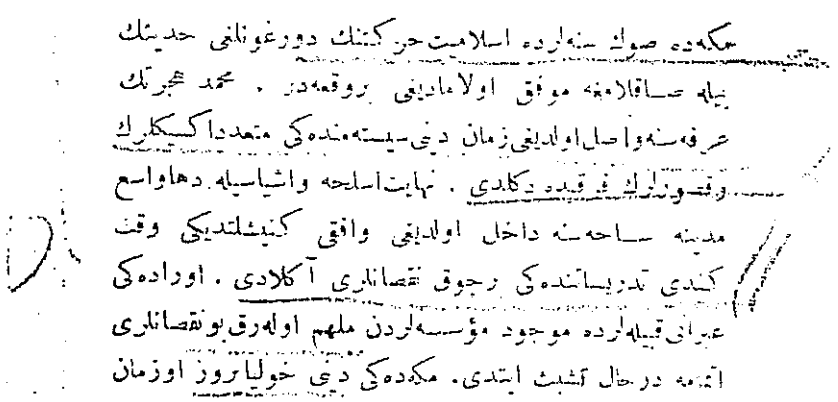
ایتمکده‌در . فعالیتك شمدی تدقیق ایده‌جکمز اوچنجی وصو کنجی دوره‌سنده ، صوك صفحه‌یه واصل اولیورز . بو صفحه‌ده پیغمبر، اوزون و جسورانه حاضرلقلرله کسکین برحاله کتیریلن دینی ، سیاسی وعسکری سلاحلرله جزیره‌نك

العربك بویوك برقسمنی تحت انقیاده آلمغه وخلفلرینه درین بر انقلاب دینی وجوده کتیرمك، عظیم وشرفلی برایمپراطورلق خلق ایتمك ایچون لازم کلن عناصری براقمغه موفق اولدی .

(Muhammet'in) çalışmalarının, şimdi inceliyeceğimiz üçüncü ve sonuncu döneminde son aşamaya ulaşmış oluyoruz. Bu aşamada peygamber, uzun ve yürekli hazırlıklarla, keskin bir duruma **getirilen dinsel, siyasal ve askersel silahlarla,** Arap yarımadasının büyük bir bölümünü, yönetimi altına almaya, ardıllarına (halefleri-ne) derin bir din devrimi oluşturmak, büyük ve onurlu bir imparatorluk yaratmak için, gerekli yapı taşlarını bırakmayı başarmış oldu.

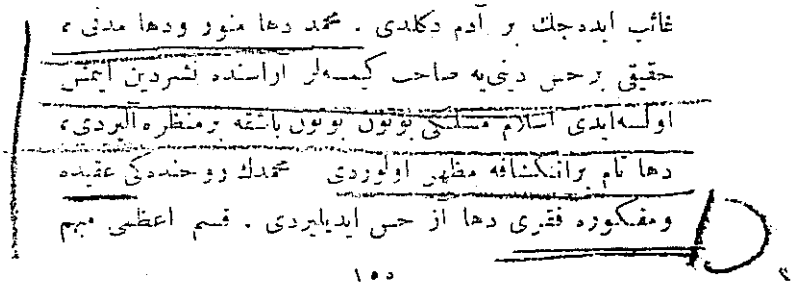
(Bundan sonra bir takım kötü gelişmelere de yer verilmekte Muhammet'ten sonra gelişen olumsuz tutum ve davranışlar uzunca anlatılmaktadır.)

S. 153'ten

Mekke'de son yıllarda müslümanlık hareketinin durgunluğu, hadisin bile saklamayı başaramadığı bir olgudur. Muhammet, Hicret'in arifesinde, dinsel sistemindeki nice eksiklerin farkında değildi. Sonunda, silahları ve her şeyiyle daha geniş bir alan oluşturan Medine kesimine girdiği ve ufku genişlediği zaman, kendi öğretisindeki bir çok eksikleri anladı. Oradaki İbrani kabilelerde bulunan kurumlardan esinlenerek, bu eksikleri tamamlamaya hemen girişti.

S. 155'ten

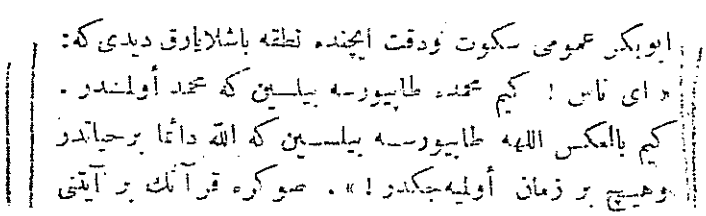
Muhammet, daha aydın ve daha uygar, gerçek bir din duygusuna sahip kimseler arasında dinini yaymış olsaydı, islamlığın gidişi bütün bütün başka bir görünüm alırdı; daha tam bir gelişmeyi başarırdı. Muhammed'in ruhundaki inanç ve düşünce yoksulluğu daha az duyulurdu.

(Kitabın 7. cildinin 10, 12, 19, 25, 107, 108, 111, 114, 119 — 124, 127 — 129, 133 — 135, 140, 150 — 152, 154, 156 — 158, 161 — 166, 284 — 286 ve 298. sayfalarında da işaretler vardır.)

İSLÂM TARİHİ

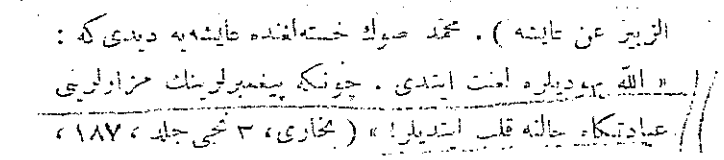
8. CİLT

S. 47'den

ابوبکر عمومی سکوت ودقت ایچنده نطقه باشلایارق دیدی که:
« ای ناس ! کیم محمد طاپیورسه بیلسین که محمد أولمشدر .
کیم بالعکس اللهه طاپیورسه بیلسین که الله دائما برحیاتدر
وهیچ بر زمان أولیه‌جکدر ! » . صوکره قرآنك بر آیتی

Ebubekir, herkesin suskunluk ve dikkatle izlediği konuşmasına başlayarak dedi ki: «Ey insanlar! kim Muhammet'e tapıyorsa, bilsin ki Muhammet ölmüştür. Kim, tersine, Tanrıya tapıyorsa bilsin ki Tanrı her zaman yaşamakta ve hiç bir zaman ölmeyecektir!

S. 53'ten

الزبیر عن عایشه) . محمد صوك خسته‌لغنده عایشه‌یه دیدی که :
« الله یهودیلره لعنت ایتدی . چونکه پیغمبرلرینك مزارلرینی
عبادتگاه حالنه قلب ایتدیلر ! » (بخاری ، ۳ نجی جلد ، ۱۸۷ ،

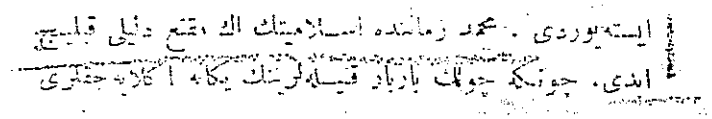
Muhammet son hastalığında Ayşe'ye dedi ki: **«Tanrı, Yahudilere lanet etti, çünkü peygamberlerinin mezarlarını tapınak durumuna getirdiler.»**

(Kitabın 8. cildinin çoğu sayfasında işaretler vardır.)

İSLÂM TARİHİ

9. CİLT

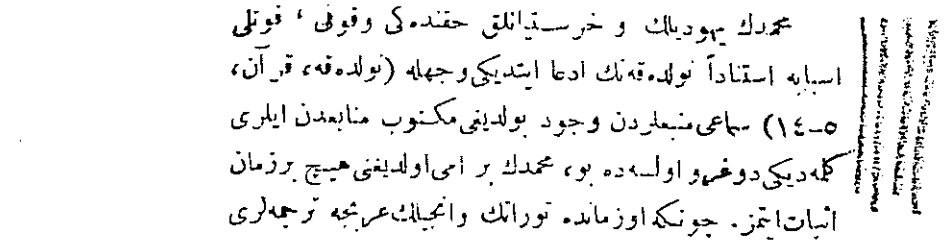
S. 58'den

ایسته‌یوردی . محمد زمانده اسلامیتك الك مقنع دلیلی قلیچ
اندی . چونکه چولك باربار قبیله‌لرینك یکانه اکلابه جقلری

ÜLKÜ OCAĞI ★ Adana Şubesi

(İslamiyetin, Kureyşlilerin siyasal egemenliklerine göre, durum ve koşullar uyarınca istenildiği zaman atılır, istenildiği zaman tutulur bir şey olmadığını kanıtmak istiyordu.) **Muhammet zamanında islamiyetin en inandırıcı kanıtı kılıçtı.**

S. 162'den

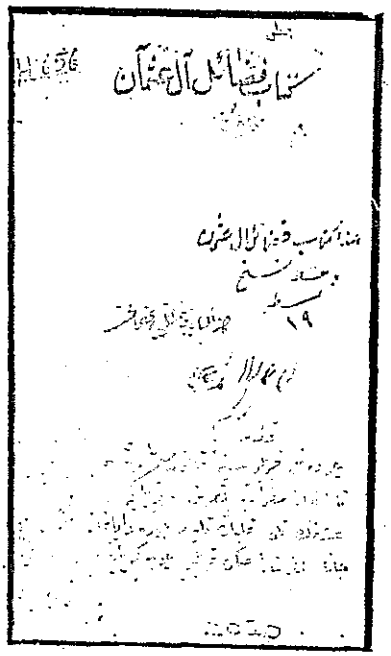
محمدك يهوديلك و خرستيانلق حقنده‌كى وقوفى ، قوتلى
اسبابه استناداً نولده‌قه‌نك ادعا ايتديكى وجهله (نولده‌قه، قرآن،
٥-١٤) سماعى منبعلردن وجود بولديغى مكتوب منابعدن ايلرى
كله‌ديكى دوغرو اولـه‌ده بو، محمدك بر امى اولديغى هيچ بر زمان
اثبات ايتمز. چونكه اوزمانده تورانك وانجيلك عربجه ترجمه‌لرى

Muhammet'in Yahudilik ve Hıristiyanlık hakkındaki bilgisinin güçlü nedenlere dayanarak Nöldeke tarafından ileri sürüldüğü gibi; kulaktan duyma olduğu, yazılı kaynaklardan elde edilmediği doğru olsa da, bu, Muhammet'in okuryazar olmadığını hiçbir zaman tanıtlamaz.

(Kitabın 9. cildinin çoğu sayfasında işaretler vardır.)

K

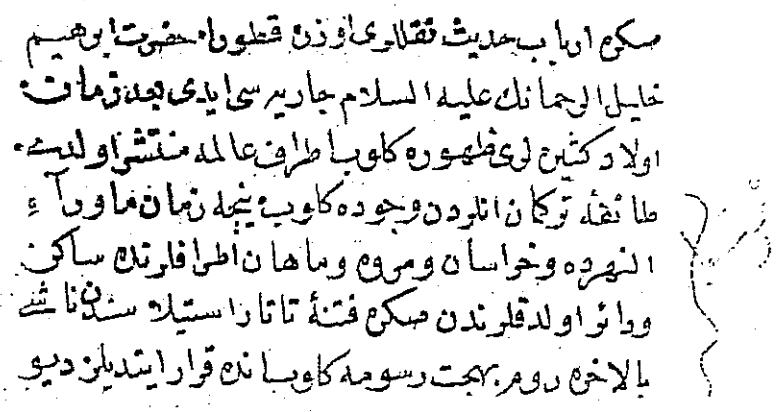
KALÂ, İDU'L — İKYÂN FEZÂ'İL-İ ÂL-İ OSMAN

Anıtkabir 2020

— *Makdisî*, Mar'i b. Yûsuf al - Karmî (- 1624): Kalâ, idu'l - ikyân fezâ'il_i Âl-i Osman. Genişleterek çeviren: Şa'bân Şifâ'i. 184 yk. 210x140 - 135X83 mm. 19st. Nesih, 1156 H. (1743/4 M.) kırmızı szb. Avrupa filigranlı kt, kahverengi meşin şemseli, mıklepli cild.

S. 16'dan

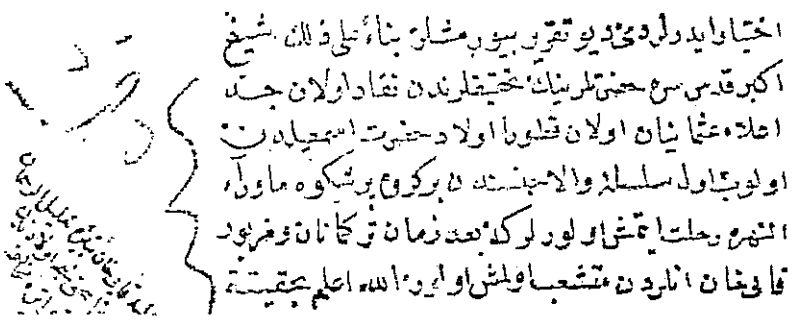

Hadis söyleyenlere göre «Katura, Hazreti İbrahim Halilürrahman Aleyhisselam'ın cariyesi idi. Bir süre sonra çok sayıda çocukları oldu ve bunlar çevreye yayıldılar.» Türkmen boyları onlardan vücuda geldi. Nice zaman Maveraunnehir, Horasan ve Merv yö-

relerinde yerleştiler. Daha sonra Tatar kargaşası ve istilası nedeniyle, güzel Anadolu'ya (Rum'a) gelip burada karar kıldılar.

(Metin dışına **«dikkat»** diye yazılmıştır.)

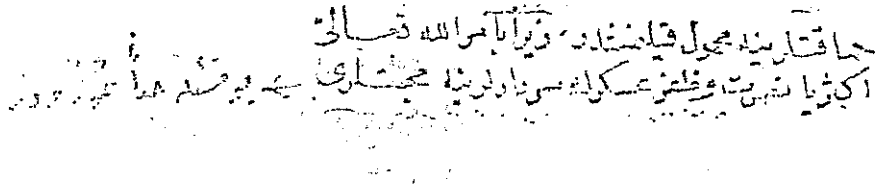
S. 18'den

Şeyh Ekber hazretlerinin araştırmalarına göre Osmanlıların kökeni Katura'nın evladı Hazreti İsmail soyuna dayanır. Bu soydan gelenler Maveraunnehre gelmişlerdir. Türkmenler ve Kayıhan Kabilesi bu kökenden dal budak salmıştır.

(Metin dışına **«dikkat»** yazılıdır.)

S. 24'ten

Çünkü, Tanrı'nın buyruğuyla, çoğunlukla, **Zafer, görevli askerlerin komutanlarına sevgileri** (ile sağlanır).

(Metin dışına, **«Bu mesele, cidden mühimdir, hem de öyledir»** diye yazılmıştır.)

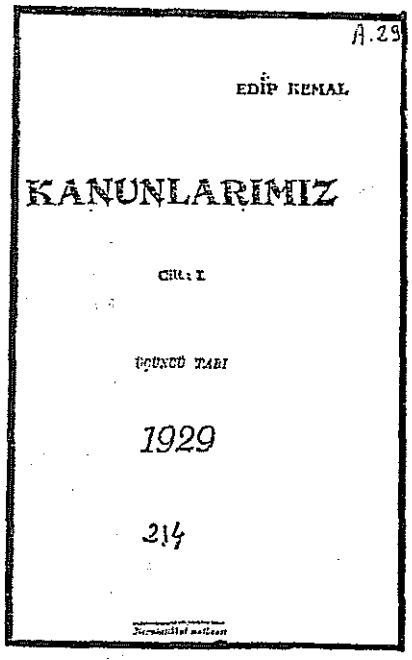
(Kitabın 1 — 15, 17, 19 ve 21 — 23. sayfalarında da işaretler vardır.)

KANUNLARIMIZ

1. CİLT

Anıtkabir 214

(*Türkiye*, kanunlar). Kanunlarımız. 9 c. 3. tb. Derleyen: Edip Kemal (Ergin). Istanbul 1929 - 1934 Necmiistikbal Matbaası. 8°
1. c.: 1929, 1243 S.; 2. c.: 1929. 1301 S.; 3. c.: 1929. 1299 S.; 4. c.: 1929. 1270 S.; 5. c.: 1929. 1242 S.; 6. c.: 1929. 922+193 S.; 7. c.: 1934. 1214 S.; 8. c.: 1934. 1198 S.; 9. c.: Kanunlarımızı arama cetveli. 1934. 248+56 S.

A.29

EDİP KEMAL

KANUNLARIMIZ

CİLT: I

ÜÇÜNCÜ TABI

1929

214

S. 126'dan

Madde 32 — Nahiyenin heyeti intihabiyesi icrayı intihap için tensip olunan mahalle gidip ve pusulaların ilka olunacağı sandığı açıp içi boş olduğunu heyeti teftişiyeye ve hazır bulunanlara gösterdikten sonra kilitlenip anahtarların biri kazadan gelen memura diğeri nahiye reisine verilecek ve hademe sandığın dört tarafından sicim geçirilip uçları muhtarın ve sair azanın mühürleriyle temhir olunacaktır.

S. 658'den

Madde 135 — Memurlar ve resmi müesseselerde ki hademe ve saireden her kim, Türkiye Cümhuriyetinin mühim politika işlerine dair herhangi bir mükâleme veya gizli askerî bir hareket hakkında tasmim edilen sıralara memuriyeti dolayısile veya resmen vâkıf olupta onu Devletçe memur ve mezun olmadığı halde ecnebi yahut düşman bir devlet memuruna doğrudan doğruya veya bir vasıta ile ifşa ederse fiilinin derecei ehemmiyetine göre müebbet ağır hapis veya idam cezasına mahkûm olur.

S. 660 - 661'den

İKİNCİ FASIL

Devlet kuvvetleri aleyhinde cürümler

Madde 146 — Türkiye Cümhuriyeti Teşkilâtı Esasiye kanununun tamamını veya bir kısmını tağyir ve tebdil veya

ilgaya ve bu kanun ile teşekkül etmiş olan Büyük Millet Meclisini iskata veya vazifesini yapmaktan men'e cebren teşebbüs edenler idam cezasına mahkûm olur.

S. 663'ten

Madde 158 — Reisicümhura karşı muvacehesinde hakaret edenler veya Reisicümhur aleyhine tecavüzkârane neşriyatta bulunanlar üç seneden aşağı olmamak üzre ağır hapse konulur.

.....

Madde 161 — Efkârı umumiyeyi tehyiç edecek surette ve mahiyette asılı olmayan havadis veya musanna veya muharref veya asılı olmaksızın bir kimseye isnat olunmuş evrakı bilerek neşir ve nakledenlerle resmî evrak ve mütekları tağyir ve tahrif ile neşreyleyenler hakkında bir aydan altı aya kadar hapis ve yirmi beş liradan elli liraya kadar cezayinakti hükmolunur.

Bu neşriyat, umumî asayişi bozmağa sebep olmuş ise faili hakkında altı aydan iki seneye kadar hapis ve elli liradan yüz liraya kadar ağır cezayinakti hükmolunur.

(Kitabın 1. cildinin 121, 122, 127, 673 ve 681. sayfalarında da işaretler vardır.)

KANUNLARIMIZ

2. CİLT

S. 853 (10. maddeden)

lerini ve fiatlerini yüksek savt ile söyleyebilirler. Adabı umumiyeye münafi isim ve unvanlar hullanmak ve bir şahsın veya heyetin ihlâli namusunu veya kesri itibarını veya alelıtlak heyecanı mucip olacak beyanat ve asvat ile evrakı mezkûre için rağbet celbetmek memnudur. İşbu şeraiti kanuniye hilâfında hareket edenler yirmi beş kuruştan bir

S. 859 - 960'tan

MADDE 34 — Siyasiyata müteallik olmayan ve sırf fennî ve edebî olan resaili mevkute kütüp hükmünde olup

bu Kanunnamenin sureti neşri hakkındaki ahkâma tâbi değildir.

S. 861'den

MADDE 4 — Tabiler ulûm ve fünuna ve edebiyata ve sanayia dair tab'ettikleri kitap ve risale için ruhsat almağa hacet olmayıp ikişer nüshasını akabi tabide ilmühaber ahzile Dersaadette Dahiliye ve Maarif Nezaretine ve vilâyatta Hükûmatı mahalliye ve maarif idarelerine ve kütübü diniyeden ayrıca iki nüsha babı fetvaya vermeğe mecburdur. Aksi

(Kitabın 2. cildinin 852. sayfası da işaretlidir.)

(Kitabın 3. cildinin 540, 542, 543, 689, 691, 735 — 742, 744, 747 ve 753. sayfalarında işaretler vardır.)

KANUNLARIMIZ

4. CİLT

S. 22'den

etmek veya buna teşebbüs eylemek kaçakçılıktır. Suveri meşruhada kaçırıldığı veya kaçırılmasına teşebbüs olunduğu sabit olan eşya musadere ve kaçakçıdan o eşyanın gümrük resmile beraber tâbi olduğu rüsumu sairei Devlet miktarınca cezayinaktî ahzolunur. Kaçırılan eşya ketim veya istihlâk edilipte derdest ve musaderesi kabil olmazsa sahibi, rüsumdan maada bedelini de tediyeye mecbur tutulur. Eşyanın takibi tarihi vukuundan itibaren altı ay hitamına kadar caiz ve bu müddetin mürurunu ispat etmek maznuna aittir.

(Kitabın 4. cildinin 6, 7, 12 — 15, 19 ve 20. sayfalarında da işaretler vardır.

KANUNLARIMIZ

6. CİLT

S. 400'den

MADDE 1 — Türkiye Cümhuriyeti tebaası olan her erkek, işbu kanun mucibince askerlik yapmağa mecburdur. Neferden zabit vekiline [hariç] kadar olanlara efratdenir.

MADDE 2 — Askerlik çağı, her erkeğin esas nüfus kütüğünde yazılı ve yazılacak olan yaşına göredir, ve yirmi yaşına girdiği sene kânunusanisinin birinci gününden başlayarak kırk altı yaşına girdiği sene kânunusaninin birinci gününde bitmek üzre en çok yirmi altı sene sürer. Yerli nüfus kütüklerinin birinde yazılı olmayan kimselerin

(Kitabın 6. cildinin 401. sayfasında ve kanun arama cetvelinde işaretler vardır.)

KİTÂB-İ HİLYET ÜL-İNSAN VE HİLBET İL-LİSAN YAHUT İBN MÜHENNA LÛGATI

Anıtkabir 58

İbn Mühenna, (Es-Seyyid Cemaleddin, XV. y.y.): Kitâb-i hilyet ül-insan ve hilbet il-lisan yahut İbn Mühenna lûgatı. Farisi, Türkçe, Moğolca. Istanbul 1338 (1922). 8 + 230 + 3 S. 8°

(Kitabın kapağı yoktur.)

S. 83'ten

وقد يستعمل الالف والنون بمعنى ذو. مثاله الثوب (تُون) ، ذوثوب (تونان) ، البخت (كُون) ، ذوبخت (كونان) .

وقد يستعمل الميم و القاف ايضاً لهذا المعنى . مثاله ذوفرس (آط مق) ذوثوب (تُون مق) .

«tün», «tünan», «gün», «günan», «atamuk», «tunmuk».

S. 137'den

الله تعالى = تنكرى	الصاحب والملك = ايدى (ايدى)
الواهب = سيورغالى	الخالق = يراتغان
القوى = اوغان	الموجد = تورتكان
الرب = ايكدكان	العزيز = كشوش
المحيي = تيرتكان	الميت = اولدركان

Allah'u Taâla = Tengri
El-Vahab = Sayurgalı
El-Kavi = Ugan
El-Rab = Eğitken
El-Muhyi = Tiritken

El-Sahibü'l Mülk = iydi (idi)
El-halik = yaratgan
El-mucid = türetkin
El-aziz = Keşüş
El-meyt = öldürgen

الخالق = يراتغان
المتعال = تورنا

زيد النفس = باي ديد
الله البصري = اوغان تنكرى

خبير = تاد
قريب = آجدى
مجيب = سينادى
دليل = سورى
واصل = آندرى

المنزل = آكيرمه
الفصل = قاكمه

Atatürk'ün notları :

El-Halîk = Yaratkan

El-Mutecemmil = Tuna

Zeydü'l Gani = Bay Zeyd

Allahu'l-Kaviyyu = Ugan Tanrı

Fülan = Ta o

Fetaha = Açtı

Cerrabe = Sınadı

Dalle = Azdı

El-gazil = Eğirmek

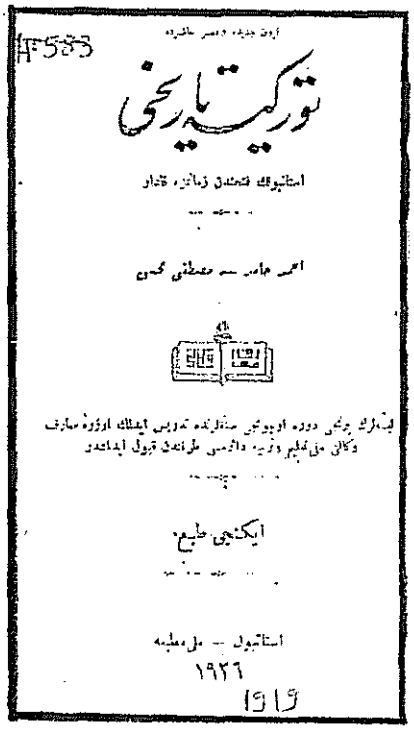
El-Fi'l = Kılmak

(Kitabın 84, 85, 87 — 90, 92, 95, 115, 121, 122, 144, 145, 148, 149, 151 — 154, 162, 179 ve 184. sayfalarında da işaretler vardır.)

KURÛN-İ CEDÎDE VE ASR-İ HÂZIRDA TÜRKİYE TARİHİ

Anıtkabir 1919

(*Ongunsu*), Ahmet Hâmit (1885 - 1967) - Mustafa Muhsin (Teker): Kurûn-i cedîde ve asr-i hâzırda Türkiye tarihi. Istanbulun fethinden zamanımıza kadar. 2. bs. Yayımlayan: Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâleti. Istanbul 1926 Millî Matbaa. V + 719 + 15 S. 8° 1 levha.

S. 461'den

برادرلرینی قتل ایتدیرملری عادت اولمشدی. فاتح محمد بونی قانوننامه‌سنه
بیله درج ایتمکدن چکینمه‌مشدر . بالطبع قتل ایدلمکدن قورتولمق

(Devlet örgütüne ait yasalarıyla en çok ün yapan padişahlar Fatih Sultan Mehmet ile Kanuni Süleyman'dır. Birinci Murat zamanından sonra saltanatı elde etmek için hanedan bireylerinin ayaklanmalarına raslanır. Birinci Murat'a karşı, ilkönce, oğlu, böyle bir davaya kalkışmıştı. Bu tür olayların yinelenmesine engel olmak için, Yıldırım Beyazıt, kardeşini idam ettirdi. Bundan sonra tahta çıkan padişahların kardeşlerini öldürmeleri gelenekleşti.) **Fatih Mehmet, bunu Kanunname'sine bile yazmaktan çekinmemiştir.**

S. 463'ten

دیوان همایون برمدت صوکره دولته عائد مسائل ایله خلقه متعلق
مصالحی باشقه باشقه کونلرده حل ایتمکه باشلادی . بو اداره طرزی
اون‌یدنجی عصر اورتالرینه‌قدر دوام ایتدی . دردنجی محمدك ادرنه‌ده

Divanı hümayun bir süre sonra devlete ait sorunlarla halka ilişkin işleri başka başka günlerde halletmeye başladı. Bu yönetim biçimi on yedinci yüzyıl ortalarına değin sürdü.

S. 464'ten

متروك قالدی . آرتق مهم مسئله‌لر چیقدقجه ویوك رجال صدراعظم ویا
شیخ‌الاسلام قوناقلرینه دعوت اولنور واوراده مجلس قورولهرق
مذاکره ایدیلیردی . بوشکل ایکنجی محمودك نظارت تشکیلاتنه قدر

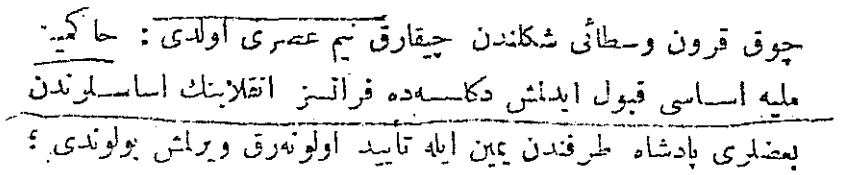
Daha sonra (Divanı Hümayun) önemini yitirdi. (Kubbe Vezirliği bırakıldı.) **Artık önemli sorunlar çıktıkça yüksek devlet görevlileri Sadrazam veya şeyhülislam konaklarına çağrılır** ve orada meclis kurularak görüşülürdü.

S. 474'ten

ادامه‌یه چالیشمسی رجعت دورینی آچمش زمان زمان پایلان جزئی
اصلاحاتك ، هرکون تکرر وتجددی کوریلن داخلی وخارجی غائله‌لره
قارشی کافی برچاره تشکیل ایده‌مدیکی‌ده آکلاشیلمشدی . یکی جری

(Ortaçağın kapanmasından beri yüzyıllar geçtiği, bu süre içinde, Avrupa devletleri düzenli bir çalışma ile ilerleme vadisinde önemli mesafeler aldıkları halde, Osmanlı Devleti'nin hâlâ ortaçağ yöntemleriyle egemenliğini sürdürmeye çalışması, geriye dönüş dönemini açmıştı.) Zaman zaman yapılan küçük yeniliklerin her gün yinelendiği ve yenilendiği görülen ve dış sıkıntılara karşı yeterli bir çare olmadığı da anlaşılmıştır.

S. 607'den

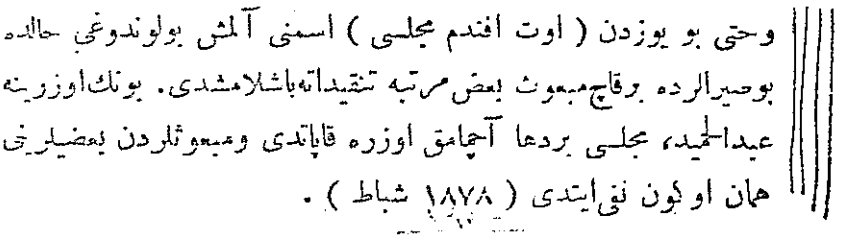

چوق قرون وسطائی شکلندن چیقارق نیم عصری اولدی : حاکمیت
ملیه اساسی قبول ایدلش دکلسه ده فرانسز انقلابنك اساسلرندن
بعضلری پادشاه طرفندن یمین ایله تایید اولونه رق ویرلش بولوندی ؛

(Devlet, iç örgütler yönünden az çok ortaçağ biçiminden çıkarak yarı çağdaş bir nitelik kazandı:) **Ulusal Egemenlik esası kabul edilmiş değilse de, Fransız devriminin esaslarından** bazıları, (Padişah tarafından ant ile desteklenerek verilmiş bulundu.)

(S. 608'de 1856 tarihli ıslahat Fermanı'nın önemli maddeleri işaretlenmiştir.)

S. 646 - 647'den

وحتی بو یوزدن (اوت افندم مجلسی) اسمنی آلمش بولوندوغی حالده
بوحیرالرده برقاچ مبعوث بعض مرتبه تنقیداته باشلامشدی. بونك اوزرینه
عبدالحمید، مجلسی بردها آچمامق اوزره قاپاتدی ومبعوثلردن بعضیلرینی
همان اوکون نفی ایتدی (۱۸۷۸ شباط) .

(«Meclisi Mebusan» ötedenberi hükümete karşı son derece başı eğik olduğu için ve de) bu yüzden «Evet efendim meclisi» adını almış bulunduğu halde, bu sıralarda birkaç Milletvekili bazı derecede eleştirilere başlamıştı. Bunun üzerine **Abdülhamit bir daha açılmamak üzere Meclis'e kapattı ve Milletvekillerinden bazılarını hemen o gün sürgüne gönderdi.**

S. 673'ten

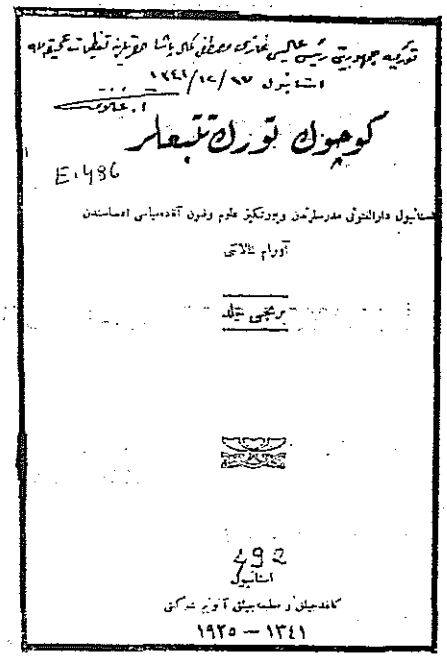
مشلردی . مرتجم صوفه‌لر ایله عسکره استناد لزومنی حس ایده‌رك
عسکر آراسنده تلقیناتده بولنمقدن خالی دکللردی . اتحاد وترقی‌نك

(... **Gerici softalar ise askerlere dayanmak gereğini duyarak asker arasında telkinlerde bulunmaktan geri kalmıyorlardı.**

(Kitabın 417. sayfasından itibaren işaretler vardır.)

KÜÇÜK TÜRK TETEBBULAR

Anıtkabir 492
(*Bodrumlu*), Avram Galanti (1874 - 1961): Küçük Türk tetebbular. 1. c. Istanbul 1925 Kâğıtcılık ve Matbaacılık Anonim Şirketi. 181 + 3 S. 8°

S. 7'den

[۱] خط میخی‌ایله یازیلوب، Dellitzsch ك فکرینه‌اشتراك ایدیور، Dillmau
توغارمه اولدیغنی ادعا ایتدیکی Til-Garimmu موقعنی ، Cappadocia ده
کائن طوروس طاغنك شمالنده کوستریور. Til-Garimmu تعبیری، بوطاغده
کائن قامانو موقعی جوارنده سارغون [۲] طرفندن رکز اولنمش بر کتابه‌ده
مذکوردر . Halevy [۳] Til-Carimmu موقعنی Cappadocia ده

«Dellitzsch» Çivi yazısıyla yazılıp **Togarma olduğunu savladığı Til Garimmu bölgesini Kapadokyada bulunan Toros dağının kuzeyinde gösteriyor.** Til Garimmu deyimi, bu dağda bulunan Kamanu bölgesi yakınında Sargon tarafından dikilmiş bir yazıtta söylenilmiştir.

S. 125'ten

قیمتی وحفظ ایتمشدر . بووثائق ۱۹۰۶ده ، اسکی حتیت ایمپراطورلغنك پای تختی
اولان و یوزغادك یکرمی کیلو مترو غربنده بولنان بوغاز کویندہ بولنمشدر .

(Ülkemiz kültür ve uygarlık yönünden çok eskidir. Tarih, ancak İsa'dan 1500 yıl önce yaşayan ulusları, yakın zamanlarda, I. Dünya Savaşı'ndan sonra bize kalmış topraklarda bile ancak M. Ö. 14. yy.'da yaşamış; adları o da pek yakın bir zamanda bulunan kurumuş belgelerle bize aktarıyor.) Bu belgeler 906'da eski Hitit İmparatorluğu'nun payitahtı olan ve Yozgat'ın 20 km. batısında bulunan Boğazköy'de bulunmuştur.

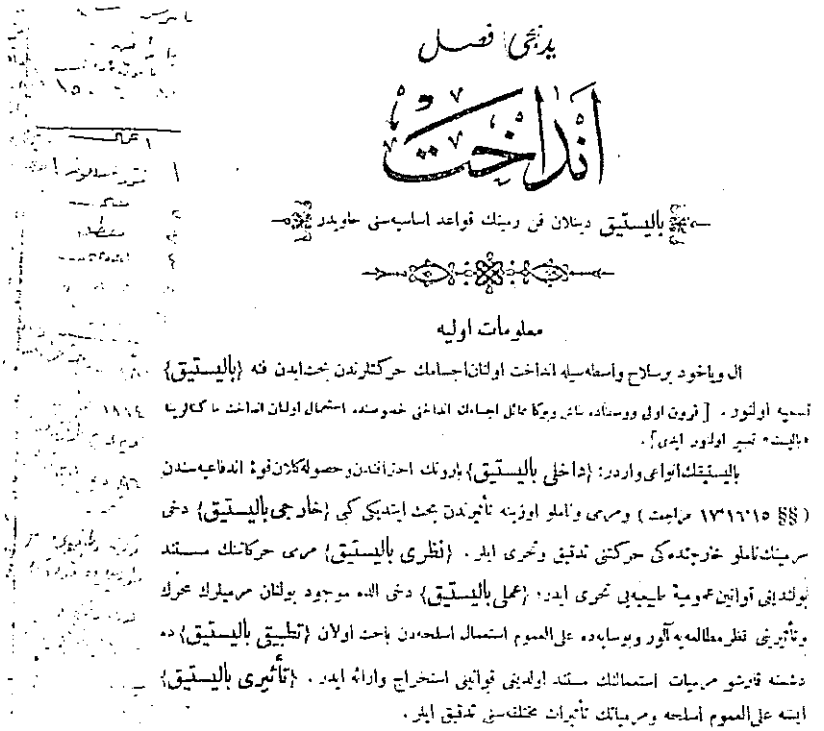
(Kitabın 3, 4, 6, 11, 13, 17, 18 ve 23. sayfalarında da işaretler vardır.)

KÜLLİYAT-I FENN-İ ESLİHA

Çankaya 1260

(*Ahmet* Muhtar Paşa, 1861 - 1926): Külliyat-ı fenn-i esliha. 2. c. y. y. 1319 (1903). 4° resim, 30 planş, 5 levha.
2. c.: Endaht. 484 S.

S. 1'den

یدنجی فصل

انداخت

بالیستیق دیللان فن رمینك قواعد اساسیه سنی حاویدر

معلومات اولیه

ال ویاخود برسلاح واسطه سیله اتماخت اولنان اجسامك حرکتلرندن بحث ایدن فنه {بالیستیق} تسمیه اولنور . [قرون اولی ووسطاده شاتر ویکا جاك اجسامك اتماخی خصوصنده استعمال اولنان اتماخت ماکناربه «بالیسته» تسمیه اولنور ایدی] .

بالیستیقك انواعی واردر: {داخلی بالیستیق} باروتك احتراقندن وحصوله کلان قوة اندفاعیه سندن (§§ ۱۵ ۱۳۱۶ مراجعت) ومرمی واسلو اوزرینه تأثیرندن بحث ایدیکی کبی {خارجی بالیستیق} دخی مرمیك اسلو خارجنده کی حرکتنی تدقیق وتحری ایلر . {نظری بالیستیق} مرمی حرکاتنك مستند بولندیغی قوانین عمومیه طبیعیه یی تحری ایدر . {عملی بالیستیق} دخی الده موجود بولنان مرمیلرك محرك وتأثیرینی نظر مطالعه یه آلور ویوسایه ده علی العموم استعمال اسلحه دن بحث اولان {تطبیق بالیستیق} ده دخله قابلیتو مرمیات استعمالك مستند اولدیغی قوانینی استخراج واراءه ایدر . {تأثیری بالیستیق} اینه علی العموم اسلحه ومرمیلرك تأثیرات مختلفه سنی تدقیق ایلر .

El ya da bir silahla atılan cisimlerin hareketlerinden söz eden tekniğe (balistik) adı verilir.

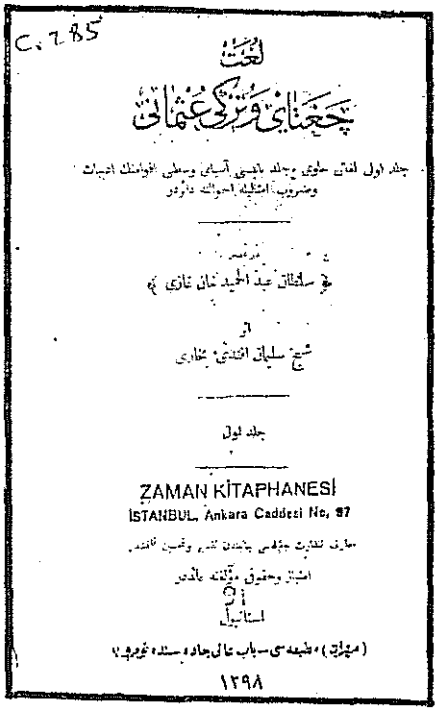
(İç balistik, dış balistik, kuramsal balistik, uygulamalı balistik balistiğin etkisi konularında metin dışına açıklayıcı geniş bilgiler yazılmıştır. Kitabın bütün sayfalarının kenarlarına silahlarla ilgili bilgiler not edilmiş ve işaretlenmiştir.)

Celal ARAMAZ
TÜRKELİ GAZETESİ
Bölge Müdürü

LÛGAT-İ ÇAĞATAY VE TÜRKÎ-İ OSMÂNÎ

Anıtkabir 91

Süleyman Buharî, Şeyh (- 1890): Lûgat-i Çağatay ve Türkî-i Osmânî. 1. c. Istanbul 1298 (1882) Mihran Matbaası. 8°
1. c.: Lûgat-i Çağatay. 20 + 320 S.

C. 785

لغت

چغتایی وترکی عثمانی

جلد اول لغات حاوی وجلد ثانیسی آسیای وسطی اقوامنك ادبیات
وضروب اشتقاقیه احوالنه دائردر

مؤلفی

مرحوم سلطان عبد الحمید خان غازی

و

شیخ سلیمان افندی بخاری

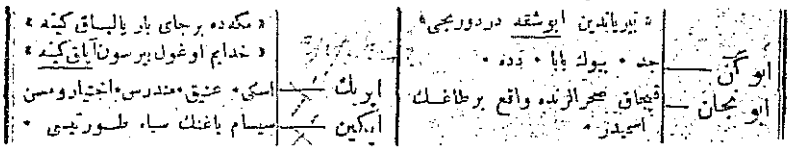
جلد اول

ZAMAN KİTAPHANESİ
İSTANBUL, Ankara Caddesi No. 97

استانبول

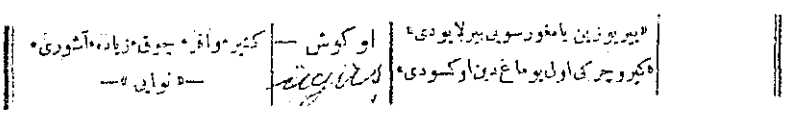
۱۲۹۸

S. 3'ten

« نیریاندین ایوشقه دردورمجی »
جد • بیوك بابا • دده •
قپچاق صحرالرنده واقع بر طاغك
اسیدر •
ایوگن — ایونجان —
« مکه ده برجای بار یالباق کینه »
« خدایم اوغول بیرسون آیاق کینه »
اسکی • عتیق • متدرس • اختیار ومسن
سیام یاغنك سیاه طورتیسی •
ایریك — ایکین —

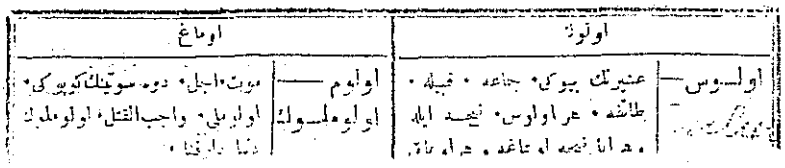
(Eski yıpranmış desen, izi kalmamış kumaşlar için kullanılan) eprik (sözcüğü üzerine) yeni Türk alfabesiyle «**Yıprek**» yazılmıştır.)

S. 37'den

« بیر یرزین یامغور سویی بیرلایودی »
« کبروچرکی اول یوماغدین اوکسودی »
اوکوش —
کثیر • وافر • چوق • زیاده • آشوری •
— « نوایی » —

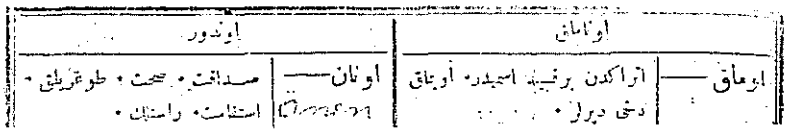
(Çok ziyade, aşırı anlamındaki «Uğuş» sözcüğünün altına, yeni Türk abecesiyle «**Ügüş**» yazılmıştır.)

S. 40'dan

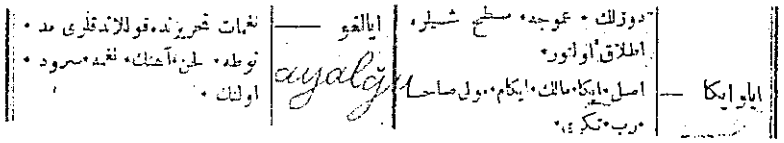
(Aşiretin büyüğü, cemaat, kabile, taife (karşılığı olan) «Ulus» sözcüğünün altına yeni Türk acebesiyle **«Ulus»** yazılmıştır.)

S. 41'den

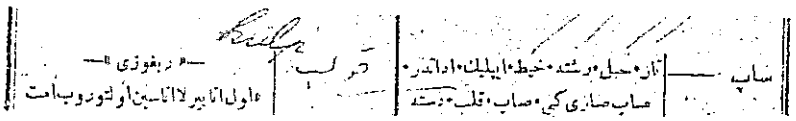
(Sadakat, sıhhat, doğruluk, istikamet (karşılığı olan) Önen'in altına, yeni Türk abecesiyle **«Önen»** yazılmıştır.

S. 45'ten

(Nota (karşılığı olan ayalğu'nun altına) yeni Türk abecesiyle **«Ayalğu»** yazılmıştır.)

S. 177'den

(Kulb (sözcüğünün karşısında) yeni Türk abecesiyle **«Kulp»** yazılmıştır.)

(Kitabın hemen hemen her sayfasında işaretler vardır.)

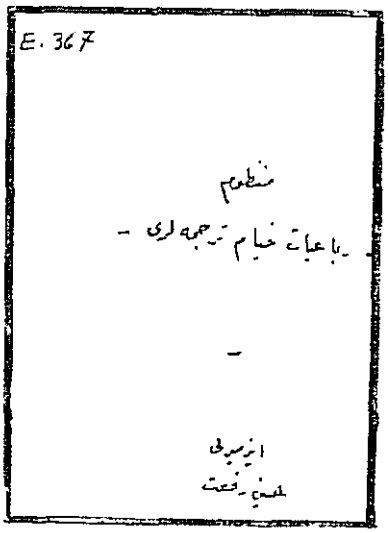
Celal ARAMAZ
TÜRKELİ GAZETESİ
Bölge Müdürü

M

MANZÛM RUBÂİYAT-I HAYYAM TERCÜMELERİ

Anıtkabir 1135
Hayyâm, Ömer (- 1123): Manzûm rubâ'iyat-ı Hayyam. Tercümeleri. Çeviren: Hüseyin Rifat. 73 yk. S. 200X130 mm. bbst. Rika,

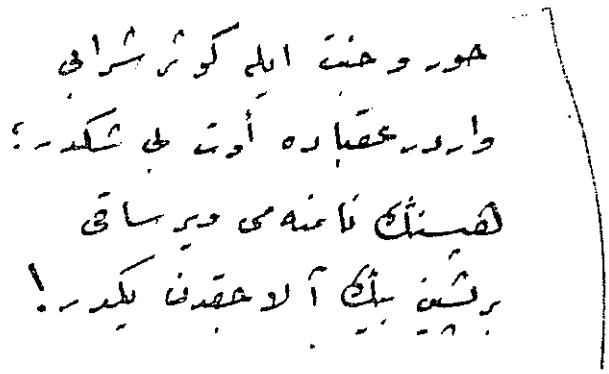
Avrupa filigranlı kt. bez sırtlı çiçek desenli kt kaplı cild.

S. 1'den

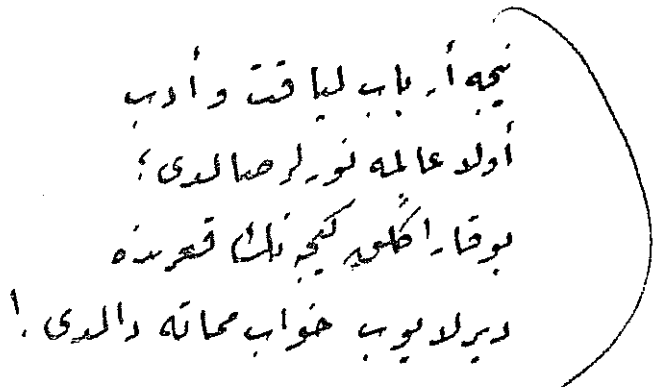
Senden evvelce gelenler daldılar
Köhne dehrin bezm-i nuşanuşuna,
İçtiler mest oldular badelmemat
Düştüler yekdiğerin ağuşuna.

S. 2'den

Huri ve Cennet ile Kevser şarabı
Vardır ukbada evet bi şektir.
Hepsinin namına mey ver saki
Bir peşin bin alacaktan yeğdir.

S. 7'den

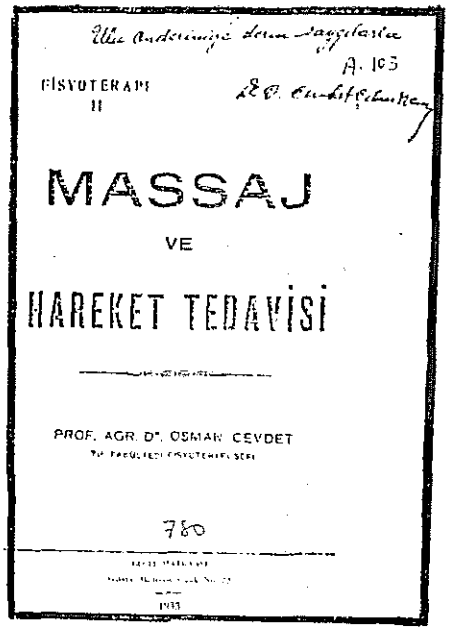

Nice erbabı liyakat ve edip
Evvelâ aleme nurlar saldı,
Bu karanlık gecenin ka'rında
Derleyip hâb-ı memata daldı.

(Kitabın 3, 4, 5 ve 6. sayfalarında da işaretler vardır.)

MASSAJ VE HAREKET TEDAVİSİ (FİSYOTERAPİ II)

Anıtkabir 780
(*Çubukçu*), Prof. Dr. Osman Cevdet (1894 -)
2. c.: Massaj ve hareket tedavisi. 208 S.
Fisyoterapi. 2. c. Istanbul 1933 Becit Matl
baası. 8° resim.

Umumî Mâlumat

Tarih:

Massaj kelimesinin arabca (Mesh) den istihale etmiş olması muhtemeldir. Massaj da, güneş tedavisi, Su tedavisi, eksersizler . . . gibi çok eski devirlerin tedavi vasıtalarından birisi

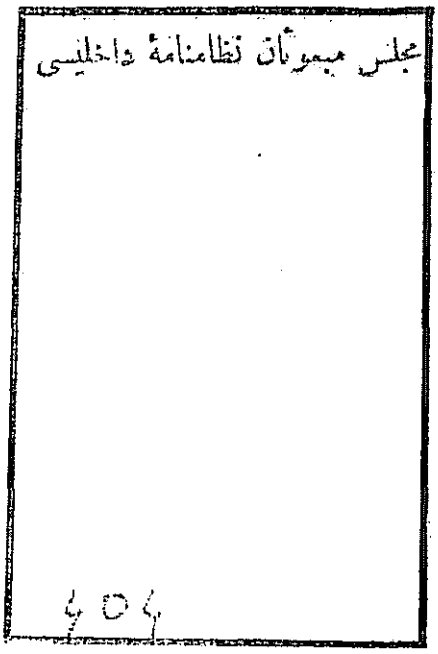
S. 6'dan

Bu gün İsveç, Almanya, Avustrya ve İtalyanın bir çok tıp mekteplerinde bir kinesiterapi ve massaj dersi mevcuttur. Bu suretle tarzı ameliye ve istitbap hakkında kâfi derecede malûmat ile yetişen hekimler, lüzümunda ya bizzat tatbikat yaparlar yahut tatbikatı târif

(Kitabın 7, 8 ve 9. sayfalarında da işaretler vardır.)

MECLİS-İ MEBUSAN NİZAMNAME-İ DAHİLİYESİ

Çankaya 404
Meclis-i Mebusan nizamname-i dahilisi. Ankara 1336 (1920) Büyük Millet Meclisi Matbaası. 68 S. 8°

مجلس مبعوثان نظامنامهٔ داخلیسی

404

S. 5'ten

عریضهٔ جوابیه انجمنی

اون برنجی ماده هر اجتماعك ابتدا سنده اعضاسی مجلسجه ویریله جك قراره کوره یا شعبه لرجه یا هیئت عمومیه جه انتخاب ایدلمك اوزره اون بش ذاتدن مرکب بر عریضهٔ جوابیه انجمنی تشکیل اولنور .

11. Madde: Her toplantının başında üyeleri, meclisce verilecek karara göre, ya şubelerce ya genel kurulca seçilmek üzere, on beş kişiden oluşan bir yanıtlama yazısı kurulu oluşturulur.

(Metnin üzeri çizilmiştir.)

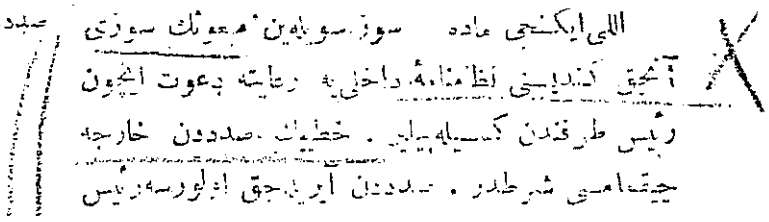
S. 7'den

انجمنلرده عدم دوام

اون یدنجی ماده معذرتلرینی خبر ویرمکسزین بر انجمنك اوچ جلسه سنده حاضر بولنمیان مبعوثلر انجمندن استعفا ایتمش عد اولنورلر . کیفیت مجلس ریاستنه خبر ویریله رك برلرینه قائد اولدقلری شعبه ده دیگری انتخاب ایتدیریلور .

17. Madde: Özürlerini haber vermemeksizin bir komisyonun üç oturumunda üst üste hazır bulunmayan milletvekilleri komisyondan istifa etmiş sayılırlar. Durumdan Meclis Başkanlığı'na haber verilerek yerlerine ilgili şubelerde bir başkası seçtirilir.

S. 19'dan

52. Madde: Konuşan milletvekilinin sözü, ancak kendisini iç tüzüğe uymak için, başkan tarafından kesilebilir. Konuşmacının konu dışına çıkmaması koşuldur. Konudan ayrılacak olursa, Başkan (tarafından konuya çağrılan konuşmacı, yine konu dışı söz söylemeye devam ederse, kendisinin o oturumda konuşmaktan men edilmesi, Başkan tarafından kurula önerilir. Meclis görüşmeden açık oyla karar verir.)

(Kitabın 8 — 10, 12 — 18, 20 ve 22. sayfalarında da işaretler vardır.)

MESELELER DELÂLETİLE VATANDAŞLIK

1. DOSYA

Çankaya 924

Edmonson, James B(artlett, 1882 _): Arthur Dondineau: Meseleler delâletile vatandaşlık. Citizenship through problems for junior high school grades. (Tercüme). 10 dosya. 2° 1. Dosya: 3. - 60. S. Çeviren: Azime (İpek). 48 y.

S. 1'den

MESELELER VASITASİLE YURTDAŞLIK

Birinci bahis

Başkalarına dayanmaklığımız.

S. 3'ten

Meşle (1)/ 14- Hakaret.- Başkalarına duyanığınızı göstermek.

Başlangıç.- Üç arkadaşınızla beraber Avusturalya yakınında sakin olmayan bir adaya yanınıza bir balta, birkilo buğday, bir batman patates verilerek gönderildiğinizi tasavvur ediniz. Bu adada pek çok avlanacak vahşi hayvanlar olduğunu fakat buna mukabil hiç ehli hayvan olmadığını ve yenebilecek sıcak memleket yemişleri bulunduğunu farzediniz.

Talimat. 1.- Defterinize (1) buğday, (2) domates ve saire gibi malik olamıyacağınız 20 nev'i gıdanın listesini yapınız.

Talimat .11.- Şimdi zevkını duyduğunuz fakat orada duyamıyacağınız (1) sinema, (2), (3), (4), ve saire gibi hazlarınızdan 10 tanesinden bir liste yapınız.

Talimat. 111.- (1) Hükümet tarafından eyi organize edilmiş communitede yaşamanın faidelerinin bir kısmından bir liste yapınız ve sınıfta münakaşe etmek üzere hazırlanınız.

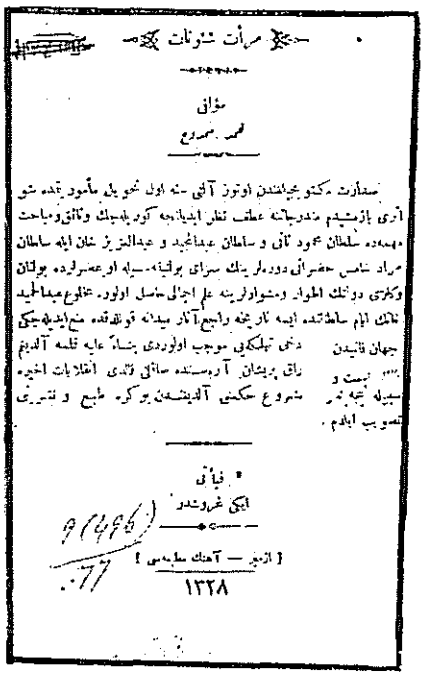
ASRÎ ÇİFTÇİNİN BAŞKALARINA DAYANIŞI. Çiftcinin müstakil .

(1. dosyanın 5, 7, 9 ve 10. sayfalarında da işaretler vardır.)

MİR'ÂT-İ ŞUÛNAT

Anıtkabir 2033

Mehmet Memduh (Paşa, 1839 - 1925): Mir'ât-i şuûnat. İzmir 1328 (1912) Ahenk Matbaası. 172 S. 8°

مرآت شئونات

مؤلفی

محمد ممدوح

سعادت مکتوبجیلندن اوتوز آلتی سنه اول تحویلی مأمور بولندم شو
آری یازمشیدم مدتدرکه عطف نظر ایدیلدیکه کوریلدیك وتألیف ومباحث
مهمه سلطان محمود ثانی و سلطان عبدالحمید و عبدالعزیز خان ایله سلطان
مراد خامس حضرتلری دوردملریك سرای پرتلنه سیله اوعصرلرده یولنان
وکثری دونلك اطوار ومشواورلرینه عم اجمالی حاصل اولور. عنوع عبدالحمید
ثانك ایام سلطنتنده ایسه تاریخه واسع آثار میدانه قونلدقدن منع ایدیلدیکی
جهان تابیدن دخی تهلکه‌لی موجب اولوردی بناءً علیه قلمه آلدیغم
بسم بیمت و یاق پریشان آرزوسنده سلطانی قلدی انقلابات اخیره
سیله بجه بم شروع حکمنی آلدیغندن بوکره طبع و نشرینی
تصویب ایلدم.

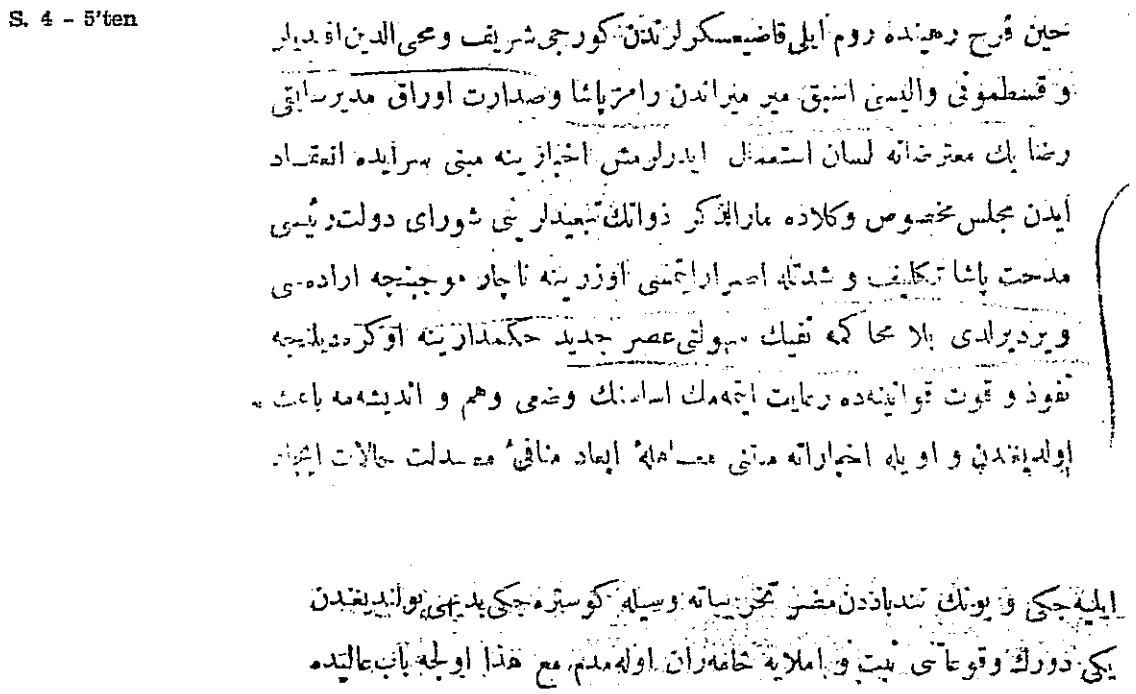
فیائی

ایکی غروشدر

(ازمیر — آهنك مطبعه‌سی)

۱۳۲۸

S. 4 - 5'ten

«Rumeli Kazaskerlerinden Gürcü Şerif ve Muhyiddin Efendi'ler ve Kastamonu Valisi, eski Beylerbeylerinden Ramiz Paşa ve Sadaret, eski Evrak Müdürü Rıza Bey itiraz eden bir dil kullanırlarmış.» İhbarlardan dolayı, sarayda toplanan özel meclis, vekiller toplantısında konuşanların sürülmeleri, Danıştay Başkanı, Mithat Paşa önermesi ve şiddetle ısrar etmesi üzerine çaresizlik gereğince emri verdirildi. Mahkemesiz sürgünün kolaylığı, yeni asır hükümdarına öğretilince, etki ve güç yasalarında uymamak esasının konması, kuruntu ve kuşkuya yolaçtığından ve öyle ihbarlara dayanarak işlem yapmak adalet yararı durumu icat eyleyeceği ve bunun yaraları kapanmadan, zararlı yıkımlara yolaçacağı açık bulunduğundan, yeni dönemin olaylarını saptamak ve yazmağa kalem yürütemedim.

MU KITASI
(KAYBOLMUŞ MU KITASI)

Anıtkabir 1485

Churchward, James (1852 - 1936): Kaybolmuş Mu kıtası. (Tercüme). y.y.t.y. 396 y. 4° resim. Metin daktilo ile yazılmıştır. New York 1934 İves Wash burn baskısından çevrilmiştir.

ÖNSÖZ

Bu eserdeki bütün ilmî hakikatler iki kısım eski tabletlerin tercümeleri üzerine istinad etmektedir. Bunlar bir çok sene evvel Hindistanda bulduğum Naacal tabletleri ve yakın zamanlarda Meksikada William Niven tarafından bulunan 2500 den fazla büyük bir taş tablet koleksiyonlarıdır.

Bu iki kısım aynı orijine maliktir ; zira her ikisi de Mu'nun mukaddes esrarlı yazılarından alınmalıdır.

Naacal tabletleri Naga sembol ve harfleriyle yazılmıştır menkabelerin söylediğine göre ana vatanda yazılmış, ilk defa olarak Burma ve sonra Hindistana getirilmiştir. Naacal'ların Burma'yı 15000 sene evvel bırakmış olmalarına, tarihin şahadeti bu tabletlerin fevkalâde eskiliğini ıspat etmektedir.

Meksika tabletlerinin nerede yazıldığı meseledir. Ekseriyetle daha Şimalde yahut Uygur işaret ve harfleriyle yazılmıştır. İki kısımda da hakikat olan, yazının ana vatan, Mu alfabesiyle olmasıdır. Bunların Meksikada ve yahut ta ana vatanda yazılıp Meksikaya getirildiğini söyliyemem. Mamafih bazı tabletlerden anlaşıldığına göre 12,000 seneden daha eskidirler. Meksika tabletleri arasında Mu'dan bahseden bir kaçını buldum, diğerleri ise benim Naacal Hilkat Hikâyesindeki açık kalan yerleri tamamlamaktadır. Bunları, tercüme, halledilmiş şekil ve teşrihleriyle beraber Mu'nun bu tabını/Metin kısmına ilâve ettim.

Bu Amerikan tabletlerinin şâmil olduğu bazı mevzular şunlardır:-

Halkatin,hayat ve orijininin en küçük noktalarına kadar tarifi. "Dört büyük kozmik kuvvetin" orijin ve harekâtı , 1000 den fazla tablet bu mevzua hasredilmiştir ve sonuncusu olmakla beraber hâizi ehemmiyet olan - Kadının yaradılışı.

Şarkta tesadüf ettiğim Naacal tabletleri muhtelif mevzular üzerine noksan parçalardan ibaretti. Meksika tabletleri Naacal dekileri yalnız teyit etmiyor fakat bir çok noksan yerlerini de tamamlıyor.

Bu tabletlerin ileri sürdüğü vak'aların doğruluğunu, mümkün olduğu kadar ispat için bir çok seneler çalıştım. Şayanı alâka olan bu Naacal tabletlerindeki yazıların ispâtına araştırma ve tetkikat ve tetebbula elli seneden fazla bir zaman sarfettim. Elân da hiç bir yanlışa tesadüf etmedim.

Meksikadakiler ,Naacal dekiler gibi, arzın bir zamanlar bir çok hususlarda bizimkine faik, tasavvuru imkânsız eski bir medeniyete malik ve modern dünyanın tanımağa yeni başladığı mühim bazı esaslarda daha ileride olduğu kanaatini bana mutlak surette veriyor. Bu tabletler, diğer eski vesikalarla beraber Hindistan Babil ,İran, Mısır ve Yucatan medeniyetlerinin, ilk büyük medeniyetin sönen korları olduğuna dair şayanı hayret hakikatlerin şahitliğini yapmaktadırlar .

Bu kitabın ilk tabının esasını teşkil eden şark Naacal tabletleri eski insanlara dair hayret engiz bir tarihtir .

Niven'in"Meksika taş tabletleri"daha fazla değilse de aynı derecede şayanı hayret ve mucibi faidedir . İlk insana ait kayıtların Mısırda, yahut Fırat vadisinde değil, fakat şimalî Amerikada ve MU nun ilk kolonilerini yerleştirdiği şarkta,bulunduğuna dair olân iddiamı teyit ediyorlar .

Bu kitap hususunda yardım ve nezaketlerini gördüğüm Londrada British Museum ; Honolulu'da ,Bernice P.Bishop Museum ; New-York da, The American Weekly ; California ,Los-Angelos'da , Capt.E.A.Salisbury ; California, Oakland'da Samuel Hubbard ; Texas ,Austin de William Niven ve isimlerinin kaydedilmemesini rica eden Tibet ve Hindistandaki bazı Manastırlara burada teşekkür ve takdirlerimi bildirmek istiyordum .

S. 16'dan

Adn (cennet) bahçesi Asyada değil, şimdi Pasifik Okyanusuna batmış olan bir kıtada idi. Mukaddes kitaptaki hilkat hikâyesi -yedi gün ve yedi gece kıssası- en önce Nil halkından ve yahut Fırat vadisinden değil, şimdi bu yok olmuş kıtadan, Mu'dan, insanın ana yurdundan gelmiştir.

.....

olunabilir. Bütün bu kaynaklar, bundan elli bin yıl önce 64 milyon nufus barındıran bu acaip memleketin o zaman, bugün medeniyetimizden daha yüksek bir medeniyete sahip olduğunu söylemektedir. Bunlar, anlattıkları başka şeylerin yanında, esrarengiz Mu topraklarında ilk insanın yaradılışını da hikâye etmektedirler.

S. 17'den

Bundan dolayı mukeddes kitabın, bugün bildiğimiz şekildeki hilkat hikâyesi, bundan 500 asır önceki Mu tarihini anlatan kitabelerin verdiği müessir hikâyeden alınmıştır; buna emin olabiliriz. Bu orijinal hilkat hikâyesinin bu yolda aydınlanışı bir hikâyedir ki bizi bundan elli seneden daha önceye götürür.

.....

İki seneden fazla rahip dostumun beşeriyete orijinal dil olduğuna inandığı ölü bir dili tetkik yolunda bütün varımla çalıştım. O, bu dilin Hindistanda kendinden başka ancak iki büyük rahip tarafından bilindiğini bana bildirmişti.

S. 18'den

derecelere kadar çıkardı. Evvelce insanın efsanevî ana yurdu olan esrarengiz Mu kıtasından bahsetmişti. Şimdi bu değerli kitabelerin

S. 19'dan

tecessüsle tetkik ettim. Bunlar, güneşte yanmış kilden yapılmışlardı ve dehşetli surette tozlu idiler. Kitabeleri büyük bir itina

S. 20'den

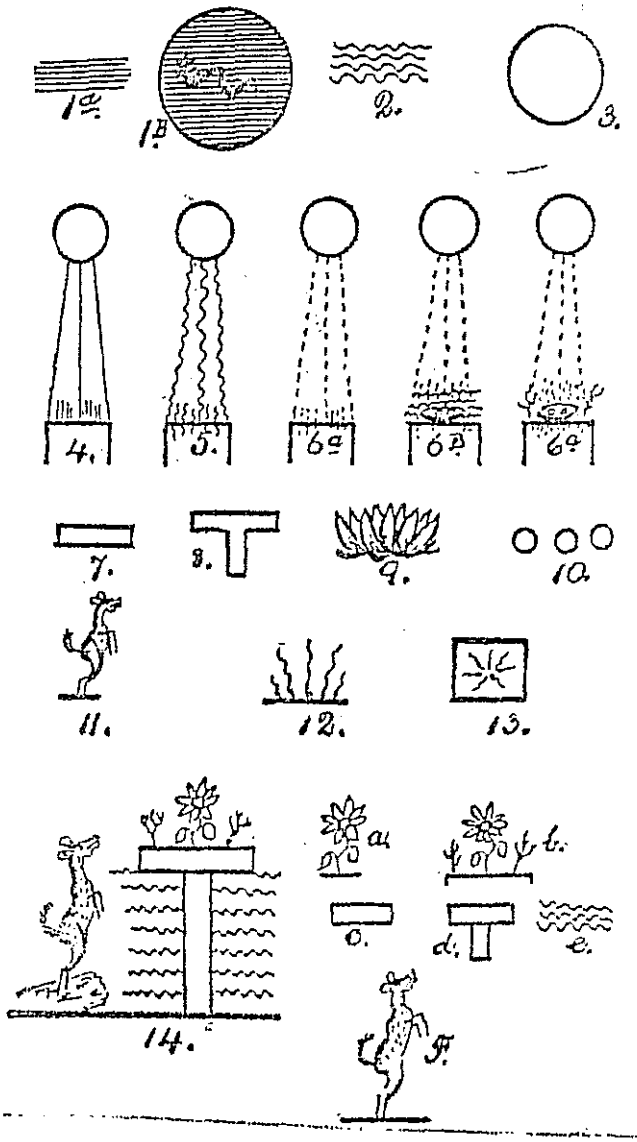
Bu yazılar, mufassal olarak toprağın, insanın yaradılışını ve ilk defa meydana çıkan yer olan Mu'yu tasvir ediyordu.

S. 22'den

Tetkiklerime devam ederek kaybolmuş olan bu kıtanın Hawii'nin şimalinde bir noktadan Fiji ve Easter adalarının cenubuna kadar uzandığını ve insanların orijinal vatanı olduğunu keşfettim. Öğrendim ki bu güzel memlekette bütün dünyayı sömürgeleştiren (Kolonize eden) bir millet yaşamış ve bu toprak bundan on iki bin (12,000) sene önce dehşetli zelzelelerle çökmüş ve ateşle su arasında batıp gitmiştir.

Dünya yaradılışının orijinal hikâyesini de öğrendim. Bu kıtanın üzerinde ilk insan vücut bulmuştur.

S. 23'ten

Naacal tabletlerinde bulunan bazı enteresan sembol ve tezyinat

S. 59'dan

Kayıtlara, kitabelere ve an'anelere göre, insanın arz üzerinde zuhur etmesi Mu diyarında vuku bulmuş, ve bu sebepten dolayı Mu adına "Kui diyarı" ismi de ilâve edilmişti (19). Şehirleri, bazen "şeffaf mabetler" tesmiye edilen,damsız ve hakkedilmemiş taştan yapılmış büyük mabetler tezyin ediyorlardı. Dua ve niyaz edenlerin başına, duanın Uluhiyet tarafından kabul edildiğine alâmet olarak, Ra şualarının inebilmesi için dam yapılmıyordu. "Zengin takımı kıymetli taşlar ve bir çok mücevherlerle süslenmiş elbise giyer ve bir sürü hademeleriyle birlikte muhteşem saraylarda ikamet ederlerdi" (20).

S. 62'den

"Bütün Kıta okyanus dalgaları gibi yükselip altüst oldu. Yer, fırtınada sallanan yapraklar gibi titreyip sarsıldı. Mâbetler ve saraylar parçalanıp yıkıldı, âbide ve heykeller devrildi. Şehirler harabe yığınlarına döndü (25)."

.....

su baskını altına aldılar". Şehirler ve bütün canlı mahlûklar bu tufana batıp telef oldular. " Can çekişen kalabalığın figan ve feryatları bütün havayı doldurmuştu. Halk mâbetlere ve iç kalelere sığınmağa çabalıyordu , fakat yangın ve duman onları dışarı çıkmağa icbar etti. Parlak ve mücevherli elbise giymiş kadın ve erkekler 'Ya Mu, kurtar bizi!' diye feryat ediyordu." (28).

.....

(25) Troano Yazması (Manuscript), Codex Cortesianus ve Lhasa Record'u.
(26) Hawaii, Miyanoa ve başkaları.
(27) Grek Kayıtı (Record).
(28) Lhasa Kayıtı (Record).

S. 61 - 62'den

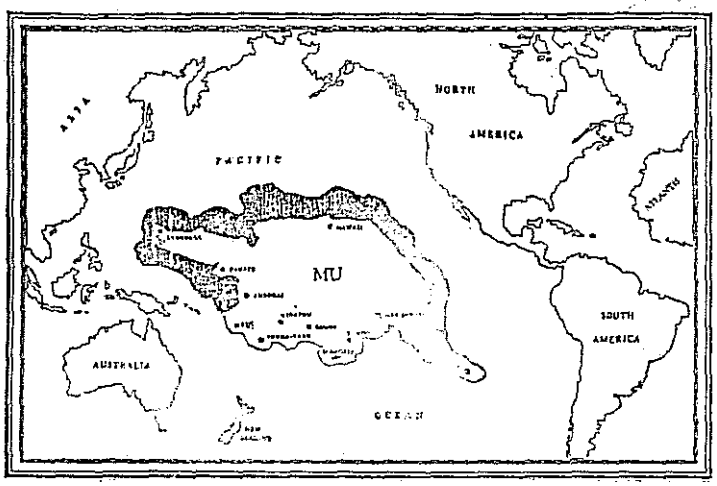
Çiftlay - Akadağ S.: 466 / 1067

Ya = Kazık, ağaç kama çakmak.
Yaaş : daralmak, sıkılmak, kısılmak
Şatmak (çamura).

Ya = Yara (Rad. IV - Tar.)

S. 67'den

Celal ARAMAZ
TÜRKELİ GAZETESİ
Bölge Müdürü

Mu'nun jeografik vaziyetini gösterir Harita
Çizen : James Churchward.

S. 68'den

İnsanın arz üzerinde zuhur ettiği yeri itiraz ve inkâr kabul etmiyecek surette Mu diyarında bulmuştuk. Muhtelif kayıtlar bu memleketin Tevratta zikrolunan Aden cennet bahçesi olduğunu, Mu'nun da Amerika garbinde ve Asya şarkında ve binnetice Büyük Okyanosta bulunduğunu isbat etmektedirler.

S. 73'ten

Zelzeleler Yukatan'daki Maya binalarını temeline kadar sarstıktan sonra, Volkanik bir Kataklizm tahribatı tamamladı. Sanileri olan Yukatan Mayaları da yeryüzünden silindi, Milâttan 9500 yıl önce.

S. 79'dan

Şüphe yoktur ki, ana vatanın (the Motherland) halkı arasında-bazı kimseler tarafından en çok sevilen yaradıcı sembol olarak tanınmakla beraber-kuş sembolü mukaddes din sembolü olarak tanınmakta idi.

S. 80'den

Uygur tarzı numuru, Mutut ve çubuklar kullanıldığına göre bunlar meçhul Uygur'lular tarafından tesis edilmiştir. Bu, güneşlerle teeyyüt etmektedir. Bu güneşler güneş resminin Uygur tarzında yapılmış, ve Allahın monotheistic sembolü şeklindedir.

Ortadaki resim No. 1066, hiyeratik harf olan H. harfini tutmaktedir. Bu harf yaratıcı kuvvetlerin (Creative Forces) alfabe sembolüdür.

S. 81'den

Seb, Mısır kuşu.- Mısır Pantheon'ın arasındaki Allahların birisine bir kuş adı verildiği görülmektedir, bu kuş da kazdır. Kaz şark lejandlarında bahsi geçen mukaddes kuştur.

Yukarı Mısır, Hindistan tarafından kolonize edilmişti.

S. 94'ten

Başka kayıtlar da kaybolmuş kıtanın jeografik vaziyetini gösterir.

Bir çok Amerikan kayıtları Mu kıtasının Amerikanın garbında olduğunu söyler. Bütün Asyatik kayıtlar ise Anavatan Mu'nun Asya şarkında, "doğan güneşin istikametinde" bulunduğunu yazarlar. Binaenaleyh, beşeriyetin Anayurdu Amerika ile Asya arasında olduğuna nazaran Büyük Okyanusta bulunması lâzımgelir, ki biz de adalarda onun büyük medeniyetli şehirlerinin ve mabetlerinin taştan kalıntılarını ve bir de beyaz ırk buluruz.

İlk önce Amerika kayıtlarını ele alıp, Yukatan'da yazılmış bir eski Maya kitabı olan Troano el yazısından başlıyacağım. Bunun eskiliği 1500 ila 5000 sene tahmin edilmektedir. Zannıma göre 1500 ilâ 3000 arası demek daha doğru olur. Ben bunu yanı şekline müsteniden söyliyorum.

S. 97'den

"Şu Kui diyarı" cümlesi giden ruhların diyarı demektir. Mısırlıların Ka'sı çömmüllü manasıyla Maya Kui'sinden gelmektedir.

Kadim zamanlarda "ilâh" Allah manasına gelmezdi. O ölen bir kimsenin ruhu demekti. Bu suretle, el yazısında (Manuscript) bahsi geçen ilahların anavatanı, cümlesi, manaya uzatmak, insanın anavatanı (the motherland of man) demektir.

S. 101'den

) Bal bir Maya kelimesidir, manası da "Tarlaların Allahı"dır.

.....

(x)
— Boğmak =
Hafif etmek, Hafre
yapmak.
(Boğaj - Boğğ - Bal)
— Bolaar = Sulcar
— Bolluğmak = Altüst et.
— Bollk = Lonca.

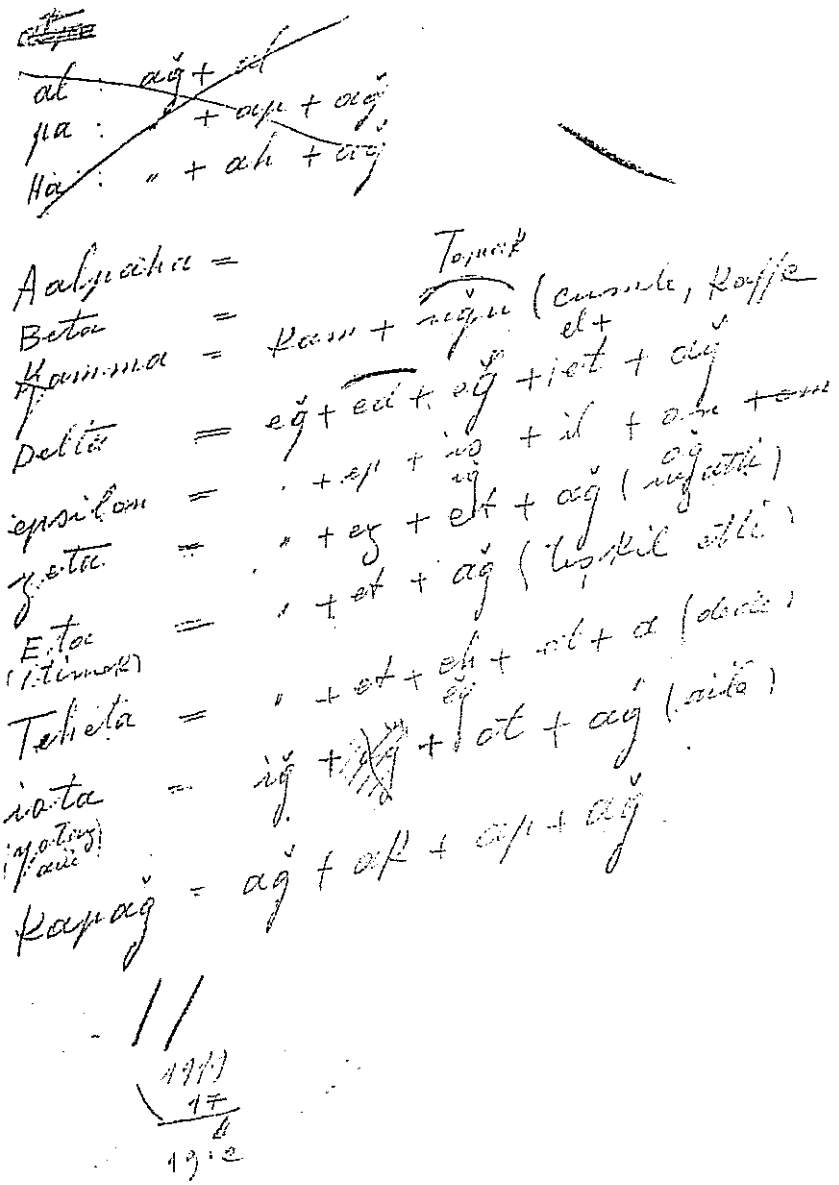
S. 108'den

D. Polonesia ve diğer grupları teşkil eden kara parçaları arasında tarihten evvelki zamanlarda, Amerika medeniyetini Cenubî ve Şarkî Asya medeniyetleriyle, ve bilnetice dünya üzerinde muhtelif medeniyetleri birbirine bağlayan, rabıtalar bulacağız. Sevahat her ne

S. 131'den

Yunanca	Kara-Maya	Serbest tercüme
Alpha	Al-pàa-ha	sular şiddetle iniyorlar.
Beta	Be-ta	ovalar üzerinde tevessü ederek
Gamma	Kam-ma	toprakları kaplıyorlar
Delta	Tel-ta	münhat arazide ki orada
Epsilon	ep-zil-on-om	hailler vardır,sahiller teşekkül eder,girdaplar
Zeta	ze-ta	arza çarpar
Eta	et-ha	su ile
Theta	thetheha-ha	sular yayılır
Iota	io-ta	yaşayan ve hareket eden her şey üzerine
Kappa	ka-pàa	hailler yol verir ve
Lambda	lam-be-ta	(...)nın toprağıbatmıştır.
Mu	mu	Mu
Ni	ni	yalnız zirveler
Xi	xi	suların üzerinde gözükür
Omikron	om-ik-le-on	kasırgalar etrafta eser
Pi	pi	ve yavaş yavaş
Rho	la-ho	gelinciye kadar
Sigma	zi-ik-ma	soğuk hava .evvelce
Tau	ta-u	vadilerin bulunduğu yerde, vardır
Upsilon	u-pa-zi-le-on	şimdi uçurumlar soğuk derinlikler,dairevi yerlerde
Phi	pe-hi	çamur teşekkül etmiştir
Chi	chi	bir ağız
Psi	pe-zi	ağılır,buharlar
Omega	o-mec-ka	meydana çıkar ve volkanin rüsup.

S. 130 - 131'den

S. 140'tan

D.

Bunlar , eski zaman adamlarının ulûhiyetin her vasfı için hususî bir "sembol" kullandığını katırlemağı ve Güneşin ulûhiyetin bütün vasıflarının müşterek "sembol"ü ve binaenaleyh ulûhiyetin kendisi olduğunu unutuyorlar .

S. 146'dan

D.

Zannederim ki, MÜ nun beni beşerin anavatanı olduğu keyfiyetinin münhasıran semboller ianesiyle ,sarahatle ,sabit olduğuna en müştereddit insanı bile inandırmak için yalnız Uygur vesaiki kalıyor. Uygur,İncildeki Tufan devri zamanında MÜ'ya ait belli başlı müstemleke idi ki bunun şarkta kâin kısmı tufan ile harap oldu.

S. 147'den

Çin efsaneleri, Uygurların 17,000 sene evvel, medeniyetin en yüksek mertebeye ulaşmış olduklarını söyler. Bu tarih jeolojik hadisenin vukua geldiği zamana mutabık düşmektedir.

Uygur İmparatorluğu kudretli kollarını Pasifik Okyanosundan Asya ortalarına ve Hazer denizinden Şarkî Avrupaya kadar uzanmış bulunuyordu. Uygur İmparatorluğunun Cenup sınırı Burma, Koşin Şin, Hindistan ve İranın Şimal hudutlarına dayanıyor ve bu vaziyet, Himalaya ve sair Asya dağları yükselmeden mevcut bulundurdu.

Şimal sınırları Siberyaya dayanıyordu ; fakat nereye kadar gidiyordu, bunu söylemek için elde hiç bir mehaz bulunmamaktadır. Onlardan kalan şehirler, Siberyanın Cenup kısmında bulunmuştur. Gayet eski bir Hindu eserinin söylediğine göre Uygurlar Avrupaya Hazer denizinin Şimal ve Cenup sahillerini dolaşarak gelmişlerdir. Oradan yürüyüşlerine devam ederek Orta Avrupaya, oradan da tâ Irlandaya kadar geçmişlerdir.

Bunlar İspanyanın Şimalinde, Fransanın Şimalinde ve Balkan bölgesinin içerilerinde yerleşip kalmışlardır. Moraviada yapılan son arkeolojik keşifler , Uygurlardan kalma eserleri meydana çıkarmıştır. Bu hadise , etnoloji âlimlerinin insanın Asyadan neşet ettiği ve ilerde Uygurların Avrupada kendilerinden izler bıraktığı esasına dayanan teorilerini teyit etmiştir.

S. 167'den

şöyle diyor: "Hakikin, insanın aklına sığması kabil değildir. Aklına sığması kabil olamayınca, o, ne resm edilebilir ne de ona isim verilebilir. O "isimsizdir"(-"He is the Nameless."-)
Bu ibare Naga Copy'den alınmıştır.

Nak = Hakiki
Nağış = temel
Nak = Hafsiyet

Tao Teu. Milâdi İsadan 604 sene evvel.: "kelimelerle ifade edilebilen Tao ebedi Tao değildir. Telâffuz edilebilen ismi olmıyan o, yerin ve göğün başlangıcıdır. Mütemadiyen hali hareketle olan ona bir isim verilemez. O "isimsiz"dir.(He is the Nameless."-.)

.....

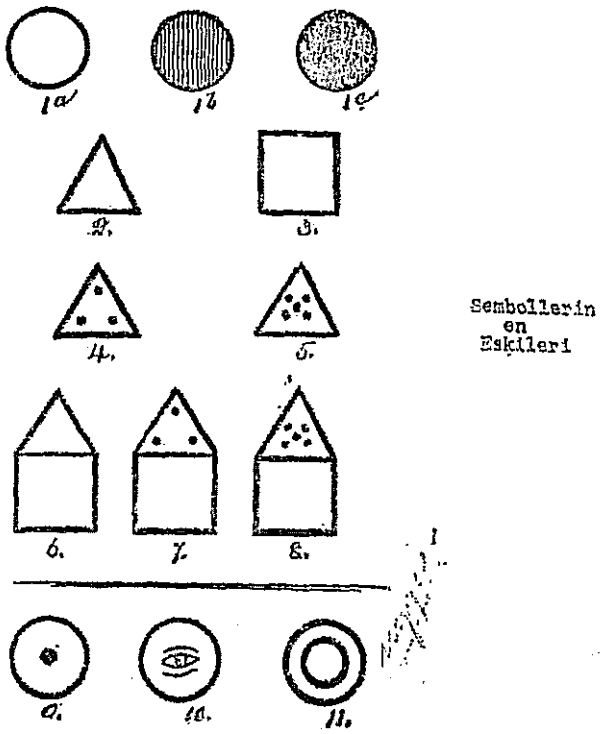
X Daire (The Circle)(sahife 139) Ia. Daire dini öğretmelerde insana gösterilen ilk üç sembolden birisidir. Buna bütün sembollerin en mukaddes nazariyle bakılır. Bu Ra, tesmiye edilen güneşin resmi idi. Ve uluhiyetin de, tevhidi ve müctemi bütün sıfatlarının semboli idi. Güneşe, Ra olarak, yalnız sembol nazariyle bakılır ve asla uluhiyetin bizzat kendisi(Deity Himself)addedilmezdi. Uluhiyet takdis edilir, sembolde yalnız kendisini temsil ederdi.

S. 168'den

ederler. Dairenin mebdei olmadığı gibi müntehası da yoktu. Kültürsüz bir zihine, ebedi, ve, nâmütenahi, mefhumlarını çok bilmek için bundan daha mükemmel bir sembol yapılabilir ve seçilebilir mi idi ?

Bedihidir ki güneşin, uluhiyetin alâmeti (Emblem) olarak seçilmesine sebep, iptidaî insanın gözüne ve kuvvei idrâkiyesine en kuvvetli ve azametli görünen şey olduğu içindir. Güneş "Kadiri mutlak"ı tamamiyle temsil ediyordu.

S. 169'dan

Sembollerin en Eskileri

[Yukarıdaki sembollerin anlamlarını açıklayan tümceler satır altı çizilerek işaretlenmiştir. (S. 172 — 177)]

S. 235'ten

Bu günkü tekâmül nazariyesi Mu'nun mukaddes ve ilhâm yazıları ile tekabül etmiyen ve imkânsız bulunan esaslı bir fikir vermiştir. Bu yazılar bize hayatın ne olduğunu, nasıl başladığını, onu idare eden kuvvetleri söyler. 50,000 sene evvel yazılmalarına rağmen bizim fen adamlarımızın (electron) temsiye ettikleri kuvvetin tabiatını, onun mebdeini, nasıl işlediğini, ne yaptığını ve neticedeki halinden bizi [illegible] ediyor.

S. 236'dan

Oregon.- Oregonda (Fossil Lake) ismindeki yerde pek eski medeniyetin bakiyeleri meydana çıkarılmıştır. (Fossil Lake) eski bir su tutahesının kurumuş bir dibidir. Orada bulunan kabletlerin mevcut olan

S 321'den

- Bu eski harabeleri kimler yaptı ?

diye sormuş ve onlardan şu cevabı almıştır :

- Toltekler ..

S. 370'ten

Dil. Dil - birbirinden denizler, kıtalar ve uzun mesafelerle ayrılmış olan bir çok milletler arasında bir aile yakınlığı bulunduğunu gösteren en mevsuk bir rehberdir.

Hayrete şayan bir hakikattır ki Maya kelimelerini biz dünyanın her dilinde buluyoruz. Japonyada konuşulan dilin yarısı Cara Maya'dır. Hindistanda konuşulan dillerin büyük bir kısmı, hiç şüphesiz, Naga Maya 'dan gelmedir. Fakat bunun nisbeti her dilde farklıdır.

S. 371'den

Max Müller diyor ki : "Bir orijinel dil vardı." ne zaman bir dil ve onun menşei hakkında bir tetkik yapılacak olursa o zaman bu sözün teyit ettiği görülür.

.....

"Tarihin altı bin yılı " isimli kitapta şu satırları okuyoruz : "Hinduların eski dili olan Sanskrit , İranın eski dili olan Zend; Yunanca, Latince, İngilizce ve öteki diller arasında yapılacak bir mukayese bütün bu dillerin henüz muhaceretle ayrılmamış olan bir ırkın konuştuğu uzak ve orijinel bir kaynaktan çıkmış olduklarını gösterir. Bu dillerin hepsinde

.....

Bütün bu Üniversel kelimeler , eski ana Maya dilinde bulunmaktadır. Binaenaleyh, meselenin en tabiî izahı, Maya dilinin yeryüzünde ana dili ve yahut ana dilden ilk türeyen dil olduğunu söylemektir.

(Dosyaların içindeki sayfalar genellikle çizili ve işaretlidir.)

MU'NUN ÇOCUKLARI

Anıtkabir 1484

Churchward, James (1852 - 1936): Mu'nun çocukları. (Tercüme). y.y.t.y. 303 y. 4° resim.
Metin daktilo ile yazılmıştır. New York 1934 İves Washburn baskısından çevrilmiştir.

S. 14'ten

Eski Asya kabileleri

Doğrudan doğruya Mu'dan ana vatandan intikal etmiş asarı bulmak pek nadirdir. Son senelerde Mu ile en aşağı sıkça münasebeti olan iki eser bulmak fevkalâde fırsatına nail oldum. Bunların her ikisi de tunçtan mamul sembolik resimlerdir. Bunlar ya anavatanda yapılmıştırlar veya büyük İmparatorluğun şarkındaki yarısı Tevratın tufanı olan son mıknatısî felâketin dalgala/tarafından mahfedilmeden eski uygur şehirlerinden birisinde yapılmıştır. Bu dalga isabet et-

S. 57'den

zamirde "dağların tehaddüsünden evvel" diye bir kayıt mevcuttur. Merkezi Asya kabilelerinden bir çoğu tarihlerini Himalayaların ve merkezî Asya dağlarının meydana çıkmasından beri başlarlar. Zulular cenubî Amerika'ya şimalden geldiklerini ve memleketlerinin dağların meydana çıkması ile mahvolduğunu söylerler. Bir çok Hindular Asya dağlarının zuhurunda 100 milyonlarca hayatın mahvolduğunu kaydeder. Bütün

S. 58'den

miyetli bir bekayası mevcuttur. Burada ve şarkî Asyada yer yüzündeki insanın en eski bakiyelerine rastgeliniz. Bu bekaya Babilonya'da Mısır'da ve Yukatan'da bulunan ve bukadar sermayei mukavvel teşkil eden bekayadan binlerce sene evveldir. Bu eski harabeler ilk büyük medeniyetin bakiyeleridir. Babil, Mısır ve Yukatan bakiyeleri o büyük medeniyetin sönen korlarıdır.

Takriben bir sene evvel bir Tibet manastırında Cenubî Amerikaya dair bir haritanın kurşun kalemle yapılmış bir kopyesini aldım. Harita üstünde bulunan yıldızların vaziyetinden(tarihler yıldızlarla gösterilmek usuldü) 80 bin sene evvel yapılmış olduğunu Astronomlardan (nücum âlimleri) öğrendim. Bu inci sahifede bunun bir su-

S. 67'den

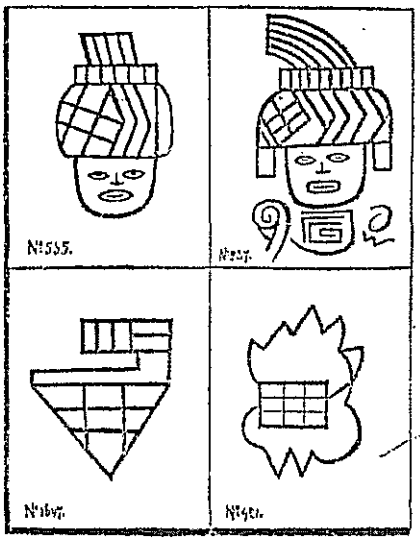
A..	Ahau	Müzekker	Baba
U..	Zamiri Mühennes		Ana(1)
M..	Maban	mevlut	oğul

(1) Burada tâmiri Mühennesin kullanılması M. harfinin tekrarına meydan vermemek içindir.M, Le için, Ma veya anne için ve doğurulan Maban için.

S. 72'den

Güneşin kendi timsali yurdur. Bu şekil güneş (iç içe iki daire şeklinde) BU kitesinin şimal halkı ve Uygurlar tarafından kullanılırdı.

S. 73'ten

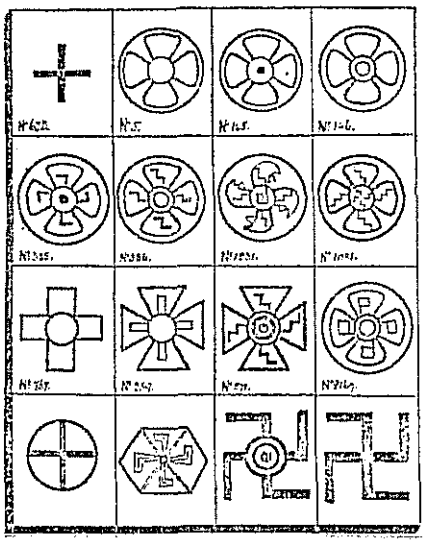
Grup 2

Areni ve Mahsulün taksimi

S. 82'den

3. Uygurların Ra olarak temsil ettikleri muhtemel güneş sembolü.

S. 83'ten

6. grup: Kutsal dörtlerin eski sembolleri.

S. 96'dan

ARGENTİNA.- Arjantinadaki Platte nehri kıyılarında bazı prehistorik harabeler bulunmaktadır. Bundan bir kaç asrın evvel bu harabeler içinde bir kitabe bulunmuştu ve bu kitabenin üstündeki yazının , Asyada , Moğolistanda bulunan bir yazının tamamiyle aynı olduğu keşfedilmişti.

S. 106'dan

Haritada gösterildiği veçhile, Karianların asıl vatanı şimdiki Easter Adasının bulunduğu kısımda idi. Anadoludaki ilk insanlar Karianlardı. Mevzuubahs edilen iki taşın bir örnek şeklide ve fevkalâde olarak işlendiğine bakılırsa, bunları işliyenler aynı insanlardı. Easter Adası işinin kuba ve Baalbek işinin fevkalâde ve bugün dahi tefevvuk edilemez olduğu iddia edilebilir ve bu iddia doğrudur.

S. 152'den

Yunanca halis bir Kara-Maya dili idi. Ve bugün Cingal dili müşterek olmak üzere modern diller arasında içinde en çok Maya kelimeleri bulunan dil de şimdiki yunancadır. Bugünkü yunan alfabesi halis bir Kara Maya alfabesidir. Her harf, ya bir Maya vokali, yahut

.....

Anavatanın mahvolduğu hikâyeleri Yucatan'lar Maya'lar, Mısırlılar, Hindular ,Keldaniler ,Uygurlar tarafından yazılmış ,daha sonra Beni İsrail tarafından kopya edilerek "Adn bahçesi" şeklinde mukaddes kitaba geçmiştir .

S. 233'ten

Bu Âriler bilâhara Hindu Âriler (Hindu Aryans) olarak tanındılar. Medler ve İraniler (Medes and Persians) kendi dağ memleketlerini takriben İsadan önce 1800 ilâ 1600 tarihlerinde terketmeğe başladılar ve bu seferlerini İsadan önce takriben 1600 de tamamladılar. Hindu Âriler, dağlar yükseldiği zaman, "Hindu koosh" civarında Afganistan dağlarında yalnız başına kalmış olan bir kısım Uygurların ahfadı idiler. Medler ve İraniler bunların şimale doğru uzıyan bir kolları idi.

S. 244'ten

yoktur, çünkü Tibet manastırlarının birinde bazı Nakkal yazıları bulunmaktadır. Bunlardan birisini naklediyorum: "Nakkallar, bundan 70,000 sene evvel, Uygur İmparatorluğunun merkez şehirlerine Anavatanın Mukaddes mühem yazılarının suretlerini getirdiler." Menkı-

S. 250'den

Tibet bir zamanlar büyük Uygur İmparatorluğunun bir kısmı idi. Bu, dağların yükselmesinden evveldi. O zaman memleket düz ve

.....

Tibette, dağların en sarp kısımlarında bir çok manastırlar, lamaserleri ve mabetler vardır. Harici dünyadan tecerrüt

(Dosyaların içindeki sayfalar genellikle çizili ve işaretlidir.)

MU'NUN MUKADDES SEBOLLERİ

Anıtkabir 1483
Churchward, James (1852 - 1936): Mu'nun mukaddes sembolleri, (Tercüme). y.y.t.y. 286 y. 4°
Metin daktilo ile yazılmıştır. New York 1934 İves Washburn baskısından çevrilmiştir.

S. 21'den

"Mısır, Babilon, Mekaika, Peru, medeniyetlerinin çok eski devirlerinde, Güneş Allah (Sun God), Allahların ilki ve en büyüğü diye bir tefevvuk kazanmıştı."

Fakat bütün eski yazılar yukarıdaki fikrenin aksini ispat ediyorlar. Güneş eski adamlar tarafından allah olarak değil, sadece allahın bir remzi(sembol)ü olarak telâkki edilmiştir. Şu halde şöyle hiç bir zaman bu eski insanlar tarafından yapılmamıştır. İlk başlangıçtan beri güneş, allahın monoteistik bir remzi idi (monotheistic symbol). Monoteistik veya müştemi (collective) allahın remzi olduğuna göre bütün mukaddes varlıkların en mükemmeli olarak telâkki edilmiştir.

S. 22'den

Allahın bu monoteistik remzi, insanların Mısır, Babilon, Mekaika veya Perude tevattun ettiklerinden on binlerce sene evvel mevcut idi. Şu halde nasıl oluyorda onların zamanında tefevvuk kazanmıyor ?

S. 23'ten

Mu'nun dini.- Artık her dinin aynı mengeden geldiği hemen hemen tesbit edilmiştir. Şimdi bu kaynağın ne olduğunu görelim.

İlk din kayıtları 70.000 seneden daha evvel bir zamana aittir. Bu kayıtlar bize Naacal ismi verilen iyi yetişmiş bir mu-

.....

Bütün müstemlekelerde ve müstemleke imparatorluklarda bu derslere mukaddes sırlar ismi veriliyordu. Bu isim zamanımıza kad. intikal etmiştir. Şarkta bu derslere Altın devrin kitapları namı verilmiştir. Son zamanlarda, bu Mukaddes sırların yalnız büyük

S. 24'ten

Din insan tarihinin çok eski bir zamanda yani insan dimağının zor şeyleri kavrıyamadığı bir zamanda doğdu. Anladığıma göre, izahat verirken ,kelimelerin yokluğunu,nazarın telâfi etmesi için , remizlere (Sembol), ve obje derslerine ihtiyaç hisedildi. İlk remizlerin çok iptidaî olduklarını gördüm: adi hatlar ve basit hendesî şekiller. Şimdi bundan 70.000 sene evvelki bir devirden bahsediyorum, çünkü kayıtlara nazaran bu devirde insan o kadar vinyetler(Vignette) , tablolar ve saireyi,bilgisi altına toplamıştı.

Bariz olan bir şey varsa o da insan dinin kademe kademe öğrenilmesidir .

Birinci kademe: İnsana,nihayetsiz (İnfinité),kadirimutlak ve en yüksek bir mevcudiyet öğretiliyordu. Bu mevcudiyet yukarıda aşağıda her şeyi yaratan, yaratıcı idi. İnsanı da bu kadir mevcudiyet yaratmağı için,onun oğlu addediliyor, ve bu kudrete de insanın Göktaki Babası deniyordu .

S. 27'den

Teoloji.- Bu dininin ne ahlâkı ne de dini akaidi vardı. Her şey en cahil bir kafanın bile kavrayabileceği basit bir lisanla öğretilirdi.

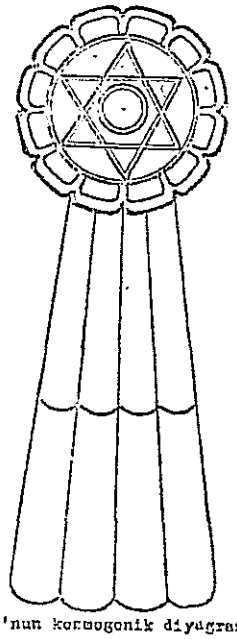
S. 34'ten

Roma kilisesinin, engisisyon mezalimiyle bir çok kanlı sahifeleri vardır.

Protestan kilisesinin ise, sihirbazları, cadıları yakmakla husule getirdiği büyük kan lekeleri halâ hatıralardadır.

Müslümanlık, kılıçla doğdu, kılıçla yaşadı ve kılıçla ölecektir. Onun tarihinde bütün sahifeler kanla kaplıdır.

S. 36'dan

Nu'nun kozmogonik diyagramı

S. 37'den

Bu figürlerin ifade ettiği mana -- Merkezdeki daire güneşin timsali ve ikametgâhı Cennet olan Allahın sembolüdür.

İki müsellesin bir birini kat'i ile husule gelen on iki parça, Cennetin kapularını göstermektedir. Bu on iki kapı, insanların Cennete girebilmek için malik olmaları lâzım gelen on iki dünyevî meziyeti, aralarında muhabbet, ümit hayırhahlık, temiz ruhluluk, iman gibi vasıfların bulunduğu meziyetleri göstermektedir. Muhabbet bu listenin başında gelmektedir.

İkinci ve üçüncü daireler arasındaki aralık; ruhun Cennete erişebilmek için geçeceği mesafedir.

Dışdaki dairenin dış kenarında bulunan, on iki hücre öbür dünyanın kapılarıdır ve maddî varlığın, insan vücudunun, ruhunun öbür dünya'ya geçebilmesi için galebe çalması lâzım gelen on iki dünyevî hırsı sembolize etmektedir.

Sekiz kısımdan mürekkep kordele Cennete giden sekiz yolu sembolize etmekte.

S. 50'den

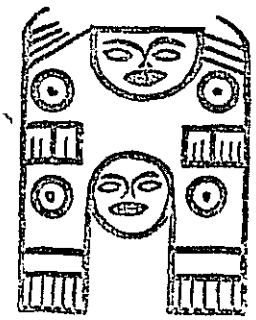
İnsaniyet tarihinin başlangıcında Allahlar yoktu. Yalnız "bir büyük namütenahî" vardı.

lim ve arkeologlar, eski yazı şekillerini ve sembolizmleri anlamadıklarından, maalesef eskilerin güneşe taptıkları hakkında yalnış bir gaye çıkarmışlardır. Hakikatta eskiler güneşi yalnız bir sembol olarak kabul ederlerdi; ve güneşe bir mabet ithaf ettikleri zaman o ya yegâne sahip Allah, Ulûhiyet olarak yahut ta onun yaradılışta erkek eşi olarak kadını mutlak'a ithaf ediliyor demekti.

S. 51'den

lüzum olduğu farasiyesinden neşet etmiştir. Bu şekilde - halika iki prensip izafe edilmiştir- (güneş erkeği, ay kadını temsil etmek suretiyle) .

.....

S. 63'ten

Kuşun gözü ◎ ulûhiyetin vahdaniyeti sembolü için Uygurlarca kullanılan şekildir.

S. 96'dan

Uygur - Takriben 18000 - 20000 (Çin membalarına göre 19000) yıl evvel Uygurların tahrip edilen eski hükûmet merkezlerinden gelen bu kitabın baş kısmı belki insanın iki cevherle yaratılmış olduğuna dair mevcut olan en eski vesikadır.

S. 102'den

Uygur Yazısı

S. 112'den

kullanılan sembollerin yarısını diğeri nadiren anlıyabilirdi .

Bahsetmiş olduğum üç sembol : daire, müselles mütesaviyülâdla ve murabba'dır.

DAİRE.- Daire güneşin bir resmi ve nümûtenahinin sembeliydi.

S. 175'ten

Kutsal (T) harfidir. Telâffuzu (Tav)dur. Basübadelmevt ve haşrü kıyamet'in alfabedeki sembolüdür. Mukaddes yazılarda (Nu)nun perdei hafadan sehnei zuhura çıkmasının alâmetidir.

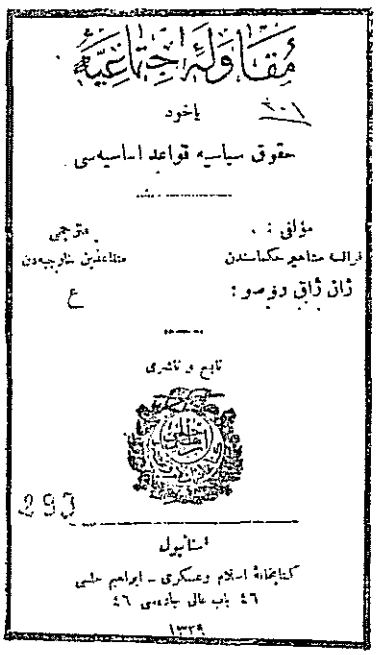
.....

S. 191'den

Şimalî Amerika yerlilerinin Amerikaya Asyadan Eski Bering arzisinin teşkil ettiği köprü vasıtasiyle gelaikleri müteaddit defalar ilmî şekilde kaydedilmiştir. Halbuki kırmızı derililer ne Asyadan gelmiştir ve ne de mezkûr köprüden [illegible]

(Dosyaların içindeki sayfalar genellikle çizili ve işaretlidir.)

MUKAVELE-İ İÇTİMÂİYYE YAHUT HUKUK-İ SİYÂSİYYE KAVÂİD-İ ESÂSİYYESİ

مقاوله اجتماعیه
یاخود
حقوق سیاسیه قواعد اساسیه‌سی
مؤلفی :
ژان ژاق روسو :
مترجمی
ع
تاریخ و نشری
293
استانبول
کتابخانهٔ اسلام وعسکری - ابراهیم حلمی
٤٦ باب عالی جاده‌سی ٤٦
١٣٢٩

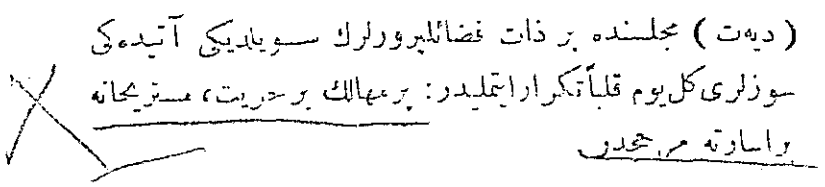
Çankaya 293
Rousseau, Jean - Jacques (1712 - 1778): Mukavele-i içtimâiyye yahut hukuk-i siyâsiyye kavâid-i esâsiyyesi. Mütercimi: A. Istanbul 1329 (1913) Matbaa-i Hayriyye ve Şürekâsı. 239 S. 8°

S. 67'den

ایمدی قانون ایله اداره اولنان هر هیئت اجتماعیه‌یی ، شکل حکومت نه‌اولورسه اولسون ، جمهوریت تشکیل ایدرم . هر حکومت مشروعه جمهوریدر. (۱) حکومتك نه‌اولدیغنی آتیده

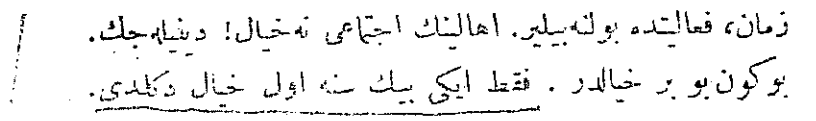
İmdi, yasayla yönetilen her toplumu, hükümet şekli ne olursa olsun Cumhuriyet sayarım. Her yasal hükümet Cumhuriyettir.

S. 117'den

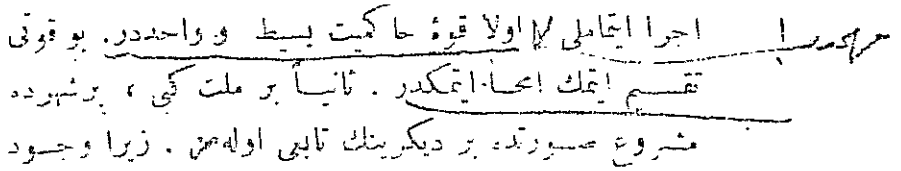
(Diyet) meclisinde erdemsever kişilerden birinin söylediği şu sözleri, her gün, yürekten yinelemelidir. Tehlikelerle dolu bir özgürlük, gönül rahatlığıyla tutsaklığa yeğlenmelidir.

S. 153'ten

Halkın toplanması (Ne hayal!) denilecek. Bugün bu bir hayaldir. **Ama iki bin yıl önce hayal değildi.**

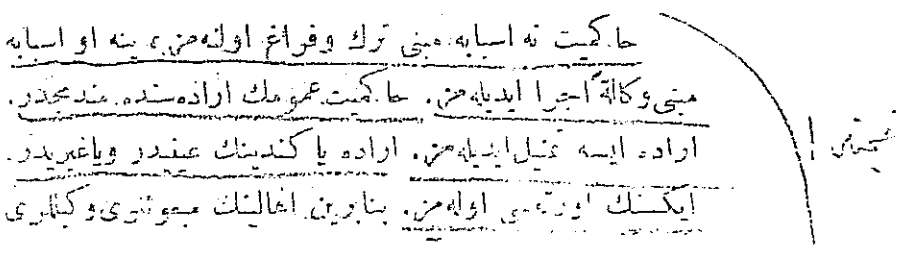
S. 156'dan

(...) **Önce, egemenlik gücü basit ve tektir.** Bu gücü **bölmek yok etmektir.**

(Metnin dışına «**Mühimdir**» diye bir not konmuştur.)

S. 162'den

Egemenlik belli bir nedenle bırakılamıyacağı gibi yine ayni nedene dayanarak vekil olarak yürütülemez. Egemenlik kamunun istencinde içkindir. İstenç ise temsil edilemez. İstenç ya kendisinin aynidir ya da başkadır. İkisinin ortası olamaz.

(Metnin dışına «**kıymetli**» diye yazılmış.)

S. 167'den

اولاً اك يوكسك نفوذ اولان قوهٔ حاكميت ترك وفراغ
اوانه مديني كبي تعديل ده ايديله من. قوهٔ حاكميتي تحديد ايتمك
بونى محو ايتمك ديمكدر. حاكميتك برمافوق قبول ايتمسى بى معنى

Egemenlik gücü bırakılıp vazgeçilemediği gibi değiştirilemez de. Egemenlik gücünü sınırlamak bunu yok etmek demektir.

S. 174'ten

دوشمنلر ايدى . ايشته بوقولاى واسطه ايله درك دنيادهكى
بالجمله حكومتلر بر كره قوهٔ عموميه‌يى الده ايتدكدن صكره
اركج قدرت حاكميتى غصب ايدولر .

Dünyadaki tüm hükümetler bir kez genel gücü elde ettikten sonra ergeç egemenlik erkini de zorla alırlar.

(Metin dışına «**Necati Beye**» diye yazılmıştır.)

S. 175'ten

هيئت اجتماعيه‌ده ابطال ايديله‌ميه‌جك اساسى هيچ برقانون يوقدر
حتى مقاوله اجتماعيه بيله قابل فسخدر (زيرا بالجمله عمشهريلر
بومقاوله‌يى فسخ ايچون اجتماع ايتمش اولسه‌لر بونك يك مشروع
برصورتده منفسخ اولهجغى جاى تردد دكلدر (غروتيوس)ك

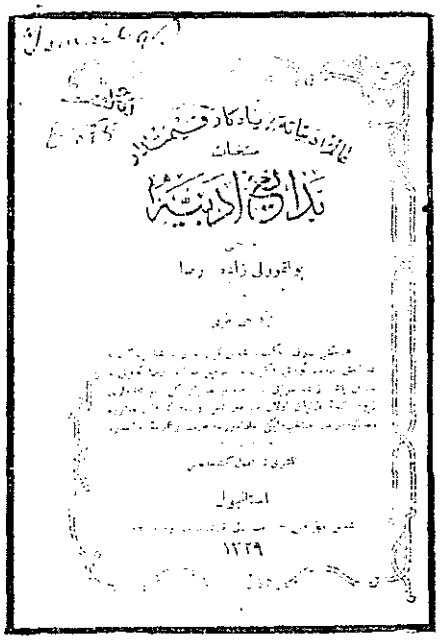
Genel kurallarca yürürlükten kaldırılamıyacak hiçbir temel yasa yoktur. Hatta «toplumsal sözleşme» bile feshedilebilir, çünkü tüm yurttaşlar bu sözleşmeyi bozmak için toplansa, bunun pek yasal biçimde bozulacağı kuşkuyu gerektirmez.

(Metin dışına Kanuni Esasi «**Anayasa**» milletçe mefsuhtur (ulusça feshedilmiştir) diye yazılmıştır.)

(Kitabın çoğu sayfalarında işaretler ve notlar vardır.)

MÜNTEHABAT-I BEDAYİ-İ EDEBİYYE

Anıtkabir 1071
Müntahabat-ı bedayi-i edebiyye. Manzum kısım. 1. c. 2. bs. Müntehibi: Bulgurluzade Rıza. Istanbul 1329 (1913) İkbal Kütüphanesi. 384 S. 8°

S. 150 - 151'den

نوای امل

شمدی یوکسکلرده پروازایلیه‌ن آلچاقلرك
بر زمانلر ملکی تخریب ایتمده اورتاقلرك
بر طاقم ژورناخیلر ، آلقشچیلر ، یارداقلرك
کردنلرندن هر بری بر دالده آویزان اولور .

Neva-i Emel (Şiirin ilk iki dörtlüğü)

Şimdi yükseklerde pervaz eyleyen alçakların
Bir zamanlar mülkü tahrip etmede ortakların
Birtakım jurnalcılar, alkışçılar yardakların,
Gerdeninden her biri bir dalda avizan olur.

Hanümanlar söndüren, canlar yakanlar bir zaman
Zulmet-i kabri görür elbet olur düzeh nişan;
Bir adaletgâh-ı vâsidir bu darü'l imtihan
Milleti kurban edenler millete kurban olur.

S. 379'dan

شاعر نه‌در ؟.

طبیعتك الك سودالی زمانلرنده‌کی حزین حزین تبسملرندن یاراتلمش برمخلوق ! .. خنده‌لرندن — کلده شبنم کبی — کریه اثرلری ؛ کریه‌لرندن — بولوطده قوس قزح کبی — ابتسام علامتاری کورونور. طبیعته هرمخلوقدن زیاده اسیر ایکن طبیعتك فوقنه چیمق ایستر. کندی وجودینی لایقیله اداره‌یه مقتدر دکل ایکن کرهٔ زمینی ضعیف قوللریله سوروکلیه سوروکلیه باشقه برنقطهٔ فیضه، باشقه برمرکز کمال کوتورمکه چالیشیر. بوقدر

Şair nedir?

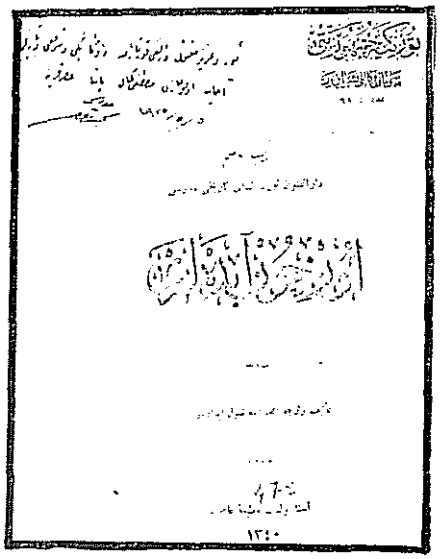
Doğanın en sevdalı anlarındaki hüzünlü hüzünlü gülümsemele rinden yaratılmış bir yaratık!... Gülmelerinden — gülde şebnem gibi — gözyaşı belirtileri, gözyaşlarından — «bulutta ebem kuşağı gibi — gülümseme belirtileri görünür. Her yaratıktan daha çok doğaya tutsak iken, doğanın üstüne çıkmak ister. Kendi vücudunu gereği gibi yönetmeye gücü yetmezken, yeryüzü yuvarlağını zayıf kollarıyla sürükleye sürükleye başka bir feyz dolu noktaya, başka bir olgunluk merkezine götürmeye çalışır.»

Namık Kemal

(Kitabın 8, 14, 15, 17, 20, 29, 30, 34, 36, 68, 109, 128, 137, 138, 153, 158, 159, 185, 187, 241, 283, 288, 289, 327, 329 ve 375. sayfalarındaki şiirler işaretlenmiştir.)

TÜRK OCAĞI Kütüphane Şube

ORHON ÂBİDELERİ

Anıtkabir 475
(*Yazıksız*), Necip Âsım (1861 - 1935): Orhon âbideleri. Istanbul 1340 (1924) Matbaa-i Âmire. 165 S. 8°

S. 6'dan

بیلمه یه (قیغان) و یا (ایلخان) و خرمنه (خاتون) عنوانی ویرن بودر . [۱] ایشته بو آرالق تورکلر جوغرافیاسنك قوتلهسنك چین حدودینه طوغری آیلك صاقلمه کیتدیلر . .

(Hunlar) Çinlilerin (Kiyen-Şan) dedikleri Altay, yani Altun dağında oturdukları, İ.S. 6. yüzyılın ortalarına doğru bunların başkanının (Tümen Han) olduğu; başlangıçta **kendine (Kağan) ya da (İlhan) ve karısına (Hatun) sanını veren budur.**

S. 23'ten

«ون» حرفلری یالکز عمودی ویا مائل حرفلردن مرکب وافقیدن مجتنب ایکن خطوط تورکیه بوکا مخالف اولهرق منحنی چیزکلریده حاویدر. واقعا « بو اختلافك سبب «رون» حرفلرینك تخته اوزرینه حك اولوندیقندن وعمودی چیزکلرك ایسه مواد خشبیه اوزرنده ترسیمی کوچ اولمسندندر دیمك واردهده چین تاریخلرنده تورکلرك عبود ومقاولهلرنی تخته اوزرینه یازدقلری مقید اولدیغنه کوره شو مطالعه رد ایدیلهبیلور .

بناءً علیه اوروپانك نهشالنده ونهجنوبنده **بوتون** حرفلرینك اساسنی آرامق عبثدر.

Hele «Ron» harfleri sadece dik ve eğik harflerden oluşuyordu. Bu harflerde yatay çizgi yoktu. Türk yazılarındaysa (Hututu Türki) buna aykırı olarak eğik çizgiler vardı. **Gerçekten bu aykırılığın nedeni «Ron» harflerinin tahta üzerine kazılması — ve dik çizgilerin de ağaç ve tahta (Haşebiyye) gibi maddeler üzerinde gösterilmesinin güç olmasındandır» diyenler varsa da Çin tarihçilerince Türklerin antlarını ve andlaşmalarını tahta üzerine yazdıkları saptandıdığından bu görüş yadsınabilir.**

Bu nedenle Avrupa'nın Kuzeyinde ve de Güneyinde bu Türk harflerinin kökenini aramak saçmalıktır.

S. 24'ten

واسطه‌سیله اوقوديغى معلومدر . نامهٔ مخصوصك بو حرفلرله يازلديغنى رد ايده‌جك هيچ
بر دليل يوقدر. بالعكس ترجمانه احتياج كورلمسى عرضالده بو حرفلرك روملره معلوم
اولمه‌ديغنى اثبات ايدرسه ، قسطنطينيه‌ده بونى اوقويه‌جق بر روملك بولونمه‌سى او يازينك
اولدقجه كى آلتنجى عصرك اورتالرينه دوغرى دكل داها اول ميدانه
كتيرديكنه يعنى برجوق زمان اول تورنكلرك يازى‌يه باشلادقلرينه وشهرتلرينك ده‌استانبوله
قدر كلمرك بوراده او لسانى تحصيله لزوم كورلديكنه دلالت ايدر . بعض محققينك

(568 tarihinde bir Türk Elçilik kurulunun Kostantiniye'ye geldiği ve getirdiği mektubu imparatorun, çevirmeni aracılığı ile, okuduğu bilinmektedir.) **Özel mektubun bu harflerle yazıldığını çürütecek hiçbir kanıt yoktur. Aksine dilmeçe gereksinme duyulması herhalde harflerin Rum'larca bilinmediğini gösterir. Konstantiniyede bunu okuyacak bir Rum'un bulunması, o yazının öyle sanıldığı gibi altıncı yüzyılın ortalarına doğru değil, daha önce ortaya çıkarıldığını; yani çok zaman önce Türk'lerin yazıya başladıklarını ve ünlerinin de İstanbul'a değin gelerek, burada, o dili ve (A, B, Ç) yi öğrenmeye gerek görüldüğünü açıkça kanıtlar.**

S. 67'den

اجدادينك داها اسكى تاريخى حقنده پك آز معلوماتى حائز كورونويور ، تورك قومنك
منشأيه دائر جنللرطرفندن نقل ايديلن افسانه‌لرى‌ده ذكر اچه‌يور . خلقت عالم حقنده‌كى
بيانات‌دن غايت بسيطدر : بدايتده‌ماوى كوك‌قراطوپراق (كوك تنكرى ياغمور) و يونولرله
اوزرنده‌كشى (انسان) اوغلى خلق اولونمش ، كشى اوغلنك اوزرينده‌كندى جدى
يومن قاغان حكمدار نصب ايديلمش . ايشته كتابلر مؤلفنك مبدأ خلقت وكندى قومنك
ابتداى تاريخى حقنده نقل ايده‌ديكى شى بوندن عبارتدر .

Yazıtlar, **Türk ulusunun kökeniyle ilgili olarak Çinliler tarafından aktarılan söylenceleri (Efsaneleri) içermiyor. Evrenin yaratılışı** (**Hilkat-ı** alem) konusunda bildirdikleri de **çok basittir. Başlangıçta (Mavi Gök) «Kara Toprak» (Gök Tanrı, yağız yer) ve bunların üzerinde kişi (insan) oğlu yaratılmış kişi oğlunun başına da kendi atası Bumin Kağan devlet başkanı olarak atanmış. İşte, «Yazıtlar» yazarının, yaratılışın başlangıcı olarak ve kendi ulusunun ilkel tarihi konusunda bize iletebildiği şeyler bunlardır.**

S. 69'dan

برمنطق نقطهٔ نظردن بزه اك زیاده مقارن حقیقت کورونویور . دیکر جهتدنده وضوح
ایله ثابت اولویورکه « ایل طوتیسون » یعنی دولتك ادارهٔ عمومیه‌سی بالکز خانه دکیل
عموم قومه عائددر . فقط اغلب احتمال ، بو ده‌موقرات فکرلر یکی خاندان زمانندده ظهور

(Yazıtlarda rastlanan, «iç buyruk — has buyruk» deyimi, bu beylerden bazılarının, doğrudan doğruya, hükümdarın, yakınında, bulunduğunu gösteriyor. (...) Yazıtlarda eski zamanlara ilişkin olmak üzere **«idi oksuz»**, kendi adına söz söyleyen hanın zamanı hakkında ise, **«yek idi, yok ermiş»** deyimleri kullanılıyor ki, bunların neyi belirledikleri ne yazık ki, bilinmiyor.) (...)

Diğer yönden açıkça görülüyor ki, **«il tutsun»** yani, devletin genel yönetimi yalnız hana değil, tüm ulusa aittir.

S. 70'ten

بناءً علیه تورك دولتی داخلنده اجنبی بر ادارهٔ‌نك تأسس ایتدیکندن بحث ایتمك جائز
دکلدر . بوکا رغماً کتابه‌لرك مؤلفی بوالتی سنه‌لك زمانه عصر آسارت نظریله باقیور .
اومدت ظرفنده تورك امراسی اقتدار حکومتی الله آراسنده طوتارق آرا صیرا شرقه
وغربه دوغرو سوقیات حربیه‌ده بولونویوردیلر؛ فقط بوتون بوحرکتلری چین عنوانلری
آلتنده وچین خاقانی نامنه اجرا ایدرلردی. شوکت ملهیی اعاده‌یه سبب اولان قیام امرا
وبکلردن دکل بالعکس خاقدن ظهور ایتمیشدر.

« بن برایل وجه‌ده تبعه‌مدن بوقوه ایدم ؛ شیمدی بنم کوزدن ایل نره‌ده؟ بن شیمدی
کیمك ایچون قورلر قازاناجه ؟ [یعنی باشقا قوملری تحت حکمده آلایم] بن کندیمه عائد
بر خان ایله اداره اولنور بر قوم ایدم . شیمدی خانلق خانه « ایشیمی کوجی ویرهم؟ »
[یعنی خانلق پادشاه اوغوزیه صرف مساعی ایدهم ؟] کتابه‌لرده «قراقاموق بودون»
[مانند آشاغی صفاردن متشکل قسم کلیسی] بویله سویله‌نیلیور. خاقدن ظهور ایدن قیامك

Bu nedenle Türk devleti içinde yabancı bir yönetimin bulunduğundan söz etmek doğru değildir.

(Elli yıllık süre içinde Türk beyleri hükümet gücünü ellerinde tutarak ara sıra doğuya ve batıya doğru ordular gönderiyorlardı. Ancak, bu eylemleri tümüyle Çin adlarıyla ve Çin Hakanı adına yürütüyorlardı. Ulusal gücü geri almayı sağlayan ayaklanma **beylerden değil, tam aksine, halktan geliyordu.**

«Ben il sahibi bir ulus idim; şimdi benim güzel ilim nerede? Ben, şimdi kim için başka ulusları buyruğum altına alayım? Kavimler kazanayım. Ben kendi hanım ile yönetilir bir ulus idim; Şimdi hangi «Han»a işimi gücümü vereyim?» Yazıtlarda «Kara Kamuk Budun» (Ulusun alt sınıflarından oluşan büyük çoğunluğu böyle söyletiliyor.)

(Halktan gelen ayaklanmanın gerçek ve doğal nedeni, Çin'den alınan iğrenç gelenekler nedeniyle, tüm ulus gözünde yabancı gibi görülen, yabancılara satılmış sayılan beylere karşı beslenilen düşmanlık idi. Yoksa onurlu geçmişin anıları değildi. Ama yeni ayaklanmayı akıllıca yöneten kişi, halkta böyle bir duyguyu uyandırmaktan geri kalmadı. Yeni han, mutluluğunun başlangıcı böyle olmakla birlikte, her hükümdar gibi, tacını Ulusun istencine değil, Tanrının yardımına borçlu görünmek istiyor.)

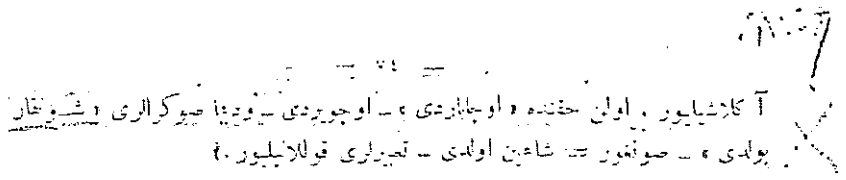
Çinliler başkaldırıyı bastırmak için asker gönderdiler. Ama «Türklerin Tanrısı» ve kutlu (Yersu'yu), kendi ulusuna acıyıp, yardım ederek, «Türk ulusu yok olmasın» diye İlteres Kağan'ı ve karısı **İl Bilge Kadını (Yani Sultanı)** bu ulusun üzerine egemen olmak üzere yükseltti. Bu «ilteres» ve «il bilge» sözcükleri her halde ünvan olup özel ad değildir. Yazıtlarda yanı Han'ın çevresinde yavaş yavaş **700** «er»in toplandığı görülüyor. (Bu sayfadaki metinler dışına özel işaretler konulmuştur.)

S. 72'den

درجه‌ده‌در بر شی اولدینی حالده اسکی تورکلرده وجدان ملینك تشکل ایتمش اولدیغنه
اصلا شبهه جائز اولمایاجق درجه‌ده صراحت تامه واردر .

(Yazıtlarda «Türk Tanrısı» ulusun koruyucusu olarak görünüyor. Han (Hükümdar) da erkini «Tanrı» dan alıyor ki, göçebe kavimlerde böyle bir ulusal vicdanın varlığı) **son derece az görüldüğü halde, eski Türklerde ulusal vicdanın oluşmuş olduğuna** asla kuşku duyulmayacak derecede tam bir açıklık vardır.

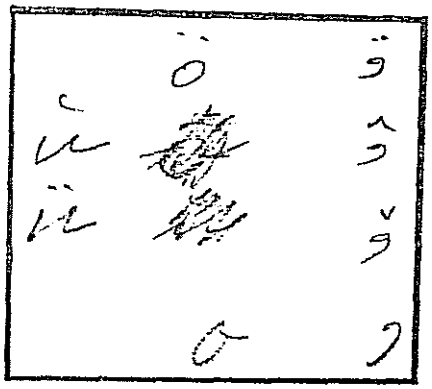
S. 74'ten

(Eski araplar gibi Türklerin de ölenlerin ruhunu uçup giden bir kuş biçiminde düşündükleri anlaşılıyor.) **Ölen hakkında (Uçabardı) «Uçuverdi» ve daha sonraları «Şunkar Buldu» (Şungur — Şahin oldu) deyimleri (ölenler için) kullanılıyordu.**

(Metin dışına «**Mısır**» yazılmıştır.)

S. 100'den

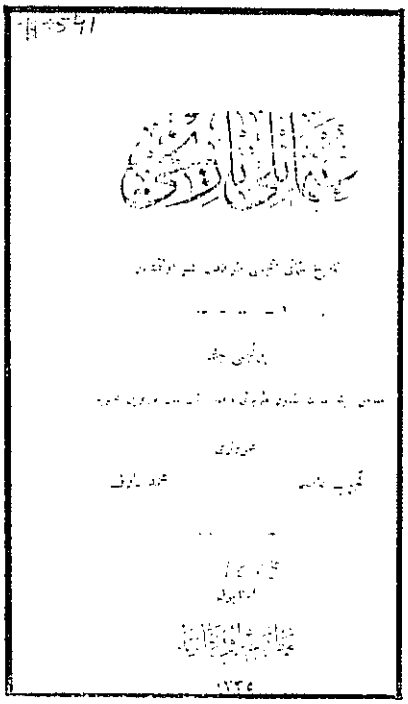

(Atatürk yeni Türk abecesinde, Arap harflerindeki (V) iminin (Vav harfi) farkını belirtmiştir.)

(Kitabın 5, 25, 64 — 66, 68, 71, 73, 75 — 83, 99, 101, 102, 104, 137 ve 138. sayfalarında da işaretler vardır.)

OSMANLI TARİHİ

Anıtkabir 1875
(*Yazıksız*), Necip Âsım (1861 - 1935) - Mehmet Arif: Osmanlı tarihi. 1. c. Yayımlayan: Tarih-i Osmanî Encümeni. Istanbul 1335 (1919) Matbaa-i Orhaniyye. 8°

S. 6'dan

(بش [بش]بالق) وایکنجیسنه (آلتی شار) دیرلردی. اسکی تورکجه ده بالق وشار کلمه لری شهر معناسنه در.

Eski Türkçe'de Balık ve Şar sözcükleri kent anlamındadır.

S. 32'den

جین مؤرخلری برطاقم افسانلر سویلرلر. حتی رومانك مبدأ تأسیسنه کی قورد حکایهٔ معلومه سی بیله مرتصاسه باتحریف آرولرینه انتقال ایتمشدر. شو قدرکه بو افسانلرك هیئت مجموعه سی بو تورکلرك مختلف اولوسلردن

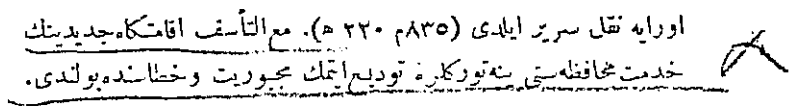
(...) **Hatta Roma'nın kuruluşunun başlangıcındaki bilinen Kurt Öyküsü bile her nasılsa saptırılarak aralarına geçmiştir.**

S. 99'dan

ایشبنه خلافت عباسیه ده تورك عسکری استخدامنه بوصورتله باشلانمش وکیدوك دولتلرینك ناپنه بلا کلمشدر.

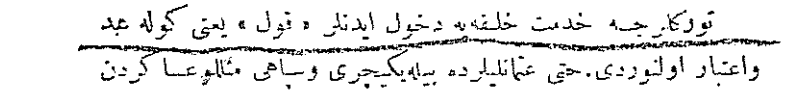
İşte Abbasi Halifeliğinde Türk askeri **kullanılmasına bu yolla başlanmış ve giderek devletlerinin başına bela kesilmiştir.**

S. 100'den

اورایه نقل سریر ایلدی (۸۳۵م ۲۲۰ ه). مع التأسف اقامتگاه جدیدینك
خدمت محافظه‌سنی یه‌تورکلرك تودیع ایتمك مجبوریت وخطاسنده بولندی.

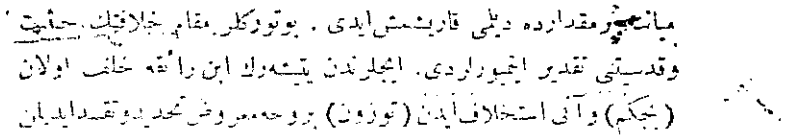
(Halife'nin yüz verip şımarttığı dikkafalı Türk askerleri söz dinlemez oldular. Bu yüzden Halife Bağdat'ta oturamaz duruma geldi. Halife Bağdat'tan iki fersah uzaklıktaki Samra'ya taşındı.) **Maalesef yeni ikametgâhının korunma hizmetini yine Türklere vermek zorunluluğunda ve hatasında bulundu.**

S. 101'den

تورکلرجه خدمت خلفه‌یه دخول ایدنلر «قول» یعنی کوله عد
واعتبار اولنوردی. حتی عثمانلیلرده بیله یکیچری وسپاهی مثللوعسا کردن

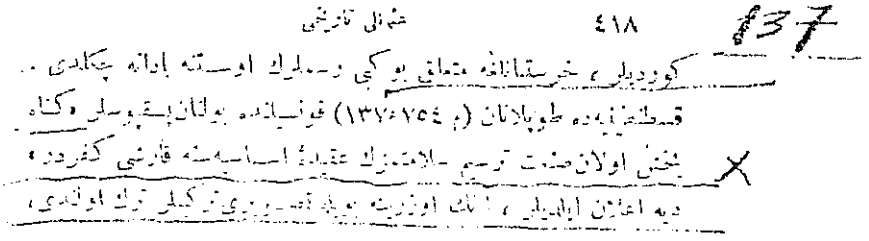
Türklerce Halife'nin hizmetine girenler «Kul» yani köle sayılırdı.

S. 117'den

بیله هیچ مقداردہ دیلی قاریشمش ایدی . یوتورکلر مقام خلافتك حیثیت
وقدسیتی تقدیر ایتمیورلردی. ایچلرندن یتیشه‌رك ابن رائقه خلف اولان
(بجکم) وآتی استخلاف ایدن (توزون) بر وجه معروض تحدید وتقصد ایدیلر

Bu Türkler Hilafet makamının onurunu ve kutsallığını takdir etmiyorlardı.

S. 418'den

٤١٨ ضمائل تاریخی
کوردیلر، خرستیانلغه متعلق بوکبی وسملرك اوسته ادانه چکلدی ..
قسطنطنیه‌ده طوپلانان (م ۱۳۷۰/۷۵٤) قونسیلده بولنان پیشوسلر «کناه
بختی اولان صنعت ترسیم سلامتلرك عقیدهٔ اساسیه‌سنه قارشی کفردر»
دیه اعلان ایدیلر، بناء اوزرینه بوبله تصویرلری تر کیلر ترك اولندی،

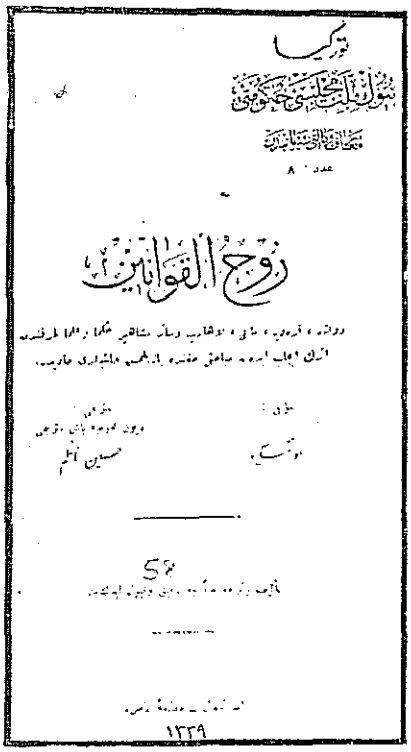
(Resimleri yasaklayan ilk belge Hıristiyan piskoposlarından çıktı.) (...) **Hıristiyanlık'a ilişkin bu gibi resimlerin** üstüne badana çekildi. Konstantiniye'de toplanan (İ.S. 754) Konsül'de bulunan piskoposlar **«Günah veren resmetme sanatı kurtulmamızın ve inancımızın esasına karşı küfürdür.» diye duyuruda bulundular. Onun üzerine böyle resim kompozisyonları bırakıldı.**

(Kitabın 7, 43, 97, 116, 239, 466, 509, 532, 533, 546 ve 552. sayfalarında da işaretler vardır.)

R

RUH ÜL-KAVANİN

1. CİLT

روح القوانين

Çankaya 58

Montesquieu, (Charles Louis de Secondat, baron de La Brède et de, 1689 - 1755): Ruh ül-kavanin. 2 c. Mütercimi: Hüseyin Nâzım. Istanbul 1339 (1923) Matbaa-i Âmire, 8°
1. c.: 445 + 18 + 1 S.; 2. c.: 394 S.

S. 10'dan

وصلح ومسالمت ايلك قانون طبيعى حكمنى آلير .
هوبز'ك [٢] ابتدائى انسانلرة اسناد ايتديكى آرزوى تحكم معقول دكلدر . حكم

Barış ve güvenlik ilk doğa yasası hükmünü alır.

S. 11'den

انسانك حس تجزيه حس احتياج انضمام ايدوب : بوصورتله ايكنجى قانون طبيعى ،
انسانلرى غدا تحريسنه سوق ايدن قانون اولور .

.....

نشئهٔ سحارکده بوراده پك بویوك تأثیری وار. ارکك وقادینك عرکون بربرینه ایتدکلری
اوطبیعی نیاز عاشقانه اوچنجی برقانون طبیعی تشکلنده متجلیدر .
بوحیات اولهدن صوکره انسانلر وقوف ومعلومات صاحبی اولمغه باشلادیلر؛ حیوانات
سائرهده بولونمایان بو مهم رابطهٔ ودوالفت جمعیت تشکیلنده یکی بر سائق حکمنده در .
نهایت ، مجتمعاً یاشامق آرزوسی دردنجی قانون طبیعیی تشکیل ایدر .

İkinci doğa yasası, insanları besin aramaya yönelten yasa olur. (...)

Erkeğin ve kadının hergün birbirine ettikleri **doğal aşk yakarmaları, üçüncü bir doğa yasası biçiminde belirir.**

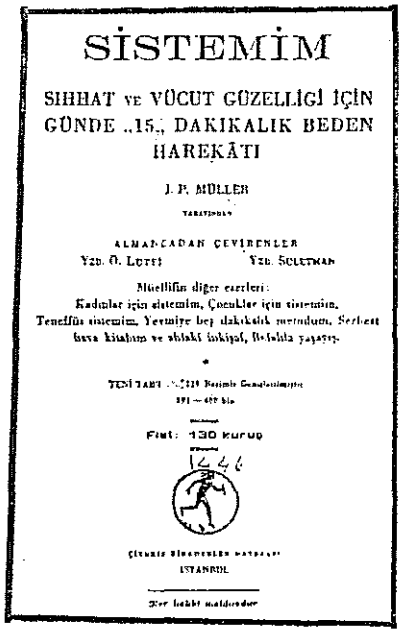
Bu önduygulardan sonra, insanlar, bilgi sahibi olmağa başlarlar; başka hayvanlarda bulunmayan bir önemli toplum ve anlaşma bağı oluşmasında yeni bir etken hükmündedir.

Sonunda, toplu yaşamak isteği dördüncü doğa yasasını oluşturur.

SİSTEMİM

Çankaya 1446

Müller, J. P.: Sistemim. Sıhhat ve vücut güzelliği için günde «15» dakikalık beden harekâtı. Genişl. y. tb. Almancadan çevirenler: Ö. Lütfi - Süleyman. Istanbul t.y. Çitun Biraderler Matbaası 151 + 1 S. 8° resim.

SİSTEMİM

SIHHAT VE VÜCUT GÜZELLİĞİ İÇİN GÜNDE „15„ DAKIKALIK BEDEN HAREKÂTI

J. P. MÜLLER

ALMANCADAN ÇEVİRENLER
Yzb. Ö. Lütfi Yzb. Süleyman

Müellifin diğer eserleri:
Kadınlar için sistemim, Çocuklar için sistemim,
Teneffüs sistemim, Yarımşar beş dakikalık metodum, Serbest hava kitabım ve ahlaki inkişaf, Beşlikla yaşayış.

İSTANBUL

Fiat: 130 kuruş

S. 19'dan

fu da tatbik edilir (*). Vücut terli iken derhal soğuk banyoya girilmesi doğru değildir. Bu sözüm, terin tamamile kurumasını kast etmez. Yalnız biraz hızını ve kuvvetini azaltmalıdır. Vücudun sıcakken soğuk banyoya tahammülü fazladır. Bu vaziyetten sonra vücutta tabiî bir letafet husule gelir. Vücudun soğuk ve terlememiş halinde banyoda suların sıcak veya ılık olması ve bu şekilde kullanılması daha muvafıktır. Yazın deniz veya Nehir banyoları alındığı vakıt vücut hareketleri ve mesaisi de o zemana terkedilip tevhit edilirse, daha faideli olur. Uzun yüzmeleri müteakip

S. 20'den

nında tabiî neşvünümasına mani olur. Çocukların başları her havada her mevsimde açık bulundurulmalıdır. Büyükler de küçükten alışarak her nevi havalarda başı açık dışarıya çıkabilmelidirler.

S. 22'den

Oturuşlarında lüzumsuz bir canlılık konuşuşlarında vücutlarını meletmek hülyasile adelelerini sert, katı olarak gayrı tabiî gösteren hasta mizaçlılar mevcuttur. Metodumda teneffüsün hitamında adelatın kendi başına tabiî vaziyette bırakılmasını talep ettim-

S. 28'den

tekâsül eder. Onun için koşular hassaten ve tercihan akşamı vazifeden dönüşle yapılmalı ve bununla günün fena yorgunluğundan sonra temiz ve sal hava teneffüs imkânı temin edilmelidir. Bu mühim bahsi bitirmeden evvel acı bir hakikâtten daha bahsetmek

S. 32'den

lokmanın la'akal otuz altı def'a çiğnenmesi lâzımdır. Kendinizi biraz rahatsız hissedecek olursanız, bunun başlıca ve en mühim sebebinin midede olduğuna itimat ederek bir kaç gün diyet yapmak ve yahut tamamiyle mideyi boş burakarak yalnız su içmek şayanı tavsiyedir. Bilâhere bu diyetten sonra yenecek en basit yemekler

.....

buna benzer yemekler çocukların mideleri için zehirdir. Bilcümle meşrubat, Şarap, Bira, kahve, çay bunun gibi aynı mahzurları hâizdir. Kuvvetli içkilerin; beşeriyeti zaafa sürüklediğini her fert düşünmeli ve bilmelidir. Ben şahsan bu hususta asla mutaassıp değilim. Fakat her nevi kuvvetli gıda ve meşrubatın ifratına vardırmamak lâzımdır.

S. 35'ten

yemek artıklarını, dişlerden uzaklaştırmak maksada kâfidir. Dişlerin temizliği için yatmadan evvel fırça ile ufkî ve şakulî olarak ve diş etlerine zarar yapmadan temizlemek şarttır. Sabahlayın bir bardak ılık su ile ağzımızı çalkalamak lüzumlu ve faydalıdır. Bu suya bir kaşık alelade tuz katarak boğaz ve gırtlağı da gargara etmelidir. Senede bir kaç def'a çiğneme cihazını arız ve amik muayene etti-

S. 36 - 37'den

ihmalkârlığın cezası çekilmiş olur. Ayak parmakları da diğer vücut azaları gibi, daima hareket ve havaya şiddetle ihtiyaçları vardır. Havadan mahrum bırakıldığı takdirde; ayak terlemesi ve sair pisliklerden ve kirlerden husule gelecek bir çok hastalıklarla karşılaşılır. Akşamları eve avdette fotin ve çoraplar çıkartılmalı, yalın ayak ve ya üzeri açık hafif bir terlikle "kitabın nihayetindeki nümunesi veçhile" gezilmelidir. Bu suretle hareket edildiği zaman rahatlık hissedilir. Yazı yazdığımızda veya kitap okuduğunuzda zihninizi yormadan ayak parmaklarını oynatmak sıhhî bir iştir. Çoraplarda da eldivenlerde olduğu gibi parmaklar ayrı ayrı giyilse idi, ayak

S. 50'den

Yağları eritmek için çareler:

1. Diyetle — "tesiri pek az ve kat'iyyen hoş bir şey değildir. Bu menfi tesir dolayısile umumî neş'eyi azaltır".
2. Uzun perhizle — "pek müessirdir. Fakat vücudu mühim hastalıklara karşı tehlikeli bir vaziyete düşürür".

.....

Yağları en muvafık bir tarzda erilmek için:

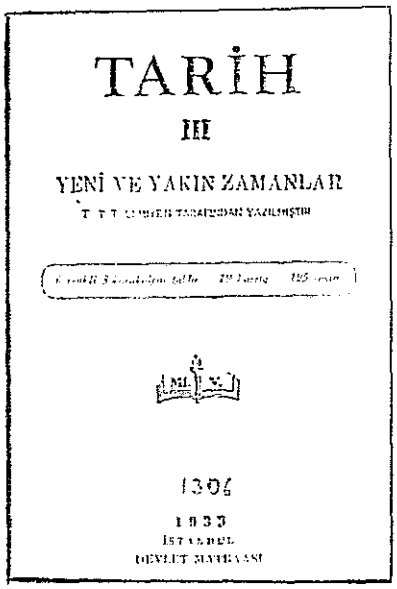
1. Yağla kaplanmış adeleleri çalıştırmak.
2. Yağlı adelelerin gevşemesi ve tahriki için bu adelâtı kuvvetli masajlarla ovmak.
3. Derin teneffüs harakâtile ciğerlerde ihtirakı fazlalaştırmak, bu suretle karbonlardan kurtulmak.

S. 149'dan

dikkat ve itina edilmelidir. Orta mektepler ve hatta ilk mekteplerde bulunan talebelerde, vücut bakımı ve hıfsıssıhhası hakkında, yüksek bir fikir ve ruh uyandırup, inkişaf ettirilmeli ve oda jimnastikleri hakkında, esaslı fikirler, telkin edilmelidir. "Bu sistem

(Kitabın çoğu sayfası işaretlidir.)

TARİH III
(YENİ VE YAKIN ZAMANLAR)

Anıtkabir 1306

Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti (Ankara): Tarih. 4. c. Yayımlayan: Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâleti. İstanbul 1931 - 1934 Devlet Matbaası. 8°

1. c.: Tarihten evvelki zamanlar ve eski zamanlar. 1931. xxx + 384 S. resim, 70 planş, 7 renkli planş. 22 harita.

2. c.: Orta zamanlar, 1931. xxiv + 391 S. 72 planş, 8 renkli planş, 46 harita.

3. c.: Yeni ve yakın zamanlar. 2. bsl. 1933. xix + 350 S. 123 planş, 6 renkli planş, 19 harita.

4. c.: Türkiye Cumhuriyeti, 2. bsl. 1934 xxii + 390 S. 152 planş, 5 renkli planş, 12 harita.

S. 27 - 28'den

AKSAK TİMURUN ANADOLUYU İSTİLÂSI

Yıldırım Bayazıdın, İstanbul muhasarasını kaldırıp Bizans hükümdarile sulhe razı olmasının bir sebebi de, o sırada *Aksak Timur Beyin* Anadolu işlerine karışmaya başlamış olmasıdır.

Timur Bey, *Türkeli* (Türkistan), *İran, Irak, Hint* ve *Suriye*yi zaptettikten sora, *Anadolu* da memleketleri ellerinden alınan Türk beylerini yanına toplıyarak, Bayazıt aleyhine yürüdü. Ankara yakinine geldi ve orada Bayazıt ordusile büyük bir muharebe verdi (20 Temmuz 1402). Bir gün sabahtan akşama kadar süren bu muharebede Osmanlı ordusu yenildi. Yıldırım, oğlu *Musa* ve *Mustafa* ile beraber, Timura esir düştü; Osmanlı ordusundaki Sırp askerleri de fedakârlıkla harp ettiler; Timur ordusu Yıldırımınkinden daha kuvvetli idi.

S. 29'dan

Çelebi Mehmet, Anadolu ve Rumelide büyük bir mesele çıkaran *Samavnalı Şeyh Bedrettin* ve müritlerile hayli uğraştıktan sora, şeyhi yakalatıp *Serez* de astırdı (1417).

S. 31'den

Sultan Murat II. zamanında, Timur vak'ası sarsıntısından yeni çıkmış Osmanlı Devletini zedelemek için, hıristiyan devletleri, Türklere bir daha saldırmak tecrübesinde bulundularsa da, bütün teşebbüsleri husranla hitam buldu. Murat II. Haçlı hücumlarına muvaffakıyetle mukabele edebildi. İkinci Kosova muharebesi, Osmanlı-Türklerinin Balkanlarda birkaç asır sağlam olarak yerleşmelerini temin etti; *XVIII. asra kadar, Tuna'yı geçip Osmanlılara taarruz edecek bir hıristiyan kuvveti artık çıkmadı.*

S. 72'den

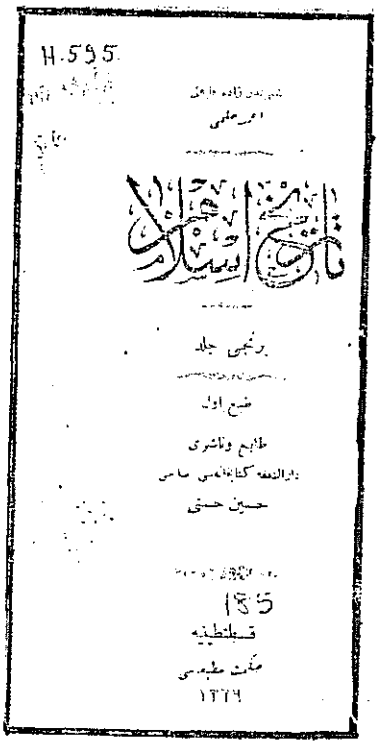
Demek oluyor ki bazı müverrihlerce yapıldığı gibi, pek mühim vak'alar olmakla beraber İstanbulun Türkler tarafından fethi tarihi olan 1453 senesini veyahut Amerikanın keşfolunduğu 1492 tarihini Ortazamanların sonu ve Yenizamanların başlangıcı olarak kabul etmek daha ziyade itibaridir. Hakikatte Ortazamanlardan Yenizamanlara böyle bir vak'a ile birdenbire değil, pek yavaş değişikliklerle tedrici surette geçilmektedir.

(Kitabın 29. sayfasında Haçlı taarruzları, 74 — 76. sayfalarında 100 yıl savaşları, 77. sayfasında Batı kilisesinin çöküşü ile ilgili bilgiler ve 78 — 79. sayfalarında da «Mukaddes Kitabın herkesin anlayabilmesi için İngilizceye çevirisi»nin yapıldığı; Avrupa ülkelerinin ikiye ayrılması «Büyük Ayrılık» olayları işaretlenmiş ve satır altları çizilmiştir.)

(Kitabın 4. cildinde 102. sayfada Moskova Andlaşmasının yapıldığı tarih düzeltilmiştir.)

TARİH-İ İSLÂM

Anıtkabir 185
Şehbenderzade Ahmet Hilmi (- 1913): Tarih-i İslâm. 2 c. (1 c. birl.). Istanbul 1326 - 1327 (1910 - 1911) Hikmet Matbaası. 8°
1. c.: 1326 (1910). 320 S; 2. c.: 1327 (1911).

S. 123'ten

حقده جریان ایدن برمباحثه ادبیه ده ، یمنلیلر « خالص وعبرانی قانیله قاریشمامش عرب اولدقلرینی ولسانلرینده دهاخالص بولوندیغنی وبنابرین کندیلرینك محای عرب بولوندقلرینی ادعا » ایتمشلردی . دیمك که

Yemenliler, katıksız ve İbrani kanıyla karışmamış Arap olduklarını ve dillerinin de daha arı olduğunu ve bu nedenle kendilerinin Arap soyluları bulunduklarını iddia etmişlerdi.

S. 547 - 548'den

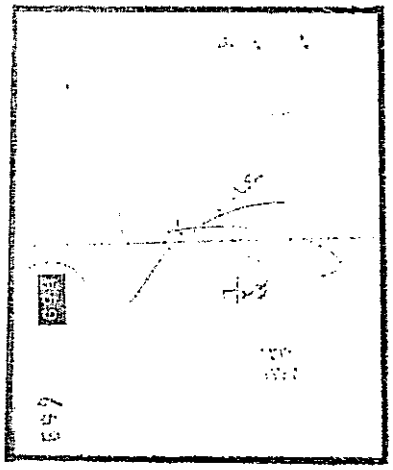
خلافت عباسیه وعرب حکومتی ، موغول استیلاسندن خلق زمان
اول معاصر برکوله‌دن عبارت قالمشدی . عالم اسلامك وخلافتك
پایدار اولماسی تورکلرك آقین آقین شرقه هجرت واسلامی قبول ایتملرندن
ایلری کلیوردی . نه چاره که عالم اسلامده حاکم اولان مدنیت منقرضه ،

شرقه هجرت ایدن اخلافلی ومتین تورکلری آز بر زمانده تبدیل
ایدیوردی ، ایرانلی وياخود عرب یاپیوردی .

Abbasi Halifeliği ve Arap Hükümeti, Moğol istilasından çok önce, anlamsız bir gölge durumuna düşmüştü. İslam dünyasının ve Hilafetin ayakta kalması, Türklerin akın akın doğuya göç edip, İslam'ı kabul etmelerinden ileri gelmiştir. Ne çare ki, İslam dünyasında egemen olan kokuşmuş uygarlık, **doğuya göç eden ahlaklı ve sağlam Türkleri az bir süre içinde değiştirerek, İran'lı veyahut Arap yapıyordu.**

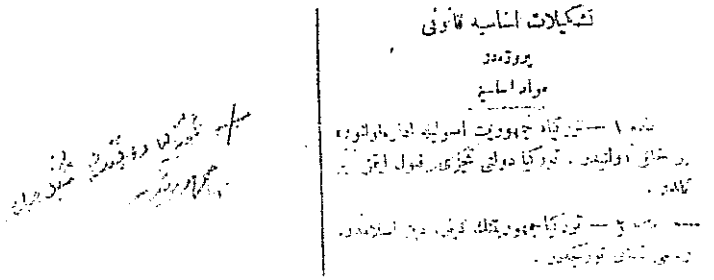
(Kitabın sayfaları kısmen işaretlidir.)

TEŞKİLÂT-I ESASİYYE KANUNU

Çankaya 659
(*Türkiye* kanunlar). Teşkilât-ı Esasiye kanunu Proje halinde. 1339 (1923). 16 S. 4°
Atatürk tarafından imzalanmıştır.
Bu tasarı Atatürk tarafından önerilmiştir.

S. 1'den

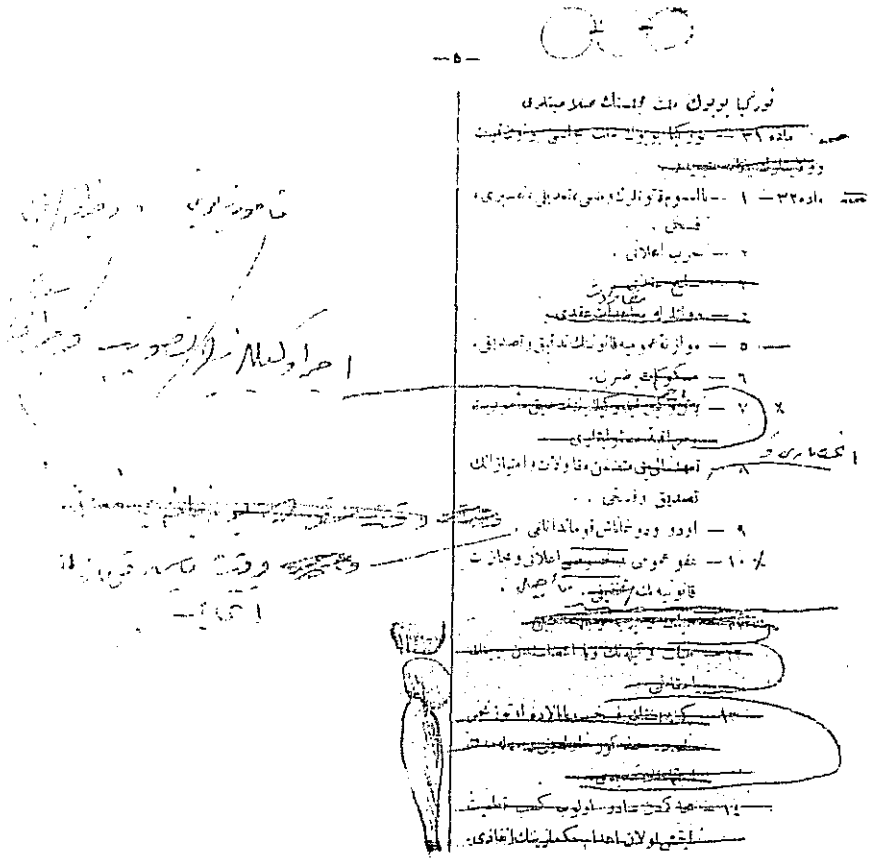
Madde 1 — «Türkiye Cumhuriyet usulüyle yönetilir» bir halk devletidir. Türkiye devleti bölünme kabul etmez bir bütündür. (İfadesi tümden çizilmiş; metin dışına «**Türkiye devletinin hükümet şekli Cumhuriyettir.**» diye bu maddenin yeni şekli yazılmıştır.)

Madde 2 — Türkiye Cumhuriyeti'nin dini, İslam dinidir. Resmi dili Türkçedir. (Bu madde tümüyle çizilmiştir.)

S. 4'ten

Madde 28 — Türkiye Büyük Millet Meclisi yasalar içinde doğrudan doğruya halk tarafından seçilmiş milletvekillerinden oluşur. (Bu madde de çizilmiştir.)

S. 5'ten

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Yetkileri

Madde 31 — «Türkiye Büyük Millet Meclisi bütün güçlerin ve veliliklerin tek kaynağıdır.» biçimindeki 31. madde çizilmiştir.

(Madde 31'in karşısına, «**Mazuriyetleri ve vazifeleri**» yazılmıştır.)

Madde 32 — (B.M.M.'nin yetkilerini sayan 32. Maddenin bentlerindeki değişiklikler işaretlenmiş. 4. fıkradaki devletlerle muahedat aktif (antlaşmalar) ifadesindeki «muahedat» sözcüğü çizilip üzerine «**mukavelat**» (sözleşmeler) yazılmıştır.)

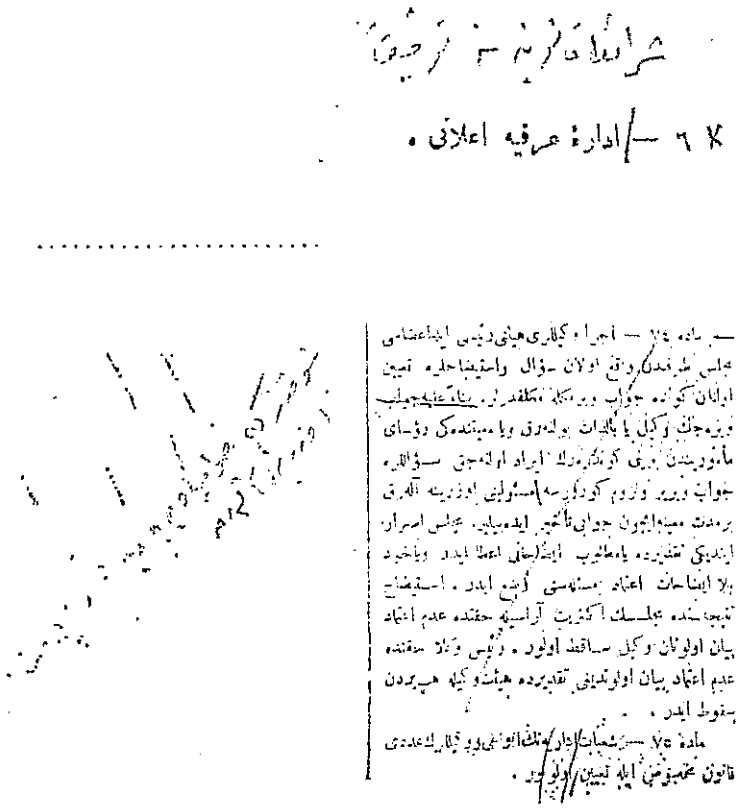
(7. fıkradaki «Başvekil ile vekillerin memuriyetlerinin ve sorumluluklarının denetlenmesi», hükmü silinmiş karşısına **«icra vekillerinin tasvip murakabe»**si biçiminde düzeltme yapılmıştır.)

(9. «Ordu ve Donanma Başkumandanlığı» fıkrasının karşısına, **«Başkumandan intihabı»** (seçimi) diye not düşülmüştür.)

(«Genel ve özel (hususi) af ilanı ve yasal cezaların hafifletilmesi (tahfifi)» biçiminde yazılmış olan 10. fıkrada «hususi» sözcüğü çizilmiş, «tahfifi» sözcüğü çizilmiş, karşısına **«tecili»** yani ertelenmesi yazılmıştır.)

(T.B.M.M. yetkilileriyle ilgili 11, 12, 13 ve 14. fıkralar çizilmiştir.)

S. 11'den

Madde 82 nin 6. Fıkrası — Hükümetin yetkileri arasındaki (İdare-i örfiye) Sıkıyönetim ilanı maddesinin başına konmak üzere, metin dışına «yasasındaki koşullarına uygun olarak» **(şeraiti kanuniyesine tevfikan»** cümlesi eklenmiş.

Madde 74 — Başbakan ile Bakanlar Meclis tarafından verilmiş soru önergeleri ve gensoruları, belirli günde yanıtlamakla yükümlüdürler. (Metin dışına: «**Şu kadar ki cevab verecek vekil mesuliyeti üzerine olarak**» diye bir açıklama konmuştur.)

(Tasarının tüm sayfaları işaretli ve silintilidir.)

TEŞKİLÂTI ESASİYE KANUNU

Anıtkabir 408
(*Türkiye*, kanunlar). Teşkilâtı esasiye kanunu. (Istanbul) t.y. Devlet Matbaası. 34 S. 8° 1 portre.
Teşkilâtı Esasiye Kanununun bu nüshası Millet Mektepleri mezunları için hususî olarak Devlet Matbaasında bastırılmıştır.

Cilt kapağından sonraki boş sayfaya Atatürk'ün, Büyük nutkun 14 ve 446. sayfalarından alarak yazdıkları :

S. 14.

... diye bilirimki ben
milletin vicdanında ve
istikbalinde ihtisas etmiş
büyük tekamül istidadını
bu milli bir gibi vicdanın-
da taşıyarak yaşayan,
bütün hayat içtimaiyemiz-
deki etkimek mecburiye-
tinde idim

S. 446

Zaralli milletimiz için ölmek istegen düşmanları mağlûp edeceğimize dair olan emniyet ve itimadım, bir dakika olsun sarsılmamıştır. Bu dakikada bu itminan kaynağını, hayatı tehlikeye karşı, bütün millete karşı ve bütün aleme karşı ilan ederim.

Kitabın ilk yaprağı.

Millet
Meclisinden çıkan
tarafından
hediye edilmiştir.

Ankara, Temmuz, 1929

Reisicümhur

S. 15'ten

Otuz sekizinci madde — Reisicümhur, intihabı akibinde ve Meclis huzurunda şu suretle yemin eder: [Reisicümhur sıfatile cümhuriyetin kanunlarına ve hakimiyeti milliye esaslarına riayet ve Tahlif.

(.....)

S. 24'ten

Türklerin hukuku ammesi

Hürriyet

Altmış sekizinci madde — Her Türk hür doğar, hür yaşar.

Tarif

Hürriyet, başkasına muzır olmıyacak hertürlü tasarrufatta bulunmaktır.

Hürriyetin hududu

Hukuku tabiiyeden olan hürriyetin herkes için hududu başkalarının hududu hürriyetidir. Bu hudut ancak kanun marifetile tesbit ve tayin edilir.

Bu kitabın, Çankaya Kitaplığında 626 numara ile kayıtlı bulunanında 25. sayfadan :

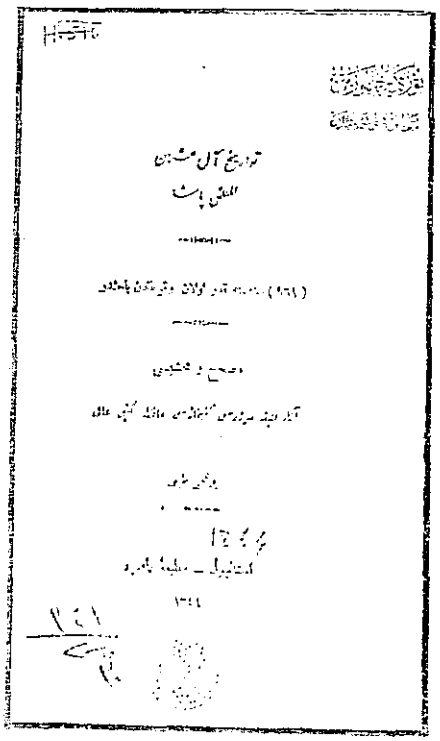
Hukuku-tabiiye

Yetmişinci madde — Şahsî masuniyet, vicdan, tefekkür, kelâm, neşir, seyahat, akit, sây ve amel, temellük ve tasarruf, içtima, cemiyet, şirket hak ve hürriyetleri Türklerin tabiî hukukundandır.

TEVÂRİH-İ ÂL-İ OSMAN

Anıtkabir 1864

Lütfi Paşa (- 1553): Tevârih-i Âl-i Osman. 961 senesine kadar olan vukuattan bahseder. Istanbul 1341 (1925) Matbaa-i Âmire. 6 + 1 + 456 S. 8° 1 planş.

(Atatürk tarafından, «**Lütfen bu kitaptaki ekonomik malumat: Ziraat — Sanayi — Yollar — Münakalat — Ticaret**» diye konan bir notda görüş istenmektedir.) Atatürk'ün notu ile «**Türk Dil Kurumu**» başlığını taşıyan cevabı sunuyoruz.

kitabın

Bu kitapla ilgili

ekonomik malumat.

Ziraat

Sanayi

ayrıntılı

mümkünat

ticaret

N O T

Lutfi paşanın (Tevarihi Âli Osman) adlı ve 455 sahifeden mütesekkil kitabı; Osmanlı hanedanını ile ilk dokuz padişahın saltanatları zamanında olup biten harp , fetih , istiylâ vakıalarını , oldukça tafsilat ile yapılmış bir kronolojisinden ibarettir .

.....

1.- Sultan Orhan Murat devrinde ihdas olunan (esirden pencik almak) usulü. (Pencik) , esirlerin hal ve şanını , sahiplerinin milkiyet hakkını tespit eden ilâm , daha doğrusu bir tasarruf senedidir .

Lutfi Paşa tarihinde bu meseleye ait izahat şu cümleden ibarettir : " Sultan Muradı Evvel zamanında esirden pencik almak âdet oldu "

Bu resmin kaç akçe olduğu hakkındaki malumatı , tarihin haşiyesinde, Hoca Sadeddin efendinin " Tacüttevarih " inden naklen okuyoruz .

2.- Fatihin , Istanbulu zapt için döktürdüğü ağır toplar hakkında bir iki satırlık izahat .

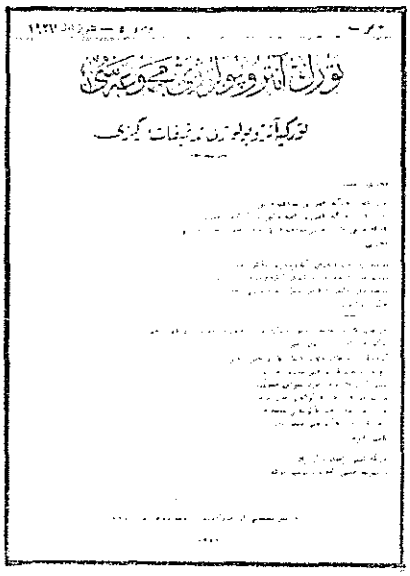
Bu topların fennî vasıfları hakkındaki malumat , kitabın haşiyesinde , " Tacüttevarih " ve " Sahaifülahbar " ve " Harp mecmuası " ından naklen yazılıdır .

3.- Kanunî Sultan Süleyman zamanında carî olan (Ulak zulmü) . Ulak Zulmü , merkezden vilâyetle gönderilen postacıların her menzilde at , katır , veya deve değiştirmelerinden ve bunu at , katır ve deve sahiplerinin rıza ve muvafakatları hilâfına yapmalarından mütevellid bir zulümdür . Cengiz zamanında konulan ve Osmanlılar tarafından takliden tatbik edilen bu Ulak zulmü hakkında , kitapda beş on sahifelik izahat varsa da " mükellefiyeti ayniye " ile hiç bir münasebeti olmamayan bu hareket - isminden de malum olduğuna göre - bir zulümden ibaret olmakla idare hukuku bakımından, üzerinde durulacak , bir mana addedilemez .

4.- Osmanlı gemiciliği bakımından malumat , Gemilerin cinslerini , vasıflarını , kuvvetlerini , inşa tarzlarını, hulâsa sanayi noktasından tafsilâtı havi malumat , (Kamusi - Bahri) den alınıp kitaba haşiye olarak geçirilmiştir .

Netice .- Arzu buyurduğunuz ekonomik , ziraat , sanayi , yollar , münakalât , ticaret bahislerinde bir tek satıra bile tesadüf etmedim.

TÜRK ANTROPOLOJİ MECMUASI

Çankaya S/140

Türk antropoloji mecmuası. Yayımlayan: Türk Antropoloji Müessesesi. Istanbul. 4° Altı aylık.

Revue Turque d'anthrepologie. (Yayımlayan): L'Institut Turc d'Anthropologie. Constantinople. 4° cetvel.

1927 Ekim: 3. yıl, 5. sayı

Dergi eski harfli Türkçe ve Fransızcadır.

S. 6'dan

ایتش بولوناجقدر. مەزوایتك (متوسط طاش دوری) دوریه لدر آورو باده مختلف تیپلر عرض ایدن طویل الرأسلر (دولیقوسه فال) مسکون بولنمدی. بو نسبی وحدتی ایلك نسیم الرأسلرك (براکیسه فال) ورودی خلفدار ایلهدی. بو آندن اعتباراً عرقلرك نصانی متزایداً ایلرو ایدیکندن آورو باده آرتق صاف بر عرقدن بحث ایلهمك، حله بالخاصه بوکون هیچ ده دوغری دکلدر. حتی موقع جغرافیائیه لری اعتبارله دیکر زمرهلردن منفرد بر حالده

(Yontma taş devrinde bir topluluk varsayınız ki ülkelerin yıkılması ve sular altında kalması gibi afetler ve doğa olayları sonucunda, bu ülkenin bir ada oluşturan herhangi bir noktasına sığınabilsinler. Yine varsayınız ki gemicilik bilinmesin. Doğal olarak bu topluluk bireyleri, başka uluslarla ilişkide bulunamayacağından) ilkel nitelikleri ve biçimlerini katıksız bir durumda **koruyacaklardır.** Orta taş devrine kadar Avrupa'da çeşitli tipler gösteren Tubel Erreisler **(Dolikosefal)** oturuyordu. Bu sınırlı ilk kesirelreislerin (Brakisefal) gelmeleri işi bozdu.

Bu andan başlayarak ırkların karışması artarak ilerlediğinden Avrupa'da artık saf bir ırktan sözetmek, hele özellikle bugün hiç de doğru değildir. (Hatta coğrafi konumları diğer zamanlardan ayrı kalmış bir durumda bulunan Lapon ve Samuyet'ler bile bu konuda ayrıklık göstermezler. Çünkü Laponlar İskandinavya ve Samuyetler Rusya halkı ile sıkı bir ilişki ve bağ kurmuşlardır.)

TÜRK ÇOCUKLARINA
YURT BİLGİSİ NOTLARI

Çankaya 1019
(*Afetinan*, A., 1908 -): Türk çocuklarına yurt bilgisi notları. Ankara 1929. 10. S. 8°

Bu sözlerimi izah edeyim:

Millet, üzerinde yaşadığı yurdunu muhafaza etmek için ve bu yurtta emniyetle, huzurla çalışıp müreffeh ve rahat yaşamağı temin için, devlet teşkil etmiştir, hükûmet teşkilatı yapmıştır. Bu teşkilat, vatanın, yurdun, ağyar tecavüzünden masuniyetini temin eden orduyu, donanmayı, hava filosunu yapmakla muvazzaftır. Hükûmet, vatandaşların, vatan dahilinde, vatanın kırlarında, sahralarında, dağlarında, ormanlarında emniyet ve huzurunu temin eden jandarma kuvvetlerini, kasaba-

ALINAMAZ
GAZETESİ
Bölge Müdürü

larında, şehirlerinde, jandarma ile beraber polis kuvvetini; bütün vatanda, adliye kuvvetini, vücuda getirmekle muvazzaftır; ve bu kuvvetleri kanun dairesinde kullanmak salâhiyetidir, hakkıdır. Vatandaşların da kanunların icabına itaat etmeleri kendileri için vazifedir. Hükûmet, vatandaşların fikrî inkişafları için, mektepler, darülfünunlar, ilim müesseseleri yapmakla mükelleftir. Hükûmet, vatandaşların

.....

leftir. Hükûmet bu ve buna mümasıl vazifelerini ifa ve bunda muvaffak olabilmek için vatandaşların ona yardım etmesi icap eder. Fakat bu yardımla mükellef olan vatandaşların sıhhat ve tam afiyette bulunması lâzımdır. Bunun da temini yine hükûmete ait bir vazifedir. Hükûmetin va-

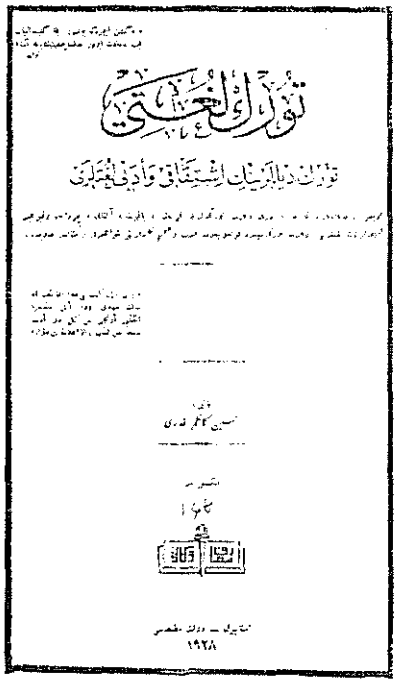
zifelerini ifada muvaffak olabilmesi için vatandaşlar devletin talebiyle asker olurlar, karada ordular, denizde donanmalar, havada tayyare filoları vücuda getirmek için şitap ederler. Bu, onların vazifesidir. Bütün bu teşkilat yalnız ve ancak para ile olur. Vatandaşlar bunun için muhtelif namlar altında hükûmete vergiler verir. Vatandaşlar, vatanda emniyet, huzur tesis eden ve vatandaşların medenî cihan indinde ve biribirleri karşısında haklıyı haksızı meydana çıkaran ittibar lüzumlu kanunlara riayetle muvazzaftır. Vatandaşların beyinlerinde ticaret ve iktısadiyatın herhangi bir şubesindeki temaslarında yekdiğerine karşı, bazan aynı zamanda hükûmete karşı deruhde edecekleri vazifeleri vardır.

.....

bir takım vazifeleri vardır. Fakat ehemmiyetle nazarı dikkatinize vazetmeliyim ki vatandaşın en büyük vazifesi aynı zamanda en mukaddes hakkı intihap hakkıdır. Devlet binasının temeli olan Büyük Millet Meclisi halinde toplanan meb'usları, vatandaşlar intihap eder ve bu suretle devlet kurmakta haiz olduğu irade ve hakimiyetinin sahibi olduğunu gösterir.

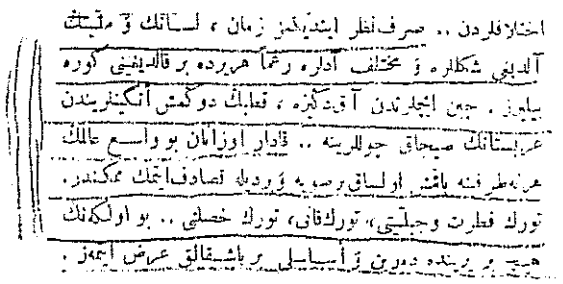
Bundan başka vatandaşlar köyden itibaren kasabalarda, şehirlerde mahallî idareleri kontrol eden heyetleri intihap eder. Vatandaşlar, bu intihap hakkını isabetle kullanabilmek için müteşanit bulunmaya mecbur olur. Bu mecburiyetten siyasî fır-

TÜRK LÛGATI

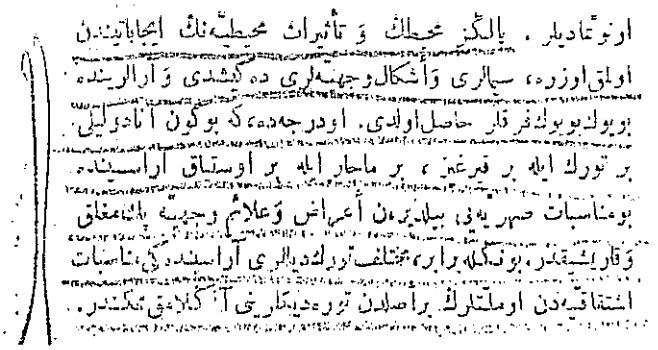
Anıtkabir 148
Hüseyin Kâzım Kadri (1870 - 1934): Türk lûgatı Türk dillerinin iştikakı ve edebi lûgatları. 2 c. Yayımlayan: Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâleti. Istanbul 1927 - 1928 Devlet Matbaası. 4°
1. c.: 1927. XCIX + 855 + 4 S.; 2. c.: 1928. 932 S.

S. IV'ten

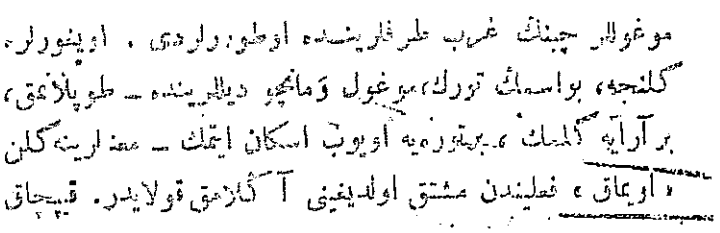
(Türlü etkenler bir yana bırakılırsa) **dilin ve ulusallığın aldığı biçimlere ve türlü adlara karşın her yerde bir kaldığını görebiliriz. Çin içlerinden Akdeniz'e, Kutupların donmuş enginlerinden Arabistan'ın sıcak çöllerine ... değin uzanan bu geniş dünyanın her ne yanına bakmış olsak bir soya ve bir dile rastlamak olanaklıdır. Türk yaratılışı ve ırası, Türk kanı, Türk mizacı ... Bu ülkelerin hiçbir yerinde derin ve esaslı bir başkalık göstermez.**

S. V'ten

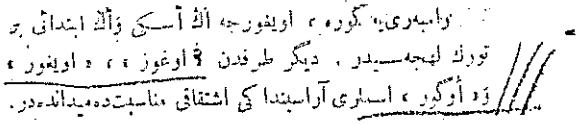
(Toplumsal ve doğal çevre koşullarının değiştirici etkinliği yadsınamaz. İkiyüz yıl içinde Selçuk Türkleri üç kez dinlerini değiştirdiler. Şamanlıktan Hıristiyanlığa, daha sonra da Müslümanlığa girdikleri halde dillerini unutmadılar. Yalnız doğal çevre etkisiyle yüz biçimlerinde büyük değişiklikler meydana geldi.) (...) Bununla birlikte türlü Türk dilleri arasındaki kök bağlarından ve ilişkilerinden o ulusların bir soydan türediklerini anlıyabiliriz.

S. XI'den

Uygurlara gelince, bu adın Türk Moğol ve Mançu dilleriyle — «toplanmak, bir araya gelmek, bir töreye uyup yerleşmek» — anlamlarına gelen «**uymak**» eyleminden türediğini anlamak kolaydır.

S. XII'den

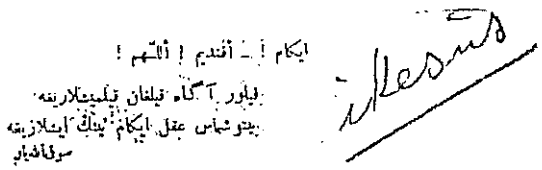

Uygurca en eski ve en ilkel bir Türk lehçesidir. Öbür yandan «**Uğuz**», «**uygur**» ve «**Ügür**» **adları arasındaki** ortak köktenlik ilişkisi de ortadadır.

(Eski Türk dilinin bir kuralı işaretlenmiş ve metin dışına «**Kazan**» diye bir not düşülmüştür.)

(Azeri ve Uygur dillerindeki etimolojik benzerlik işaretlenmiştir.)

S. 514'ten

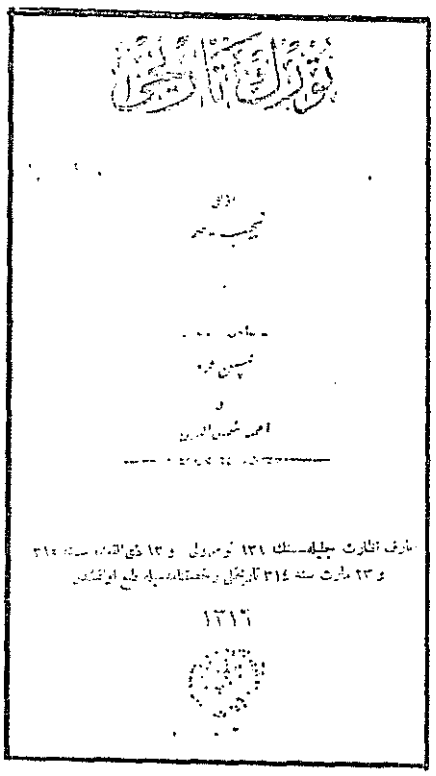

(İkem, ikam sözcüklerinin eski metinlerdeki «**efendi'm**»! «**Allah'ım**»! anlamını taşıyan örneklerinin karşısına «**ikesus**» diye bir not yazılmıştır.)

(İye, ike, sözcüklerinin Kazanca da sahip ve malik anlamına geldiği işaretlenmiştir.)

(Lûgatin sayfaları kısmen isaretlidir.)

TÜRK TARİHİ

Anıtkabir 1880
(Yazıksız), Necip Âsım (1861 - 1935): Türk tarihi. 1. c. Nâşiri: Hasan Ferit. Istanbul 1316 (1900). 551 S. 8°

C[illegible]MAZ
TÜRKELİ GAZETESİ
Bölge Müdürü

C[illegible]MAZ
TÜRKELİ GAZETESİ
Bölge Müdürü

S. 37'den

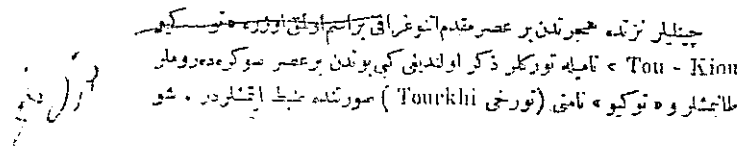

تشكل ايدوب بالآخره طاتلى اولان هيئتلره دلالت ايدر . زيرا فينوا ـ و ـ اوغ ـ يان ، تورك ، مغول ، مانچو لسانلريله شوعختلف انسانلرك ديللرنده اولديغى كبى سيارلرنده برعائله اركانندن اولدقلرينه دلالت ايدهجك حالله واردر . اقوام سائره ايله قانى قاريشانلردن ماعدا هيئتك يوزلرى كيكلى ، مستطيل اولوب آلنلرينك فصل مشتركى كسكين يوزلرى صيق واتلى شيشكن ، چكدارى مثلثى الشكل ، سيورى

Fin — Uguryan Türk, Moğol, Mançu dilleriyle şu türlü insanların dillerinde olduğu gibi yüzlerinde de bir aileden olduklarını gösteren durumlar vardır. Başka ırklarla kanı karışanlardan başka hepsinin yüzleri kemikli, dikdörtgen olup alınlarının ara kesiti keskin, yüzleri semiz ve etli (...) olur.

(Metin dışına «**Türk Etnografisi**» diye not edilmiştir.)

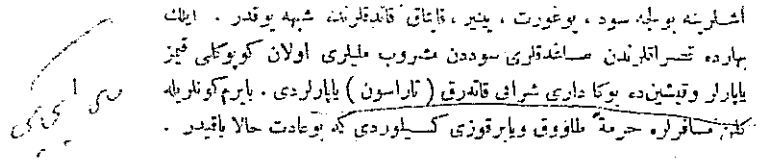
S. 41'den

Çinlilerin nazarında Hicret'ten yüz yıl önce etnoğrafya bilimine göre **bir ad olmak üzere TÜ-Kiyu** adıyla **Türkler** anıldığı gibi, bundan yüzyıl sonra da Rumlar tanımışlar ve «Tukiyu» adını Turhi (Tourkhi) biçiminde kaydetmişlerdir.

(Metin dışına «**Türk namı**» diye not edilmiştir.)

S. 47'den

İlkbaharda kısraklardan sağdıkları sütten «milli içkileri olan» köpüklü kımız yaparlar ve kışın da buna darı şarabı katarak «tarasun» yaparlardı.

(Sayfa kenarına «**milli içki**» notu yazılmıştır.)

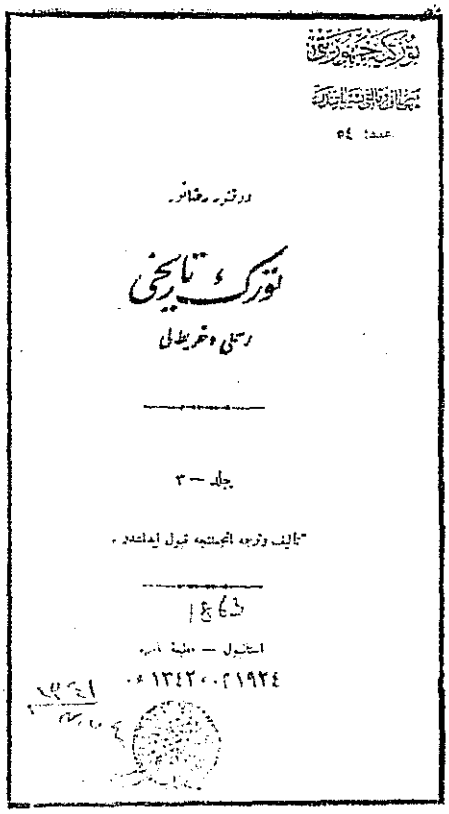
(Kitabın sayfaları çoğunlukla işaretli ve notludur.)

TÜRK TARİHİ

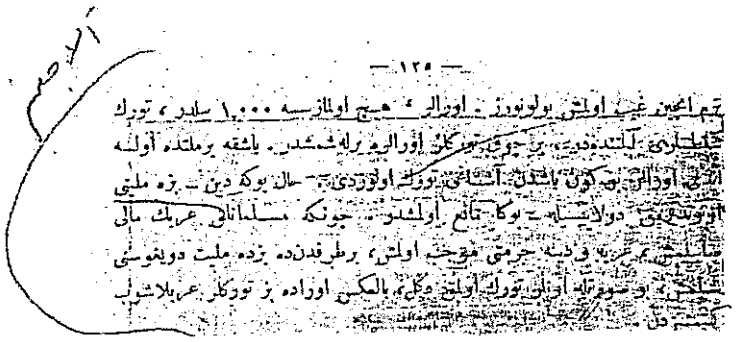
Anıtkabir 1863
Nur, Dr. Rıza (1879 - 1942): Türk tarihi.
12 c. Istanbul 1924 - 1926 Matbaa-i Âmire - Millî Matbaa. 8° resim.
3. c.: 1924 Matbaa-i Âmire. 373 S.
1 levha, 7 harita.

Celal ARAMAZ
TÜRKELİ GAZETESİ
Bölge Müdürü

C AZ
TÜ GAZETESİ
Bölge Müdürü

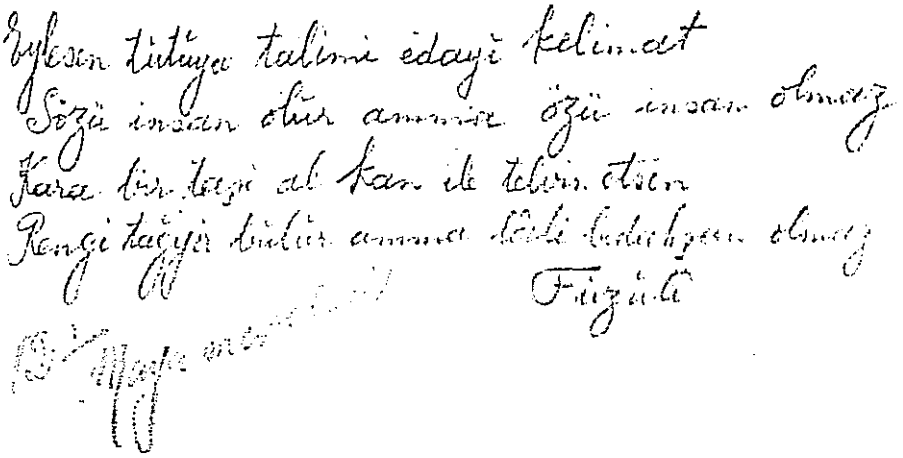

S. 125'ten

Oralar Suriye, Irak hiç olmazsa bin yıldır Türk egemenliği altındadır. Birçok Türkler oralara yerleşmiştir. Başka bir ulusta olsaydı, oralar bugün baştan aşağı Türk olurdu. **Oysa din bize ulusçuluğu** unutturduğundan bunu engellemiştir. Çünkü müslümanlık Arab'ın malı sayılmış, Arab'a ve dine saygı gerekli sayılmış, bir yandan da bizde ulusçuluk duygusunu silmiş, böylece onlar Türkleşeceğine, tam tersine, orada biz Türkler Araplaşmış gitmişiz.

Kitabın içinde Dr. Rıza Nur'un elyazısıyla Namık Kemal, Tevfik Fikret, Recaizade Ekrem'e ait şiirler yanında Fuzuli'nin aşağıdaki dörtlüğü de yer almaktadır. Bu şiirin altına **(Dr. Maya meselesi)** yazılmıştır.

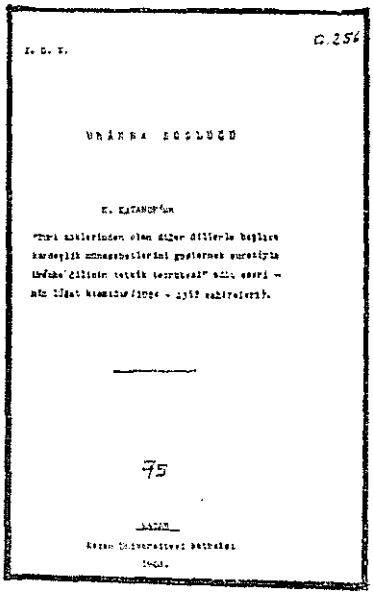
(Kitabın ciltleri işaretli ve notludur.)

URANHA SÖZLÜĞÜ

Anıtkabir 75

Katanov, Nikolay (Fedoroviç, 1862 - 1922): Uranha sözlüğü. Türk köklerinden olan diğer dillerle başlıca kardeşlik münasebetlerini göstermek suretiyle «Urânha Dilinin Tetkik Tecrübesi» adlı eserin lugat kısmıdır. 1084 - 1362. sayfaları. Opıt izsledovaniya Urânhayskago yazıka su kazaniyem glavniyşih rodstven. Otnoşeniy yeko k drugim Türkskogo kornya. Çevirten: Türk Dil Kurumu. y.y.t.y. 301 y. 4°

Eserin aslı 1903 te Kazan'da yayımlanmıştır. Daktilo ile yazılmıştır.

S. III'ten

Urânha-Tuba Türklerinin dili:

Urânhaların dili eski bir şark türkçesidir. Başka türk lehçelerinde yokalle biten bir çok kelimeler bunların lehçesinde (ğ) ile bitmektedir. Taktim ettiğimiz bu lûgatçe Urânha dil hazinesinin ancak onda birini ihtiva ettiği halde bu nokta bariz bir surette göze çarpmaktadır. Orta türk lehçelerinde halâ yaşayan baz: "ğ". sesleri bilâkis Urânha lahçesinde,tıpkı Anadolu türkçesinde olduğu gibi kaybolmuştur.

S. 54'ten

karak ..... gör: "karaktarı kara" = gözleri siyah, kara.

S. 113'ten

labe = lama, nama, ama

lama, buda papazı, rahibi.

lama = labe, name, ame

buda papazı .

lam

kitabı mukaddese; umumiyetle : nom ; bazen: om.

S. 127'den

- o -

obâ

ağaç veya taş yığını; lama mabedi.

S. 168'den

pardı /par'dan/

yola çıktı, gitti, vardı.

pardıng /par'dan/

yola çıktın, gittin, vardın.

pardır /par'dan/

yola çıkar, gitmeğe icbar et. vardır.

S. 173'ten

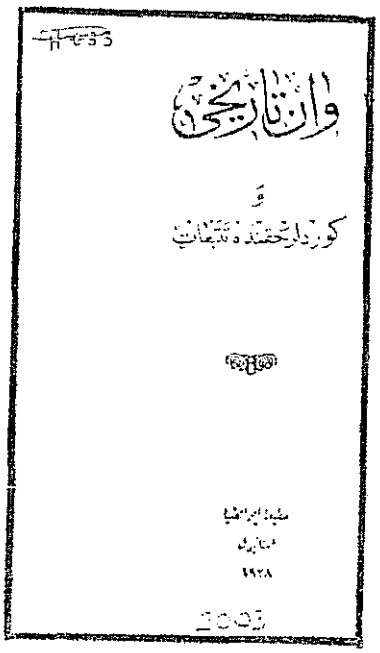
pêdi umumiyetle : perdi /per'den/

verdi (vermek'ten)

(Sözlüğün çoğu sayfası işaretlidir.)

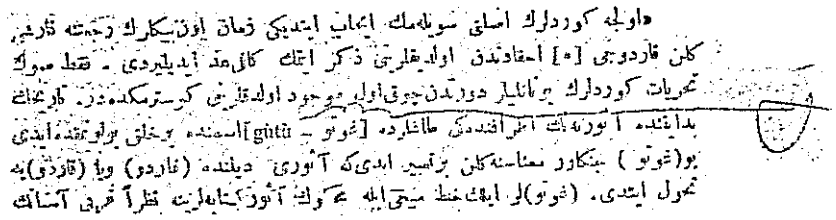
Celal ARAMAZ
TÜRKELİ GAZETESİ
Bölge Müdürü

VAN TARİHİ VE KÜRTLER HAKKINDA TETEBBUAT

Anıtkabir 2003
Van tarihi ve Kürtler hakkında tetebbuat.
Istanbul 1928 Matbaa_i Ebüzziya. 96 S. 8°

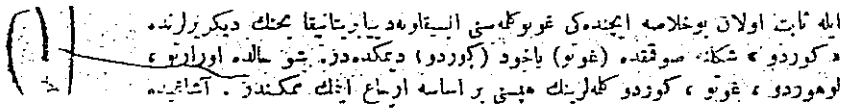
S. 10'dan

«Önceleri» Kürtlerin kökenini söylemek gerektiği zaman «Onbinlerin Dönüşü'ne karşı gelen Karduci (Karduki) soyundan olduklarını söylemek yeterli sayılırdı. Ama **son araştırmalar Kürtlerin Yunanlılar döneminden çok önceleri varolduklarını göstermektedir. Tarihin başlangıcında** Asur ülkesinin çevresindeki dağlarda «Gutu» adında bir halk bulunmaktaydı. Bu (Gutu) cengâver anlamına gelen bir deyimdi ki, Asur dilinde Gardu veya Kardu'ya dönüştü. Gutuların ilk çivi yazısıyla yazılmış Asur yazıtlarına göre Batı As-

ya'nın (diğer uluslarıyla eşit bir düzeye konulacak güçte bir Turan soyundan gelmeydiler.)

S. 11'den

(Gutu sözcüğünü Ansiklopedia Britanika, konunun diğer yerlerinde «Kurdu» biçimine sokmakta «Gutu» yahut Kurdu demektedir. Şu durumda Urartu, Lohordu, Gutu, Kurdu sözcüklerinin hepsini bir köke indirgemek olasılığı vardır.) (...) Ansiklopedia Britanika'nın ve diğer Alman eserlerinin Türk olduğunu oy birliği ile kaydettiği bu halkın adı ile yörenin adı arasında da hemen hemen tam bir benzerlik vardır. Yalnız Büyük Tarihi Umumi, bu Türklerin adını Haldı olarak yazmaktadır.

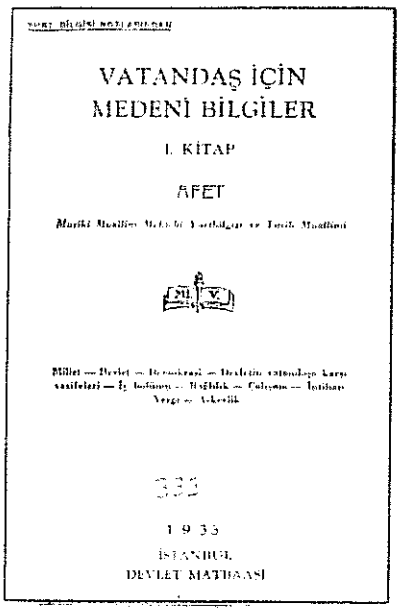
(Kitabın 4 — 9, 12 ve 13. sayfalarında da işaretler vardır.)

VATANDAŞ İÇİN MEDENİ BİLGİLER

Çankaya 396

Afetinan, (A., 1908 -): Vatandaş için medeni bilgiler. 1. k. Yayımlayan: Maarif Vekâleti. Istanbul 1931 Devlet Matbaası. XVI + 267 S. 8°

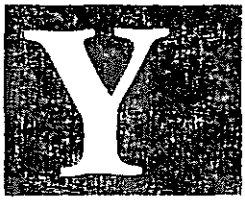
«Yurt Bilgisi Notlarından»

S. 18'den

§ Bir millet teşekkül ettikten sora, efradının devlet hayatında, iktisadî ve fikrî hayatta müştereken çalışmak sayesinde vücuda gelen millî harsta (kültür) şüphesiz milletin her ferdinin çalışma hissesi, iştiraki, hakkı vardır. Buna nazaran *bir harstan olan insanlardan mürekkep cemiyete millet denir,* dersek milletin en kısa tarifini yapmış oluruz.

Bundan evel tespit ettiğimiz tariften mülhem olarak diyebiliriz ki; milliyet meselesi ferdî ve müşterek hürriyet meselesidir.

YAKUT DİLİ LÛGATI

Anıtkabir 72

Pekarskiy, E(duard) K(arloviç), (1858 - 1934): Yakut dili lugati. 12. c. (Çevirten): Türk Dil Kurumu. y.y.t.y. 4°

1. c.: a, e, 493 y.; 2. c.: b, v, g, h. 468 y.; 3. c.: d. c, i, y. 409 y.; 4. c.: k (1). 503 y.; 5. c.: k (2), l, m. 507 y.; 6. c.: n, o, ö, p, r. 408 y.; 7. c.: S (1) 347 y.; 8. c.: S. (2) 360 y.; 9. c.: t. 551 y.; 10. c.: u, ü. 262 y.; 11. c.: h (1) 477 y.; 12. c.: ç, ı. 454 y.

Eser daktilo ile yazılmıştır.

E.K. Pekarskiy

YAKUT DİLİ LÛGATI

I

'a, e .

Kitap sahifesi : 1 - 321

72

S. 57'den

57

32/xx

1) Yaş itibarile büyük olan,yaşca büyük : ağabın -Ben daha büyüyüm,a.kılır (bk.).

S. 119'dan

allah (dayyarsh, maygagar,mes,bitan'lerin aksi)
1) Coşkun,cesur,oynak,diribaş,çevik,intizamlı,çabuk,acul,süratli,çabuk koşan,hamarat,memnuniyetle ifa eden,hizmet etmeğe amade olan,iyilik yapmayı seven (krş.: bisiy,sidam,simsağay,sintis,türgen,hapsağay); bu oğustar (atlar) allahtar - Bu öküzler (atler) cesurane yürüyorlar; atahtah beyen allah soğustuk oynana - Ayaklarınla çok acele et; allah kisibin - Ben çevik (acul) adamım, allah at - İyi,süratli,koşucu at, allah oğus - Yürüyüşlü, süratli,adımla yürüyen öküz ; allah sirbe - Koşan,kayan,kazaklar).
2) Tanecüp,tekdir ve nefretle : diribaş,çevik,kaba,küstah,terbiyesiz,decal, bu tugu - tugu sanarar allağay ? (Ya.) O kaba herif,orada ne söyleyor ? abatın - de; bilişi allah bu dayduga emie suoh ibit ; Ne yazık ki,bu decal tekrar burada değildir ; iti allah tututa - hebeita tolosun - tuoratın, Bakınız,bu mahluk nasıl tersine yapıyor; Ol allağı körön baran üläbpüne - Ben o,akmakı (rakib kadın) görüp ölmüş olsaydım; (Ya.) nekadar küstah ufak tefeksin,göbeklisin, (B.), seni küçükciğez,ehemmiyetsiz, amma da mahluk ha, seni kiymetsiz ve ehemmiyetsiz,ha; (Hud.); kisi allah,ütüötüyen de üöskür ibit - Bu kadar iyi insan da yaratılıyormuş; emebsin allah,söbün de sippakkın ; de sippakkın ; Usulü ile de yatmassan deni çapkın ihtiyar (kadın), arıgıççan allah (türkü) müessir rakı (votka)
3) Sürat,amade olmak,yaranan,hizmet etmeği arzu eden, (B.); ahtapıt allağa

2. CİLT

S. 332'den

buom(krg. alt.: pom ve Sib.- rus. bom - Zorla geçilen dere,geçit,boğaz; Dağ boğazı ,geçit - kayaların arasındaki zorla geçilen daracık yol çığır).

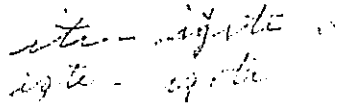
I)Birisine mania ,engel teşkil eden her hir şey ,(H.); mania ,engel, diver;zor geçit (B.);daracık yer , boğaz ,geçid=buom sir,(VS.);buom

3. CİLT

S. 392'den

iti(itin) (krg. türk . edî - Böylece,bu suretle)
İşte bu;o ,orada (uzakta olmayarak);işte ;iti bâr ,iti bucular -Bu o demektir,ki; yâni;iti kurduk - Evet,tam öyle,böylece ;bu suretle

Sayfa karşısındaki not :

5. CİLT

S. 284'ten

manastır (rus.)
1)mabed (krg.ispas)
2)yakut eyaletinin,Kangalas ulusŭlarında,Pokrovski köyü Af.

S. 365'ten

Metis

1. Kolımsk ulusunda, bir kabile (zey) adı VS.
2. masalda ki adı Metis hommut siriğer Hoppuy hommut, Hoppuy hommut siriğer Metis hommut = Metis'in geceledigi, yerde Hoppuy geceledi, Hoppuy nerde geceledise, orada da Metis geceledi, (atların izi) Kuš.

S. 384'ten

mogoydû. (mogoy + du'dan)
yılan gibi

mogol (krg. Osm. mogol = moğol, mo(ğ)ol, mongol, afgan moğ. mogol (moghol) = mogul, monol.

1. Büyük, ulu; mutebar, vücütlü, semiz, tıknaz Por;

6. CİLT

S. 346'dan

otû (krg.türkçe "otak,otag,odağ,oday, otay,odû" salaş,kulübe, çadır , Burgatça " otok" sığınacak yer - ikametgâh(mesalâ : çadır, kulübe)
1) (kuru ottan yapılan) salaş(çardak), kulübe,çadır; mahruti bir şekilde yapılan salaş; kerpiçten yapılan ufak köy evi , Hit.(krg.cagana, urasa); at otû iki tarafa meyilli sehpa üzerinde duran çadır) M.A. ; bk. Bükek , keltegey .
2) menzil, durak,mola yeri, durak yeri, konak yeri(krg. 1.ordu

7. CİLT

S. 400'den

-canâ (karş. ⁵sanâ, türk.; sana, sanâ, sanaga akıl, rub, niyet, hatıra, bür, sanâ hanan akıl, niyet, fikir, mong. "sanaga" fikir, hafıza 1) fikir, düşünce, tefekkür, emel (karş. ¹üy ²tâya) anlayış, bakış E., idrak, D., akıllılık, uyduruş, uydurmak; hedef, niyet, gizli maksat, fikri sabit, arzu, câlik D.; bir şey hakkındaki fikir hususu tefekkür şekli (karş. sonra ¹üy 3); ruh, vicdan, hiss, duygu; seciye, tabiat, Hud.; şekil (karş. kanalga, tanak); akıl, teşkkül, manâ; cahtar kişi sanata sanmâgan kalgan (atalar sözü) kadının fikri saçından kısadır-saçı uzun akılı kısa- Obr. II, 116 (karş. rusça. saçı uzun, aklı kısadır); iti kişi sanâta.

9. CİLT

S. 52'den

Tanara (Tagara şeklinde de yazılıyor) /karş. türk. tanrı, tenri, tengeri, bur. tenere, teneri, tener, mog. "tanri, tenri"-gök, allah, cuv. Tura/

S. 117'den

Tebin(v)/ ⁵tep+n'ôen; karş. bak. tein-koşmak/

1) ayakları diremek; tepmek; H. Sette ucu kişi tebinen turarı segeppet oiyelin segeten-yetmiş kişi güngülerle (ayaklarını direyerek) açamayacakları kapıyı açarak; Obr. Yo.;

S. 122'den

Teğiriy(v)/karş. töğürüy; türk. tegere-yuvarlanmak; dönmek (kendi etrafında) -gili

teğiriye tüşen hal-yuvarlak hale gelmek (güller bak.) teğiriye temteye oyor hünneh-yuksekte yuvarlanarak (yuvarlak şekilde yükselerek) çıkan güneşle, Hud.; teğiriyen-yuvarlak

S. 442'den

T U Ğ A-İ karş. türk.: TUSU, TUZA: kâr, kazanç; buretçe: TUĞHA: fayda, mogolca: TUSA: fayda, yardım; mançuca: TUSA: fayda, menfaat, gelir, kazanç, muvaffakiyet, başkasına hizmet-yardım I:

I) Yararlık, faydalılık, B.; hayır (iyilik, bizim saadetimize hizmet eden her şey) Ps.; fayda, menfaat, gelir, kazanç, kâr, semere D.T.

Sayfa karşısındaki not :

Tuğfa.(

10. CİLT

S. 18'den

1. U Y G U R, UYGUUR ism. i karş. türk. OYGOR:akıllı SH. İ=UYGUL: işlerinde ve arzularında Perveasız, kaçın.(karş. URANHAY 3) ; bucaksız, sınırsız , din-

S. 36'dan

2.ULUĞ, türk. ULUĞ.AN, ÜLKEN, ULKUN:yüksek, büyük, ulu İ=LOHON, OLOHON, ILAĞAN:

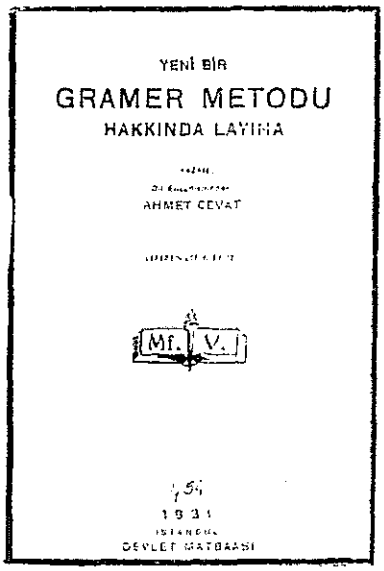
1) Büyük,ulu, ehemmiyetli(hacim itibarile), iri(karş. BÜDÜN, TOLORON;

(Lûgatın bütün ciltlerinde işaretler vardır.)

YENİ BİR GRAMER METODU HAKKINDA LAYİHA

Anıtkabir 454

(*Emre*), Ahmet Cevat (1876 - 1961): Yeni bir gramer metodu hakkında layiha. 1. c. Yayımlayan: Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâleti. Istanbul 1931 Devlet Matbaası. XVII + 504 S. 8°

S. 12'den

YENİ USULUN İYZAHI — Eski gramerlerin, hatta en mükemmel olanlarının esaslı mahzur ve kusurlarını muhtasaran gözden geçirdik. Şimdi, bu esaslı kusurlara düşmeden, lisanın ilmi bir mütalea usulünü arayalım.

Yeni metot evvela neler yapmalıdır:

1) Sıra sıra **emsileler** *(paradigmalar)* çektirmek usulünü kaldırmalıdır.

2) Lisan hadiselerini lakırdı bölükleri sırasiyle ayrılmış baplar altında tafsile kalkışmamalıdır.

3) Umumiyetle mihaniki ve tahlilci, târifci ve tasnifçi usulleri terketmelidir.

4) Lisan işaretlerini, ifade vasıtalarını zihni ve içtimai münasebetlerinden ayırmamalıdır.

5) Lisanın zengin ifade sistemini noksan bırakmamalı, ifade vasıtalarını terk ve ihmal etmemelidir.

Eski gramerlerin bu mahzur ve kusurlarından salim olmak üzere kurulacak yeni metodun mihveri ne olabilir? Bu mihver lisan işaretlerinin ya **dış** veya **iç** tarafı, yani ya **şekil** veya **fikir ve his** olabilir. **Şekle** dayanan metottan bugünkü ve dünkü gramerler doğmuştur; **fikir ve hisse** dayanacak metottan da yarının gramerleri doğacaktır.

Lisan hadisesinin tabii mebdei ifadesi istenilen fikir ve histir. Zihindeki fikir ve hisler için ifade vasıta ve şekilleri ararız. O halde yeni metodun mihveri **fikir** ve **his** olmalıdır.

Hakikaten ifadesi istenilen fikir ve his ten hareket edilir de bunun bütün ifade şekil ve vasıtaları aranacak olursa lisanın tekmil ifade sistemi yeni gramere konabilecektir.

BİR MİSAL İLE İYZAH. — Böyle bir esasın muvafık olup olmayacağını tetkik için bir misal alalım:

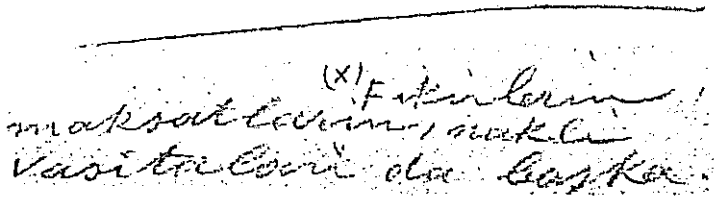
S. 15'ten

LİSAN BİR İŞARETLER SİSTEMİDİR. — Lisan yemek yemek veya yol yürümek gibi tabii bir fonksiyon değildir. İnsanlar gerçi konuşmak için dillerini ve ses çıkarmak hususunda dile yardım eden daha bâzı uzuvlarını kullanırlar, fakat bu kullanış binlerle sene süren bir inkişafın neticesidir. Dil ve ses cihazını teşkil eden uzuvlar olmasaydı konuşmak için başka vasıtalar bulunabilecekti. Ses çıkarmak istidadından mahrum olan dilsizler başka âzalarının hareketlerine müracaat ederek bir konuşma usulü buluyorlar. Renkli flâma ve fenerlerle konuşma usulleri de vardır. Düğme iliklerine takılan türlü renkli çiçekler, cepten uçu uzatılan mendiller, sürünülen türlü kokular ile de muhtelif maksatlar anlatılabilir. Bütün bunlar birer nevi lisan, birer nevi ifade usulüdür.

Hepsinde esas birdir: maksadın işitilen veya görülen, hatta tutulan (bâzı kavimlerde muhabere için kullanılan düğümlü ipler gibi) bir alametle işaretlenmesidir. O halde lisan: *konuşmaya, ifadeye yarayan bir işaretler sistemidir*

Dil: Konuşmaya yarayan tabii ses sistemi.
Yazı: Tabii ses ve ses dışı işaretler sistemi.

14. sayfa altındaki not :

Sayfa yanındaki :

1. Not : **«Sadalar tabiatta mevcut.»**

2. Not : **«Bunların dil denilen içtimai yapı ile?!»**

S. 16'dan

Lisanların en mühimmi, bütün beşeriyete şamil olanı seslerle kurulan konuşma sistemidir. Asıl lisan (dil) denilince de anlaşılan budur. Bu itibarla dil bilgisi bir işaretler bilgisidir.

Lisanda kullanılan işaretlere **kelime-söz** denilir. Her işarette olduğu gibi kelimede de iki unsur vardır: biri az çok uzun bir ses grupundan teşekkül eden **lafız**, diğeri bu lafızdan anlaşılan **mânadır**. Lisani işaret ancak lafız ile mânanın birleşmesiyle vücut bulur. Bir lafız ile ifade edilemeyen fikir zihinde kalır; mânası anlaşılmayan lafız da lisani işaret (kelime) olmaz. (Papağanların ve küçük çocukların mâna kast etmeksizin tekrarladıkları lafızlar, papağanlara ve küçük çocuklara nispetle de kelime değildir).

SÖZ ZİNCİRİ. — Karşı karşıya geçip birbiriyle konuşan iki kişi farz edelim : söyleyen kimse zihnindeki fikirleri, onlara delalet etmek üzere lisanda hazırlanmış olan lafızlarla ifade eder. Uzun, kısa bir takım ses gruplarından ibaret olan bu lafızlar ister istemez birbiri arkasından, yanyana gelmek üzere bir zincir halinde dizilir. Buna **söz zinciri** deyebiliriz.

Söyleyenin ağzından çıkan **söz zinciri** dinleyenin dimağına geçerek orada, derhal ifadesi istenilen fikirleri uyandırır. Dinleyen âni olarak söyleyenin maksadını anlar.

Bu iyzahtan iki hüküm çıkarabiliyoruz :

a) Lisan işaretlerinin lafızları zincirvari dizilen seslerden teşekkül eder.

b) Fikirlerin lafızlara bürünmesi ve lafızların fikirleri uyandırması **âni**, âdeta otomatik bir ameliyedir.

LİSANDAKİ KONVANSİYON. — Söyleyenle dinleyen arasında bir konvansiyonun mevcut olması şarttır. Bu konvansiyonun değiştirilmesi aklen muhal değildir.

Sayfa yanındaki notlar :

1. **«İkisi bir değildir.»**

2. «zıttır»

3. «her vakit öyle değil! izah tedris lazım»

4. «müştak ölçü»

S. 17'den

Söyleyenle dinleyen, aralarında, şu veya bu lafza (ses grupuna) şu veya bu mânayı tahsis ederek yaratacakları yeni işaretleri kullanabilirler (Külhanbeylerin ahmağa **armut, hıyar** veya **abullabut** demesi gibi). Fakat bu konvansiyona iştirâk edenlerin sayısı çoğaldığı nispette yeni işaretler kabul etmek güçlüğü artar. Külhanbey-lugati bile teessüs ettikten sonra değiştirilemeyor.

LİSANDA İNKİLAP MÜMKÜN DEĞİLDİR.—Lisanda konvansiyon zımni, yani kadimdir.

Lisan, menşe' ve inkişafından sarfı-nazar, aynen muhafazasına dikkat olunan bir an'ane olarak nesilden nesle intikal eder. Çünkü lisan onu konuşan içtimai grup (zümre, kavim, millet) dahilinde en büyük ehemmiyeti haiz bir rol oynar. Grupu teşkil eden bütün fertler yalnız lisan vasıtasiyle her an ve her yerde his, fikir ve meramlarını biribirlerine anlatırlar. Bunun için herkesin lisandan istediği: *anlaşılmak*tır. Bu da ancak herkesin bildiği işareti aynen kullanmakla temin olunur. İşarette husule getirilecek herhangi bir değiştirme *anlaşılmamaya* veya *güçlüğe olmaya* sebeb olur.

Lisanın on binlerle işaretten (kelimeden) teşekkül etmiş gayet karışık bir sistem olduğu, milletlerin on milyonlarla fertlerden terekküb ettiği düşünülünce bu içtimai müessesenin fevkalâde ehemmiyeti ve umum milletin onu aynen muhafaza etmesindeki menfaati anlaşılır.

Lisaniyatın ilmi esaslarını keşf eden *Ferdinand de Sosür* lisanda inkılabın muhal olduğunu söyleyor [1].

Lisaniyat üstadı *Meye* (Meillet) ye göre de: lisan bütün zihinlerde yaşayan bir içtimai müessesedir; zihinlerin haricinde mevcudiyeti yoktur, fakat fertlere de tabi' değildir. Fertler pasif olarak lisanı öğrenip kullanırlar; hiç biri lisanı değiştiremez.

Sayfa yanındaki not :

«O halde Osmanlılar»

S. 18'den

Dimağlarda tabii olarak müstakil fikirler mevcut mudur? Kelimelerin lafızları (işaretlerin maddi kısımları) sonradan gelip bu fikirlere muntabık mı oluyor, yoksa lafızlar mı dimağlarda izlenerek fikirlere bir suret veriyor?

Şayet fikirlerin dimağlarda irsi olarak izleri, zihinlerde suretleri mevcut olsaydı az zamanda o fikir suretleri lisandaki mukabil lâfızlar ile birleşerek fert her şeyin âlimi oluverecekti. Zihinde irsi fikir suretlerinin mevcud olmadığı âlimlerce umumen kabul edilmiştir.

S. 23'ten

MEFHUMLARIN LAFIZ DEĞİŞTİRMESİ.— Zaman her şeyi değiştiren, her şeyin değişmesini iycap ettiren bir vasattır. Zamanın kendisi değil, içinde vukua gelen hadiseler her şeyi eskitir, yıpratır, tahrîb eder. En metin âbideler bile tedrici bir yıkılmağa mahkûmdur. Evvela, bâzı kısımları farkına varılmayacak derecede yerlerinden oynar, sonra o kımıldayan kısımlar bir zelzele veya diğer bir hadiseden dökülür, nihayet bakımsızlık ve mes'kiyet yüzünden tekmil âbide yıkılır.

Lisanda da buna benzer hadiseler vukua gelir. Ses değişmelerinin nasıl tabii bir netice olduğunu görmüş-

S. 27'den

ŞAİR VE EDİPLERİN TÊSİRİ.— Müradif kelimeleri doğuran mühim bir sebep te kelimelerin (uyandırdıkları hayallerin) edebiyatta çabuk yıpranması ve mânen artık şair ve ediplerin hislerini, *estetik* arzularını tatmin etmez bir hale gelmesidir. Bu sâik ile ortaya atılan kelimeler az bir zaman içinde moda olur, fakat biraz sonra eskiyerek istiymalden çekilir, yerlerini yenilerine terk ederler.

Divan edebiyatımız, mazmun ve hayallerini hep İran edebiyatına muracaat ederek yenileştirirdi; bu incizabın têsiri altında edebi lisanımız hakiki bir ihtisas lisanı, (bir argo) manzarasını arz ediyordu. Buradan umumi lisana da bir çok kelimeler geçmiştir.

Sayfa yanındaki not :

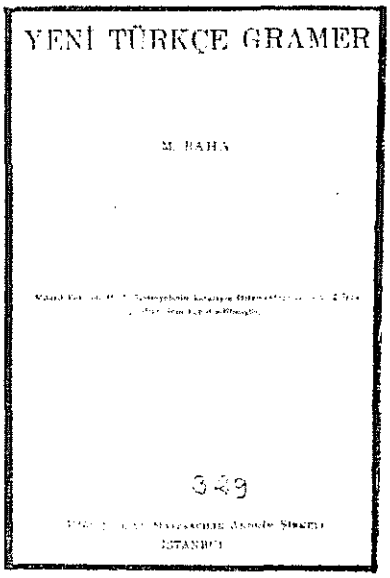
«Şairler fenalık etmişler.»

(Kitabın çoğu sayfaları işaretlidir.)

YENİ TÜRKÇE GRAMER

Anıtkabir 329

(Tovan, Mehmet) Bahaettin (1881 - 1959): Yeni Türkçe gramer. Maarif Vekâleti M. T. T. Heyetinin kararıyla ortamekteplerin 1 ve 2 nci sınıfları için kabul edilmiştir. Istanbul t. y. Kağıtçılık ve Matbaacılık Anonim Şirketi. 329 S. 8° 1 harita.

S. 5'ten

3. Kelimeler

15. Düşündüklerimizi veya fikirlerimizi anlatmak için kullandığımız işaretlere *kelime* denir. Yedi türlü kelime vardır. Şunlardır: *isim, sıfat, zamir, fiil, zarf, edat, nida.*

1) **İsim.** Bir insanın, bir hayvanın, bir yerin, bir şeyin adı olan bir kelimedir: Ahmet, köpek, Ankara, çiçek gibi.

2) **Sıfat.** Adı geçen bir şeyi ayni sınıftan olan diğer şeylerden ayırdetmek için bir isme katılan kelimedir: *bu* mektep, *olgun* armut, *on* adam.

3) **Zamir.** Bir isim yerine kullanılan kelimedir: (Ahmet yerine) *o* buralara gelmez.

4) **Fiil.** Bir şey bildiren veya bir hal ifade eden kelimedir: çocuk *koşuyor*; annesi *hastadır*.

5) **Zarf.** Bir fiilin, bir sıfatın, diğer bir zarfın manasını başkalaştıran kelimedir: Ahmet *burada* çalışıyor; Hasan *çok* kurnazdır; onlar *pek* geç kaldılar.

6) **Edat.** İki kelime arasındaki münasebeti göstermek için bir ismin, bir zamirin sonuna getirilen kelimedir: Ali'*den* bize.

7) **Nida.** Sevinç, korku, hayret, veya daha başka bir heyecan ifade etmek için kullanılan kelimedir: *eyvah*, bitlik! *A*, bu ne!

S. 70'ten

FİİLLERİN NEVİLERİ

1. Yardımcı Fiiller

215. Fiil gruplarını teşkile yarayan fiillere *Yardımcı Fiiller* derler; çünkü bunlar diğer fiillerin daha başka bir surette bir iş veya hal bildirmelerine yardım ederler. Veya bazı kelimelerle birleşerek *mürekkep fiil* teşkiline yararlar. Yardımcı fiiller şunlardır: dir, idi, imiş, ise, etmek, eylemek, olmak, bilmek, vermek, durmak, kalmak, yazmak, tutmak, gelmek, koymak, komak, görmek.

S. 92'den

280. Aşağıdaki mastarlar müstesnadır:

almak	alır	olmak	olur
kalmak	kalır	vermek	verir
sanmak	sanır	bilmek	bilir
varmak	varır	gelmek	gelir
vurmak	vurur	görmek	görür
bulmak	bulur	ölmek	ölür
durmak	durur		

Not. Yatmak mastarından muzarinin iki şekli vardır.

yatmak yatar veya yatır

S. 93'ten

FİİLLERDE SIYGA

287. Fiillerde bir işin veya bir halin ifade edildiği tarzı veya yolu gösteren bir hassa vardır ki buna sıyga denir.

Şu cümlelerin fiillerine dikkat ediniz:

1. Çocuk uyuyor.
2. Bu akşam erken gelmelisiniz.
3. Köpeğin olayım.
4. Onu dünya gözüyle bir daha görsem!
5. Şu adamın haline acı.

S. 114'ten

1. MASTAR

359. Mastarın sonunda *mek* veya *mak* bulunur.

sevmek acımak

Not. Fiilin isim şekilleri arasında mülkî edat almıyan yalnız budur.

360. Mastara benziyen bazı isimler de vardır.

yemek, çakmak, tokmak, ilmek, azmak

S. 115'ten

2. HAFİF MASTAR

361. Hafif mastar, mastardan ziyade isme yakındır; mastarın sonundaki *k* atılarak yapılır.

sevmek ten sevme
acımak tan acıma

3. AĞIR MASTAR

362. Mastarın sonuna *lik* veya *lık* getirilerek yapılır.

sevmek ten sevmeklik
acımak tan acımaklık

Hafif mastardan daha kuvvetli ve daha kat'i bir manası olan bu şeklin telâffuzu ağır olduğundan hemen hemen hiç kullanılmaz, bunun yerine hafif mastar kullanılır.

1. Bugün oraya gitmen lâzım.
2. Bugün oraya gitmekliğin lâzım.

Bu iki cümleyi mukayese edersek ikincide bir kat'iyet ve mecburiyet fikri olduğu kolayca anlaşılır.

Not. Ağır mastarın menfisi *sevmemeklik, acımamaklık* olmak lâzımsa da bu şekil kullanılmaz; bunun yerine *sevmemezlik, acımamazlık* şekli kullanılır: *sevmemezlik etmek, acımamazlık etmek* gibi.

4. FİİL İSMİ

363. Mastarın köküne *iş* veya *yiş* getirilerek yapılır.

sevmek ten seviş
acımak tan acıyış

Not. Ayni şekilde fiilden yapılan bir isim daha vardır ki, o, bunun gibi, hafif mastar manasına gelmez, işin yapılma tarzını bildirir. Aralarındaki ince fark ancak cümle içinde bulundukları zaman lâyıkıyle anlaşılır.

S. 116'dan

1. Gidiş geliş	gitme gelme:	gidiş geliş bir bilet.
2. Gidiş	gitme tarzı:	onun gidişini beğenmiyorum.
1. Alış veriş	alma verme:	alış veriş etmek.
2. Alış	alma tarzı:	alışında bile bir kibarlık var.
1. Bakış	bakma:	çocuğa bakışı yeter.
2. Bakış	bakma tarzı:	öyle bir bakışı vardı ki...

5. SILA

364. Fiilin sıla denilen isim şekli mastarın köküne *dik* veya (*y*) *ecek* getirilerek yapılır.

sevmek	sev	sevdik	sevecek
yemek	ye	yedik	yeyecek
içmek	iç	içtik	içecek
bilmek	bil	bildik	bilecek

Bunlar da tıpkı bir isim gibi tasrif olunurlar.

S. 119'dan

372. İm,.. Bu hece ile yapılan isim bir defada birden yapılan işi ve bu işin neticesini bildirir.

içim	bakım	tadım
atım	bükün	taşım
alım	pişim ve:	tutam

S. 120'den

2. Bazıları da sonralarına *lik* hecesini alarak bir şeye mahsus manasını alan bir isim olurlar (B. 55).

doyumluk	pişimlik
tadımlık	pişirimlik

S. 121'den

375. (İ) ntı. Bu eklenti ile yapılan isimler sürme, toplanma, üzülme, sıkılma, fikrini uyandırırlar.

a) Sürekli hareket:

çarpıntı	salıntı	sarsıntı
çırpıntı	gezinti	kaşıntı
çalkantı	akıntı	

.....

376. (İ) rtı, (i) ltı. Yukarıki eklentinin başka bir nev'idir. Bunda da süreklilik (ekseriya bir gürültünün devamı) vardır. Daha ziyade ses andıran sözlerden yapılmış mastarlara eklenir.

inilti	çağıltı	patırdı
şırıltı	dırıltı	çatırdı
şarıltı	tangırtı	gıcırtı
gürültü	tıngırtı	gümbürtü

S. 122'den

377. **Ek, ak.** Mastar köklerine gelerek bazan isim, bazan sıfat manasını alır. Bir kısmı da yer ismi olur.

a) İsim:	ölçek	nacak	
	sinek	bıçak	
b) Sıfat:	binek	korkak	

.....

378. **(İ) k, (ı) k.** Bu eklenti ile yapılan kelimeler çoktur. Bunların bir kısmı isimdir, bir kısmı da sıfat. İsim olanlardan bazıları şunlardır:

ilik	**aksırık**	**sarık**	**pişik**
emik	**tıksırık**	**bölük**	**sökük**
emzik	**öksürük**	**katık**	**üfürük**
beşik	**hıçkırık**	**kazık**	

S. 123'ten

379. Mastarın köküne *k* harfini ekliyerek yapılan kelimelerden bazısı isim, bazısı sıfat olur.

a) İsim olanlar:

dayak	kaynak	yalak	soluk
tarak	kuşak	kışlak	ışık
dolak	istek	yaylak	direk
kapık	dilek	otlak	döşek

Bu isimlerden *lak* ile bitenler çok kere yer ismi olurlar.

b) Sıfat olanlar:

arık	ılık	çatlak	patlak
aksak	soğuk	parlak	yalabık
büyük	gevşek	işlek	yürük
eksik	çürük	sulak	çözük

380. **İn, ın.** Eklentisi daha ziyade isim teşkiline yarar: *akın, ekin, tütün, yığın.*

381. **Ki.** Eklentisi kelimenin sonunda ki, kı, kü, ku, gi, gı, gü, gu şekillerini alabılır. Yalnız isim teşkiline yarar. Çoğu alet isimlerini ve ev eşyasını gösterir.

askı	keski	sürgü	çalgı
bıçkı	kaşağı	süzgü	silgi
bileği	sargı	örgü	yaygı
burgu	sergi	üzengi	kargı

Diğer manalarda olanlar:

bilgi	içki	çizgi	saygı
duygu	vergi	çözgü	atkı

382. **Ge.** Bu eklenti ancak bir iki kelimede bulunur ve alet ismi teşkiline yarar: *çevirge, süpürge, pişirge, sivirge.*

383. **İ.** Bu eklenti kelimenin sonunda ahenge uymak için diğer eklentilerde olduğu gibi şu şekillere de girer: ı, ü, u. Bununla yapılan kelimelerin çoğu isimdir.

batı	yapı	pusu	tartı
doğu	yalı	yakı	çeki
ölü	yazı	koşu	sayı
ölçü	korku	oğru	kapı

S. 124'ten

Sıfat olanlarda şunlardır: doru, duru, şaşı.

384. Arapça ve acemce nisbet edatını takliden bazı kelimelerin sonuna bir *i* getirilerek renk bildiren sıfatlar yapılır. Fakat bu *i* çok kere ahenge uymaz, biraz uzun okunur.

barudi	kurşuni	filizi	turuncu
kuzguni	nefti	kırmızı	samani

385. **Geç, giç, gaç.** Başka başka isim ve sıfatlar teşkiline yarar.

süzgeç	ergeç	bilgiç	dalgıç
yüzgeç	patlangıç	silgiç	utangaç

386. **Meç, maç.** İsim teşkiline yarar. Bunlardan bazıları yemekleri gösterir: *bulamaç* gibi.

Diğer isimler de şunlardır:

dönemeç, yanıltmaç, yırtmaç, sığırtmaç.

Bu eklenti bazan *beç, baç* şeklini alır. O vakit kendisinden evvel gelen *n* harfi *m* olur: *dolambaç, saklambaç.*

387. **Eç, iç.** Fiil köklerinden başka isimlerin sonuna da gelerek bilhassa alet ismi teşkiline yarar.

argaç	bakraç	kulaç	anaç
ağaç	çekiç	gümeç	topaç
alıç	tıkaç	kısaç	yamaç

388. **Diç, düç.** İsimlerden isim teşkiline yarar: *sağdıç, öndüç* gibi.

389. **İnç.** Ekleneceği kelime *n* ile bitiyorsa sade **ç** olur. İsim ve sıfat teşkiline yarar.

korkunç	kazanç	özenç	sevinç
gülünç	kıskanç	kıvanç	iğrenç
ödünç	usanç	inanç	

390. **(İ) li, (I) lı.** Bu eklenti mastarların köküne gelerek bir sıfat teşkil eder ki işlenmiş sıfat ile ayni manadadır.

S. 125'ten

392. **Me, ma.** Bu eklenti ile *hafif mastarlar* yapıldığını görmüştük. Bundan başka ayni eklenti ile mastar kökünden *sıfat* ve *isim* dahi yapılabilir. Bu tarzda yapılan sıfatlar işlenmiş sıfat ile ayni manadadır.

a) Sıfat olanlar şunlardır:

asma köprü	düzme söz
yazma yorgan	yeni çıkma kalem
kabartma harita	sonradan görme adam
takma saç	salma su
yapma diş	dolma bahçe
basma kitap	dönme dolap

b) İsim olanlar da şunlardır:

asma	üzüm veren ağaç
yazma	baş örtüsü
çıkartma	çocukların oynadıkları resim
sürme	göze sürülen boya
çığırtma	neyin küçüğü
burma	su, v.s. musluğu
basma	üstüne çiçek, v. s. basılmış bez

Hicran Hanımın beslemesi Zehra.
Darülfünun yetiştirmesi genç bir kız.

S. 126'dan

394. **Ken.** Bu eklenti şu şekilleri de alır: *kan, gen, gan*. Bununla yapılan kelimeler işler sıfatın eski şeklidir: *unutkan - unütän* gibi. Gel zaman git zaman *unutkanın* k si düşmüş, *unutan* olmuş. Bununla beraber bu harf bazı kelimelerde gene kalmıştır. Bu kelimeler çok kere *sıfat*, bazı kere de *isim* gibi kullanılmaktadır.

alıngan	konuşkan	üşengen	sokulgan
alışkan	somurtkan	ısırgan	çığırtkan
çalışkan	sırıtkan	sakıngan	doğurgan
utangan	yapışkan	soluğan	erigen

395. **Kın.** Bu eklenti şu şekilleri de alır: *kın, kün, kun, gin, gın, gün, gun*. Daha ziyade sıfat teşkiline yarar.

Şu sıfatlar geçmez fiillerden yapılmıştır:

alışkın	coşkun	pişkin	durgun
azgın	eşkin	tutkun	küskün
bezgin	gezgin	singin	düşkün
bitkin	girgin	solgun	olgun
dalgın	kaçkın	şaşkın	yılgın
dolgun	kızgın	şişkin	

S 127'den

399. Birtakım eklentiler daha vardır ki bazan bir fiile, bazan bir isme katılarak birer kelime teşkil ederler.

1. *Amak* basamak, kaçamak, tutamak.
2. *Mik* kesmik, tırmık, kusmuk, kıymık, karamuk.
3. *Nek, enek* görenek, sağanak.
4. *Drik* oğulduruk, boyunduruk.
5. *T, ıta* ayırt, yaşıt, binit, içit, geçit.
6. *Dil* öndül.
7. *Sel, sil* kumsal, uysal, yoksul.
8. *Mal* sağmal.
9. *Ez, (i)z* boğaz, yanaz, topuz, ikiz, tıkız.
10. *Diz* gündüz.
11. *Van* yayvan.
12. *Jr* potur, çukur, çığır, kısır.
13. *Ce* eğlence, düşünce.

S. 209'dan

SUBJEKT İLE PREDİKETİN YERLERİ

DÜZ TERTİP — DEĞİŞİK TERTİP

648. Bir cümlede subjekt başa prediket sona gelir. Buna *düz tertip cümle* denir.

Çiçek açılmak için iptisamını bekler.
Benim güzel günlerim orda geçti.

649. Bu tertip şuralarda değişir.

1. Şiirlerde.

Bekler çiçek açılmak için iptisamını.
Orda geçti benim güzel günlerim.
İsmi pakin pak olur zikreyliyen.

2. Darbı mesellerde.

Hayır dile eşine hayır gelsin başına.

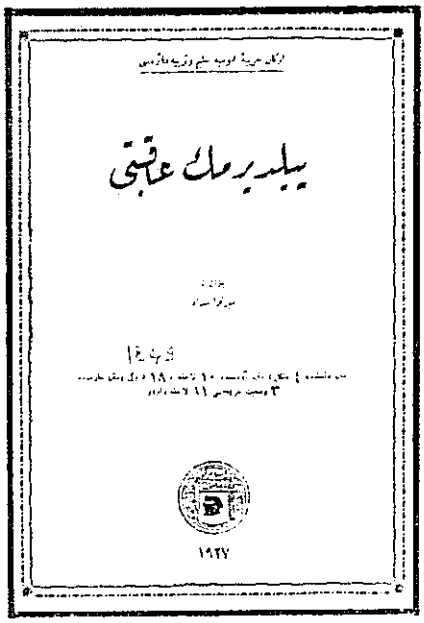
3. Canlı ifadelerde, bilhassa emir sıygası ile yapılan cümlelerde.

(Kitabın sayfaları genellikle işaretlidir.)

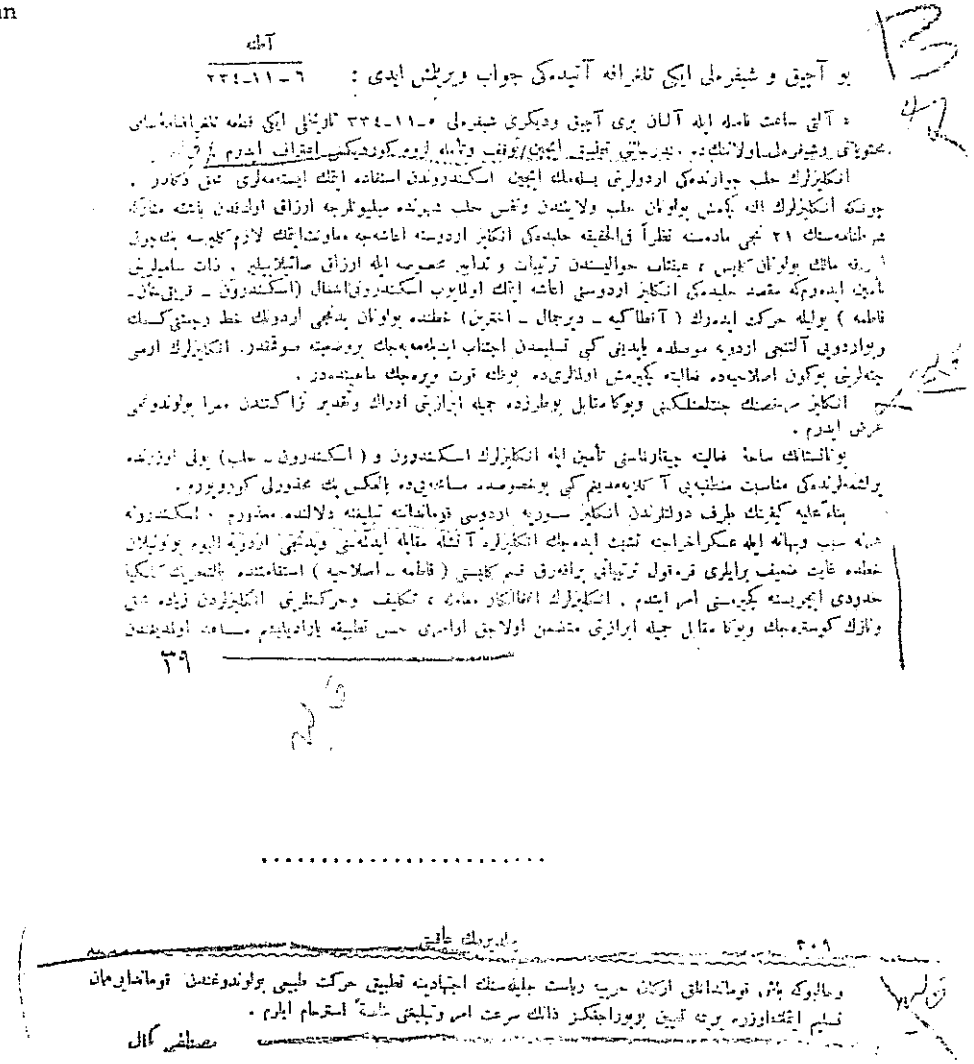
YILDIRIMIN ÂKİBETİ

Çankaya 1849

Ahmet Sedat Paşa: Yıldırım âkibeti. Yayımlayan: Erkân-ı Harbiyye-i Umumiyye Talim ve Terbiye Dairesi. Istanbul 1927 Askerî Matbaa. 13+322 S. 4° 18 levha, 7 harita.

S. 305 - 306'dan

Atina : 6.11.334

Bu açık ve şifreli iki telgrafa aşağıdaki yanıt verilmişti.

Altı saat ara ile alınan biri açık ve diğeri şifreli 5.11.334 tarihli iki **adet Sadaret makamından emredilen telgraf içeriği ve şifreli olanının da içindekileri uygulamak için beklemeye ve düşünmeye gerek görmediğimi itiraf ederim.** İngilizlerin Halep yöresindeki ordularını beslemek için İskenderun'dan yararlanmak istemeleri kesin değildir. (...) Yüksek kişiliğinizi temin ederim ki amaç, Halepteki İngiliz ordusunu yedirmek olmayıp İskenderun'u işgal (İskenderun — Kırıkhan Kattame) yoluyla hareket ederek (Antakya — Dircemal — Ahterin hattındaki Yedinci Ordu'nun dönüş yolunu kesmek ve bu orduyu, Altıncı Ordu'ya Musul'da yaptığı gibi teslim-

den kaçınılamayacak bir duruma sokmaktır. İngilizlerin Ermeni çetelerini bugün İslahiye'de faaliyete geçirmiş olmaları da bu kanıya güç verecek niteliktedir. İngiliz delegesinin centilmenliğini ve buna karşılık bu biçimde gönül okşarlık göstermesini takdir inceliğinden uzak bulunduğumu arzederim.

Yunanistan'ın etkinlik alanına çıkarılmasını sağlamak ile İngilizlerin İskenderun (İskenderun — Halep) yolu üzerinde yerleşmelerindeki mantıksal ilişkiyi anlayamadığım gibi bu konuda hoşgörüyü de tam karşıtı çok sakıncalı görüyorum.

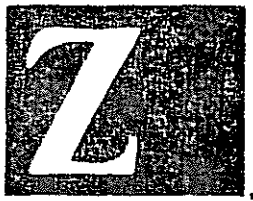
Bu bakımdan durumun sizin adınıza İngiliz Suriye Ordusu Kumandanına bildirmekte mazurum. İskenderun'a hangi neden ve bahane ile asker çıkarılmasına girişecek İngilizlere ateşle karşılık verilmesini (emrettim.) (İngilizlerin aldatıcı ve kandırıcı davranış, teklif ve hareketlerini İngilizlerden daha çok haklı ve nazik gösterecek ve buna karşı gönül alıcılık gösterisi taşıyacak olan o buyruğu güzelce yerine getirmeye yaratılışım elvermediğinden.)

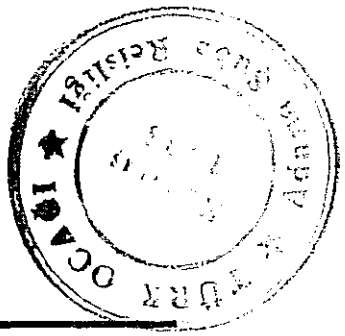
Oysa Başkumandanlık Erkanı Harbiye Yüksek Başkanlığının görüşlerine uymak doğal bir davranış bulunduğundan kumandayı hemen **teslim etmek, yerime tayin buyuracağınız kişinin çabuklukla «emri tebliğini» özellikle istirham ederim.**

Mustafa Kemal

Sayfa boşluğuna «**hain**» yazılmış.

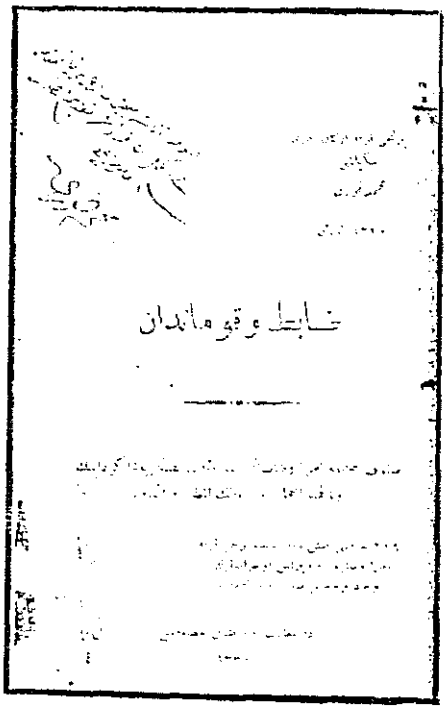
(Kitabın 193, 194, 196, 197, 200, 201, 203, 204, 206, 215, 244, 245, 279, 296 — 304, 307 ve 308. sayfalarında da işaretler vardır.)

ZABİT VE KUMANDAN

Çankaya 886
(*Conker*), Gnrl. Mehmet Nuri (1881 - 1937): Zabit ve kumandan. Istanbul 1330 (1914) Tanin Matbaası. 101 S. 8°

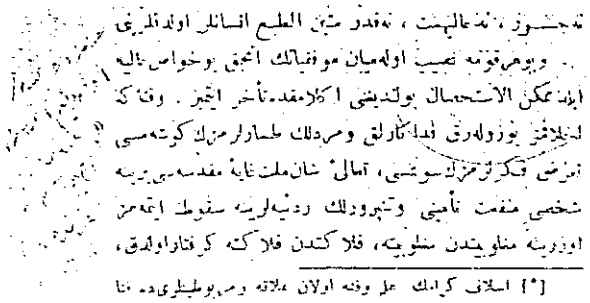
ضابط و قوماندان

S. 24'ten

ضابط بر کندی علم واقتدارندن قوماندا ایتدیکی انسانلری مستفید ایتدیرمک ایچون معیتنده کیرك متانت و بسالتاری مجموعندن فضله برمتانت وبساله مالك اولملیدر. وآنجق بو صورتله ساده تعلیمنامه سنك یدنجی کچن ۲۶۶ نجی مادهسی موجنجه

Subay kendi bilim ve gücünden kumanda ettiği insanları yararlandırmak için yönetimindekilerin dayanıklılık ve kahramanlıkları toplamından daha çok dayanıklılığa ve kahramanlığa sahip olmalıdır.

S. 31'den

(Türk Ordusunun tarihsel büyük başarılarını kendisindeki) yüksek niteliklerle sağladığını anlamakta gecikmeyiz. Ne zaman ki ahlakımız bozularak özveri ve mertlik damarlarımızın gevşemesi, düşmana saldırı düşüncelerimizin sönmesi, ulusun onurunu yüceltmek kutsal amacı yerine kişisel çıkar sağlamak, vatan severlik konusunda düşüş göstermemiz, (başladı) yenilgiden yenilgiye, felaketten felakete uğradık.

(Metin dışına yazılan notlar okunamadı.)

(Kitabın sayfaları genellikle işaretli ve notludur.)

DİĞER KİTAPLAR

ATATÜRK'ÜN İŞARETLEDİĞİ DİĞER KİTAPLAR İLE KENDİSİ İÇİN ÖZEL ÇEVİRİSİ YAPILMIŞ VE KİTAPLIĞINDA EL YAZMASI OLARAK YER ALAN YAPITLARIN DİZELGESİ

Anıtkabir 1844

Behçet-ül-lûgat. Çağatay lûgatı. Tertip eden: Thury Jozsef. Türkçeye çeviren: Türk Dil Kurumu, y.y.t.y. 72 y 4°

Not : Eser Macar İlim Akademisi Neşriyatının Budapeşte 1903 baskısından çevrilmiş ve daktilo ile yazılmış olup bir dosyanın içindedir. Ayrıca dosyada bir zarf içinde Atatürk'ün dil çalışmaları ile ilgili notları ve bir Van haritası vardır.

Anıtkabir 1873

Aspinall - Oglander, Gnrl. Cecil Faber (1878 -): **Çanakkale Muharebeleri.** İngilizlerin Gelibolu seferinin resmi tarihi. Tercüme eden: Muharrem Fevzi (Togay). Istanbul 1932 Kanaat Kütüphanesi 267+ 2. S. 8° resim. (14. sayfası işaretlidir.)

Anıtkabir 1909

Hammer - (Purgstall, Joseph, Freiherr von, 1774 - 1856): **Devlet-i Osmâniyye tarihi.** Osmanlıların mebâdisinden Kaynarca ahitnamesine kadar. 10 c. Mütercimi: Mehmet Atâ. Istanbul 1329 - 1337 (1913 - 1921) Keteon Bedrosyan Matbaası - Evkâf-ı İslâmiyye Matbaası. 8°

(4. sayfası işaretlidir.)

Çankaya 524

Fransa'da iktisadi gelişmeler, sosyalizm. 90 y. 340x210 mm.

Not : Elyazmasıdır. Müsvedde halindedir.

Çankaya 1255

Abdurrahman, Hafız: **Fihrist ul-musâhabât il-felekiyye fi işârât il-Kur'âniyye.** 1923. 3 c. (1 c. birl.) 4+152 S. 187X130 mm. 18 st Rika mlf. hattı. siyah szb. eser-i cedid kâğıdı, siyah bez cild.

(Bölüm başlıkları genellikle işaretlidir.)

Çankaya 1073

Irak. Yayımlayan: Erkân-ı Harbiyye-i Umumiyye. Istanbul 1331. 1 pf 60x58 cm.

(Harita işaretli ve notludur.)

Anıtkabir 77

Bukin, İ. M.: **Kırgız sözlüğü.** Çevirten: Türk Dil Kurumu. y.y.t.y 267 y. 4°

Not : Dış kapakta adı «Kırgız - Kazak sözlüğü» dür. Eserin aslı 1883 te Taşkent'te yayımlanmıştır. Yazarın adı metnin içinde İş-mehmet Buka Oğlu olarak geçmektedir. Daktilo ile yazılmıştır.

(1. ve 18. sayfaları işaretlidir.)

Anıtkabir 189

(Tevrat ve İncil.) **Kitab-ı mukaddes, yani Ahd-i Atik ve Ahd-i Cedid.** İbranî ve Keldanî ve Yunanî lisanlarından tercüme. Istanbul 1886 Boyacıyan Agop Matbaası. 2+1023+2 S. 8°

(522 ve 523. sayfaları işaretlidir.)

Çankaya 1075

(Lübnan ve Suriye). y.y.t.y. 1. pf. 98x76 cm

(Harita işaretli ve notludur.)

Anıtkabir 1845/4

Mebusluk isteyenler. (Liste). y.y.t.y. 10 S. 4°

Not: Metin daktilo ile yazılmış olup, bir dosya içerisindedir.

(3. sayfası çizilidir.)

Anıtkabir 882

Ebüzziya Tevfik (1849 - 1913): **Merhum Namık Kemal Bey.** Istanbul 1326 (1910). 24 S. 8°

(Bazı sayfalar işaretlidir.)

Çankaya 1112

(Muş ve civarı krokisi). y.y.t.y. 1 pf. 19x16 cm.

Not: Atatürk tarafından, elle çizilmiş kroki. (Üzeri notludur.)

Anıtkabir 2051

(Togan), Ahmet Zeki Velidi (1890 - 1970): **On yedi kumaltı şehri ve Sadri Maksudi Bey.** Istanbul 1934 Bürhaneddin Matbaası. 61 S. 8°

(1, 4, 7, 9 ve 10. sayfalar işaretlidir.)

Çankaya 716

Ritter, Hans (1886 -): **Ordu teşkilâtı.** Harp Akademisi Kumandanlığı 1927 - 1928 senesi. Türkçeye çeviren: Nuri Refet, Istanbul 1928 Askerî Akademiler Kumandanlığı Matbaası. 101 S. 8°

Not: Kitabın içinde ayrıca «Ordu» adlı 8 sayfalık daktilo ile yazılmış bir metin vardır. (Bazı sayfalar işaretlidir.)

Çankaya 1592

Orta atlas. Hazırlayan: Faik Sabri (Duran). Istanbul 1928 Kanaat Kitabevi. 32 S. 4°

(13. sayfa işaretli ve notludur.)

Çankaya 920

Piyade talimnamesi. Istanbul 1325 (1909) Mekteb-i Harbiyye Matbaası. 264+40 S. 8°

(3, 135, 136 ve 144. sayfaları işaretlidir.)

Anıtkabir 955

İbnürrefik Ahmet Nurettin. **Sekizinci.** 4 perdelik komedi. İkbal Kütüphanesi. 1923.

(Sayfalar çoğunlukla işaretli ve notludur.)

Çankaya 491

Sendikacılık. 14 y. 265x200 mm.

Not : Elyazmasıdır.

Çankaya 434

«Sosyalist Fırkası'nın millî ve beynelmilel teşkilâtı nedir?» 21 - 74 S. 405x140 mm.

Not: Elyazısı, müsvedde halinde.

Çankaya 380

Sosyalizm ve kapitalizm konusunda. 26 y. 300x235 mm.

Not: Elyazmasıdır.

Anıtkabir 1536

Ebülgazi Bahadır Han (1603 - 1663): **Şecere-i terakime.** Sovyet İlimler Akademisinin Türk Dil Kurumu'na gönderdiği fotokopidir. Yayımlayan: Türk Dil Kurumu. Istanbul 1937 Devlet Basımevi. VI+55 S. 8°

(V. sayfa işaretlidir.)

Çankaya 685

Verdy du Vernois, Julius von (1823 - 1910) **Tâbiye tatbikatı.** Mütercimi: Hasan İzzet. Istanbul 1321 (1905) Mekteb-i Harbiyye-i Şâhâne Matbaası. 469 S. 8°

(Giriş ve 23. sayfa notludur.)

Anıtkabir 35

Tarama dergisi. Osmanlıcadan Türkçeye söz karşılıkları. 1. fask. indeks. Hazırlayan: Türk Dili Tetkik Cemiyeti. Yayımlayan: Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâleti. Istanbul 1934 Devlet Matbaası. 8° 6. fask.: 848 S.; 1. fask. indeksi: 849 - 1309+1 S.

Not: İthaflıdır. (Sayfalar çoğunlukla işaretlidir.)

Anıtkabir 2029

Abdurrahman Şeref (1853 - 1925): **Tarih-i Devlet-i Osmaniyye.** Mekâtib-i âliyyede tedris olunmaktadır. 2 c. (1 c. birl.) Istanbul 1315 - 1318 (1899 - 1902) Karabet Matbaası. 8°

1. c.: 1315 (1899). 352 S. 2. c.: 1318 (1902). 422+5 S.

(Sayfalar genellikle işaretli ve notludur.)

Anıtkabir 1965

Subhî, Mehmet (Vakanüvis, - 1769): **Tarih-i Sami ve Şakir, Subhi.** 2 c. (1 c. birl.) Istanbul 1198 (1782) Dar üt tıbaat il - Mamûre. 4°

1. c.: 13+142 S.; 2. c.: 143 - 476 S. (Bazı sayfalar işaretlidir.)

Anıtkabir 316

Ziya Gökalp (1876 - 1924): **Türk medeniyeti tarihi** 1. ks. Yayımlayan: Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâleti. Istanbul 1341 (1925) Matbaa-î Âmire. 8°

1. ks.: İslâmiyetten evvel Türk medeniyeti: Liselerin ikinci devresine mahsus. 351 S.

Not: Eser tamamlanamamıştır. (Bazı sayfalar işaretli ve notludur.)

Çankaya 1429

(Alnar), Hasan Ferit (1906 -): **Türk musikisinin hangi dereceye kadar tekâmül etmesi mümkündür ve bu imkân nasıl «eser» haline getirilebilir.** y.y.t.y. 21 y. 4°

Not: Metin daktilo ile yazılmıştır. (19, 20, 21. sayfalar işaretlidir.)

Anıtkabir 1579

Ebülgazi Bahadır Han (1603 - 1663): **Türk Şeceresi.** Şecere-i Türkî. Çağataycadan nakleden: Dr. Rıza Nur. Yayımlayan: Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâleti. Istanbul 1925 Matbaâ-i Âmire. 352+3 S. 8° 3 levha.

(Bazı sayfalar işaretli ve notludur.)

Çankaya 1850

Cemiyet-i Akvam, **Türkiye ve Irak hududu meselesi.** Tercüme. Ankara 1925 Türkiye Büyük Millet Meclisi Matbaası. 3+252 S. 4°

(4, 5 ve 7. sayfalar işaretlidir.)

Anıtkabir 2035

Armstrong, Harold (Courtenay, 1891 -): **Türkiye nasıl doğdu?** Mütercimi: Ömer Rıza (Doğrul. Istanbul) 1928 Kanaat Kütüphanesi. 222 S.

(64, 68, 146 ve 182. sayfalar işaretlidir.)

Anıtkabir 1846

Kvergic, H. F.: **Türkoloji incelemesi.** (Tercüme). Viyana 1935. 47 y. 4°

Not: Metin daktilo ile yazılmış olup bir dosya içerisindedir, 14 sahifelik çalışma eklidir. (Kitapta ve ayrı sayfalar üzerinde işaret ve notlar vardır.)

Anıtkabir 1313

(Altınay), Ahmet Refik (1881 - 1937): **Umumi tarih, Tarih'i kadim kurun'i vusta.** Lise dördüncü sınıflara. Yayımlayan: Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekaleti. Istanbul 1926 Milli Matbaa. 627 S. 8 24 planş.

(Bazı sayfalar işaretlidir.)

Çankaya 309

Üçüncü Cumhuriyet zamanında siyasi fırkalar. 385. - 416. sayfalar. y.y.t.y. 12 y. 335x210 mm.

Not: Elyazmasıdır.

Anıtkabir 1085

(Tarhan), Abdülhak Hâmit (1851 - 1937): **Validem.** Istanbul 1329 (1913) Matbaa-i Hayriyye ve Şürekâsı. 61 S. 8°

(Bazı sayfalar işaretlidir.)

Anıtkabir 103

Yeni Türk lûgatı. İbrahim Alâettin Beyin reisliği altında Ali Sedat, S. Tevfik ve K(erim) Sadi Beylerden müteşekkil bir heyet tarafından cem ve tertip edilmiştir. Istanbul 1930 Kanaat Kütüphanesi. XXII+1280 S. 8° 2 renkli planş, 3 harita.

(1, 211, 373, 942 ve 955. sayfalar işaretlidir.)

Kitap adları dizini

A

Akl-ı Selim

— Meslier, Jean (s. 1)

Altay-Aladağ Türk Lehçeleri Lûgatı

— Verbitskiy, Vasiliy İvanoviç 1. cilt (s. 9)
2. cilt (s. 10)

Anadolu İnkılâbı

— Mehmet Ârif (s. 11)

Anadolu Halk Türküleri

— Rauf Yekta (s. 13)

Antalya Livası Tarihi

— Erten, Süleyman Fikri (s. 14)

Atalar Sözü

— İzbudak, Velet Çelebi (s. 20)

Avrupa ile Münasebet-i Hariciyyemiz Nokta-i Nazarından Tarih-i Osmanî

— Ali Reşat (s. 41)

Avrupa Milletleri Ruhiyatı

— Feuillet, Alfred (s. 21)

Azeri Edebiyatına Aid Tetkikler

— Köprülü, Dr. Mehmet Fuat (s. 42)

B

Balıkesir ve Civarında Yürük ve Türkmenler

— Su, Kâmil (s. 47)

Bir Askerin Düşünümleri

— Seeckt, Hans von (s. 48)

Bugünkü Almanya

— Tarcan, Selim Sırrı (s. 52)

Burjuvazya Demokrasyası ile Proletarya Diktatörlüğü Hakkında Tezler

— Lenin, Vlademir İliç (s. 51)

Büyük Tarih-i Umumi

— Altınay, Ahmet Refik 1. cilt (s. 53)
2. cilt (s. 57)
3. cilt (s. 59)
4. cilt (s. 59)
5. cilt (s. 61)
6. cilt (s. 64)

C

Cihan Tarihinin Umumi Hatları

— Wells, Herbert George
1. cilt (s. 73)
2. cilt (s. 106)
3. cilt (s. 127)
4. cilt (s. 152)
5. cilt (s. 159)

Cumhuriyet Halk Fırkası Nizamnamesi —1927—

— Cumhuriyet Halk Fırkası (s. 65)

Cumhuriyet Halk Fırkası Nizamnamesi ve Proğramı —1931—

— Cumhuriyet Halk Fırkası (s. 66, 72)

Ç

Çağatay Lügatı

— Thury Jozsef (s. 465)

Çanakkale Muharebeleri

— Aspinal, Oglander, Gnrl. Cecil Faber (s. 465)

Çuvaş Grameri Özeti

— Uhantey, Ş. A. (s. 163)

Çuvaş Söz Kökleri Lügatı

— Zolatnitskiy, N. İ. (s. 163)

D

Devlet-i Osmâniyye Tarihi

— Hammer, (Purgstall, Joseph, Freiherr von) (s. 465)

Devr-i İnkılâb

— Lütfi Simavi (s. 167)

Din Yok Milliyet Var

— Rûşeni (s. 170)

Dün ve Yarın

— Le Bon, Dr. Gustave (s. 173)

Dünya Tarihinin Müstakbel Safhası (s. 175)

Düvel-i İslamiyye

— Lane-Poole, Stanley (s. 179)

E

Endülüs Tarihi

— Ziya Paşa (Abdülhamid) 1. cilt (s. 185)
3. cilt (s. 187)
4. cilt (s. 189)

F

Faşizm ve Onun Devlet Sistemi

— Sinanoğlu, Nüshet Haşim (s. 193)

Fenn-i İnşaat

— Osman Nuri b. — Ömer Şevki (s. 194)

Fenn-i Ruh

— Büchner, Ludwig (s. 200)

Fihrist ul-musâhabât il-felekkiyye fi İşârât İl Kur'âniyye.
— Abdurrahman, Hafız (s. 466)

Fransa'da İktisadi Gelişmeler, Sosyalizm (s. 465)

G

Genç Kalınız
— Pauchet, Dr. Victor (s. 205)

H

Hakan
— Tarhan, Abdülhak Hâmit (s. 211)

Halk Edebiyatı Antolojisi
— Ortaç, Yusuf Ziya (s. 212)

Hamurabi Kanunu
— Bodrumlu, Avram Galanti (s. 215)

Hilâfet-i İslâmiyye ve Büyük Millet Meclisi
— İsmail Şükrü (s. 217)

Hukuk-i Esasiyye
— Babanzade, İsmail Hakkı (s. 222)

Hunların, Türklerin, Moğolların ve Daha Sair Tatarların Târih-i Umûmiyyesi
— Guignes, Joseph de 1. cilt (s. 278)
2. cilt (s. 291)

3. cilt (s. 298)

5. cilt (s. 305)

Hürriyet

— Mill, John Stuart (s. 307)

Irak

— Erkân-ı Harbiyye-i Umumiyye (s. 466)

İcra ve İflas Kanunu Şerhi ve Esasları

— Türkiye Cumhuriyeti Adliye Vekâleti (s. 311)

İdare-i Harb ve Siyaset

— Ludendorff, Gnrl. Erich (s. 312)

2 inci 5 Yıllık Sanayi Planı

— T.C. İktisat Vekâleti Sanayi Tetkik Heyeti (s. 320)

İlkmektep Müfredat Proğramı

— T.C. Maarif Vekâleti (s. 321)

İlm-i İktisad Dersleri

— Gide, Charles 1. cilt (s. 323)

İmtizac-ı Akvâm ve Vefa-i Ahd

— Namık Kemal (s. 326)

İntihap

— Afetinan, A. (s. 327)

İslâm Tarihi

— Caetani, Leone
1. cilt (s. 330)
2. cilt (s. 338)
3. cilt (s. 342)
4. cilt (s. 344)
5. cilt (s. 345)
6. cilt (s. 347)
7. cilt (s. 348)
8. cilt (s. 350)
9. cilt (s. 350)

K

Kalâ, İdu'l-İkyân Fezâ'il-i Âl-i Osman

— Makdisî, Mar'i-Karmî, Yusuf Al (s. 353)

Kanunlarımız

— Ergin, Edip Kemal
1. cilt (s. 355)
2. cilt (s. 356)
4. cilt (s. 357)
6. cilt (s. 358)

Kırgız Sözlüğü

— Bukin, İ. M. (s. 466)

Kitâb-i Hilyet Ül-İnsan ve Hilbet İl-Lisan Yahut İbn Mühenna Lûgatı

Kitab-ı Mukaddes, Yani Ahd-i Atik ve Ahd-i Cedid (s. 466)

Kurûn-i Cedide ve Asr-i Hâzırda Türkiye Tarihi

— Ongunsu, Ahmet Hâmit — Teker, Mustafa Muhsin (s. 360)

Küçük Türk Tetebbular

— Bodrumlu, Avram Galanti (s. 363)

Külliyat-ı Fenn-i Esliha

— Ahmet Muhtar Paşa (s. 364)

L

Lûgat-i Çağatay ve Türk-i Osmânî
— Süleyman Buhari, Şeyh (s. 367)

Lübnan ve Suriye (s. 466)

M

Manzum Rubâ'iyat-ı Hayyam Tercümeleri
— Hayyâm, Ömer (s. 369)

Massaj ve Hareket Tedavisi (Fisyoterapi II)
— Çubukçu, Prof. Dr. Osman Cevdet (s. 371)

Mebusluk İsteyenler (s. 466)

Meclis-i Mebusan Nizamname-i Dahiliyesi (s. 372)

Merhum Namık Kemal Bey
— Ebüzziya Tevfik (s. 466)

Meseleler Delâletile Vatandaşlık
— Edmonson, James Bartlett-Dandineau, Arthur (s. 373)

Mir'ât-ı Şuûnat
— Mehmet Memduh Paşa (s. 374)

Mu Kıtası (Kaybolmuş Mu Kıtası)
— Churchward, James (s. 376)

Mu'nun Çocukları
— Churchward, James (s. 389)

Mu'nun Mukaddes Sempolleri
— Churchward, James (s. 392)

Mukavele-i İçtimâiyye Yahut Hukuk-i Siyâsiyye Kavâid-i Esâsiyyesi
— *Rousseau, Jean Jacques* (s. 396)

Muş ve Civarı Krokisi (s. 467)

Müntehabat-ı Bedayi-i Edebiyye
— Bulgurluzade Rıza (s. 399)

O

On Yedi Kumaltı Şehri ve Şadri Maksudi Bey
— Togan, Ahmet Zeki Velidi (s. 467)

Ordu Teşkilatı
— Ritter, Hans (s. 467)

Orhon Âbideleri
— Yazıksız, Necip Âsım (s. 401)

Orta Atlas
— Duran, Faik Sabri (s. 467)

Osmanlı Tarihi
— Yazıksız, Necip Âsım (s. 406)

P

Piyade Talimnamesi (s. 467)

R

Ruh Ül-Kavanin
— Montesquieu, (s. 409)

S

Sekizinci
— İbnürrefik Ahmet Nurettin (s. 467)

Sendikacılık (s. 467)

Sistemim

— Müller, J. P. (s. 411)

Sosyalist Fırkası'nın Milli ve Beynelmilel Teşkilâtı Nedir? (s. 467)

Sosyalizm ve Kapitalizm Konusunda (s. 468)

Ş

Şecere-i Terakime

— Ebülgazi Bahadır Han (s. 468)

T

Tâbiye Tatbikatı

— Verdy du Vernois, Julius von (s. 468)

Tarama Dergisi

— Türk Dili Tetkik Cemiyeti (s. 468)

Tarih III (Yeni ve Yakın Zamanlar)

— Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti (s. 415)

Tarih-i Devlet-i Osmaniyye

— Abdurrahman Şeref (s. 468)

Tarih-i İslam

— Şehbenderzade Ahmet Hilmi (s. 417)

Tarih-i Sami ve Şakir Subhi

— Subhi, Mehmet (Vakanüvis) (s. 468)

Teşkilat-ı Esasiyye Kanunu (s. 418)

Tevârih-i Âl-i Osman
— Lütfi Paşa (s. 425)

Türk Antropoloji Mecmuası
— Türk Antropoloji Müessesesi (s. 427)

Türk Çocuklarına Yurt Bilgisi Notları
— Afetinan, A. (s. 428)

Türk Lûgatı
— Hüseyin Kâzım Kadri (s. 431)

Türk Medeniyeti Tarihi
— Ziya Gökalp (s. 469)

Türk Musikisinin Hangi Dereceye Kadar Tekâmül etmesi Mümkündür ve Bu İmkân Nasıl «Eser» Haline Getirilebilir.
— Alnar, Hasan Ferit (s. 469)

Türk Şeceresi
— Ebülgazi Bahadır Han (s. 469)

Türk Tarihi
— Yazıksız, Necip Âsım (s. 433)

Türk Tarihi
— Nur, Dr. Rıza (s. 435)

Türkiye Nasıl Doğdu
— Armstrong, Harold Courtenay (s. 469)

Türkiye ve Irak Hududu Meselesi
— Cemiyet-i Akvam (s. 469)

Türkoloji İncelemesi
— Kvergic, H. F. (s. 469)

U

Umumi Tarih, Tarih-i Kadim Kurun-i Vusta
— Altınay, Ahmet Refik (s. 470)

Uranha Sözlüğü
— Katanov, Nikolay Fedoroviç (s. 437)

Ü

Üçüncü Cumhuriyet Zamanında Siyasi Fırkalar (s. 470)

V

Validem
— Tarhan, Abdülhak Hâmit (s. 470)

Van Tarihi ve Kürtler Hakkında Tetebbuat (s. 439)

Vatandaş İçin Medeni Bilgiler
— Afetinan, A. (s. 440)

Y

Yakut Dili Lûgatı
— Pekarskiy, Edward Karloviç (s. 443)

Yeni Bir Gramer Metodu Hakkında Layiha
— Emre, Ahmet Cevat (s. 447)

Yeni Türk Lûgatı
— İbrahim Alâettin Bey (s. 470)

Yeni Türkçe Gramer
— Toven, Mehmet Bahaettin (s. 451)

Yıldırımın Âkibeti
— Ahmet Sedat Paşa (s. 459)

Z

Zabit ve Kumandan
— Conker, Gnrl. Mehmet Nuri (s. 463)

Yazarlar ve hazırlayanlar dizini

A

Abdurrahman, Hafız
— Fihrist Ul-Musâhabât İl-Felekiyye Fi İşârât İl-Kur'aniyye (s. 466)

Abdurrahman Şeref
— Tarih-i Devlet-i Osmaniyye (s. 468)

Afetinan, A.
— İntihap (s. 327)
— Türk Çocuklarına Yurt Bilgisi Notları (s. 428)
— Vatandaş İçin Medeni Bilgiler (s. 440)

Ahmet Muhtar Paşa
— Külliyat-ı Fenn-i Esliha (s. 364)

Ahmet Sedat Paşa
— Yıldırımın Âkibeti (s. 459)

Ali Reşat
— Avrupa İle Münasebet-i Hariciyyemiz Nokta-i Nazarından Tarih-i Osmanî (s. 41)

Alnar, Hasan Ferit
— Türk Musikisinin Hangi Dereceye Kadar Tekâmül Etmesi Mümkündür ve Bu İmkân Nasıl «Eser» Haline Getirilebilir (s. 469)

Altınay, Ahmet Refik
— Büyük Tarih-i Umumî (s. 53)
— Umumî Tarih, Tarih'i Kadim Kurun'i Vusta (s. 470)

Armstrong, Harold Courtenay
— Türkiye Nasıl Doğdu? (s. 469)

Aspinall-Oglander, Gnrl. Cecil Faber
— Çanakkale Muharebeleri (s. 465)

B

Babanzade, İsmail Hakkı
— Hukuk-i Esasiyye (s. 222)

Bodrumlu, Avram Galanti
— Hamurabi Kanunu (s. 215)
— Küçük Türk Tetebbular (s. 363)

Bukin, İ .M.
— Kırgız Sözlüğü (s. 466)

Bulgurluzade Rıza
— Müntehabat-ı Bedayi-i Edebiyye (s. 399)

Büchner, Ludwig
— Fenn-i Ruh (s. 200)

C

Caetani, Leone
— İslâm Tarihi (s. 330)

Cemiyet-i Akvam
— Türkiye ve Irak Hududu Meselesi (s. 469)

Churchward, James

— Mu Kıtası (Kaybolmuş Mu Kıtası) (s. 376)
— Mu'nun Çocukları (s. 389)
— Mu'nun Mukaddes Sembolleri (s. 392)

Conker, Gnrl. Mehmet Nuri

— Zabit ve Kumandan (s. 463)

Cumhuriyet Halk Fırkası

— Cumhuriyet Halk Fırkası Nizamnamesi —1927— (s. 65)
— Cumhuriyet Halk Fırkası Nizamnamesi ve Programı —1931— (s. 66, 72)

Ç

Çubukçu, Prof. Dr. Osman Cevdet

— Massaj ve Hareket Tedavisi (Fisyoterapi II) (s. 371)

D

Dondineau, Arthur

— Meseleler Delâletile Vatandaşlık (s. 373)

Duran, Faik Sabri

— Orta Atlas (s. 467)

E

Ebülgazi Bahadır Han

— Şecere-i Terakime (s. 468)
— Türk Şeceresi (s. 469)

Ebüzziya Tevfik

— Merhum Namık Kemal Bey (s. 466)

Edmonson, James Bartlett

— Meseleler Delâletile Vatandaşlık (s. 373)

Emre, Ahmet Cevat

— Yeni Bir Gramer Metodu Hakkında Layiha (s. 447)

Ergin, Edip Kemal

— Kanunlarımız (s. 355)

Erkân-ı Harbiyye-i Umumiyye

— Irak (s. 466)

Erten, Süleyman Fikri

— Antalya Livası Tarihi (s. 14)

F

Feuillet, Alfred

— Avrupa Milletleri Ruhiyatı (s. 21)

G

Gide, Charles

— İlm-i İktisad Dersleri (s. 323)

Gökalp, Ziya

— Türk Medeniyeti Tarihi (s. 469)

Guignes, Joseph de

— Hunların, Türklerin, Moğolların ve Daha Sair Tatarların Târih-i Umûmiyyesi (s. 278)

H

Hammer, (Purgstall, Joseph, Freiherr von)
— Devlet-i Osmâniyye Tarihi (s. 465)

Hayyâm, Ömer
— Manzûm Rubâ'iyat-ı Hayyam Tercümeleri (s. 369)

Hüseyin Kâzım Kadri
— Türk Lûgatı (s. 431)

İbn Mühenna, Es-Seyyid Cemaleddin
— Kitâb-i Hilyet Ül-İnsan ve Hilbet İl-Lisan
Yahut İbn Mühenna Lûgatı (s. 358)

İ

İbnürrefik Ahmet Nurettin
— Sekizinci (s. 467)

İbrahim Alâettin Bey
— Yeni Türk Lûgatı (s. 470)

İsmail Şükrü
— Hilâfet-i İslâmiyye ve Büyük Millet Meclisi (s. 217)

İzbudak, Velet Çelebi
— Atalar Sözü (s. 20)

K

Karmi, Yûsuf al
— Kalâ, İdu'l-İkyân Fezâ'il-i Âl-i Osman (s. 353)

Katanov, Nikolay Federoviç
— Uranha Sözlüğü (s. 437)

Köprülü, Dr. Mehmet Fuat

— Azerî Edebiyatına Aid Tetkikler

Kvergic, H. F.

— Türkoloji İncelemesi (s. 469)

L

Lane-Poole, Stanley

— Düvel-i İslâmiyye (s. 179)

Le Bon, Dr. Gustave

— Dün ve Yarın (s. 173)

Lenin, Vladimir İl'iç

— Burjuvazya Demokrasyası İle Proletarya Diktatörlüğü Hakkında Tezler (s. 51)

Ludendorff, Gnrl. Erich

— İdare-i Harb ve Siyaset (s. 312)

Lûtfi Simavi

— Devr-i İnkılâb (s. 167)

Lütfi Paşa

— Tevârih-i Âl-i Osman (s. 425)

M

Makdisî, Mar'i

— Kalâ, İdu'l-İkyân Fezâ'il-i Âl-i Osman (s. 353)

Mehmet Ârif

— Anadolu İnkılâbı (s. 11)

Mehmet Memduh Paşa

— Mir'ât-i Şuûnat (s. 374)

Meslier, Jean

— Akl-ı Selim (s. 1)

Mill, John Stuart

— Hürriyet (s. 307)

Montesquieu

— Ruh Ül-Kavanin (s. 409)

Müller, J. P.

— Sistemim (s. 411)

N

Namık Kemal

— İmtizac-ı Akvâm ve Vefa-i Ahd (s. 326)

Nur, Dr. Rıza

— Türk Tarihi (s. 435)

O

Ongunsu, Ahmet Hâmit

— Kurûn-i Cedîde ve Asr-i Hâzırda Türkiye Tarihi (s. 360)

Ortaç, Yusuf Ziya

— Halk Edebiyatı Antolojisi (s. 212)

Osman Nuri Bey

— Fenn-i İnşaat (s. 194)

Ö

Ömer Şevki
— Fenn-i İnşaat (s. 194)

P

Pauchet, Dr. Victor
— Genç Kalınız (s. 205)

Pekarskiy, Eduard Karloviç
— Yakut Dili Lúgatı (s. 443)

R

Rauf Yekta
— Anadolu Halk Türküleri (s. 13)

Ritter, Hans
— Ordu Teşkilâtı (s. 467)

Rousseau, Jean-Jacques
— Mukavele-i İçtimâiyye Yahut Hukuk-i Siyâsiyye Kavâid-i Esâsiyyesi (s. 396)

Rûşenî
— Din Yok Milliyet Var (s. 170)

S

Seeckt, Hans von
— Bir Askerin Düşünümleri (s. 48)

Sinanoğlu, Nüshet Haşim
— Faşizm ve Onun Devlet Sistemi (s. 193)

Su, Kâmil
— Balıkesir ve Civarında Yürük ve Türkmenler (s. 47)

Subhî, Mehmet (Vakanüvis)
— Tarih-î Samî ve Şakir, Subhi (s. 468)

Süleyman Buharî, Şeyh
— Lûgat-i Çağatay ve Türkî-i Osmânî (s. 367)

Ş

Şehbenderzade Ahmet Hilmi
— Tarih-i İslâm (s. 417)

T

Tarcan, Selim Sırrı
— Bugünkü Almanya (s. 52)

Tarhan, Abdülhak Hâmit
— Hakan (s. 211)
— Validem (s. 470)

T.C. Adliye Vekâleti
— İcra ve İflâs Kanunu Şerhi ve Esasları (s. 311)

T.C. İktisat Vekâleti Sanayi Tetkik Heyeti
— 2 inci 5 yıllık Sanayi Planı (s. 320)

T.C. Maarif Vekâleti
— İlkmektep Müfredat Programı (s. 321)

Teker, Mustafa Muhsin

— Kurûn-i Cedîde ve Asr-i Hâzırda Türkiye Tarihi (s. 360)

Thury Jozsef

— Çağatay Lûgatı (s. 465)

Togan, Ahmet Zeki Velidi

— On Yedi Kumaltı Şehri ve Sadri Maksudi Bey (s. 467)

Toven, Mehmet Bahaettin

— Yeni Türkçe Gramer (s. 451)

Türk Antropoloji Müessesesi

— Türk Antropoloji Mecmuası (s. 427)

Türk Dili Tetkik Cemiyeti

— Tarama Dergisi (s. 468)

Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti

— Tarih III (Yeni ve Yakın Zamanlar) (s. 415)

U

Uhantey, Ş. A.

— Çuvaş Grameri Özeti (s. 163)

V

Verbitskiy, Vasiliy İvanoviç

— Altay-Aladağ Türk Lehçeleri Lûgatı (s. 9)

Verdy du Vernois, Julius von

— Tâbiye Tatbikatı (s. 468)

W

Wells, Herbert George
— Cihan Tarihinin Umumî Hatları (s. 73)

Y

Yazıksız, Necip Âsım

— Orhon Âbideleri (s. 401)
— Osmanlı Tarihi (s. 406)
— Türk Tarihi (s. 433)

Z

Ziya Paşa (Abdülhamid)
— Endülüs Tarihi (s. 185)

Zolotnitskiy, N. İ.
— Çuvaş Söz Kökleri Lûgatı (s. 163)